ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
1
ԱՊՐԻԼ
1927

1 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 300

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ԱՅԼԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կը թուի թէ երեւանցիները լաւ չեն հասկնար մեր հայրենը: Կամ, հասկնան ու կը խեղաթիւրեն, առանց կարմրելու:

Կիրակի օրուան խմբագրականով, հարցուցեր էինք. «ինչո՞ւ չեն պահանջեր իրենց արդար բաժինը, պետական ընդհ. եկամտագոյքէն: Ինչո՞ւ մոյլ կուտան որ Հայաստանի ժողովուրդը ծարաւիա արտագադթի դիմէ, տկարացնելով երկիրը, եւ, իրենց իսկ օրէնքին տրամադրութեամբ, պակսեցնելով մեր երկրին ելմտական բաժինը, քանի որ վարկերը կը բաշխուին համաձայն բնակչութեան թիւին»: Եւ եթէ չենք սխալիր, նաեւ երկրին տարածքին:

Երեւանի բերանը մեր այս խօսքը թարգմաներ է այսպէս. «Ատում են դաշնակցականները, երբ կամենում են խնդիրն այնպէս ներկայացնել, թէ Մոսկուան եւմտային բաւարար ջանք չի տալիս Մոսկուային»: Եւ կ'առաջաբկեն որ գումարենք 1920էն ի վեր Մոսկուային եւ Թիֆլիսէն Հայաստան ղրկուած դրամներն ու ապրանքները:

Հրաշալի՛: Այն ատեն պէտք պիտի ըլլար գումարել նաեւ Հայաստանէն Թիֆլիս, Բագու կամ Մոսկուա փոխադրուած ապրանքներուն արժէքը, սկսելով որբերու կաթէնէ ժողովուրդի դաշաբէն եւ զէնքերէն (1920-21) մինչեւ բամպակն ու գինին: Այդ կարգի հաշիւներ շա՛տ կան «Դրօշակ»ի եւ ուրիշ թերթերու մէջ, եւ չախչախիչ փաստերով: Լաւ կ'ըլլայ որ երեւանցիները չքրքրեն այս խնդիրը, իրենց իսկ օգտին համար:

Մեր բաժը բոլորովին ուրիշ բան է,— Հայաստան չստացաւ իր արդար բաժինը: Եւ այս դժբախտ իրականութիւնը իրենք էր որ կը հաստատեն, իրենց անսկիզբ եւ անվախճան վիճակագրութիւններով, ցուցակներով եւ թուանշաններով:

Անցեալ Յունուարին, խորհրդային Թերթերը կը հրատարակէին հնգամեայ ծրագիր մը, որուն համաձայն բանուորական շինարարներու շինութեան համար, 14,620,000 րուբլի վարկ յատկացուած է Ադրբէջանի, 9,735,000 րուբլի՝ Վրաստանի, եւ միայն 4,690,000 րուբլի՝ Հայաստանի: Դարձեալ, նոյն աղբիւրէն կ'իմանանք թէ՝ արդիւնաբերական շինութեանց համար հովկասի յատկացուած է 106,798,000 րուբլի, որմէ Հայաստանի բաժին կ'ինայ միայն քսան միլիոն: Գաւառական շինութեանց համար՝ 70 միլիոն, Հայաստանի բաժինը՝ 14 միլիոն: Ճամբաներու շինութեանց համար 65 միլիոն. Հայաստանի բաժինը՝ 14,300,000: Գիւղական, ջրատարային եւ ջրային տնտեսութիւններու համար՝ 124 միլիոն. Հայաստանի բաժինը 24 միլիոն:

Մէկ շրջանի նախահաշիւին մէջ, ճամբաներու շինութեան համար Ադրբէջանին յատկացուած է 714,000 րուբլի, Վրաստանին՝ 612,000, Հայաստանին՝ 312,000: Ելեկտրականացման համար Ադրբէջանին՝ 27,500, Վրաստանին՝ 24,475, Հայաստանին՝ 6300...

Կարելի է անվերջ երկարել այս բաղդատական ցուցակները: Բայց հասկցողին՝ այսքանն ալ կը բաւէ:

Ինչո՞ւ կը կատարուի այս անիրաւութիւնը:— Որովհետեւ Հայաստանը պզտիկ է, սակաւաթիւ է, Վրաստանի եւ Ադրբէջանի չափ բանուորութիւն եւ արդիւնաբերութիւն չունի եւլն.: Այս պատճառաբանութիւնը շատ հեռուները պիտի տանէր մեզ: Որպէսզի նիւթը չխճողուի, առնենք միայն մէկ պարագայ:

— Երեւանի, Թիֆլիսի եւ Բագուի վարիչները, եւ անոնց վերեւ՝ Մոսկուան, կ'ընդունի՞ն որ Հայաստանը անհամեմատ աւելի յետամնաց է, քարուքանդ եւ աղքատ, քան Վրաստանն ու Ադրբէջանը: Կ'ընդունի՞ն որ այս երկու բախտաւոր երկիրները լիուլի կը վայելեն Թիֆլիսի, Բագուի մէջ եւ այլուր գտնուած հայկական անհաշիւ հարստութիւնները, պալատները, շէնքերէն, գործարաններէն մինչեւ անոնց թանկագին պարունակութիւնը եւ յարաճուն եկամուտները: (Տակաւին վերջերս Թիֆլիսի մէջ երեւան հանուեցան հայ ունեւորի մը բնակարանին մէջ թաղուած թանկագին առարկաներ, որոնք մօտ կէս միլիոն ոսկի արժէք ունէին, եւ չնաշխարհիկ առատաձեռնութեամբ մը յանձնուեցան Վրաստանի հողագործական վարչութեան):

Եթէ կ'ընդունին, ապա ուրեմն, պէտք է մէկդի դնեն տարածութեան եւ բնակչութեան վրայ հիմնուած հաշիւները, եւ Վրաստ եղբօր՝ Հայաստանին տան իր արդար բաժինը, այնպէս ինչպէս կը պահանջէ անողոք իրականութիւնը:

Մնաւանդ որ, Հայաստան ուրիշ զրկանքի մըն ալ կ'ենթարկուի.— Անիրաւաբար խլուած Ախալքալաքի, Նախիջեւանի, Ղարաբաղի եւ նման հայկական հողամասերու բաժիններն ալ մէջտեղ կը մանեն վրաստանի եւ Ադրբէջանի գանձը, գրեթէապէս աղքատացնելով Հայաստանը:

Փողոցէն անցնող մարդն ալ կը հասկնայ որ, այստեղ ելմտացոյցի, գանագան վարկերու բաշխումը պիտի կատարուի համաձայն իւրաքանչիւր շրջանի պահանջին: Եթէ կովկասը կազատինք մէկ պետութիւն—եւ պոլշեւիկները միշտ կը պնդեն թէ խորհրդային իշխանութեան առ՝ սահմաններ չկան— ի՞նչպէս պիտի բաժնուէին ծախքերն ու եկամուտները: Արդա՞ր էր որ աչքով նայիլ պողոտաներով եւ սալարկուած փողոցներով Թիֆլիսին, եւ կիսովին աւերակ, նախնական Երեւանին: Ցարական իշխանութիւնը երեսէ ձգած էր Երեւանի նահանգը, իրական ջրագաւառ: Ի՞նչպէս կը հանդուրժեն որ բանուորա-գիւղացիական իշխանութիւն մըն ալ նուիրագործէ ու զարգացնէ նախկին քաղաքականութիւն մը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔ-ՊՈԼՇԵՒԻԿ ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆԸ

«Հայրենիք» չեշտելով Թուրք-պոլշեւիկ բարեկամութեան ամրապնդումը, դիտել կուտայ (12 Մարտ).

— *«Խորհրդային Թերթերէն կ'իմանանք, թէ տաճկական պատուիրակութիւն մը այս պահուս կը պտտի Խորհրդային սահմաններու մէջ, մասնաւորապէս Թուրք-Թաթարական շրջաններու մէջ: Պատուիրակութիւնը իբր թէ նպատակ ունի ծանօթանալու կրթական գործի վիճակին Խորհրդային Միութեան մէջ:*

«Էնկիւրիի կառավարութիւնը, ինչպէս քանիցս ըսած ենք ասկէ առաջ ալ, լիովին կ'օգտագործէ իր «բարեկամական» կապը Մոսկուայի հետ եւ ուշի ուշով կը հետեւի եւ ուղղութիւն կուտայ Խորհրդային Միութեան մէջ ապրող Թուրք-Թաթարական ցեղերու կեանքին: Ու այդ կ'ընէ ոչ միայն ապօրինի եղանակով՝ իր գաղտնի բիւրատոր գործակալներու միջոցով, այլ եւ «օրինական» ճանապարհով՝ իր պաշտօնական ներկայացուցիչներու օգնութեամբ:

«Նկատելի է, որ Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի յարաբերութիւնները վերջերս մ'ալ աւելի ջերմ աստիճանի մը հասած են:

«Իրերու բերումով Մոսկուա եւ Էնկիւրի տարիներ առաջ բարեկամ դարձան իրենց օրհասական պայքարի շրջանին: Սակայն, բախտի դառն հեգնանքով այդ բարեկամութիւնը հարկադրաբար պիտի շարունակուի ասկէ ետքն ալ, երբ օրհասական նոր պայքարներ կը բախեն Մոսկուայի եւ Էնկիւրիի դռները:

«Պոլշեւիկներու եւ քէմալականներու բարեկամութիւնը ճակատագրական բնոյթ ունի: Եւ մահուան դատապարտուած այդ երկու ուժերը, ուզեն թէ չուզեն, իրարու հետ պիտի ըլլան: Արեւմուտքին գալիք մահացու հարուածներու դէմ ինքզինքին պաշտպանելու համար...»:

ՊՈԼՈՅ ԱԶԳ. ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Պոլսոյ գաղաք. ժողովը ասկէ առաջ դիմում ըրած էր կառավարութեան, որպէս զի պետական միջամտութիւն չըլլայ այն ազգ. կալուածներու մասին որոնց համար խնդրագիր տըրուած է:

Էնկիւրիի կառավարութիւնը հրաժ·մնգած է որ հայկական եկեղեցիներու, դպրոցներու, հիւանդանոցներու եւ որբանոցներու պատկանող այն կալուածները որոնք անհատներու անունով կամ «միւվազաա»ի ձեւով արձանագրուած են եւ որոնց համար «թասիիիը գայտ»ի դիմում կատարուած է, մահլիւլ չնկատուին: Եթէ կան այդ կարգի կալուածներ, որոնց համար պետական միջամտութիւն եղեր է, կատարուած գործողութիւնը պիտի վերցուի:

Գ. ԼՈՒՍԱՒԱԹԻՒ մահուան առթիւ, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած է հանգուցեալին ընտանիքին եւ պատուիրակ մը նշանակած է, յուղարկաւորութեան ներկայ ըլլալու համար:

ԻՆ-ՔՆԱՆԱՐԻԹԻ Թագաւոր ամերիկացի Հէնրի Ֆորտի դէմ մահափորձ կատարուեցաւ առջի օր՝ երկու ինքնաշարժերու կողմէ, որոնք կ'աշխատէին գետին մէջ ձգել անոր ինքնաշարժը: Անկուսէն խուսափելու համար, Ֆորտի ինքնաշարժը ծառի մը զարնուեցաւ: Ֆորտ վիրաւորուեցաւ: կեանքը վտանգի տակ չէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՍՈՒՐԻԱՑԻՆԵՐԸ

Դամասկոսէն Մարտ 30 Թուականով կը հեռագրեն.—

Բազմաթիւ սուրիացի երեւելիներ, որոնց մէջ Դամասկոսի Թաղապետական Խորհուրդի նախագահն ու բոլոր անդամները, փաստաբաններ, բժիշկներ, լրագրողներ. կալուածատէրեր, առեւտրականներ եւլն. Սուրիոյ մարզպան Պ. Փոնսօի ներկայացուցչին հանրագրութիւն մը, որով կը պահանջեն գումարումը ազգային ժողովի մը, որոշելու համար Սուրիոյ տրուելիք կառավարական վարչաձեւը: Մտորագրողները կը պահանջեն նաեւ որ յիշեալ ժողովը ընտրուի զուտ սուրիացի եւ ժողովուրդին վստահութիւնը վայելող անկողմնակալ կառավարութեան մը հովանաւորութեան տակ:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի, Ուաշինկթընի եւ Թոքիոյի միջեւ կարեւոր բանակցութիւնները կը կատարուին՝ չինական նոր կացութեան հանդէպ իրենց հետեւելիք քաղաքականութեան մասին: Ամերիկայի եւ Ճափոնի բռնելիք դիրքը պիտի որոշէ թէ օտար պետութիւնները բոլորովին պիտի քաշուի՞ն Չինաստանէն թէ օտար առանձնաշնորհները պիտի պահպանեն բռնի ուժով, պարտաւորելով Չինաստանը յարգել օտար ազգերու դրօշները, քաղաքացիներն ու սեփականութիւնները:

Անգլիա կողմնակից է պահպանելու իր ունեցած իրաւունքները եւ մտադիր է հատուցում պահանջել Նանքինի խժդժութիւններուն համար, սպառնալով պաշարման տակ առնել Քանթոնը եւ Եանկցէի հովիտը: Ջեմպըրլէյն երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ անգլիական եւ ամերիկեան հիւպատոսները երդումով հաստատած են թէ Նանքինի խժդժութիւնները կատարողներն էին համազգեստ հագած ազգայնական զինուորները՝ սպաներու հրամանին տակ: Բարձրաստիճան սպաները բնաւ չարգիլեցին զինուորներու արարքները, մինչեւ որ մարտանաւերը սկսան ռմբակոծել քաղաքը:

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Քանթոնցիները թալլած են Ցինկ-Շանկ քաղաքը. Եանկ-Ցէի վրայ, Նանքինէն 70 քիլոմեթր հեռուն: Օտարականները Շանկայ ապաստանեցան: Ազգայնականները քարերով հետապնդած են անգլիական հիւպատոսը և բազմաթիւ միսիոնարներ, ընդամէնը 47 հոգի:

Ամերիկացի փախստականները շոգենաւ խնդրած են՝ Մ. Նահանգները վերադառնալու համար: Չինաստանի ամերիկեան ուժերը պիտի գործակցին միւս ազգերուն հետ, առանց ո եւ է մէկուն իշխանութեան ենթարկուելու:

Ազգայնականները կը յառաջանան դէպի փեքին: Արդէն հասած են Ռէնկէն՝ Նանքինէն 150 քիլոմեթր հիւսիս:

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՌԻՔՕՖ

Մոսկուայի մէջ սովետներու Նահանգային ժողովին ընթացքին գործավարներու խորհուրդին նախագահ Ռիքօֆ խօսելով Նանքինի դէպքերուն մասին, ըսաւ, «Խաղաղութիւնը վտանգուած է: Միջազգային այսքան խառնակ պայմաններու տակ, Չինաստանի ներքին գործերուն միջամտութիւն մը կոչուած է մեծ պատերազմ մը պայթեցնել չինական հողին վրայ, պատերազմ, որ զարգանալով, կնճռոտութիւններ պիտի հանէ ո՛չ միայն ասիական ցամաքամասին վրայ, այլ ամբողջ աշխարհի մէջ: Չինաստանի և ուրիշ ազգերու ազատագրական շարժումը ճգմելու համար՝ քաղաքական թշնամի խմբակներ կը փորձեն նախ ճգմել ռուսական յեղափոխութիւնը: Ռուսիոյ համար մինչեւ երկու տարի պատերազմի վախ չկայ, պայմանաւ որ ուժերու ներկայ դասաւորումը պահպանուի»:

ԻՏԱԼԵԻՍԵՐՊ ՎԷՃԸ

Լոնտոնէն «Շիքակօ Թրիպիւն»ի կը հեռագրեն.—

Արտաքին նախարար սըր Ջեմպըրլէյն Մուսոլինիին նամակ գրելով մեղադրած էր զայն, որ Թոյլ կուտայ Ալպանիան դառնալ պալար մը պալքանեան ցաւին մէջ, եւ պահանջած էր որ ուղղակի բանակցութիւններ կատարէ եուկօսլաւիոյ բարիկամեցողութեան վրայ: Ասիկա ապացուցանելու համար եուկօսլաւիա պէտք է վաւերացնէ այն անտեսական դաշնագիրները, որոնք երկու տարի առաջ կնքուեցան, սակայն չվաւերացուեցան՝ Պելկրատի կառավարութեան հետապնդած քաղաքականութեան պատճառաւ:

Սըր Ջեմպըրլէյն այս կէտը ներկայացուց Ֆրանսական կառավարութեան, որ իբրեւ եուկօսլաւիոյ բարեկամ կը շարժի: Կ'ըսուի թէ Պոհան համաձայնած է պարտաւորել եուկօսլաւիան, որ Իտալիոյ վտիտքներուն գոհացում տայ եւ համաձայնութեան գայ բոլոր առկախ խնդիրներու մասին:

∴ Հռոմէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.— *Մուսոլինի ընդունեց պատերազմին կուրցած սպաներու պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ կոյր երեսփոխան Տելքրուայի, որ վերջերս կրկին ընդունուած է բանակին մէջ: Դիկտատորը կարճ ակնարկութիւն մը ըրաւ միջազգային ներկայ կացութեան մասին եւ ըսաւ. «Ներկայ ժամը փափուկ է, բայց ոչ ծանր. սակայն*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՀ՝ ՏՊԱԳՐԻՋ Կ. ՆԵՐՍԷՍԻ

Երեքշաբթի իրիկուն տպարանէն վերադարձին իր տան սանդուղներուն վրայ իյնալով յանկարծամահ եղաւ տպագրութեան վաղեմի աշխատաւոր, Կարապետ Յ. Ներսէսեան (Շառլ Ներսէս):

Հանգուցեալը ծնած էր Զմշկածագ՝ 1876ին: Փոքր հասակէն կ'անցնի Տրապիզոն, անկէ Պոլիս, ուր Ա. Արփիարի խորհուրդով կը մտնէ Հայրենիքի տպարանը եւ գրաշարութիւն կը սորվի: Իբրեւ յեղափոխական՝ 1896ին մահուան կը դատապարտուի, սակայն կը յաջողի ապաստանիլ Աթէնք, ուր յանախրէն սորվելով հինգ տարի կ'աշխատի տեղական տպարանի մը մէջ: 1901ին Փարիզ կուգայ: 1902ի վերջերը Ժընեւէն կը կանչուի Եւրոպայի հայ Ուսանողական Միութեան հրատարակչական գործերուն համար: Քանի մը տարի կ'աշխատի Դրօշակի տպարանին մէջ, յետոյ հիմնելով առանձին տպարան մը՝ կը հրատարակէ Գիտութիւն եւ Գուլթան հանդէսները: 1906ի ամրան կը վերադառնայ Փարիզ, ուր կը հրատարակէ Նոր-Շանդէս անուն երկշաբաթաթերթը, որ կարճատեւ կեանք կ'ունենայ:

Հաստատուած էր 328 բիս Մէն-ժաք ֆրանսական տպարանի մը մէջ, միայն տառերը ունենալով իրեն սեփականութիւն: 1909—11 հրատարակած է Անահիտը: Պատերազմէն առաջ իր տպարանէն լոյս տեսած են Սրմսարը (1908), Նաղաշ Ցովնաթան (1910), Անտոնինոսէ կղէոպատրա (1911), Հայ էջեր (1912):

Պատերազմէն առաջ և յետոյ հրատարակեց նաեւ Հայ կեանք եւ ժողովուրդի Ձայն թերթերը, 1918ին եւ 1919ին հրատարակած է փարիզահայ ցարեցոյցը, Ս. Ծոցիկեանի կովկասին Բ. հատորը (1922), Դուբեան եպսկ.ի Քարոզները եւ ուրիշ զանազան գիրքեր:

1924ի վերջերը Ներսէս փոխադրուեցաւ բիւ Փասքալ, ուր հաստատեց տպարան մը՝ սեփական մամուլով: 1925 Յուլիսին Դրօշակը, իսկ Օգոստոսին ցաւագէտ սկսան լոյս տեսնել այս համեստ տպարանէն:

Ներսէս յամառ աշխատող մըն էր, եւ հակառակ իր հիւանդագին վիճակին, կը շարունակէր գիշերները լուսցնել: Յաճախ ըսած էր թէ գիրի արկղիկներուն առջեւ պիտի մեռնէր, եւ գրեթէ այդպէս ալ եղաւ: Մեռնելէն քառորդ ժամ առաջ, դեռ տպարանին մէջ գիր կը շարէր:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս առաւօտ ժամը 9ին 96, Rue Mongeի իր բնակարանը, եւ մարմինը կ'ամփոփուի Քէմլին-Պիսէթրի գերեզմանատունը:

Մեր ցաւակցութիւնները իր տիկնոջ եւ զաւակներուն:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՔԻՕՇԿԵՐԸ.— Երեւանի հրապարակներուն վրայ պիտի շինուին քէօշկեր, ուր պիտի ծախուին ամառը պաղ ջուր, ձախորտ եւլն.: Անոնց մէկ մասը վարձու պիտի տրուին հաշմանդամներուն: Արդէն իսկ շինուած են 10 քէօշկ:

100,000 ՆՈՒ ՍՐՈՒՆՔ ՄԸ.— Վիէննայի մէջ շաբաթէ մը վեր կը տեսնուի դասը մեքենավարի մը, որ ամբաստանուած է թէ ապահովագրական անուանկէն 100,000 տոլար առնելու համար, կացինով կտրած է իր սրունքը:

ԱՍՏՂԱՅԻՆ ՀԱՐՎԱԾ

(Ի. ԻՎԱՆԻՆԻ ՀԱՏ)

Մեզ էլ ամեն կերպ դիմավորեց մեր հյուրընկալ տունը։ Ամենքն էլ ուրախ էին, որ մենք եկել էինք։ Ամենքն էլ ուզում էին մեզ հետ խոսել, մեզ հետ ծանոթանալ։ Ամենքն էլ ուզում էին իմանալ, թե ինչ է կատարվում մեր հեռավոր հայրենիքում։ Ամենքն էլ ուզում էին իմանալ, թե ինչ է կատարվում մեր հեռավոր հայրենիքում։ Ամենքն էլ ուզում էին իմանալ, թե ինչ է կատարվում մեր հեռավոր հայրենիքում։

Ես ուզում էի ամեն ինչ իմանալ, ամեն ինչ տեսնել, ամեն ինչ լսել։ Ես ուզում էի ամեն ինչ իմանալ, ամեն ինչ տեսնել, ամեն ինչ լսել։ Ես ուզում էի ամեն ինչ իմանալ, ամեն ինչ տեսնել, ամեն ինչ լսել

ԴԻՆԱՄԱԳԻ ՅԱՐՈՒՑՈՒՄՆԵՐ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մոտ 26-րդ, շաբաթվա երեկոյան Կոմունիստական կուսակցության Երևանի քաղաքային կոմիտեի առաջին քարտուղար ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանը հրավիրել էր մեր խմբագրություն՝ ասելու, որ ՀԱՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությունը որոշել է, մարտի 25-ին, կիրակի օրը, կայանալիք ընտրությունների օրը, ընտրական տեղամասերում ընտրողներին հրավիրել ոչ թե ընտրական տեղամասերի շենքերում, այլ ընտրողների բնակության վայրում՝ նրանց տներում։

Ընկեր Ղազարյանը ասաց, որ ընտրական տեղամասերի շենքերում ընտրողների հրավիրելը ստիպում է նրանց ընտրական օրը ժամերով հերթ կանգնել, ինչը ոչ միայն անհարմարություն է ստեղծում ընտրողների համար, այլև ընտրական տեղամասերի աշխատանքը դարձնում է ծանրաբեռնված։ Ընտրողների տներում ընտրությունների անցկացումը կխուսափի այդ թերությունից։

Ընկեր Ղազարյանը նշեց, որ ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ կուղարկեն ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովների անդամներից կազմված խմբեր, որոնք ընտրողների տներում կտրամադրեն ընտրական քվեաթերթիկներ։ Ընտրողները ընտրական քվեաթերթիկները կլրացնեն իրենց տներում, ապա կհանձնեն ընտրական հանձնաժողովների ուղարկած խմբերին։

Ընկեր Ղազարյանը նշեց, որ ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ ուղարկելու համար կտրամադրեն անհրաժեշտ թվով ավտոմեքենաներ։

Ընկեր Ղազարյանը ասաց, որ ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ ուղարկելու համար կտրամադրեն անհրաժեշտ թվով ավտոմեքենաներ։

— Ընտրողների տներում ընտրությունների անցկացումը ինչպե՞ս կապահովվի, ընկեր Ղազարյան, հարցրեցինք մենք։

— Ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ ուղարկելու համար կտրամադրեն անհրաժեշտ թվով ընտրական քվեաթերթիկներ, ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովների անդամներից կազմված խմբեր, որոնք ընտրողների տներում կտրամադրեն ընտրական քվեաթերթիկներ։ Ընտրողները ընտրական քվեաթերթիկները կլրացնեն իրենց տներում, ապա կհանձնեն ընտրական հանձնաժողովների ուղարկած խմբերին։

— Ընտրողների տներում ընտրությունների անցկացումը ինչպե՞ս կապահովվի, ընկեր Ղազարյան, հարցրեցինք մենք։

— Ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ ուղարկելու համար կտրամադրեն անհրաժեշտ թվով ավտոմեքենաներ։

— Ընտրողների տներում ընտրությունների անցկացումը ինչպե՞ս կապահովվի, ընկեր Ղազարյան, հարցրեցինք մենք։

— Ընտրական տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովները ընտրողների տներ ուղարկելու համար կտրամադրեն անհրաժեշտ թվով ընտրական քվեաթերթիկներ։ Ընտրողները ընտրական քվեաթերթիկները կլրացնեն իրենց տներում, ապա կհանձնեն ընտրական հանձնաժողովների ուղարկած խմբերին

վատահ եմ որ եթէ պէտք ըլլայ, դուք դարձեալ առաջին դիրքերուն վրայ պիտի ըլլաք, ինչպէս եղաք 1917 Հոկտեմբերի ահռելի օրերուն, ու զարձեալ պիտի դիմէք ձեր տեղը խնդրելու պատերազմի դիծին վրայ»։

Թուրքերը կը յառաջդիմեն

կարսի երեսփոխան Ադա օղլու Աիմէտ պէյ կը գրէ «Միլլիյէթ»ի մէջ . —

Երբ գաղթի եւ փոխանակութեան հետեւանքով ոչ - իսլամ տարրերուն մէկ մասը մեկնեցաւ Թուրքիայէն, ոմանք ասիկա աղէտ մը նկատեցին երկրին համար։ Անոնց կարծիքով, Թրքական առեւտուրն ու տնտեսութիւնը ամբողջովին պիտի կազմալուծուէին, եւ ուշ - կանուխ մնանկութիւնը պիտի հասնէր, որպէս թէ, բացի զինուորութենէ եւ նախնական երկրագործութենէ, Թուրքերը ընդունակ չէին ուրիշ ոևէ բան ընելու։

Քանի մը տարի անցաւ, եւ այդ գուշակութիւններէն ոչ մէկը իրականացաւ։ Ընդհակառակն. մեր արտածումները հարիւրին 25 աւելցան, իսկ թուղի, չամիչի եւ ծխախոտի բերքը օրէ օր շատցաւ։ Երկրին մէջ սկսաւ շինարարական աշխատանք մը, որ աննախընթաց է մեզի համար, եւ աշխատաւորներուն հարիւրին 90ը Թուրք է։ Ալփուլլուի եւ Ուշաքի շաքարի գործարանները, ինչպէս նաեւ Պօզհիւյիւքի ատաղձագործարանները արդիւնք են Թրքական ստեղծագործութեան։

Թուրքերը կը գաւազանին Պուլկարներէն

Սօֆիայէն «Միլլիյէթ»ի կը գրեն թէ անցեալ տարի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ կնքուած գաշնագրին գործադրութեան մէջ դժուարութիւններ կը ծագին։ Առեւտրական առժամեայ գաշնագրին պայմանաժամը աւարտած է, բայց չէ վերանորոգուած։ Միւս կողմէ թէեւ ըսուած էր որ Պալքանեան պատերազմէն յետոյ Պուլկարիայէն մեկնող Իսլամները, մասնաւորապէս Գրբճա Ալի և Մէսթանլըի կողմերէն, տէր պիտի ըլլան իրենց կալուածներուն, բայց մինչեւ հիմա այդպէս բան տեղի չէ ունեցած եւ այս նպատակով կազմուած յանձնաժողովը անգամ մը գումարուելէ յետոյ ցրուած է։

Գալով բնակութեան, եթէ Թուրք մը Պուլկարիա գալով բնակի, մէկ ամսուան բնակութեան Թուղթ կը տրուի իրեն. այդ պայմանաժամը լրանալուն, պարտաւոր է նորոգել զայն որոշ պայմանաժամի մը համար, մինչդեռ Թուրքիոյ մէջ այդ տեսակ բան մը տեղի չունենար։ Թղթակիցը կ'ըսէ որ Պուլկարները Իսլամներուն մեծ դժուարութիւններ կը յարուցանեն, որով ասոնք ուշ կամ կանուխ Թուրքիա գաղթելու պիտի հարկադրուին եւ ոչինչ գիներով իրենց ունեցածը պիտի ծախեն Պուլկարներուն։ Իրենց ապրանքին տէր ըլլալու համար գալ ուզող Իսլամներու վիզային համար մեծ դժուարութիւններ կը հանուին եւ եկողներն ալ իրենց ապրանքին տէր չեն կրնար ըլլալ։ Ըստ գաշնագրին, Պուլկարիայէն գաղթել ուզողները պիտի կրնային իրենց անասուները և շարժուն գոյքերն ալ միասին տանիլ, իսկ անշարժ գոյքերը ծախել մինչեւ երկու տարի. սակայն երբ գաղթող Իսլամները իրենց հետ տանիլ կ'ուզեն լծկան անասունները, դժուարութիւն կը յարուցուի։

150 խանութ գոցուած

«Ագշամ» կը գրէ թէ, սպառման տուրքի քննիչները, վերջին 10 ամսուան ընթացքին, միայն Պոլսոյ էմին էօնիւի շրջանակի խանութպաններէն 175,000 ոսկի տուգանք գանձած են։ Ասոր հետեւանքով 150 խանութ փակուած է եւ ուրիշներ ալ կը սպասեն իրենց վարձակալութեան պայմանաժամին լրանալուն, նոյն քայլը առնելու համար։

Ամագուբեան մրցանիշ մը կոտրած

Ֆրանսացի ճարտարապետ Լուի Քօթալէն 1000 ձիու ուժով ինքնաշարժ մը շինած էր՝ «Միսթըրի» անունով։ Ինքնաշարժը Ամերիկա փոխադրուեցաւ. ուր հազարապետ Սիկրէյվ յաջողեցաւ ժամը մօտ 328 քիլոմէդր ճամբայ կտրել, այսինքն մէկ երկվայրկեանի մէջ 91 մէդրէն աւելի, կոտրելով մինչեւ հիմա ինքնաշարժով ձեռք բերուած արագութեան բոլոր մրցանիշները։ Այս արագութեամբ փարիզէն Օրլէան կարելի է երթալ 20 վայրկեանէն, Պրիւսել՝ մէկ ժամէն, Վալանս՝ երկու ժամէն, Նիս՝ երեք ժամէն պակաս ժամանակամիջոցի մէջ։

Ի՞նչպէս այրեցաւ Մարոսեան գործարանը

Երէկ գրած էինք Պրիւսէլի Մարոսեան գործարանին այրիլը։ Այս առթիւ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին.—

Առտուան ժամը 2ն էր, երբ զրացիները արթնցան ճարճատումներու աղմուկէն։ Տեղակալ Տիւմուսթիէի հրամանին տակ հրշէջները ուղիղ խողովակներով կատաղի կռիւ մղեցին՝ հրդեհը մարելու համար, սակայն անօգուտ։ Առտուան ժամը 4ին տեսնողները տանիքը փլաւ մեծ աղմուկով, անկումին մէջ իրեն հետ քշելով նաև քանի մը մէդր բարձրութեամբ միջնորմ մը։ Այն տեղ բոցի ահագին սիւն մը բարձրացաւ դէպի երկինք։ Ազատարարները գերագոյն ճիգեր թափեցին՝ փրկելու համար մօտակայ շէնքերը։ Վնասուեցաւ միայն դրացի տուն մը։

Ժամը 8ին հրդեհը բոլորովին մարած էր։ Այս կարեւոր գործարանէն, որ 80 մէդր երկայնք և 30 մէդր լայնութիւն ունէր, կը մնան միայն ծուռ երկաթներ եւ սեւցած կղմինտրներ։

Կորուստ կը հաշուուի երեք միլիոն ֆրանք։ Հրդեհին պատճառները դեռ յայտնի չեն։

Գերմանիա եւ Ամերիկա

Ամերիկոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ առեւտրական նոր դաշնագիր մը կնքելու մասին Պերլինի մէջ կատարուած բանակցութիւնները վերջացան։ Դաշնագրին ծրագիրը պիտի ղրկուի Փարիզի ամերիկեան դեսպանին, որ զայն պիտի ղրկէ Թագաւորին։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԷՆՍԻԼՎԱՆԻՈՑ մէկ ճանքին մէջ սաստիկ պայթում մը տեղի ունեցաւ։ 500 բանուորներ Թաղուեցան հողին տակ։ Անմիջական օգնութեանց չնորհիւ քանի մը ժամուան մէջ կարելի եղաւ ազատել բոլորն ալ, բացի 18 հոգիէ, որոնք պայթումէն վայրկենական մեռած էին։

ԱՇՈՒԻՆ Թօնսն 90 ֆրանք պիտի աժանանայ այսօրուընէ սկսեալ։

ՌԻՖի մէջ, գաղնան առթիւ, ապստամբական նոր շարժումներ կը տեսնուին Սպանիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Վիճաբանական ժողովը Թուրանականութեան մասին այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, փլաս տ'Իթալի, Քաֆէ-տը-լա-Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՕՄԻՏԷՆ

ժողովի կը հրաւիրէ Պելվիլի, Ալֆօրվիլի կօմիտէներուն, եռագոյն, Աղբիւր Սերոբ, Քրիստափոր, Զաւարեան, Իշխան, Սարսել, Դոյամարտ խումբի ներկայացուցիչները, 5 Ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին փլաս տ'Իթալի, Քաֆէ-տը-լա-Լիւնի վերնայարկը՝ մէթրօ Իթալի։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏՂՈՒՆԻ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

3 ԱՊՐԻԼ 927 ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

Նուվէլթի Ֆանսիսկ սինեմայի մէջ, Av. Jean Jeurès (կայարանին մօտ)

կը ներկայացնէ՝ ԽԱՂԱՄՈՒԼԸ *եւ* ԹԻՔ-ԹԱՔ *գաւեշտը*

ներկայացումէն վերջ մինչեւ կէս գիշեր պար եւ ճազ-պանտ

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՕՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԵՒՐՕՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

10 Ապրիլ, կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը

կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐԴԸ

եւ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԼՆԵՐ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՕՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ձիշտ դիմաց եւ մօտը

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐԴԸ տուած մէկ արար

ԵՒ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԼՆԵՐ ֆըքջալիը կատակերգութիւն 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն։

ԳԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ՓԵՏՐԻԱՐ 18,,

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՓՐԱԿԱՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 Ֆրանք, Արտասահման՝ 25 սէնթ։ Մեծաքանակ գնողներուն՝ զեղչ։ Դիմել *Յառաջի* խմբագրատունը։

ՕՐ. ՋՈՒՀԱՐ ՄՈՒՄՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

1927 Մարտ 20 — Սէն-Շամօն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պուա-ֆոլոմպի «Եռագոյն» խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ շրջանի բոլոր ընկերները, արձանագրուած կամ ոչ, իրենց անդամատետրերով միասին, այսօր երեկոյ ժամը 8ին, 80 Rue Charles-Chefson։

Հ. Յ. Դ. Աղբիւր Սերոբ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Իթալի թաղամասին արձանագրուած եւ չարձանագրուած Դաշնակցականները 3 Ապրիլ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին 26 Rue Blanqui, K. Bicêtre (Seine).

Հ. Յ. Դ. Ալֆօրվիլի ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները եւ համակիրները վաղը երեկոյ ժամը ձիշտ 7ին, երիտ. միութեան ակումբը, 132 Rue Etienne Dolet. կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Դաշնակցական ընկերները, յառաջիկայ 3 Ապրիլ կիրակի առաւօտ ժամը ձիշտ 8.30ին, Rue Boileau Էմիլ Զոլայի վերնայարկը։ Լիոնի բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ Պատ. միութեան ընդհ. ընկերական ժողովը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1ին 63 Rue République սրահին մէջ։

ՓՕՆ ՏՕ ՇԵՐԻԻ եւ շրջակայ գիւղերու Սերաստիոյ նահանգին պատկանող բոլոր հայրենակիցները կը հրաւիրուին Ա. խորհրդակցական ժողովի, կազմելու համար «Սերաստիոյ նահանգի հայրենակցական միութեան մասնաճիւղ մը», վաղը՝ Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2ուկէսին, «Պիւռօ տը Թապաք»ի կից սրահը։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի մասնաճիւղը իր մէկ տարուան գործունէութեան առթիւ, իր բոլոր անդամները իրենց ծնողքներով Թէյասեղանի կը հրաւիրէ վաղը երեկոյ 2 Ապրիլ, ժամը ձիշտ 9ին Թէյ Նուառի մէջ (24 Quai Beaubourg)։ Մուտքը եւ Թէյասեղանը ազատ է։

*** Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի Ֆութպոլի խումբը եւ Ֆութպոլ խաղալ փափաքողները կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 10ին ջրվէժէն անդին նոր կամուրջին քովի դաշտը, փորձեր կատարելու համար։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«Բարձր Հայք» Ճաշարանը 202, Rue Boileau, Ա.րարատ Ճաշարանը 116, Tête d'Or։ Թերթին գործակալն է Պ. Խաչիկ Ջօմաքլեան, 202, Rue Boileau.

"ԴՐՕՇԱԿ,,Ի

Մարսէյլի գործակալն է

ԸՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ

14 Rue de la Fare

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Չերիկեանի ՖՐԱՆՑՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 բիւ տէ Ֆօմինիքէն

ՎԻԵՆԻ "ԴՐՕՇԱԿ,,Ի ԵՒ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ

Rue Victor Fougier N. 69

Vienne - Isère

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Խրիստաքի Թանաշ Մարան (Ցոյն) որ 1910ին Թուսիայէն միացեալ Նահանգները մեկնած է։ Գոյքը Ընաստասիա Պոլիս կը գտնուի։ Գրել՝ Bedros Tomassianի Maison Cabrol. Combes, par Aubin (Aveyron). կը խնդրուի աւերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Մարաշցի Աբրահամ Հեզինեան որ կը կարծուի թէ Գահիրէ կը գտնուի։ Գրել՝ Papérianի Chez M. Jacquemin René, Volfroicourt (Vosges) France. *Կը խնդրուի եգիպտահայ Թերթերէն արտատպել։*

— Էսկիշէհիրցի Աթէին Շաճի Աթէինեան որ իզմիրի աղէտէն յետոյ փարիզ մեկնած է։ Գրել՝ Stephan Artiniանի 10 Rue des Trois Frères St-Chamond (Loire)։

— Բնիկ Մարզուանցի փայլաճու Գրիմեան, քոյրը Թագուհի Գալբաքճեան եւ որդիները Սերովբէ, Միհրան, Գրիգոր, Ասատուր, եւ Մարիամ ամուսնացած։ 1923ին Մարսէյլէն Գանատա մեկնած են։

Գրել՝ Légionnaire Krémian Agob 2e Etr. 1e Bat. 1e Compen subsistance à la 32 Section de C. O. A. Méknès Maroc։

— Կը փնտռուի Օշական գիւղացի Գէորգ Բաղդասարեան, հօր անունը Արտաշէս 23 տարեկան որ Փետրուարի յեղաշրջումէն յետոյ Պարսկաստան անցած է։ Կը կարծուի Թէ այժմ Եւրոպա կը գտնուի։ Իմացնել՝ ցառաջի Վարչութեան։

— Պօղոս Տէր Ղազարեան կը փնտռէ իր հայրը Էրզրումցի Բարսեղ Տէր Ղազարեան, մայրը Մարիամ, եղբայրները Պետրոս եւ Ասատուր, որոնք 1914ին Սամսոն կը գտնուէին։ Լուր տուողին 100 ֆր. նուէր։ Գրել՝ Hanna Der Ghazarian, Légionnaire No 9700 1er Compagnie 3e Étrangère à Imozer par Fez (Maroc)։

— Կը փնտռուի Պարտիզակցի Օհնիկ Պօղոսեան որ 4 տարիէ ի վեր կը գտնուէր Դամասկոս (Սուրիա) եւ արկածի մը հետեւանքով բանտարկուած էր։ Վեց ամիս առաջ բանտէն արձակուած էր։ Իմացնել՝ Sarkis Ghazarianի Cité du Midi, Allé No 2, Décines (Isère)։ *Կը խնդրուի սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։*

Կ'ուզուի Արեւելեան կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը։ Դիմել՝ խմբագրատուն։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ժամադործ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի նոր հասցէն է՝ 75 Av. Berthelot, Lyon (7e)։

ՊԱՔՒՍՔ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԴԱՀՆԱԿԻ ԵՒ ՕԻՏԻ

Ազգուտ եւ նորոգութիւն Դաշնակահարուհի ՕՐ. Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ կուտայ դաշնակի դասեր։ Դիմել՝ նոր հասցէին, 17 Rue de la Jonquière Paris, Métro Marcadet։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննարկուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առանձնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆՆԵՐ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՐԱՔՍ,,

փարիզի հայկ. ժամադրավայրը։ Արեւելեան կերակուրներ Շամեդ, մաքուր, խնայողական

10 Rue Rampal - Belleville: Métro Belleville

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱՔ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակի

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք *Զարեւանդի* «Կրնա՞նք շատուիլ Թուրքին դէմ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 20 bis Rue Lafayette. Paris (10me)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅՔԱՅՔԷ ՋԵԶԻ

ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մամուռապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել՝ Librairie Hagachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

Կանագործ աժան գիներով կը շինուին եւ կը նորոգուին տնական կահ-կարասիներ, գրասենեակի սեղաններ եւ այլն, ծախու են թրքական թավուտներ։ Դիմել՝ 208bis Rue Lafayette. Paris. Métro Louis Blanc.

ԱՍԿԱՐԱՆ

31 Մարտ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		123
Թրքական Թղթ. L. Trq.		114
Թրք. ոսկի	» or	8
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	32
Տրախմի	» Drachme	117
Լիր	» » Lire	70
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	491
Զուից.	» Frc. Suisse	16
Լէյ 100 հատ	Ley	90
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՊԵՐ

եգ. Քր. Յանսիէ 1 Cr. Fonc. Eg.		306
» II »		190
» III »		150
Թումեյի երկթղ. Lots turcs		153

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 2 ԱՊՐԻԼ 1927

2 AVRIL 1927

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 301 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Եւ՛ ՄԷԿԸ ԵՒ՛ ՄԻՒՍԸ

— «Ինչո՞ւ, ո՞ր տրամաբանութեամբ Խ. Ռուսաստանի բանուորներն ու գիւղացիները եւ միայն նրանք պիտի վճարեն գաղթականութեան տեղափոխութեան եւ տեղաւորման ծախքերը»:

— «Ինչո՞ւ ռամկավարները չեն պահանջում որ Մելքոնեան հարստութիւնը՝ տրամադրուի ներգաղթին. ինչո՞ւ դաշնակցականները «առեւտուր» են համարում, երբ մենք պահանջում ենք նոյն այդ եւ այլ հարստութիւնները գործածել ներգաղթի համար»:

Այս հարցումները կ'ուղղէ մեզի երեւանի կոչնակը:

Պատասխանենք, մենք ալ, հարցումներով:

— Ինչո՞ւ, եւ ո՞ր տրամաբանութեամբ, Խ. Հայաստանի բանուորներն ու գիւղացիները պիտի վճարեն Անգլիոյ հանքագործներուն գործադուլի, Զինաստանի յեղափոխութեան ծախքերուն, Գերմանիոյ կամ Լեհաստանի մէջ բանտարկուած քանի մը կարմիր գործակալներու ծախքերը: Ինչո՞ւ Գ. Միջազգայինը, որ անսպառ հարստութիւններ ունի, բոնի հանգանակութիւններ պիտի սարքէ մեր անտէր ու թշուառ հայրենիքին մէջ, մայրաքաղաք երեւանէն մինչեւ Նոր Բայազիտի կամ Զանգեզուրի նախապատմական գիւղերը, յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան: Մոսկուա ցարական թագերն ու գոհարեղէնները ժառանգեց, անհամար դուքսերու, կոմսերու, բազմազգի հարստներու միլիոնները ունէր ձեռքին տակ: Հայաստանի կարմիր կուսակցութիւնը ի՞նչ ժառանգութիւն գտաւ իր գրաւած երկրին մէջ. Ամերիկեան Նպաստամատոյցի կաթերէն եւ քանի մը պարկ ալիւրէ զատ:

Եւ, ո՞վ պահանջեց որ Ռուսաստանի բանուորներն ու գիւղացիները, եւ միայն անոնք վճարեն հայ գաղթականութեան ծախքերը: Պետութի՞ւն էք, իշխանութի՞ւն էք, հաւասարազօր անդա՞մ էք Խորհրդային Միութեան,— ցո՛յց տուէք ձեր արժանիքները: Այնքան դժուա՞ր բան է քանի մը խորհրդային շոգենաւ տրամադրել գաղթականներու փոխադրութեան համար, երբ քաղքենի Յունաստանն անգամ այդպիսի դիւրութիւններ կ'ընծայէ: Ինչո՞ւ ամուր կղպեր էք դուռները, երբ գիտէք որ շատ-շատեր պատրաստ են հայրենիք դառնալու իրենց սեփական ծախքով, տրամադրելի գումարներով եւ արհեստներով: Ու երբ դուք այնքան կոպիտ պայմաններ կը դնէք ժողովուրդի զաւակներուն առջեւ, վիրաւորելով անոնց զգացումները, ի՞նչպէս կրնաք պահանջել որ գաղութները նախ մեծ գումարներ դնեն ձեր տրամադրութեան տակ, եւ յետոյ արտօնագիր ստանան:

Ինչ կը վերաբերի միւս հարցումին, մենք միշտ ըսած ենք, եւ մինչեւ այսօր ալ կը պնդենք, որ արտասահմանի մէջ կուտակուած հարստութիւնները օգտագործուին հայրենիքին համար: Բայց կ'արգահատինք, երբ անոնց հետ կը կապեն ներգաղթը, որ բոլորովին տարբեր բան է, զուտ պետական գործ: Ձափազանց երկար տեւեց սա գեհենիկ զաւեշտը. «փող տուէք որ հող տանք»: Ահա ինչ որ «առեւտուր» կը կոչենք:

Այո՛, կը հաւատանք թէ մեծ դիւրութիւն կ'ըլլայ, եթէ Մելքոնեան գործարանը ծախուի, եւ գոյացած գումարը տրամադրուի ներգաղթի, կամ վերաշինական աշխատանքի մը: Բայց, երբ ոչ գործարանը կրնաք ծախել, ոչ ալ այդ գումարը ստանալ, դուք իրաւունք չունիք դուռները փակելու եւ պոռալու թափառական բազմութիւններու երեսին, «ի՞նչ ընենք, դրամ չեն տար որ ձեզ ներս առնենք»:

Այստեղ անգամ, ինքնին կը ծագին շարք մը նոր հարցումներ:

— Մելքոնեան գործարանը ծախելու եւ օգտագործելու միջոց չունինք (ոչ ալ մենք): Բայց, անվհատ պիտի աշխատինք որ խելքի գան այդ մեղրի կարասին կոչնականները, եւ գայն տրամադրեն ժողովուրդին: Լաւ. չկա՞ն ուրիշ հարստութիւններ որ անմիջապէս տրամադրելի ըլլան, ձեր իսկ ձեռքին տակ, ձեր սահմաններուն մէջ:

Թղթատեցէք արձանագրութիւնները: Միայն 1914էն յետոյ, անհամար կտակներ եղած են ռուսահայ հարուստներու կողմէ, կրթական եւ բարեգործական նպատակներու համար: Շատերու մէջէն յիշենք երկու անուն, Արշակ Ղուկասեան, 9 միլիոն րուբլի, Պոյաճեան՝ 25 միլիոն: Պատերազմը փճացուցա՞ծ է այդ րուբլիները: Կ'ընդունինք: Բայց այդ մարդիկը ունէին նաեւ անշարժ հարստութիւններ, հանքեր, նաւեր եւ ուրիշ հաստատուն գործեր որոնցմէ ոսկի կը հոսի մինչեւ այսօր: Միայն Ղուկասեանի կտակը, որ, ինչքան գիտենք, ոսկեդրամ է եւ այսօր կը գնահատուի 11 միլիոն րուբլի կամ մէկ միլիոն անգլ. ոսկի, հրաշքներ պիտի գործէր:

Ով կը վայելէ այդ լեռնակուտակ հարստութիւններուն եզրակացութիւնը: Եթէ Խորհրդային Միութեան բանուորներն ու գիւղացիները կ'օգտուին բռնագրաւուած ու ծախուած քարիւղի արդիւնքէն, ո՞ւր է Հայաստանի արդար բաժինը: Հզօր իշխանութեան մը հաւասարազօր անդամը ինչո՞ւ պիտի հարկադրուի մուրացկանութեան դիմել, բերան ծռել արտասահմանի մէջ ոսկիացած գանազան ջոջերու, երբ ոսկի վտակներ կը հոսին իր սահմաններուն մէջէն, ենթակայ իր անդրանիկ եղբայրներուն ամենամարող կամքին:

Անշուշտ օր մը այս կողմերն ալ կը հասնի «կարմիր յեղափոխութիւնը», եւ ինչ որ չկրցաք խաղաղութեամբ ստանալ, կը գրաւէք բռնի, պետական միջոցներով:

Իսկ մինչեւ այդ— ինչո՞ւ Հայաստանի ժողովուրդը չպիտի պայքարէ ձեր յաղթանակին չօշափելի, ինչուն արդիւնքները... կտակները՝ Հայաստանին, բայց եւ՝ մէկը եւ՝ միւսը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՐԻ ՎԱՑԵԼՈՒՄ

«Խորհրդային Հայաստան» ալ իր կարգին խմբագրական մը նուիրած է Թուրքեւուս առեւտրական դաշնագրին, եւ այս առիթ հետեւեալ փառաբանականը կը հրատարակէ(մարտ 17).

— «*Այս դաշնագիրը բնական շարունակութիւնն է փոխադարձ բարեկամական այն յարաբերութիւններուն, որ հաստատուած են Խորհրդային Միութեան եւ հանրապետական Թուրքիոյ միջեւ, սկսած 1921էն: Այդ տարուան Մարտի 16ի Մոսկուայի դաշնագիրը եւ Հոկտեմբերի 13ի Կարսի դաշնագիրը ամուր հիմք դրին յետագայ յարաբերութիւններուն, որ միշտ ներշնչուած էին բարեկամութեամբ եւ իմպերիալիստական աշխարհի դէմ ունեցած ջանքերու միատեսակութեան գիտակցութեամբ: Այդ բարեկամական յարաբերութիւնները մեծապէս օգնեցին Թուրքիոյ, անոր հակաիմպերիալիստական ծանր պայքարի ընթացքին եւ շատ անդամ փարատեցին իմպերիալիստական պրովոկացիաներ: Ամէն անգամ երբ այդ պրովոկացիաները (գրգռութիւն) կը սաստկանային իմպերիալիստական պետութիւններու կողմէ, Խորհրդային Միութեան եւ հանրապետական Թուրքիոյ կառավարութիւնները ամբողջ աշխարհի առջեւ կը ցուցադրէին երկու երկիրները մօտեցնող ընդհանուր շահերը, հակաիմպերիալիստական ընդհանուր քաղաքականութիւնը:*

«Այդպէս էր 1925ի դեկտեմբերին, երբ ստորագրուեցաւ Խորհրդային - Թրքական երաշխիքի դաշնագիրը. այդպէս էր 1926 Դեկտեմբերին, երբ Օտեսայի մէջ կայացաւ ընկեր Ձիչերինի եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարար Թէվֆիք Րիւշտիի տեսակցութիւնը. այդպէս է եւ այժմ»:

ԼՈՒՅՑԱԹԻԻ ՄԱՀԷՆ ՎԵՐՋ

Իտալիոյ ծերակոյտին մէջ նախագահ Թիթոնի դրուատականը ըրաւ Լուիճի Լուցցաթիի, վեր հանելով անոր արժանիքները իբրեւ պետական մարդ, ելմտագէտ, եւ ֆիլմադիրը գործակցական շարժման:

Խօսեցաւ նաեւ Մուսօլինի, որ յայտնեց թէ կը մասնակցի ընդհանուր սուգին եւ շեշտեց այն դերը, զոր Լուցցաթի կատարած է իտալիոյ պատմութեան վերջին յիսնամեակին մէջ: «Լուցցաթի, ըսաւ, մէկն է այն զուտ գիտնական մեծ մարդերէն, որոնք ամէն ժամանակ կը պատուեն իրենց հայրենիքը եւ արժանի կ'ըլլան սուգի ու պատուի»:

Երեսփ. ժողովին մէջ եւս նախագահն ու կրթական նախարարը գովեստով խօսեցան պետական մեծ մարդուն վրայ:

Հռոմի Ֆրանս. դեսպանը Ֆրանսական կառավարութեան անունով ցաւակցութիւն յայտնեց Մուսօլինիի:

ԵՕԹԸ ԿՏՈՐ ՇՈՒՈՂԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ԵՕԹԸ ՏԱՐԻ ԲԱՆՏ.— Փէզնայի մէջ (Մոնփէլիէ) 14 տարուայ պատանի մը շատ կը սիրէր շոքոլան: Զուանով մը կ'իջնէ տանը բակը, կը բարձրանայ պատն ի վեր, կը կտրէ պատուհան մը, կը ցատկէ դրացիին տունը եւ կը գողնայ եօթը պնակիա շոքոլա: Սակայն կը ձերբակալուի եւ կը դատապարտուի եօթը տարուան արգելափակումի, մինչեւ որ խելահաս դառնայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ստացական խաղաթղթեայ օրէնքը

Ինչպէս գրած էինք, առջի օր երեսփոխանական ժողովը զբաղեցաւ ֆրանսական ստացական քաղաքացիութեան խնդրով: Վերակոյտին կողմէ քուէարկուած օրինագիծին առաջին եօթը յօդուածները ընդունուեցան շատ չնչին փոփոխութեամբ, յետ վիճաբանութեան: Տեղեկաբերն էր երեսփոխան Մալարմէ:

Ըստ նոր օրէնքին, Ֆրանսուհիէ մը ծնած զաւակը Ֆրանսացի պիտի նկատուի, նոյնիսկ եթէ հայրը օտար ըլլայ: Օտարի հետ ամուսնացող Ֆրանսուհին իր հպատակութիւնը պիտի պահպանէ:

Երեսփոխան Պարէթի փափաք յայտնեց, որ ամէնէն աւելի ձուլման ենթակայ տարրերուն՝ Իտալացիներու, Պելճիքացիներու, Ֆրանս. Զուիցերացիներու ևն Ֆրանս. քաղաքացի դառնալուն մեծ դժուարութիւններ չյարուցուին:

— Ընդհակառակը, ըսաւ, յաճախ ձուլման նուազ ենթակայ տարրերը՝ լեվանդէններն ու արեւելքցիները, քիչ մը կանուխ Ֆրանս. քաղաքացի ընդունուած են, ու միշտ խնդիր ունեցած են իշխանութեանց հետ:

Խօսեցան նաեւ երեսփոխանները Մօրինօ, Լէօն Պարէթի եւ Շառլ Լամպէր: Այս վերջինը, որ երկար ատենէ ի վեր նուիրուած է օտարականները Ֆրանսացի դարձնելու առաքելութեան, ըսաւ թէ անհրաժեշտ է մանաւանդ ֆրանսական քաղաքացի դարձնել այն օտարականները, որոնք զաւակ ունին. «Որովհետեւ զաւակներու միջոցաւ է որ մարդ կը կապուի»: Ցետոյ թեւլաղրեց Միացեալ Նահանգներուն մէջ եղածին պէս ներգաղթի քաղաքականութիւն մը ընդունիլ, որպէս զի Ֆրանս. քաղաքացի դառնան միայն լաւ տարրերը:

Ամէնէն վերջ խօսեցաւ գաղտական նախարար Լուի Պարթու, որ յայտնեց թէ կառավարութիւնը երբեք չէ դադրած զբաղելէ Ֆրանսայի բնակչութեան աճման խնդրով: Ցետոյ ըսաւ թէ 1926ին ֆրանսական քաղաքացի դարձած են 45,371 օտարականներ, որոնց 14,000ը Իտալացի:

Փափաք յայտնուեցաւ նաեւ, որ այս օրէնքը գործադրուի Թունուզի մէջ, ուր շատ մը Իտալացիներ եւ Սպանիացիներ Ֆրանսահպատակ կը դառնան: Նոյնպէս առաջարկուեցաւ որ 1918էն առաջ Ալզաս-Լօրէն ծնած մանուկները իբրեւ Ֆրանսա ծնած նկատուին:

Ընդունուեցաւ օրինագիծին ամէնէն էական յօդուածը, որով առնուազն 18 տարեկան օտարականները Ֆրանսական քաղաքացի դառնալու համար բաւական է որ երեք տարի անընդհատ Ֆրանսա բնակած ըլլան, փոխանակ 10 տարուան, ինչպէս կը տրամադրէր նախկին օրէնքը: Այս պայմանաժամը մէկ տարուան զեղչուած է այն օտարականներուն համար, որոնք օգտակար եւ կարեւոր ծառայութիւններ կը մատուցանեն Ֆրանսայի:

Ֆրանս. քաղաքացիութիւնը ընդունող օտարականը պիտի վայելէ Ֆրանս. քաղաքացիի մը վայելած քաղաքային ու քաղաքական բոլոր իրաւունքները: Երեսփոխան, ծերակուտական, քաղաքապետ եւլն. կրնայ ընտրուիլ հպատակութեան թուականէն 10 տարի ետք միայն:

Վիճաբանութեան շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ յառաջիկայ Հինգշաբթի օրուան:

Ինչպէս պիտի ըլլայ Իտալեւսերպ վէճը

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի աշխատակից Ջարլս Ռուսս, որ մասնաւոր կերպով գերկրատ գացած է Իտալեւսերպ վէճին մասին տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելու համար, հետեւեալը կը հեռագրէ իր Թերթին.—

Տաճնապին վերջ տալու համար Հռոմ յանձն կ'առնէ կանգնել 1921ին դեսպանախորհուրդին առջեւ բրած յայտարարութեան հիման վրայ, որուն համաձայն Իտալիա իրաւունք պիտի ունենայ Ազգերու դաշնակցութենէն արտօնութիւն պահանջել միջամտելու՝ եթէ Ալպանիոյ հողային ամբողջութիւնը վտանգի ենթարկուի: Իտալիա պիտի յայտարարէ նմանապէս թէ Թիրանայի դաշնագիրը չի հակասեր վերի յայտարարութեան:

Ասոր փոխարէն, նոր կազմուելիք աւելի զօրաւոր սերպ կառավարութիւն մը պիտի հաւանի վաւերացնել 1925ի Նէյթիւնօի դաշնագիրը:

Պելկրատէն կը հեռագրեն Մարտ 31 Թուականով.—

Այս առտուան Թերթերը կը հաստատեն թէ ալպանական սահմանին վրայ քննութիւն չպիտի կատարուի, որովհետեւ Իտալիա կը նախընտրէ առկախ բոլոր խնդիրները կարգադրել Պելկրատի հետ ուղղակի բանակցութեամբ: Արտաքին նախարար Փէրիչ բազմաթիւ տեսակցութիւններ ունեցաւ իտալական դեսպան զօր. Պոտրէօի եւ Պելկրատի Ֆրանս. ու անգլիական դեսպաններուն հետ: Կառավարական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարեն թէ Եուկօսլաւիա պատրաստ է նոր համաձայնութիւն մը կնքել Իտալիոյ հետ եւ վաւերացնել Նէյթիւնօի դաշնագիրը, եթէ Իտալիա ընդունի որ Ալպանիոյ անկախութիւնը ապահովուի Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ եւ կամ եթէ Թիրանայի դաշնագրին տեղ մեծ պետութիւնները յանձնառու ըլլան երաշխաւորել ալպանական պետութեան հողային

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԲԱՆԱԿ ՄԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

Հետեւելով Մոսկուայի մէջ բացուած պայքարին, Անդրկովկասի մէջ եւս սկսած են գանգատները անթիւ «ներկայացուցիչ»ներու դէմ: Մարտակոչի մէջ (10 Մարտ) յօդուածագիր մը կ'առաջարկէ խստօրէն կրճատել այդ թիւը.

— Մանաւանդ վերջին երկու տարուան ընթացքին, ամէն տեղ, նոյնպէս Անդրկովկասի մէջ, գանգատներ ներկայացուցիչներ բուսան սունկի պէս: Օրինակ, Թիֆլիսի մէջ, եթէ նկատի առնենք միայն համագործակցական ներկայացուցիչները, կ'տեսնենք որ ամէնէն փոքր զաւառական համագործակցական ընկերութիւնները ունին մշտական ներկայացուցիչներ, որոնց շատ սուղի կը նստին անշուշտ վարչութիւններուն վրայ: Այդ ներկայացուցիչները Թիֆլիսի մէջ կը պահեն առանձին գրասենեակներ բազմաթիւ պաշտօնեաներով, բանալով մեծ ծախքեր եւ սպառելով փոքրիկ դրամագլուխները:

Այս անպէտ ներկայացուցիչներէն զատ, չափազանց շատ են նաեւ այն ներկայացուցիչները, որոնք յանուն Խորհրդային Միութեան զանազան կազմակերպութիւններուն ծախքերը, խնայողութի՛ւն՝ պաշտօնեայի եւ դրամի, կ'աղաղակէ յօդուածագիրը:

ԱՌԱՆՑ ԹՈՒՂԹԻ ԿԸԼԱ՞Ց

Բաղդի «Կոմունիստ» հայատառ Թերթին մէջ կը կարդանք.—

Հանքափորութեան տնտեսական բաժնին մէջ աշխատած ատեն, բանուոր մովսում Նովրուզ օղլին վերք ստացաւ ձեռքէն: վազեց Բիբի-Հէյբաթի բուժարանը՝ բժշկական օգնութիւն ստանալու:

Հասաւ բժիշկին մօտ:

— Գնա գրասենեակէն Թուղթերը, յետոյ կրնանք վերքը փաթաթել, պատասխանեցին:

Բանուորը կուգայ եւ Թուղթը կ'առնէ կը տանի: Այս անգամ վերքը կը փաթթեն:

Յաջորդ օրը Աբաս Բաբա Քիշին մատէն կը վիրաւորուի եւ նորէն կը վազէ նոյն բուժարանը, օգնութիւն ստանալու:

Շետեւանքը այն կ'ըլլայ որ արեան վարակում կը պատահի եւ բանուորին կ'առաջարկեն մատը կտրել...

Տեսէք մինչեւ ո՞ւր կը հասնի Թղթասիրութիւնը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՂՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարած 21-ին Կիևի բնակիչ Հ. Ֆինկելշտեյնը ներկայացրել է Կիևի ոստիկանապետարանին հետևյալ հայտարարությունը. «Ես ունեցել եմ 16 տարեկան դուստր, որը 1927 թ. հունվարի 7-ին անհետացել է տնից: Ես դիմել եմ Կիևի ոստիկանությանը, որպեսզի նա գտնի իմ դստերը: Ոստիկանությունը ինձ հայտնել է, որ դուստրս գտնվում է Մոսկվայում: Ես Մոսկվայում դիմել եմ Մոսկվայի ոստիկանությանը, որպեսզի նա գտնի իմ դստերը: Մոսկվայի ոստիկանությունը ինձ հայտնել է, որ դուստրս գտնվում է Կիևում: Ես նորից դիմել եմ Կիևի ոստիկանությանը, որպեսզի նա գտնի իմ դստերը: Կիևի

ՀԱՅՏՈՒ ԿԱ ՀԱՎՈՒ ԶՈՒՏՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՄԵՋ

— Մեր ընթերցողները, անշուշտ, կհիշեն, որ մենք անցյալ տարի հրատարակեցինք Ալեքսանդր Ծատուրյանի հուշերը՝ «Ինչպես ես ապրեցի Հայոց ցեղասպանությունը» խորագրով։ Հեղինակը մեզ ուղարկել էր նաև իր հուշերի երկրորդ մասը, որը կոչվում է «Հայկական հարցը Ռուսաստանում»։ Ներկայացնում ենք այդ հուշերի առաջին գլուխը։

Ես ծնվել եմ 1878 թվականին Ռուսաստանի Կովկասյան նահանգներից մեկում՝ Ելիզավետպոլ քաղաքում։ Հայրս Ստեփան Ծատուրյանը, որ ծնվել էր Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառում, ուսանել էր Թիֆլիսի գիմնազիայում, ապա Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում։ Ավարտելով համալսարանը՝ նա ծառայության էր անցել Ելիզավետպոլի նահանգական վարչությունում։ Մայրս Մարիամ Մելիք-Շահնազարյանը Ղարաբաղի Վարանդա գավառի Մեծ Մազրա գյուղից էր։ Նրա հայրը՝ Հովսեփ Մելիք-Շահնազարյանը, ծառայել էր Ղարաբաղի մելիքների մոտ։ Մայրս ստացել էր տնային դաստիարակություն։ Նա գերազանց գիտեր ռուսերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իտալերեն, անգլերեն լեզուները։ Ես ծնվել եմ ընտանիքում երրորդ զավակը։ Ինձանից առաջ ծնվել էին եղբայրս՝ Գրիգորը և քույրս՝ Վարդուհին։ Ես ծնվել եմ հոկտեմբերի 18-ին։ Ինչպես ասացի, ծնվել եմ Ելիզավետպոլ քաղաքում, որտեղ հայրս ծառայում էր նահանգական վարչությունում։ Ելիզավետպոլ քաղաքը հիմնադրվել է 1804 թվականին։ Այդ ժամանակ այն կոչվում էր Գանձակ։ Գանձակ անունը նա ստացել էր հին Գանձակ քաղաքի անունից, որը գտնվում էր Ելիզավետպոլից 5 կիլոմետր հեռավորության վրա։ Հին Գանձակ քաղաքը կառուցվել է 5-րդ դարում։ Այդ քաղաքի մասին հիշատակություններ կան հայ պատմիչների մոտ։ Ելիզավետպոլ քաղաքը կառուցվել է Գանձակ գետի ձախ ափին։ Գետի աջ ափին գտնվում է Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Մեծ Մազրա գյուղը։ Գետի ձախ ափին գտնվում է Ելիզավետպոլ քաղաքի Ղարաբաղ թաղամասը։ Ղարաբաղ թաղամասում ապրում էին հիմնականում հայեր։ Ղարաբաղ թաղամասում էր գտնվում նաև մեր տունը։ Ես ծնվել եմ մեր տանը։ Ծնվելուց հետո ինձ մկրտել են Ելիզավետպոլի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում։ Ինձ մկրտել է Ելիզավետպոլի առաջնորդ Գրիգոր Ալամդարյանցը։ Ինձ մկրտելիս հայրս ինձ տվել է Ալեքսանդր անունը։ Ալեքսանդր անունը տվել է հայրս՝ ի պատիվ Ալեքսանդր Ա կայսեր։ Ալեքսանդր Ա կայսրը կառավարել է 1801-1825 թվականներին։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ռազմական հաջող պատերազմներ է մղել Պարսկաստանի և Թուրքիայի դեմ։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանին միացվել են Արևելյան Վրաստանը, Արևելյան Հայաստանը, Ադրբեջանը, Դաղստանը, Ֆինլանդիան, Բեսարաբիան։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը պատերազմ է մղել նաև Ֆրանսիայի դեմ։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանի զորքերը հասել են Փարիզ։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը դարձել է Եվրոպայի ամենահզոր պետությունը։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանի զորքերը հաղթել են Նապոլեոնի զորքերին։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը դարձել է Եվրոպայի ժանդարմը։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի ազատագրական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի հեղափոխական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի ազգային-ազատագրական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի սոցիալական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի քաղաքական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի կրոնական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի մշակութային շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի գիտական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի տեխնիկական շարժումները։ Ալեքսանդր Ա կայսրի ժամանակ Ռուսաստանը ճնշել է Եվրոպայի տնտես

ամբողջութիւնը, յանձնառութիւն, որուն պէտք է մասնակցին նաեւ Նուկոսլաւիա եւ Յունաստան, որոնք իրենց Ալպանիոյ դրացիները ուղղակի շահագրգռուած են այդ երկրին բախտով:

Բազմաթիւ ալպանացի փախստականներ անցած են ալպանական սահմանը զանազան կէտերէ: Ասոնց մէջ են նաեւ կարգ մը քաղաքական անձնաւորութիւններ, որոնք բոլորն ալ կը հաստատեն թէ ալպանական կառավարութեան կացութիւնը շատ դժուար է եւ կը վախցուի թէ մօտ օրէն անկարգութիւններ պիտի պատահին:

**** Հռոմի նոր նուկոսլաւ դեսպան Ռաքիչ իր յանձնարարագիրները ներկայացուց Թագաւորին, յետոյ ընդունուեցաւ Մուսոլինիի կողմէ: Ռաքիչ կը յայտարարէ թէ Թագաւորին եւ վարչապետին հետ իր տեսակցութիւնները շատ մտերմական եղած են եւ յոյս կը յայտնէ թէ բոլոր թիւրիմացութիւնները շուտով պիտի հարթուին:*

կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Շանկայէն Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան հասած վերջին տեղեկութիւններուն համաձայն, ֆրանս. առանձնաշնորհեալ հողամասին մէջ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ: Զօն-Քինկի եւ Սէ-Զուէնի ֆրանս. հիւպատոսներէն հասած լուրերը եւս գոհացուցիչ կը ներկայացնեն կացութիւնը:

Անգլիական, ճափոնական, ֆրանսական եւ ամերիկեան կառավարութեանց միջեւ կարծիքի փոխանակութիւնները կը շարունակուին՝ Նանքինի մէջ գործուած խժդժութեանց առթիւ չինական կառավարութեան հատուցման պահանջագիր մը ներկայացնելու համար: Միջոցներ կը խորհուին նաեւ այն պարագային համար, ուր ազգայնականները գոհացում չտան: Կ'ըսուի թէ ի հարկին Անգլիա չպիտի վարանի առանձին եւ խստութեամբ գործելու: Անգլիոյ պատերազմական նախարարը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սըր Զէմսըըլէյնի հետ:

Ազգայնականներու վերին հրամանատար Զօր. Զանկ-Քայ-Շէքի մասին լուրերը հակասական են. ոմանք կ'ըսեն թէ Քուէ-մինթանկի ծայրայեղ եւ պոլշեւիկեան տարրերուն հակառակ է, ուրիշներ կ'ըսեն թէ համաձայն է: Զօրավարը ճանչցած է Հանքէուի կեդրոնական գործադիր կոմիտէն եւ հիմա դէպի հիւսիս նոր յառաջխաղացում մը կը պատրաստէ, նպատակակէտ ունենալով Փէքինը:

կառապաններու գործադուլը Պէյրութի մէջ

Պէյրութէն մարտ 31 թուականով կը հեռագրեն.—

Պէյրութի կառապանները գործադուլ յայտարարեցին, բողոքելու համար կառավարութեան դէմ, որ կը պահանջէ տուրքերը վճարել ոսկեդրամով: Կառապանները կը գանգատին, որ արդէն շատ կը վնասեն «թաքսի»ներու մրցումէն, այնպէս որ կառավարութեան այս նոր տուրքը չեն կրնար տանիլ: Հակառակ վարչապետին խոստումին թէ նկատի պիտի առնէ իրենց խնդիրը, կառապանները որոշեցին գործադուլը շարունակել, մինչեւ որ կատարեալ գոհացում ստանան:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը գրէ թէ վերջին ատեններս Զաղլուլ փաշա յաճախակի տեսակցութիւններ ունեցած է Քուատ թագաւորին եւ անգլիական մարզպանին հետ: Եգիպտոս կ'ուզէ նոր համաձայնութեան մը գալ Անգլիոյ հետ հետեւեալ պայմաններով.—

1.— Գրաւման բանակը Սուէզի ջոանցքին արեւելեան եզերքը պիտի քաշուի: Եգիպտական հողին վրայ պիտի մնան միայն Ապուքիրի օդանաւային կայանը եւ Հելիոպոլիսի օդանաւային վարժարանը՝ Անգլիոյ եւ իր Արեւելքի գաղթավայրերուն միջեւ օդային հաղորդակցութիւնները ապահովելու համար: 2.— Եգիպտական կառավարութեան մէջ պաշտօն ունեցող բոլոր անգլիացի սպաները ու պաշտօնեաները հանգստեան պիտի կոչուին: 3.— Անգլիական քափիթիւլասիօնները պիտի չնջուին եւ եգիպտ. կառավարութիւնը ազատ պիտի ըլլայ բանակցելու՝ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Յունաստանի քափիթիւլասիօններուն չնջումին համար:

4.— Մշանջենական զինակցութիւն մը պիտի կնքուի Եգիպտոսի եւ Անգլիոյ միջեւ. այս վերջինը յանձն կ'առնէ երաշխաւորել եգիպտոսի հողային ամբողջութիւնը: Եթէ Անգլիա պատերազմի բռնուի ուրիշ պետութեան մը հետ, եգիպտոս պարտաւոր չպիտի ըլլայ զինուոր տալու անգլ. բանակին, սակայն պիտի հովանաւորէ անգլ. ուժերը եւ թոյլ պիտի տայ անգլ. ուժերուն իր հողէն անցնիլ ազատօրէն եւ հոն բանակիլ: Այս կերպով, կը յուսացուի թէ եգիպտոս պարտաւոր չպիտի ըլլայ մեծածախս նաւային եւ զինուորական ուժեր պահելու:

5.— Սուտանի համատիրութեան մասին պիտի սաորագրուի նոր համաձայնագիր մը, որ եգիպտ. կառավարութեան պիտի տայ կարգ մը առանձնաշնորհներ՝ քաղաքային եւ զինուորական պաշտօնեաները նշանակելու համար:

6.— Նոյնպէս եգիպտ. կառավարութիւնը պիտի նշանակէ Նեղոսի վերին ջուրերուն հսկող եւ անոնց բաշխումը կատարող պաշտօնեաները:

Չիչէրին Թուրքիոյ մէջ

Չիչէրին, Խորհրդային Միութեան արտաքին գործակարը, որ ժամանակէ մը ի վեր Փրանքֆորթի մէջ կը դարմանուէր, Սթրազպուրկի ճամբով Նիսի կողմերը գնաց, ուր պիտի մնայ ժամանակ մը:

Երկնամար մը Փարիզի վրայ

Շաբաթ-շաբթի իրիկուն ժամը 6ին, 8րդ թաղամասին այն բնակիչները, որոնք վերի յարկերը կը բնակէին, կը յայտարարեն թէ, տեսած են յանկարծական սաստիկ լոյս մը, որ ամբողջ երկնակամարին վրայ ճառագայթեց: Հազիւ թէ մարած էր լոյսը, խուլ պայթիւն մը լսուեցաւ: Հաւանական է որ երկնաքար մըն էր, եւ պայթած պահուն լուսաւորած՝ երկինքը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ եւ սահմանակից երկիրներու հետ հեռախօսական բոլոր թելերը կտրուած են: Կը կարծուի թէ Ֆէրտինանտ Թագաւորի առողջական վիճակը ծանրացած է:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ 5000 տարի առաջ ապրող փարաւոն Ջոսէրի գերեզմանը երեւան հանուեցաւ:

ՍՊԱՆԻԱՅԻՆԵՐ ծանր պարտութիւն մը կրեցին Մարոքի մէջ:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ժողովի կը հրաւիրէ պելվիլի, ալֆօրվիլի ենթակոմիտէներուն եւ ընդհանուր, ազբիւր սերոբ, ֆրիստափոր, Զաւարեան, իշխան, մարսէլ, Դոյամարա խումբերու ներկայացուցիչները, 5 Ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին փլաս տ'Իթալի, քափէ-տը-լա-Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ Իթալի:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԷՍԻՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

3 ԱՊՐԻԼ 927 ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

Նուվելթի տաճսինկ սինեմայի մէջ, Av. Jean Jeurès (կայարանին մօտ)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝ **ԽԱՂԱՄՈՒԼԸ** եւ **ԹԻՔ-ԹԱՔ** *գաւեշտը*

Ներկայացումէն վերջ մինչեւ կէս գիշեր պար եւ ճաշ-պանտ

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

10 Ապրիլ կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doletի սրահը

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ

եւ կենդանի նոյնանուագներ

ՏԵՂԵՐՈՒԻ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ճիշտ դիմաց եւ մօտը

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար

ԵՒ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՈՅՆԱՆՈՒԱԳՆԵՐ քրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն:

ԴԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ՓԵՏՐԻԱՐ 18,,

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ Հ. Յ. Դ. ՓՐԱԿԱՅԻ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Դինը՝ Ֆրանսայի հաւար 5 Ֆրանք, Արտասահման՝ 25 սէնթ: Մեծաքանակ գնողներուն՝ զեղչ: Դիմել *Յառաջի* խմբագրատունը:

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ազբիւր Սերոբ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իթալի թաղամասին արձանագրուած և չարձանագրուած բոլոր Դաշնակցականները վաղը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին 26 Rue Blanqui, K. Bicêtre (Seine).

Հ. Յ. Դ. Ալֆօրվիլի ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները եւ համակիրները այս երեկոյ ժամը ճիշտ 7ին, երիտ. միութեան ակումբը, 132 Rue Etienne Dolet. կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Դաշնակցական ընկերները, վաղը՝ 3 Ապրիլ կիրակի առաւօտ ժամը ճիշտ 8.30ին, Rue Boileau Էմիլ Զօլայի վերնայարկը: Լիոնի բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Պուլկուանի թաղուկ խումբի ժողովը՝ վաղը՝ կիրակի ժամը 14ին ընկեր Ա. Ճէլալեանի բնակարանը: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Ազատամարտի Սերունդ խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ռոստոմի սրահը: Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Զ. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը՝ վաղը կիրակի, առտուան ժամը 9ին, 63 բիս տը լա Բէփիւպլիք սրճարանի վերնայարկը:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի մասնաճիւղը իր մէկ տարուան գործունէութեան առթիւ, իր բոլոր անդամները իրենց ծնողքներով Թէյասեղանի կը հրաւիրէ այսօր շաբաթ, երեկոյ ժամը ճիշտ 7ին, երիտ. միութեան ակումբը, 132 Rue Etienne Dolet. կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Դաշնակցական ընկերները, վաղը՝ 3 Ապրիլ կիրակի առաւօտ ժամը ճիշտ 8.30ին, Rue Boileau Էմիլ Զօլայի վերնայարկը: Լիոնի բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Պուլկուանի թաղուկ խումբի ժողովը՝ վաղը՝ կիրակի ժամը 14ին ընկեր Ա. ՃԷյլանեանի բնակարանը: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Ազատամարտի Սերունդ խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ռոստոմի սրահը: Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Զ. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը՝ վաղը կիրակի, առտուան ժամը 9ին, 63 բիս տը լա Բէփիւպլիք սրճարանի վերնայարկը:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի մասնաճիւղը իր մէկ տարուան գործունէութեան առթիւ, իր բոլոր անդամները իրենց ծնողքներով Թէյասեղանի կը հրաւիրէ այսօր շաբաթ, երեկոյ ժամը ճիշտ 7ին, երիտ. միութեան ակումբը, 132 Rue Etienne Dolet. կարեւոր օրակարգ:

"ԴՐՕՇԱԿ,,Ի

Մարսէյլի գործակալն է

ՀՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ

14 Rue de la Fare

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Թերիկեանի ՖՐԱՆՔՈ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 Բիւ տէ Ֆոմինիքէն

ՎԻԷՆԻ "ԴՐՕՇԱԿ,,Ի ԵՒ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ

Rue Victor Fougier N. 69

Vienne - Isère

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մասնաւորապէս գաւառներէն կը խնդրուի ՕՐ ԱՌԱՋ ղրկել ժողովի ազդերը, որպէսզի կարելի ըլլայ հասցնել ճամապատասխան օրուան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Խրիստաքի Թանաշ Մարան (Ցոյն) որ 1910ին Ռուսիայէն Միացեալ Նահանգները մեկնած է: Ջոյրը Անաստասիա Պոլիս կը գտնուի: Գրել՝ Bedros Tomassianի Maison Cabrol, Combes, par Aubin (Aveyron). կը խնդրուի ասերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

— *Կը փնտռուի Օշական գիւղացի Գէորգ Բաղդասարեան, հօր անունը Արտաշէս 23 տարեկան որ Փետրուարի յեղաշրջումէն յետոյ Պարսկաստան անցած էր կը կարծուի թէ այժմ Եւրոպա կը գտնուի: Իմացնել՝ Յառաջի վարչութեան:*

Կ'ուզուի Արեւելեան կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Դիմել՝ խմբագրատուն:

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Բժշկապետ նախկին կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի:

Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ԽՄԵՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ

ՀՈՏԱԻԷՏ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ

ԵԱՎՐՈՒԻ ԹԷՅԵՐԸ «THÉ YAVROU»

Հաստատուած 1880ին

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉՆԵՐՈՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Գաուինկ Պաշլավեան 7 Mahmoud Pacha El Falaki Alexandrie

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Միհրան Սարգիսեան Rue Philonos le Pirée

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Կ. Աթէեան եւ Վառնա

ԻՏԱԼԻԱ.— Zovighian Setrak, Via Mentana 27 Padova

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Tamer Frères Boite Postale N° 84

ԹՈՒՆՈՒՍ.— Daniel Cartozo Rue de Tunis Bizerte

ՄԱՐՕԿ.— Elbaz Frères Boite Postale 293 Casablanca

PARIS.— O. Papadopoulo 18 Rue Poulet Paris XVIII

NICE.— J. Cisis 5 Rue Dabray

Դնուիներու եւ ամէն տեղեկութեանց համար թղթակցեցէք ուղղել նաեւ Comptoir des THÉS YAVROU 22 Rue Senac Marseille (B. du R,)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առտնինաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՐԱՔՍ,,

փարիզի հայկ. ժամադրավայրը: Արեւելեան կերակուրներ

Շամեղ, մաքուր, խնայողական

10 Rue Rampal - Belleville: Métro Belleville

ՊԵԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ

28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85

Յաճախորդի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

NICOLO

Նպարավաճառ ձերմակ պանիր, քէֆալ ծուկ, սուրաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեան մնդեղէններ, վօտքա: Ապսպրանքները յանձնելի բնակարան: 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ժամագործ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի նոր հասցէն է՝ 75 Av. Berthelot, Lyon (7e):

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՉԷՉԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մանուսրապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մատենադարանի մը ունի մատենադարանի գերբերու:

Դիմել, Librairie Hagachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆի

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները: Երակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան:

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12:

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49:

Կահագործ *ժամանակին գինեվաճառ կը շինուին եւ կը նորոգուին տնական կահոսկներ, գրասենեակի սեղաններ եւայլն, ծախու են Թրքական թաւվուններ: Դիմել՝* 208bis Rue Lafayette. Paris. Métro Louis Blanc.

Կ'ուզուի *խոհարարուհի մը Ֆրանսական տունի մը համար:*

Պայմաններու մասին Ֆրանսերէն նամակով դիմել՝ Mr. Conte Boisear*d*, Chateau de Nogent sur Loire. (par Chateau du Loire) Sarthe.

ԱՐԱԿԱՐԱՆ

1 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		
Թրքական Թղթ. Լ. Trq.		
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Տրախմի »	Drachme	
Լիր »	» Lire	
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	
Զուից. »	Frc. Suisse	
Լէյ 100 հատ	Ley	
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	
»	II »	
»	III »	
Թումեկի երկթղ.	Lots turcs	

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration — Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 3 ԱՊՐԻԼ 1927

3 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 302

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՇԱՏ ՇՈՒՏ ՍԿՍԱՆ

Որոմ ցանողները գործի վրայ են նորէն։

«Կրա՛կ կայ», կը պոռան անոնք, իրենց բոլոր ուժով, եւ իրենց կարելին կ'ընեն, թագուած մոխիրները արծարծելու եւ իսկապէս կրակ ձգելու համար։

Պատրուակ՝ Թեմական ընտրութիւնները, որոնց նախնական գործողութիւնը սկսած է Մարսէյլի մէջ։ Այստեղ, զանազան «հանգամանքաւոր» մարդիկ առաջնորդարան ներկայանալով, պահանջեր են որ ընտրութիւն չկատարուի, այլապէս... Պատճառը ամփակաւ խմբակցութիւնը պատուիրակութիւն մը կ'ուղարկէ Մարսէյլ, որպէսզի խրամատներ բանան եւ գիրքերը ամրացնեն։ Ընտրական Յանձնախումբը պարզ արձանագրութիւններ կը կատարէ տակաւին, բայց թղթակցութիւններ ու սպառնալիքներ կը տեղան ամէն կողմէ։

Ի՞նչ է այս իրարանցումին շարժառիթը.— Դաշնակցութեան սարսափը։ «Կուգան կոր, պիտի գան»։ Ձիշդ այնպէս ինչպէս Պոլսոյ մէջ, հայկական «շէրիաթի» օրերուն, երբ գրգիռ մարտակոչն էր. «Զրմմէն տարան». կամ, «Եկեղեցիները պիտի ծախեն, աւետարանին վրայ նստան, ազատ սէր կը քարոզեն» եւն։ Փա՛ռք Ալլահին, իմաստո՛ւն պոլշեւիկները այնքան շաշքներ գործեցին այս ճամբուն վրայ, որ նոյն «ողջամիտ»-ները ապուշցած, ա՛լ բնական կը գտնեն ամէն բան։ Ա՛լ չեն հետաքրքրուիր ոչ եկեղեցիներու առուծախով կամ թատրոնի վերածումով, ոչ հայ «նահապետական բարքերու» այլասերումով, ոչ ալ էջմիածնի կալուածներու գրաւումով։

Բայց, չենք կրնար հանդուրժել որ Դաշնակցականները զբաղին գաղութներու կազմակերպութեամբ։ Դաւաճանութի՛ւն է այդ հայ ժողովուրդի շահերուն, եւ Հայաստանի կառավարութեան դէմ։

Եւ ատոր համար, անդադար թոյն կը սրսկեն, որոմ կը ցանեն, ամբոխային խաղեր կը սարքեն, ճակատ կազմելով Ջոջեանի, բրածոներու եւ... Չօկերու հետ։

Զանցառելի քանակութիւն, անոնք ուժ կ'առնեն մէկ բանէ, Դաշնակցութեան չափազանց լրջութենէն եւ պատասխանատուութեան զգացումէն։

Անոնք շատ լաւ գիտեն որ, օրինական միջոց չի պակսիր, որպէսզի խելքի բերելու համար։ Բայց որովհետեւ մենք շատ մեծ կը նայինք այս կարգի խնդիրներու վրայ, ձգտելով միացնել ամբողջ ազգային կազմակերպութեան եւ ասպարէզ հրաւիրելով բոլոր ընդունակ ուժերը, անոնք «մարտական» մարզանքներ կը կատարեն, եւ ասպարէզ կը կարդան։

Երի՛ցս երանեալ Թշուառականներ...։

Ի՞նչ է պատահած Մարսիլիոյ մէջ։ Ապօրինութի՞ւն, զեղծո՞ւմ, բռնութի՞ւն։ Քննեցէք եւ դատեցէք։ Հեռացուցէ՛ք զեղծարարները։ Վարդապետն ալ ձեզի հետ է, վարչական Խորհուրդն ալ. մ'ինչեւ անգամ կաթող. Պատուիրակութիւնը ամէն շատ ձեր լեզուէն կը հասկնայ, քան մեր։ Բայց եթէ այս բոլոր քսութիւնները, գրգռումները կը կատարէք որպէսզի միանգամ ընդ միշտ խափանուի ո՛ր եւ է ընտրական ձեռնարկ,— կը յանձնարարենք որ քիչ մը ծանր նստիք ձեր տեղը։

Ընտրութիւնները պիտի կատարուին ե՛ւ Մարսէյլի, ե՛ւ Լիոնի, ե՛ւ Փարիզի մէջ եւ ուրիշ ո՛ւր որ պահանջ եւ հնար կայ։ Քա՛ջ էք, — ասպարէզ իջէք եւ պայքարեցէք։ Մէջտեղ դրէք ձեր արժանիքներն ու արժէքները։ Հաստատեցէք թէ իսկապէս այս ժողովուրդին բարիքին համար կ'աշխատիք, եւ ոչ թէ այս կամ այն հոսանքը ասպարէզէն քշելու, գաղութները պատակելու, անիշխանութիւնը տեւականացնելու համար։ Մենք չնորհակալ պիտի ըլլայինք, եթէ կարենայիք, ձե՛ր արժանիքով եւ ժողովուրդին քուէներով, ձեռք առնել ոչ միայն Մարսէյլի կամ Փարիզի, այլ բոլոր գաղութներու ազգային իշխանութիւնը։ Չրամեցէք, վարեցէք, գործ արտադրեցէք, եւ մեր սեւնայ Դաշնակցութիւնը։

Բայց երբ ո՛չ մէկը կ'ընէք, ոչ միւսը, երբ ձեր եղած չեղած համրանքը մէջտեղ կը հանէք կազմալուծում յառաջ բերելու, ցոյն սրսկելու, ճամբայ խափանելու համար, ընդունեցէք որ չափազանց աղտոտ եւ գրգռիչ գործ մը կը կատարէք։

Եւ ճիշտ ատոր համար, այս ժողովուրդը պիտի արհամարհէ ձեզ, իր լքուած թշուառներով եւ այլասերման դատապարտուած մանուկներով, իր բանւորներով և գիւղացիներով։

Դուք այն ուժը չէք որ կարենաք շրջել կեանքի անիւը։ Այս ժողովուրդը լուրջ կազմակերպութեան պէտք ունի, հոգալու համար իր բազմազան պահանջները, որոնք միայն տեղին վրայ չեն սահմանափակուիր, այլ կ'երկարին մինչեւ Հայաստան։ Կամ կը գործէք ու կը գործակցիք, կամ կը քաշուիք երեսի ջուրով, որպէս զի ուրիշները գործեն։

Այս առթիւ կը յանձնարարենք մեր բոլոր ընկերներուն եւ պարեկամներուն, եւ առհասարակ բոլոր անոնց որ բուն ժողովուրդին շահը կը մտածեն,— խուսափիլ խառնակիչներու թակարդներէն, արհամարհել անոնց վայրերան կանչերը, եւ ընդհակառակն, աշխատիլ անոնց դէմ լուրջ ու պաղարիւն, այնպէս ինչպէս վարուելէ ամէն արտաքին հայրենակցի։ Եթէ օրինական ներքուստ կան, անհրաժեշտ է որ դարմանուին։ Պէտք չէ ո՛ր եւ է պատրուակ տալ որոմ ցանողներուն, եւ ոչ ալ հերոսանալու առիթ ընծայել անոնց։

Ձամբան բաց է բոլոր ընդունակ եւ պարկեշտ քաղաքացիներուն համար։ Ոչ մէկ մենաշնորհութիւն։ Բայց, վա՛յ անոնց որ չեն գործեր ու կը պարտուին։

Բոլոքոնները և բրածոները չեն որ աշխարհը կը վարեն։ Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՎ Կ'ՕԳՏՈՒԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Սօֆիայի «Արաքս»ը (24 Մարտ) շեշտելով ազգահաւաքման գործին անհրաժեշտութիւնը, կը դիտէ.

—«Անժխտելի է որ աբս ասահմանի մէկ միլիոն հայութիւնը վեց տարի է ի վեր միաբերան մէկ պահանջ կը դնէ, — բանալ Հայրենիքին դռները եւ ասոր ճանապար ներս ընդունիլ, օտար հորիզոններուտակ, անտուն, անտեղ եւ անտէր մնացած հայ գաղթականութիւնը։

Այս միահամուռ պահանջը, ցարդ մնաց անլսելի, եւ յարձաւ նաեւ սակալ կուսակիններու առարկայ, պօլշեվիք վարիչներուն կողմէ։ Դրամ պահանջեցին, որպէսզի արտօնեն հայ մարդուն, իր հայրենիքին մէջ հաստատուիլ։ Դրամը քիչով շատով տըրուեցաւ, բայց դռները նորէն չի բացուեցան։ — «Տեղ չկայ, հող չիկայ» պատասխանեցին, միւս կողմէ 30,000 թուրք ու թաթար տեղաւորելու համար Երեւանի քթին տակ, Զանգիբասարի շրջանին մէջ։ Նախիջեւանի «հանրապետութեան» հողերուն վրայ կրնային տասնեակ հազարաւոր մարդիկ տեղաւորիլ, բայց այնտեղ ոչ միայն չաշխատեցան հայ գետեղել, այլև չանք չի թափեցին որպէսզի Զանգիբասար եկող թրքութիւնը գոնէ այդ թաթար «հանրապետութեան» մէջ մնար, անոնց Հայաստանի մէջ գրաւելիք հողը հայ գիւղացիին ու գաղթականին յատկացնելու համար։

Մէկ խօսքով, հայ պօլշեվիքները եղան Մոսկուայի արզահատելի կամակատարները, եւ մերթ կանխեցին զայն, հակահայ ձեռնարկներու մէջ, պապէն աւելի պապական երեւնալու եւ Քրէմլինի կամքը կատարելու համար։

Այս քաղաքականութեան հետեւանքով ստեղծուեցաւ վիճակ մը որ հայ ընդարձակ շրջաններ շարունակեցին մնալ թուրքիոյ, Ազրպէյճանի ու Վրաստանի ձեռքը։ Հայերը հեռացան իրենց գիւղերէն, տեղ տալու համար թուրքերուն, որոնք Հայաստանի ամէն կողմը կը տեղաւորուին ու կ'ամրանան»։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Թրքական դատարան մը բացուած է Երեւանի մէջ։ Հայաստանի մէջ սին չեւ հիմա կային երկու Թուրք դատարաններ, մէկը Ղարաբաղի եւ միւսը վէտի Բազարի մէջ։ Հիմա Երեւանի մէջ ալ առանձին դատարան մը հիմնուած է նշանակուելով Թուրք դատաւոր, Թուրք ատենակալներ եւ աշխատակիցներ։ Դատաւոր նշանակուած է վէդի Բազարի Թուրք դատաւորներն Սիւլէյմանօֆ։

Այս դատարանը չպիտի քննէ միայն բնակարանի եւ աշխատանքի պաշտպանութեան խնդիրները, որոնք Թողուած են աշխատանքի պաշտպանութեան դատարանին։ Այս վերջինին նիստերուն Թրքական գործեր քննուելու պարագային պիտի մասնակցի Սիւլէյմանօֆ, որ արդէն ձեռնարկած է աշխատութեան։

Թուրք ազգաբնակչութեան կողմէ ամէն օր շատ դիմումներ կ'ըլլան Երեւանի նոր բացուած դատարանին։

*** Ժողովրդական գործավարներու խորհուրդը Երեւանի Թրքական կիներու ակումբին վճռակը բարելաւելու համար նուիրած է 1500 րուբլի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՐԾԱԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԵԼԻ ՄԵՂՄԱՑԱԾ

Մեծ գործարաւիւներ քաւուոր կ'առնեն

Աշխատանքի նախարարութեան հրատարակած վերջին վիճակագրութեան համաձայն, Մարտ 31ին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 75,159, որոնց 54,156ը այր եւ 21,003ը կին։ Անցած շաբաթ նպաստընկալներու թիւն էր 77,933, որով մէկ շաբթուան մէջ պակսած է 2774 հոգի։ Եթէ երեք շաբաթ առաջուան թիւին հետ բաղդատենք, այսօր նպաստընկալներու թիւը մօտ 7000 պակսած է, ինչ որ լաւ նշան մըն է, եւ ցոյց կուտայ թէ Ֆրանսայի տնտեսական տագնապը աստիճանաբար կը մեղմանայ եւ գործերը հետզհետէ կը բացուին։

Ներկայիս Փարիզի նպաստընկալներուն թիւն է 30,185, անցած շաբթուան վրայ 2365 հոգի պակաս. Սէնի միւս համայնքներուն մէջ նպաստընկալներուն թիւն է 21,608, անցած շաբթուան վրայ 2,605 հոգի պակաս. որով Սէն նահանգին մէջ մէկ շաբթուան ընթացքին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը մօտ 5000 հոգի նուազած է։

Կարելի չէ եղած գործ հայթայթել 86,196 գործազուրկներու. անցած շաբաթ այս թիւն էր 90,329, որով տրամադրելի անգործ բանւորներու թիւը 4000 պակսած է, բոլորն ալ Սէնի նահանգէն։

Վերջացող շաբթուան մէջ Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 424, իսկ տեղաւորման գրասենեակներուն կողմէ 954, ընդամէնը 1378 օտար բանւորներու գործ հայթայթուած է։ Ֆրանսա մտած են 38 եւ Ֆրանսայէն մեկնած են 1940 օտար բանւորներ։ Մեկնողներն են՝ 593 Իտալացի, 370 Սպանիացի, 306 Լեհ, 169 Զեխօսլովաք, եւայլն։ Իսկ երեք ամիս աշխատելու համար Ֆրանսա եկած են 291 օտար բանւորներ։

**** Կը տեղեկանանք թէ քանի մը օրէ ի վեր Սիթրոէնի եւ Ռընօի գործարանները սկսած են նոր օտար բանւորներ առնել։ Կարգ մը Հայեր եւ Ռուսեր յաջողած են ընդունելութիւն գտնել մեծ գործարանները, մասնաւորապէս Սիթրոէնի։*

Մարզպանը կը պարզէ Սուրիոյ վիճակը

Սուրիոյ մարզպան Պ. Հանրի Փոնսօ առջի օր երեսփոխանական ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ մանրամասն զեկոյց տուաւ Սուրիոյ զինուորական, քաղաքական եւ տնտեսական կացութեան մասին։ Խօսելով վերջին դէպքերուն վրայ, յայտնեց թէ երկրին մէջ որոշ բարելաւում առաջ եկած է։ Ներկայիս Սուրիոյ մէջ կան մօտ 40,000 զինուորներ, որոնց 36,000ը ֆրանսական, մեծ մասամբ ափրիկեան գաղթավայրերէ, իսկ 6000 տեղացի զինուորներ զանազան պաշտօններու մէջ կը ծառայեն։

Մարզպանին կարծիքով այլեւս բնականոն վիճակ ստեղծուած է եւ կարելի պիտի ըլլայ գրաւման բանակի զինուորները 20,000ի զեղչել՝ տարին չվերջացած։ Արդէն ապստամբած հոդամասերը ամբողջ Սուրիոյ մէջ հինգերորդ մասը չեն անցած բնաւ։

Քաղաքական տեսակէտէ, կացութիւնը շատ աւելի փափուկ է։ Մէկ կողմէ Մեծն-Լիբանան կ'ուզէ անկախ ըլլալ՝ իրեն պահելով Պիքաայի դաշտը, զոր իրեն տուած էր Ջօր. Կուրօ և որ նոյնպէս կը պահանջուի Դամասկոսի պետութեան կողմէ։

Միւս կողմէ Ալէվիները եւ Տիւրզիներն ալ անկախութիւն կը պահանջեն։ Տիւրզիներուն տեսակէտը փոխել տալ բոլորովին անկարելի կը թուի։

Գալով Դամասկոսի պետութեան, ըստ մարզպանին, անիկա կ'ուզէ Սուրիոյ միութիւն առաջ բերել եւ հաստատել այնպիսի վարչաձեւ մը, որ Ֆրանսայի հանդէպ ունենայ այն դիրքը ինչ որ Միջագետքը Անգլիոյ հանդէպ, սակայն Ալէվիներն ու Տիւրզիները բոլորովին կը հակառակին ատոր։

Պ. Փոնսօ մանրամասն բացատրութիւններ տուաւ այն վարչական ծրագրին մասին, որ նկատի պիտի առնէ բոլոր պետութեանց շահերը։

Արտաքին նախարար Պոիան լրացուցիչ բացատրութիւններ տուաւ եւ պատասխանեց զանազան հարցումներու, մանաւանդ Սուրիոյ զինուորական գործողութեանց եւ տնտեսական զարգացման մասին։

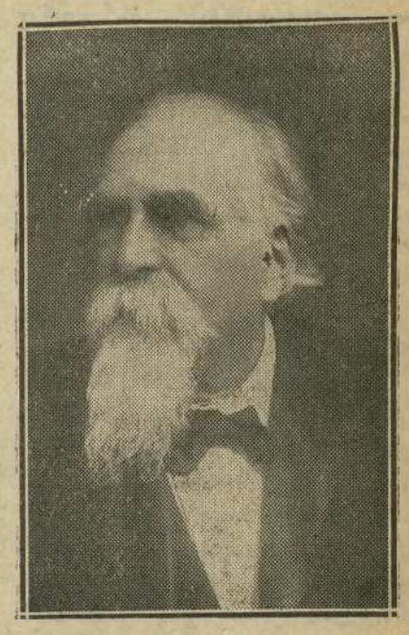
Յանձնաժողովի անդամներէն շատերուն տպաւորութիւնն այն է որ ծրագրուած վարչաձեւին գործադրութեան համար երկար չանքեր պէտք է կատարուին։ Նախագահ Ֆրանքլէն Պույեօն մարզպանին ուշադրութիւնը հրաւիրեց եգիպտաբնակ Լուքֆուլլահ եղբայրներու հակաֆրանսական քաղաքականութեան վրայ։

**** Պէյրութէն Ապրիլ 1 թուականով կը հեռագրեն թէ վալիէի զինուորները մեծ յաղթանակ մը տարած են Լէճայի մէջ, ուր հրոսախումբեր կեդրոնացած էին ձմրան սկիզբէն ի վեր։ Այս յաջողութեան շնորհիւ Լէճայի շրջանը բոլորովին մաքրագործուած է։*

Իտալիա եւ Սերպիա պիտի հաւանձայնին

Եուկօսլաւ դահլիճը պաշտօնապէս հաղորդեց Ֆրանս. եւ անգլ. կառավարութիւններուն թէ պատրաստ է ուղղակի բա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ԼՈՒՑՈՒԱԲԻ

Իտալիոյ նախկին վարչապետը, որ մինչեւ իր խոր ծերութիւնը աշխատեցաւ օգտակար ըլլալ հայ ժողովուրդին, եւ որ մեռաւ Մարտ 29ին։

ԱՊՐՈՒՍՏԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴՐԱԽՏԻՆ ՄԷՋ

Թայմզի կը հեռագրեն.—

Խորհրդային միութեան ճնտեսական գերագոյն խորհուրդին նախագահ ֆիւիպիշէֆ Մոսկուայի մէջ խորհրդային միութեան քիմիական ձարտարարուեստի համաժողովին առջեւ ճառ մը խօսեցաւ, տնտեսական ներքին կացութեան մասին։ Մասնաւորաբար շեշտեց որ գերագոյն ճիգեր պէտք է ընել գիները իջեցնելու համար։ «Աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր, ըսաւ, կը պոռանք, հրամանագիր հրամանագրի ետեւէ կը հրատարակենք, կը սպառնանք, առանց արդիւնքի։ Հիմա այլ եւս ճգնաժամային կէտի մը հասած ենք։ Ցնծք կրնար շարունակել ապրիլ, եթէ մեզի ներկայ բարձր գիները, որոնք արտասահմանի գիներէն եռապատիկ, իսկ պատերազմէն առաջուան ռուսական գիներէն 2 ուկէս անգամ աւելի բարձր են։ Հակառակ մեր բոլոր ջանքերուն, գիները տակաւին կը բարձրանան կարգ մը ճիւղերու մէջ»։

Ուրիշ հեռետորներ շեշտեցին թէ անկարելի է ապրիլ ներկայ ճղճիմ աշխատավարձերով։ Ամէն դասակարգի աշխատաւորներ, մանաւանդ տարրական վարժարաններու ուսուցիչները, ամսական միայն 30 րուբլի կը ստանան (մօտ 3 սդերլին)։

Սակայն խօսողներէն եւ ոչ մէկը գործնական ծրագիր մը ներկայացուց կացութեան դարմանը տանելու համար։

Ստալին, Մոսկուայի կոմսոմոլներու ժողովին մէջ խօսեցաւ այն նիւթին մասին եւ ըսաւ թէ խորհրդային ձարտարարուեստի արտադրութեան ծախքերը պիտի կրճատուին, եւ գործեան ճանգոյցը պիտի կտրուի։ Ըսաւ նաեւ թէ խորհրդային միութեան համար յառաջիկայ քանի մը ամիսներուն ընթացքին ուղղակի պատերազմի մղուելու վախը չկայ. «սակայն թէ ինչ կը պատահի գալ տարի, ատիկա պիտի ըսեմ ձեզ երբ գալ տարին գայ։»

ԵՐԵՒԱՆի մէջ պեղումներու ժամանակ, Նալբանդեան փողոցին վրայ, զանգուի ուղղութեամբ երեւան հանուեր է հինէն մնացած խոշոր ֆրանցքի մը մէկ մասը, որու մէջէն մարդ կրնայ կանգնած քալել։ Պեղումները կը շարունակուին։

Լոյս տեսաւ ԴՐՕՇԱԿի Ապրիլի թիւը։ Մանրամասնութիւնները Դ. էջ։

ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻ ՕՐԵՐԷՆ

Օտար ափերու վրայ, ուժասպառ ու դեռ վիրաւոր, այսուհանդերձ ո՛չ մէկ վայրկեան հայ աշխատաւորութիւնը մոռցած է հայ ազատագրութեան մարտիկներու յիշատակը։ Ափէ ափ, այսօր դարձեալ, նո՛յն բազմութիւնն է, ըլլա՛յ Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերէն ներս, ըլլա՛յ դուրսը, որ յեղափոխական աշխատանքի ու կենդանի գործի անհրաժեշտութիւնը կը զգայ։ Աշխատաւոր զանգուածին այդ ձայնն է որ հետզհետէ կը պարտադրէ ինքզինքը, ու կը ստիպէ, որ հայ ժառանգականութիւնը թօթուելի իր թմրութենէն ու նկատի առնէ իր պահանջները։

Այսպէս է որ, շուրջ երեք տարիէ ի վեր, մեր շարքերէն ներս, կուռ աշխատանք կը կատարուի՝ ոգեւորուելու համար յեղափոխական օրերու եւ ղէմքերու ուսումովը։ Սպասելով որ, օր մը, Հայաստանի Հանրապետութեան համալսարանը 1820էն 1920 երկարող, հայ ազատագրական շարժման դարին ուսուցման յատկացնէ առանձին աթոռ, պանդուխտ ափերու վրայ, մեր սեպուհ պարտականութիւնն է քրքրել անցեալի փոշին ու մոռացումէն դուրս բերել, մեր ազատագրական պայքարի, խոնարհ թէ առաջնակարգ բոլոր գինուորներուն դէմքերը։ Տարիները մոխիր կը ցանեն մեր յիշատակներուն վրայ ու կը հաւասարեցնեն ամէն ձեւ։ Մեր սերունդը կը մոռնայ, ինչպէս կ'ըսէ այնքան յուզումով Կ. Մեհեան, Սիամանթօի «աշտարակուող» հերոսները եւ «աստուածակերտ» մարտնչողները։ Աւելի քան երբեք ոտքի կոխան է այսօր մեր հայրենի հողը ու մեր տուները խարխուլ են միշտ, բայց հայ աշխատաւորութիւնը կը յիշէ միշտ պայքարի, անձնազոհութեան ու մահուան նուիրուած այն արիաբանց տղաքը, որ ինկան որպէսզի այսօր հայ ծանծաղամիտ համայնավարները սոնքան մեր հողերուն վրայ։

Այդ բազմութիւնն է ահա որ մեզ զգաստութեան կը կանչէ ու այդ հրաւէրին է որ պատասխանած է Կ. Մեհեան, աշխատելով համառօտագրել, հայ ազատագրական շարժման առաջին մասին, վերածնունդի պայծառ ղէմքերուն աշխատանքը, դժուար ու եղերական պայմաններու մէջէն, կռուելով մէկ կողմէն հայ քաղքենիութեան բուռն տպիտութեան ու միւս կողմէն հայ պահպանողական ու կրաւորական մտաւորականութեան ընդդիմութեան դէմ։ (վերածնունդի Օրերէն, ուրուագիծ, գրեց՝ Կ. Մեհեան, Սօֆիա)։

Կ. Մեհեան յաջորդաբար լոյսի կը բերէ, արուեստական լեզուով մը, վերածնունդի բոլոր խոշոր ղէմքերը։ Ան շարքը կը բանայ Քանաքեռի հրաշալի Աբովեանով։ Անցեալի մառախուղին մէջ կորսուած խնկելի ու պայծառ ղէմք, որ մ'ընդքան գուրգուրանքով ծոած է հայ հողին վրայ քրտինք թափող շինականին։ Յետոյ «Հիւսիսափայլ»ի խոհական ու լուսամիտ Նազարեանցն է։ Յանկարծ, առպարէզ կ'իջնէ, քաջակորով երիտ մը, «Հայկազանց դամբարանաց անմահութեան արձանագիր» Գաբրիէլ քահանայի որդին, արուեստ ու հայրենաշունչ Դամատ-Բաթիկեան։ Անա Մ. Նալբանդեանը, գիւղատնտես ու ընկերվարական, բանաստեղծ ու գործիչ։ Անա Սմբատ-Շահազիզը, «Նախ քաղաքացի ապա բանաստեղծ»։ Պերճ Պռօշեանը՝ գեղջուկ ու հայեցի։ Արծրունին՝ հայ քաղքենիութենէն եկած մեր պայքարին, յանդուգն, խիզախ, ներհուն ու հեռատես։ Ռաֆֆին, հրաշագործ խենթ, յեղափոխական բանաստեղծ, կորովի վիպող ու հաւատաւոր պատգամախօս։

Ու թափօրը կ'երկարի։ Ինչո՞ւ չեմ գիտեր, Կ. Մեհեան կը բաժնէ արեւելահայերը արեւմտահայերէն։ Հայ ապագան միացնէ պիտի անոնց յիշատակը։ Ասոնք աւելի ծանր են ու աւելի դանդաղաշարժ, ու երբ տասարդ գրողը նորն չերմութեամբ չի մօտենար անոնց։ Անոր բանաստեղծի հոգին չըմբռներ մեծ ու կորովի պատրիարքը, նուրբ քաղաքագէտ ու ճշգրիտ հայրենասէր Խապուլի Ներսէսը։ Բայց ահա «Պապկէ պապկ»ի հայրենասէր երգիչը, վարագայ յեղափոխական վեղարը, «ամենայն հայոց» տան արուեստեղ կաթողիկոս, մեծ վասպուրականցին՝ Խրիմեան Հայրիկը։ Ահա Շերենցը լուրջ ուներհոգին, ահա՛ Նարպէյը, իշխան Լուսինեան, բանաստեղծ ու տրիբուն ու արքեպիսկոպոս Ահա՛ Սրուանձտեանցը, «Համով հոտով», «Գրոց բրոց»։ Անա վերջապէս սա ժժգոյն ու հայրենակարօտ բանաստեղծը, Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, քնքուշ երգիչ։ Կ. Մեհեան այս բոլոր ժողովրդական ու գեղուդէզ մարդոց կը մօտենայ մեծ երկիւղածութեամբ։ Անոնց անունները կ'արտասանէ երջանկութեամբ, հպարտ՝ որ կը պատկանի հինաւուրց ցեղի մը, որ հակառակ իր դարաւոր վազքի ընթացքին կրած զարհուրելի փորձութեանց, կրցած է խիզախել միշտ յառաջ ու նոյնիսկ ժպտիլ, անտարբեր ու շնական աշխարհին, իր դժբախտութեան մէջէն։ Այս բոլոր գեղեցիկ ու ներշնչող տեսիլքներուն վրայ ան կը ծռի հաւատքով ու քաղցրութեամբ, ինչպէս, ծովածփուն վէնետիկի ալեհեր Մանազնը, Հայր Ալիշան։ Տեսակ մը հեռաւոր ու պանդուխտ մարդու կարօտով։

Այս երկիւղած պաշտամունքն է որ կը շփոթեցնէ զայն ու զերադասել կուտայ իրեն հայ մտաւորականութիւնը հայ աշխատաւոր ու ստեղծագործ գիւղացիութենէն։ Իր գիրքը կը դառնայ ջերմ յատագովական մը ի պատիւ վերածնունդի այդ ղէմքերուն, որոնք այսուհանդերձ ձլած են հայ աշխատաւորութեան ծոցին մէջ, անած ու հասակ նետած անոր արիւնովը ու ծնունդն են մեր ժողովուրդի մարտնչող ու ոգեմական ոգիին։ Որովհետեւ վերջապէս վերջնական ու սկզբնական առաքինութիւնը ժողովուրդին է ու պատիւը կը պատկանի անոր։ Կը բաւէ ո՛րքան ստորագնահատեցինք այդ յամր ու բարոյապէս հայ մտաւորականութենէն անհամեմատ վերազանց զանգուածը։ Հայ պատմութեան մէջ ամէն խոր ու արմատական շարժում եկած է վարէն։ Մտաւորականութիւնը միշտ ուշացած է։ Բայց ամբոխը իր պատմութիւնը դրել չի գիտեր։ Ու մենք ենք, մտաւորականներս, անհեակի մարդիկ, որ մեր փառքը կ'երգենք։ Ոսկեբերան Եղիշէն երգած է ռամկին յետոյ։ Իսրայէլ Օրբին կուգայ Արցախի մարտական Մելիք-Եսայիներէն վերջ։ Սիամանթօն զաւակն է «աշտարակուող» հերոսներուն ու Փեթրոսեան 18ը, ընկե՛րներ, ամէն մարդ գիտէ, որ իրաւ է Հ. Յ. Դաշնակցութեան առաջնորդութեամբը, բայց պոռթկումն է եղած ժողովրդական խաւերու։ Մեր մտաւորականութիւնը շատ քիչ անգամ ընթացած է ճակատէն ու միշտ զանգուածն է որ մղած է զայն յառաջ։ Հայ յեղափոխութիւնը սխալ է վերածել նոյնիսկ բազմաթիւ գործիչներու պատմութեան։ Ան օդակուռն է անհամար, մեծ ու նուիրական գործերու, մարտնչումներու եւ ոգորումներու։ Խոնարհ գինուորներու ու պարզ հայդուկներու քաջագործութեանց։ Հայ մայրերու անձնուիրութեան։ Հայ գիւղացիներու՝ յամառ ու առասպելական հերոսութեան միշտ նոյն ապերախտ հողը փորելու։

Հայ ազատագրական շարժման ծագման աղբիւրները փնտռուած առեն, մեծ վրէպ է, ճառագիթ պատիւը չառալ հայ աշխատաւորութենէն։ Պէ՛տք է խոնարհինք մեր դլուխները այդ զարմանալի ու յաւիտեան գաղափարապաշտ ու յառաջապահ ժողովուրդին առջեւ։ Կ. Մեհեանի ոգեկոչած խորշոր ու պայծառ դէմքերն իսկ նոյնը պիտի ընէին այսօր, ապշած ու հիացած իրենց հոգիին խորը, հարցնելով մեծ ու խորապէս խոնարհ Աբովեանին հետ, թէ «... Հայո՛ց ազգ, ձեր ջանին մեռնիմ, Հայո՛ց աշխարհ, էն ո՞ր կաթը ծծեցիք, որ դուք էս հոգին ունեցաք, էս սիրտը պահեցիք ձեր միջումը... էն ի՞նչ քարացած սիրտ պէտք է ըլլի որ ձեզ չսիրի, ձեր փառքը չգովի...»։

Յարգա՛նք այդ մեծ ժողովուրդի բանաստեղծ հոգիին։ Ու ամէնէն առաջ ու ամէնէն վեր։

* * *

Այսուհանդերձ որքա՛ն շնորհաւորելի է «Յառաջ»ի երիտասարդ աշխատակիցը որ նման հաւատօտագրութիւն մը կուտայ հայ օտարացին ու նժդեհ տղոց ձեռք։ Գրքոյկը նախ հրատարակուած է իբրեւ թերթօն, Հ. Յ. Դ. Պուլկարիոյ օրկան «Արաքս»ի մէջ։ Ամփոփ աշխատութիւն մըն է, տեսակ մը նախախարիսխ։ Հեղինակը, սկիզբէն կ'ըսէ արդէն որ իր մէկ դասախօսութիւնն է որ գրի առած է ունկնդիրներուն ցանկութեան ընդառաջ երթալով։ Ու մի՛շտ այս ամփոփարանքը։ Միշտ նոյն արդարացումը, վաղուայ եկողներուն ձգելով վերջնական վճիռը։ Հայ ազատագրութեան պատմութեան պէտք է նայիլ այլեւս յանդգնութեամբ ու ձեռք զարնել անոր ուսումնասիրութեան, առանց վախի։

Ու հարցում մը։ Ինչո՞ւ Կ. Մեհեան կ'ուզէ, որ երեք դար յետոյ, այսօր, մենք նոյն ձեւով սիրենք մեր հայրենիքը, ինչպէս Աբովեանը կամ Ս. Նազարեանցը։ Երեք քառորդ դարը երկար ժամանակ է ու քաղաքական ու տնտեսական պայմանները բոլորովին տարբեր են այսօր։ Այն ատեն առանց հայ քաղքենիութեան բարեացակամ չէզոքութեան անհնար էր հայկական ազատագրութիւնը։ Այսօր դիրքերը փոխուած են ու մեր կռիւը, ճակատագրականօրէն, պիտի ընթանայ երկու ճակատի վրայ։ Մենք պէտք է հետապնդենք հայրենի հողին եւ աշխատանքին ազատագրութիւնը միաժամանակ։ Ինչ արժէք ունի քաղաքական անկախութիւնը, եթէ հայրենիքը դերի մնայ տնտեսապէս, եթէ աշխատանքը ըլլայ վաճառքի ու շահագործութեան առարկայ։ Հայ աշխատաւորութիւնը աւելորդ արիւն չունի Լոնտոնի զորզավաճառներուն կամ Փարիզի դոհարեղէնի միջնորդներուն ի պատիւ թափելու համար։ Հայ աշխատաւորութիւնը շատ տառապած է քաղքենի հայրենիք մը կարենալ մերժելու համար։ Ու պիտի մերժէ։ Կ. Մեհեան պէտք է վարժուի այս ճշմարտութեան, քալ դիտնալով որ դրամագլուխը, գրեթէ միշտ, կ'աշխատի բացառապէս ինքզինքին համար։

Այս բոլոր վերապահումներէն յետոյ սակայն, ես սիրեցի Կ. Մեհեանի գիրքը։ Ան կը բաբախէ հայրենասիրական լայն շունչով մը ու առաջին էջէն մինչեւ վերջին հատուածը, գրուած է յարաճուն ուշադրութեամբ մը։

Որքա՛ն կը ցանկամ, որ մեզմէ ամէն մէկը նոյնքան գուրգուրանք, հետաքրքրութիւն ու սէր ունենայ մեր յեղափոխական անցեալին ու յեղափոխական մտաւորականներուն հանդէպ։

ՎԱՉԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԱՆԲՆԱԿԱՆ ԾՆՈՒԴՆԵՐ.— Նովոսելովկա գիւղին (Ռուսիա) մէջ գեղջկուհի մը, Վոլնայա, կը ծնի 4 երախայ մէկ յղութեամբ։ Կառավարութիւնը մշտական օգնութիւն մը ապահոված է ծնողքին։

Լենինկրատի մայրանոցին մէջ բանուորուհի մը աշխարհ բերած է երախայ մը, որ չունի ձեռք եւ ուս, մէկ ոտքով է եւ լեզու չկայ բերնին մէջ։

Երկու երախաներն ալ առողջ են եւ կ'ապրին։

ԱՄԱՅԻ ԵՒ ԱՒԵՐԱԿ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Թիֆլիսի «Զարիա վոստոկա» ռուս պոլշեւիկեան Թերթէն կը քաղենք հետեւեալ հատուածը, իզմիրի ներկայ վիճակին մասին.—

Ո՛ր եւ է հանդիսաւոր եւ պատմական բան չունի իր մէջ Զմիւռնիան։ Ըն վաղեմի պչրուհի Ստամպուլի նման հեռուէն-հեռու չի գուգներ իր օտարերկրեայ դրօշակները, դէպի երկինք ձգուած մինարէներն ու մզկիթներու ժամանակի ազդեցութենէն կոնացած ապարօշները։

Գորշ գաւառականութեան կնիքն է դրուած ամբողջ Զմիւռնիոյ վրայ։

Հիւպատոսներ ու Հպարտ դրօշները միայն կը ծածանին Զմիւռնիոյ տանիքներուն վերեւ, մուտքերու առջեւ կը փայլին սեւ մարմարի վրայ զանազան ընկերութեանց, հիմնարկութեանց եւ տեղական հարուստներու անունները։

Ցուներու մարմարէ պատնէշը կը պատսպարէ ծովէն նախկին կախարդիչ Զմիւռնիոյ մնացորդները, «Արեւելքի վարդի» թօշնած վերջին թերթիկները։

Ա՛յստեղ, այս աւերակներու մէջ, մարմարի, աղիւսի, որձաքարի, կրաքարերու մէջ դրած են նախկին քաղաքի անուշահոտութիւնները, աղուոր եւ պարուրիչ քաղաքի բոյրերը, այն քաղաքին, որ մեռաւ առանց տանջանքի, անսպասելի Հարուածէն։

Մօտաւորապէս այս տեսքը ունի եւ Պոմպէյը իր վարդագոյն եւ բախտաւոր բեկորներով։ Ան ալ կարծես թէ զարդարուած է իր ծուէն-ծուէն քարէ գգեստներով, զորս Հպարտօրէն կը ցուցնէ այսպիսի բաներու սիրահար ճամբորդին։

Ոչ մէկ վէսուվ իր քարակոյտերուն տակ չէ ճզմած ամենամուր քաղաքն անգամ, ինչպէս մարգկային թոյլ ձեռքերով կազմուած Զմիւռնիան։ Կը թուի թէ սատանայական ջրաղացին մէջէն են եկած այս քաղաքին փողոցները, այնպէ՛ս ջարդուփշուր են եղած։ Այդ քարակոյտերուն մէջ, անապատի ովասիսին նման գլուխ կը ցցեն մէկ հոս մէկ հոն մենաւոր արմաւենիներու բուներ, պայծառ կանաչագոյն տունկերը ժամաղաշ կիտրոններու։

Սայթաքելով կը թափառիս այդ բեկորներուն մէջ եւ յանկարծ կը հանդիպիս խաղաղ վարդագոյն փողոցի մը։

Մարմարեայ սիւնաշարերը նոր են եւ փայլուն, ինչպէս շաքարագոյներ։ Ցուներու մնացած ճակատին վրայ, պահպանած են յունարէն լեզուով արձանագրուած անունները։

Ա՛հա փողոց մը...։ Ա՛յստեղ երբեմն կը բարձրանային քաղաքին լաւագոյն տուները։ Հինաւուրց գարաւոր այգիները կը շրջապատէին խաղաղ ապարանքները։ Որձաքարով սալայատակուած լայն փողոցները, զարդարուած էին եւ պատկառուկներու շարքերով լեցուած...

Ա՛հա եւ մէկ ուրիշ փողոց, որ կարծես թէ ամբողջութեամբ Պոմպէյէն է տեղափոխուած հոս։

Ցուները խորտակուած են։ Յատակներուն վրայ չեն վրխտար այլեւս մարդկային խումբեր։ Կը թուի թէ տուները վրած են իրենց հիմքերուն վրայ եւ անտեսանելի ձեռքը պահպանած է այդ խորտակման խրատական կարգը։

Ա՛հա եւ երրորդ փողոցին կմախքը, Զմիւռնիոյ Հարուստներու թաղը։ Նո՛յն մաքուր սալայատակը, քարերու ճեղքէն դուրս ցցուած խոտերու գանգուրները, կիտրոնը ոսկորները կը հագցնէ իր ուրախ ու դուրեկան կանաչով։

Զմիւռնիոյ պատմական հըրդեհէն պատահական կերպով իսկ մնացած քանի մը կտոր գժուար է գտնել անոր այսօրուայ բեկորներուն մէջ։ Ամէն ինչ որ դեռ եւս չէ կորսնցուցած մարդուն ծառայելու արժէքը, ժանգոտ գամէն մինչեւ ամէնէն անպէտ իրը՝ դուրս են հանուած քարակոյտերու մէջէն. խորամանկ մարդկային ձեռքերու կողմէ եւ իրենց պէտքերուն են գործածուած։

Ի՛նչ գամ... լաւ գամը, այսուամենայնիւ բանի մը պէտք կուգայ։ Ի՞նչ կ'ըսէք Հապա գամերու այրուածքէն գոյացած երկաթէ գորշ ու անձեւ բոլորովին անպէտ զանգուածին մասին։ Այս լաւան, պատմական հրդեհներու այս դժնդակ յիշատակը նո՛յնպէս Հանած են մարդկային ձեռքերը եւ իրենց տնտեսութեան մէջ գործածած։

Շուրջբոլորը ահագին հեռաւորութեան վրայ՝ եւ ոչ մէկ շունչ... Մա՛րդ չի մտներ այդ մարմարեայ գերեզմանին խորը։ Անգամ թռչունները հեռու կը փախչին այդ տիզէն, այդ կրակով տապկուած քարէ անապատէն։

Այսօրուայ քաղաքը կ'ապրի իրրեւ մէկ բոշա։

Այսպէս պէ՛տք է որ եղած ըլլան ճէք Լընտընի քլոնտայքի քաղաքները, ոսկի փնտռողներու առաջին բոյները՝ ծեփուած մաքրոնիի եւ քարիւղի հին անտուկներու տախտակներով։

Կը քալեմ ամայի տարածութեանմէջ, որ ժամանակին Ֆրանկաց թաղին կեդրոնն էր, Զմիւռնիոյ յաւագոյն մասին։ Այդ փողոցը ունէր հարիւրաւոր ամենահարուստ խանութներ։ Անոնց տեղը այժմ կը թաւալին խոտով լեցած տոպրակներ եւ գիւղերէն շուկայ եկած էշեր։ Ատոնց շարքին ահա եւ գութ մը, որ լեցուած է աղբով։ Թերեւս ներքնայարկի մը ողբերգութեան յիշատակն է այդ. ներքնայարկ մը լեցուած ալքալի կամ վառօդի գաղտնի տակառներով, Զմիւռնիան մեծ քանակութեամբ կը մատակարարէր Աշիպեզագոսի ծովահէններուն։

Այդ տարածութեան շարունակութեան վրայ դարձեալ փլատակներ կ'երեւան, անոնց ետեւը երկու կիսովին շինուած տուներ եւ ապա, դարձեալ ամայութիւնը, վիհեր, բեկորներ, աւերակներ, որձաքարի, աղիւսի կտորուանքներ, եւ այդպէս շարունակ։

ՓԱՐԱՒՈՆԵԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆ ՄԸ

Երէկ գրեցինք Թէ եգիպտոսի մէջ 5000 տարուան դամբարան մը գտնուած է։ Գտնողն է անգլիացի ինախոյզ Սէսիլ Ֆըրթ, որ ժամանակ մը ի վեր պաքքարայի պատմական վայրերուն վրայպեղումներ կը կատարէ։ Երեւան հանուած թանկագին դամբարանը կը պատկանի Գ. Շարտուեանան փարաւոններուն, եւ մօտ 50 դարու հնութիւն ունի։

Նախ կարծուեցաւ որ դամբարանը կը պատկանի իմհոթէփի, ճարտարապետը Զոսէր Թագաւորին եւ սեծ բուրգին յատակագիծին։

Սակայն Ֆըրթ հաւանական կը գտնէ որ այդ դամբարանին մէջ Թաղուած է նոյն ինքն Զոսէր Թագաւորը։ Որովհետեւ, սենեակի մը սէջ գտնուած են Զոսէր Թագաւորին բազմաթիւ կենդանանկարները, զանազան գգեստաւորումով, որոնք տեղաւորուած են որմախորշերու մէջ։ Դամբարանի գետնուղիներէն մէկուն մէջ գտնուած են նաեւ 12 ալաբաստրեայ բուդներ, իւրաքանչիւրը մէկ մէթր բարձրութեամբ։

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ՍԻՐԵՐԳ ԵՐՋՆԿԱՅԵՆ

Բաղչան մեխակ բուսեր է,
Ծածկէ վրան մսեր է.
Իմ սիրածէս պագ մ'առի,
Վախնամ մարը լսեր է։

Աղջիկ անունըդ ասա,
Ֆէսիդ փիւսկիւլը խաղա,
Գնա՛ քո մօրը ասա՛,
Ես ձեզ ըլլամ տան փեսայ։

Երդիք երնելըս կուգայ,
Գարվար նայիլս կուգայ,
Գնա՛, կորիր, հայ աղջիկ,
Հետըդ փախչիլըս կուգայ։

Երդիք երնեմ ի՞նչ անեմ,
Վարդ ու մեխակ չորցնեմ,
Ես մի աղուոր աղջիկ եմ,
Ինչոտ տղան ի՞նչ ընեմ։

Հաւաքեց՝
Սերպիհա ՏԻՐՈՒՀԻ ԴԵՒԵՐԵԱՆ

ՊԱՐԵՐԳ ՏԱՐՕՆԷՆ

Ջհոնիր եմ վառի,
Էղիր մալամուխ,
Կապեմ գիւլ բէնկի,
Քորկեմ ջուլխտակ պուխ,
Առնեմ զ իմ եարուկ
Շրջիմ բուլանուխ,

Կանչեմ, եա՛ր, արի՛,
Մըլուլ մի կենա,
Չիտա սուտ տունը
Մեզի չի մնայ։

Հաւաքեց՝
Մարսէլլ Ը. ՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՀՈՒՆՁՔԻ ԵՐԳ ՄԸ ԿՈՂԲԵ

Մասիսի քամին եկաւ,
Իրիկնաժամուն ընկաւ
Շուտով մար կը պրծնենք,
Եարս ինծի տուն եկաւ։

Հանգիստ քաղցան եմ եղում,
Եարից կարօտ եմ մնում,
Մեռա՛յ վերեւ նայելէն,
Երկէն օրը չի մթնում։

Աղջի՛, բամպակ քաղիանենք
Սեւ օրուան դարման ձարենք
Ծող մեր բանը լաւ ըլնի,
Մենք մեր ասածը կ'անենք։

Կարսիր ու սիպտակ ծաղիկ
Բամպակի սիրուն ծաղիկ
Մեռա՛յ քաղիան անելէն,
Իմ դալըդին դարման չարիք։

ԽՄԲ.— Մեր ընթերցողին սիրով ու կարօտով կը կարդայ այս ժողովրդական երգերը։ Մենք հրաւիրենք մեր թղթակիցները որ հաւաքեն նաեւ առանձին չմոռնան նշանակել երգերու գաւառները, եւ եթէ կարելի անձանձօք բառերուն իմաստը։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՄԸ

— ՓԵՍԹԱԼՈՑԻ —

(1746 — 1827)

Մանկավարժական աշխարհի այս տարի Փետրուարին տօնած կրթական վերանորոգիչին Փեսթալոցիի մահուան հարիւրամեակը։

Ծնած Ցիւրիխ, անկից ան սունցաւ Ռուսոյի գաղափարները եւ ֆրանսական յեղափոխութեան ազդեցութեան տակ խառնուած քով եւ ըմբռնումով հանրանուէր, տարիներ շրջունակ իր ճամբան փնտռած է յաճախ ամուլ ճիգերու մէջ ապարդիւն թաքած է, նախապէս խորհրդածած ունէր լուսաւոր մտքեր պետներու վրայ, յետոյ, դէմքերու մղումին տակ, ան տարուեցաւ մտածելու թէ վարչական բարուքումը կրնայ սկսիլ հովիլ մինակ հանրային բարեկեցութեան մէջ։ Մեծ յեղափոխութեան վիժումէն վերջ, ան համոզուեցաւ որ ամէնէն բարուքումը անպայման կախում չունի, վարչական ձեւերէն, եւ իր ժիտուն դիտողութեան, վերջապէս ան հասաւ եզրակացութեան մը որ այլեւս գինքը լուսաւորեց. թէ մարդկային եւ տեւական բարեկարգութիւնը կարելի է լոկ իրական դաստիարակութեամբ։

Եւ արդարեւ ճիշտ այդ տարեկանին ան եղաւ նախարար կրթութեան նուիրուած ուսումնական գործերու։ Ան ստեղծեց նոր ուսումնական ծրագիր մը, որ ամէնէն առաջ կը ձգտէր ընդհանուր կրթութեան։ Ան ուզեց որ ամէն մանուկ ստանայ ընդհանուր կրթութիւն մը,

ԳԼՈՒԽԻՑ ԲԱՐՁՐ...

ՀԱՅՏՈՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՈՒՅՔ

— Ես դեմ չէի, ասելու բան չունեի, միայն թե ինձ հետ լիներ, որովհետև ես ինձ առանց նրա չեմ պատկերացնում։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։

— Չեմ ճանաչում։

— Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։

Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ։ Ես ինձ ամուսնացած չեմ պատկերացնում, եթե նա ինձ հետ չէ

նակցութիւններ կատարել Իտալիոյ հետ՝ Թիրանայի դաշնագրին մեկնութեան եւ 1925ին ստորագրուած Նէթթունօի համաձայնութեանց մասին: Սերպ արտաքին նախարար Փէրիչի պատասխանը հաղորդուեցաւ Մուսոլինիի:

Ինչպէս գրեցինք, ալպանեւսերպ սահմանին երկու կողմերը քննութիւն կատարելու ծրագիրը վերջնապէս թողուած է: Միայն թէ շուտով պիտի կազմուի միայն վերստուգիչ մարմին մը, որ սահմանին վրայ նոր միջադէպեր պատահելու պարագային՝ անմիջապէս պիտի միջամտէ:

**** Վիէննայէն «Ընֆօրմասիօն»ի կը հեռագրեն թէ Ալպանիոյ վարչապետ Ահմէտ Զօկուի մանաւոր դրասենեակին պետը Եուկօսլաւիա ապաստանած է: Յիշեալը կը յայտարարէ թէ Ահմէտ Զօկու 15 միլիոն լիրէթ ստացած է Իտալիայէն:*

Թեվֆիք Րիւշտի պէյի յայտարարութիւնները

Մաթէն էնկիւրի դրկած է մասնաւոր թղթակից մը, որ տեսակցած է Թուրք բարձրաստիճան պետական անձնաւորութեանց հետ: Արտաքին գերծավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ պատասխանելով թղթակցին այն հարցումին թէ Թուրքիա ոտեսայի մէջ որ եւ է կերպով կապուա՞ծ է պոլշեւիկներուն հետ ասիական քաղաքականութիւն մը վարելու համար եւ թէ այդ պատճառով ակամայ կամ անգիտակցաբար եւրոպայի դէմ պատերազմելու չպիտի՞ մղուի, յայտարարած է.

«Իրաւ է թէ ասիական շահեր ունինք, սակայն մենք ասիական պետութիւն մը չենք: Ասիական շահեր ունինք, որովհետեւ հոս արեւմտեան եւ կեդրոնական Ասիոյ դրան առջեւ կը գտնուինք եւ որովհետեւ մենք եւրոպական քաղաքակրթութեան երկարաձգումն ենք դէպի այդ երկիրները: Ու ճիշտ նոյն այդ պատճառով ալ ասիական պետութիւն չենք. անտեղի պիտի բլլար պնդել թէ Վոլգոյի երկու եզերքները բաժնող քանի մը հարիւր մեթր չուրը երկու քաղաքականութեանց սահմանը կը գծէ:

«Այս իրականութեան գիտակցութենէն կը բխի մեր ասիական քաղաքականութիւնը:

«Բոլորովին անտեղի եւ մեր հասկացողութենէն դուրս են այն ծրագիրները, որոնք կը վերագրուին մեզ՝ ասիական պետութիւններու խմբակցութիւն մը կազմելու մասին: Այս տեսակ բաներ մեր գաղափարաբանութենէն դուրս են: Մեր շահերով ու մեր ճակատագրով շատ մտերմօրէն կապուած ենք Եւրոպայի: Մնաց որ արեւելեան Ասիան շատ հեռու է մեզմէ, թէ քաղաքականապէս եւ թէ աշխարհագրապէս: Եթէ հոն մեզի հանդէպ համակրանք պահուած է, հպարտ եւ գոհ կը զգանք ատոր համար. բայց այդքան միայն: Աշխարհի այդ մասին մէջ պատահած դէպքերը մեզ կը շահագրգռեն այն չափով միայն, որքան համաշխարհային մեծ դէպքերը, ու մենք անոնց կը հետեւինք ուսումնասիրելու համար պետութեանց կացութիւնը այդ երկիրներուն մէջ: Ինչպէս ամէն տեղ, Չինաստանի մէջ ալ լայն ըմբռնումով ազգայնական շարժում մը համակրելի է մեզի համար: Սակայն պիտի մաղթէինք որ այդ շարժումը զարգանայ բոլորովին խաղաղ կերպով:

«Ասիոյ եւ Արեւմուտքի մեր բարեկամներուն անկեղծօրէն կ'ըսենք թէ այս երկրին վրայ միայն մէկ քաղաքակրթութիւն կրնայ գոյութիւն ունենալ. արդիական քաղաքակրթութիւնը, զոր կը ճանչնանք: Ուստի չենք կրնար երեւակայել թէ երկու քաղաքականութեանց միջեւ պայքար մը մղուի: Այս քաղաքակրթութեան զարգացման ու բարգաւաճման դէմ ամէն արգելք կամ սեղմում մեր աչքին կ'երեւայ իբրեւ յետաշրջութիւն մը, որ բոլորովին հակակրելի է մեզի»:

Կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Վրդովիչ լուրեր կը շարունակեն հասնիլ Չինաստանի կացութեան մասին, Թիէն-Ցինէն մինչեւ Քանթոն: Մօտ ատենէն մեծ խռովութիւններ կը սպասուին Հանքէուի եւ Վուհուի մէջ, ուր մեծ ցոյցեր կը կատարուին Անգլիացիներուն եւ Ամերիկացիներուն դէմ: Հիւպատոսները իրենց քաղաքացիներուն հրամայած են մարտանաւերը ապաստանիլ:

Հանքէուի հիւսիսը մեծ ճակատամարտ մը կը պատրաստուի ազգայնականներու եւ մարաջախտ Չանկ-Ցօ-Լինի միջեւ: Քանթոնի զինուորական իշխանութիւնները ստիպողաբար ռազմանիւթ եւ զինուոր կը ղրկեն դէպի հիւսիս, հարաւայիններու յառաջխաղացումը արգիլելու համար:

Անգլիական դահլիճը զարձնալ արտակարգ նիստ մը գումարեց եւ որոշեց նոր ուժեր ղրկել:

Ինվնութեան թուղթերը Ցունաստանի մէջ

Ցունաստանի ներքին նախարար ջալտարիս հետեւեալ հրամանագիրը հրատարակած է.

Աթէնքի, Պիրէոնի եւ արուարձաններու մէջ բնակող եւ 15 տարեկանէ վեր բոլոր Հայերն ու Ռուսերը պարտաւոր են ունենալ իրենց ինքնութեան թուղթերը՝ համաձայն 10 Մարտ թուակիր հրամանագրի տրամադրութիւններուն: Ասոր համար պայմանաժամ կը տրուի մինչեւ Ապրիլի վերջը, որպէսզի վերոյիշեալները ստանան իրենց ինքնութեան թուղթերը:

Շահագրգռուողները ինքնութեան թուղթերը առնելու համար պարտաւոր են նախ եւ առաջ հաստատագիրներ բերել իրենց պատկան համայնքներուն կողմէ, որոնց հիման վրայ պիտի տրուին ինքնութեան թուղթերը:

Որոշեալ պայմանաժամի մէջ, ինքնութեան թուղթեր չունեցող Հայերը եւ Ռուսերը նախապէս հրատարակուած հրամանագրի տրամադրութիւններուն համաձայն պատիժներու պիտի ենթարկուին:

Ռումանիոյ թագաւորը ապաքներ

Վերջին պահուն ստացուած հեռագիրներու համաձայն, Ռումանիոյ Ֆերտինանտ թագաւորին վիճակը շատ ծանրացած է եւ վայրկեանէ վայրկեան մեռնելուն կը սպասուի: Նախարարական խորհուրդը շարունակ նիստ կը գումարէ: Ոստիկանութիւնը, բանակը եւ ոստիկան-զօրքը համախորհուրդ՝ միջոցներ ձեռք առած են յեղափոխական շարժում մը արգիլելու համար: Պուքրէշի մետրապոլիտը թագաւորին սենեակին մօտ ամէն վայրկեան կը սպասէ բժիշկի կանչելուն: Եուկօսլաւիոյ Ալեքսանդը թագաւորը եւ թագուհին անմիջապէս ճամբայ ելան դէպի Պուքրէշ:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ժողովի կը հրաւիրէ Պելվիլի, Ալֆորվիլի ենթակոմիտէներուն եւ ռազդոյն, Աղբիւր Սերոբ, Քրիստափոր, Զաւարեան, Իշխան, Յարսէլ, Գոյամարտ խումբերու ներկայացուցիչները, 5 Ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին փլաս տ'Իթալի, քաֆէ-տը-լա-Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ Իթալի:

ԼՕՅՍ ՏԵՍԱՒ
"ՓԵՏՐԻԱՐ 18,,

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ Հ. Յ. Դ. ՓՐԱԿԱՅԻ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 Ֆրանք, Արտասահման՝ 25 սէնթ: Մեծաքանակ գնողներուն՝ զեղչ: Դիմել *Յառաջի* խմբագրատունը:

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Լոյս տեսաւ 4րդ թիւը, (Ապրիլ 1927) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Աւելի քան հաստատակամ (խմբ.). — *Ձերմակ Չարդը՝* Ս. Վրացեան.— *Միջնակարգ դպրոցները Հայաստանում.*— *Ռուս դիւցազնութիւնը եւ խորհրդ. իշխանութիւնը՝* Ա. Աստուածատուրեան.— *Իրան եւ Թուրան՝* Ռուբէն.— Թուրքիոյ շուրջը.— Մեր գոհերը.— Թղթակցութիւններ.— Գրախօսական.— Գին՝ 2.50 Ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Աղբիւր Սերոբ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Իթալի թաղամասին արձանագրուած և չարձանագրուած բոլոր Դաշնակցականները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին 26 Rue Blanqui, K. Bicêtre (Seine).

Շ. Յ. Դ. Ազատամարտի Ցեբունդ խումբի ժողովը այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ռոստոմի սրահը: Ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 6 Ապրիլ Զորեքշաբթի դիշեր ժամը 8ուկէսին Ֆլօրիայի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

**** Շ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի Ֆութպոլի խումբը եւ Ֆութպոլ խաղալ փափաքողները կը հրաւիրուին այսօր կիրակի ժամը 10ին ջրվէժէն անդին նոր կամուրջին քովի դաշտը, փորձեր կատարելու համար:*

ՅԱՐԴՈՎԻ Հինգշաբթին, Սայեթ-Նովայի երգերը, օհան կարոյի կողմէ:

ՍՕՑԻՈՅԻ ծանօթ բժիշկներէն Տօքթ. Նշան Թագուորեան Փարիզ հասած է, հիւանդանոցներու մէջ ուսումնասիրելու համար իր արհեստին նորութիւնները:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«Բարձր Հայք» Ճաշարանը 202, Rue Boileau, Արարատ Ճաշարանը 116, Tête d'Or: Թերթին գործակալն է պ. Խայիկ Զօմաքլեան, 202, Rue Boileau.

ՎԻԷՆԻ "ԴՐՕՇԱԿ,,Ի ԵՒ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ
Rue Victor Fougier N. 69
Vienne - Isère

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Խրիստաքի Թանաշ Մարան (Ցոյն) որ 1910ին Ռուսիայէն միացեալ Նահանգները մեկնած է: Ֆոյըը Ազաստասիա Պոլիս կը գտնուի: Գրել՝ Bedros Tomassian Maison Cabrol, Combes, par Aubin (Aveyron). կը խնդրուի աւերիկահայ թերթերէն արտատպել:

NICOLO
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ձերմակ պանիր, քէֆալ ձուկ, սուրմաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանմննդեղէններ, վօտքա: Պատպարանքները յանձնելի բնակարան: 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժէտօն հաստատ շինող յանձնառուներ մեծաքանակ գործ հայթայթելու համար:

Դիմել՝ ANTIEONI & Co.
47, Rue Richer, Métro : Cadet.

ԿԱՌԱՎԱՐ

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կառավար աժան գիներով կը շինուին եւ կը նորոգուին տնական կահաոյքներ, զրասենեակի սեղաններ եւ այլն, ձախու են թրքական թավուններ: Դիմել՝ 208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc.

Կ'ՈՒԶՈՒ

Կ'ուզուի խոհարարուհի մը Ֆրանսական տունի մը համար:

Պայմաններու մասին Ֆրանսերէն նամակով դիմել՝ Mr. Conte Boiseard, Chateau de Nogent sur Loire. (par Chateau du Loire) Sarthe.

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ձոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու:

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՄԱԿԱՐԱՆ

2 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	01
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	—
Թրքական ոսկի	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	75
Լէվա	100 Ցատր Léva	18	—
Տրախմի	» Drachme	32	25
Լիր	» » Lire	119	75
Պելժ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ցուից.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ	100 Ցատր Ley	16	55
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	90	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3060	—
»	II »	1900	—
»	III »	1560	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	135	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԿԱՐՈՒԶԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանիքիւրի, գիշերաւան եւ ցերեկուան դասատուներու: Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, շապաւոր եւ խրտամեալ կարբ:

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեռագործեան եւ կարի:

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5: Անոնք որ կ'աշխատին եւ չունին, կրնան օգտուիլ:

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Chirurgien - DENTISTE
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՓԱԿՈՒԹԻԵՆԷՆ
126 RUE BOLIVAR (Մէթրօ Փոլիվառ կամ Ժօռէս)

Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու եւ ոսկի) եւ պրճնի
Բոլոր աշխատանքները ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱԶԱՆՔ
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը: Ուրիշ առեն՝ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՒՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առտնիաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՊԵԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ
28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85
Թոնուկրաֆի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՐԱՓՍ,,

փարիզի հայկ. ժամադրավայրը: Արեւելեան կերակուրներ
Շամեղ, մաքուր, խնայողական
10 Rue Rampal - Belleville: Métro Belleville

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ
ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ ԱՆԹԱՐԴԱԻ ԹՈՒՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ *Անմրցելի գիներով*
Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին: Թէլէֆոն: Provence 38.63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

ԳՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

(Underwood, Remington, Oliver, Smith Premier)
Նուազագոյն գին-ձրի գնահատում (devis)
Դիմել նամակաւ (անձամբ կը պատասխանուի)
V. YÉMÉNIDJIAN
7 Rue Corneille, Montrouge (S.)

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՁՈՒԼԱՐԱՆ "ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ"

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի —o— Téléphone: Gobelins 37-41

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լատին գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ:

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն:

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու: *տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ:*

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԾԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ԳՐ. ՃՕԼՕԼԵԱՆԻ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ **PHOTO ARAX**
9 RUE PAPILLON, PARIS IX
Square Montholon դիմաց Rue Lafayetteի կից
Métro : Cadet կամ Poissonnière

Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը: Գեղարուեստական ճաշակով պատրաստուած անձերի աշխատութիւններ: Ինքնուրոյն խնամուած լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ԱՊՐԻԼ 1927

5 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 303

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ ԿԸ ՇԱՐԺԻ...

Ամէն անգամ որ առիթ ունենանք մատնանշելու Հայաստանի ապահովացող վտանգները, խորհրդային վարիչներն ու գործակիցները, ինչպէս եւ անոնց ստրկամիտ սաղմոսերգուները «ասիլ պէր քէմալ տըր» կ'աղաղակեն։

Անշուշտ այս մաշած բառը չեն գործածեր. բայց, ինչ որ կը խօսին ու կը գրեն իրբեւ պատասխան, կարելի է ամփոփել այդ մէկ խօսքին մէջ։

Անոնց ակնոցով, ամէն ինչ փայլուն է. լուծուած են բոլոր ազգային վէճերը, հարթուած՝ ազգամիջեան կռիւները, եւ Հայաստանի բանւորներուն եւ գիւղացիներուն կը մնայ փառք տալ կոմկուսին եւ արտ վարել կամ ճահիճ չորցնել։

Անոնց համար չկայ ոչ Թրքահայ դատ, ոչ Ղարաբաղի կամ Նախիջեւանի խնդիր, ոչ Հայաստանի ժողովուրդի նօսրացում եւ Թրքական տարրի զօրացում, ոչ ալ միլլի-մուսաւվախ կամ նոյն իսկ պոլշեւիկ Թուրքերու իլրդային աշխատանք՝ մը վտիտ հայրենիքի կողերուն, մինչեւ անգամ սրտին վրայ։

Անոնք աշխարհագրութիւնն ալ մոռցեր են, եւ բնդդիմադիներուն պատասխան շարադրած առեն, կը մոռնան թէ՝ Մուրմանի դաշտէն մինչեւ Նախիջեւան եւ աւելի անդին՝ բանուկ պողոտայ մըն է Թուրքիոյ համար, ապահով եւ անվտանգ, թէ Դարալագեազի եւ Զանգեզուրի ռազմական ճամբաներուն վրայ տեղաւորուած են Թուրքեր, թէ Լենայէն Ղարաղը իր ձեռքը պահելով, Ադրբէյճան «կ'աշխատի փակել դէպի Հայաստան տանող ամէն ճամբայ եւ իրեն համար բաց պահել ամէն դուռ»։

«Արջը տասը եղնակ գիտէ, տասն ալ խնձորի համար», – կ'ըսէ ժողովրդական առածը։ Մեր ամսեղուկ հակառակորդներն ալ, բոլոր կենսական խնդիրները հալեցուցեր, լուծեր են մէկ երգի մէջ,— Մոսկօֆը կայ, Մոսկօֆը գիտէ, Մոսկօֆը կ'ապահէ։

Քարտէսը ձեռքդ, փաստերը սեղանի վրայ կը պարզես կարելիութիւնը, տեղերով ու Թուանշաններով։ Կը ջանաս վերլուծել դէպքերու ընթացքը եւ ջնջտել Թէ, «Մոսկոֆ»ին եւ անոր գինակից Թուրքին իսկ վարած քաղաքականութեամբ, ամէն ինչ պատահած է ու կը զարգանայ Հայաստանի դէմ, ի վնաս նաեւ ժողովուրդին։ Կը բացատրես Թէ կուսակցական պայքարը չէ որ տուն կուտայ այս մահոգութեան, այլ մերկ իրականութիւնը, ակներեւ եւ անողոք։ Կը ճշտես, վերջապէս, Թէ աւերդրի խուճապ յարուցանելու միտք ալ չկայ, որովհետեւ եղածը ինքնին կը բաւէ լուրջ ուշադրութիւն ընծայելու դէպքերուն։

Ընօգո՛ւտ։ Այս բոլորը՝ կամ «դաշնակցական զառանցանքները» են, եւ կամ նոր արկածախնդրութիւններ պատրաստելու ծրագիրներ։

«Միացեալ անկախ Թուրանիայի մը զառանցանքը այնչափ կ'իրականանայ, որչափ իրականացաւ նոյն անհաւասարակշիռ ուղեղներէն բղխող երեք ծովերու վրայ տարածուող միացեալ անկախ Հայաստանը» (Երեւան, 3 Ապրիլ)։

Այս տողերը գրած առեն, խեղճերը կը մոռնան որ Թուրանականութիւնը իսկապէս մահուան դատապարտուած էր, երբ իրենց փառաբանած իշխանութիւնը, Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան, խելք եւ կամք ունենար ուրի՛շ կերպ դասաւորելու դէպքերը։ Այդ իշխանութիւնը եթէ անկեղծօրէն յեղափոխական եւ աշխատաւորական ըլլար, կովկասի քարտէսը պիտի կազմէր այնպէս ինչպէս կը պահանջեն ժողովուրդներու իրական շահերը, աշխարհագրութեան բնական պահանջները, տարրական արդարութիւնն ու խաղաղութիւնը։ Ըսենք, նոյնիսկ, պոլշեւիկեան նշանախօսքերը, ինքնորոշման իրաւունքէն մինչեւ հողերու բաշխումը։

Մինչդեռ, Զիչէրին-Սթալիններէն մինչեւ կովկասի դիկտատորը, այնքան կարճամիտ, աւելի ճիշտ՝ նենգամիտ քաղաքականութիւն մը կը վարեն, որ պարզապէս կը խրախուսէ, կը զօրացնէ իսմայիլականութեան, Թուրանական հակումները, հրաբուխի վրայ նստեցնելով ոչ միայն վերոյիշեալ Հայաստանը, այլ եւ ամբողջ կովկասը, հարթելով գետինը, փոխանակ խափանելու ամբան։

Մենք ասկէ առաջ ալ գրած ենք. «կրնա՛յ դեռ երկար ինչ ել «Ֆ. Թուրան»ը, առանց դղրդագին արշաւներու կամ նոր գետին շահելու». բայց, «խաբուսիկ երեւոյթներու առջեւ կանգ առնել եւ վճիռ արձակել, վտանգը ուրանալ եւ օրօր կարդալ — կը նշանակէ գլխիվայր գլորիլ փոսին մէջ»։ (Յառաջ 3 մարտ)։

Այստեղ է բուն վտանգը։ «Եւ այստեղ ալ՝ Հայաստանի այսօրուան վարիչներուն եւ անոնց մանկլաւիկներուն բծամտութեան պատկերազարդ հաւաքածոն» (Նոյն)։

Մեր հակառակորդները չեն մտածեր այս հարցին։ Անոնք հաւրթասլաց կ'արշաւեն օդին մէջ, առանց ակնարկ մը նետելու ցած վար, դէպի իրենց շրջապատը, ուր խարխուլ Թումբի մը տակ, անհամար փոսեր, գահավէժներ եւ յորձանքներ կան, իրական եւ սպառնալի։ Եւ ճառերն ալ միշտ երկինքէն կը խօսին, լուսնկայէն իջած մարդոց պէս, մինչդեռ լուսնի լոյսն անգամ բաւական է ցուցնելու վտանգին մանրամասնութիւնները։

Անո՛ւշ ըլլայ իրենց օրօրը։ Բայց ուրիշները քնանալու տրամադիր չեն։ Աւելի պակաս՝ «յեղափոխական Տաճկաստան»ը, ինչպէս կը սիրեն կոչել, որ շատ լաւ սերտած ըլլալով քնանալու արհեստը, նոր ժամանակներու համար նոր եղանակներ կ'երգէ։

Ու մինչեռնոյն առեն, կը գործէ։

Կրնան ուրանալ, եւ սակայն կը շարժի...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐԴԱՐ ԴԱՆԴԱՏ ՄԸ

Ամերիկահայ գաղութը անսպառ ոսկեհանք մըն է շատերուն համար։ Հասնողը դիմումի կը կատարէ, կամ հանգանակութիւն կը կազմակերպէ անձամբ։ «Հայրենիք» բողոքելով այս երեւոյթին դէմ, կը գրէ Մարտ 22 Թուականով.—

— «Զանազան կողմերէ մեզի կը հասնին դանդաղներ այն մասին, Թէ հանգանակութիւններու անվերջ շարանը արդէն ձանձրացուցիչ եւ անհանդուրժելի կը դառնայ, եւ շատերու մօտ համբերութեան բաժակը կը լեցուի։

«Բնական չէ՞» — կ'ըսեն դանդաղողները — որ կուսակցութիւնները, եկեղեցիները, Բարեգործականը, Կարմիր Խաչերը, Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցը, Հօկը եւ Հայրենակցականն այլեւայլ միութիւնները շարունակ դրամ կը հանգանակեն, այժմ ալ մէջտեղ ինկեր են մասնաւոր անձեր ու հաստատութիւններ, որոնք Ամերիկայի մէկ ծայրէն միւսը կը չափչփեն՝ իրենց անհատական ձեռնարկները ի նպաստ ւրամ ժողվելու նպատակով։

« Այս գանգատը բոլորովին անհիմն չէ անշուշտ։ Որովհետեւ ամերիկահայութիւնը նիւթապէս ի վիճակի չէ ուսկալու այն բոլոր ըրամական զոհողութիւններուն, որոնց պահանջը տարուէ տարի կ'աճի սպառնալի չափերով եւ որոնց սահմանը չի տեսնուիր։

« Յաւելին այն է, որ ոչ միայն Հայաստանը, այլ եւ Ամերիկայէն դուրս գտնուած մեր միւս գաղութները — Ծ. Ասիա, Բուլղարիա, Յունաստան, Սիւրիա եւ Պարսկաստան — իրենց աչքը շարունակ յառած են, ամերիկահայութեան վրայ եւ անկէ դրամական օգնութիւն կը սպասեն՝ իրենց տեղական ձեռնարկներուն համար իսկ։

« Ժամանակ մը արտասահմանի այդ գաղութները կոչերու տարափով մը կը հեղեղէին մեզ՝ օգնութիւն հայցելով։ Այս վերջին տարին նոր երեւոյթ մը կը նկատուի.— այն, որ արտասահմանը տեսնելով, Թէ այդ կոչերը, հեռուէն ըլլալով, բաղձալի արդիւնքը չեն տար, մասնաւոր մարդիկ կը ղրկէ հոս՝ մօտէն ազդելու ամերիկահայ գաղութին վրայ եւ դրամ հանգանակելու»։

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի օր փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ միջադէպ մը, իբրեւ հետեւանք երկու եպիսկոպոսներու հակամարտութեան, որ դեռ կը շարունակուի։ Մինչ Փիլարեան եպսկ. քարոզ կը խօսէր, Ֆաքիր Թահիրա պէյ ժողովուրդին մէջէն ընդմիջեց, հարցնելով.

— Սրբազան, կարելի՞ է որ ժողովուրդը աղօթէ՝ փիլոնազուրկ քահանայի մը ետեւ կանգնած։»

Ասոր վրայ պզտիկ իրարանցում մը սկսաւ։

Վ.ռամշապուհ եպսկ. պատասխանեց Թէ այդ կարգի խնդիրներ յարուցանելու տեղը չէ հոն, ու եթէ բսելիքներ ունի, կրնայ խորհրդարան գալ եւ տեսնել գինքը։

Գրեթէ հանդարտութիւն տիրած էր, երբ Փիլարեան եպսկ. աւելցուց Թէ այդ պարոնը քանիցս սպառնական նամակներ գրած է իրեն այդ ուղղութեամբ եւ Թէ հիմա եկած է խնդիր հանելու եկեղեցիին մէջ։

Թահիրա՝ «ես այդ պարոնը չեմ» պատասխանեց։ Ու այս անհիմն միջադէպէն վրդովուած խումբ մը մարդիկ հրմշակելով դուրս հանեցին խանգարիչը։

Կ'իմանանք Թէ ֆաքիրը, որ երկու բառնոցք ստացած էր ժամուն դուռը, դատ պիտի բանայ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքական վհատ վր

Աթէնքի գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալը.—

Հելլէն կառավարութիւնը Աթէնքի Թուրք դեսպանին մօտ բարեկամական դիմում մը կատարեց՝ Թուրք կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար այն կէտին վրայ Թէ՝ Իմպրոս եւ Թենէտոս կղզիներու վարչաձեւին մասին վերջերս Էնկիւրիի Ազգային ժողովին ներկայացուած օրինագիծը բնաւ չի համապատասխաներ Լօզանի դաշնագրին տրամադրութեանց, որովհետեւ այդ օրէնքով երկու կղզիներուն տրուած ինքնավարութիւնը միայն երեւութական է։

Ակնկ զատ, այդ օրէնքով յիշեալ կղզիներուն մէջ կը մացուի Թուրք լեզուն, մինչ բնակչութիւնը ամբողջութեամբ Յոյն է։ Եթէ այս խնդիրը ուղղակի բանակցութեամբ չկարգադրուի, Յունաստան Ազգերու Դաշնակցութեան պիտի դիմէ։

Իտալական վհատը

Փարիզի ալպանական դեսպանատունը պաշտօնական գեկոյցով մը կրկին անգամ բացարձակապէս կը հերքէ Ալպանիոյ ներքին կացութեան, մասնաւորաբար ընդհ. զօրաշարժ յայտարարուած ըլլալու մասին կարգ մը Թերթերու կողմէ հրատարակուած լուրերը։

Կը հերքէ նոյնպէս յոյն Թերթի մը գրած այն լուրը Թէ Ալպանիոյ մէջ ներքին յեղափոխութիւն մը կը խմորուի գլխաւորութեամբ Պելկրատի ալպանական դեսպան Ցէնօ պէյի, որ վերջերս Սերպիոյ ի նպաստ յայտարարութիւններ ըրած ըլլալուն համար իբրեւ Թէ ետ կանչուած էր։ Այս բոլոր լուրերը կը տարածուին Ահմէտ Զօկու պէյի հակառակորդներուն կողմէ եւ կը ձգտին Ալպանիոյ կացութիւնը խառնակ ցոյց տալ։

Իտալիա եւ իր դրացիները

Հունգարիոյ վարչապետ կոմս Պէթլէն երէկ հասաւ Հռոմ, ուր պիտի մնայ չորս օր։ Մաճառ վարչապետին այս այցելութեան նպատակն է «բարեկամական եւ սրտագին աշխատակցութեան» դաշնագիր մը կնքել Իտալիոյ հետ։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս դաշնագրին։ Հունգարիոյ Ֆիումէի նաւահանգիստէն օգտուելու խնդիրը եւս պիտի կարգադրուի։ Ասոր համար նախապէս պէտք է համաձայնութիւն գոյացնել Եուկօսլաւիոյ հետ, այդ երկրէն Թրանզիթի ձեւով կարենալ անցնելու համար։

Կոմս Պէթլէն Հռոմի մէջ պիտի ընդունուի նաեւ Պապին կողմէ։

Պերլինէն Ապրիլ 3 Թուականով կը հեռագրեն.—

Հակառակ կիսապաշտօն հերքումներուն, կը Թուի Թէ Շթրէզէմանի վերջերս որոշած է Հռոմ ճամբորդել։ Կաթոլիկ կուսակցութիւնը եւ Ռայխսթակի միւս խմբակցութիւնները կը հակառակին այս ճամբորդութեան։

Մուսոլինի ամէն ջանք ըրած է այս այցելութեան պաշտօնական մեծաշուքնդ բնոյթ մը տալու համար։ Եթէ Շթրէզէման Հռոմ այցելէ, քաղաքական շրջանակներու մէջ այնպէս պիտի մեկնուի Թէ Գերմանիա կը համակրի Իտալիոյ քաղաքականութեան։

Ազգայնականները միշտ կը յառաջանան

Փեքինէն հասած հեռագիրները կը ծանուցանեն Թէ Հիւսիսի Զինապետներուն եւ օտարականներուն մէջ մտահոգութիւնը կ'աճի հետզհետէ, քանի ազգայնական ուժերու յաղթական յառաջխաղացումին առջեւ հիւսիսային զինուորներու դիմադրութիւնը կը փշրուի։ Զրոյց կը շրջի Թէ մարաջախտ Զանկ Զօ-Լինի զինուորներէն մաս մը գաղտնի զինակցութիւն կնքած է, պատեհ առիթին ազգայնականներուն կողմը անցնելու համար։

Հարուստ Զինապետներէն շատեր կը պատրաստուին ճափոն կամ Շանկայի միջազգային առանձնաշնորհեալ հողամասը ապաստանիլ։

Փեքինի եւ Թիէն-Ցինի օտար պահակախումբերու հրամանատարները կը խորհրդակցին՝ իրենց շրջանի օտարականներուն պաշտպանութեան եւ հաղորդակցութեանց պահպանման համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ։

Պաշտօնապէս կը հաստատուի Թէ ազգայնական զինուորները գրաւած են Փէնկ-Փուն, հիւսիսայինցիներու գլխաւոր բանակատեղին, որ Նանքինէն 160 քիլօմեթր հիւսիս-արեւմուտք կը գտնուի։ Հարաւայինները կը յառաջանան երեք ուղղութեամբ.— Նանքինէն՝ Թիէն-Ցին-Փուքէու երկաթուղիի երկայնքին, Անքինէն դէպի հիւսիս՝ Լուշէու-Ֆու յանգող շղթայի ուղղութեամբ եւ Շէն-Քիանկէն մեծ ջրանցքի երկայնքին դէպի Քաօի-Շէու։

Ընկերվարական Միջազգայինին հաւաքոյթը

Կիրակի օր Փարիզ՝ Ընկերվարական կուսակցութեան կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ Ընկերվարական եւ Արհեստակցական կրկնակ Միջազգայիններուն արտակարգ հաւաքոյթը՝ քննելու համար պալքանեան խնդիրը։ Ընկերվարական Միջազգայինին կողմէ ներկայ էին՝ ընդհ. քարտուղար Ֆրից Ատլէր, վէյս (Գերմանիա), Մօտիլիանի (Իտալիա), ընկեր Ա. Ջամալեան (Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ), Յերէմեէլլի (Վրաստան), Լօնկէ,

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ՎՏԱՆԳ ՄԸ

«Յառաջ» պարբերաբար տեղեկութիւններ կուտայ կատաղութեան դէպքերու մասին որոնք կը պատահին Երեւանի մէջ։ Կատաղութիւնը, իբրեւ վարակիչ հիւանդութիւն շատ տարածուած է կովկասի մէջ, տեսակ մը վտանգ է, որուն դէմ բժիշկ մը «Խորհր. Հայաստան»ի մէջ (17 Մարտ), կ'առաջարկէ պայքարիլ։ կ'ամփոփենք այդ յօդուածը, որ կը ներկայացնէ վտանգին պատկերն ալ.—

Վիատկայի նահանգին մէջ (Ռուսիա) մէկ տարուան ընթացքին, պատահած են կատաղութեան 700 դէպքեր, որոնց միայն կէսը վիատկա քաղաքին մէջ։ Վիատկայի տեղական իշխանութիւնը յայտարարած է որ վիատկայի նահանգը վտանգաւոր է՝ կատաղութեան տեսակէտէն։

Այդ վտանգը կը սպառնայ նաեւ մեզի։ 1922ի ցունուար ամիսէն մինչեւ այսօր Երեւանէն Թիֆլիս դրկուած են, բժշկուելու համար, 378 հոգի, որովհետեւ շուները խածած էին զանոնք։

Երեւանի մէջ կատաղաբուժարան չկայ։ Ըրագրուած է շինել, սակայն մինչեւ շինութիւնը, ամէն հիւանդ ստիպուած ենք դրկել Թիֆլիս։

կատաղութիւնը վարակիչ հիւանդութիւն մըն է եւ ունի իր յատուկ մանրէն։ Այս մանրէն կ'անցնի հիւանդ անասունէն մարդու կամ ուրիշ անասունի, խածուածքի մը շնորհիւ։ (Այս մանրէն դեռ ծանօթ չէ իր ամբողջ բնութեամբը. տօքթ. Ե. Մանուէլեան, փարիզի փասթէօրեան հիմնարկութենէն, վերջերս յաջողապէս ուսումնասիրած էր զայն, տալով Թանկագին տեղեկութիւններ։) Մանրէն խածուած տեղէն կը ճամբորդէ դէպի հիւանդին ուղեղը, ոչ Թէ արեան կամ աւշային երակներու միջոցով, այլ ջիղերու։

Հիւանդութեան գաղտնի շրջանը որոշ չէ, կը տեւէ մէկէն մինչեւ քանի մը ամիս։ Պատահած են դէպքեր ալ, երբ հիւանդութիւնը երեւան եկած է խածուելէն 1—2 տարի յետոյ։

կատաղութեամբ կը հիւանդանան Թէ վայրի եւ Թէ ընտանի կենդանիները, (նոյնիսկ Թռչունները)։ կը պատմուին նաեւ կատղած գայլերու խածնելու դէպքեր։

կատաղութիւնը կենդանիներու մէջ աւտւր եւ գարնան շատ կը պատահի, իսկ ձմեռը եւ աշնան՝ քիչ։

Ընտանի կենդանիներէն ամէնէն աւելի կը կատղին շուներն ու կատուները, որոնք շատ վտանգաւոր են մարդոց համար, որովհետեւ կը վարակեն զանոնք։

կատղած շուները եւ կատուները վտանգաւոր են նաեւ այն պատճառով, որ յայտնի չըլլալը անոնց վարակութիւը։ Հիւանդութիւնը կը յայտնուի յանկարծական։ Այնպէս որ դժուար կը դառնայ ժամանակին միջոցներ ձեռք առնել անոնց դէմ։

կատաղութիւնը կը կոչուի նաեւ ջրավախութիւն, որովհետեւ կատղած մարդը ջուր տեսած ժամանակ, նոյն իսկ երբ ջուրի մասին խօսք ըլլայ, կը սկսի ցնցուիլ, կը կծկուի կոկորդը եւ կը մտնուի սոսկալի տանջանքներու։

կատաղութեան դէմ բժշկական միջոցները անհրաժեշտ է գործածել շան խածնելէն անմիջապէս յետոյ, որովհետեւ հիւանդութիւնը անբուժելի է եւ սարսափելի՝ երբ արդէն կը սկսին յայտնուիլ նշանները։

կատղած հիւանդները կը բժշկուին միայն փասթէօրեան կատաղաբուժարաններու մէջ։

CCCP.

ՌՈՒՍ-ՊԱՐՍԻԿ ՏԱԳՆԱՊԸ

Մարտ 26ին Մոսկուա հասաւ եւ առանձին պատիւներով ընդունուեցաւ Պարսկաստանի արտաքին նախարար եւ արտակարգ լիազօր դեսպան Ալի-Ղոլի խան Անսարի՝ Մոշավէր իւլ Մամալիք։ Ընդառաջ եկած էին կայարան արտաքին գործակալի տեղակալ Լ. Գարախան եւ բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ։ Դրուած էր պատուոյ պահակ՝ հետեւակ եւ ձիաւոր զօրամասերէ, զինուորական նուագախումբով։

Ալի-Ղոլի խանը Պարսկաստանի և Խորհրդային Միութեան մերձեցման ամենաջերմ պաշտպաններէն մէկն է։ Ան էր, որ առորոշեց առաջին դաշնագիրը Մոսկուայի ու Թէհրանի միջեւ եւ եղաւ Պարսկաստանի առաջին դեսպանը Խորհրդային Իշխանութեան մօտ։ Հակառակ Պարսիկ քաղաքական ու տնտեսական շրջաններու մէջ սաստկացող հակապօլշեւիկ տրամադրութեան, հակառակ անգլիական դիւանագիտութեան թափած չանքերուն, ան նորէն կ'աշխատի կապել եւ ամրապնդել բարեկամական յարաբերութիւնները երկու երկիրներու միջեւ եւ Մոսկուա երթալով նպատակ ունի կնքել առեւտրական, ինչպէս նաեւ փոխադարձ երաշխաւորութեան եւ իրաւարարութեան դաշինք՝ նման ա՛յն դաշինքին, զոր պոլշեւիկները ունին Թուրքիոյ հետ։

Պարսիկ-պոլշեւիկեան յարաբերութիւնները ժամանակ մը ի վեր կը բոլորեն տագնապի սուր շրջան մը։ Թէհրանի ու Մոսկուայի մամուլը լայնօրէն կը զբաղի այդ հարցով, որ Պարսիկներուն համար, մանաւորապէս, տեսակ մը ներքին քաղաքականութեան առարկայ դարձած է։ Պոլշեւիկ հրապարակագիրներու գրութիւններէն առանձնապէս հետաքրքրական է արեւելեան գործերու լաւատեղեակ մասնագէտ Իրանտուստի մէկ յօդուածը «Փրաւտա»յի մէջ (16 Մարտ), որ մանրազնին վերլուծման կ'ենթարկէ Անգլիացիներու գործունէութիւնը Պարսկաստանի մէջ։ Կ'արժէ ծանօթանալ այդ յօդուածի բովանդակութեան։

« Պարսկաստանէն ստացուած տեղեկութիւնները, կը զրէ Իրանտուստ, ցոյց կուտան, որ երկիրը կ'ապրի խորունկ ճգնաժամ մը, որու արտաքին նշաններն են, վերջին ամիսներու ընթացքին, պետական պաշտօնեաներու եւ բանակի ոռճիկներու վճարման յապաղումը, ապրանքներու դժդոհութեան աճումը, զինուորական ապստամբութիւնները, առեւտուր, անկումն ու երկրագործական մթերքներու արտածման կրճատումը»։

Պարսկաստանի կեանքին ծանօթ մարդիկ գիտեն շատ լաւ, որ այս երեւոյթներու պատճառը խորհրդային իշխանութիւնն է, որ փակած է սահմանները պարսկական ապրանքներու առջեւ եւ զրկած է նոյն իսկ Թրանզիտի կարելիութիւններէն։ Ցաւալի է, որ ամբողջ հիւսիսային Պարսկաստանի առեւտուրն ու արտածում կապուած են Ռուսաստանի հետ։ Եւ որովհետեւ այս վերջինը փակած է իր դուռները պարսիկ վաճառականներու առջեւ եւ չ'արտօներ պարսիկ ապրանքներու արտածումը Եւրոպա, Կովկասի վրայով, այդ պատճառով եւ Պարսկաստանը «կ'անցընէ խորունկ տագնապ մը», եւ պարսիկ ժողովուրդը լեցուած է զայրոյթով պոլշեւիկներու այս քաղաքականութեան դէմ, այն աստիճան, որ շատ տեղեր, իբրեւ բողոք, դիմած է պայքարի՝ ընդդէմ խորհրդային առեւտրական հիմնարկութիւններու։

Իրանտուստի կարծիքով, սակայն, տագնապին միակ պատճառը Անգլիան է, որ կը ձգտի Պարսկաստանը առնել իր տոգտարութեան տակ։ Եւ այդ նպատակին հասնելու համար, Անգլիացիները սկսած են զարկ տալ, Պարսկաստանի տնտեսական վերածնութեան։ Մասնաւորապէս մղում կը տրուի պարսկական նաւթարդիւնաբերութեան. թերթերը լեցուն են կոչերով ու յորդորներով, որ ժողովուրդը քաջալերէ ազգային ճարտարարուեստը եւ գնէ միայն «պարսկական նաւթ»։ Այս քարոզչութեան հետեւանքով պոյքոթի ենթարկուած է խորհրդային պէնզինը եւ տեղը զրաւած պարսկականը, փաստօրէն անգլիականը։ Անգլիական նաւթահիմի մենատիրութիւնն ապահովուած է եւ Մէճլիսի ընդունած մէկ օրէնքով, որը բաւական ծանր «ճանապարհի տուրք» կը դնէ արտասահմանէն ներածուած նաւթին վրայ։ Այս օրէնքին հետեւանքով, անգլեւպարսկական նաւթը բունեց ո՛չ միայն հարաւային, այլ եւ մինչեւ հիւսիսային Պարսկաստանի շուկաները։

Անգլիոյ ազդեցութեան ուժեղացման մեծապէս կը նպաստէ եւ անգլեւամերիկեան դործակցութիւնը Պարսկաստանի մէջ։ Վերջերս անգլեւպարսկական ընկերութեան եւ Սթանտարտ Օյլի կողմէ աշխատանք կը թափուի առանալու համար նաեւ հիւսիսային Պարսկաստանի նաւթահանքերու շահագործումը։ Փոխարէնը Շահի կառավարութեան տրամադրելով մեծագումար փոխառութիւն մը։ Անգլիացիները նոյնպէս յաջողեցան ընդարձակել իրենց գործունէութեան շրջանակը արեւմտեան Պարսկաստանի մէջ ալ, եւ կը խորհին այնտեղի նաւթային արդիւնաբերութիւնը կապել Միջագետքի նաւթարդիւնաբերութեան հետ եւ նաւթախողովակով միացնել Պարսից ծոցի ու Միջերկրական ծովի հետ՝ Պասրայի ու Հայֆայի վրայով։

Իր ծրագիրներուն հասնելու համար, Անգլիան տենդագին կ'աշխատի «կարել Պարսկաստանը Խորհր. Միութենէն», եւ քաղաքական տեսակէտով Անգլիան յաջողեցաւ ստանալ կարգ մը նուաճումներ։ Լոնտոնի մամուլի անվերջ աղմուկները Մոսկուայի «կարմիր աշխարհակալութեան» եւ Հիւսիսային Պարսկաստանը «պոլշեւիկեան գաղութ» դարձնելու մասին՝ չափով մը ունեցան բացասական նշանակութիւն պարսիկ-խորհրդային յարաբերութիւններու» հետ կապուած կարգ մը խնդիրներու կարգաւորման համար։ Վերջին տարուայ ընթացքին նկատենք բրիտանական գործունէութեան արտակարգ լարում մը, որուն նպատակն է Պարսից տնտեսական զարգացումը հիւսիսէն դարձնել դէպի հարաւ։ Անգլիական գործակալները՝ դիմակաւորուած պարսիկ ազգայնութեամբ. կը գոռան պարսկական տնտեսութիւնը Խորհրդ. Միութենէն ազատագրելու մասին։ Անգլիան կը ստեղծէ նոր «Թրանզիտ»ի ճանապարհներ, որպէսզի Հիւս. Պարսկաստանի ապրանքի շրջանառութիւնը քաշէ դէպի հարաւ։ Տոգտագ-Բարազջի անգլիական երկաթուղին մեր միջին-ասիական հանրապետութիւններու հետ սերտօրէն կապուած պարսկական Խորասանի ապրանքներուն համար կը նշանակէ ապրանք եղած դինէն վար փոխադրութեան դիներ՝ նպատակ ունենալով Խորասանի արտածումը ուղղել դէպի Հնդկաստան։ Անգլիան ա՛լ աւելի եռանդուն գործունէութիւն ցոյց կուտայ՝ պարսկական Թրանզիտը քաշելու համար իր տոգտաարութեան տակ գտնուող Իրաքի կողմը։ Իրաքի փոխադրական ընկերութիւնը Անգլիայէն նպաստ կը ստանայ Իրաքի երկաթուղիներով փոխադրուող իւրաքանչիւր տակառաչափ ապրանքի համար մէկուկէս ռուփի։ Իրաքի փոխադրական ընկերութեան վերջին ձեռնարկներէն մէկն է հաստատումը Պաղտատ Ռեւանտուզ-Թաւրիզ գծի, որ արդէն բաց է կարաւաններու առջեւ եւ կը յարմարցուի ինքնաշարժներու»։

Ի հարկէ, անգլիական այս ձեռնարկներուն նպատակը միայն տնտեսական նուաճումները չեն։ Բրիտանական սպայակոյտի մտանագէտները վերջերս այն միտքը կը յայտնեն, թէ ընդծովեայ պատերազմի արդի պայմաններն աչքի առջեւ ունենալով՝ Եգիպտոսի կապը Հնդկաստանի հետ Սուէզի եւ Կարմիր ծովի միջոցով՝ չի կրնար հաստատուիլ վստահելի։ Գահիրէ-Պաղտատ-Պասրա-Պէնտէրապասի Բարազի օդային գիծն ալ բաւական չէ։ Այժմ առանձին կարեւորութիւն կը ներկայացնէ Եդիպտոսը Հնդկաստանի հետ երկաթուղիով միացնել։ Այդ ծրագրին արտայայտութիւնն է Սուէզի վրայ կառուցուած նոր նաւահանգիստը՝ Փոռ-Թուֆատ՝ Հայֆայի եւ Պաղտատի հետ միասին։ Պաղտատի երկաթուղին մէկ ճիւղը արդէն կը հասնի Պարսից սահմանին՝ Խանքինի մօտ։ Հնդկական երկաթուղին հասած է պարսկական Տոգտապին։ Որով, Անգլիոյ համար կը մնայ միայն պարսկական մասը, միացնելու համար Մերձաւոր Արեւելքի ռազմագիտական գիծը»։ Այդ նպատակով ձեռնարկուած է Մոհամէրա-Պէնտէր-Կեազերկաթուղագծիշինութեան, որ պիտի միացնէ նաեւ Կասպից ծովը Պարսից ծոցի հետ։

Բացի այդ, «Պաղտատ-Ռեւանտուզ-Թաւրիզ ճանապարհին շինութիւնը, որ «տնտեսական օղանցք» յայտարարուած է պարսկական Սարպատակի համար, անկասկած մէկ մասնիկն է Անգլիոյ ընդհանուր ռազմագիտական ծրագրին՝ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, որ խոշոր վտանգ մըն է թէ՛ Թուրքիոյ, թէ Պարսկաստանի պետական գոյութեան համար։ Եւ, իրաւի, այդ ճանապարհի կառուցումը բացառապէս քիւրտ ազգաբնակութիւն ունեցող շրջանի մը մէջ կը դառնայ հնարաւոր միայն այն պարագային, եթէ Քիւրտերն ունենան բարեացակամ վերաբերում։ Եւ ահա կը տեսնենք, որ Անգլիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ նորէն ասպարէզ կուգայ «անկախ Քիւրտիստան» ստեղծելու ծրագիրը, որ բրիտանական իշխանութիւնը առաջ քաշած էր դեռ Սէվռի խորհրդաժողովին (1920)»։

«Եթէ Թուրք-պարսկական չէզոքութեան 1926 Ապրիլի դաշնագիրը, կարծես թէ, կը վերացնէր քրտական հարցը Անգլիոյ կողմէ ի նպաստ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի օգտագործելու վտանգը, վերջին փաստերը նորէն սպառնական կը դարձնեն այդ վտանգը։ Իրօք, վերջին տարիներու ընթացքին Հարաւային Քիւրտիստանը (Սուլէյմանիէ), որ մտցուած է Իրաքի մէջ, յամառ դիմադրութիւն ցոյց կուտար անգլիական յարձակողական քաղաքականութեան՝ Չանալով յենուլ պարսկական Քիւրտերու վրայ, որոնց հետ կապուած էր սերտօրէն։ Հարաւային Քիւրտիստանի պետ շէյխ Մահմուտը, այս պայքարի ընթացքին, մէկէ աւելի անգամներ ապաստանարան գտաւ պարսկական Քիւրտիստանի հողի վրայ եւ կուտակից էր Հարաւային Քիւրտիստանը Պարսկաստանին միացնելու միտքին։ Սակայն վերջերս, Պաղտատ-Ռեւանտուզ ճանապարհի շինութեամբ եւ Քիւրտիստանի անկախութեան մասին եղած նոր խօսքերու հետ յայտնի դարձաւ, որ շէյխ Մահմուտը պարսկական հողէն վերադարձեր է Սիւլէյմանիէ եւ հաշտուեր է Անգլիացիներու հետ։ Այդ չափէն աւելի կ'ամրացնէ Անգլիացիներու ռազմագիտական ծրագիրները Քիւրտիստանի մէջ»։

Այս բոլորէն ետքը, Իրանտուստ դիտել կուտայ, թէ «մենք ականատես ենք Անգլիոյ ահագին ռազմագիտական ծրագրի ծաւալման Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, որ անջատ կտոր մըն է այն օղակի, որ բրիտանական պահպանողական կառավարութիւնը կը փորձէ ստեղծել Եւրոպայի եւ Ասիայի մէջ՝ առանձնացնելու համար Խորհրդ. Միութիւնը»։ Հասկնալի է, որ պոլշեւիկներու կարծիքով, այդ ծրագիրը կործանարար է նախ եւ առաջ Պարսկաստանի համար, եւ Իրանտուստ զգաստութեան կը հրաւիրէ Պարսիկ քաղաքագէտները, որոնք պէտք է հասկնան, որ իրենց հայրենիքի «լուրջ ճգնաժամը» կը լուծուի միայն բարեկամութեամբ Խորհրդային Միութեան հետ։

Իրանտուստ, որ մէկն է Զիչէրինի գործակիցներէն եւ, ինչպէս ըսինք, Մերձաւոր Արեւելքի գործերու հեղինակաւոր մասնագէտ, հետաքրքրական պատկեր մը կը գծէ մեր առջեւ։ Ուշադիր ընթերցողը հեշտութեամբ կը տեսնէ որ Պարսկաստանի ճակատագիրը չէ պոլշեւիկ քաղաքագէտը մտահոգողը, այլ Խորհրդ. Միութեան միջազգային վիճակը։ Որովհետեւ Պարսկաստանի մէջ զարգացող դէպքերը ամէնէն առաջ կը յատկանշեն ճգնաժամը խորհրդային քաղաքականութեան։ Պարսկաստանի շուրջ ու ներսը բաղխած են համաշխարհային երկու հակայուժեր՝ Անգլիա ու Ռուսաստան, երկուքն ալ աշխարհակալ, թէեւ տարբեր գոյներու տակ — եւ Իրանտուստի յօդուածը կը վկայէ, որ այդ «ճակատին» վրայ ալ յաղթականը Անգլիան է։ «Նեղ Ալպիոնը» կրցած է գտնել Պարսիկներու «թոյլ Չիղը», իր ազդեցութեան տակ առած է նաեւ պարսկական շուկան, ինչպէս նաեւ Պարսկաստանի ռազմագիտական գիծերն ու կէտերը։

Ակէ ետք թո՛ղ Ալի-Ղոլի խան Անսարի՝ Մոշավէր իւլ Մամալիք ճամբորդէ Մոսկուա եւ թո՛ղ Գարախաններ իրենց շքախումբերով, նուագախումբերով ու պատուոյ պահակներով ընդառաջ ելլեն — հետեւանքները դժուար չէ գուշակել։

Ս. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԴԵՐԱՍԱՆ վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆի 25 ԱՄԵԱԿԸ.— Ապրիլ 6ին Թիֆլիսի Ռուսթաւելի թատրոնին մէջ պիտի տօնուի դերասան վ. Փափազեանի 25 ամեակը, ինչպէս գրած էինք։ Յոբելինական Յանձնաժողովին նախագահ ընտրուած է Ս. Խանոյեան։ Յանձնաժողովին կը մասնակցին 46 հոգի։ Պատուակալ նախագահ ընտրուած են Լունաչարսքի, Յեկակաւա, Լուկաշին, Կարինեան, Մաուեան։ Յանձնաժողովը հրատարակած է յայտարարութիւն մը հայերէն, ռուսերէն, վրացերէն եւ թուրքերէն լեզուներով։

1902ին, դեռ 16 տարեկան, Փափազեան առաջին անգամ բեմ կ'ելլէ Մնակեանի խումբին հետ, «Դարբիններ» խաղին մէջ։ Յետոյ կ'աւարտէ Վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը։ Իտալացի նշանաւոր ողբերգակ Կալաբրիզ, հիացած՝ Փափազեանի ձիրքերուն, դիմահաղին, ռոմանթիք արտայայտութեան վրայ, որով ամէն դերի մէջ կը դառնար տարբեր մարդ, յանձնարարականը մը կուտայ եւ կը զրկէ Փարիզ։ Կ'արժանանայ Սառա-Պէրնարի գնահատութեան։ Յետոյ կ'անցնի Միլանօ, եւ կ'աշակերտի ողբերգակ Նովէլլիի։ Կը մասնակցի Միլանոյի տրամաթիք ներկայացութիւններուն։ 1908ին կ'աւարտէ Միլանոյի Գեղարուեստից Ակադեմիան։ Կը շրջի երկիրէ երկիր, կը խաղայ հայերէն, իտալերէն, ֆրանսերէն եւ թուրքերէն լեզուներով, որոնց տիրապետած է մայրենի լեզուի նման։ Իր հարուստ խաղացանկին մէջէն, «Հին»ը, «Համլէթ»ը եւ «Օթէլլօ»ն կը մնան կենդանի եւ անմահ ստեղծագործութիւնները իր ինքնուրոյն արուեստին։ Իրրեւ ողբերգակ, կը համարուի Ադամեանի արժանաւոր յաջորդը։

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԻՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ

ԱՄՓՈՓՈՒՄ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

Գրեցինք թէ երեսփ. ժողովը յետ վիճաբանութեան ընդունած ուաճները։ Այս առթիւ կատարուած վիճաբանութիւնները կը ամբողջ մասերը կուտանք, քաղելով պաշտօնաթերթէն (Մարտ 31)։

ՄԱԼԱՐԻԱ (ցեղեկաբեր)։ — *Պարոններ, այս օրէնքին առաջը անգամ մէջտեղ եկաւ 1913ին, որով 14 տարուան հնութիւն ունի։ Վերակոչը առաջին անգամ 1922ին օրինագիծ մը քուէարկեց։ Երեսփ. ժողովը կարգ մը փոփոխութիւններով ընդունեց զայն 1924 Ապրիլին։ Վերակոչը զայն դարձեալ ուսումնասիրեց 1925 Դեկտեմբերին, հետեւաբար, այս երկրորդ անգամն է որ դուք պիտի քննէք զայն։*

Ձեր նկատողութեան կը յանձնեմ առաջին կէտ մը, այն օրինական ձեւը, որով այս օրինագիծը կը ներկայանայ ձեզի. այն է՝ ասիկա հպատակութեան օրէնք մը, իսկական օրինագիծ մը։

1925ին Վերակոչը օրինական այդ ձեւը որոշեց։ Քաղաքային օրինագիծերէն քաղեց հպատակութեան վերաբերեալ զանազան յօդուածները եւ ուզեց անջատ, ճշմարիտ օրինագիծ մը դարձնել զայն, այն տրամաբանական պատճառով, որ հպատակութիւնն ու սատցական քաղաքացիութիւնը անհատական իրաւունք աւելի հանրային իրաւունքի կը պատկանին։ Հետեւաբար յանձնաժողովին կ'առաջարկէ ձեզ այս օրինագիծը քուէարկել իբրեւ անջատ օրէնք մը, անկախաբար քաղաքային օրինագիծէն։

Ներկայ պայմաններուն մէջ, այս խնդիրները մանաւորապէս ծանր եւ կարեւոր են։ Զանոնք նկատի պէտք է առնենք այն մտահոգութեամբ, զոր ունին բոլոր Ֆրանսացիները երկար տարիներէ ի վեր Ֆրանսական ծնունդներու անցուցած վրդովիչ տագնապին պատճառաւ։ Պէտք չէ ծածկենք վտանգը։ Միւս կողմէ, մեր վիճաբանութեան ենթարկած զինուորական օրէնքը ցոյց կուտայ թէ ամէնէն կարեւորը թիւի խնդիրն է։

Այստեղ հետաքրքիր զուգադիպութիւն մը կայ։ 1889ի Յունիսին երբ մէկ կողմէ հպատակութեան օրէնքը կը քուէարկուէր, Խորհրդարանը կը վիճաբանէր երեք տարուան զինուրական ծառայութեան մասին, որ քուէարկուեցաւ Յուլիսին։ Հիմա դարձեալ, այն պահուն, ուր զինուորական օրէնքը կը քննենք, կը տարուինք զբաղիլ նաեւ հպատակութեան խնդիրներով։ Որքան ալ մտահոգիչ ըլլայ Ֆրանսական ծնունդներու նուազման այս խնդիրը, մեզի համար կայ դարման մը, փրկութեան տախտակ մը։ Նախ կը վստահիմ նոյն ինքն Ֆրանսական ժողովուրդին կենսունակութեան եւ բազմանդամ ընտանիքներուն ըլլալիք քաջալերութեան վրայ։ Նոյնպէս կրնանք յուսալ ուրիշ տարրի մը վրայ, որ թէեւ ազգային ծագում չունի, սակայն կրնայ օգտագործուիլ, քանի որ մեր երկրին մէջ է։

Գիտէք թէ Ֆրանսայի մէջ մեծ թիւով օտարականներ կան, որոնք անցորդ չեն, այլ հաստատուած մարդեր, որոնք իրենց գործունէութիւնը ունին, Ֆրանսան իրրեւ երկրորդ հայրենիք ընտրած են, եւ կ'օգտուին մեր քաղաքակրթութենէն ու մեր օրէնքներէն։ Եթէ այս օտարականները մեզի կուդան, եթէ մեր հպատակութիւնը կ'ընդունին, եթէ զայն կը խնդրեն, մենք ոչ մէկ պատճառ ունինք ատիկա չտալու իրենց եւ միւսներուն պէս Ֆրանսացի չդարձնելու ու զանոնք (շաւանուեան ձայներ)։

Ասիկա անհրաժեշտ քաղաքականութիւն մըն է։ Այս բանը կրնանք ըսել առանց պզտիկնալու, որովհետեւ երբ օտարականներ կուգան մեր երկիրը, ատիկա պատիւ ու փառք ի Ֆրանսացի համար։

Այս օրէնքը պատրաստուելուն հիմնական մտահոգութիւնն եղած է Ֆրանսայի աճումը։ Յայտնի է թէ այս կէտը չենք կրնար առնել, առանց նախզգուշութիւններ ձեռք առնելու։

Եթէ կ'ընդունինք որ օտարականները Ֆրանսացի դառնան, կանխաւ պէտք է ձեռք առնենք այնպիսի երաշխաւորութիւններ, որ ըլլայ իրենց ձեռնադրութիւնը, ըլլայ իրենց նախընթացները։ Ասոնք այն ապահովութիւններն են մեզի թէ իսկական Ֆրանսացիները պիտի դառնան, նաեւ տարիմ պիտի դառնալի պահանջուին որդեգրող երկրին հանդէպ, նուիրում մը ազգային կեանքին։ Չենք անտես հանդիսպ մը վեհանձն արարքին համար։

Այս է ձեզի ներկայացուած օրէնքին ընդհանուր ոգին։

Օտարականները Ֆրանսացի դարձնելու խնդիրը ներկայիս զբաղեցնէ բոլոր մտքերը, այն պատճառով որ Ֆրանսան մէջ մեծ թիւով հաստատուած եւ մեր ազգային կեանքին նուաճած օտարականներ կան։ Մարդկային այս ընդունարանի մէջէն է, որ մեր ազգային բիւրներու տակարացումը պիտի դարմանենք, դիւրացնելով անոնց քաղաքացի դառնալը։ Ֆրանսայի մէջ հպատակութեան տօնատունը մինչեւ հիմա քննադատուած է։ Դատաստարանի նախարարութեան մէջ հազարաւոր թղթածարներ կային, որոնք չէին բացուած անդամ։ Նպատակութեան հրամանագիրը ձեռք բերելու համար յաճախ տարիներ սպասել պէտք էր։ Հետեւանքն այն կ'ըլլար որ Ֆրանս. հողին վրայ բնակուածներ, որոնք բնականաբար կարեւոր տարր մը չէ։ Բարոյական, մտաւոր կան, տնտեսական ուրիշ տարր մը ազգականներ կան, որոնք բնականութեան փաստէն աւելի կութեան փաստէն կախում ունին։ Ասոնք ալ ազգային կեանքի մէջ հպատակութեան հրամանագիրը ստանալու համար կերպով կրնան հասնիլ։ Տրուած է տեսել թէ օտարական մը ամսական կապուած է եւ անձնական քաղաքացի մը կրնայ դառնալ։ Հետեւաբար ընդունեցինք որ կոյտին բարեփոխումը, թէ պիտի խնդրենք որ կառավարութեան միջոց անխոհեմ որոշումներուն արգելքներ դնել։ Տրուած լով որ պահանջուած պայմանժամը շատ կարճ է, անհրաժեշտ փելիօրէն կարգ մը կասկածմարդեր պիտի ապրեցնէ։

Անհրաժեշտ է որ պահութիւնը կատարելապէս պահանջուի այս անխոհեմութեանց դէմ։ Ասիկա քաղաքականութիւն մըն է։ Այս բացարձակ անհրաժեշտութիւնը մըն է։ Չենք կրնար հրաժարիլ այդ գէնքէն։ Օրինագիծին այս մասին ամէն ինչ նախատեսուած է։

ԴԱՆԱՅԻՑ ԵՐԳՈՂ...

ՍՈՒՏՈՒԾ ԴԱՀԻՃ ԵՒ ՀՅԱՒՈՒ ՔՈՒՏԵՐ

— Ինչո՞ւ։

— Ու՞ր ըլլայ ալ, ինչ որ ըսի՝ ըսի։ Ես ալ ինծի համար ապրելիքս ունիմ։

— Ես ձեզ օգնե՛մ, որ ինծի հետ գաք ապրիք։

— Ինչպե՞ս կրնաս օգնել մեզի, երբ քեզի համար ալ դժուար է ապրիլը։

— Ես կրնամ աշխատիլ, ինչ որ ալ ըլլայ։ Ձեզի համար ամէն բան կրնամ ընել։

— Ինչո՞ւ կ՚ընես ասիկա մեզի համար։

— Որովհետեւ ձեզ կը սիրեմ։

— Ինչպէ՞ս կրնաս սիրել մեզ, երբ մենք ալ քեզ չենք սիրեր։

— Ես կրնամ սիրել ձեզ, որովհետեւ ձեզ կարիքը կը զգամ։ Ես ձեզ կրնամ օգնել, որովհետեւ ձեզ կը սիրեմ։

— Ինչո՞ւ կ՚ուզես օգնել մեզի, երբ մենք քեզ չենք սիրեր։

— Ես ձեզ կ՚օգնեմ, որովհետեւ ձեզ կը սիրեմ։

— Ինչո՞ւ կը սիրես մեզ, երբ մենք քեզ չենք սիրեր։

— Ես ձեզ կը սիրեմ, որովհետեւ ձեզ կարիքը կը զգամ։

— Ինչո՞ւ կարիքը կը զգաս մեզ, երբ մենք քեզ չենք սիրեր։

— Ես ձեզ կարիքը կը զգամ

Ուրնօտել և Պռաք (Ֆրանսա)։ Արհեստակցական Միջազգայինը կը ներկայացնէին նախագահ՝ Ուտրկէսթ եւ փոխ-նախագահներ Լէյն ժուհօ եւ Մէրթընս։

Եուկօսլաւիոյ բնակերվարական կուսակցութեան պատուիրակը պարզեց Պալքաններու, մասնաւորապէս Ալպանիոյ կացութիւնը։ Ա.յս առթիւ թէ՛ առաուն եւ թէ կէսօրէ վերջի նիստին մէջ երկար վիճաբանութիւններ կատարուեցան։ Քննուեցաւ նաեւ Չինաստանի կացութիւնը։ Յետոյ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը՝ պալքանեան ու չինական խնդիրներուն եւ ֆաշիսմի մասին։ Բանաձեւին մէջ կ'ըսուի թէ՝ նկատելով, որ 1921ին Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Ճափոնի միջեւ կնքուած դաշնագիրը եւ 1926ի Թիրանայի համաձայնագիրը կը սպառնան Պալքաններու եւ Եւրոպայի խաղաղութեան, երկու Միջազգայինները կը պահանջեն 1.— Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին անմիջական գումարումը, ինչպէս կը նախատեսէ ուխտին 11րդ յօդուածը «պատերազմի կամ պատերազմի վտանգի պարագային». 2.— Իտալիոյ կողմէ Եուկօսլաւիոյ դէմ եղած գանգատները հրատարակութեան տալ. 3.— վէճը Ա. Դ. եան փոխանցելով հրապարակային բնոյթի կը ստանայ եւ գաղտնի գիւանագիտութեան վտանգները կը հեռանան։ 4.— Ա. Դ.ը խնդիրը քննելով իր վճիռը պէտք է տայ հրապարակաւ։ 5.— Ալպանիոյ ինքնորոշման իրաւունքը պէտք է յարգուի, եւ այդ երկիրը Իտալիոյ կամ Սերպիոյ թեւարկութեան տակ պէտք չէ մտնէ։ 6.— Ա. Դ.ը պէտք է հակէ որ ծանր միջադէպեր չպատահին։

Չինական խնդրին առթիւ կը պահանջուի՝

1.— Արտահողային առանձնաշնորհները չնջել. 2.— Առանձնաշնորհներէն հրաժարիլ. 3.— Այս անարդար առանձնաշնորհները պաշտպանելու համար ղրկուած ուժերն ու մարտանաւերը ետ կանչել։

Պոլսոյ հայ կաթոլիկներուն վիճակը

Պոլսոյ հայ կաթոլիկները երկու մասի բաժնուած են պատրիարքական ընտրութեան առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ մօտ օրէն։ Ընդդիմադիրները ուժ ներկայացուցիչներ ընտրած էին Ընտրական Յանձնաժողովին։ Վարչական ժողովէն ընտրուած ուժ անձեր առանց հետ միասին պիտի կազմէին Ընտրական Յանձնաժողովը։ Ընդդիմադիրները ամէն իրիկուն Պատրիարքարան երթալով ժողով կը գումարէին։ Նպատակն Գերապայծառ Մարտ 28ին փակել տուաւ Պատրիարքարանի բոլոր սենեակները եւ բանալիները վրան առաւ, բարապաններուն պատուիրելով ներս չառնել հոգեւոր վերին իշխանութենէն չվաւերացուած և պաշտօնական հանգամանք չունեցող անհատներ։ Ընդդիմադիր ուժը ներկայացուցիչները Պատրիարքարանի դուռները փակ գտնելով, նախ կառավարութեան մօտ բողոքեցին, յետոյ նիստ գումարելով վճռական որոշումներ տուին։ Մարտ 30ին իրիկուան ժամը 7.30ին՝ ընդդիմադիրներէն 16 հոգի, ինչպէս նաեւ ժողովուրդէն 150ի չափ անձեր հաւաքուեցան Սազըզ Աղաճի Պատրիարքարանին առջեւ, եւ պահանջեցին որ դուռները բացուին։ Ներսի ծառաները ընդառաջ չգացին այս պահանջին։ Ասոր վրայ ընդդիմադիրները բռնի ներս մտան, եւ այս ընթացքին իրենցմէ մէկը թեթեւակի վիրաւորուեցաւ նետուած քարէ մը։ Ընդդիմադիրները կ'ըսեն թէ, քարը նետուած է Պատրիարքարանի ծառաներուն կողմէ։ Այս դէպքին վրայ ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ քանի մը ծառայ պահականոց տարաւ, քննութեան ձեռնարկելու համար։

Ընդդիմադիրները գրաւեցին շէնքը, եւ բոլոր բարապաններն ու ծառաները փոխելով, իրենց կողմէ նոր ծառաներ նշանակեցին։ Յետոյ ժողով գումարեցին, եւ իրենցմէ ուժ հոգի անդամ կարգեցին Ընտրական Յանձնաժողովին, Պատրիարքարանի կողմէ նշանակուած ուժ անձերուն տեղ։ Այսպէսով Ընտրական Յանձնաժողովը բաղկացած կ'ըլլայ 16 անդամներէ, բոլորն ալ Նախաձեռնարկ մարմնի թեկնածուներէն։

Ժամ Տօրիօ դասի կանչուած

Համայնավար երեսփոխան Ժաք Տօրիօ, որ վերջերս միջազգային համայնավար պատուիրակութեան մը հետ Չինաստան գացած էր, Ֆրանս. կառավարութեան կողմէ դատի պիտի կանչուի։ Նախարարական խորհուրդին մէջ արտաքին նախարար Պռիան յայտնեց թէ Ժաք Տօրիօ Չինաստանի եւ Հնդկաչինի մէջ հակաֆրանսական քարոզութիւններ կ'ընէ՝ նպատակ ունենալով խռովութիւններ յարուցանել Ֆրանսայի ղէմ այդ երկիրներու, մանաւորաբար Աննամի մէջ։ Դատական նախարար Լուի Պարթու երեսփ. ժողովէն պիտի պահանջէ Ժաք Տօրիօի վրայէն վերցնել իր խորհրդարանական անձեռնմխելիութիւնը՝ որպէս զի կարելի ըլլայ դատել։

Շանկայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ժաք Տօրիօ Հանքէու հասած է։

Հնդկաչին վտանգի տակ ?

Ռանկունէն Ապրիլ 3 թուականով կը հեռագրեն թէ ազգայնական պետական հարուած մը տեղի ունեցած է Եուննան նահանգի մայրաքաղաք Եունննֆուի մէջ։ Չինաստանի հարաւարեւմտեան կողմը։ Նահանգին կառավարիչը իբր գերի կը պահուի իր երեք զօրավարներուն ձեռքը։ Կը վախցուի թէ այս անիշխանութենէն օգտուելով աւազակութիւններ պիտի պատահին։ Եունննֆուի ազգայնական ուսանողները պոլշեւիկեան քարոզութիւններ կ'ընեն։

«Փառք-Միտի» մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս լուրին, որովհետեւ Եուննան սահմանակից է Թոնքինի։

Գուրպան պայրամը

Գուրպան պայրամին առթիւ կիրակի առաւօտ փարիզի մզկիթին մէջ նամազի հանդիսաւոր արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Ազօթքէն վերջ փարիզաբնակ իսլամներու ներկայացուցիչները ընդունելութիւն մը ունեցան, մզկիթին սրահին մէջ, նախագահութեամբ եգիպտոսի դեսպան Ֆախրի փաշայի։ «Էնթիթիւ Միւղիլման»ի կողմէ ներկայ էր ընդհանուր քարտուղար Պ. Ռիէնօ։

** Պոլիսէն «Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ «Գաաիր կէճէսի»ի առթիւ հազարաւոր իսլամներ խուժած են մզկիթները։ Այս Սոֆիան նորոգութեան պատճառաւ փակուած էր, սակայն մզկիթին դուրսը 12,000 հոգի աղօթեցին։ Ֆաթիհի, Պայազիտի եւ Սիւլէյմանիյէի մզկիթները նոյնպէս խռնուած էին՝ իրիկուան ժամը 8էն մինչեւ կէս-գիշեր։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԹՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ժողովի կը հրաւիրէ պելվիլի, Ալֆօրվիլի ենթակոմիտէներուն եւ ռագդոյն, Աղբիւր սերոբ, Քրիստափոր, Զաւարեան, Իշխան, Պարսէլ, Գոյամարտ խումբերու ներկայացուցիչները այսօր՝ երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին փլաս տ'Իթալի, քաֆէ-տը-լա-Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ Իթալի։

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

10 Ապրիլ կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը

կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ

եւ կենդանի նկարագրեալներ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

9 Ապրիլ, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ճիշտ դիմաց եւ մօտը

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար

եւ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Ազահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն։

ԴԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ՓԵՏՐԻԱՐ 18,,

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՓՐԱԿԱՅԻ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 ֆրանք, Արտասահման՝ 25 սէնթ։ Մեծաքանակ գնողներուն՝ զեղչ։ Դիմել *Յառաջի* խմբագրատունը։

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Լոյս տեսաւ 4րդ թիւը, (Ապրիլ 1927) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Աւելի քան հաստատակամ (խմբ.). — *Ճերմակ Լարդը*՝ Ս. Վրացեան.— *Միջնակարգ դպրոցները Հայաստանում.*— *Ռուս դիւղացիութիւնը եւ խորհրդ. իշխանութիւնը*՝ Ա. Աստուածատուրեան.— *Իրան եւ Թուրան*՝ Ռուբէն.— Թուրքիոյ շուրջը.— Մեր գոհերը.— Գրախօսական.— Գին՝ 2.50 Ֆրանք։

ՅԱՐԴԱՐԻ «ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ»Ն

Յարդարի յատուկ թիւ, Հինգշաբթի, 7 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ճլօրիայի սրահը։ Դերասան Ա. Շահխաթունի պիտի դասախօսէ Արդի Թատրոնին եւ սինեմային մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Յայտնի-Նովան՝ յաջորդ Հինգշաբթի։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիւնի Բեւռ խումբի ընդհանուր անդամական ժողովը վաղը՝ Չորեքշաբթի դրասենեակին մէջ, 75 Rue Paul Bert *ժամը ճիշտ 8.30ին. ատիպողական։ Ներկայանալ հին անդամատետրով։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան տնտ. ժողովը՝ 6 Ապրիլ, վաղը դիշեր ժամը 8ուկէսին Ճլօրիայի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Վիլնէօվ-տը-Պէրկ, *Մտացանք 10 Ֆրանք։*

Մարսէյլ, Զ. Դ.— *Մտացանք 100 ֆրանք։*

Մարսէյլ, Վ. Ա.— *Մտացանք 45 ֆրանք։*

Վէրտ, Ց. Շ.— *Մտացանք 35 ֆրանք։*

Շաֆէր, Ա. Ձ.— *Մտացանք 41 ֆր. 75 ս.։*

Լիոն, Ա. Խ. — *Մտացանք 20 ֆր.։*

Փէռֆիւի Հ. Մ.— *Մտացանք 35 ֆրանք։*

Փէռֆիւի, Ա. Պ.— *Նոյնպէս։*

Քլամառ, Մ. Ք.— *Մտացանք 35 ֆր.։*

Քլամառ, Գ. Ա.— *Նոյնպէս։*

Սէն Շամոն, Թ. Ը.— *Մտացանք 90 ֆրանք։*

փարիզ, Ե. Ց.— *Մտացանք 30 ֆրանք։*

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Ներիկեանի ՖՐԱՆՔՈ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 բիւ տէ Ֆոմինիքէն

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Բժշկապետ նախկին կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։

Մասնագէտ ներքին, վէներա. կան, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԷՋԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի դիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սպասաւոր մը որ պարտիզպանութիւն գիտնայ։ Մնուն, բնակարան եւ լուացք մեր հաշուոյն։ Դիմել՝ Ա. ինէճեանի 4, Rue de la Pyramide, Boulogne (Seine)։

կանագործ *աժան գինով կը շինուին եւ կը նորոգուին անակաս կահաբաներ, գրասենեակի սեղաններ եւայլն, ծախու են թրքական թաւվուններ։ Դիմել՝* 208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc.

կ'ուզուի *ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշակերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).*

ՀՅԱՅ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ականջի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւմաքոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՊԵԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ

28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85

Ծանօղրաձի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԸՆԴՀՐԱԾԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թղթ. մանուածքներ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱՊ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակի

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԾԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ԳՐ. ՁՕԼՕԼԵԱՆԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ **PHOTO ARAX**

9 RUE PAPILLON, PARIS IX

Square Montholonի դիմաց Rue Lafayetteի կից

Métro : Cadet կամ Poissonnière

Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը։ Գեղարուեստական ձեւակերպատրաստուած անձերի աշխատութիւններ։ Ինքնուեցան խնամուած լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ։

ԳԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՁԵՐՍԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՁԽԱՐԻ ԿԱՔՈՎ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒ ԸՂՈՒԱԾ

կը գտնուի **Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ**

Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ցատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն

Պարմանուհիներու եւ Ապսպրանքներու համար գիմել՝

MAISON K. CHAHLAMIAN

15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILE

Téléphone : 5—78 Colbert

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՊԱՆՔԻՍՔ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԴՐԱՀԱՆԱՊ ԵՒ ՕՓԻՍ

Ազատ եւ նորոգութիւն Դաշնակահարուհի Օր. Ն. Յանկեան կուտայ դաշնակի դասեր։

Դիմել՝ նոր հասցէին, 17 Rue la Jonquière Paris, Métro Marcadet։

ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Ապրիլ 1927

ԳՐԱՄՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		
Թրքական Ոգի.	L. Trq.	
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Տրախմի	» Drachme	
Լիր	» » Lire	
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	
Զուից.	» Frc. Suisse	
Լէյ 100 հատ	Ley	
Ցերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵՒԹԱԻՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3
»	II »	1
»	III »	1

Թուրքիի երկմ. Lots turcs

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

NICOLO ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ձերմակ պանիր, քէֆալ ծուկ, սուրաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանմիդեղէններ, վօտքա։ Պատպրանքները յանձնելի բնակարան։ 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44։

կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ժէռոմ հագուստ շինող յանձնաժողովներ մեծաքանակ գործ հայթայթելու համար։*

Դիմել՝ ANTICONI & Co. 47, Rue Richer, Métro : Cadet.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
Ա Պ Ր Ի Լ
1927

6 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 304

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՈՔՈ ՄԻՆԿ ԹԱՆԿԻ ԱՐՇԱԻԸ

1926 Նոյեմբերին, Փանթէոնի մէջ կը գումարուէր «Փոքո Մինկ Թանկի», Չինաստանի «ժողովուրդի կուսակցութեան» ընդհ. ժողովը, աւելի լայն եւ հեղինակաւոր քան 1924ին կամ 1925ին:

Այս երրորդ գերագոյն ժողովը հրատարակութեան տուաւ յայտարարութիւն մը, որ տեսակ մը ազգային ուխտ էր, եւ մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերաւ Չինաստանի երիտասարդ սերունդին եւ ժողովրդական խաւերուն մէջ: Պարզելով երկրին վիճակը, եւ օտարներուն կատարած բռնութիւններն ու շահագործումները, յայտարարութիւնը կ'արձակէր հետեւեալ պատգամը. «Միացէ՛ք, յեղափոխականներ»: Նպատակ՝ «ազգին ամբողջական ազատագրումը»:

Քանի մը խօսք այդ կոչէն, գաղափար կուտայ պայքարին էութեան մասին.

— «Բռնութեամբ եւ սպառնալիքով, Չինաստան կնքած է կարգ մը անհաւասար դաշնագիրներ որոնց շնորհիւ օտար աշխարհակալութիւնը կը շարունակէ հարստահարել չորս հարիւր միլիոն Չինացիներ, գրաւման տակ կը պահէ ամէնէն կարեւոր նաւահանգիստները եւ կը խեղդէ երկիրը՝ առանձնաշնորհներու ըզութեամբ: Օտար դրամատուները կը շարունակեն երկրին ափին մէջ պահել Չինաստանի ելեւմուտքը: Զօրքեր եւ մարտանաւեր կը գտնուին տակաւին չինական ջուրերուն եւ հողերուն վրայ եւ հազարաւոր Չինացիներ կը կոտորուին: Աշխարհակալութիւնը իր թաթին տակ կը պահէ տակաւին մեր մաքսատունները եւն.: Մէկ խօսքով, անփոփոխ կը մնայ այն երկաթեայ շղթան որ կը ծառայէ Չինացիները կաշկանդելու.»

Կարմիրները կը պարծենան թէ իրենք են այս շարժման ղեկը եւ կազմակերպիչը, քանի որ Մոսկուայի աշակերտն էր Չինացի կորովի յեղափոխականը, հանգուցեալ Սուն-Եաթ-Սէնը, որուն ցանած սերմերը զարգացուց Փոքո Մինկ Թանկը: Անժխտելի է խորհրդային իշխանութեան դերը՝ այս շարժման մէջ, իր չինական համալսարանով, իր հրաշունչ կոչերով եւ բազմաթիւ, անվերջ առաքելութիւններով, որոնց ամէնէն գործօն ներկայացուցիչն եղաւ հայազգի Քարախանը: Մեր յիշած յայտարարութեան մէջ ալ, բացատրութեան ձեւեր կան որոնք քանակապաշտական են, թէեւ աւելի լայն ոգիով: Ժամանակակից փոփոխութեանց նշանախօսքերն են բանուորն ու գիւղացին: Յիշենք որ քէմալական Թուրքիան անգամ այդ բացատրութիւնները գործածեց, դէպի Հայաստան արշաւած ատեն: Ան կ'ուզէր հայ աշխատաւորութիւնը ազատել «իմպերիալիստ»ներու եւ «Դաշնակ»ներու լուծէն, ներշնչուած Լէնինի պատգամներէն, եւ ապահովելով մեծ ու պզտիկ Լէնիններու անձնուէր, գործօն աջակցութիւնը:

Դառնալով Չինաստան, ճշդենք թէ շարժումը իսկապէս ժողովրդական է: Եւ յեղափոխական կոչն ալ, առանց ուռուցիկ բառեր գործածելու, կը շեշտէ այս պարագան.

— «կեցցէ՛ գիւղացիներու, բանուորներու, առեւտրականներու, մտաւորականներու եւ գինուորներու մեծ միութիւնը: կեցցէ՛ Չինական ժողովրդական յեղափոխութեան յաջողութիւնը»:

Այս յայտարարութենէն առաջ, 1926ի սկիզբը, արդէն Փանթէոնի մէջ կազմուած էր ազգային կառավարութիւնը, որ գեներալ Չանեցաւ յարաճուն ուժգնութեամբ, անհամար բազմութիւններ քաշելով իր եռեւէրն: Իր գրաւած վայրերուն մէջ, ոչ միայն իշխանութիւն կը հաստատէր, այլ եւ ազգային ուժեր կը կազմակերպէր, դէպի հիւսիս արշաւելու եւ մայրաքաղաքն ալ ազատագրելու համար: Եւ արդէն հեռու չէ այդ օրը: Վերջին ամսուան դէպքերը ոչ միայն խորտակեցին կեդրոնական կառավարութեան ուժն ու հմայքը, այլ եւ չափազանց օտար աշխարհակալներուն եռանդը, եւ այսօր մինակ է Անգլիան, պատերազմ յայտարարելու համար:

Այս դէպքերը քիչ մը շատ կը նմանին միւսի շարժման նախընթացներուն, երբ Անգլիա կանգնած էր Պոլսոյ կեդրոնական կառավարութեան կողքին, միւսները իրենց մասնաւոր շահերը կը հետապնդէին, իսկ բոլորը մէկ զարմանազան խաղեր կը գործէին թէր ու դէմ, կրակը ձգելով ժողովուրդները: Անգլիա քաշուեցաւ պատերազմը վերսկսելու մինակը, համակերպեցաւ բոլոր չէզոք գօտիներու բռնաբարման, ու վերջապէս հրացաւ միւսներուն, Լոզանի թուղթը ստորագրելու համար:

Տարբերը չպիտի ըլլայ այսօր ալ: Քանի մը ռումբ, մէկ երկու ազդարարութիւն, եւ յետոյ համակերպում՝ կատարուած իրողութեան: Մնացածը առեւտրական սակարկութեան խնդիր մնի է, որ կրնայ կարգադրուիլ կարճ-երկար: Այսօր բուն Չինաստանի երկու-երրորդը Փոքո Մինկ-Թանկին ձեռքն է, եւ որքան ալ ներքին վէճեր ծագին պոլշեւիկ եւ հակապոլշեւիկ տարրերու միջեւ, վախ չկայ որ վտանգուի Չինաստանի ազգային յեղափոխութիւնը: Եւ դժուար թէ օտարները կարենան պահել նախկին առանձնաշնորհները — մասնաւոր թաղեր, նաւահանգիստներ, ելմտական հակակշիռ եւլն.:

Աքլենցող Արեւելքն է որ իր շղթաները կը նետէ, եւ իր ուժին համապատասխան տեղը կը գրաւէ արեւուն տակ: Աշխարհակալները շատ լաւ կը հասկնան այս պարագան, եւ իրենց հակամարտութիւնները, ազդեցութեան կռիւները շարունակելով հանդերձ, կանգ առնելու կը հարկադրուին, այնտեղ որ ժողովուրդներու կամքն է որ վճիռ կուտայ:

Փոքո Մինկ Թանկի արշաւը ազդանշան մըն է ամբողջ Ասիոյ համար, եւ միեւնոյն ատեն ազդարարութիւն մը՝ միւս ազգային աշխարհակալութեան, կարմիր թէ ճերմակ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԱՆԻ՝ ՀՈԳՒՈՎ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ

Պոլշեւիկներուն պէս, ռամկավարներն ալ չեն ֆաւատար ֆամաթըքական, Թուրանական վտանգին: Եւ չֆաւատալը քաւական չֆամարելով, սրբազան պարտք կը սեպեն ճառանալ այդ վտանգը մատնաշողներուն դէմ: Այս պայքարին մէկ դրօշակիրն է Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, *Պալքար*, որ Մարտ 19 Թուակիր խմբագրականով մը դիտել կուտայ.

— «*Անոնք (Դաշնակցական ներ) կը պնդեն, որ Թուրքիոյ, յատուկ ծրագրի մը հետեւելով, Հայաստան կը լեցուին եւ բնակութիւն ու գիւղեր կը հաստատեն բոլոր այն ռազմագիտական կէտերու վրայ, որոնք կ'իշխեն Թուրքիայէն Ատրպէճան տանող ճամբաներու, եւ կը մեղադրեն Հայաստանի կառավարութիւնը, որ փոխանակ զգուշական ու պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնելու, զարհուրելի կարճատեսութեամբ մը կը թոյլատրէ ասիկա:*

«Այս խնդրոյն շուրջ մենք քանիցս արտայայտուած ենք: Գիտենք թէ Ատրպէյճանցի տեսաբաններ կան, որ բոլոր Թուրք ցեղերու միութեամբ Բրիտանական կամ Մոսկովեան տիրապետութեան դէմ ապստամբութիւն երազած են: Թուրքիոյ մէջ ալ մարդիկ կան, որ ցանկութիւններ մնուցած են ու կը մնուցանեն Կովկասի նկատմամբ: Սակայն, Համիսլամութեան վիժումէն յետոյ, Համաթուրանութիւնն այլ եւս ո եւ է գործնական արժէք չի ներկայացներ: Թուրքեր ոչ պէտք եղած թիւը, ուժը եւ եւրոպական միջոցները ունին այդպիսի շարժում մը ստեղծելու եւ անոր գլուխն անցնելու համար, ոչ ալ այդպիսի շարժում մը կազմակերպելու եւ վարելու կարողութիւնը: Եթէ Թուրքիա տրամադրելի ժողովուրդ գտնէր ո եւ է տեղ, փոխանակ Հայաստան գրկելու եւ կասկածելի ծրագիրներ հետապնդելու, բուն իսկ սահմանակից Հայկական ամայի գաւառները կը բնակեցնէր, եւ ապագայ պատահականութեանց առջեւ պատսար կը քաշէր: Թուրքեր իրենց ձեռքը մնացած անսահման ամայութիւնները լեցնելէ յետոյ միայն կրնան դէպի Կովկաս յորդելու մասին խորհուրդներ յղանալ, իսկ սորը համար աւելորդ է ըսել թէ հաւանականութեան ամենատկար նշոյլն իսկ չկայ: Պէտք չէ անտեսել ո եւ է վտանգ, բայց պէտք չէ նաեւ չափազանցել, մանաւանդ առ ի չգոյէ վտանգ կայ պոռալ ու ահաբեկել ժողովուրդը:»

ՕԳԱՆԱԻԻ ԱՐԿԱԾ

Ասկի օր կէսօրէն վերջ փալիվէսթրի (Միջերկրականի վրայ) Ֆրանսայի ծովային օդանաւորդութեան կեդրոնէն երկու որսորդ օդանաւեր ճամբայ ելան՝ գնդացիրի փորձեր կատարելու համար: Քիչ մը բարձրանալէ վերջ, երկու օդանաւերը իրար բախեցան եւ վայրկենապէս պայթեցան օդին մէջ: Պէնզինի ընդունարանները ճեղքուեցան եւ օդանաւերը կտոր կտոր եղած, այրելով վար ինկան իբր քաղաքէն 200 մեդր հեռուն, մէկ հեքթար տարածութեան վրայ ծածկելով մանիշակի արտմբ:

Երկու օդանաւերուն նէջ գտնուող չորս հոգիները ջարդ ու կտոր եղած ու ածխացած էին: Զոհերէն մէկը 26 տարեկան էր եւ ամուսնացած. միւս երեքը 22 տարեկան էին:

Քանի մը շաբթուան մէջ այս երկրորդ արկածն է որ կը պատահի փալիվէսթրի մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՇԱՏՑՆԷ ԻՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

Հռոմէն «Շիքակօ Թրիպիւն»ի կը հեռագրեն Ապրիլ 4 Թուականով.—

Երբ վաղը Իտալիոյ եւ Չունգարիոյ միջեւ բարեկամութեան, համաշխութեան եւ իրաւահաւասարութեան դաշնագիրը կնքուի, Եուկոսլաւիան կզգիացնելու Մուսոլինիական քաղաքականութիւնը քայլ մը եւս առաջ պիտի երթայ: Իտալիա իր քաղաքական շրջագիծին մէջ առած պիտի ըլլայ Չունգարիան, Ռումանիան եւ Ալպանիան: Խիստ հաւանական է, որ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ հետ եւս համաձայնութիւններ պիտի կնքէ տարին չվերջացած:

Կոմս Պէթլէնի Հռոմ այցելութիւնը նուիրագործումն է այն աւանդական քաղաքականութեան, զոր Իտալիա կը հետապնդէ Չունգարիոյ հանդէպ՝ զինադադարէն ի վեր 1919ի ամառը ձեռնարկներ եղած էին դաշնագիր մը կնքելու Իտալիոյ, Չունգարիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ, հակակշռելու համար Ֆրանսայի Պալքաններու մէջ ծնելու սկսող ազդեցութիւնը: Կանխահաս հրատարակութիւններ մեղսուցին այս ծրագիրը, սակայն անկէ ի վեր կ'աշխատուէր աւելի սերտ մերձեցում մը առաջ բերել Չունգարիոյ հետ: Ներկայիս ստորագրուելիք դաշնագիրը առեւտրական համաձայնագիրէ մը աւելի կարեւոր է:

Անգլիա եւս համակիր է Չունգարիոյ եւ անկասկած ուրախութեամբ պիտի ողջունէ իտալեւմաճառ բարեկամութիւնը:

Գալով Փոքր Համաձայնութեան, այդ դաշնագիրը պիտի փութացնէ անոր մահը: Մինչ Զեխոսլովաքիա եւ Եուկոսլաւիա աւելի պիտի մօտենան իրար, Ռումանիա որ էական է Փոքր Համաձայնութեան ապրելուն համար, արդէն շրջագիծէն դուրս կը մնայ:

Կէսօրին երբ կոմս Պէթլէն Մուսոլինիի այցելեց, Իտալիոյ վարչապետը անոր յանձնեց Ս. Մօրիսի եւ Ս. Ղազարի մեծ ժապաւէնը, յանուն Թագաւորին: Կէսօրէն վերջ Մուսոլինի մաճառ վարչապետին այցելեց եւ մէկուկէս ժամ տեսակցեցաւ անոր հետ:

**** Պելկրատի իտալական դեսպան Զօր. Պոտրէրօ ներկայ կառավարութեան յայտնեց թէ Ապրիլ 5ին Իտալիա դաշնագիր պիտի կնքէ Չունգարիոյ հետ: Դեսպանը աւելցուցած է թէ այդ դաշնագիրը ո՛չ ոքի դէմ ուղղուած է եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ոգիին կը համապատասխանէ:*

Իտալեւսերպ վիճը

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պելկրատի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Կիրակի օր Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դեսպաններուն կողմէ սերպ կառավարութեան տրուած խորհուրդները, համակրութեամբ ընդունուած են: Սերպիա կը յուսայ անմիջապէս ուղղակի շփման մէջ մտնել Իտալիոյ հետ:

«Փօսիշէ Ցայթունկ» կը գրէ թէ Իտալիա եւս վերջնապէս հաւանած է՝ ուղղակի բանակցութեամբ կարգադրել ալպանական վէճը:

Կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Անգլիա, Ամերիկա և Ճափոն չկրցան համաձայնիլ հաւաքական ծանուցագիր մը ղրկել Փանթէոնցիներուն՝ հատուցում պահանջելու Նանքինի մէջ գործադրուած աւերներուն առթիւ: Իւրաքանչիւրը առանձին ծանուցագիր պիտի ներկայացնէ: Ամերիկա եւ Ճափոն մտադիր չեն զէնքի դիմելու մերժումի պարագային: Անգլիա առանձին պիտի գործէ: Արդէն չկարծուիր թէ ազգայնականները գոհացում տան այս պահանջին: Հեռագրի մը համաձայն, Փանթէոնի արտաքին նախարար Իօժէն Շէն կը պնդէ որ Նանքինի մէջ խժդժութիւններ կատարողներն էին հակայեղափոխական տարրերը, որոնք նախապէս գերի ինկած Փանթէոնցի զինուորներուն համազգեստը հագած էին: Ու կ'աւելցնէ թէ սպաննուած մէկ Եւրոպացիի փոխարէն հարիւր Չինացիներ ինկան անգլեամերիկեան ռմբակոծութեան կրակին տակ: Մինչդեռ տեղւոյն վրայ ասերիկեան, անգլիական եւ ճափոնական հիւպատոսներու կատարած քննութիւնները հաստատած են թէ այդ ռմբակոծութիւնը միայն երեք զոհեր տուած է եւ կողոպուտը կազմակերպուած է իսկապէս Փանթէոնի բանակին կողմէ:

Ազգայնականները այժմ բոլորովին տէր դարձած են հարաւային եւ կեդրոնական Չինաստանի ու կը քալեն դէպի Փեքին, ուր կը յուսան հասնիլ մինչեւ երկու ամիս: Կացութիւնը շատ ծանր կը նկատուի: Ֆրանսական արտածումի մեծ տուներուն չինական մասնաճիւղերէն ո եւ է լուր չկայ քանի մը օրէ ի վեր: Այս առթիւ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ: Գործերը արդէն կասած էին երկար աւելի ի վեր:

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը փեքինի ֆրանսական դեսպանին պաշտօն յանձնեց բողոքել չինական կառավարութեան մօտ եւ հատուցում պահանջել Նանքինի մէջ սպաննուած Ֆրանսացի երկու կրօնաւորներուն համար: Շանկայի Ֆրանս. հիւպատոսն ալ նման դիմում մը պիտի կատարէ ազգայնական բանակի հրամանատարին մօտ:

Զէմպրլէյն Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ տեղեկութիւններ տուաւ Չինաստանի կացութեան մասին: Զօր. Չանկ-Քայ Շէքի խոստովանութեամբ իսկ հաստատուած է թէ, ըսաւ, անգլ. եւ ամերիկեան չածանաւերու ռմբակոծութիւնը 21 զոհեր տուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊՈԼՍՈՅ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐՈՒՆ ՎԷՃԸ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, խումբ մը դժգոհներ Պոլսոյ հայ հռոմէականներու պատրիարքարանին վրայ յարձակելով, գրաւած են զայն:

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն (1 Ապրիլ) կ'իմանանք թէ ընդդիմադիրները դուրս հանուած են եւ պատրիարքարանը նորէն կը մնայ նախկին վիճակին մէջ, թէեւ դժգոհները կը շարունակեն ձեռնարկներ կատարել: Այս առթիւ պատրիարքարանի գործակատարը հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է մամուլին.

— Պատրիարքարանի վրայ յարձակում գործողները 30—35 անձեր են: Բոլորն ալ մշեցի, եւ սուլիչի մէկ ձայնով շարժելու պատրաստ մարդիկ: Ասոնց գլուխը կը գտնուին նաեւ հետեւեալ մտաւորականները.— Ս. ցակոբի բժշկապետ Տքթ. Գասապեան, անոր եղբայրը Գէորգ Գասապեան, կաճառէն դուրս հանուած փաստաբան Մարիկեան, փաստաբան Մանուկ, Մխիթարեան վարժարանի ուսուցիչներէն մշեցի Պօղոս Չաճեան (ընդդիմադիրներուն պետն է այս անձը), դեղագործ Վահան Սիրունեան, ոստիկանութենէն վտարուած ձօրձի Շէֆիկեան եւ ցովհաննէս վրդ. Ալիքսանեան:

Պատրիարքարանը դիմած է կառավարութեան, բողոքելով տեղի ունեցած ոտնձգութիւններուն դէմ: Միեւնոյն ատեն դատ բացած է անոնց դէմ, որոնք բռնի ներս մտած են պատրիարքարանէն:

*** Քէուրեան վրդ. որ ձերբակալուած եւ յետոյ ազատ արձակուած էր, հարցումի մը պատասխանելով կը յայտնէ թէ ստիպուեցան փակել Լուսաւորչեան վարժարանը, որովհետեւ միայն 41 աշակերտ ունէր եւ եղած հասոյթը հազիւ ծախքին կէսը կը գոցէր: Հիմա նոյն ծախքով 73 աշակերտ կը պահուի մխիթարեան վարժարանը: Պրիսթօլ պանդոկը, որ առաջ 16,000 ոսկի վարձք կը բերէր, 85,000 ոսկիի ծախուեցաւ, վարձքը 5000ի իջած ըլլալով:

ՆԱՆԻՆԵԱՆ ԱՆՅԱԳԻՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս գրած էինք, յունական կառավարութիւնը խիստ հրահանգներ տուած է, որպէսզի գաղթական Հայել ն ու Ռուսերը ինքնութեան թուղթեր ստանան:

Այս առթիւ Աթէնքի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Այստեղ ալ հրաւէր եղաւ Հայերուն Նանսէնեան անցագիր ստանալու համար: Մարտ 28ին Աթէնքի արուարձաններէն Լիփագմայի մէջ սկսան արձանագրութիւնները: Իւրաքանչիւր 15 տարեկանէն վեր գաղթականի համար վեր ի վերոյ 135 տրախմի կը պահանջուի: Այս գումարը չպիտի վճարեն ուսուցիչներն ու քահանաները: Որոշ եւ վճռական հրահանգ կայ ներքին նախարարէն պատժել չներկայացողները, որոշուած պայմանաժամը լրանալէ յետոյ:

Իւրաքանչիւր գաղթական առանձին պէտք է նկատուի. նոյն իսկ այր ու կին միասին մէկ թուղթ չպիտի ունենան:

ՀԱՄԱԴՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ ԹԱՂ. — Երեւանի մէջ պիտի հիմնուի Համագործակցական թաղամաս մը, ուր պիտի կեդրոնացնեն առեւտրական և համագործակցական հաստատութիւնները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

Հրատ. 31 Մարտ

Ա.Թ.Ա.Կ.Ի.Ն, 28 Մարտ

(Ռուսերենից թարգմ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունել հետևյալ օրենքը.

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կազմում են հետևյալ հարկերը.

1) շրջանառության հարկ,

2) շահութահարկ,

3) եկամտահարկ,

4) գույքահարկ,

5) հողի հարկ,

6) ջրի հարկ,

7) ընդերքի հարկ,

8) ներքին հատուկ հարկեր,

9) մաքսատուրքեր,

10) տեղական հարկեր և վճարներ,

11) պետական տուրքեր,

12) պետական տուրքեր և վճարներ,

13) պետական տուրքեր և վճարներ,

14) պետական տուրքեր և վճարներ,

15) պետական տուրքեր և վճարներ,

16) պետական տուրքեր և վճարներ,

17) պետական տուրքեր և վճարներ,

18) պետական տուրքեր և վճարներ,

19) պետական տուրքեր և վճարներ,

20) պետական տուրքեր և վճարներ,

21) պետական տուրքեր և վճարներ,

22) պետական տուրքեր և վճարներ,

23) պետական տուրքեր և վճարներ,

24) պետական տուրքեր և վճարներ,

25) պետական տուրքեր և վճարներ,

26) պետական տուրքեր և վճարներ,

27) պետական տուրքեր և վճարներ,

28) պետական տուրքեր և վճարներ,

29) պետական տուրքեր և վճարներ,

30) պետական տուրքեր և վճարներ,

31) պետական տուրքեր և վճարներ,

32) պետական տուրքեր և վճարներ,

33) պետական տուրքեր և վճարներ,

34) պետական տուրքեր և վճարներ,

35) պետական տուրքեր և վճարներ,

36) պետական տուրքեր և վճարներ,

37) պետական տուրքեր և վճարներ,

38) պետական տուրքեր և վճարներ,

39) պետական տուրքեր և վճարներ,

40) պետական տուրքեր և վճարներ,

41) պետական տուրքեր և վճարներ,

42) պետական տուրքեր և վճարներ,

43) պետական տուրքեր և վճարներ,

44) պետական տուրքեր և վճարներ,

45) պետական տուրքեր և վճարներ,

46) պետական տուրքեր և վճարներ,

47) պետական տուրքեր և վճարներ,

48) պետական տուրքեր և վճարներ,

49) պետական տուրքեր և վճարներ,

50) պետական տուրքեր և վճարներ,

51) պետական տուրքեր և վճարներ,

52) պետական տուրքեր և վճարներ,

53) պետական տուրքեր և վճարներ,

54) պետական տուրքեր և վճարներ,

55) պետական տուրքեր և վճարներ,

56) պետական տուրքեր և վճարներ,

57) պետական տուրքեր և վճարներ,

58) պետական տուրքեր և վճարներ,

59) պետական տուրքեր և վճարներ,

60) պետական տուրքեր և վճարներ,

61) պետական տուրքեր և վճարներ,

62) պետական տուրքեր և վճարներ,

63) պետական տուրքեր և վճարներ,

64) պետական տուրքեր և վճարներ,

65) պետական տուրքեր և վճարներ,

66) պետական տուրքեր և վճարներ,

67) պետական տուրքեր և վճարներ,

68) պետական տուրքեր և վճարներ,

69) պետական տուրքեր և վճարներ,

70) պետական տուրքեր և վճարներ,

71) պետական տուրքեր և վճարներ,

72) պետական տուրքեր և վճարներ,

73) պետական տուրքեր և վճարներ,

74) պետական տուրքեր և վճարներ,

75) պետական տուրքեր և վճարներ,

76) պետական տուրքեր և վճարներ,

77) պետական տուրքեր և վճարներ,

78) պետական տուրքեր և վճարներ,

79) պետական տուրքեր և վճարներ,

80) պետական տուրքեր և վճարներ,

81) պետական տուրքեր և վճարներ,

82) պետական տուրքեր և վճարներ,

83) պետական տուրքեր և վճարներ,

84) պետական տուրքեր և վճարներ,

85) պետական տուրքեր և վճարներ,

86) պետական տուրքեր և վճարներ,

87) պետական տուրքեր և վճարներ,

88) պետական տուրքեր և վճարներ,

89) պետական տուրքեր և վճարներ,

90) պետական տուրքեր և վճարներ,

91) պետական տուրքեր և վճարներ,

92) պետական տուրքեր և վճարներ,

93) պետական տուրքեր և վճարներ,

94) պետական տուրքեր և վճարներ,

95) պետական տուրքեր և վճարներ,

96) պետական տուրքեր և վճարներ,

97) պետական տուրքեր և վճարներ,

98) պետական տուրքեր և վճարներ,

99) պետական տուրքեր և վճարներ,

100) պետական տուրքեր և վճարներ,

101) պետական տուրքեր և վճարներ,

102) պետական տուրքեր և վճարներ,

103) պետական տուրքեր և վճարներ,

104) պետական տուրքեր և վճարներ,

105) պետական տուրքեր և վճարներ,

106) պետական տուրքեր և վճարներ,

107) պետական տուրքեր և վճարներ,

108) պետական տուրքեր և վճարներ,

109) պետական տուրքեր և վճարներ,

110) պետական տուրքեր և վճարներ,

111) պետական տուրքեր և վճարներ,

112) պետական տուրքեր և վճարներ,

113) պետական տուրքեր և վճարներ,

114) պետական տուրքեր և վճարներ,

115) պետական տուրքեր և վճարներ,

116) պետական տուրքեր և վճարներ,

117) պետական տուրքեր և վճարներ,

118) պետական տուրքեր և վճարներ,

119) պետական տուրքեր և վճարներ,

120) պետական տուրքեր և վճարներ,

121) պետական տուրքեր և վճարներ,

122) պետական տուրքեր և վճարներ,

123) պետական տուրքեր և վճարներ,

124) պետական տուրքեր և վճարներ,

125) պետական տուրքեր և վճարներ,

126) պետական տուրքեր և վճարներ,

127) պետական տուրքեր և վճարներ,

128) պետական տուրքեր և վճարներ,

129) պետական տուրքեր և վճարներ,

130) պետական տուրքեր և վճարներ,

131) պետական տուրքեր և վճարներ,

132) պետական տուրքեր և վճարներ,

133) պետական տուրքեր և վճարներ,

134) պետական տուրքեր և վճարներ,

135) պետական տուրքեր և վճարներ,

136) պետական տուրքեր և վճարներ,

137) պետական տուրքեր և վճարներ,

138) պետական տուրքեր և վճարներ,

139) պետական տուրքեր և վճարներ,

140) պետական տուրքեր և վճարներ,

141) պետական տուրքեր և վճարներ,

142) պետական տուրքեր և վճարներ,

143) պետական տուրքեր և վճարներ,

144) պետական տուրքեր և վճարներ,

145) պետական տուրքեր և վճարներ,

146) պետական տուրքեր և վճարներ,

147) պետական տուրքեր և վճարներ,

148) պետական տուրքեր և վճարներ,

149) պետական տուրքեր և վճարներ,

150) պետական տուրքեր և վճարներ,

151) պետական տուրքեր և վճարներ,

152) պետական տուրքեր և վճարներ,

153) պետական տուրքեր և վճարներ,

154) պետական տուրքեր և վճարներ,

155) պետական տուրքեր և վճարներ,

156) պետական տուրքեր և վճարներ,

157) պետական տուրքեր և վճարներ,

158) պետական տուրքեր և վճարներ,

159) պետական տուրքեր և վճարներ,

160) պետական տուրքեր և վճարներ,

161) պետական տուրքեր և վճարներ,

162) պետական տուրքեր և վճարներ,

163) պետական տուրքեր և վճարներ,

164) պետական տուրքեր և վճարներ,

165) պետական տուրքեր և վճարներ,

166) պետական տուրքեր և վճարներ,

167) պետական տուրքեր և վճարներ,

168) պետական տուրքեր և վճարներ,

169) պետական տուրքեր և վճարներ,

170) պետական տուրքեր և վճարներ,

171) պետական տուրքեր և վճարներ,

172) պետական տուրքեր և վճարներ,

173) պետական տուրքեր և վճարներ,

174) պետական տուրքեր և վճարներ,

175) պետական տուրքեր և վճարներ,

176) պետական տուրքեր և վճարներ,

177) պետական տուրքեր և վճարներ,

178) պետական տուրքեր և վճարներ,

179) պետական տուրքեր և վճարներ,

180) պետական տուրքեր և վճարներ,

181) պետական տուրքեր և վճարներ,

182) պետական տուրքեր և վճարներ,

183) պետական տուրքեր և վճարներ,

184) պետական տուրքեր և վճարներ,

185) պետական տուրքեր և վճարներ,

186) պետական տուրքեր և վճարներ,

187) պետական տուրքեր և վճարներ,

188) պետական տուրքեր և վճարներ,

189) պետական տուրքեր և վճարներ,

190) պետական տուրքեր և վճարներ,

191) պետական տուրքեր և վճարներ,

192) պետական տուրքեր և վճարներ,

193) պետական տուրքեր և վճարներ,

194) պետական տուրքեր և վճարներ,

195) պետական տուրքեր և վճարներ,

196) պետական տուրքեր և վճարներ,

197) պետական տուրքեր և վճարներ,

198) պետական տուրքեր և վճարներ,

199) պետական տուրքեր և վճարներ,

200) պետական տուրքեր և վճարներ,

201) պետական տուրքեր և վճարներ,

202) պետական տուրքեր և վճարներ,

203) պետական տուրքեր և վճարներ,

204) պետական տուրքեր և վճարներ,

205) պետական տուրքեր և վճարներ,

206) պետական տուրքեր և վճարներ,

207) պետական տուրքեր և վճարներ,

208) պետական տուրքեր և վճարներ,

209) պետական տուրքեր և վճարներ,

210) պետական տուրքեր և վճարներ,

211) պետական տուրքեր և վճարներ,

212) պետական տուրքեր և վճարներ,

213) պետական տուրքեր և վճարներ,

214) պետական տուրքեր և վճարներ,

215) պետական տուրքեր և վճարներ,

216) պետական տուրքեր և վճարներ,

217) պետական տուրքեր և վճարներ,

218) պետական տուրքեր և վճարներ,

219) պետական տուրքեր և վճարներ,

220) պետական տուրքեր և վճարներ,

221) պետական տուրքեր և վճարներ,

222) պետական տուրքեր և վճարներ,

223) պետական տուրքեր և վճարներ,

224) պետական տուրքեր և վճարներ,

225) պետական տուրքեր և վճարներ,

226) պետական տուրքեր և վճարներ,

227) պետական տուրքեր և վճարներ,

228) պետական տուրքեր և վճարներ,

229) պետական տուրքեր և վճարներ,

230) պետական տուրքեր և վճարներ,

231) պետական տուրքեր և վճարներ,

232) պետական տուրքեր և վճարներ,

233) պետական տուրքեր և վճարներ,

234) պետական տուրքեր և վճարներ,

235) պետական տուրքեր և վճարներ,

236) պետական տուրքեր և վճարներ,

237) պետական տուրքեր և վճարներ,

238) պետական տուրքեր և վճարներ,

239) պետական տուրքեր և վճարներ,

240) պետական տուրքեր և վճարներ,

241) պետական տուրքեր և վճարներ,

242) պետական տուրքեր և վճարներ,

243) պետական տուրքեր և վճարներ,

244) պետական տուրքեր և վճարներ,

245) պետական տուրքեր և վճարներ,

246) պետական տուրքեր և վճարներ,

247) պետական տուրքեր և վճարներ,

248) պետական տուրքեր և վճարներ,

249) պետական տուրքեր և վճարներ,

250) պետական տուրքեր և վճարներ,

251) պետական տուրքեր և վճարներ,

252) պետական տուրքեր և վճարներ,

253) պետական տուրքեր և վճարներ,

254) պետական տուրքեր և վճարներ,

255) պետական տուրքեր և վճարներ,

256) պետական տուրքեր և վճարներ,

257) պետական տուրքեր և վճարներ,

258) պետական տուրքեր և վճարներ,

259) պետական տուրքեր և վճարներ,

260) պետական տուրքեր և վճարներ,

261) պետական տուրքեր և վճարներ,

262) պետական տուրքեր և վճարներ,

263) պետական տուրքեր և վճարներ,

264) պետական տուրքեր և վճարներ,

265) պետական տուրքեր և վճարներ,

266) պետական տուրքեր և վճարներ,

267) պետական տուրքեր և վճարներ,

268) պետական տուրքեր և վճարներ,

269) պետական տուրքեր և վճարներ,

270) պետական տուրքեր և վճարներ,

271) պետական տուրքեր և վճարներ,

272) պետական տուրքեր և վճարներ,

273) պետական տուրքեր և վճարներ,

274) պետական տուրքեր և վճարներ,

275) պետական տուրքեր և վճարներ,

276) պետական տուրքեր և վճարներ,

277) պետական տուրքեր և վճարներ,

278) պետական տուրքեր և վճարներ,

279) պետական տուրքեր և վճարներ,

280) պետական տուրքեր և վճարներ,

281) պետական տուրքեր և վճարներ,

282) պետական տուրքեր և վճարներ,

283) պետական տուրքեր և վճարներ,

284) պետական տուրքեր և վճարներ,

285) պետական տուրքեր և վճարներ,

286) պետական տուրքեր և վճարներ,

287) պետական տուրքեր և վճարներ,

288) պետական տուրքեր և վճարներ,

289) պետական տուրքեր և վճարներ,

290) պետական տուրքեր և վճարներ,

291) պետական տուրքեր և վճարներ,

292) պետական տուրքեր և վճարներ,

293) պետական տուրքեր և վճարներ,

294) պետական տուրքեր և վճարներ,

295) պետական տուրքեր և վճարներ,

296) պետական տուրքեր և վճարներ,

297) պետական տուրքեր և վճարներ,

298) պետական տուրքեր և վճարներ,

299) պետական տուրքեր և վճարներ,

300) պետական տուրքեր և վճարներ,

301) պետական տուրքեր և վճարներ,

302) պետական տուրքեր և վճարներ,

303) պետական տուրքեր և վճարներ,

304) պետական տուրքեր և վճարներ,

305) պետական տուրքեր և վճարներ,

306) պետական տուրքեր և վճարներ,

307) պետական տուրքեր և վճարներ,

308) պետական տուրքեր և վճարներ,

309) պետական տուրքեր և վճարներ,

310) պետական տուրքեր և վճարներ,

311) պետական տուրքեր և վճարներ,

312) պետական տուրքեր և վճարներ,

313) պետական տուրքեր և վճարներ,

314) պետական տուրքեր և վճարներ,

315) պետական տուրքեր և վճարներ,

316) պետական տուրքեր և վճարներ,

317) պետական տուրքեր և վճարներ,

318) պետական տուրքեր և վճարներ,

319) պետական տուրքեր և վճարներ,

320) պետական տուրքեր և վճարներ,

321) պետական տուրքեր և վճարներ,

322) պետական տուրքեր և վճարներ,

323) պետական տուրքեր և վճարներ,

324) պետական տուրքեր և վճարներ,

325) պետական տուրքեր և վճարներ,

326) պետական տուրքեր և վճարներ,

327) պետական տուրքեր և վճարներ,

328) պետական տուրքեր և վճարներ,

329) պետական տուրքեր և վճարներ,

330) պետական տուրքեր և վճարներ,

331) պետական տուրքեր և վճարներ,

332) պետական տուրքեր և վճարներ,

333) պետական տուրքեր և վճարներ,

334) պետական տուրքեր և վճարներ,

335) պետական տուրքեր և վճարներ,

336) պետական տուրքեր և վճարներ,

337) պետական տուրքեր և վճարներ,

338) պետական տուրքեր և վճարներ,

339) պետական տուրքեր և վճարներ,

340) պետական տուրքեր և վճարներ,

341) պետական տուրքեր և վճարներ,

342) պետական տուրքեր և վճարներ,

343) պետական տուրքեր և վճարներ,

344) պետական տուրքեր և վճարներ,

345) պետական տուրքեր և վճարներ,

346) պետական տուրքեր և վճարներ,

347) պետական տուրքեր և վճարներ,

348) պետական տուրքեր և վճարներ,

349) պետական տուրքեր և վճարներ,

350) պետական տուրքեր և վճարներ,

351) պետական տուրքեր և վճարներ,

352) պետական տուրքեր և վճարներ,

353) պետական տուրքեր և վճարներ,

354) պետական տուրքեր և վճարներ,

355) պետական տուրքեր և վճարներ,

356) պետական տուրքեր և վճարներ,

357) պետական տուրքեր և վճարներ,

358) պետական տուրքեր և վճարներ,

359) պետական տուրքեր և վճարներ,

360) պետական տուրքեր և վճարներ,

361) պետական տուրքեր և վճարներ,

362) պետական տուրքեր և վճարներ,

363) պետական տուրքեր և վճարներ,

364) պետական տուրքեր և վճարներ,

365) պետական տուրքեր և վճարներ,

366) պետական տուրքեր և վճարներ,

367) պետական տուրքեր և վճարներ,

368) պետական տուրքեր և վճարներ,

369) պետական տուրքեր և վճարներ,

370) պետական տուրքեր և վճարներ,

371) պետական տուրքեր և վճարներ,

372) պետական տուրքեր և վճարներ,

373) պետական տուրքեր և վճարներ,

374) պետական տուրքեր և վճարներ,

375) պետական տուրքեր և վճարներ,

376) պետական տուրքեր և վճարներ,

377) պետական տուրքեր և վճարներ,

378) պետական տուրքեր և վճարներ,

379) պետական տուրքեր և վճարներ,

380) պետական տուրքեր և վճարներ,

381) պետական տուրքեր և վճարներ,

382) պետական տուրքեր և վճարներ,

383) պետական տուրքեր և վճարներ,

384) պետական տուրքեր և վճարներ,

385) պետական տուրքեր և վճարներ,

386) պետական տուրքեր և վճարներ,

387) պետական տուրքեր և վճարներ,

388) պետական տուրքեր և վճարներ,

389) պետական տուրքեր և վճարներ,

390) պետական տուրքեր և վճարներ,

391) պետական տուրքեր և վճարներ,

392) պետական տուրքեր և վճարներ,

393) պետական տուրքեր և վճարներ,

394) պետական տուրքեր և վճարներ,

395) պետական տուրքեր և վճարներ,

396) պետական տուրքեր և վճարներ,

397) պետական տուրքեր և վճարներ,

398) պետական տուրքեր և վճարներ,

399) պետական տուրքեր և վճարներ,

400) պետական տուրքեր և վճարներ,

401) պետական տուրքեր և վճարներ,

402) պետական տուրքեր և վճարներ,

403) պետական տուրքեր և վճարներ,

404) պետական տուրքեր և վճարներ,

405) պետական տուրքեր և վճարներ,

406) պետական տուրքեր և վճարներ,

407) պետական տուրքեր և վճարներ,

408) պետական տուրքեր և վճարներ,

409) պետական տուրքեր և վճարներ,

410) պետական տուրքեր և վճարներ,

411) պետական տուրքեր և վճարներ,

412) պետական տուրքեր և վճարներ,

413) պետական տուրքեր և վճարներ,

414) պետական տուրքեր և վճարներ,

415) պետական տուրքեր և վճարներ,

416) պետական տուրքեր և վճարներ,

417) պետական տուրքեր և վճարներ,

418) պետական տուրքեր և վճարներ,

419) պետական տուրքեր և վճարներ,

420) պետական տուրքեր և վճարներ,

421) պետական տուրքեր և վճարներ,

422) պետական տուրքեր և վճարներ,

423) պետական տուրքեր և վճարներ,

424) պետական տուրքեր և վճարներ,

425) պետական տուրքեր և վճարներ,

426) պետական տուրքեր և վճարներ,

427) պետական տուրքեր և վճարներ,

428) պետական տուրքեր և վճարներ,

429) պետական տուրքեր և վճարներ,

430) պետական տուրքեր և վճարներ,

431) պետական տուրքեր և վճարներ,

432) պետական տուրքեր և վճարներ,

433) պետական տուրքեր և վճարներ,

434) պետական տուրքեր և վճարներ,

435) պետական տուրքեր և վճարներ,

436) պետական տուրքեր և վճարներ,

437) պետական տուրքեր և վճարներ,

438) պետական տուրքեր և վճարներ,

439) պետական տուրքեր և վճարներ,

440) պետական տուրքեր և վճարներ,

441) պետական տուրքեր և վճարներ,

442) պետական տուրքեր և վճարներ,

443) պետական տուրքեր և վճարներ,

444) պետական տուրքեր և վճարներ,

445) պետական տուրքեր և վճարներ,

446) պետական տուրքեր և վճարներ,

447) պետական տուրքեր և վճարներ,

448) պետական տուրքեր և վճարներ,

449) պետական տուրքեր և վճարներ,

450) պետական տուրքեր և վճարներ,

451) պետական տուրքեր և վճարներ,

452) պետական տուրքեր և վճարներ,

453) պետական տուրքեր և վճարներ,

454) պետական տուրքեր և վճարներ,

455) պետական տուրքեր և վճարներ,

456) պետական տուրքեր և վճարներ,

457) պետական տուրքեր և վճարներ,

458) պետական տուրքեր և վճարներ,

459) պետական տուրքեր և վճարներ,

460) պետական տուրքեր և վճարներ,

461) պետական տուրքեր և վճարներ,

462) պետական տուրքեր և վճարներ,

463) պետական տուրքեր և վճարներ,

464) պետական տուրքեր և վճարներ,

465) պետական տուրքեր և վճարներ,

466) պետական տուրքեր և վճարներ,

467) պետական տուրքեր և վճարներ,

468) պետական տուրքեր և վճարներ,

469) պետական տուրքեր և վճարներ,

470) պետական տուրքեր և վճարներ,

471) պետական տուրքեր և վճարներ,

472) պետական տուրքեր և վճարներ,

473) պետական տուրքեր և վճարներ,

474) պետական տուրքեր և վճարներ,

475) պետական տուրքեր և վճարներ,

476) պետական տուրքեր և վճարներ,

477) պետական տուրքեր և վճարներ,

478) պետական տուրքեր և վճարներ,

479) պետական տուրքեր և վճարներ,

480) պետական տուրքեր և վճարներ,

481) պետական տուրքեր և վճարներ,

482) պետական տուրքեր և վճարներ,

483) պետական տուրքեր և վճարներ,

484) պետական տուրքեր և վճարներ,

485) պետական տուրքեր և վճարներ,

486) պետական տուրքեր և վճարներ,

487) պետական տուրքեր և վճարներ,

488) պետական տուրքեր և վճարներ,

489) պետական տուրքեր և վճարներ,

490) պետական տուրքեր և վճարներ,

491) պետական տուրքեր և վճարներ,

492) պետական տուրքեր և վճարներ,

493) պետական տուրքեր և վճարներ,

494) պետական տուրքեր և վճարներ,

495) պետական տուրքեր և վճարներ,

496) պետական տուրքեր և վճարներ,

497) պետական տուրքեր և վճարներ,

498) պետական տուրքեր և վճարներ,

499) պետական տուրքեր և վճարներ,

500) պետական տուրքեր և վճարներ,

501) պետական տուրքեր և վճարներ,

502) պետական տուրքեր և վճարներ,

503) պետական տուրքեր և վճարներ,

504) պետական տուրքեր և վճարներ,

505) պետական տուրքեր և վճարներ,

506) պետական տուրքեր և վճարներ,

507) պետական տուրքեր և վճարներ,

508) պետական տուրքեր և վճարներ,

509) պետական տուրքեր և վճարներ,

510) պետական տուրքեր և վճարներ,

511) պետական տուրքեր և վճարներ,

512) պետական տուրքեր և վճարներ,

513) պետական տուրքեր և վճարներ,

514) պետական տուրքեր և վճարներ,

515) պետական տուրքեր և վճարներ,

516) պետական տուրքեր և վճարներ,

517) պետական տուրքեր և վճարներ,

518) պետական տուրքեր և վճարներ,

519) պետական տուրքեր և վճարներ,

520) պետական տուրքեր և վճարներ,

521) պետական տուրքեր և վճարներ,

522) պետական տուրքեր և վճարներ,

523) պետական տուրքեր և վճարներ,

524) պետական տուրքեր և վճարներ,

525) պետական տուրքեր և վճարներ,

526) պետական տուրքեր և վճարներ,

527) պետական տուրքեր և վճարներ,

528) պետական տուրքեր և վճարներ,

529) պետական տուրքեր և վճարներ,

530) պետական տուրքեր և վճարներ,

531) պետական տուրքեր և վճարներ,

532) պետական տուրքեր և վճարներ,

533) պետական տուրքեր և վճարներ,

534) պետական տուրքեր և վճարներ,

535) պետական տուրքեր և վճարներ,

536) պետական տուրքեր և վճարներ,

537) պետական տուրքեր և վճարներ,

538) պետական տուրքեր և վճարներ,

539) պետական տուրքեր և վճարներ,

540) պետական տուրքեր և վճարներ,

541) պետական տուրքեր և վճարներ,

542) պետական տուրքեր և վճարներ,

543) պետական տուրքեր և վճարներ,

544) պետական տուրքեր և վճարներ,

545) պետական տուրքեր և վճարներ,

546) պետական տուրքեր և վճարներ,

547) պետական տուրքեր և վճարներ,

548) պետական տուրքեր և վճարներ,

549) պետական տուրքեր և վճարներ,

550) պետական տուրքեր և վճարներ,

551) պետական տուրքեր և վճարներ,

552) պետական տուրքեր և վճարներ,

553) պետական տուրքեր և վճարներ,

554) պետական տուրքեր և վճարներ,

555) պետական տուրքեր և վճարներ,

556) պետական տուրքեր և վճարներ,

557) պետական տուրքեր և վճարներ,

558) պետական տուրքեր և վճարներ,

559) պետական տուրքեր և վճարներ,

560) պետական տուրքեր և վճարներ,

561) պետական տուրքեր և վճարներ,

562) պետական տուրքեր և վճարներ,

563) պետական տուրքեր և վճարներ,

564) պետական տուրքեր և վճարներ,

565) պետական տուրքեր և վճարներ,

566) պետական տուրքեր և վճարներ,

567) պետական տուրքեր և վճարներ,

568) պետական տուրքեր և վճարներ,

569) պետական տուրքեր և վճարներ,

570) պետական տուրքեր և վճարներ,

571) պետական տուրքեր և վճարներ,

572) պետական տուրքեր և վճարներ,

573) պետական տուրքեր և վճարներ,

574) պետական տուրքեր և վճարներ,

575) պետական տուրքեր և վճարներ,

576) պետական տուրքեր և վճարներ,

577) պետական տուրքեր և վճարներ,

578) պետական տուրքեր և վճարներ,

579) պետական տուրքեր և վճարներ,

580) պետական տուրքեր և վճարներ,

581) պետական տուրքեր և վճարներ,

582) պետական տուրքեր և վճարներ,

583) պետական տուրքեր և վճարներ,

584) պետական տուրքեր և վճարներ,

585) պետական տուրքեր և վճարներ,

586) պետական տուրքեր և վճարներ,

587) պետական տուրքեր և վճարներ,

588) պետական տուրքեր և վճարներ,

589) պետական տուրքեր և վճարներ,

590) պետական տուրքեր և վճարներ,

591) պետական տուրքեր և վճարներ,

592) պետական տուրքեր և վճարներ,

593) պետական տուրքեր և վճարներ,

594) պետական տուրքեր և վճարներ,

595) պետական տուրքեր և վճարներ,

596) պետական տուրքեր և վճարներ,

597) պետական տուրքեր և վճարներ,

598) պետական տուրքեր և վճարներ,

599) պետական տուրքեր և վճարներ,

600) պետական տուրքեր և վճարներ,

601) պետական տուրքեր և վճարներ,

602) պետական տուրքեր և վճարներ,

603) պետական տուրքեր և վճարներ,

604) պետական տուրքեր և վճարներ,

605) պետական տուրքեր և վճարներ,

606) պետական տուրքեր և վճարներ,

607) պետական տուրքեր և վճարներ,

608) պետական տուրքեր և վճարներ,

609) պետական տուրքեր և վճարներ,

610) պետական տուրքեր և վճարներ,

611) պետական տուրքեր և վճարներ,

612) պետական տուրքեր և վճարներ,

613) պետական տուրքեր և վճարներ,

614) պետական տուրքեր և վճարներ,

615) պետական տուրքեր և վճարներ,

616) պետական տուրքեր և վճարներ,

617) պետական տուրքեր և վճարներ,

618) պետական տուրքեր և վճարներ,

619) պետական տուրքեր և վճարներ,

620) պետական տուրքեր և վճարներ,

621) պետական տուրքեր և վճարներ,

622) պետական տուրքեր և վճարներ,

623) պետական տուրքեր և վճարներ,

624) պետական տուրքեր և վճարներ,

625) պետական տուրքեր և վճարներ,

626) պետական տուրքեր և վճարներ,

627) պետական տուրքեր և վճարներ,

628) պետական տուրքեր և վճարներ,

629) պետական տուրքեր և վճարներ,

630) պետական տուրքեր և վճարներ,

631) պետական տուրքեր և վճարներ,

632) պետական տուրքեր և վճարներ,

633) պետական տուրքեր և վճարներ,

634) պետական տուրքեր և վճարներ,

635) պետական տուրքեր և վճարներ,

636) պետական տուրքեր և վճարներ,

637) պետական տուրքեր և վճարներ,

638) պետական տուրքեր և վճարներ,

639) պետական տուրքեր և վճարներ,

640) պետական տուրքեր և վճարներ,

641) պետական տուրքեր և վճարներ,

642) պետական տուրքեր և վճարներ,

643) պետական տուրքեր և վճարներ,

644) պետական տուրքեր և վճարներ,

645) պետական տուրքեր և վճարներ,

646) պետական տուրքեր և վճարներ,

647) պետական տուրքեր և վճարներ,

648) պետական տուրքեր և վճարներ,

649) պետական տուրքեր և վճարներ,

650) պետական տուրքեր և վճարներ,

651) պետական տուրքեր և վճարներ,

652) պետական տուրքեր և վճարներ,

653) պետական տուրքեր և վճարներ,

654) պետական տուրքեր և վճարներ,

655) պետական տուրքեր և վճարներ,

656) պետական տուրքեր և վճարներ,

657) պետական տուրքեր և վճարներ,

658) պետական տուրքեր և վճարներ,

659) պետական տուրքեր և վճարներ,

660) պետական տուրքեր և վճարներ,

661) պետական տուրքեր և վճարներ,

662) պետական տուրքեր և վճարներ,

663) պետական տուրքեր և վճարներ,

664) պետական տուրքեր և վճարներ,

665) պետական տուրքեր և վճարներ,

666) պետական տուրքեր և վճարներ,

667) պետական տուրքեր և վճարներ,

668) պետական տուրքեր և վճարներ,

669) պետական տուրքեր և վճարներ,

670) պետական տուրքեր և վճարներ,

671) պետական տուրքեր և վճարներ,

672) պետական տուրքեր և վճարներ,

673) պետական տուրքեր և վճարներ,

674) պետական տուրքեր և վճարներ,

675) պետական տուրքեր և վճարներ,

676) պետական տուրքեր և վճարներ,

677) պետական տուրքեր և վճարներ,

678) պետական տուրքեր և վճարներ,

679) պետական տուրքեր և վճարներ,

680) պետական տուրքեր և վճարներ,

681) պետական տուրքեր և վճարներ,

682) պետական տուրքեր և վճարներ,

683) պետական տուրքեր և վճարներ,

684) պետական տուրքեր և վճարներ,

685) պետական տուրքեր և վճարներ,

686) պետական տուրքեր և վճարներ,

687) պետական տուրքեր և վճարներ,

688) պետական տուրքեր և վճարներ,

689) պետական տուրքեր և վճարներ,

690) պետական տուրքեր և վճարներ,

691) պետական տուրքեր և վճարներ,

692) պետական տուրքեր և վճարներ,

693) պետական տուրքեր և վճարներ,

694) պետական տուրքեր և վճարներ,

695) պետական տուրքեր և վճարներ,

696) պետական տուրքեր և վճարներ,

697) պետական տուրքեր և վճարներ,

698) պետական տուրքեր և վճարներ,

699) պետական տուրքեր և վճարներ,

700) պետական տուրքեր և վճարներ,

701) պետական տուրքեր և վճարներ,

702) պետական տուրքեր և վճարներ,

703) պետական տուրքեր և վճարներ,

704) պետական տուրքեր և վճարներ,

705) պետական տուրքեր և վճարներ,

706) պետական տուրքեր և վճարներ,

707) պետական տուրքեր և վճարներ,

708) պետական տուրքեր և վճարներ,

709) պետական տուրքեր և վճարներ,

710) պետական տուրքեր և վճարներ,

711) պետական տուրքեր և վճարներ,

712) պետական տուրքեր և վճարներ,

713) պետական տուրքեր և վճարներ,

714) պետական տուրքեր և վճարներ,

715) պետական տուրքեր և վճարներ,

716) պետական տուրքեր և վճարներ,

717) պետական տուրքեր և վճարներ,

718) պետական տուրքեր և վճարներ,

719) պետական տուրքեր և վճարներ,

720) պետական տուրքեր և վճարներ,

721) պետական տուրքեր և վճարներ,

722) պետական տուրքեր և վճարներ,

723) պետական տուրքեր և վճարներ,

724) պետական տուրքեր և վճարներ,

725) պետական տուրքեր և վճարներ,

726) պետական տուրքեր և վճարներ,

727) պետական տուրքեր և վճարներ,

728) պետական տուրքեր և վճարներ,

729) պետական տուրքեր և վճարներ,

730) պետական տուրքեր և վճարներ,

731) պետական տուրքեր և վճարներ,

732) պետական տուրքեր և վճարներ,

733) պետական տուրքեր և վճարներ,

734) պետական տուրքեր և վճարներ,

735) պետական տուրքեր և վճարներ,

736) պետական տուրքեր և վճարներ,

737) պետական տուրքեր և վճարներ,

738) պետական տուրքեր և վճարներ,

739) պետական տուրքեր և վճարներ,

740) պետական տուրքեր և վճարներ,

741) պետական տուրքեր և վճարներ,

742) պետական տուրքեր և վճարներ,

743) պետական տուրքեր և վճարներ,

744) պետական տուրքեր և վճարներ,

745) պետական տուրքեր և վճարներ,

746) պետական տուրքեր և վճարներ,

747) պետական տուրքեր և վճարներ,

748) պետական տուրքեր և վճարներ,

749) պետական տուրքեր և վճարներ,

750) պետական տուրքեր և վճարներ,

751) պետական տուրքեր և վճարներ,

752) պետական տուրքեր և վճարներ,

753) պետական տուրքեր և վճարներ,

754) պետական տուրքեր և վճարներ,

755) պետական տուրքեր և վճարներ,

756) պետական տուրքեր և վճարներ,

757) պետական տուրքեր և վճարներ,

758) պետական տուրքեր և վճարներ,

759) պետական տուրքեր և վճարներ,

760) պետական տուրքեր և վճարներ,

761) պետական տուրքեր և վճարներ,

762) պետական տուրքեր և վճարներ,

763) պետական տուրքեր և վճարներ,

764) պետական տուրքեր և վճարներ,

765) պետական տուրքեր և վճարներ,

766) պետական տուրքեր և վճարներ,

767) պետական տուրքեր և վճարներ,

768) պետական տուրքեր և վճարներ,

769) պետական տուրքեր և վճարներ,

770) պետական տուրքեր և վճարներ,

771) պետական տուրքեր և վճարներ,

772) պետական տուրքեր և վճարներ,

773) պետական տուրքեր և վճարներ,

774) պետական տուրքեր և վճարներ,

775) պետական տուրքեր և վճարներ,

776) պետական տուրքեր և վճարներ,

777) պետական տուրքեր և վճարներ,

778) պետական տուրքեր և վճարներ,

779) պետական տուրքեր և վճարներ,

780) պետական տուրքեր և վճարներ,

781) պետական տուրքեր և վճարներ,

782) պետական տուրքեր և վճարներ,

783) պետական տուրքեր և վճարներ,

784) պետական տուրքեր և վճարներ,

785) պետական տուրքեր և վճարներ,

786) պետական տուրքեր և վճարներ,

787) պետական տուրքեր և վճարներ,

788) պետական տուրքեր և վճարներ,

789) պետական տուրքեր և վճարներ,

790) պետական տուրքեր և վճարներ,

791) պետական տուրքեր և վճարներ,

792) պետական տուրքեր և վճարներ,

793) պետական տուրքեր և վճարներ,

794) պետական տուրքեր և վճարներ,

795) պետական տուրքեր և վճարներ,

796) պետական տուրքեր և վճարներ,

797) պետական տուրքեր և վճարներ,

798) պետական տուրքեր և վճարներ,

799) պետական տուրքեր և վճարներ,

800) պետական տուրքեր և վճարներ,

801) պետական տուրքեր և վճարներ,

802) պետական տուրքեր և վճարներ,

803) պետական տուրքեր և վճարներ,

804) պետական տուրքեր և վճարներ,

805) պետական տուրքեր և վճարներ,

806) պետական տուրքեր և վճարներ,

807) պետական տուրքեր և վճարներ,

808) պետական տուրքեր և վճարներ,

809) պետական տուրքեր և վճարներ,

810) պետական տուրքեր և վճարներ,

811) պետական տուրքեր և վճարներ,

812) պետական տուրքեր և վճարներ,

813) պետական տուրքեր և վճարներ,

814) պետական տուրքեր և վճարներ,

815) պետական տուրքեր և վճարներ,

816) պետական տուրքեր և վճարներ,

817) պետական տուրքեր և վճարներ,

818) պետական տուրքեր և վճարներ,

819) պետական տուրքեր և վճարներ,

820) պետական տուրքե

ԴՎՈՆԱՅԻՑ ՆՈՒԻՐԱԿ...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՒՆԱՎՈՐ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԱՀԱՐ ՄԱՐԴԻԿ ՀԱՅԿԱԶՆԻ

է, վեց մեռեալ եւ 15 վիրաւոր։ Եւրոպացիներէն ալ 6 հոգի սպաննուած են՝ 3 Անգլիացի, 1 Ամերիկացի, 1 Ֆրանսացի եւ 1 Իտալացի։ Վիրաւորուած են քանի մը հոգի։

Խօսելով Չինաստանի քաղաքական կացութեան վրայ, ըսաւ թէ Շանկայի մէջ՝ միջազգային առանձնաշնորհեալ հողամասէն զատ, համաձայնաւոր կառավարութիւն մը եւս կազմուած է, այնպէս որ յիշեալ քաղաքին մէջ կան երկու չինական կառավարութիւններ։

Առջի օր Ֆրանսային Շանկայ հասաւ Վանկ-Շինկ-Վէյ, ժողովուրդին ճանչցուած իբրեւ երկրորդ Սըն-Եաթ-Սէն, որ պիտի ստանձնէ ազգայնական կառավարութեան կեդրոնական գործիքը մարմնի նախագահութիւնը։ Վանկի հետ երկար տեսակցութենէ մը վերջ, զօր. Շանկ-Քայ-Շէք յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով քաղաքական բոլոր գործերու ղեկավարութիւնը կը յանձնուի յիշեալին, իսկ ինքը միայն զինուորական գործերը պիտի վարէ։ Կը յուսացուի որ Վանկի իշխանութեան գլուխ անցնելով ազգայնական կուսակցութեան ներքին պատռտուքները վերջ պիտի գտնեն։

Յունաստան եւ դրացիները

Յունաստանի արտաքին նախարար Միխալափուլոս հետեւեալը յայտարարեց հելլէն կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան մասին.—

Կը ձգտինք խաղաղութեան եւ մեծ պատերազմէն վերջ դաշնագիրներու նուիրագործած գոյավիճակին պահպանման, Ազգերու Դաշնակցութեան հովանիին տակ։ Այդ պատճառով կը փափաքինք բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Թուրքիոյ հետ։ Բարեբախտաբար նոյն փափաքը կ'արտայայտուի միւս կողմէն ալ։ Ժամանակի ընթացքին անցեալը պիտի մոռցուի, եւ դիկտատորութեան օրով ստեղծուած մտահոգութիւնները վերջնապէս պիտի փարատին, մեր բռնած անկեղծ դիրքին շնորհիւ, երկու ժողովուրդներու խաղաղ ու տնտեսական գործակցութեան համար նոր դարագլուխ մը պիտի բացուի։

Պուլկարիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները բարելաւելու համար, առեւտրական առժամեայ դաշնագիր մը կնքեցինք։ Կը փափաքինք նոյնպէս վերահաստատել մեր վաղեմի բարեկամութիւնը Եուկոսլաւիոյ հետ, այն անհրաժեշտ պայմանով սակայն, որ նոյն անկեղծ փափաքը գտնուի միւս կողմն ալ եւ պայմանադիր կողմերու կատարեալ հաւասարութիւնը ճանչցուի։ Մեր ղրացի պետութեան արտածումի եւ ներածումի համար ամէն դիւրութիւններ տալով հանդերձ, չենք կրնար զոհել սեր միւս իրաւունքներն ու պետական արժանապատուութիւնը։ Հասարակաց աւանդութիւնները եւ սերտ խնամութիւն մը մեզ կը միացնեն ալպանական ժողովուրդին։ Խորհրդարանը մօտ օրէն պիտի քուէարկէ Ալպանիոյ հետ մեր համաձայնագիրները։ Մենք անկեղծօրէն կը փափաքինք Ալպանիոյ հողային ամբողջութիւնը։ 1920էն ի վեր մեծ բաներ զոհեցինք մեր ազգային իրաւունքներէն ու բաղձանքներէն, ինչ որ ցոյց կուտայ մեր նպատակին անկեղծութիւնը։ Մեծ պետութեանց եւ Ռումանիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները շատ լաւ են։

*** Վէնիզէլոս կը մերժէ շարունակել բանակցութիւնները Անգլիոյ հետ, հելլէն պատերազմական պարտքին մասին, յայտնելով թէ ոճիր պիտի ըլլար ընդունիլ Անգլիոյ առաջարկած ծանր պայմանները։

Հիճազի եւ Նէճտի թագաւորը

Ձիտտէէն Ապրիլ 3 թուականով կը հեռագրեն թէ վէհապիներու թագաւոր Իպնը Սուուտ ինքզինքը Հիճազի, Նէճտի եւ շրջակայ հողամասերու թագաւոր հռչակեց։ Ինչպէս յայտնի է, Իպնը Սուուտ 1924 Հոկտեմբերին Հիւսէյին թագաւորը եւ տղան Ալին Հիճազէն վտարելով կը տիրապետէր այդ երկիրներուն վրայ։

Ֆրանսա Սարտիճիաի պիտի գրաւէ՞

Իտալական «Թէվէրէ» թերթը իր ապրիլ 4ի թիւին մէջ կը հրատարակէ երկար յօդուած մը՝ ցոյց տալու համար թէ Ֆրանսա յարձակում մը կը պատրաստէ Իտալիոյ դէմ։ Կ'ըսէ թէ 7—8000 Սենեկալցիներ Քորսիքա ցամաք հանուած եւ դէպի հարաւ ղրկուած են։ Մանաւոր սպաներ ամէն օր դասախօսութիւններ կուտան Սենեկալցիներուն, Սարտէնիոյ եւ իր բնակչութեան մասին, զոր շատ վայրենի ցոյց կուտան, քանի որ անոնց դրօշակին վրայ կան չորս Մաւրիտանացիներու կտրուած գլուխները։ Երկիրը խիստ հարուստ է եւ կիները շատ գեղեցիկ են ու ցանկալարոյց...։ Սպաները իրենց ձեռքն ունին մանրամասն քարտէսներ՝ խորհրդաւոր նշաններով։

Պոլսոյ թերթերն ալ արտասոց լուրեր կը հրատարակեն։

Նախագահի ճամբորդութիւնը

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Կասթօն Տումէրկ դէպի Ֆրանսայի հիւսիսը ճամբորդութիւն մը կատարելէ վերջ փարիզ վերադարձաւ։ Այցելեց Լիլ, Թուրքուան, Հազպրուք, Տէօնքէրք. ամէն կողմ ժողովուրդը խանդավառ ընդունելութիւն ըրաւ նախագահին։

Իրեն կ'ընկերանային ծովային նախարար ժօրժ Լէկ, առեւտրական նախարար Պօքանովսքի, երկրագործական նախարար Քէօյլ եւ ուրիշներ։

Անգլիոյ արհեստակց. միութիւնները

Անգլ. կառավարութիւնը հրամանագիրով մը կը սեղմէ արհեստակցական միութեանց (Trade Unions) իրաւունքները ընդհանուր գործադուլի առեն։ Ամէնէն կարեւոր յօդուածը այն է, որով ընդհանուր գործադուլը ապօրէն պիտի նկատուի, երբ խնդրոյ առարկայ սէնտիկայի քաղաքականութեան ուժ տալէ տարբեր նպատակի կը ձգտի, ճնշում կը բանեցնէ կառավարութեան վրայ եւ կամ կը սպառնայ հասարակութեան։ Ըստիշ խօսքով, այսուհետեւ ամէն ընդհ. գործադուլ ապօրէն պիտի նկատուի։

երկրորդ յօդուածով կը պաշտպանուին ընդհ. գործադուլներու չմասնակցող բանուորները։ Երրորդով կը խստացուին բանթողներու ձեռք առնելիք սպառնական միջոցներուն դէմ դրուած արգելքները։

Առեւտրակցական Միութեանց ձուլումը

Յունուարին C. G. T. U.ի Գործադիր կոմիտէն C. G. T.ի վարչական մարմնին առաջարկած էր բանուորական այս երկու կազմակերպութիւնները դարձեալ միացնել։ Հինէն ի վեր Ֆրանսայի մէջ գոյութիւն ունէր միայն Աշխատանքի Ընդհանուր Դաշնակցութիւնը (C. G. T.), սակայն քանի մը տարի առաջ, համախնամար տարրերը պառակտեցին այդ մեծ կազմակերպութիւնը, որ այս ձեւով երկուքի բաժնուեցաւ, եւ զատուողները առին C. G. T. Unitaire անունը։

Այս վերջիններու միութեան առաջարկին, C. G. T.ն պատասխանեց որ եթէ հերձուածողները վերադառնան մայր կազմակերպութեան գիրկը, միութիւնը կը գոյանայ։

C. G. T. ի ազգային կոմիտէն այս օրերս նիստ կը գումարէ, մասնակցութեամբ 35 ճարտարարուեստի դաշնակցութեանց եւ 72 նահանգային միութեանց։ C. G. T. U.ի կողմէ կուրսօ իբրեւ պատուիրակ ներկայացաւ այս ժողովին եւ կարդաց գրաւոր յայտարարութիւն մը, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ իրենք պատրաստ են հաւաքաբար մտնել C. G. T.ի շարքերուն մէջ։ C. G. T. U.ն կը ներկայացնէ 2500 սէնտիկաներ 525,000 անդամներով։ Իրբեւ պայման կ'առաջարկուի կարծիքի եւ քննադատութեան ազատութիւնը ընդունիլ սկզբունքով եւ չնչել արտաքսումի համար տրուած որոշումները։

Ինը հոգինոց յանձնախումբ մը կազմուեցաւ այս առաջարկը ուսումնասիրելու եւ պատասխանը խմբագրելու համար։

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՋԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ
10 Ապրիլ կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ
ԵՒ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԱԼՆԵՐ
ՏԵՂԵՐՈՒ ԴԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY
ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ
9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին
10, Rue Lancry (métro Lancryի ճիշտ դիմաց եւ մօտը
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար
ԵՒ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԱԼՆԵՐ քրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար
Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Մարեան եւայլն։
ԳԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ԳՈՒՍԱՆ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ
Հայկական Սէնֆոնիք համերգ, մասնակցութեամբ Օտէօնի օրքեստրին, կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 8ին. կը կրկնուի Գուսանի Ս. հանդիսը, Salle des Agriculteursի մէջ, 8 Rue d'Athènes-Métro St. Lazare:
Ցայտագրին մէջ.— Վէալէր, Մուսօրկսկի, Շարփանթիէ, Կոմիտաս վարդապետ, Գ. Սիւնի: Մուտք.— 30—3 ֆրանք:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
"ՓԵՏՐԻԱՐ 18,,
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՓՐԱԿԱՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 ֆրանք, Արտասահման՝ 25 սէնթ: Մեծաքանակ գնողներուն՝ զեղչ: Դիմել Յառաջի խմբագրատունը:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ
ՆԸՇԱՆ ՊԷՀԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ երգիծավէպը
"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱՋԱՐ,,
Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ըլլն ու արտասահմանէն՝ Պ. Վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me):
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

ՅԱՐԴԱՐՈՂԻ «ՀԻՆԴՇԱՐԹԻ»Ն
Յարդարողի յառաջիկայ գրական երեկոն, վաղը Հինդշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի սրահը։ Դերասան Ա. Շահխաթունի պիտի դասախօսէ Արդի Թատրոնին եւ սիմէմային մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։
Յայտ.-Նովան՝ յաջորդ Հինգշաբթի։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ կիրակի 10 Ապրիլ, ժամը 2ին, 12, Րիւ լ'Ալթլաս, Մէթրօ Պէլվիլ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկուցում։

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան ընդհ ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի դիշեր ժամը 8ուկէսին Ֆլօրիայի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի Ենթակոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը՝ Նաբաթի 9 Ապրիլ երեկոյ ժամը 8,30ին Ռոստոմի սրահը, 131 Faubourg du Temple։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Յ. Ամատունի։
Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի պատանեկան միութեան ընկերական ընդհ. ժողովը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1ին րիւ Բէփիւպլիք 65, սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ վարչութեան նոր ընտրութիւն։
Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանային կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Քրիստափոր» եւ «Ռոստոմ» խումբերու բոլոր ընկերները՝ վաղը Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ջեկոյց՝ շրջ. կոմիտէի կողմէ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։
Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէն կը հրաւիրէ «Իշխան», «Վադգէս», «Վարուժան» եւ «Վահագն» խումբերու բոլոր ընկերները՝ Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ջեկոյց շրջ. կոմիտէի կողմէ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ
Տէքազվիլ, Ց. Գ.— Ստացանք 35 ֆրանք։
Մարսէյլ, Լ. Մ.— Ստացանք ծրարը։
Քան, Գ. Կ.— Ստացանք 35 ֆրանք։
Ամնուվիլ-լէ-կոնէս, Վ. Ձ.— Ստացանք 35 ֆրանք։
Մոնֆէրմէյլ, Ա. Ն.— Ստացանք 35 ֆրանք։
Ճիպուռթի, Ս. Գ.— Ստացանք 70 ֆրանք։
Թրիէսթէ, Ասպետ Ե. Ա.— Ստացանք 200 ֆրանք։
Մարսէյլ, Ց. Ժ.— Ստացանք 220 ֆրանք։ Կարգադրեցինք։
Պուլօներ, Ա. Ի.— Ստացանք 30 ֆրանք։
Վօքլիւզ, Պ. Մ.— Գիրքերը ղրկած ենք ձեր հին հասցէին։
Լամբրզան, Մ. Գ.—Ստացանք 35 ֆրանք։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ
«Բարձր Հայք» Ճաշարանը 202, Rue Boileau, Ապրատ Ճաշարանը 116, Tête d'Or։ Թերթին գործակալն է Պ. Խաչիկ Ջամաքեան, 202, Rue Boileau.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւտեան ժամերը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԱՆԹՈՒՐԱԺ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէն տեսակ գիներով
Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռաձայնով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն՝ Provence 38.63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

"ԴՐՕՇԱԿ,,
Մարսէյլի գործակալն է
ՀՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ
14 Rue de la Fare

ՎԻԷՆԻ «ԴՐՕՇԱԿ»Ի ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է
ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ
Rue Victor Fougier N. 69
Vienne - Isère

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ
Թերթիս գործակալ Գ. Չերկեզեանի ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ԴՐԱՏՈՒՆԸ
15 Բիւ տէ Ֆոմինիքէն

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ
կարդացէք եւ տարածեցէք Զարեւանդի «կրնա՞նք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։
Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me).

NICOLO
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Ցերմակ պանիր, քէֆալ ծուկ, սուրմաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանմնդեղէններ, վօտքա։ Ապսպրանքները յանձնելի բնակարան։
7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ
Սպասաւոր մը որ պարտիզպանութիւն գիտնայ։ Մնունդ, բնակարան եւ լուացք մեր հաշուոյն։ Գիմել՝ Ա. Ինճեեանի 4, Rue de la Pyramide, Boulogne (Seine):

Կանագործ ամէն դիեն, լաւ կը շինուին եւ կը նորոգուին անակնկալ կարասիներ, գրասենեակի սեղաններ եւայլն, ձախու են թրքական թավուններ։ Դիմել՝ 208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՒՆ ժէտսէ հաստատ շինող յանձնառուներ մեծաքանակ գործ հայթայթելու համար։
Դիմել՝ ANTICONI & Co.
47, Rue Richer, Métro : Cadet.

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ
Անարատ կարագէ զատկական անմրցելի չէօրէքներ՝ պատրաստուած պոլսոյ Թոփաթէանի 25 տարուան վարպետ Պ. Դ. ԹՕՓՁԵԱՆի կողմէ։
Ցօնախմբութեան, ճարտնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացարձակապէս անմրցելի գիներով։
Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆի, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Bourg Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ ժօռէս կամ պոլիվար։

ՊԷՅՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ
28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85
Ժօնակըաքի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մատենադարանի գիրքերու։
Դիմել, Librairie Haigachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՍԱԿԱՐԱՆ
5 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Ստեռլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605
Թրքական ոսկի Ց.	L. Trq.	12
Թրք. ոսկի	» or	115
Մէճիտիէ	Médjidié	8
Լէվա 100 հատ	Léva	18
Տրախմի »	Drachme	32
Լիր »	» Lire	122
Պելճ. ֆրանք	» Frç. Belge	70
Ֆրանկ. »	Frc. Suisse	491
Լէյ 100 հատ	Ley	15
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	90

ԱՐԺԵՒԱԻԱԿ

Եգ. Քր. Յովսէփ I	Cr. Fonc. Eg.	30
» II	»	19
» III	»	13
Ռումելի երկաթգ.	Lots turcs	15

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԿԻՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ԱՊՐԻԼ 1927

7 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 305

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՁԻԳԸ

Ամէն տարի այս օրերուն, Վասպուրականի հայրենակիցները պարտուքեամբ կը յիշեն Ապրիլեան մեծ հերոսամարտը, որուն երկունքը սկսաւ 1915 Ապրիլ 4ին, յանգելու համար Ապրիլ 7ի կոխին:

Աշխարհէ աշխարհ թափառական, անոնք չեն մոռնար այդ ճակատագրական օրերուն մղուած պայքարը, որ այնքան պայծառ հոլիզոն մը բացաւ մեր ազատագրական մարտնչումի ճամբուն վրայ:

Կարճ տեւեց արդիւնքը: Գիտենք: Բայց մեհասաններորդ ժամուն իմաստութիւնը չէ որ պիտի ճշտէ այս կարգի դէպքերու իրական արժէքը: «Եթէ այսպէս ըլլար, այնպէս կ'ըլլար»ի հնքաթները կարելի է արժեցնել սրճարանի մը անկիւնը, բայց ազգերու պատմութեան առջեւ, որ ունի իր բնական եւ յաւէտ եղերական ելեւէջները:

Դիւրի՛ն է տասը - տասերկու տարի յետոյ եղած արդիւնքին դառելով, ափսոսալ, մեղադրանքներ հիւսել եւ խելք ծախել:

Վճիռներ արձակելէ առաջ, պէտք է աչքի առջեւ բերել այն օրերը, յիշել այն վայրկեանը ուր պայթեցաւ Վասպուրականի ապստամբութիւնը, հակառակ համբերութեան բոլոր սպառներուն: Այն օրուան ականատեսներէն շատ - շատերը ողջ են այսօր, եւ կրնան վկայել թէ կարելի՞ էր խափանել չարը, առանց պոռթկալու, եւ լաւագոյն ելքի մը յանգելու վստահութեամբ: Կարելի է անվերջ վիճիլ, բայց տարրական պարկեշտութիւնը կը պահանջէ դէպքերը ներկայացնել այնպէս ինչպէս ծագած են, եւ տղամարդու պէս բաժնել ոչ միայն փառքը, այլ եւ պատասխանատուութիւնը: Ազատագրուած Վասպուրականի քաղաքապետութիւնը ստանձնելէ յետոյ, մարդիկ որքա՜ն ժամանակ պէտք է ըլլան, զանազան «յուշ»եր կարկտելու եւ ծեղրձ կորսուած մեռելներու կոնակէն փուշեր մխելու համար: Այն ալ՝ տասերկու տարի յետոյ, ռազմաղաշտէն փարսախներով հեռու, լուսացնցուղ Փարիզի պողատաններուն վրայ...:

Եւ այս տխուր գիծը՝ ամէն տեղ, ամէն դէպքի մէջ որ ապտի յանգեցաւ:

Այսօրուան իմաստուններն ու դատաւորները աւելի կամ պակաս հանասիրտ, համակիր, գործակից էին կամաւորական շարժման: Անոնք առաջին շարքերուն վրայ կը գտնուէին, ծոմով ծով Հայաստան պահանջելու համար, եւ Փարիզի ազգային համագումարները կը դղրդացնէին ազգասիրական՝ն ճառերով: Անոնք զայթակղութեան ճիչեր կ'արձակէին, երբ Դաշնակցութիւնը իրենց չափ յափշտակութեամբ չէր հնչեցներ Յանկամ տեսնել դիմ Կիլիկիա՝ն, թէեւ յետոյ կը միանար յարաւանին, միացեալ ճակատը պահելու համար: Անոնք փըրփուր կը տեղային, եթէ լսէին թէ Դաշնակցութիւնը տրամադիր է Վան - Ալաշկերտով գոհանալու: Եւ վերջապէս, անոնք տեղեակ էին բոլոր անցուդարձերուն, համաձայն էին կատարուած գործողութեանց, երբ ծագեցաւ 1920ի Մայիսեան արկածախնդրութիւնը՝ Հայաստանը պոլշեւիկացնելու համար, երբ Մոսկուա վերջնագիր տուաւ, եւ թուրքերը արշաւեցին, հինգ ճակատներով, երբ պայթեցաւ 1921 Փետր. 18ի յեղափոխութիւնը, երբ Դաշնակցութիւնը հաստատ կը մնար միացեալ Հայաստանի տեսակէտին վրայ, երբ...

Համաձայն էին... մինչեւ Լօզան, իրենց «ազգի փառք ու պարծանք» դիւանագէտներով եւ հրապարակագիրներով:

Իսկ այսօր,—կը ծաղրեն եւ կը հայհոյեն, կը սղան ու կը լլկեն, մինչեւ ցնորք անօրինութիւն:

Ո՛չ անբնական չհամարուի այս շեղումը, պատմական դէպքի մը տարեդարձին առթիւ: Մենք երկիւղածութեամբ խոնարհելով Վասպուրականի ինքնապաշտպանութեան հզօր ճիգին առջեւ, կ'ուզէինք երեւան հանել անարգ երեւոյթ մը: Այդ անկումը կը սպառնայ ո՛չ միայն ծաղրելի դարձնել նման փորձերը, այլ եւ ջլատել գիտակցութեան, դիմադրութեան եւ ինքնավստահութեան ինչ առաքինութիւն որ մնացեր է այս տպաւորական ժողովուրդին մէջ: Այլասերել, ամբարոյացնել նոր սերունդը, փոխանակ ներշնչելու զայն առողջ թելադրութիւններով:

Ապրիլեան հերոսամարտը՝ դրուագ մըն է միայն, փառաւոր մէկ հանգրուանը այն երկար, տաժանելի եւ աննման ճիգին որ հայկական ազատամարտ կը կոչուի:

Եւ միայն Վասպուրականցիներուն պարծանքը չէ այն, ոչ ալ մէկ հոսանքի:

Այս կարգի դէպքերը իրենց տեղական հանգամանքներէն զատ, ունին ազգային արժէք, իբրեւ արտայայտութիւնը համաժողովրդական զիտակցութեան եւ կամքի: Անոնք ապացոյցներ են թէ ամէնէն յուսահատական պահերուն ալ, աշխարհէն կտրուած, լերան մը ստորոտը, այս ժողովուրդը կրնայ հրաշքներ գործել, փոխանակ խուճապի մատնուելու, կամ անճար պղերսելու, մինչեւ դանակը ոսկորին դպիլը:

Եւ փաստ է որ, վհատելու, կքելու, գլխուն մոխիր ցանելու համանութիւնը այնքան ազդած չէ այս ժողովուրդին վրայ, իր կուռքերուն եւ դետերուն մէջ, որքան անոնց վրայ որ հետեւապրին ժողովուրդէն ու անոր հարազատ միջավայրէն, եւ միաստութեան գոհարներ կը ցանեն կանանչ սեղաններու վրայ:

Թող իմանան, վերջապէս, թէ ի հարկին, ապրիլ գիտնալու դասի նշանախօսք մըն է Ապրիլեան տարեդարձը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔ-ՊՈԼՇԵՒԻԿ ՍԻՐԵՐԳԸ

Թուրքեւուս առեւտրական դաշնագրին կնքման առթիւ, Թիֆլիսի «Մարտակոչ»ն ալ ցընծութեան մէջ է: Յարտ 16 Թուակիր խմբագրականին մէջ, Անդրկովկասի կեդր. կոմիտէին հայատառ օրկանը կը շեշտէ.

— «Խորհրդային - Թրքական առեւտրական պայմանագիրը կնքուեցաւ Մարտ 11ին: Արեւմտեան դիւանագիտական ներկայացուցիչներու, առաջին հերթին Անգլիոյ ակնկալութիւնները ու այդ նպատակով նիւթած ոտնձգութիւնները զուր անցան, առանց հետեւանքի:

«Խորհրդային - Թրքական առեւտրական դաշնագրին կնքումը ունի խոշոր քաղաքական նշանակութիւն: Այդ նշանակութիւնը կը շեշտէ եւ ժողովրդական կուսակցութեան ձախ թեւի օրկան «Ռէվիւլիւթ»ը (Պոլիս), որ կը յայտարարէ, թէ առեւտրական դաշնագիրը կը միացնէ «երկու հարեւան յեղափոխական ժողովուրդները»:

«Անգլիական հաստատակատներու կատաղի կոիւը Խորհրդային Միութեան դէմ, անգլիական կառավարութեան մեծադրանքները Իտալիոյ, Թուրքիոյ դէմ կազմակերպուած դաւադրութիւններու առթիւ, ինչ կասկած, որ պէտք է ստիպէին թէ մեզ եւ թէ Թուրքիան գտնել այն ընդհանուր լեզուն, այն բարեկամական կամուրջը, որ անհրաժեշտ է երկու երկիրներուն:

«Այս դաշինքը փարատեց մեր թշնամիներուն ունեցած շատ յոռի սպասելիքները Թուրքիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ եւ Արեւելքի մէջ ստեղծեց կուռ միութիւն մը երկու աշխարհակալութեան շըրջանակէն դուրս աշխատող ու Արեւելքի ազատագրութեան համար մարտնչող պետութիւններու միջեւ:»

ՇԻՐԱԿԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Խորհրդային Թերթերը կը գրեն թէ Ալեքսանդրապոլի վերաշինութեան աշխատանքները առաջ կը տարուին: կայարանին մէջ շինուած են արդէն 10 փայտէ շէնքեր, 80 սենեակով, երկու երկյարկ քարէ շէնքեր: Քաղաքին քանդուած շէնքերու ատաղձները հետզհետէ կը հաւաքեն մեծերանոցներու մէջ: Շինութեանց առաջին շրջանի ամբողջ նիւթերը ապահովուած են: Քաղաքին կիսակործան շէնքերը պիտի քանդուին ամբողջովին եւ քաղաքին համար պիտի գծուի տարբեր յատակագիծ:

ՏԱՍԸ ՀՈԳԻ ԽԵՂԴՈՒԱԾ

Սէնթ Էթիէնէն կը հեռագրեն Ապրիլ 5 Թուականով.— Ցանր արկած մը պատահեցաւ երեկ իրիկուն, Լուառ գետին վրայ: Վեց հողագործներ նաւակ նստած էին, որ կը պարունակէր նաեւ երեսունի չափ կապոցներ, իւրաքանչիւրը 40 քիլօ ծանրութեամբ: փինեի Թումբին մօտ, նաւակ մտան նաեւ չորս հոգի:

Մարդ եւ բեռ հաշուելով կը կշռէին 2000 քիլօ: Նաւակը գետին մէջտեղը հասած էր, երբ յանկարծ կքեցաւ եւ կամաց կամաց խորասուզուիլ սկսաւ: Դժբախտ ձամբորդները յուսահատական կանչեր կ'արձակէին, բայց ի գուր: Միայն մէկը լողալ գիտէր եւ փորձեց ջուրը նետուիլ, բայց իր ընկերները իրեն կառչեցան եւ ամէնը մէկ ջրամոյն կորան:

Շակառակ կատարուած խուզարկութեանց, ոչ նաւակը գըտնուեցաւ, ոչ ալ տասը զոհերը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալեւմահաճառ դաշինքը

Երէկ Հռոմի մէջ Մուսոլինիի եւ կոմս Պէթլէնի միջեւ կնքուեցաւ իտալեւմահաճառ բարեկամական դաշնագիրը: Նոյնպէս ստորագրուեցաւ համաձայնագիր մը, որով Մահառներուն դիւրութիւններ կը տրուին Փիումէի նաւահանգիստէն օգտուելու համար:

Իտալերէն թերթերը այս առթիւ կը շեշտեն Իտալիոյ եւ Չունգարիոյ վարչաձեւերու նոյնութիւնը: «Թրիպունա» կ'ըսէ թէ ֆաշիստ Իտալիա կը գնահատէ Չունգարիան, որ յաղթահարեց պոլշեւիկեան վտանգին եւ Իտալիոյ նման մասն ընկերվարականներու հալածանքին ենթարկուած է: Երկու երկիրներն ալ նոյն կերպով կ'ըմբռնեն Եւրոպայի անցուցած տագնապը եւ ունին նոյն կորովը՝ առնականօրէն յաղթելու համար անոր:

«Լավօրօ» դիտել կուտայ թէ Մուսոլինի եւ կոմս Պէթլէն իրենց մեծ հմայքին շնորհիւ յաջողեցան իրենց երկիրներուն մէջ արդիլել վտանգաւոր ազդեցութիւնները եւ իրենց համար նպատակներ գծեցին: Իտալիա միշտ պաշտպանած է Չունգարիան և զայն փրկած՝ միջազգային զինուորական հակակշիռէն:

Նախարարական խորհուրդին նիստին մէջ Մուսոլինի հեռեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

Նախորդ ժողովին մէջ յայտարարած էի թէ ներքին կացութիւնը խիստ գոհացուցիչ է: Մէկ ամսուան ընթացքին Իտալիոյ ոչ մէկ կողմը խաղաղութիւնը խանգարող ո եւ է դէպք պատահեցաւ: Ժողովուրդը իր հանդարտ և արդիւնաբերող գործունէութիւնը շարունակեց կանոնաւորաբար: Նորագիր ֆաշիստներու վերջին ցոյցը խիստ կարգապահութեան մէջ տեղի ունեցաւ, ինչ որ մեզի այն վստահութիւնը կը ներշնչէ թէ մեր սկզբունքներով դաստիարակուած նոր սերունդները մեր վարչաձեւին համար կեանքի ու կորովի մշտաբուխ աղբիւր մը պիտի դառնան:

Մուսոլինի յետոյ խօսեցաւ միջազգային կացութեան, շուրջ, մասնաւորապէս ծանրացաւ իտալեւսերպ վէճին վրայ: Պարզեց նաեւ Չունգարիոյ հետ Իտալիոյ բարեկամական յարաբերութիւնները, որոնք կը նուիրագործուին նոր կնքուած դաշինքով:

Հիմնուրեան թուղթերու խնդիրը

Համաչնաւար երեսփոխան կասթօն Միլլէր երեսփ. ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ ներքին նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն դժուարութեանց վրայ, որոնց կը հանդիպին Ֆրանսայի մէջ աշխատող օտարականները իրենց ինքնութեան թուղթերը նորոգելու համար: «Իրականին մէջ ըսաւ, այս խեղճ մարդոց համար ճշմարիտ չարչարանք մըն է իրենց ինքնութեան թուղթը նորոգելը: Հազուագիւտ են այն գործատէրերը, որոնք վեց ամսուան աշխատանք ապահովեն օտար բանուորին: Յաճախ մէկ ամիս պայմանաժամով ինքնութեան թուղթի առժամեայ ստացագիր մը կը տրուի, եթէ մէկ ամիս վերջ, բանուոր մը գործ չգտնէ, Ֆրանսայէն արտաքսուելու վտանգին կ'ենթարկուի: Ասկէ զատ ներկայիս տարբեր արհեստ ունեցողներու ինքնութեան թուղթերը կը գրաւուին:

Համաչնաւար երեսփոխան յիշեց բազմաթիւ օրինակներ ու պահանջեց որ գործազուրկներուն ինքնութեան թուղթը ձրի տրուի, իսկ 375 ֆր. վճարող բանուորներու դրամը վերադարձուի: Ցետոյ աւելցուց.

— Դուք կը չարչարէք այն օտար բանուորները, որ սէնտիքաններու ժողովին կ'երթան եւ C. G. T. U.ի անդամատարը ունին իրենց գրպանը:

Ներքին Նախարար Ալպէր Սարօ պատասխանեց թէ հաւանաբար սխալներ կը պատահին երեք միլիոն օտարականներու ինքնութեան թուղթ տրուած առեն: Ցետոյ ըսաւ թէ օտարականներու մէջ զանազանութիւն պէտք է դնել, որովհետեւ օտարականներ կան, որ «վտանգաւոր սերմեր կը կրեն»:

— Երբ օտարականները Ֆրանսա կուգան հոն վիճտելու համար ապրուստի այնպիսի պայմաններ որ իրենց երկրին մէջ չեն գտներ, չեմ ընդունիր, որ անոնք այստեղ խռովարարներ, գրգռիչ գործակալներ եւ գործադուլ սարքողներ դառնան: Անոնք պէտք է յարգեն զիրենք հիւրընկալող երկրին օրէնքները:

Ամէն անգամ որ անոնք փորձեն օրէնքի հակառակ գործել, զիս եւ իմ ոստիկանութիւնս իրենց դէմ պիտի գտնեն, եզրակացուց Նախարարը:

Կասթօն Միլլէր կրկին պահանջեց, որ համաչնաւար ձգտում ունեցող սէնտիկայի օտար անդամները չհալածուին:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դրամատուներ

Ժամանակ մը ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պետական դրամատուններուն միջեւ՝ պարտքի խնդիրը կարգադրելու համար: Անգլիոյ դրամատունը Պանք տը Ֆրանսի կանխավճար բրած էր՝ հարիւրին 6 տոկոսով, փոխարէն իրրեւ երաշխաւորութիւն ստանալով 18,350, 615 սղերլին ոսկեդրամ: Պանք տը Ֆրանսի անօրէն Մօռօ Լոնտոն երթալով առաջարկեց Անգլիոյ դրամատան վճարել, առանց պայմանաժամի, մնացեալ պարտքը 33 միլիոն սղերլին՝

Լոնտոնէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ այս առաջարկը ընդուն-

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պոլսոյ վերջին Թղթաբերէն կ'իմանանք թէ հայ Հռոմէականներուն ներքին տագնապը կը շարունակուի, թէեւ չկան նոր դէպքեր: Պատրիարքարանը միշտ կը մնայ նազլեան գերապայծառի տրամադրութեան տակ, իսկ ընդդիմադիրները ուրիշ տեղ կը կատարեն իրենց խորհրդակցութիւնները:

Պապական նուիրակը պատրիարքարան այցելելով, ցաւակցութիւն յայտնած է նազլեան գերապայծառի եւ աւելցուցած է թէ «Ս. Աթոռը երբեք չպիտի լքէ զինքը իր արդարացի իրաւանց պաշտպանութեան մէջ»: Այս այցելութենէն յետոյ, պատրիարքարանը որոշած է աւելի համուր մնալ ընդդիմադիրներուն հանդէպ:

Ընդդիմադիրներն ալ, իրենց կարգին յայտարարութիւն մը հրատարակելով, կ'ազդարարեն թէ «ուխտած են պայքարիլ պաշտպանելու համար հասարակութեան արդար իրաւունքները:»

Ինչպէս կը սպասուէր, Թուրք ժամուլը ուշադրութեամբ կը հետեւի այս պայքարին եւ կը հրահրէ կիրքերը, յայտնելով թէ փոքրամասնութեանց կրօնաւորները չեն ուզեր ենթարկուիլ աշխարհական իշխանութեան: Շեշտաբերութեան համար ստորեւ կ'արտատպենք «Ազգամ»ի մէկ հատուածը՝ Հայոց Պատրիարքարանի գործերու մասին.—

«Հայերու ընտրական գործերն ալ տարիէ մը ի վեր կը ձգձգուին: Ցեղապահ Արսլանեան Էֆ.ն ալ նոյն ձեւով կը յետաձգէ եւ չի գործադրեր հայ մտաւորականներուն ընտրութեան մասին ըրած պահանջը: կը տեսնուի թէ ընտրութեանց ձգձգումը դէպքերու տեղի կուտայ. իսկ այս դէպքերուն պատճառն է այն ընդդիմութիւնը, զոր կրօնականները կը փորձեն մտաւորական դասին դէմ: կարգ մը հոգեւորականներուն ժտահոգութիւնը այն է թէ, իրենց անցեալը քննութեան պիտի ենթարկուի:»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՅՋԻՆԸ.— Անդրկովկասի մէջ բանուորական բնակարաններու շինութեան համար յատկացուած է 7,215,000 րուբլի, որուն 2,400,000 րուբլին պիտի գործածուի արդիւնաբերական շինարարութեան, 850,000 րուբլին՝ ճամբաներու եւ հաղորդակցութեանց աշխատանքներու համար, իսկ մնացած գումարը պիտի բաժնուի այսպէս.— 1,863,000 րուբլի՝ Ադրպէյճանի, (հարիւրին 48), 1,189,500 րուբլի՝ Վրաստանի (հարիւրին 30), 911,950 րուբլի՝ Հայաստանի համար (հարիւրին 23):

ՕԶՐ ՓԱՓԱՒԻ.— Կիրակի օր, կենդանաբանական պարտէզին մէջ սարսափ էր տիրած: Ահարկու օձ մը, որ չորս մեդր երկարութիւն ունի, կորած էր իր վանդակէն ապակին եւ պատյաի գացած էր: Պաշտօնեաները ամբողջովին պաշարեցին տաղաւարը:

Նախ կարծուեցաւ որ օձը կերած է իր օձ ընկերը, ինչպէս պատահած է Լոնտոնի կենդանաբանական պարտէզին մէջ: Մակայն վախն ի վախը եւ երկար փնտռտուքներէ յետոյ, պահապանները տեսան որ օձը դուրսի գալարահատի պէս (պէօրէք) պլորուելով՝ կը քանդար Հեռուցիկին տակ: Երեւի, իր վանդակին մէջ մտեցաւ եւ դնաց տաքնալու, վախէն մտեցնելով պահապանները: Նոր ու ու ամուր վանդակի մը մէջ տեղաւորեցին զայն այս անգամ:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 12ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

(1915 ԱՊՐԻԼ 7 -- 1927 ԱՊՐԻԼ 7)

ԿԱՄՔԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

Ակնարկ մը Վասպուրականի 1915ի Ապրիլեան ինքնապաշտպանութեան կռիւներուն վրայ, որքան կպղծուրիչ նոյնքան դաստիարակիչ է՝ մանաւանդ այսօր մեր յետպատերազմեան սերունդին համար։

Ժամանակի անջրպետը դեռ կարճ է, շատ կարճ, առանց կիրքի եւ անկողմնակալութեան վերագնահատելու համար Վասպուրականի կռիւներու պատմութիւնը։ Դեռ տարի մը առաջ, այս առթիւ մամուլին մէջ երեւցած աշխատութիւն մը, պատճառ դարձաւ երկար եւ անհանդուրժելի բանակռիւի մը, եւ գտնուեցան հայ մարդիկ, որոնք չկարմրեցան քաշքշել այնպիսի մեռելներ, որոնց նմանները սերունդէ սերունդ կը յիշատակուին տարբեր ժողովուրդներու մէջ։

Ժամանակը պիտի գայ անշուշտ, իր անաչառ վճիռը տալու ափ մը հայութեան կողմէ մղուած այդ հերոսական պայքարին, որ ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ՝ ըմբոստացումի ամէնէն բնական եւ արդար պոռթկումը իր գլխին սպառնացող դահիճին դէմ։

Առանց այդ լրիւ եւ ամբողջական գնահատման ալ, Վասպուրականի ինքնապաշտպանութեան կռիւները, ունին բազմաթիւ ծալքեր, դաստիարակիչ ու արժէքաւոր, որքան այսօրուան, նոյնքան եւ վաղուան մեր պայքարներուն համար։

Քար կը դնեմ բազմապիսի զգացումներու վրայ, որոնք զիս կը յուզեն այս օրերուն։ Կը մոռնամ շատ սիրելի մանրամասնութիւններ, եւ կ'ուզեմ անգամ մըն ալ լուծել գաղտնիքը այն ակներեւ յաջողութեան, զոր տարաւ կռուող ժողովուրդը, թուրք իշխանութեան դէմ։

Ջեմ գերագնահատեր մեր ունեցած եւ չունեցած առաքինութիւնները։ Ջեմ գերագնահատեր մեր ազգական պատրաստութիւնները ու կարողութիւնները, որովհետեւ ինչ ուժ ալ մէջտեղ հանած ըլլայինք, արժէք չէր կրնար ունենալ թշնամիի մը համար, որ կազմակերպուած պետութիւն էր, ուժեղ եւ ինքնիշխան։

Ջեմ ուզեր նոյնպէս գերագնահատել անհատներու դերը այդ պայքարին մէջ, երկիւղած յարգանք վերապահելով անոնց հանդէպ, որովհետեւ բազմաթիւ դէպքեր կան, երբ անվիճելի զեկավարներու գոյութիւնն իսկ չէ կրցած ապահովել յաղթանակը։ Ու ինծի կը թուի դեռ թէ ճիշտ չպիտի ըլլար մեր յաղթանակը բացատրել միայն մեր զեկավարներու անվիճելի արժանիքներով։

Քառասնօրեայ այդ անհաւասար պայքարի յաջողութեան մէջ, հայ կամաւորական ուժերու դերը շեշտելով հանդերձ, ինծի համար կայ ու կը մնայ մէկ անժխտելի իրողութիւն.— Այդ վասպուրականցիի վճռականութիւնն էր, առողջ բնազդը, մաֆիւսան սպառնալիքին դէմ միասիւսակ գործելու գիտակցութիւնը, օժտուած գերազանցօրէն հարազատ ու անկաշառ զեկավարներով։

Վասպուրականցին կրցաւ ժամանակին տեսնել իրեն սպառնացող վտանգը, չծածկեց իր դէմքը մահուան դէմ եւ ընդհակառակն մահուան սպառնալիքով սպառնաց մահուան վճռին։

Ժողովրդական այս առողջ, այս պայծառ գիտակցութիւնն էր ահա՛ այն կարեւոր շաղախը, որմէ դիմադրական ուժը կերտել կարողացան, բուն ժողովուրդէն ծնած վարիչները։ Ժողովրդի եւ իր զեկավարութեան համերաշխութիւնը, հարազատութիւնն էր այն հսկայ ուժը որ ապահովեց ափ մը «Պատակ» Հայութեան փրկութիւնը։

Ու այսօր, տասներկու տարի ետք, այս գիտակցութիւնով է ահա, որ կ'ուզեմ ոգեկոչել Վասպուրականը, իր Ապրիլեան կռիւներով։ Այս գիտակցութեամբ կը գերագնահատեմ ժողովուրդը, ու կը սիրեմ Ւրանն ու Վռամեանը, Իշխանն ու Պուլկարացի Գրիգորը, Կայծակ-Առաքելն ու Եկարեանը եւ այն բոլորը, որոնք ոչ միայն բառերու արտայայտիչն եղան ժողովուրդին այլ եւ կրցան այդ ժողովուրդը դարձնել գիտակից իր ուժին։

Եւ այսօր, երբ ամէն ինչ մռայլ գոյներով կը ներկայանայ մեղի, երբ բարոյական ինքնապահպանութիւնը ընթացիկ թելադրանք է դարձած տիտղոսաւոր գործիչներու համար, երբ ժողովուրդն ու անոր կամքը անտեսուած են բրտօրէն, ի՜նչ աւելի յուսադրիչ քան կամքի այս փառաւոր յաղթանակին պատմութիւնը, իր այնքան ոգեւորիչ դրուագներով։

Ս. ՏԵՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ 7-Ը

Վասպուրականի ինքնապաշտպանութեան 12րդ. տարին է որ կը լրանայ այսօր։

Ապրիլ 7-ը՝

Վանի պատագրական եւ յեղափոխական պատմութեան մէջ 96էն յետոյ երկրորդ ուշագրաւ եւ խաղող գէպքն է որ կ'արթննայ նորէն այսօր՝ օտար ափերու վրայ գիր ու ցան մէն մի Վասպուրականցիի յիշողութեան մէջ։

Աւետիսեանի, պետօի եւ Մարտիկի յեղափոխական ոգիով մարգուած Վանեցին, այսօր է որ հպարտութեամբ կը տօնէ, աւելի ճիշտը՝ կը յիշէ ու կը վերապրի իր ինքնապաշտպանութեան եւ ազատագրութեան վերջին տօնը, իր տասնեակ տարիներու վարած յեղափոխական կեանքի վերջին փայլուն ու խիզախ յաղթանակը՝ Ւրամ—Իշխանի, Վռամեան—Եկարեանի անմեռ Հոգիով ու շունչով ոգեւոր...

Ապրիլ 7-ը՝... Այդ օ՛րն էր որ պայթեցաւ ինքնապաշտպանութեան եւ ընդվզումի առաջին գնդակը, երբ ափ մը ազատատենչ ժողովուրդ պաշարուած չորս կողմէն, ծառացաւ մարդասպան ու ոճրապարտ կառավարութեան մը դէմ, եւ այս ամբողջը լրիւ մէկ ամիս, գիշեր ու գոռեկ։ Օրհասական կռիւը ոտքի էր հանած ամբողջ ժողովուրդը՝ առանց սեռի ու տարիքի, առանց կուսակցական խտրութեան։

Կռուի նախօրեակին, կառավարութեան ձեռքով դաւադրօրէն սպաննուած Իշխանի, Միհրանի, Վահանի ու Պօղոսի անմեռ յիշատակը միացուց բոլոր վարանոտ Հոգիները, վառեց բոլոր Հայրենասէր զգացումները, եւ բոլորը մէկ՝ խիզախ ու վրիժառու, ուզեցին ջարդել այն բարբարոս ու ժահաբեր թաթը՝ որ իջած էր իրենց սրտին վրայ. եւ ա՛յդ իսկ պայմաններուն մէջ, ա՛յդ օրերուն մեր անձնազոհ ու աննման Վռամեանը կամովին տուաւ իր կեանքը, յանձնեց ինքզինքը ապահովբէն ոճրապարտ կառավարութեան դիմադրութեան գլուխը՝ ամբողջ ժողովուրդի ազատագրութեան համար։ Ան ուղեց մեռնիլ որ գոնէ իր սիրած ժողովուրդը ապրէր... Բայց ափսո՜ս, հաշտութեան բոլոր կամուրջները այրուած էին եւ դաբաւոր թշնամին ամբողջ ժողովուրդի ապրիւնն էր որ կ'ուզէր այս անգամ։

Ահազանգը հնչեց. կո՛ւ էր, անողոք ու օրհասական, կո՛ւ, ճակա՛տ ճակատի, կոկորդ կոկորդի...

Խիզախ ու առնական մեր հեռուներու թարմ շիրիմներուն վրայ վանեցի մայրերը լաց չեղան, չսահմռկեցան, եւ ոչ ալ մոմեր վառեցին ու ծնկաչոք աղերսեցին. աղջիկները սուգ չկապեցին լալահառաչ ու վարանոտ. 80ամեայ ծերուկներն անգամ եղան հոգին ու փորձառու վարպետները մեր երեսնօրեայ պայքարին։ Բոլորը միահամուռ ու անսասան ուժ տուին, թեւ տուին սկսուած անհաւասար կռիւին, Թնդանօթներուն պատասխանեցին իրենց մաւզերով, գնդացիրներուն դիմաց իրենց տակուն սիրտն ու կորովը միացին, ազատութիւնը տենչալով. ահա՛ Մայիսի 4-ը...

Գարնանային պայծառ արեւի հետ մեր յաղթանակն էր որ կը փայլէր, ազատութեան օ՛րն էր որ կը ծագէր այդ օրը եւ Թշնամին պարտուած ու սարսափահար շունչը Պիթլիսի ձորերուն մէջ կ'առնէր...

Խրիմեանի ազամատենչ Վասպուրականը ինքնապաշտպանութեան յաղթանակով տոգորուած՝ այս անգամ կամաւորական գունդերը ու ռուսական բանակն էր որ կը դիմաւորէր. խրախճանքի ու յաղթանակի ի՜նչ քաղցրաշունչ օրեր... Այս ամբողջը սակայն երեք ամիս, ու անկէ վերջ՝ գա՛ղթ, արհաւի՛րք, նահա՛նջ...

Լռութի՛ւն...

Եւ մինչեւ այսօր ծանր ու մղձաւանջային նոյն այդ լռութիւնն է որ մահուան պէս իջած է հոն, գիշերուան պէս թեւեր է տարածեր մռա՛յլ ու գերեզմանային. ո՛չ մէկ լոյս, ո՛չ մէկ կեանքի շո՛ւնչ...

Վայրենի կրունկներու տակ մոխրակոյտ է դարձեր, տրորուեր է մեր չքնա՛ղ ու դրախտային Այգեստանը, բարբարոսներուն ձեռքերը աւերակներ մի՜այն թողին հոն իբր տխո՛ւր յիշատակ։

Արծուաբոյն Վարագն ու Սիփանը, գեղատեսիլ Աղթամարն ու Բարթողիմէոսը, սիգապանծ Շատախն ու Մոկսը, Ռշտունն ու Կարկառը կը մնան հոն ինչպէս յուշարձաններ որբացած ու սգաւոր, կիսակործան ու ամա՛յի... բայց մեղի համար կը մնան անմա՛ք միշտ իբրեւ օրօրան՝ կենդանի ոգեւորութեան, իբրեւ բոյնը հայրենաբաղձ Հոգիներուն...

Անցեալի քա՛ղցր յուշերով, միշտ գալիք յոյսերով կը մնան անմա՛ք միշտ մեզ համար...

Ապրիլ 7-ը՝... բայց չէ՛ մեռած ան, կ'ապրի իր Հոգին...

ԱՐԱՄ ՉԻԹՈՒՆԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

1915 Ապրիլ 3ին Իշխանը Շատախի շրջանը ղրկուած էր ճէվտէթ պէյի առաջարկով, ժողովուրդը խաղաղեցնելու համար։ Նոյն գիշերն իսկ դաւադրաբար սպաննուեցաւ իր երեք ընկերներուն հետ։

Ապրիլ 4-5ին կռւսակալը իր քով կը կանչէ Վռամեանն ու Ւրամը։ Միայն Վռամեանը ներկայացաւ իբրեւ երեսփոխան և ձերբակալուեցաւ։ Ապրիլ 7ին սկսան զինուորական ընդհանրումները Վան քաղաքին եւ Այգեստանի մէջ։ Մայիս 4ին թուրքերը սկսան փախչիլ եւ մէկ օր յետոյ վան մտաւ հայ կամաւորական գունդը։

Վասպուրականը յաղթանակեց, թշնամի թնդանօթները գերի, հայ կամաւորներու մուտքը ողջունեցին եւ բռնակալութեան թաղումը աւետեցին, վանդի մեր ճիգերը հրաշագործ, մեր զրոհը համազգային, մեր երգերը ռազմական, վէրքերը հերոսական էին ու մեր դատաստանը արդար...

***

Սակայն ափսո՜ս...

Եւ այսօր, նո՛ւէնն մոխրացած է ու ամայի Վասպուրականը։

Ոչի՛նչ յուսահատական եւ ոչինչ զարմանալի...

Ու համազգային ահաւոր եւ համատարած թշուառութեան այս օրերուն, երբ օտար հորիզոններու տակ, ազատագրական մեր պայքարի մեծ յաղթանակներէն մէկուն տօնը կ'ողջունենք, մենք արհամարհանքի խօսքեր միայն ունինք ամէն անոնց, որոնք մեր նուիրական պայքարի ռահվիրաները ըլլալ կը կարծէին եւ ոսկորն այժմ դասալիքներու եւ դաւաճաններու շարքերը կը խտացնեն եւ անոնց՝ որ իրենց ալեզարդ գլուխներու սպիտակութիւնը մեր նահատակներու լերդացած արիւններովը կը սեւցնեն, Թրքական հայակերութիւնը փառաբանելով։

Անարգարութիւնները երբեք անպատիժ չեն յարատեւած և բոլոր ուրացողներն անարի, իրենց հատուցումը ունին։

Ազատութեան արիւնոտ ճամբաներէն մինչեւ նուիրական յաղթանակը քալող ո՛ր ազգերու պատմութեանց մէջ պակաս են դասալիքները փոքրոգի, դաւաճանները անարգ ու բամբասողները ցաւագար։

Վա՛յ, իրենց կայքին ու զարշելի դուլութեան միայն երկրպագու դիմակաւոր հայրենասէրներուն։

Վա՛յ, քաղաքներու մերկամարմին բարքերուն, ստրկացած հայազգիներուն եւ ցեղին անօրինակ տառապանքը ծաղրող վատթարներուն։

***

Եւ բազմախորհուրդ ու նուիրական յաղթանակի տօնական այս պահուն, մենք դա՛րձեալ կը յիշենք կարաւանները անհամար մեր տարագիր ու հալածական հարազատներուն եւ արշալոյսէն առաջ ինկած բոլոր հայ հերոսներուն։

Ծունկի՛...

Ո՞վ կ'ըսէ անունները եւ թիւը կախազաններու վրայ անշնչացած անմահներու։

Ո՞վ չլսեց եղերերգը անապատներու մէջ խոշտանգուածներուն, տարէմներու մէջ լկտուած աղջիկներուն վերջին մրմունջը անպատան եւ անտապան մեռելներու եւ մարտագոռ երգերը առնական, մեր աղիղ-ախպէրներու։

Դուք չէ՛ք տեսած խրամներու մէջ, թշնամիին հետ գիրկգրկի աչքերը փակող քաջերը մեր անյաղթ, ու չէ՛ք գիտեր, խնամք ու հիւանդանոց մերժող, ճակտէն ու կուրծքէն վիրաւոր մարտնչողներուն անունները բազմաթիւ։

Դուք չէ՛ք տեսած նորահարսներ արիւնաթաթախ ու չէք ղգացեր տառապանքը չարաշուք բաժանումին։

Սպաննուած մայրերու արիւնոտ ծիծերէն քաշքշող մանուկներու ճիչերը, ձեր սրտերը չե՛ն կեղեքած ու իրենց հայրերու արիւններով պատանքուած նորածիններու մասին դեռ պատմութիւնը համր է։

Մենք անթաղ թողուցինք, դեռ մեղրամիսը չլրացած մեր անմոռաց սիրահարները...

Դուք չէք ճանչնար մամիկները ալեւոր, որոնք իրենց միակ նուճարներու կռւռի երթը փառաբանեցին ու դեռ սեւաբախտ հարսներուն հետ կը պահին։

Եւ նուիրական ու խորախորհուրդ այս պահուն, յարգանքի ու երախտագիտութեան խօսք ունինք կարաւաններուն անհամար ու բազմապան նահատակներուն մեր անմահ։

ԱԶԳԻՆ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԼՈՒՑՑԱԹԹԻԻ ՍԵՐԸ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

(Մեր սեփական թղթակցէն)

ՊԱՐԻԶ, 2 Ապրիլ

«Ձիօրնալէ տէլէ Փուլիէն այսօրուան թիւով հետեւեալ յօդուածը կը հրատարակէ բացեալ Լուիճի Լուցցաթթիի յասիրութեան մասին.— «Ստուինք Լուիճի Լուցցաթթիի մահուան լուրը ու անոր մանրամասնութիւնները մէկ կենդանագրութիւնը։ Բայց նշանաւոր մեռնողի կեանքը եղած է այնքան հրաշալիօրէն բեղուն որ ո՛չ մի կենսագրական փորձ կրնայ բողոքիչն ու կատարեալ ներկայացնել զայն։ Անոր կոչս Ան աշխարհին էր ծանոթ մարդն եղաւ։ Իր կեանքին նշանակելի դրուագներէն կարելի է յիշել Միացեալ Նահանգներու մաքսային դուլթիւնը, զոր նոյն պահուն յանձնարարութեամբ կատարած է մեծ յաջողութեամբ։ Ու երբ 1910ին Լուցցաթթի առանձին Նախարարական Խորհուրդին նախագահութիւնը, աշխարհի լրագրողներէն հասան ծափահարութիւններ, ու գոհունակութեան արտայայտութիւններ այն Մարդուն, որ ոչ միայն մալսարանական բեմերէն, պարակային առնաբանութիւններով, գիրքերով եւ առանձին ու անխոնջ գործունէութեամբ պատուած է իտալական ազգն ալ եւ ամբողջ Եւրոպան։ Լուցցաթի Լուցցաթթիի անունը կապուած է հրաշքներու անթիւ շարքի մը։ Երբ իտալական պետութիւնը— աշխարհի թանկարաբեմին վրայ հանող պետութիւններէն է՝ն վերջինը ստիպուած հետեւապէս տարիներ պատրաստել իր ուժերը իր կեանքի ճամբան հարթելու համար —գոնուեցաւ օր մը տնտեսական անել կացութեան մը մէջ։ Լուիճի Լուցցաթթիին էր որ յաջողեցաւ կատարել այն նշանաւոր Conversion di rendita դուլթիւնը, որ մինչեւ այսօր յիշուի իբրեւ Իտալիոյ տնտեսական շարժումներէն կարեւոր գործը եւ որ տուաւ անոր իր դաղութիւն ու բարօրութիւն։ Ասիկա կրցաւ ընել Լուցցաթթի մեծագործ խոհեմութեամբ ու կորովով։

Ամէն արդար ու մեծ գործի պաշտպան, ճշմարիտ հին ազնուական մը, միշտ պատրաստ պաշտպանելու Ցկարները ու Ընկճուածները հզօրներու բռնութեան դէմ, Լուիճի Լուցցաթթի անցկեանքի մէջէն իբր առաքինութիւն մը, որմէ կարելի էր ամէն բան խնդրել՝ չմերժուելու վտանգով։

Իր անթիւ փառքերէն մէկն է անտարակոյս Հայերուն նուիրած իր պաշտպանութիւնը։ Մեղեդեւ վերջերս այդ պաշտպանութեան մէջ նորագոյն արտայայտութիւնը եղաւ Պարիզի հայդատութիւնը, զոր նոյն պահուն յանձնարարութեամբ կատարած էր

ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՅՈՒՇԱՆԵ...

ՀԱՅՏՈՒՆ ԿԱ ՀԱՅՈՒՆ ՉՈՒԿՍՅՈՒՄՆ

— Ինչպե՞ս թե, ինչ դուխով ես ուզում, որ ես ուրիշ բան չանեմ, միայն թե ամբողջ ժամանակս քո հետ անցկացնեմ։ Ես ինձ համար ոչ մի ժամանակ չեմ թողնում, ոչ մի ժամանակ։ Ես ամբողջ ժամանակս քեզ եմ տալիս։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ պիտի անեմ, որ դու ինձ սիրես։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես, ինչպես որ ես սիրում եմ քեզ

ուած է։ Անգլիոյ դրամատունը իր կողմէ պիտի վերադարձնէ 18,350, 615 տոլարները։ Այս կերպով Ֆրանսա պիտի ազատի յաջորդ տարիներու ընթացքին 100ին 6 տոկոս վճարելու, եւ ոսկեդրամի պահեստն ալ 458 միլիոն ֆրանք պիտի աւելնայ։

Ըստ պայմանագրութեան, Անգլիոյ դրամատունը իրաւունք ունէր այս առաջարկը մերժելու։ Ֆրանսական թերթերը մեծ յաջողութիւն մը կը նկատեն ասիկա եւ յոյս կը յայտնեն թէ դրամական կացութիւնը պիտի բարւոքի շուտով։

Ֆրանկֆուրտը գաղտնի դաշնագիր ?

Երեսփ. ժողովին մէջ համախնաւար երեսփոխան մը Տիւքլօ ուզեց հարցապնդել արտաքին նախարարը իտալեւսերպ վէճին մասին եւ ըսաւ.

— Այս վէճը մեղմացած կը թուի։ Ատով պալքանեան խընդիրը չի կարգադրուիր։ Նկատելի է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պարտականութիւն չսեպեց միջամտել։ Փարիզ կը խրատէր Պելկրատը, Լոնտոն՝ Հռոմը։ Ալպանական միջադէպը կը ներկայանայ իբրեւ շարունակութիւնը անգլեֆրանսական աշխարհակալութեան պայքարին։ Արտաքին նախարարը լաւ պիտէ թէ Պալքաններու մէջ կայ անգլեւիտալական քաղաքականութիւն մը, որ կը հակառակի Ֆրանսայի եւ Փոքր-Համաձայնութեան քաղաքականութեան։ Ձպատասխանեց Լէոն Պլումի այն հարցումին թէ զինուորական գաղտնի համաձայնագիր մը կա՞յ Ֆրանսայի եւ Եուկօսլաւիոյ միջեւ։

— Ո՛չ, պատասխանեց Պոիան, մեր բոլոր համաձայնագիրները Ազգերու Դաշնակցութեան կը հաղորդուին, գաղտնի բան չկայ։

Ի վերջոյ որոշուեցաւ յետաձգել հարցապնդումը։

Ֆրանսական նաւատորմը մեկնած

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Ֆրանսական «Տիւկէ-Թրուէն» մարտանաւը եւ «Սիմուն» Թորփիլանաւը Պոլիսէն մեկնած են Սէտտիւլ Պահր, ուր Ֆրանսական դեսպանին ընկերակցութեամբ պիտի այցելեն Տարտանէլի զերեզմանները։ «Թանփէթ» Թորպիտի այցելեն Տարտանէլի զերեզմանները։ «Թանփէթ» Թորփիլանաւը Պէյրութ մեկնեցաւ։ «Սուֆլէօր» եւ «Ռըքէն» ընդծովեանները դէպի Սիրա ճամբայ ելան։

Մեկնելէ առաջ ծովակալ Պուի եւ սպայակոյտը, Ֆրանս. նաւային կցորդ գնդապետ Սառուի ընկերակցութեամբ այցելեցին Եըլտըզի զինուորական վարժարանը, ուր ընդունուեցան զօրավար Շիւքրի Նայիլի փաշայի կողմէ։

Ֆրանսացի սպաներ երկու դասախօսութիւն տուին Թուրք սպաներուն առջեւ, մէկը ընդծովեաններուն, միւսը ծովային նշանառութեան մասին։ Ցետոյ զպրոցին տնօրէնը շնորհակալութիւն յայտնեց ծովակալին եւ փայլուն յաջողութիւններ մաղթեց Ֆրանսական նաւատորմին։

Ցարձակում ճափոնցիներու վրայ

Կացութիւնը խիստ ծանր է Հանքէուի մէջ, ուր ճափոնցիներու եւ Չինացիներու միջեւ պատահած վէճի մը հետեւանքով ազգայնականները յարձակեցան ճափոնական առանձնաքով ազգայնականները յարձակեցան ճափոնական առանձնաշնորհեալ հողամասին վրայ։ Կրակ տուին գործարանի մը։ Ճափոնական «Ասթաքա» Թնդանօթակիրէն 200 զինուորներ ցամաք եւեցան եւ ամբոխին վրայ կրակ բացին։ Բազմաթիւ սպաննուածներ կան։

Չինացիներուն յարձակումը՝ այնքան արագ եւ կազմակերպուած տեղի ունեցաւ, որ ճափոնական ընդհանուր հիւպատոսը հազիւ մէկ ժամէն կրցաւ օգնութիւն խնդրել «Ասթաքա»յի հրամանատարէն։

Ճափոնցի ծովային զինուորները սկսան պարպել Հանքէուի ճափոնցի բնակիչները։ Այդ պահուն երեւցան ազգայնական Ցրդ բանակի չոկատները եւ անոնց հրամայող սպան պահանջեց որ ճափոնցի զինուորները անմիջապէս հեռանան։ Ճափոնցի հրամանատարը պատասխանեց թէ իր զինուորները ճափոնական առանձնաշնորհեալ հողամասին վրայ պիտի պահէ այնքան ատեն որ պէտք տեսնէ։

Քիչ յետոյ ազգայնականները կրակ բացին ճափոնցիներուն վրայ։

Անգլիական կառավարութիւնը փէքինի դեսպան Սըր Լէմփսընի ղրկեց բնագիրը այն ծանուցագրին, որով ազգայնականներէն հատուցում կը պահանջուի Նանքինի մէջ անգլիահպատակներուն հասցուած վնասներուն համար։ Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը կրկին զբաղեցաւ չինական խնդրով եւ որոշեց 5000 նոր զինուորներ ղրկել դէպի Չինաստան։

Միւս կողմէ Նանքինի մէջ օտարատեաց շարժումը կը շարունակուի։ Օտար տուները տակաւին կը կողոպտուին տեղացիներուն կողմէ։

Ֆրանսա ևոր մարտանաւ կը շինէ

Ծովային նախարար փօրժ Լէկ Հանրապետութեան նախագահին ստորագրել տալէ վերջ երեսփ. ժողովի դիւանին ներկայացուց օրինագիծ մը, որով 1927 Յուլիս 4էն մինչեւ 1928 Յունիս 30 պիտի շինուին հետեւեալ մարտանաւերը.— Մէկ յածանաւ, 6 Թորփիլահալած, 5 ընդծովեայ, 1 ականադիր եւ 2 պահականաւեր։ Խորհրդարանը պիտի քուէարկէ ասոնց շինութեան համար անհրաժեշտ վարկը։

Ֆիտիևաևս թագաւորին վիճակը

Ռումանիոյ թագաւորին վիճակը շատ ծանր է։ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է անդորրութիւնը պահպանելու համար։ Ոստիկան զօրքեր կը հսկեն մայրաքաղաքին կեդրոնը, իսկ հեծելազօրքեր կը շրջագային արուարձաններու մէջ։ Վարչապետ Ավէրէսքու եւ ընդդիմադիրներու պետ ժան Պրաթիանօ միացած են՝ թագաւորին մահուան պարագային հաստակելու համար որ նախկին գահաժառանգ իշխան կարոլ գահ բարձրանայ։

Պուքրէշի մէջ բոլոր հրապարակային ցոյցերը արգիլուած են։ կրթական նախարար Փէթրովիչի ուսանողական միութեանց նախագահները հրաւիրելով յանձնարարեց որ որեւէ ցոյց չկատարեն, ինչ նպատակով ալ ըլլայ, կարգը չխանգարելու համար։

Սեւիխաևներու միութիւնը

Գրած էինք թէ C. G. T. U.ի միութեան առաջարկը քննութեան համար ղրկուած էր C. G. T.ի մասնաւոր յանձնախումբին։ Այս վերջինին կողմէ տեղեկաբեր Լիօշօն ներկայացուց բանաձեւ մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ գոհութեամբ կ'արձանագրեն C. G. T. U.ի միութեան առաջարկը, որուն շնորհիւ միայն կարելի պիտի ըլլայ փարատել հերձուածի ցաւալի հետքերը, ու կը սպասեն որ միութենականներու ներկայացուցիչները յարաբերութեան մէջ մտնեն իրենց հետ։ Անկարելի է ընդունիլ C. G. T. U.ի պատուիրակութեան ներկայացուցած միւս պայմանները։ C. G. T.ի մէջ մտնելու համար համազումարներու որոշումներէն զատ ուրիշ պայման չընդունուիր։

Այս պատասխանէն յետոյ C. G. T.ն կը յայտարարէ թէ կարծիքի ազատութիւնը երբեք կապտուած չէ իր շարքերուն մէջ եւ թէ արհեստակցական շարժումէն դուրս քաղաքական կուսակցութեանց եւ ուրիշ հոսանքներու միջամտութիւնը ընդունելի չէ։

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

10 Ապրիլ, կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը

կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ

Եւ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԱԼՆԵՐ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՐԱԲԿԻՐՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ի նպաստ Հայաստանի մէջ «Նոր-Արաբկիրի» վերաշինութեան

23 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին

Salle d'Horticulture 84 Rue Grenelle

ներկայացում, երաժշտութիւն, պար, Ճաշ պատ

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ 1915 ԱՊՐԻԼ 11-24ի

ԱՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

կիրակի 24 Ապրիլ կէսօրէ առաջ ժամը 9ին բիւ թափի վէրի սինէմային մէջ, Նախաձեռնութեամբ մարսէյլի Ջ. Ո. միութեան եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն հայ քաղաքական կուսակցութիւններէն Շ. Ց. Դաշնակցութեան, եւ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան։ կը խնդրուի բոլոր Ազգ. Հայրենակցական միութիւններէն, որ իրենց կարգին մասնակցին այս համազգային սգահանդէսին։

կը խնդրուի բոլոր հայ կազմակերպութիւններէն որ նկատի ունենան այդ օրը։

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ճիշտ դիմաց եւ մօտը

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար

ևի ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԱԼՆԵՐ քաջքալիր կատակերգութիւն 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն։

ԳԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ԳՈՒՍԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ

Հայկական Սէնֆոնիք համերգ, մասնակցութեամբ Օպէռնի օրքեսթրին, կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 8ին, կը կրկնուի Դուսանի Ա. համերգը, Salle des Agriculteursի *մէջ*, 8 Rue d'Athènes-Métro St. Lazare:

Յայտագրին մէջ.— վէպլեր, մուսօրկսկի, Շարփանթիէ, կոմիտաս վարդապետ, Գ. Սիւնի: Մուտք.— 30—3 Ֆրանք:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՆԸՆԱՆ ՊԷՅԻԹԱՀԼԵԱՆԻ *երգիծավէպը*

''ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱՋԱՐ,,

Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. Վ. Յեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me):

Գին 5 ՖՐԱՆՔ

ՅԱՐԴԳՈՂԻ «ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ»Ն

Յարդգողի գրական երեկոն այս գիշեր ժամը 9ին, Թէօրխաի սրահը։ Դերասան Ա. Շահխաթունի պիտի դասախօսէ Արդի Թատրոնին եւ սինէմային մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Սայաթ-Նովան՝ *յաջորդ Չինգշաբթի։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պէվիւի ենթակոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը՝ Շաբաթ 9 Ապրիլ երեկոյ ժամը 8,30ին Ռոսատոմի սրահը, 131 Faubourg du Temple։ *Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Յ. Ամատունի։*

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընկերական ընդհ. ժողովը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1ին Բիւ Բէփիւպլիք 65, սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ վարչութեան նոր ընտրութիւն։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէն կը հրաւիրէ «Իշխան», «Վաղգէս», «Վարուժան» եւ «Վահագն» խումբերու բոլոր ընկերները՝ վաղը Ուր. երեկոյեան ժամը 8ին ճանաճ հաւաքատեղին։ Ջեկոյց Շրջ. կոմիտէի կողմէ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Ա.Ֆ.Օ.Վ.Իլի Ջ. Ե. Ո. միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ Շաբաթ 8 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 7ուկէսին, Ֆրանսական սրճարանին մէջ։ 173 Rue Etienne Dolet Alfortville:

ԱԴԱՐԱԿՆԵՐԸ աշխատելու փափաքով միութեան մօտ արձանագրուած որքերը այսօր երեկոյեան ժամը 7—8 ներկայանան Ջ. Ո. միութեան ընթերցարանը։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայ բնակչական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ կիրակի 10 Ապրիլ, ժամը 2ին, 12, Բիւ լ'Ապլաս, Մէթրօ Պէլվիլ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկուցում։

ՄԵՐ ՄՕՏ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

Հայկազուն Հասպէշեան, Արմէն Սասունի, Յարութիւն Պալթաեան (Գոնիացի), Մանուկեան (Մարսէյլէն նոր եկած), Աիաբոն Չիլինկիրեան (Տրապիզոնցի)։

ՀՐԱՉ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Chirurgien - DENTISTE

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԷԻՆ

126 RUE BOLIVAR (մէթրօ Պոլիվար կամ ժօռէս)

Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու եւ ոսկի) և պրիճի

Բոլոր աշխատանքները ԱՒՏԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը։ Ուրիշ ատեն՝ ժամադրութեամբ։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւական։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվոտեան եւ Քինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առտնին բուժումը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ եւ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամերը՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՋԽԱՐԻ ԿԱՔՈՎ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒ ԱՂՈՒԱԾ

կը գտնուի Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ցատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն

Պարմաններու եւ Ապսպրանքներու համար դիմել՝

MAISON K. CHAHLAMIAN

15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILLE

Téléphone : 5—78 Colbert

''ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է

ԸՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ

14 Rue de la Fare

NICOLO

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ներմակ պանիր, քէֆ ձուկ, սուրմա, տուփով խեցեղէն, շարոց, շամայա, սասկան եւ արեւելեան ոգիներ, վօտքա։ Ապսպրանքները յանձնելի բնակարան 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

''ՑԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Ներիկեանի ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 բիւ տէ Ֆոմինիքէն

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «կրնանք Հաշտութիւ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրքահայ» գիրքերը։ Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me).

ՎԱՐՁՈՒԻ ՏՈՒՆ

Pavillon Sous Bois-Gargan կառ տը լ'Էսթէն 30 վայրկեան

3 սենեակ, խոհանոց, անձրեւէ, ընդարձակ պարտէզ, ջուր, կազ, ելեկտ. վարձք տարեկան 2500 ֆրանք։ Դիմել երեկոյեան 7էն վերջ, 3 Rue Lemercier, Paris (17me), Պ. Աբշաւիրին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սպասաւոր մը որ պարտիզպանութիւն գիտնայ։ Մնունդ, բնակարան եւ լուացք մեր հաշուոյն։ Դիմել՝ Ա. Ինէճեանի 4, Rue de la Pyramide, Boulogne (Seine):

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Բժշկապետ նախկին կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։

Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ

(Ֆրանսախօս եւ ռուսախօս) վկայեալ Ֆրանս. վարժարանէ *Ընդունելութիւն Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ, ժամը 1—4։* 6, Av. Ville d'Avray, Chaville (S. et O.)։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մանուկ-տարագէս Լուսաբեր ընթերցարանները եւ ամէն մէկը մի ունի մատենաշարքի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Hamam Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Ապրիլ 1927

ԳՐԱՄՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.	125
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605
Թրքական Թղթ. L. Trq.		112
Թրք. ոսկի » or		8
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	32
Տրախմի »	Drachme	12
Լիր »	» Lire	70
Պելժ. Ֆրանք	» Frc. Belge	49
Ջուիցց »	Frc. Suisse	25
Լէյ 100 հատ	Ley	9
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսէ I Cr. Fonc. Eg.	3
» II »	
» III »	
Ռումելի երկթ. Lots turcs	

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10me)

Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 8 ԱՊՐԻԼ 1927

8 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 306 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՂԱՂ ԹԱՓԱՆՑՈՒՄ

Թուրքերու խաղաղ թափանցումը կը շարունակուի ոչ միայն Հայաստանի, այլ եւ Պոլսոյ ազգային մեացորդներուն վրայ:

Օրը օրին հրատարակուած կցկտուր տեղեկութիւնները ամբողջական գաղափար չեն կրնար տալ բուն անցուդարձի մասին: Երկտող լուրեր կան որոնք բացատրութեան կը կարօտին:

Այդ կարգէն է հռոմէական Հայերու Պատրիարքարանին դէմ արքունի յարձակումը, որ կառավարութեան կողմէ կը դիտուի բարեացակա՛մ չէզոքութեամբ: «Մենք չենք խառնուիր ձեր ներքին գործերուն»:

Կը թուի թէ մուէթ ձեռքեր են որ կը վարեն այս խաղերը:

Մենք ծանօթ չենք բոլոր մանրամասնութիւններուն: Թերեւս շատ բարի տրամադրութիւններ ունին ընդդիմադիրները: Մանաւանդ, գնահատելի է աշխարհականացման ձգտումը, որ իրենէ նշանաբան կը յիշուի այսպիսի պարագաներու մէջ, ինչպէս եղաւ անցեալ տարի ալ, Բերայի Մատենադարանի յղյին ատեն: Բայց, այնքան պղտոր հանգամանքներով կը կատարուին այս ձեռնարկները, որ կարելի չէ վստահիլ անոնց անկեղծութեան:

Այս պարագան ապացուցանող փաստեր շատ կան: Երբեմն կը բաւէ ճանչնալ կատարուած արշաւանքներուն «պայրաքտար»ները, գաղափար կազմելու համար: Բայց աւելի պերճախօս փաստ մըն է թուրք մամուլի լեզուն:

Ամէն անգամ որ իրարանցում կը պատահի, կամ կառավարութիւնը ձեռնարկ մը կատարել կ'ուզէ, թուրք մամուլը կը սկսի արձանագրել «հայ մտաւորականներու բողոքը» կրօնականներուն, աւելի կարճ բառով՝ Պատրիարքարաններուն դէմ: Այդ «մտաւորականները» ընդհանրապէս մէկ-երկու թափթփուքներ են: Անոնք պարբերաբար փոքրամասնութեանց ներքին չէները կ'արծարծեն թուրքերէն այս կամ այն թերթին մէջ, յատնաւորապէս յուզելով ղրամական խնդիրներ: Միտքը պարզ է — երեւան հանել եկամուտներն ու ծախքերը, մատնանշել ազգային հարստութիւնները, եւ, զեղծումի ակնարկներով, շահագրգռել կառավարութիւնը, որպէս զի հաշիւ պահանջէ:

Այս հնարքը սովորական ղարձեր է այլ եւս: Հռոմէական Հայրու տագնապին առթիւ, «Իգտամ», որ մանաւանդ հետաքրքրութեամբ կը հետեւի այսպիսի դէպքերու, փութաց ուշադրութիւն հրաւիրել նաեւ Հայոց Պատրիարքարանին վրայ. ցարգ մը կրօնականներ տարիներէ ի վեր իրենց ուզածին պէս կը գործածեն հասոյթները: Հայ փոքրամասնութիւնը տակաւին չկրցաւ ներքնական հաշիւ հարցնել անոնց որոնք զեղծում կը կատարեն հայ գաղթականներու, որքերու եւ աշակերտներու յատկացուած գումարներէն: կրօնականները մեքենայութիւններ կը բանեցնեն եւ իրենց ուզած մարդիկը ընտրել կուտան: Ասոր հետեւանքով, ձախողման կը դատապարտուի հայ մտաւորականներուն ուզածը, որ է աշխարհական կազմակերպութիւն ստեղծել:»

Մենք չենք որ պիտի չքմեղացնենք այսօրուան Պատրիարքարաններուն մէջ թառած հովուապետները, կամ անոնց աշխարհական գործակիցները: Պոլսոյ հայ թերթերը յաճախ մերկացումներ կը կատարեն, որոնք հաւանաբար ճշմարտութեան մէկ մասն են: Բայց երբ այս խնդիրները կը յուզուին զանազան ցոյցերով, եւ կ'արծարծուին թուրք մամուլին մէջ, կասկած չկայ որ հետեւանքը պիտի ըլլայ յօնք չինած ատեն աչք չնայել: Առաջ մը կառավարութիւնը կրնայ ըսել.— «Դուք չէք կրնար, ձգեցէք որ մենք վարենք ձեր գործերը: Մեզի յանձնեցէք հասոյթ, կալուածք, ինչ որ ունիք, մենք աւելի լաւ կը մանրարենք եւ կը հոգանք ձեր պէտքերը:» Իսկ եթէ պիտի առարկուի որ Պատրիարքարանի վարիչները չարաչար կը գործածեն ժողովուրդին համբերութիւնը, ինչո՞ւ չեն ընտրեր յարգուն մարդիկը, ինչո՞ւ չեն հեռացներ ապիկարներն ու զեղծարարները: Անոնք որ ցոյց կատարելու համարձակութիւն ունին, անշուշտ չպիտի վախնան ընդհ. ժողով գումարելէ:

Բայց աւելորդ է խրատներ տալ փարիզէն Պոլիս: Մենք փորձեցինք բացատրել երեւոյթ մը որ բաւական չէ:

Անցեալ օր, Պոլսոյ թերթերը կը գրէին թէ Թուրքեւհայ Միութիւնը դատ բացած է, իմացած ըլլալով որ «նախորդ վարչութեան անդամներէն եւ Տեղապահ Ալանեան էֆ.ի ընկերներէն ոմանք հոս հոն գլուխ կը գարնեն, մեր Միութեան գործունէութիւնը դադրեցնելու համար»: Այս այն խառնածին ընկերութիւնն է որ կազմուեցաւ 1922ին, թուրք դերասանի մը նախաձեռնութեամբ, իբրեւ թէ մերձեցում յառաջ բերելու, բայց իրականին մէջ շանթաժի, Հայերէն դրամ կորզելու եւ... Պատրիարքարանի գործերը ձեռք անցնելու համար: Միութեան հայ անդամներուն փառքերէն մէկն էր Օգոստոսեան, որ իր կաշին եւ կալուածները փրկելու համար, կեայ կը կանչէր մեռած մօրը եաշմաքը եւ շանսատակ պէհա քաքրը): վարկաբեկուած ե՛ւ Թուրքերուն ե՛ւ Հայերուն առաջ, Միութիւնը մոռացութեան տրուած էր, բայց ահա նորէն կը շարժէ իր օձի գլուխը. անշուշտ աւարի մը հոտը առած ըլլալով:

Այս ալ խաղաղ թափանցումի դործիք մըն է, թէեւ անարդիւնք. բայց իր ձգտումներուն իսկ ենասակար:

Միւս կողմէ, անխախտ կը մնայ ու կ'ամրապնդուի ոչ-թուրք դպրոցներու վրայ հաստատուած թաթը, որ ամէնէն աւտու զէնքն է:

Մենք խաղաղ թափանցումի քանի մը փաստեր միայն յիշեցինք:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՃՈՒՆԻ ՍՈՒՏԵՐ

Քանի մը ամիս առաջ, *Արեւ*, եգիպտոսի դամկավարներու պաշտօնաթերթը, շունդալից թղթակցութիւն մը կը տպէր, գեղեցիկ եւ գրգռիչ պատմութիւններ հրատարակելով Պէյրութի ժողովրդային ցան ուսմքի արկածին մասին, պատմութիւններ՝ որոնց դէմ ընդվզեցաւ իր իսկ ռամկավար թղթակիցը: Այս անգամ նոր առասպել մը,— դաշնակցականները հիւանդանոցին մէջ թունաւորեր են ողբացեալ վահան Վարդապետեանի սպանութեան հեղինակներէն Միհրան Աղագարեանը: (Այս առասպելը երեւանի փարիզեան կոչնակին մէջ ալ հրատարակուեցաւ):

«Ցուսաբեր» կը գրէ այս առթիւ (29 Մարտ).

— «*Ռամկավար «պաշտօնաթերթը» լուր տուած էր, որ Սուքիասեան անուն դաշնակցական ուսանող մը կրցած է բանտին մէջ «հիւանդի» մը օգնութեամբ թունաւոր սուրճ հրամցնել ոճրագործ Աղագարեանին: Ըստ այդ վկայութեան, իշխանութիւնները քննութեան ձեռնարկած են, հարցաքննած են Սուքիասեանը, ինչպէս նաեւ ուրիշ վկաներ, յանցաւորը երեւան բերած ըլլալու փափաքով:*

« *Այսօր կը պարզուի սակայն, թէ պատմութիւնը շինծու է սկիզբի մորէն մինչեւ վերջին մորը:*

« *Սո՛ւտ է թէ ընդհանրապէս ոճրագործը թունաւորուած է. սո՛ւտ է՝ թէ Սուքիասեանը զինք տեսած է. սո՛ւտ է՝ թէ «հիւանդ» մը կայ եղեր — առանց անունի եւ առանց մականունի — որու օգնութեամբ Սուքիասեանը կ'ուզէ եղեր սուրճ հրամցնել ոճրագործին, սո՛ւտ է թէ իշխանութեանց կողմէ ոեւէ քննութիւն նշանակուած է. սո՛ւտ է թէ ոեւէ մէկը հարցաքննուած է. սո՛ւտ է՝ թէ Սուքիասեանը ոստիկանատուն հրաւիրուած է իբր յանցաւոր արարքի մը կա՛մ հեղինակ եւ կամ վկայ. ընդհանրապէս սո՛ւտ է ու շինծու այս դեհերիկ ու զարշելի պատմութիւնը, իր բովանդակ ամբողջութեանը մէջ: Ու միակ ճշմարտութիւնը այն է, որ հոգեբանօրէն այս ոճիրին մեղսակից «պաշտօնաթերթերը» իր սուտ ու շինծու «թղթակցութիւններով» օգնութեան ձեռք կ'երկարէ իր հոգեզաւակին՝ ոճրագործ Աղագարեանին, զայն արդարացնելու ձեռքէն փրկելու համար:*»

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԹԵՐԹԵՐ

Սուրիոյ թերթերը կը գրեն թէ մարզպանին հրամանագրով ֆրանսական հովանաւորութեան ենթակայ երկիրներուն մէջ արգիլուած է հետեւեալ թերթերու մուտքը.— Մարտակոչ, Նոր Աշխարհ, Երեւան, Կոչնակ, Սպարտակ, Վերելք, Ինթերնասիոնալ Սէնտիքալ Բուժ, Լա Վի Ուվրիէր, Լ'Ինթերնասիոնալ տը Փրէս, Քորէսփոնտանս, Լ'Ավանկարտ, Լ'Ինթերնասիոնալ Քոմիւնիստ:

Շիքագոյի քաղաքապետ ընտրուեցաւ Թոմփսըն, որ իբր ծրագիր ընդունած էր ոգելից ըմպելիներու դէմ արգելիչ օրէնքը ջնջել: Իր կողմնակիցները ուրախութեամբ յարձակեցան միւս թեկնածուին՝ ռամկավար ցեվըրի բարեկամներուն վրայ, պատերը փլցնելով: Ընձի կորուստ չկայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Խորհրդային դեսպանատունը խուզարկուած

ՀԱԿԱՊՈԼՇԵՒԻԿ ՇԱՐԺՈՒՄ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Փեքինէն կը հեռագրեն թէ Զանկ-Ցօ-Լինի զինուորներէն մօտ հարիւր հոգի, ընկերակցութեամբ զինեալ ոստիկաններու, Չինաստանի մայրաքաղաքին սովետական դեսպանատունը մտնելով խուզարկութիւններ կատարեցին՝ խորհրդային զինուորական կցորդին բնակարանին, չինական արեւելեան երկաթուղիի գրասենեակին, սովետական ղրամատան եւ պոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութեան գրասենեակներուն մէջ: Արեւելեան երկաթուղիի կեդրոնը երթալու համար, զինուորները ստիպուած էին անցնիլ եւրոպական դեսպանատունէ մը, որով նախապէս արտօնութիւն ստացան դիւանագիտական մարմինէն:

Ձերբակալուեցան 21 Ռուսեր եւ 60 Չինացիներ: Խուզարկութեան պահուն, հրդեհ ծագեցաւ ռուս պահակախումբի նախկին շէնքէն, ուր կը կարծուի թէ համայնավարական կեդրոն մը հաստատուած էր եւ պոլշեւիկները յատկապէս կրակ տուին այդ շէնքին, գաղտնի թուղթերը անհետացնելու համար: Հրշէջները շուտով յաջողեցան մարել հրդեհը: Գրաւուեցան բազմաթիւ հրացաններ, խրամի հրասանդ մը եւ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ, ձեռնաւորումի սնտուկներ եւ հազարաւոր կարմիր ու չինական ազգայնական դրօշակներ:

Եօթը սայլ պէտք եղաւ՝ գրաւուած պրոպագանդի թուուցիկները փոխադրելու համար: Ձերբակալուածներուն մէջ կան խորհրդային ղրամատան պաշտօնեաներէն յայտնի չինացի պրոպագանդիստ մը եւ երեք չինացի ուսանողներ: Ցարձակութիւն մ'ընդհանրապէս չկայ, որ խորհրդային դեսպանատունը ժամանակ չունեցաւ միջոցներ ձեռք առնելու:

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի փեքինի թղթակիցը վախ կը յայտնէ թէ այս դէպքին հետեւանքով խորհրդային միութիւնը կրնայ պատերազմ յայտարարել փեքինի կառավարութեան դէմ, հաւանաբար նոյնիսկ միջազգային պատերազմ առաջ գայ: Մեծ պետութիւնները աւելի մեծ ակնկալութիւն ցոյց պիտի տան փեքինի կառավարութեան:

Ձերբակալուեցան նաեւ երկու ամերիկացի համայնավարներ՝ Տիկին Միչել եւ Վիլպըր Պրիթըն. չինական իշխանութիւնները զանոնք պիտի ղրկեն Շանկայի ամերիկեան դատարանը՝ իրրեւ դաւադիր դատելու համար: Երկուքն ալ յարաբերութեան մէջ էին ազգայնականներուն հետ:

Զանկ-Ցօ-Լին վճռած է աւելի կատաղի կռիւ մղել ազգայնականներուն դէմ, հիմա որ չորս մեծ պետութիւնները աւելի մօտիկութիւն ցոյց կուտան իրեն: Հիւսիսային Չինաստան բնակող շատ մը օտարականներ կը պատրաստուէին Սիպերիոյ ճամբով մեկնիլ, սակայն դեսպանները արգիլեցին զանոնք այդ ճամբով երթալ, վախնալով որ Ռուսիա պատերազմ պիտի յայտարարէ Չինաստանի դէմ:

Ամերիկացիները որոշած են զօրացնել Թիէնցինի պահակախումբը: Քանթոնի եւրոպական թաղամասը Շամէն՝ փշաթելերով ամրացուեցաւ: Բազմաթիւ օտար թնդանօթակիրներ խարիսխ նետած են կղզիին բացերը եւ խողովութեան պարագային զինուորներ ցամաք պիտի հանեն:

Հիւսիսայիններու օդանաւ մը երեք ռումբ նետեց Նանքինի եւ երկու՝ Փու-Քուի վրայ: Օտարականներու բնակարաններուն թալանը կը շարունակուի:

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ազգայնական բանակին վերին հրամանատար զօր. Զանկ-Քայ-Շէք առջի օր պաշարել տուած է չինացի համայնավարներու քաղաքական բիւրօի կեդրոնը:

Այս կերպով զօրավարը ասպարէզ կը կարդայ ազգայնական կուսակցութեան պոլշեւիկեան թեւին: Չանքէուի հրամանատարը եւս համայնավարներուն դէմ խիստ միջոցներ ձրագրած է: Զորրորդ բանակը Հունանի նահանգին մէջ գրաւած է դիրքեր, որոնք ուղղակի կը սպառնան համայնավար զինուորներուն:

∴ *Պոլսոյ միջոցաւ պոլշեւիկներու կողմէ Չինաստան ղրկուած գումարն է 100,000 տոլար:*

Հռոմ եւ Պելկրատ կը հաւանայնին

Սերպիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը հաղորդէ որ շուտով ուղղակի բանակցութիւնները պիտի սկսին Իտալիոյ հետ, Թիրանայի դաշնագրին վերաքննութեան հիման վրայ, մինչ Սերպիա յանձն կ'առնէ վաւերացնել Նէթթունօի դաշնագիրը:

Պելկրատի իտալական դեսպան զօրավար Պոտրէրօ բերանացի ծանուցագիր մը ներկայացուց, որուն համաձայն Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կնքուած դաշնագիրը Եուկօսլաւիոյ դէմ ուղղուած չէ:

«Թայմզ»ի Պելկրատի թղթակցին համաձայն, սերպ շրջանակները մտահոգ են սերպեւմաճառ դաշնագրէն:

Կը հաւաստուի թէ կոմս Պէթլէն Մուսոլինիի պարզելով Հունգարիոյ միջազգային կացութիւնը, շեշտած է թէ անհրաժեշտ է հարթել այն բոլոր դժուարութիւնները, որոնք կ'արգիլեն Հունգարիոյ արքայական գահի խնդիրը լուծել: Մուսոլինի խոստացած է բարեացակամութեամբ ուսումնասիրել այս խնդիրը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՇԻՐԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլիոյ Սեբաստահայ եւ բիւտասարդներու «Պարթեւ» միութիւնը որ մօտաւորապէս 2 ամիս առաջ ներկայացում մը տուած էր ի նպաստ Շիրակի աղէտեալներուն, գոյացած հասոյթը, 1200 ֆրանք, ղրկած է «Յառաջ»ի, յանձնուելու համար Պ. Պօղոս Նուպարի:

Կը խնդրուի ստանալ համապատասխան ընկալագրով:

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ՕՔՍՖՈՐԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Պ. Պօղոս Նուպար որոշ գումար մը յատկացուցած է Օքսֆորտի համալսարանին՝ հայագիտութեան յատկացուելու համար: Համալսարանի վարչութիւնը Փետր. 22ին այս մասին կայացուցած է որոշում մը: Կը քաղենք գլխաւոր կէտերը.—

Նկատելով որ Պօղոս Նուպար փաշա Օքսֆորտի համալսարանին նուիրած է 2750 սդերլին, իբր Գրըսթ, ի յիշատակ իր հօր՝ հանգուցեալ Նուպար փաշայի (երիցս վարչապետ եւ ատեն մը խնամակալ Եգիպտոսի) հաստատելու հիմնաթոշակ մը (bourse) հայկ. պատմութեան եւ գրականութեան ուսումնասիրութիւնը քաջալերելու համար, համալսարանը երախտագիտութեամբ կ'ընդունի իր նուէրը եւ կ'որոշէ՝

Համալսարանին կողմէ ընդունուած դրամը պահել յանուն Օքսֆորտի համալսարանի տեսուչին, ուսուցիչներուն եւ ուսանողներուն:

Այդ գումարէն տարեկան 100 սդերլին պիտի յատկացուի՝ երեք տարուան համար՝ համալսարանի անդամներէն ոեւէ մէկուն, որ պիտի ստանձնէ հայերէն պատմութեան եւ գրականութեան մասին ուսումնասիրութիւններ կատարել: Համալսարանի անդամ մը՝ որուն մայրենի լեզուն հայերէնն է, չի կրնար թեկնածու ըլլալ այս հիմնաթոշակին:

Վարչական խորհուրդը իրաւասու է թեկնածուները ընտրել քննութեամբ կամ առանց քննութեան, պայմանաւ որ առնուազն երկու ամիս առաջ յայտարարուի թէ թեկնածուները ո՛ր թուականին եւ ո՛ւր պիտի դիմեն:

Եթէ պէտք եղած արժանիքները ներկայացնող թեկնածու չգտնուելուն պատճառով կարելի չըլլայ ընտրութիւն կատարել, եւ կամ ոեւէ պատճառով ժամանակ մը որոշեալ գումարը կարելի չըլլայ իր նպատակին յատկացնել, դիզուած գումարները կամ հիմնադրամին վրայ պիտի աւելցուին եւ կամ պիտի յատկացուին ոեւէ ձեւով մը հայկ. պատմութեան եւ գրականութեան զարկ տալու գործին:

Այս թոշակը երկու անգամ նոյն անձին չպիտի կրնայ տրուիլ:

Կիներն ալ կրնան այրերուն պէս թեկնածու ներկայանալ:

Վարչական խորհուրդը իրաւասու է այս կանոնագրութիւնը ժամանակ առ ժամանակ փոփոխութեան ենթարկել՝ հաւանութեամբ Համալսարանի վարչութեան եւ հիմնադրին, այնքան ատեն որ անիկա կենդանի է, պայմանաւ որ միշտ նկատի առնուի հիմնադրին գլխաւոր նպատակը՝ այն է՝ զարկ տալ հայկ. պատմութեան եւ գրականութեան ուսումնասիրութեան:

ԴԵՂԻՆ ՎՏԱՆԳԸ

Եւրոպայի, մասնաւորապէս Անգլիոյ համար դեղին վտանգը մղձաւանջ մըն է եղած որ կը սպառնայ Եւրոպայի արդիւնաբերութեան եւ անոր աշխարհակալութեան՝ Արեւելքի մէջ։

Այդ հեռանկարը մինչեւ Ռուսաստանի յեղափոխութիւնը իրարու միացուցած է բոլոր աշխարհակալ պետութիւնները, միասնաբար խափանելու համար չինական վերածնութիւնը. իսկ այսօր պոլշեւիկ իշխանութիւնը «դեղին» վտանգը իբրեւ զէնք կը գործածէ Եւրոպայի եւ մասնաւորապէս Անգլիոյ դէմ, փութացնելու համար իր ծրագրած համաշխարհային յեղափոխութիւնը։

Այսօր Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ կը կատարուի հսկայ յեղաշրջում մը, վիթխարի խմորում մը, որուն հետեւանքները դժուար է դուշակել։ Չինական ազգային շարժումները Քանթոնէն մինչեւ Փեքին անհետանք չեն կրնար անցնիլ եւ մեծապէս կ'ազդեն բրիտանական եւ ուրիշ կայսրութեանց տնտեսական եւ քաղաքական կառուցուածքին վրայ։ Պոլշեւիկեան պայքարը բրիտանական կայսրութեան դէմ այսօր հասած է իր գագաթնակէտին։ Այդ պայքարին ահաւորութիւնը հասկնալու համար աւելորդ չէ ակնարկ մը ձգել Չինաստանի բազմամիլիոն ժողովուրդի շարժման բնոյթին եւ այն տնտեսական խնդիրներու մասին, որոնք բաւական անախորժ վիճակ են ստեղծած Եւրոպայի համար։

Համաձայն «Փրավտա»ի (թիւ 65-66) Չինաստանի ազգաբնակչութեան թիւը կը հասնի 436 միլիոնի, որ այժմ բաժնուած է չորս գլխաւոր իշխանութեանց մէջ. — Հարաւայինները՝ Քանթոնցիները իրենց ազգային իշխանութեան տակ ունին 210 միլիոն, որոնք պոլշեւիկներու ազդեցութեան տակ են. Հիւսիսայինները՝ Մուքտէնցիները ունին 130 միլիոն, Հունանի մէջ, Ու-Փէյ-Ֆուի իշխանութեան տակ, չէզոք Շանսի, Անհոյ, Սէզուանի շրջանները 95 միլիոն։ Այս հսկայ բազմութիւններն են, որ այսօր իրարու դէմ կը պայքարին, բայց բոլորը միացած են մէկ հարցի մէջ, — երկրի ազատագրումը՝ Եւրոպայի տնտեսական եւ քաղաքական լուծէն։ Սակայն քանի մը թուանշաններ, այդ հարիւրաւոր միլիոն բազմութեանց տնտեսական կաշկանդումները ապացուցանելու համար.— Հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին մէջ Չինաստանի մէջ չինական դրամագլուխ կայ 130 միլիոն դրամագլուխ, ճափոնական 270 միլիոն, անգլիական 12 միլիոն։ Ածուխի արդիւնաբերութեան մէջ 100 միլիոն տոլար է դրուած, որուն հարիւրին 50ը միայն չինական, մնացածը օտար։ Նոյն պատկերը կը ներկայացնէն միւս բոլոր հանքային շահագործումները։

Հաղորդակցութեան մէջ գրեթէ բոլոր երկաթուղիները կը դտնուին Եւրոպացիներու եւ ճափոնցիներու ձեռքը, եւ անոնց դրամագլուխն է որ կը շահագործուի։

Չինական ելմտացոյցը մօտաւոր հաշուով 450 միլիոն տոլարի կը հասնի, որուն 25 առ հարիւրը կ'երթայ իր փոխառութեանց տոկոսներուն։ Այդ փոխառութեանց գումարը կը հասնի 2,500,000,000 տոլարի, մեծ մասով՝ օտար պետութիւններէ կնքուած։

Եթէ միայն այս հաշիւները նկատի առնենք, կը տեսնենք որ Չինաստանը փաստօրէն հարկատու է ուրիշ պետութիւններու, որոնցմէ ճափոն, Անգլիա եւ Միացեալ Նահանգներ մեծապէս շահագործած են Չինաստանով։

Այնպէս որ, երեւութական է չինական անկախութիւնը։ Մինչեւ 1914 իր նուաճումներով առաջին տեղը կը գրաւէր Անգլիան։ Միւս բոլոր դրամատիրական երկիրները միասին առնելով, հազիւ կը հաւասարէին այդ կայսրութեան շահագործման։ Բայց չինական յեղափոխութենէն յետոյ մնծապէս ինկաւ Անգլիոյ ազդեցութիւնը, եւ զգալապէս տեղի տուաւ ճափոնի եւ Միացեալ Նահանգներու առջեւ։

Վերը հիշեցի որ հիւսուածեղէնի գործին մէջ 1927ին Անգլիան հազիւ ունի 12,000,000 տոլար, ճափոնի 270 միլիոնին դիմաց։ 1923ին 49 հիւսուածեղէնի գործարաններ կային միայն Շանկայի մէջ, 24 չինական, 20 ճափոնական, 5 անգլիական. 1925ին պատկերը կը փոխուի,— չինական 22, ճափոնական 33-իսկ անգլիական չորս։ Այսպէս, հետեւողական կերպով, ճափոնական դրամագլուխը ասպարէզն կը գրէ ինչպէս անգլիական, նոյնպէս չինական դրամագլուխը։ Բարածուխի արդիւնաբերութեան մէջ այժմ ճափոնցիները Մուքտէնի շրջանէն կ'արտածեն ամբողջ Չինաստանի քարածուխի ապահման հարիւրին 22ը, այն ինչ Անգլիան կարելի հարիւրին 18ը։ Մետաղագործութեան ասպարէզին մէջ ամբողջ Չինաստանի արդիւնաբերութեան հարիւրին 75ը ճափոնցիներու ձեռքն է, իսկ մնացածը՝ միւսներուն։

Սեղանաւորական ասպարէզին գալով, Չինաստանի մէջ կը գործեն 43 օտար դրամատուներ, որոնց 30ը ճափոնական, 4ը անգլիական, 2ը ամերիկեան, եւ 20 օտար եւ չինական խառն դրամատուններ, որոնց դրամագլուխը կը հասնի 835 միլիոն տոլարի, չինական եւ խառն միայն 135 միլիոն, անգլիական 110 միլիոն, ամերիկեան 19 միլիոն, իսկ ճափոնական 600 միլիոն եէն)։ Երկաթուղիներու արժէքն է 639,540,000 տոլար, որուն 268 միլիոնը միայն չինական պետական սեփականութիւն է, իսկ մնացածը անգլիական, ճափոնական եւ ֆրանսական։ Երկաթուղիներու գործին մէջ, ինչպէս պետական, նոյնպէս մենաշնորհ ստացած ճափոնցիները մուտքէն ստացած ճափոնցիները ղրած են 338 միլիոն, Անգլիացիները 132 միլիոն, Ֆրանսացիները 91 միլիոն տոլար։

Դրամատիրական աշխարհին համար Չինաստանը ամէնէն աւելի հրապուրիչ է իբրեւ ապարէզ լայն առեւտուրի։ Հարիւրաւոր միլիոն ժողովուրդի աշխատանքի արդիւնքը, հում նիւթի արտածումը եւ պատրաստ նիւթերու հայթայթումը մրցակցութեան առարկայ է։ Պատերազմէն առաջ Չինաստանի ամբողջ արտաքին առեւտուրին հարիւրին 51ը Անգլիան կ'ընէր, ճափոնը՝ հարիւրին 15,8, Ամերիկան՝ հարիւրին 9,2, մնացածները հարիւրին 23. իսկ 1925ին, արտաքին առեւտուրի գումարը կը հասնէր 1,724 միլիոն տոլարի, այս անգամ Անգլիոյ բաժինն էր հարիւրին 31,3։ ճափոնը՝ հարիւրին 30,5, Ամերիկան՝ հարիւրին 16.3, մնացածները հարիւրին 21.9։

Այս առնչութիւները կը ցուցնեն թէ ինչքան մեծ արժէք կը ներկայացնէ Չինաստանը բրիտանական կայսրութեան եւ ճափոնի համար, տնտեսական տեսակէտէն։

Այդ հսկայ երկիրը փաստօրէն Անգլիոյ համար նիւթի եւ ոսկիի անսպառ աղբիւր մըն է եղած։ Պոլշեւիկները այս իրողութիւնը լաւ գիտնալով, կը հարուածեն Անգլիան եւ կ'ուզեն ցամքեցնել այդ աղբիւրը։ Այսօր ազգային շարժման առաջին նշանաբանն է «Անկէ Անգլիան», պօյքոտ անգլիական առեւտուրի դէմ։ Բնականօրէն առաջ շահողը պոլշեւիկները չպիտի ըլլան, քանի որ իրենք չեն կրնար Անգլիոյ տեղը բռնել արդիւնաբերութեան եւ առեւտուրի մէջ։ Բայց կը վնասուի Անգլիան։ Իր առեւտուրի հարիւրին 50ը գեղչուած է մինչեւ 1926, եւ շահողներն են ճափոնը, Ամերիկան եւ միացածները, որոնք քայլ առ քայլ կը հասնին Անգլիոյ տնտեսական նուաճումներուն։ կը թուի թէ ճափոնի յաջողութիւնն ալ չի վախցներ պոլշեւիկները, այլ կ'ուրախացնէ, որովհետեւ առեւտուրը, արդիւնաբերութիւնը կեդրոնանալով դեղին ցեղին ձեռքը, պիտի կղզիանան ու միասին Անգլիան եւ Եւրոպան։ Չէ՞ որ իր նպատակն է այդ միջոցով հարուածել եւ տնտեսական ճգնաժամի միջոցով փութացնել համաշխարհային յեղափոխութիւնը Եւրոպայի մէջ, սկսած Անգլիայէն։

Պոլշեւիկամէտ Քանթոնցիները վերջերս գրաւեցին Շանկայը, Նանքինը եւն.։ Պոլշեւիկները ամէն տեղ խրախճանքի մէջ են, կարծես հաժաշխարհային յեղափոխութիւնը սկսած է եւ իրենք հասած են իրենց նպատակներուն, թէեւ շատ կ'ամաչարէն։ Բայց չմոռնանք որ Շանկայի կարեւորութիւնը խիստ մեծ է։ Շանկայը Փարիզի ընդարձակութեամբ քաղաք-նահանգիստ մըն է եւ ունի երեք միլիոն բնակիչ։ կը դտնուի ծովին ափը՝ Եանկցէ գետին բերանը։ Այս դետը, 2000 քիլոմորութեամբ նաւարկելի է Չինաստանի սրտին վրայ եւ իր հովիտին մէջ կ'ապրի 200 միլիոն ժողովուրդ, այսինքն 1 ութերորդը երկրագնդի բնակչութեան։ Շանկայի միջոցաւ կը կատարուի ամբողջ Չինաստանի առեւտուրին հարիւրին 60ը եւ այնտեղ է կեդրոնացած արդիւնաբերութեան խոշոր մէկ մասը։ Պոլշեւիկները գիտեն այս բոլորը։

Երբ յաջողի իրենց ծրագիրը՝ իսպառ արգիլել Անգլիոյ առեւտուրը Շանկայի մէջ — փաստօրէն Անգլիան պիտի զրկուի ապրանքի եւ ոսկիի այն հսկայ դեզերէն, որուն կրճնած է իր գործերէն մէկ խոշոր մասը։

Պիտի յաջողի՞ն Պոլշեւիկները։ Կամ Անգլիան պիտի կրնա՞յ որոշ զիջումներով լեզու գտնել Չինացի յեղափոխականներուն հետ եւ ապահովել իր առեւտուրը։

Դժուար է դուշակել ապագան։ Մէկ բան է պարզ — Անգլիան իր բոլոր միջոցները լարած է, ապահովելու համար իր նուաճումները։ Ան կը չանայ մէկ ճակատ կազմել շահագրգռուած պետութեանց հետ, Չինաստանի մէջ, պոլշեւիկեան ճակատին դէմ. թէ և այդ գործը բաւական դժուարէ, քանի որ այդ պետութիւնները որքան շահագրգռուած են Անգլիոյ գերիշխանութեան նուազումով, նոյնքան եւ իրենց շահերուն ապահովութեամբ։

Ո՞վ պիտի յաղթէ այս պայքարին մէջ. Անգլիա՞ն թէ պոլշեւիկ Ռուսիան։ Կամ արդեօք ոչ մէկը եւ ոչ մի՞ւսը, այլ միայն դեղին ցե՞ղը ճափոնի գլխաւորութեամբ։ Այս հարցերուն վերջնական պատասխանը մենք չէ՛ որ պիտի տանք։ Մօտիկ ապագան կը լուսաբանէ։

ՌՈՒԲԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թաւմզի պոլսոյ Թղթակիցը հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ Մոսկուայի Գ. Միջազգայինը պոլսոյ միջոցաւ կարեւոր գումարներ փոխադրած է Քանթոն՝ Փուս-Մին-Թանկին։

կասկածի տեղի չտալու համար, դրամատան միջոցաւ դրամները հեռագրով կը ղրկուէին չինացի վաճառականներու անունին, ի հաշիւ Թուրք վաճառականի մը, որ իբրեւ թէ Չինաստանէն ապրանք գնած էր։ Թուրք իշխանութիւնները չէին կրնար ոեւէ կերպով հակակշռել առեւտրական այս գործողութիւնները, հետեւաբար եւ արգիլել դրամներու փոխադրութիւնը։

ՋՐԱԲԵՐԴԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.— Մարգուշեվանի (Հայաստան) մէջ տարուած են անհրաժեշտ հետախուզութիւններ, սկսելու համար շինութեան Ջրաբերդի մեծ ջրանցքին, որ պիտի ոռոգէ 12,000 տեսիադին հող։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԾՆԱՒ ԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԹԻՒՐՔ ՕՃԱՂԸՆԵՐՈՒ 16ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Պոլսոյ մէջ առաջին Թիւրք օճաղըի հիմնարկութեան 16րդ տարեդարձը Թուրքիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ տօնուեցաւ Մարտ 25ին՝ մեծ հանդէսով, մասնակցութեամբ Թուրք մտաւորականներու եւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու։ Այս հանդէսը հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ «Միլլիյէթ» (26 Մարտ).—

Օճախի շէնքը զարդարուած էր գրօշակներով եւ գոյնզգոյն էլեկտրական լապտերներով։ Շէնքին ճակատը ձուաձեւ տախտակի մը վրայ նկարուած էր արձանագրութեամբ՝ «Թիւրք օճաղը, 1328», հիմնարկութեան թուականը։

Կէսօրէն վերջ Օճախի պարտէզին մէջ ծովային նուագախումբը ազգային եղանակներ նուագեց։

Ժամը 3ին առաջնորդները Օճախականներու վարչական խորհուրդին նախագահուհի Նաքիհ Հանըմ հիւրասիրեց հրաւիրեալները, որոնց մէջ էին Թուրք մեծ բանաստեղծ Ապտիւլհաք Համիտ պէյ, Պոլսոյ զինուորական հրամանատար Շիւքրի Նայիլի փաշա, հեծելազօրքի քննիչ Ջէմիլ փաշա, Իպրահիմ Թալի, կուսակալ Սիւլէյման Սամի, Համալսարանի ընդհանուր տեսուչ Նուրէտտին, Առեւտրական Սենեակի նախագահ Հիւսէյին, քաղաքապետի օգնական Շիւքրի Ալի պէյերը, Համալսարանի ուսուցիչները, բարձրաստիճան զինուորականներ, թաղապետական խորհուրդի եւ Նահանգային ընդհ. ժողովի անդամները, կրթական ցեսչութեան, քաղապետութեան, կուսակալութեան պաշտօնատարները, զանազան դպրոցներու տնօրէնները եւ ուսուցիչները եւ Պոլսոյ բարձր դասակարգին պատկանող բազմաթիւ հանըմներ։

Օճախին քանիֆէրանսի սրահը այս մեծ օրը տօնելու համար ետկած հարիւրաւոր օճախականներով լեցուած էր։ Խիստ վեհ տեսարան մը կը ներկայացնէր ասոնց իրար շնորհաւորելը, նուագախումբի եւ բաժշտութեան մէջէն։ Ներկանեըուն լիմոնատ, պիսքիւի, սիկառ եւ սուրճ հրամցուեցաւ։

Ժամը 4ին Օճախի երիտասարդական ակումբին անդամ հտգին ներմներն ու պէյերը խանդավառ շեշտերով երգեցին Ընկերութեան քայլերգը, զոր ներկաները յոտնկայս եւ իսկական հրճուանքով մտիկ ըրին ու ծափահարեցին։

Ցետոյ բեմ բարձրացաւ բանաստեղծ Ճէլալ Սահիր պէյ, որ հետեւեալ ճառը խօսեցաւ.—

«Պոլսոյ մէջ առաջին Թիւրք Օճաղըն, Մայր օճախը, հիմնուեցաւ 1328 տարուան Մարտի 12ին, որ կը համապատասխանէ 1912 Մարտ 25ին։ Թրքական եսին ներքին խորերէն ծնած հիմնարկութեանց երրորդն էր ասիկա։ Առաջինը «Թիւրք Ջէրնէկի»ն էր, որ ծնաւ օսմանեան կայսրութեան սահմանադրական կառավարութիւն դառնալու վաղորդայնին. յետոյ 1913ին «Թիւրք պիլկի տէրնէկի» անունը առնելով, սկսաւ աշխատիլ Թրքական ձգտումներու իրագործման, սակայն երբ Պոլսոյ Համալսարանին մէջ բարենորոգումներ կատարուեցան, պարզապէս նախապատրաստական շրջան մը բոլորած եղաւ եւ իր գործունէութիւնը դադրեցուց։

Երրորդը «Թիւրք Եուրտուն» էր։ Այս հիմնարկութեան նպատակն էր՝ Թրքական բաղձանքները կեդրոնացնելու եւ զօրացնելու նպատակով ամէն անկիւնէ եկող երիտասարդներուն ազգային լոյս ու առաքինութիւն բաշխել, դանոնք իր թեւերուն տակ առնել, Թուրք ազգն ու ցեղը արթնցնել, անոր գոյութիւնն ու բոլոր Թանկագին առաւելութիւնները սորվեցնել, սիրտերուն մէջ ազգային սիրոյ կրակը արծարծել, գիտական ու գրական Հաւաքածոյ մը հրատարակել։

«Թիւրք Եուրտու»ն ալ ժամանակ մը վերջ իր պարտականութիւնները Օճախին փոխանցեց։

Վերջապէս կազմուեցաւ «Թիւրք օճաղըն», նպատակ ունենալով դառնալ՝ ջահ մը, Թուրք երիտասարդութիւնը առաջնորդելու համար, զարթուցիչ մը՝ անոնց սրտին մէջ բարախիլ սկսած նոր եւ վեհ զգացումները արթնցնելու եւ անոնց գաղափարներուն նոր դաբիր մը ըլլալու համար։ Ասիկա մեր ազգային պատմութեան մէջ վերածնունդ մըն է։

«Իրական վերածնունդ մը՝ օսմանեան կայսրութեան մէջ, որուն աշխարհագրական մեծութիւնը մարդուս հիացումի սխալ զգացումը կը ներշնչէր, սակայն մօտէն դիտուած ատեն կը տեսնուէր թէ զանազան կտորները իրար միացնող տեզերը փտած եւ փշրուելու պատրաստ էին, վերածնունդ մը այն խոր խաւարին մէջ, ուր դեռ հասարակութեան եւ ազգութեան ըմբռնումները չէին զատուած, ուր դեռ խիստ շատ խելքը գլուխը մարդիկն անգամ կ'երազէին տարրերու միջեւ համերաշխութիւն գոյացնելը։

«Ասիկա՝ մտութեան վարժ շատ մը աչքեր անհանգիստ ըրաւ։ Օտար տարրերը, Թուրքին այս զարթօնքէն ծագելիք վտանգէն վախնալով սաստիկ թշնամութիւն ցոյց տուին։ Պօնքը ազգութենէն զատել չկրցող անմիտները այս զարթօնքը անկում մը նկատեցին»։

Ճէլալ Սահիր պէյ յիշեց նաեւ օճախին մատուցած թանկագին ծառայութիւնները։

Ճառէն վերջ եւրոպական նուագախումբ մը տրուեցաւ։ Ցետոյ թանպուրաճը Օսման Ֆէհմիվան այդ հին Թրքական երաժշտական գործիքով Թուրք ազգային եղանակներ նուագեց. տեղի ունեցան զէյպէկի եւ ուրիշ ազգային պարեր։

Հանդէսը շարունակուեցաւ գիշերն ալ։

Նոյն օրը Էնկիւրիի մէջ եւս հանդէսներ կատարուեցան։ Մարտ 25ը Թիւրք Օճաղիներու օր կը նկատուի։ Այս առթիւ անդամատերներ տրուեցան օճախի իսկական անդամ ընդունուած մօտ 100 հոգիի եւ բանաստեղծ Ութմէտ Էմրին բանախօսեց։

*
**

Էնկիւրիի մէջ Թիւրք օճաղներու կեդրոնական շէնքին հիմնարկէքին առթիւ վարչապետ Ըսմէթ փաշա իր խօսած ճառին մէջ ըսաւ.

Ներկայիս կը բոլորենք ազգայնականութեան շրջան մը։ Ազգութեան գաղափարը միայն անկեղծ ազգասէրներու միտքին մէջ գոյութիւն ունեցող գաղափար մը չէ, այլ ծրագիր մը, որ շարունակ կ'իրագործուի եւ որ կը նմանի արեան շրջանի մը, որ կեանքին բոլոր մասերը երակները պատած է։ Մասը պատճառը պարզ է։ Որովհետեւ, ազգութեան գաղափարով, մենք կարելիութիւն կը դանենք, հարիւրնիւր սահմաններուն մէջ, մեր ամբողջ Ջանքերը մէկ ուղղութեամբ կեդրոնացնելու։ Բոլորս ալ կը հաւատանք թէ տարբեր ծագումներէ գաղափարներուն միջեւ միութեան ամէնէն ամուր կապը միայն ազգութեան գաղափարն է։ Ընտրեալ դասակարգին ազնուական ցոյց տուած համբերութիւնն ալ կ'ապացուցէ թէ ազգայնականութեան շրջանին Թիւրք օճաղները մտաւորական գործունէութեան տեսակէտէն ո՛րքան կարեւոր դեր կը կատարեն։

«Թիւրք օճաղըները ներէ ի վեր իրենց առաջին պարտականութիւնը արժանապէս կերպով կատարած են։ Մինչեւ բոլորս ալ կը փափաքինք թող թապէս, բարոյապէս եւ կերպով մեր ձեռքէն եկած չափով ընծեռել թիւրք օճաղըներուն։ Անոնք բացման գնանի վրայ շատ բան կ'ընեն, կը մղէ՛ն, կը յարդ կը վայելէն, կը մղէ՛ն որ նոր հիմնուելիք շէնքը թական գնանի վրայ եւս անարժանիքը բարձրացնելու ուէ»։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԻՇՏ ԶՐԱԿՈՒ

Մոսկուայի էլմտական դաշարութիւնը կը հրատարակէ հետեւեալ ցանկը, որուն համաձայն, 1926-1927 տարուան թացքին Անդրկովկասի մէջ տի հիմնուին զանազան գործարաններ, որոշուած վարկերով։

Ատրպէյճանի նաւթերուն համար ձիթան գործարան, վարկ 2 միլիոն 544 հազար րուբլի։ այս տարի պիտի ծախսուի 1 միլիոն 251 հազար րուբլի։ Կազուլինի գործարան, վարկ միլիոն րուբլի, այս տարի պիտի ծախսուի միայն 264 հազար րուբլի։ Բնածխուկի գործարան եւ ջրաղաց, Ատրպէյճանի տական արդիւնաբերութեան համար, վարկ 400 հազար րուբլի, այս տարի պիտի ծախսուի 250 հազար րուբլի։ Բնածխուկի գործարան, Հայաստանի մէջ, վարկ 180 հազար րուբլի, ամբողջը պիտի ծախսուի այս տարի։ Գործարան, Բաղդադեի մէջ, վարկ 643 հազար րուբլի. այս տարի պիտի ծախսուի միայն 200 հազար րուբլի։ Սղոցարան, Բաքուի վրայ, վարկ՝ 500 հազար րուբլի, այս տարի պիտի ծախսուի միայն 300 հազար րուբլի։ Սղոցարան, Բաքուի մէջ, վարկ՝ 290 հազար րուբլի։ Սղոցարան, Մինգեչաուրի մէջ, վարկ՝ 150 հազար րուբլի։ Սղոցարան, Ղարաբաղի մէջ, վարկ՝ 38 հազար րուբլի, որ բողջը պիտի ծախսուի այս տարի։ Թուղթի գործարան, վարկ՝ տանի մէջ, վարկ՝ 7 միլիոն 500 հազար րուբլի, այս տարի պիտի ծախսուի միայն մէկուկէս միլիոն րուբլի։ Մանարան, Ալեքսանդրոպոլի մէջ, վարկ՝ 3 միլիոն րուբլի, որուն 100 հազար րուբլին պիտի յատկացուի բնակարանային շինութեան, այս տարի պիտի ծախսուի 1 միլիոն 600 հազար րուբլի։ Մետաքսի գործարան, Ատրպէյճանի մէջ, վարկ՝ 800 հազար րուբլի։ այս տարի պիտի ծախսուի միայն 600 հազար րուբլի։ Մետաքսի գործարան, Վրաստանի մէջ, վարկ՝ 860 հազար րուբլի, այս տարի պիտի ծախսուի միայն 400 հազար րուբլի։ Տկլորչելի հանքերու ուսումնասիրութեան համար, այս տարի պիտի ծախսուի 80 հազար րուբլի։ Ծծմբաքարի (Ազրպէյճան՝) 225 հազար րուբլի, Անիի յեսանաքարին՝ 50 հազար րուբլի, տուֆ քարի համար 100 հազար րուբլի, յեսաքարի համար 99 հազար րուբլի, գրաքարի համար (վրաստան) 60 հազար րուբլի։ Շիլի գործարան (Բորժոմ) 15 հազար րուբլի։

ԳԻՆՀԱՅԻՑ ՆՈՒՎԱՐԴ...

ՀԱՅՏՆԻ ԿԱ ՀԱՅԿԱՆ ԳՈՎԱՍՓՈՒՆՏ

— Լաճարճյան ախտաբուժարանը չորս տարուայ ժամկէտով վարձակալութեան տրուած է մեզի եւ ոչ թէ Եղիայեանի։

Ասիկա նկատի առնելով՝ Ազգային Ժողովի վերջին նիստին մէջ Ազգ. Ներկայացուցչական Մարմնի անդամ Տ. Գրիգոր Արք. Գալուստեան հարցում մը ուղղեց Ազգ. Առաջնորդարանի Վարչութեան։ Ան ըսաւ, որ ինք ոչ մէկ անգամ ներկայացուցած է Առաջնորդարանի Վարչութեան, որ Լաճարճեան ախտաբուժարանը վարձակալութեան տրուած է Եղիայեանի, որ ան ալ իր հերթին ենթավարձակալութեան տուած է ուրիշներու։ Ուստի հարցուց, թէ ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ Առաջնորդարանի Վարչութիւնը չգիտնայ այդ մասին։

Առաջնորդարանի Վարչութեան անդամ Տ. Գարեգին Արք. Սրուանձտեան պատասխանեց, որ Առաջնորդարանի Վարչութիւնը գիտէ այդ մասին, սակայն ինք չի կրնար ըսել, թէ ինչպէ՞ս Եղիայեան ենթավարձակալութեան տուած է ուրիշներու։

— Ես ալ գիտեմ, որ Եղիայեան ենթավարձակալութեան տուած է ուրիշներու, ըսաւ Տ. Գրիգոր Արք. Գալուստեան։ Ես ալ գիտեմ, որ ան ամսական 1000 ոսկի կ՚առնէ ենթավարձակալներէն

"Էթապլի,, Ցոյները

Պոլսոյ Թուրքերէնի Փոխանակութեան Խառն Ցանձնաժողովին կողմէ վէսիգաներ սկսած են բաժնուիլ «Էթապլի» նկատուած Ցոյներուն, որոնց թիւը շատ է։ Քննութիւնն կը կատարուի հազարի չափ Ցոյներու մասին, որոնց կացութիւնը կասկածելի նկատուած է։

Փոխանակութեան Խառն Ցանձնաժողովի 6րդ յանձնախումբի անդամներուն միջեւ անհամաձայնութիւն ծագած է Պոլսոյ մէջ գտնուող Ազատօլուցի Ցոյներուն «Էթապլի» ըլլալը կամ չըլլալը ճշդելու խնդրին մասին։ Թուրք պատուիրակ Ֆուատ պէյ՝ իր տեղեկագրով պահանջած է որ «Էթապլի» ըլլալը պնդող Ցոյներու վերաբերեալ փաստաթուղթերը իր կողմէ անձամբ քննուելով որոշուի մը տրուի, իսկ հելլէն պատուիրակն ալ հակառակը կը պնդէ։

Թուրքերէնը ոչ-թուրք վարժարաններուն մէջ

Կրթական գործավարութիւնը վերջերս սկսած էր քննութիւններ կատարել փոքրամասնութեանց եւ օտար վարժարաններու մէջ կատարուած Թուրքերէնի ուսուցման մասին։ Քննութեանց միջոցին տեսնուած է որ Թուրքերէնի ուսուցման մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն հայ դպրոցները, երկրորդ կուգան Հրեաները եւ երրորդ՝ Ցոյներն ու օտար վարժարանները։

«Սօն Սաաթ» կը տեղեկանայ թէ, կրթական անօրէնութիւնը կը խորհի նախակրթարաններու Թուրք ուսուցիչներուն ամսականները բարձրացնել, նկատելով որ անոնք աւելի նուազ Թոշակ կը ստանան միչնակարգ եւ բարձրագոյն վարժարանի իրենց պաշտօնակիցներէն, հակառակ անոր որ Թուրքերէնի դասաւանդութիւնները կը գտնուին նոյն աստիճանի վրայ։

Իտալեւահաւտ դաշնագիրը

Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կնքուած դաշնագիրին գլխաւոր յօդուածներն են՝ 1.— Տեւական խաղաղութիւն եւ մշտնջենական բարեկամութիւն պիտի ունենայ Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ։ 2.— Երկու դաշնակիր բարձր կողմերը յանձն կ'առնեն հաշտարար ձեւով, եւ անյաղողութեան պարագային իրաւախոհութեամբ լուծել երկու երկիրներու միջեւ ծագելիք այն բոլոր վէճերը, զորս կարելի չպիտի ըլլայ որոշ պայմանաժամի մը մէջ դիւանագիտական ճամբով կարգադրել։ Այս տրամադրութիւնը չի վերաբերիր դաշնակիր կնքուելէն առաջուան վէճերուն։ 4.— Դաշնագրին տեւողութիւնն է տասը տարի։ Եթէ այս պայմանաժամէն մէկ տարի առաջ դաշնագիրը չնչելու առաջարկ չներկայացուի, երկրորդ տասը տարուան համար եւս արժէք պիտի ունենայ։

Դաշնագիրը միայն 5 յօդուածէ կը բաղկանայ եւ մասնաւոր յիշատակութիւն չկայ թէ մէկ կողմը իր չէզոքութիւնը պիտի պահէ, երբ միւս կողմը պատերազմի մտնէ։

Ինչպէս ո եւ է նոր դաշնագիր կնքուած ատեն, այս անգամ ալ հակառակորդ մամուլին մէջ զրոյցներ հրատարակուած են թէ գաղտնի յօդուածներ կան։

Կոմս Պէթլէն ընդունուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին և պապին կողմէ եւ երէկ մեկնեցաւ Հռոմէն։ Շնորհաւորական ճառեր փոխանակեցին Մուսոլինի եւ հունգար վարչապետը։

Տր Փիւհտօի օդանաւը այրած

Կը յիշուի թէ իտալացի օդանաւորդ մարքիզ տը Փինէտօ Փետրուար 13ին Սան-Ռէմօէն ճամբայ ելած էր եւ պիտի փորձէր մէկ թռիչքով կտրել Ալանտեանը եւ հարաւային Ամերիկա երթալ։ Ջրծղանաւը չկրցաւ այդքան երկար ճամբորդութեան համար անհրաժեշտ պէնզինը առնել, որով ստիպուեցաւ ճամբան կղզիի մը մէջ կանգ առնելով շարունակել ճամբան։ Անկէ ի վեր շատ յաջող կերպով իրագործեց իր ծրագիրը եւ առջի օր Ռուզվելթ-Տէմի ափը իջաւ։ Բանուորներ օդանաւը կը մաքրէին եւ պէնզին կը լեցնէին, երբ յանկարծ կրակ առաւ, չզիտցուիր ինչպէս։ Մարդիկը հազիւ հազ կրցան լիճը նետուիլ եւ լողալով ազատուիլ։ Օդանաւը ամբողջովին այրեցաւ։ Փինէտօ մտադիր է օդանաւին շարժիչ մեքենաները հանել լիճին մէջէն։

Հայ մը ապաւինուած

Պէյրութի Թերթերը կը գրեն թէ Պաաուլինի մօտ, Մուխթարա տիւրզիաբնակ գիւղին մէջ երկու եղբայրներ Պօղոս եւ Պետրոս Օճեան յարձակում կը կրեն. առաջինը կը սպաննուի, իսկ երկրորդը ծանրապէս վիրաւոր վիճակի մէջ կը փոխադրուի Պէյրութ։

Պօղոս եւ Պետրոս բնիկ Ատեամանցի են, կը բնակին Զահլէ եւ կը զբաղէին հին հագուստի առեւտուրով։ Կ'ըսուի թէ անոնք Զահլէէն Մուխթարա գիւղը գացած էին հին հագուստի առեւտուրով զբաղելու եւ իրենց հետ ունէին 3-400 հնչուն ոսկի։

Լուցկիի մենաշնորհը

Կառավարութիւնը ծրագրած էր լուցկիի մենաշնորհը պետութենէն առնելով տալ ֆրանքեւշուէյտական ընկերութեան մը։ Այս ծրագիրը երեսփ. ժողովին ելմտական յանձնաժողովին կողմէ քննուեցաւ առջի օր։ Ներկայ 40 հոգիէն 20ը թեր, 20ը դէմ արտայայտուեցան կառավարութեան առաջարկին, որով չընդունուեցաւ։ Դէմ քուէարկողներն էին ընկերվարականները, համայնավարները եւ կարգ մը արմատականներ։

Կառավարութիւնը մտադիր է այս խնդիրը օրակարգի վրայ դնել յառաջիկայ Մայիսին, երբ Խորհրդարանը վերաբացուի։

Զգուշացիր խաչագողներէն

Մեզի կը հաղորդեն թէ Նէօյեիի եւ ուրիշ արուարձաններու մէջ քանի մը հայ խաչագողներ եւ սուտ մուրացկաններ մէջտեղ ելած են, որոնք կեղծ թուղթերով կամ վկայականներով ամէնուն դուռը ափ կ'առնեն։ Անցեալ օր ասոնցմէ մէկը նոյն իսկ վերարկու մը գողցած է, երբ սպասուհին վայրկեան մը զինքը մինակ ձգած էր։ Այս խաչագողներէն մէկը՝ որուն մէկ թեւը ծննդենէ պակասաւոր է, ինքզինքին պատերազմի վիրաւորի կեղծ հով մը տուած է եւ այդպէս կը մուրայ։ Ուրիշ մը՝ մուշտակ օձիք մը կը կրէ եւ սպառնական ձեւով դրամ կը պահանջէ։ Զոյգ պտտող խաչագողներ ալ կան, որոնք իբրեւ թէ հիւանդանոցէն նոր ելած ըլլալով կամ ինքնուիեան թուղթ չունենալով, դրամ կը պահանջեն։

Ասոնք ընդհանրապէս տուներու դուռը ափ կ'առնեն ցերեկէ վերջ, երբ այր մարդ չկայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ապրիլ 5ի պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ ցանկը ֆրանս. քաղաքացիութիւն ստացած բազմաթիւ օտարականներու, որոնց մէջ նաեւ հետեւեալ Հայերը.—

Ժան Հարոնեան, վաճառական, ծնած Էնկիւրի, 1890 Մայիս 20ին կը բնակի փարիզ։

Կարապետ Փէհլիվանեան, ծնած Պոլիս 1858 Յուլիս 16ին, կը բնակի Նիս։

Վլատիմիր-Անտրէ-Արուչեան, անուանեալն *Արուչէֆ*, գրագէտ. ծնած Շամախի (Ռուսիա) 1879 Նոյեմբեր 24ին, հայրը Հայ· կը բնակի փարիզ։

ԱՆԳԼԻՈՑ աշխատաւորական կուսակցութիւնը քուրն կերպով կ'ընդդիմանայ կառավարական այն օրինագիծին, որով ընդհ. գործադուլները խիստ սեղմումներու կ'ենթարկուին։

ԱՄԵՐԻԿԱՑի մեծ պատերազմին մասնակցութեան 10րդ տարեդարձը (1917 Ապրիլ 6) տօնուեցաւ փարիզի մէջ առջի օր։

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ. ժողովին մէջ առջի իրիկուն յանկարծ կռիւի համաձարակ մը ծագեցաւ։ Բազմաթիւ պաշտօնեաներ ստիպողաբար հիւանդանոց փոխադրուեցան։

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

10 Ապրիլ, կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը

կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ

եւ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԼՆԵՐ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

վաղը՝ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ձիշտ դիմաց եւ մօտը

կը ներկայացնէ՝ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար

եւ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԼՆԵՐ քրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէչիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն։

ԳԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՆՇԱՆ ՊԷՀԻԹԱՇԼԵԱՆԻ երգիծավէպը

"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱԶԱՐ,,

Դիմել «Ցառաջ»ի խմբագրութեան պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառնեըէն ու արտասահմանէն՝ պ. վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me)։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Կ. ներսէս եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին Կ. Յ. ներսէսի մահուան առիթիւ։

ՅԱՒԵՏԱՏԵՍ

Շ. Յ. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ վաղը շաբաթ գիշեր ժամը 8·30ին Café Rocher· մէթրօ Օտէոն։

Հ. Յ. Դ. Պէվիւի Ընթակոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին Ռոստոմի սրահը, 131 Faubourg du Temple։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Յ. Ամատունի։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընկերական ընդհ. ժողովը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1ին Րիւ Րէփիւպլիք 65, սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ վարչութեան նոր ընտրութիւն։

Շ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ «Իշխան» խումբի ընդհ.ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Անհրաժեշտ է բոլորին ներկայութիւնը անդամատուրներով։

Շ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ «Հրայր» խումբիժողովը՝10Ապրիլ կիր.կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, 315 Rue de Lyon։ կը խնդրուի չարձանագրուած ընկերներէ ներկայ ըլլալ, իրենց տետրակները առնելու համար։ Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Շ. Ե. Ո. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը՝ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7ուկէսին, Ֆրանսական սրճարանին մէջ։ 173 Rue Etienne Dolet Alfortville։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայ բենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ կիրակի 10 Ապրիլ, ժամը 2ին, 12, Րիւ լ'Աթլաս, Մէթրօ Պէլվիլ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկուցում։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ՓԱԽՈՒԻ

թերթիս գործակալ Գ. Թերիկեանի ՖՐԱՆՖՈ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 րիւ տէ Տամինիքէն

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «Կրնա՞նք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը։ Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette· Paris (10me).

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է

ԸՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ

14 Rue de la Fare

NICOLO

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ցերմակ պանիր, քէֆալ ձուկ, սուրաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանսննդեղէններ, վօտքա։ Ապսպրանքները յանձնելի բնակարան։ 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ

ԿԸ ՀԱՅՑԱՅԲԷ ՉԵՋԻ

ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի դիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Pavillon Sous Bois-Gargan կառ տր լ'Էսթէն 30 վայրկեան

3 սենեակ, խոհանոց, անձրեւէ, ընդարձակ պարտէզ, ջուր, կազ, ելեկտ.։ վարձք տարեկան 2500 ֆրանք։ Դիմել երեկոյեան 7էն վերջ, 3 Rue Lemercier, Paris (17me), Պ. Աբշաւիրին։

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԵՕՐԷՔՆԵՐ

Անարատ կարագէ զատկական անմրցելի չէօրէքներ՝ պատրաստած Պոլսոյ Թոքաթլեանի 25 տարուան վարպետ Պ. Դ. Թօփձեանի կողմէ։

Ցօնախմբութեան, հարսնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացարձակապէս անմրցելի գիներով։

Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆ, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Bourg Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ Ժօռէս կամ Պոլիվար։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆԻ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խորհրդատուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առատաձեռնութիւն ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԾԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԳԱԼ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէն պահու

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՑԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱԴ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97-39 Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակի

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ —o— Téléphone: Gobelins 37-41

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմատպագրական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու։ Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս ամէն հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՋԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Ցաքեր Թահրա պէյ 5, Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 12.50, Արշէն Լիւբէն 20, Ռասքութին 15, Նամուս 10, Ջար ոգի 10, Պատուի համար 10, Լռութիւնը 8, Երազահան 6, Կոյսի մը Օրագիրը 5, Անձկութեան ժամեր 2, Մոպէլվար 12,50, Բարիզէթ 7.50, Տօքթ. Մօրի վրէժը 5, Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Ոսկի Աքաղաղ 10, Թուղթի փաք 5, Վերջալոյսին տակ 5, Ճամբուն վրայ 10, Պէպէքս 10, Պարզ Քարոզներ Բ. եւ Գ. հատորներ 35, Զորս Աւետարաններ 12.50, Հացին երգը 25, Հայաստանի Նկարիչներուն Ալմանախը 40, Նարեկ աշխարհաբար 40, Յոյզեր եւ երազներ 22.50, Ռուբէն Ժող. պատմ. 7.50, Մթիլմօնտի քաղաքապետը 6, Ծուլութեան պահերէս 7.50, Անցեալից (Էջեր) 35, Անաթօլ Ֆրանս 25, Խրիմեան (Թ. Ե. Գ.) 25, Արդի կինը եւ իր հոգեբ. արժէքները 3, Երան անգլ. բառարան 40, Պէպէներ՝ Զարեհոց 20, Մանիքէա 10, Ռօլանի երգը 10, Լոնգոսի հովուավէպը (Տաֆնիս եւ Քլօէ) 8, ինչպէս նաեւ վիպական, թատերական բանաստեղծական եւ ազգային գիրքեր, բառարաններ, խօսակցութիւններ հաւաքածոներ եւն։

ԳՐԱՏՈՒԻՑԱԿԸ ՁՐԻ

Ֆրանսայի եւ գաղութներուն համար, փոստի ծախք չկայ։

Ստանալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

ՍԱԿԱՐԱՆ

7 Ապրիլ 1927

ԳՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		600
Թրքական ոսկի	L. Trq.	120
Թրք. ոսկի	» or	115
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	3
Տրախմի »	Drachme	12
Լիր »	» Lire	7
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	49
Զուից. »	Frc. Suisse	1
Լէյ 100 հատ	Ley	6
Ջերվոնից	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒԴՔ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	300
»	II »	1900
»	III »	1550
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	153

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 307

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 9 ԱՊՐԻԼ 1927

9 AVRIL 1927

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՄԱՐԶԱՆՔՆԵՐ

Մասնաւորապէս Պոլսոյ մէջ, քառասուն տարի արտաքին-քաղաքական լուր թարգմանելով, մարդիկ հասցուցած են սեր-ունդ մը որ «դիւանագիտական» հէքեաթներով կը սնանի:

Տարիներով հակաճառութեան կամ ներշնչման աղբիւր են եղած «ինկիլիզ»ը, «Մոսկոֆ»ը, «Նեմցէ»ն, կամ «Թայմզ»ը, «Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ»ն եւ միւս թերթերը: Երկու անուշ խօսք, երկու լուր մը, քանի որ հեռագրական գոհարներ մեր ոտքը կոխած են, սաւառնաթեւ սլացքներ տալով մեր երեւակայութեան: Ու միեւնոյն ատեն, այս ունակութիւնը պատճառ է եղած, որ երեսի վրայ թողունք հիմնականը, ինքնաճառ է եղած, որ երեսի վրայ թողունք հիմնականը, ինքնապատկանութեան եւ պայքարի տարրական գիտելիքները:

Այսօր ալ, տարաբախտաբար, աւելի վարդագոյն չէ պատկերը: Թերեւս աւելի մռայլ:

Ձիշտ է, անլուր ադէտները, հայոյիչ սարսափներն ու անոր հետեւանքները ցնցած, շշմեցուցած են մեզ. եւ այսօր ներհակութեամբ կը նայինք շատ մը երեւոյթներու վրայ: Բայց, որքան կարճ է մեր յիշողութիւնը եւ այնքան դիւրաւար՝ մոռցկան երեւակայութիւնը, որ ներշնչման աղբիւրներ կը գտնենք մեզի, ամէնէն սովորական պարագաներուն մէջ անգամ:

Մենք չենք որ պիտի ուրանանք միջազգային-քաղաքական հիմքերուն արժէքը՝ հայկական դատին վրայ: Ընդհակառակն, արարական պահանջ է ուշադրութեամբ եւ լրջութեամբ հետեւիլ դրսեան անցուդարձերուն, վերլուծել անոնց զարգացման ընթացքը, քննել եւ երեւան հանել հաւանականութիւնները ու հնարաւորութիւնները: Եւ մանաւանդ, դիտել մեր հարեւաններուն, եւ անմիջական թշնամիներուն գործունէութիւնը: Առանձնապէս քաղաքական կուսակցութեանց պարտականութիւնն է այս, եւ ո՛վ որ կը թերանայ այդ ճամբուն վրայ, կը ժխտէ իր գոյութեան իրաւունքը:

Բայց, ուրի՛շ բան է այս, եւ բոլորովին ուրիշ՝ այն ինչ որ կ'ընենք մանաւանդ վերջերս, զանազան հաւանականութեանց առթիւ:

Թերխաշ եւ կասկածելի մարգանքներու պատկեր մը կը ցոլայ, նորէն, կարգ մը անկիւններու մէջ: Անուններ չենք տար, բայց պարտականութիւն կը համարենք ուշադրութեան յանձնել երեւոյթը: Եւ այս՝ անոր համար որ, գոնէ քաղաքական կուսակցութիւնները արթուն կենան, եւ չկրկնուին 1919-1921ի ողբերգութիւնները:

Մենք մինչեւ անգամ պիտի ուզէինք որ նման ձգտումներով տոգորուած կուսակցութիւնները լայն խորհրդակցութիւն մը կատարէին այս միջոցին, եւ ուսումնասիրէին օրուան դէպքերն ու մօտաւոր հեռանկարներէ օգտուելու խնդիրը: Եթէ ամէն մէկ խմբակցութիւն, նոյնիսկ անհատ իր գլուխն առած քաղաքականութիւն մշակէ, հետեւանքը աւելի ծանր պիտի ըլլայ քան առաջ, կամ այսօր: Եւ գիտենք որ կա՛ն այդպիսի անհատներ, իրենք զիրենք ո՛ր եւ է կուսակցութենէ անկախ, կամ անոնցմէ վեր համարողներ, կակուղ բարձերու եւ կանանչ սեղաններու հերոսներ, որոնք երիտասարդական հառաչանքներ կ'արձակեն «Հայոց ազգին փրկութեան համար»...

Ո՛ր եւ է թիւրիմացութիւն կանխելու համար, ճշդենք նաեւ որ մեզի համար հաճելի չէ կասկածի տակ դնել անոնց զգացումները: Յետին անհատն ալ իրաւունք ունի խորհելու եւ գործելու այս ժողովուրդի բարիքին համար: (Ահա թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ են քաղաքական կուսակցութիւնները, որպէս զի ո՛ր եւ է ձայն կամ կարծիք չկորսուի): Բայց, քաղաքական կեանքի մէջ, եւ մեր երերուն, ջարդուփշուր կեանքին մէջ, խորհուրդները ու գործերը արժէք ունին այնքան, որքան կը համապատասխանեն մեր հիմնական շահերուն, իրականութեան եւ առողջ տրամաբանութեան: Այլապէս, անխուսափելի են ե՛ւ ցաւեցնական ե՛ւ եղերական երեւոյթներ, որոնց անմոռանալի ցուցահանդէսը սարքուեցաւ Կիլիկիոյ մէջ, միաժամանակ երեք տոյթ հանրապետութիւններու հռչակումով...

Ժամանակ է որ հրապարակը մաքրուի գրասենեակի կամ սրճարանի պոլիտիկոններէն, որոնց մեծ մասին պաշարը օրական թերթերու ընթերցումէն անդին չանցնիր, եւ որոնք յաճախ աւելի որոշ գաղափար ունին բրիտանական կայսրութեան, քան հայկական աշխարհին ու հայ ժողովուրդին վրայ: Եւրոպայի սրտին վրայ կ'ապրինք այսօր. կը ճանչնանք մարդիկն ու իրենց գործերը, ժողովուրդներն ու անոնց հակումները: Ներելի չէ, այլ եւս, բերանաբաց նայիլ ամէն բանի վրայ, եւ «հայասիրական» անդիմադրելի ալիք մը տեսնել բարեկամական ամէն արտայայտութեան մէջ: Ցաճախ ամէնէն իրական նայասէրը փիլիսոփայ մըն է, որ մատենադարանի մը մէջ կը տքնի, կամ ձեր պանդոկին դռնապանը, որ ամսեգլխուն կը մտքի, կամ, վերջապէս, խաղի, կերուխումի ընկեր մը: Ինչ կը վերաբերի բուն վարիչներուն, պահք պահող պառաւներն անգամ գոց են բրած անոնց գործերուն պատկերազարդ հաւաքածոյ: Եւ եթէ մշուշի մէջ կ'երկնք յիսուն-վաթսուն կամ քառասուն տարի առաջ, այսօր մեր աչքերով կը տեսնենք ու մեր ականջներով կը լսենք եղած չեղածը:

Սրատես եւ համախոհ, արթուն եւ աննկուն, սիրտէն ապրիլ միտքին ուժ տալով եւ անվերջ մաղելով, ու միեւնոյն ատեն պատրաստ՝ ամէն հաւանականութեան առջեւ:

Այսպէս միայն կրնանք հասնիլ մեր նպատակին, եւ ոչ թէ ներունդէ սերունդ նորոգելով ու կրկնելով կասկածելի մարգանքներ, որոնք մեր տունը քանդեցին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿՏԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մեր աշխատակից ընկեր Ց. Ա. մատունի Ա֊Է֊Նքի «Նոր Օր»ին մէջ (30 Մարտ) հրատարակուած խմբագրականով մը հետեւեալ տեսակէտները կը յայտնէ արտասահմանի կտակներու Հայաստան փոխադրութեան մասին. —

— *«Խորհրդայիններէն շատ լաւ գիտեն գաղութի հայութեան հայրենասիրական թոյլ կողմը եւ ամիսկա վաճառքի կը հանեն պարզ չարաշահութեան մը համար եւ ոչ թէ ձեռք բերուած դումարները գործածելու ներգաղթի ծախքերուն:*

«Ասոր հակառակը ապացուցանելու միջոցներ ունին անոնք, եթէ իրապէս կ'ուզեն մեր սխալը երեւան հանել ու մեզ ամօթի սիւնին գամել: Մելքոնեան կտակէն աւելի հարուստ քանի մը կտակներ կան, որոնք այս միջոցիս խորհրդային իշխանութեան ձեռքին մէջ են, թող առնեն այդ դումարները եւ յատկացնեն ներգաղթի ծախքերուն կամ այլ ազգօգուտ ձեռնարկներու:

«Այդ պարագային իրաւունք կ'ունենան ճակատաբաց ըսելու թէ՝ իրենք անկեղծ են իրենց յայտարարութիւններուն մէջ, իսկ արտասահմանի գաղութներն ալ պիտի արդարացնեն զիրենք: Սակայն հսկայ դումարները հոն կորստեան դատապարտել եւ դուրսի եղած կտակի դումարներն ալ անոնց եռեւէն ուղարկելու փորձեր կատարել, կը նշանակէ գաղութները դնել անբաններու տեղ:

«Գաղութի հայութիւնը այսօր շատ աւելի պէտք ունի նիւթական հողատարութեան քան թէ Հայաստանի ժողովուրդը. ահա Ա֊Է֊Նքի շրջականները հաստատուած գաղթականներու ղեկավարները, որոնց մէջ ծուարած են մօտ երկու հազար մանուկներ, որոնք նիւթական միջոցներէ բոլորովին զուրկ են: Մի՛թէ այսպիսիները չեն կրնար կտակներու կամ ազգային դումարներու հոգածութեան առարկայ դառնալ:

«Ինքզինքը Հայաստանի կառավարութիւն համարող ո՛ եւ է խմբակցութիւն, պէտք է նախ վերջ տայ այս անհանդուրժելի կացութեան եւ յետոյ երես ուներով դումարներ պահանջելու»:

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հելլէնական. — Սիրակուսայի մէջ, մարզադաշտի մը գետինը յարդարելու պաիուն, երեւան ելաւ սրահ մը, որ փորուած է ժայռի մը մէջ: Սրահին յատակը ամբողջովին զարդարուած է գեղեցիկ խճանկարներով, պատերուն վրայ նկարներ, որոնք կը ներկայացնեն եպիկուրը, Պինդարը, Հերմոկրատէսը, Եպքիդէսը, Յունաստանի նոյն շրջանի ուրիշ բարձր անձնաւորութիւնները, սիրակուսայի յատակագիծը իր բոլոր յիշատակարաններով:

Սրահին մէջտեղը կը բարձրանայ սիւն մը, նոյնպէս՝ Ա֊Է֊Նասի արձանը ոսկեզօծ՝ անագապղինձէ:

Հռոմէական. — Էօր նահանգին մէջ (Ֆրանսա), Սէն-Յամսոն-տը-լա-Թօքի մօտերը, գիւղացի մը անտառ մը ջարդած եւ արտի վերածած պահուն, գտաւ հողէ աման մը, որ կը պարունակէր մօտ 200 կտոր հռոմէական դրամներ: Դրամներուն մեծ մասը արդէն եղծուած ու աւրուած են, իսկ մնացեալները կը կրեն Անտոնինոսի պատկերը: Շատ անակն է որ Թաղուած են Բ. դարուն երկրորդ կիսուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռուսական յարաբերութիւններու ձգտում

Մարալեախտ Զանկ-Ցօ-Լինի կը յայտարարէ թէ Փէքինի ռուսական դեսպանատան կից շէնքերուն խուզարկութիւնը երեւան հանեց, որ պոլշեւիկները մեծ դաւադրութիւն մը կը պատրաստէին Փէքինի կառավարութիւնը տապալելու եւ հիւսիսային Չինաստանի մէջ անդորրութիւնը խանգարելու համար:

Այս յայտնութենէն յետոյ Զանկ-Ցօ-Լին բողոքի շատ խիստ ծանուցագիր մը ղրկեց Մոսկուա:

Չինացի զինուորները դեռ գրաւման տակ կը պահեն դեսպանատունը: Կ'ըսուի թէ խորհրդային զինուորական կցորդն էր, որ փորձեց այրել վաւերաթուղթերը, որոնք յայտնութիւններ կը պարունակէին ընդարձակ դաւադրութեան մը մասին:

Ուէլլինկթըն Ֆու մարալեախտ Զանկ-Ցօ-Լինի ներկայացուց Փէքինի կառավարութեան վարչապետութենէն հրաժարականը: Իրեն պիտի յաջորդէ զօր. Եոնկ-Եու-Թինկ:

Միւս կողմէ Փէքինի խորհրդային դեսպանատունն ալ բողոքագիր ներկայացուց Փէքինի դիւանագիտական մարմնին, ըսելով որ Ռուսիա եւս առանձնաշնորհեալ պետութիւն մըն է, եւ միւս պետութիւնները բնաւ իրաւունք չունին չինական զօրքերու մուտքը արգիլել՝ առանց նախապէս լուր տալու:

Փէքինի դեսպանները իրենց կարգին բողոքեցին չինական իշխանութեանց թէ չարաչար գործածած են իրենց շնորհուած արտօնութիւնը: Չինացիները կը պնդեն որ բուն իսկ դեսպանատան ձեռք չէ դպցուած, միայն յարակից շէնքերը խուզարկուած են:

Թիէն Ցինի Ֆրանսական առանձնաշնորհեալ հողամասին մէջ եւս խուզարկութիւններ կատարուեցան՝ Ֆրանս. հիւպատոսին արտօնութեամբ: Խուզարկուեցան սովետական երկու դրամատուներ, չինական արեւելեան երկաթուղիի գրասենեակը եւ ուրիշ շէնքեր: Բազմաթիւ վաւերաթուղթեր գրաւուեցան:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԱԾ ?

Թոքիոյէն Ապրիլ 7 Թուականով կը հեռագրեն *Շիքակօ Թրիպիւնի.*—

Զանկ-Ցօ-Լին պատերազմ յայտարարեց խորհրդային կառավարութեան դէմ: Ճափոնի քաղաքական շրջանակները երբեք ա՛նքան վրդովուած չէին չինական խնդիրներով, որքան ռուսական դեսպանատան վրայ կատարուած յարձակումով: Փէքինի թղթակիցները երկար մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն այս մասին Թոքիոյի թերթերուն: Պաշտօնական շրջանակները լռութիւն կը պահեն:

Ուրիշ աղբիւրներէ առնուած լուրերու համաձայն, Ռուսիա արգէն զինուորներ համախմբած է Մանչուրիոյ սահմանին վրայ, եւ մտադիր է վերջնագիր մը ներկայացնել՝ եթէ Զանկ-Ցօ-Լին իրագործէ իր շարունակական սպառնալիքները խորհրդային կառավարութեան դէմ:

ԷՕԺԷՆ ՇԷՆ ԳԵՐԻ ?

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Քանթոնի արտաքին նախարար Էօժէն Շէն կը փափաքէր Շանկայ երթալ՝ տեսակցելու համար ազգայնական բանակի հրամանատար զօր. Զանկ-Քայ-Շէքի հետ, որ իր բարեկամն է: Հանքէուի համայնավարները վար դրած են զայն, վախնալով այս երկու մարդոց գործակցութեան հետեւանքներէն:

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ կամաւորներ պաշարման տակ առած են խորհրդային հիւպատոսարանը եւ խիստ հարցաքննութեան կ'ենթարկեն շէնքէն ներս մտնողներն ու դուրս ելլողները:

Հպատակութեան նոր օրէնք

Երեսփ. ժողովը առջի օր վերջացուց հպատակութեան նոր օրէնքին վիճաբանութիւնը եւ քուէարկեց բոլոր յօդուածներն ալ, կարգ մը փոփոխութիւններով: Այս օրինագիծը կրկին Ծերակոյտին պիտի ղրկուի՝ փոփոխութիւնները վաւերացնելու համար:

Հպատակ դառնալու պայմանները քուէարկուած էին անցած շաբաթ: Այս անգամ վիճաբանութեան գլխաւոր կէտն էր որոշել թէ ի՞նչ պայմաններու տակ օտարական մը Ֆրանս. քաղաքացիութիւնը կրնայ կորսնցնել: Օրէնքը այս մասին զանազանութիւն կը դնէ բուն Ֆրանսացիներուն եւ ստացական քաղաքացիութեամբ Ֆրանսացի եղողներուն միջեւ: Ըստ 9րդ յօդուածին՝ Ֆրանսացիի հանգամանքը կը կորսնցնեն այն Ֆրանսացիները, որոնք արտասահմանի կամ Ֆրանսայի մէջ օտար հպատակութիւն մը կ'առնեն: Եթէ հպատակութեան փոփոխումը արտօնուած չէ Ֆրանս. կառավարութեան կողմէ, խնդրոյ առարկայ տասը տարի վերջ միայն կրնայ կորսնցնել Ֆրանս. հպատակութիւնը:

5րդ հատուածին համաձայն՝ Ֆրանս. հպատակութիւնը կը կորսնցնեն այն օտարականները, որոնք ա) Ֆրանս. պետութեան ներքին եւ արտաքին ապահովութեան դէմ արարքներու մէջ կը գտնուին. բ) անոնք՝ որ օտար երկրի մը հաշուոյն Ֆրանս. քաղաքացիի անվայել եւ Ֆրանսայի շահերուն հակառակ գործեր կ'ընեն. գ) անոնք որ կը խուսափին զինուորական ծառայութենէ: Այս առթիւ դատավճիռ պիտի հանուի:

Ընկերվարական երեսփոխան Օկիւսթ Ռիէնօ յանուն ընկեր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ

այս գիշեր ժամը 11ին մէկ ժամ առաջ տանիլ ձեր ժամացոյցը:

Ամառնային ժամացոյցը կը սկսի գործադրուիլ այս գիշերուընէ սկսեալ:

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԲԱՐԲԵՐԸ

Ռուս Համայնավար երիտասարդութեան օրկանը, *Կոմսոմոլսկայա Փրաւտա* կը նկարագրէ այն բարքերը, որոնք կը տիրեն *Կոսկինոյի* մէջ (պետական շարժանկարային ընկերութիւն).—

1925ին ընկերութիւնը գնած է 1206 պատկերախաղ(սէնարիօ), որոնց վեցը միայն յարմար նկատուած են ցուցադրութեան: Այսպէս 1200 պատկերախաղերուն համար վճարուած դրամը փճացած է: Քննութիւն մը ցոյց կուտայ որ պատկերախաղի ձեռնարկուները բոլորն ալ անպէտ մարդիկ են, եւ անծանօթ՝ շարժանկարին: Նոյնիսկ կոդոպտիչներ են:

Անգամմը կազմակերպուած էր շարժանկարային արշաւանք մը դէպի Լենա: Խումբին վարիչը, կանչելով դերակատարուհիները, կ'ընտրէ անոնցմէ մէկը եւ կ'ըսէ.

— Ամիս մը պիտի մնանք այս երկրին մէջ, ուր երբեք ներկայանալի կին չկայ: Ուրեմն դուք մեր տրամադրութեան տակ էք:

Դերակատարուհին նեղանալով կը յայտնէ որ ինք ամուսնացած է եւ զաւակ ալ ունի:

— Ան ատեն դարձի՛ր անոնց մօտ, կ'ըսէ ու կը վռնտէ զայն:

ԿԱՅԻՆՈՎ ԿԸ ՋԱՐԴԷ.— Էօժէն Ռոհան, 26 տարեկան, պզտիկ հարս մը ունէր դեռ ութը օրուան: Շարմնիքին երկրորդ իրիկունն իսկ, անոնք գիրար կ'ատէին դժոխքի պէս: Ցետոյ առտու, ամուսինը առաւ կացինը, ջարդեց իր կինը: Ցետոյ պարպեց ատրճանակը բերանին մէջ:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Հինգշաբթի օր Սէն-Մօուի մէջ, դիտողութեան մը հետեւանքով, բանւոր Լօշուան, քսան տարեկան, փայտ կտրելու յատուկ մկրատով մը գարկաւ սպաննեց իր վարպետը: Բանւորը ձերբակալուեցաւ եւ առաջին հարցաքննութեան իսկ յայտնեց թէ երբեք չի զղջար ըրածին համար:

ՀՐԴԵՀՆԵՐ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ.— Մարտ 22ին ին, բագուի մօտ Գրոզնիի նաւթահորերուն մէջ հրդեհ ծագած է, եւ բունկած են բոլոր նաւթային գործարանները:

Բագուէն ղրկուած է հրշէջներու գունդ մը:

Մարտ 23ին երեւանի մէջ, «Ազարատ» գինիի եւ գօնեաքի գործարանէն հրդեհ ծագելով, գործարանին կտուրն ու առաստաղը այրած են:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ մը բացուեցաւ երեսփ. ժողովի նախագահութեան սրահին մէջ: Անհամար հետաքրքրական առարկաներ ղրկուած են ցուցադրութեան համար, ձեռագիրներէն մինչեւ նորագոյն հրատարակութիւնները: Ոստիկանութիւնը պիտի ցուցադրէ իւիականի մէկ օրինակը: կան նաեւ յեղափոխական թերթերու նմոյշներ, *Թանի* առաջին թիւը, հազուագիւտ փորձեր, «Ծուռ»ի այն թիւը որ կը պարունակէ Ջօյայի «կ'ամբաստանեմ»ը, եւլն.:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ խորհրդարանը Ջատկի առթիւ մէկ ամիս արձակուրդ պիտի ընէ այսօրուընէ սկսեալ: Վերաբացումը՝ Մայիս 10ին:

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՈՐ Է ՀԱՄԱՐՎՈՒՄ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼԵԶՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԱՆԿԱՏԱԿԱՆ ԵՎ ՎՈՂՈՍԱԿԱՆ)

Ն. Ադոնցի հոդվածում (Մասիս, թիվ 10) արդեն նկատառումներ կան հայերենի պատմության մասին, որոնք ես ուզում եմ ավելի մանրամասն զարգացնել։ Ես կարծում եմ, որ հայոց լեզվի պատմությունը ուսումնասիրելու համար անհրաժեշտ է ուշադրություն դարձնել հետևյալ հանգամանքների վրա։

1. Հայերենի ներքին զարգացման ընթացքը։

2. Հայերենի հարաբերությունները հարևան լեզուների հետ։

3. Հայերենի հարաբերությունները հին լեզուների հետ։

4. Հայերենի հարաբերությունները ինդոեվրոպական լեզուների հետ։

Ես կարծում եմ, որ հայոց լեզվի պատմության ուսումնասիրության համար ամենակարևոր հանգամանքը հայերենի հարաբերությունն է ինդոեվրոպական լեզուների հետ։ Ինչպես հայտնի է, հայերենը ինդոեվրոպական լեզուների ընտանիքի մեջ մտնում է իբրև առանձին ճյուղ։ Ինդոեվրոպական լեզուների ընտանիքի մեջ մտնում են հետևյալ ճյուղերը։

1. Հնդկական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է սանսկրիտը։

2. Իրանական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է ավեստերենը։

3. Հունական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է հունարենը։

4. Իտալական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է լատիներենը։

5. Կելտական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է հին իռլանդերենը։

6. Գերմանական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է գոթերենը։

7. Սլավոնական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է հին սլավոներենը։

8. Հայկական ճյուղ։ Այս ճյուղի ամենահին լեզուն է հայերենը։

Ինչպես տեսնում ենք, հայերենը ինդոեվրոպական լեզուների ընտանիքի մեջ մտնում է իբրև առանձին ճյուղ։ Ինդոեվրոպական լեզուների ընտանիքի մեջ հայերենը ամենամոտ է հունարենին, ալբանացիներենին, իրանականին և սլավոներենին։ Ինչպես հայտնի է, հայերենը ունի շատ բառեր, որոնք նման են հունարեն, ալբանացիներեն, իրանական և սլավոներեն բառերին։ Օրինակ, հայերեն «հայր» բառը նման է հունարեն «պատեր» բառին, ալբանացիներեն «բաբա» բառին, իրանական «պիթար» բառին և սլավոներեն «պոպ» բառին։ Հայերեն «մայր» բառը նման է հունարեն «մատեր» բառին, ալբանացիներեն «մամա» բառին, իրանական «մաթար» բառին և սլավոներեն «մամ» բառին։ Հայերեն «եղբայր» բառը նման է հունարեն «ադելֆոս» բառին, ալբանացիներեն «վելլա» բառին, իրանական «բրաթար» բառին և սլավոներեն «բրատ» բառին։ Հայերեն «քույր» բառը նման է հունարեն «քսանթի» բառին, ալբանացիներեն «վայզե» բառին, իրանական «խուշկ» բառին և սլավոներեն «սեստրա» բառին։ Հայերեն «հայր մեր» բառը նման է հունարեն «պատեր հեմոն» բառին, ալբանացիներեն «բաբա ին» բառին, իրանական «պիթար մա» բառին և սլավոներեն «պոպ նաշ» բառին։

Ինչպես տեսնում ենք, հայերենը ունի շատ բառեր, որոնք նման են հունարեն, ալբանացիներեն, իրանական և սլավոներեն բառերին։ Այս նմանությունները ցույց են տալիս, որ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐՈՆ ԴԱՆԻԷԼԻ...

ՀԱՅՏՆԻ ԿԱ ՀԱՅԿՈՒՆ ԱՇԽԱՐՀ

Ինծի ծանօթ էր Բարոն Դանիէլի ծագումը, սակայն չէի գիտեր թէ ինչպէս եղած էր որ ան ներկայիս կը գտնուէր Պոլսոյ մէջ, ուր ամէն ոք կը ճանչնար զինք իբրեւ հարուստ մեծատուն մը, որ ունէր ընդարձակ կալուածներ Պոլսոյ շրջակայքը, ինչպէս նաեւ Պրուսայի մէջ։ Ես ալ ուզած էի ծանօթանալ անոր հետ, որովհետեւ ան ալ հայ էր, եւ ինծի համար հետաքրքրական էր գտնել թէ ինչպէս հայ մը կրցած էր այդքան մեծ հարստութիւն մը ձեռք ձգել։

Մի քանի անգամ ես ինքս գացի անոր տունը, բայց չկրցայ զայն տեսնել, որովհետեւ ան միշտ զբաղած կ՚ըլլար։ Ի վերջոյ ինքն եկաւ ինծի մօտ։

Ես ուրախ էի որ կրնայի ծանօթանալ այդ մարդուն հետ, որ ինքզինքը ինքնաշէն մարդ մը կը կոչէր։ Ան ալ ուրախ էր որ կրնայ ինծի հետ խօսիլ հայերէն լեզուով, որովհետեւ ինքն ալ հայերէնը լաւ գիտէր։

Ան ինծի պատմեց իր կեանքին պատմութիւնը, որ հետաքրքրական էր։ Ան ծնած էր Պրուսայի մէջ, ուր հայրը ունէր մետաքսի գործարան մը։ Ան ալ հօրը հետ կ՚աշխատէր այդ գործարանին մէջ։ Երբ հայրը մեռաւ, ան ինքզինքը գտաւ ամբողջ ընտանիքի մը գլուխ։ Ունէր մայր մը, քոյր մը եւ եղբայր մը։ Ան ստիպուած էր ամէնքին հոգալ։ Ան ալ ամէն ջանք թափեցուց եւ կրցաւ ընտանիքը պահել։

Ես հարցուցի անոր, թէ ինչպէ՞ս կրցած էր այդքան մեծ հարստութիւն մը ձեռք ձգել։

— Ես ինքնաշէն մարդ մըն եմ, պատասխանեց ան։ Ես ոչ մէկ դպրոց տեսած եմ, ոչ ալ որեւէ արհեստ սորված եմ։ Ես ինքնուս մարդ մըն եմ։ Ես ինքզինքս սորվեցուցի ամէն ինչ։ Ես ինքնուրոյն

վարական կուսակցութեան պահանջեց ջնջել զանազանութիւն հաստատող այս հատուածը: Եթէ, բսաւ, Ֆրանս. քաղաքացի դարձած օտարական մը պետութեան ներքին եւ արտաքին ապահովութեան դէմ արարքի մը մէջ գտնուի, դատարանը կրնայ պատժել զայն:

Դատական նախարարը պատասխանեց թէ ազգային ապահովութիւնը ամէն բանէ վեր է եւ պետութիւնը ազատ է միշտ ետ առնելու ինչ որ տուած է:

Ռէյնօ բսաւ թէ այս ձեւով միշտ Դամոկլեան սուր մը կախուած պիտի մնայ Ֆրանսացի դարձած օտարականներուն վրայ: կը բաւէ որ մէկը մխիթնկի մը մասնակցի, և կառավարութիւնը ետ պիտի առնէ անոր հպատակութիւնը:

Համաձնաւար Անտրէ Պէրթօն եւ Էռնէսթ Լաֆոն եւս պաշտպանեցին այս տեսակէտը, որ մերժուեցաւ:

Ակռէ առաջ օտարականներու հետ ամուսնացած Ֆրանսուհիները իրենց հպատակութիւնը կորսնցուցած էին. նոր օրէնքով պիտի կրնան Ֆրանսացի դառնալ, եթէ իրենց ամուսինը արտօնէ եւ եթէ Ֆրանսա կը բնակին:

Ամուսնոյն ներկաթուղիներ

Պելժ խմբակը, որ ստանձնած է Սամսոնի նաւահանգիստին եւ Թուրխալ—Սվազ ու կեսարիա—Սվազ երկաթուղագիծերուն շինութիւնը, ներկայիս իր ամբողջ գործունէութիւնը կեդրոնացուցած է յատակագիծերու ուսումնասիրութեան: Իր ներկայացուցիչը Լնկիւրի գնաց՝ հանրօգուտ շինութեանց նախարարին հետ կարգադրելու համար մանրամասնութեանց վերաբերեալ կարգ մը կէտեր: Այս խմբակին աշխատանքներուն պիտի օժանդակեն Ֆրանսացի եւ պելժ ճարտարագէտներ, որոնց մէջ նաեւ Փարիզի քաղաքային ճարտարագիտական վարժարանին փրոֆէսէօր կոսէն, նոյնպէս Փարիզէն փրոֆ. Քազալօնկա եւ Անվէրսի նաւահանգիստին տնօրէն Զանէն: Այս վերջինը, որ նաւահանգիստներու մեծ մասնագէտ մըն է, Սամսոնի նաւահանգիստին շինութեան պիտի հսկէ: Ճարտարագէտներու առաջին խմբակը շուտով պիտի մեկնի կեսարիա, ուր աշխատութիւնները պիտի սկսին 3—4 ամիսէն եւ անընդհատ պիտի շարունակուին այնպէս, որ վերջնան նախատեսուած պայմանաժամերուն մէջ, այն է՝ 2ուկէս տարիէն՝ Թուրխալ—Սվազ գիծը, իսկ երեք տարիէն՝ կեսարիա—Սվազը:

Այս ձեռնարկներուն համար յատկացուած դրամագլուխն է 5,700,000 տոլար:

Իտալեւամաճառ դաշնագիրը

Իտալեւամաճառ դաշնագրին յարակից ստորագրուեցաւ նաեւ փրոթոքոլ մը, բաղկացած 18 յօդուածներէ, որոնք գլխաւորապէս կը վերաբերին վէճերը իրաւախոհութեամբ լուծելու եղանակներուն:

Չունգարական թերթերը գոհունակութեամբ կ'ողջունեն դաշնագիրին կնքումը: «Փէշթէր Լոյտ» կը գրէ. «Իարեկամական դաշնագիրը կը յենու երկու երկիրներու փոխադարձ շահերու ներդաշնակութեան վրայ, ներդաշնակութիւն, որուն նմանը չկայ Եւրոպայի ուրիշ երկու ազգերուն միջեւ՝ իր ընդարձակութեան եւ պատմական արմատներու տեսակէտէն: Բոլոր կէտերու վրայ շահերու համաձայնութիւնը արոյրէ խարիսխ մը կը կազմէ իրերահասկացողութեան գործին: Նոր համաձայնագիրը խաղաղութեան իրական ամրոց մըն է ապագայ Եւրոպայի համար»:

Կոմս Փիլ Անտրաշի «Փէշթի Հիրլափ»ի մէջ կը գրէ թէ իտալեւամաճառ բարեկամութիւնը միայն պատմական չէ, այլ իրական շահի հիմեր ունի եւ թէ երկու երկիրներու շահերուն միջեւ ոչ մէկ անհամաձայնութիւն կայ: Դաշնագիրը քաղաքական գետնի վրայ մեծ արդիւնք մը չպիտի ունենայ, քանի որ Հունգարիա դեռ ի վիճակի չէ լայն չափով արտաքին քաղաքականութիւն վարելու, սակայն Իտալիոյ հետ բարեկամութիւնը ճշմարիտ եւ անկեղծ պիտի ըլլայ:

Կոմս Պէթլէն «Վալօռա տ'Իթալիա»յի յայտարարած է թէ դաշնագրին կարեւորութիւնն այն է որ անիկա՝ պարտուած Հունգարիոյ կողմէ կնքուած առաջին դաշնագիրն է յաղթական պետութեան մը հետ: Այս ձեւով Հունգարիա դուրս կ'ելլէ դիւանագիտական սառորադասութեան վիճակէն եւ ցոյց կուտայ թէ շահերու խորունկ համաձայնութիւն կայ երկու երկիրներու միջեւ, որոնք ապագային կրնան աւելի սերտ կերպով գործակցիլ:

Տօրիօհն վերջ Վայեան-Քուրխուրիէ

Փարիզի համայնավար երեսփոխան Տօրիօ ղէմ ընդհանուր դատախազ Շրէյոլէնի ամբաստանագիրը առջի օր երեսփոխաններուն բաշխուեցաւ: Գլխաւոր ամբաստանութիւնը այն է թէ Տօրիօ Զինաստանի զանազան մասերուն մէջ հակաֆրանս. քարոզութիւններ կ'ընէ, ինչպէս կը տեղեկագրուն Ֆրանս. դիւանագիտական ներկայացուցիչներն ու հիւպատոսները: «Հրապարակային բանախօսութիւններու մէջ, կ'ըսէ, Տօրիօ կը պնդէ որ Ֆրանսա ծրագրած է կցել չինական ընդարձակ հողամասեր, ինչպէս Քուանկ-Թօնը, Քուանկ-Սին եւ Եուն-Նանը: Սեւ ծովու ղէպքերը յիշելով, կը հաւաստէ թէ Ֆրանսացի նաւաստիներն ու զինուորները պիտի եղբայրանան չինացի յեղափոխականներուն հետ: Հրատարակած է թռուցիկ մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ Ֆրանսացիները օգնեցին Անգլիացիներուն՝ Շամխնի մէջ Չինացիներ ջարդելու համար: Այս քարոզութիւնը ծանր վտանգ մը կը կազմէ Հնդկաչինի մեր հողերուն համար եւ միջազգային կնճռոտութիւններ կրնայ ստեղծել:»

Իր եղրակացութիւն կը պահանջուի Տօրիօի անձեռնմխելիութիւնը վերցնել եւ Ֆրանս. դատարանին յանձնել զայն՝ դատուելու համար:

Դատական նախարարը կը պահանջէ երեսփոխան եւ «Իւմանիթէ»ի խմբագրապետ Վայեան-Քուրխուրիէի անձեռնմխելիութիւնը եւս վերցնել, մամուլի միջոցաւ հակաֆրանսական քարոզութիւններ ընելուն համար:

Մայիսի նոտաշրջանին 11 հոգինոց յանձնաժողով մը պիտի կազմուի այս խնդիրները քննելու համար:

Ինչպէ՞ս սրեցաւ Փիլիսօփ օդանաւը

Երէկ գրեցինք թէ իտալացի օդանաւորդ մարքիզ տը Փինէտօփ օդանաւը ալրեցաւ Ռուզվելթ Տէմի մէջ (Արիզոնա): Նոր հեռագիրներու համաձայն, կրակը առաջ եկած է հետաքրքիր դպրոցականի մը սիկառէթ վառելէն: Պատանին լուցկին նետեց լիճին մէջ, որուն երեսը կազոլինով պատած էր, օդանաւը նոր մաքրուած ըլլալով: Այդ դիւրավառ կազի բռնկումն է որ կրակը փոխանցեց օդանաւին: Հոսմի մէջ ալ կը կարծեն թէ հակաճաշխատները այրեցին զայն:

Ամերիկեան իշխանութիւնները առաջարկեցին նոր օդանաւ մը տրամադրել իրեն, սակայն մարքիզը Հոմ հեռագրեց որ նոր օդանաւ մը ղրկեն: Մուսօլինի անմիջապէս նոր մը պիտի ղրկէ Նիւ Եօրքի ճամբով:

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

վաղը, կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը

կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ

եւ կենդանի ՆՆՋԵՑԵԱԼՆԵՐ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

THEATRE LANCRY

ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Այսօր Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին

10, Rue Lancry (métro Lancryի ետիզտ դիմաց եւ մօտը

կը ներկայացնէ՝ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐՔԸ տուած մէկ արար

եւ կենդանի ՆՆՋԵՑԵԱԼՆԵՐ քոքջալիը կատակերգութիւն 3 արար

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Սիրուշ, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Մ. Մարութեան, Ս. Նաւասարդեան, Ն. Պէշիկթաշլեան, Շ. Սարեան եւայլն:

ԳԻՆԵՐԸ 3, 5, 7.50 և 10 ՖՐԱՆՔ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԼՈՅՏ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ երգիծավէպը

''ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱՋԱՐ,,

Դիմել «ցառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ ֆելինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me):

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

ԳՈՒՍԱՆԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

Հայկական Սէնֆոնիք համերգ, մասնակցութեամբ Օտէօնի օպքեսարին, վաղը՝ կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 8ին.

Salle des Agriculteurs, 8 Rue d'Athènes-Métro St. Lazare:

''ՑԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ST-MICHEL թիւ 24 շէնքին դիմացի կրպակը եւ ֆլիւնիի միւզէին պարտէզին առջեւ, Rue Sommerardի անկիւնը:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այսօր շաբաթ գիշեր ժամը 8·30ին Café Rocher՝ մէթրօ Օտէոն:

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի Ընթակոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին Ռուսոմի սրահը, 131 Faubourg du Temple: Ներկայ պիտի ըլլայ ընդհ. Յ. Ամաւունի:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը Յորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահին մէջ, 75, բիւ փոլ-Պէռ: կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրները: Դասախօս՝ ընկ. Ս:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «վարուժան» ենթակոմիտէին ընդհանուր ժողովը վաղը կիր. կէս օրէն վերջ ժամը ձիշտ 2ին ծանօթ հայ. լաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիր. կէս օրէ վերջ ժամը 1ին բիւ բէփիւպլիք 65, սրահին մէջ: Օրակարգ՝ վարչութեան նոր ընտրութիւն:

Հ. Յ. Դ. Սէնթ Էթիէնի ընկ. ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին կրան քաֆէ տիւ փալէ, բիւ տը լա Լուար:

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ «Հրայր» խումբի ժողովը՝ վաղը՝ կիր. կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին, 315 Rue de Lyon: կը խնդրուի չարձանագրուած ընկերներէ ներկայ ըլլալ, իրենց տետրակները առնելու համար: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ Զ. Ե. Ո. միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ այսօր՝ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7ուկէսին, Ֆրանսական սրճարանին մէջ, 173 Rue Etienne Dolet Alfortville:

ՏԱՐՕՆ-ՏԻԲՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայ բնակչական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Կիրակի 10 Ապրիլ, ժամը 2ին, 12, Րիւ լ'Աթլաս, Մէթրօ Պէլվիլ: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկուցում:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կարնեցի Աբիսակ ֆէլէճեանց կը փնտռէ իր հօրաքոյրը Աննա Ջէչեան (խաչատուրին կինը). կը կարծուի փարիզ կամ Ամերիկա ըլլալ: Գրել՝ Աւետիս վարդանեանի, 59 Rue des Petites Mariées, Marseille:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ''ՑԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

թերթիս գործակալ Գ. Գերիկեանի ՖՐԱՆՖՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ 15 բիւ տէ Ֆօմինիքէն

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

երիտասարդ սպասուհի մը տնական գործերու համար: Դիմել՝ Պ. Պարեանի 4, Rue Pinel, Paris (13e) Métro : Italie.

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Pavillon Sous Bois-Gargan կառ տր լ'Էսթէն 30 վայրկեան

3 սենեակ, խոհանոց, անձրեւ, ընդարձակ պարտէզ, ջուր, կազ, ելեկտ.: վարձք տարեկան 2500 ֆրանք: Դիմել երեկոյեան 7էն վերջ, 3 Rue Lemercier, Paris (17me), Պ. Արշաւիրին:

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

բժշկապետ նախկին կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի:

Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ԿԸ ՇԻՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳՈՒԻՆ

նպաստաւոր պայմաններով կապարէ, թիթեղէ, զինկէ եւ ապակիէ ամէն տեսակ գործեր (ջուրի, ելեքտրական, կազի խողովակներ եւայլն), փարիզ եւ արուարձանները:

Դիմել կամ գրել՝ LOUDER FÉNERDJIANի, 83, Rue de la Bienfaisance, Blanc-Mesnil (S.-et-Oise).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԽՄԵՑԷՔ ԵՒ ՏԱ ԱՄԵՑԷՔ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ

ՀՈՏԱԻԷՏ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ

ԵԱՎՐՈՒԻ ԹԷՅԵՐԸ «THÉ YAVROU»

Շահատատուած 1880ին

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Թաւնիկ Պաճլավեան 7 Mehmoud Pacha El Falaki Alexandrie

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Միհրան Սարգիսեան 14 Rue Philonos le Pirée

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Կ. Ադէեան եւ Լմն. Վառնա

ԻՏԱԼԻԱ.— Zovighian Setrak, Via Mentana 27 Padova

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Tamer Frères Boite Postale N° 84

ԹՈՒՆՈՒՀ.— Daniel Cartozo Rue de Tunis Bizerte

ՄԱՐՕՔ.— Elbaz Frères Boite Postale 299 Casablanca

PARIS.— O. Papadopoulo 18 Rue Poulet Paris XVIII

NICE.— J. Ciais 5 Rue Dabray

Դնումներու եւ ամէն տեղեկութեանց համար թղթակցութիւնք ուղղել նաեւ Comptoir des THÉS YAVROU 23 Rue Senac Marseille (B. du R,)

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, իանութի, իողի վրայ գրաւականով:

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 ցեվտաեան եւ Քինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՁԽԱՐԻ ԿԱՔՈՎ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՔՆ ՈՒ ԱՂՈՒՆՔ

կը գտնուի Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ցատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն

Պատմաններու եւ Ապսպրանքներու համար դիմել՝

MAISON K. CHAHLAMIAN

15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILLE

Téléphone : 5—78 Colbert

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ

28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85

Ծանօթագիր Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ԳՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

(Underwood, Remington, Oliver, Smith Premier)

Նուազագոյն գին-ձրի գնահատում (devis)

Դիմել նամակաւ (անձամբ կը պատասխանուի)

V. YÉMÉNIDJIAN

7 Rue Corneille, Montrouge (S.)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առաւօտեան ժամը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՄԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

NICOLO

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ձերմակ պանիր, քէֆալ ձուկ, սումաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանմննդեղէններ, վօտքա: Ապսպրանքները յանձնելի բնակարան: 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մատենադարանի մը ունի մատենադարանի գիրքեր:

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՍԱԿԱՐԱՆ

8 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604
Թրքական Թղթ. L. Trq.		112
Թրք. ոսկի »	or	2
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	3
Տրախմի »	Drachme	1
Լիր »	Lire	98
Պելժ. Ֆրանք »	Frc. Belge	98
Ֆրանք. »	Frc. Suisse	430
Լէյ 100 հատ	Ley	90
Ցերվոնից	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ 1	Cr. Fonc. Eg.	3010
» II	»	1900
» III	»	1530
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	157

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 10 Ա Պ Ր Ի Լ 1927

10 AVRIL 1927

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 308

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔԻ ԽՕՍՔ

ԿԱՐԵԼԻՆ ԵՒ ՅԱՆԿԱԼԻՆ

Երէկ, փորձեցինք ուշադրութեան յանձնել երեւոյթ մը, որ ոչ նոր է, բայց միշտ կը նորոգուի, սերունդէ սերունդ։

Ոչ նոր է, բայց միշտ կը նորոգուի, սերունդէ սերունդ։

Բնորոշեցինք երեւոյթին ալ, — դիւանագիտական մարզանքներու ամուլ ունակութիւնը, որ առնուազն չիսուն տարուան պատմութիւն ունի, իր «Ինկիլիզ»ներով եւ «Մոսկոֆ»ներով։

Ժամանակին, մարդիկ բարեմտօրէն հաւատացեր են շատ մը բաներու։

Անոնք եկեր տեսեր են Եւրոպան, բայց չեն կրցեր ճանչնալ, երեւոյթները դիտեր են սիրահարի աչքերով, եւ այդ ալ պատմեր են ուրիշներուն։ Եթէ պէտք ըլլար անուններ տալ, պիտի չիշէինք, ամէնէն առաջ, այսօրուան «ողջամիտ»-ները, խմաստունները կամ բուն հակայեղափոխականները, որոնք դեմ մոխիր կը ցանեն իրենց գլուխներուն։ Կամ կ'ուրանան ալ կը հայոյեն, առանց կարմրելու։

Թողունք անցեալը։ Այսօր մեր պատմութիւնը յանգած է նախատագրական կէտի մը։ Փակուած են նահանջի բոլոր ճամբաները։ Ու թէեւ յուսախաբ ենք, արիւնաքամ եւ ցիրուցան, բայց սխալ է պնդել թէ բան մը չենք շահած։ Իրականութիւն մը ունինք այսօր, մանրանկար հայրենիք մը, որ մեր ուզածը չէ, բայց խարիսխ մըն է, կորիզ կամ կռուան, կոչեցէք ինչ որ ուզէք։ Վարչաձեւերը յաւիտենական չեն, ոչ ալ սահմանները՝ դիւանոյն կաղապարին մէջ ճնելու դատապարտուած։ Մեր գիտակցութենէն, մեր կամքէն եւ ուժէն կախում ունի բարելաւել, ընդարձակել, զարգացնել եղածը, փոխանակ հեգնելու «ափի հող», ինչպէս կ'ընէին երէկ։ Եթէ Հայաստանի կառավարութիւնը ապիկար է եւ չի կրնար բուռ մը նոր հող կցել նոյն իսկ ներքին սահմաններէն, այդ չի նշանակեր թէ այսպէս ալ պիտի ձնայ։ Եւ քանի որ քաղաքական դէպքերէ կը ճառենք, մի՞թէ չենք ընդունիր թէ նպաստաւոր պարագաները կրնան փութացնել շատ մը ծրագիրներ, որոնք անկարելի կը թուին այսօր։

Միւս կողմէ, իրողութիւն է որ, եթէ այսօր Թրքա-Հայաստանի մէջ Հայ չկայ, Թուրք ալ չկայ։ Այսինքն եղածը այնպիսի տկտաւելի քանակութիւն մըն է, որ չի կրնար Թուրքիոյ կողմնարձակել նժարը։

Ուրիշ խօսքով, ճամբուն կէսը շահած ենք, թէեւ անհնարին տանջանքներով եւ անլուր մարտիրոսագրութեամբ։

Այս պայմաններուն մէջ, եթէ նպաստաւոր պարագաներ կը ծնունդ այսօր կամ յառաջիկային, մեր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ այդ բոլորը օգտագործել եղածը զարգացնելու, կորսուածը ետ առնելու, մէկ խօսքով միացեալ Հայաստանը իրականացնելու։

*Իսկ ասոր համար պէտք է ըլլալ միակամ եւ վճռական։ Քարթափուները եւ խաչաձեւումները միշտ վնասակար են, յանձնառ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՀՈՒՆՎԱՐԻ ԱՐՇԱՎԸ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀԱ ՍՈՒՔԻԱՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՀՈՒՆՎԱՐԻ ԱՐՇԱՎԸ

Ինչպես հայտնի է, Հայկական Հուշարձանի հինգերորդ հունվարի արշավը նվիրված էր Սուքիասի շրջանի հուշարձանների ուսումնասիրությանը։ Արշավախումբը կազմված էր հետևյալ անդամներից՝ Հովհաննես Հա Սուքիասի, Հայկական Հուշարձանի գիտական քարտուղար Հրաչյա Ղազարյան, Հայկական Հուշարձանի գիտական աշխատող Ռուբեն

...ային անոնց երեսներէն։ Հա՛յր մը անմեռ աչքերուն։ Մեր անոնց վաստրականները իրենց արուեստին ազնուական մասը գոհաբերած էին մեր յեղափոխականներ, եւ մեր յեղափոխականները՝ ընդհանրին։ գանգուածներուն ծառայելու երգին։

Ուստի մերժելով կը մերժեմ Ընդհանուր արհամարհանքը ճգնակեաց (սենեակի) մտաւորականին հանդէպ, եւ կը սրբագրեմ իր ճեղով համաձայն կարծիքը, մեհեանի հետ, եւ երգելով փառք Հայ մտաւորականին, որ ծունկ տուաւ Հայ յեղափոխութեան։ Ընդհանրապէս կը կարծէ թէ անհատները արդիւնք են շարժուածին, ինչպէս եղիշէ՝ ժողովրդային պատերազմին։

Այո՛, վասնզի հարկ պիտի ըլլայ ընդհանուր պատմական օրինաչափութիւնները եւ ընդհանրացումները, — քրիստոնեականը կ քրիստոնէական յեղափոխութեան։ Գրականութեան մէջ ալ՝ նոյնպէս. զօրաւոր անհատները կը ստեղծեն շարժում եւ զգացում։ Ամէն անձնք որ կը հետեւին շարժումին, կը բռնեն անոր ալիքէն, ոմանք են։ Արուեստագէտը կը ստեղծէ, ոչ թէ կը նկարագրէ, ինչպէս զօրաւոր անհատը կը տանի իր ետեւէն ամբոխը, եւ յեղափոխականը՝ հին կարգերը։ Եւ յեղափոխականը ան է, որ կ'երեւակայէ, կը շարունակէ եւ կ'իրագործէ։ Ուրեմն ես կ'ուզեմ հայ մտաւորականին իր գործը փառքը իրրեւ երեւակայողին, ստեղծագործողին, կերտողին հայ յեղափոխութեան, առանձին ան անգամ, կամ իր ետեւէն քալող ժողովուրդը՝ գանգատ առիթներով։ Արդէն, գրականութիւնը պ՛ակ է ըմբռնելու հինները, պ՛ոգ որ իր մէջ կը շաղուէ եւ կը ծրէ բոլոր յեղափոխութիւնները շարժումները։ Եւ ուսս յեղափոխութեան ծագումը պէտք է փնտռել ուսս գրագէտներու վէրջին մէջ, ինչպէս Ֆրանսական յեղափոխութեան գոպանակը պէտք է նկատել Ռուսօյի գործերուն մէջ. այդպէս կ'ըսեն իմ «սենեակս» գիրքերը։ Եւ համաձայն Յակ. Պհհեանի հետ, ես, գրականութեան քաղաքականութեան առաւօտը մը, հայ յեղափոխութեան ազբիւրը կը տեսնեմ հայ մտաւորականին ոսկի՛ սիրտին, ամէն հոգիին մէջ։

ՀԱՒԱՐԸ, ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՊԱՑՔԵՐ.— Երեւանի բժշկական համագումարին մէջ տրուած որոշումներու համաձայն, անհրաժեշտ նկատուած է խիստ պայքար մը բանալ ընկերային հիւանդութիւններու ծաւալման դէմ։ Այսպէս, պիտի հիմնուին Երեւանի մէջ բուժարան մը թոքախտաւորներու համար, նոյնպէս բուժարան մըն ալ Ալէքսանդրապոլի մէջ՝ վէներական ախտերու յատուկ։ Որագրուած է հիմնել նաեւ փսխէօրեան հասատութիւն մը (կատաղաբուժարան), յամառ պայքար մը թթախոմայի եւ թանչքի (տիգանթէրի) դէմ։ Պիտի աշխատի նաեւ հիմնել առողջատուներ եւ ապաքինարաններ, հոգեբուժական հիւանդանոց մը։ Պիտի բացուի հիւանդապահուհիներու դասընթացք մը։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸ ՓԱԿՈՒԱԾ.— Աշխատանքի գործավարութեան կողմէ մասնագէտներու յանձնախումբ մը քննութիւն կատարած է Երեւանի բնածխուկի գործարանին մէջ, եւ տեսած որ բազմաթիւ թերութիւններ կան։ Դեռ վերջնականապէս աւարտած չէր շէնքը, պատուհանը ապակի չունի, այնպէս որ բանուորները կ'աշխատէին օդի հոսանքի մէջ։ Ծխնելոյզը կտուրէն վեր չէ բարձրացուած, եւ մուխը կը տարածուի գործարանին մէջ։

Այս պատճառով գործավարութիւնը հրամայած է գոցել գործարանը։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆԸ.— Հայաստանի պետական հրատարակչական ընկերութիւնը լուծած է Թագուի իր մանաճձիւղը։ Գոյքերը յանձնուած են Ատրպէյճանի պետական հրատարակչականին, որ, ըստ պայմանագրութեան, ասկէ վերջ, պահանջուած հայերէն գիրքերուն համար պիտի դիմէ այն հայ գրավաճառներուն, որոնց գանկը պիտի ներկայացնէ Հայաստանի պետական հրատարակչականը։

Թիֆլիսի մասնաճիւղը իր իւղովը կը տպկուի, եւ ննթարկուած չէ շատ ծախքերու։ Եւ իրրեւ հայալատ կեդրոն, ուր հայերէն գիրքի աւելի պահանջ կայ, որոշուած է պահել մասնաճիւղը։

կեդրոնը լուծած է նաեւ Սուխումի մասնաճիւղը։

ԲՈՒԺԱԿԱՆՑԱՆՆԵՐԸ.— Ընդնիի եւ Պիլիջանի բուժակայանները ալս տարի աւելի բարեկարգուած են։

Արդնիի մէջ հետզհետէ կը շինուին ձաղկանոցներ, արահետներ, դարաստաններ։ Ջանգուի ափը բարեզարդուած է, կ'աշխատուի պարտէզները դարձնել աւելի ծառուտ։ Լողարանները պիտի ընդարձակուին եւ աւազաններու թիւը պիտի հասցուի 12ի։ Աւազաններու ջուրը տաքցնելու համար ընտրուած է նոր մեթոտ մը, որ չի փճացներ ջուրին քիմիական բաղադրութիւնը։

Ապաքինարանի շէնքը այս տարի պիտի ունենայ 8 սենեակ աւելի, մշտական մահճակալներու թիւը պիտի հասցուի 60ի։

Արդնիի ջուրը օգտակար է իրրեւ ըմպելի եւ իրրեւ բուժարար զանազան հիւանդութիւններու։

Հաստատուած է հեռաձայնի գիծ մը Արդնիի եւ Երեւանի միջեւ։

Բուժակայանը պիտի բացուի Յունիս 1ին եւ եղանակը կ'աւարտի Նոյեմբերին։

Դիլիջանի բուժակայանն ալ ոտագած է նոր ձեւ։ Ապաքինարանին կից պիտի կառուցուի ազատ բուժարան, դեղարան, փորձարան եւ արեւատուն (սոլարիում, արեւի բաղնիք) 60 մարգու համար։ Պիտի օգտագործուի Դիլիջանի Մօտակայ Հանքային բուժիչ ջուրը։

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՒՂՂԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

...խմբագրութիւն «Ցարաջ»ի,

Թոյլ տուէք ձեր թերթի միջոցով հրատարակել հետեւեալ նամակը, որ ուղղուած է «Հայոց լեզուի ուղղագրութիւնը վերամշակող Յանձնաժողովին, Երեւան.—

Ատրպատականի Հայոց Թեմական պատգամաւորական ժողովը Մարտի 13.ի Ը-րդ նիստում անդրադառնալով մեր լեզուի նոր ուղղագրութեան խնդրին, հետեւեալ դիտողութիւնները կ անում.

ա) Հայոց լեզուի ուղղագրութեան փոփոխութեան խնդիրն ունի համազգային նշանակութիւն եւ ոչ թէ մասնակի, ուստի եւ ցանկալի է համաբաւում, որ կառավարութեան եւ յանձնաժողովի կողմից, այդպէս էլ նայուի հարցին։

բ) Ցանձնաժողովիդ աշխատանքները կարող են ունենալ միայն ակադեմական արժէք, բայց ոչ գործնական, քանի որ լեզուն մի խումբ մարդկանց միջոցով չէ որ ստեղծւում է, այլ ժողովրդի, հանրութեան։

գ) Հին ուղղագրութեան փոփոխութիւնը Հայաստանում միայն դեկրետի միջոցով է տեղի ունեցել, առանց համային հայութեան կամքը հարցնելու, որու հետեւանքով էլ այնպիսի խոր անջրպետ է առաջացել Մայր երկրի եւ գաղութահայութեան մէջ, գրական, դպրոցական, ընկերային եւ ազգային բոլոր ասպարէզներում, որի վերացնելը խիստ անհնարին է դարձել։

դ) Ատրպատականը մօտ լինելով Մայր երկրին, գիտական եւ այլ դասագրքերի մեծ պահանջ զգալով հանդերձ, ոչ մի կերպով չկարողացաւ օգտուել Մայր երկրի գրականութիւնից, վերոյիշեալ պատճառով։

Ա՛րդ, չմնալով հարցի գիտական եւ լեզուաբանական ուսումնասիրութեան մէջ, Ատրպատականի Հայոց պատգամաւորական ժողովը, խնդրին մօտենալով գործնական տեսակէտից, իւր գոհունակութիւնն է յայտնում, նոր ուղղագրութեան խնդրի վերաքննութեան առթիւ եւ բուռն ցանկութիւն է յայտնում, որ մեր հին ուղղագրութիւնը, եթէ անհրաժեշտ է համարւում բարեփոխել, ապա ուրեմն, այդ բարեփոխութիւնը կատարուի այնպէս եւ այն չափով, որ չվնասէ հայ ժողովրդի մշակոյթի միութեան թէ երկրում եւ թէ արտասահմանում եւ չհեռացնէ նոր սերունդը անցեալի մեր այնքա՜ն հարուստ գրական ժառանգութիւնից, եւ անհրաժեշտաբար ոչ մի քայլ չառնել գործադրելու այդպիսի որոշումն, առանց համան ազգի վերջին խօսքը լսելու։

Պիւան Ատրպատականի Հայոց Թեմական պատգամ. ժողովի նախագահ՝ ներսէս արքեպս., ատենապետ՝ Ն. Պանիրեան, ատենադպիր՝ թաչ Գրիգորեան

Թաւրիզ

Յ. Գ.— *Ատրպատականի հայ թերթերից խնդրւում է արտատպել այս նամակը։*

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՕԼ

Հ.Մ.Ը.Մ. (Ա.) Rueil Athletic Club (Ա.)

Այսօր Հ. Մ. Ը. Մ.ի (Ա.) խումբը՝ Malmaisonի մէջ Bugatti դաշտին վրայ պիտի մրցի Rueil A. C.ի Ա. խումբին դէմ։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը կը գտնուի շատ դժուարին հակառակորդի մը դէմ։ Rueil փարիզի լաւագոյն խումբերէն է։ Ֆրանսայի բաժակի մրցուներուն ընթացքին յաղթած է մեզի ծանօթ Gallia Clubի, U. S. Annemasseի, որ Լիոնի պատուոյ դասակարգի խումբերէն է, միայն նախկին ֆիւսիսի ախոյեան Olympique Lilloiseն։

Եթէ Հ. Մ. Ը. Մի. խումբը կ'ուզէ յաջողութիւն մը եւս ունենալ, պէտք է որ իր լաւագոյն կազմովը դաշտ գայ։ երկու խումբերն ալ ամբողջ միեւնոյն արժէքը կը ներկայացնեն եւ ով որ յաղթէ, տարբերութիւնը պիտի ըլլայ միայն մէկ կամ երկու նշանակէտ։

ժամադրավայրն է՝ ժամը ճիշտ մէկ ու կէսին Porte Maillot։

*** Պահեստի խումբը Saint-Maurի մէջ պիտի մրցի C. S. Vieux-Montmartreի Ա. խումբին դէմ. ժամադրավայր՝ ճամբ ճիշտ 12ին Porte de Vincennes.

Գ. Կ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՅԱՐՈՒՅԵԱՆԸ.— Թորինոյի մօտ յիմարանոցի մը մէջ կը խնամուէր Պաթիսթա Քիալէ անունով մարդ մը։ Անցեալները, մարդուն կինը կը ստանայ հեռագիր մը, որ կը հրաւիրէր զինք իր մահամերձ ամուսինին տնարին մօտ։

Մինչեւ որ կինը հասաւ, մարդը մեռաւ։ Հիւանդապահուհի մը, արձանագրութիւնները բռնած, կինը առաջնորդեց ննջեցեալնեբուն սրահը։

Կինը, հեծկլտալով նայեցաւ մեռելին եւ, զարմացած, ըսաւ.

— Որքա՜ն փոխուեր է դէմքը։

— Մահը կը փոխէ դէմքը։ Շա՜տ չարչարուեցաւ։

— Եթէ ինծի չըսէիք թէ ամուսինս է, չպիտի ճանչնայի։

— Սակայն ինքն իսկ է, չէ՞, տեսէ՛ք, կարդացէք արձանագրութիւնները. «Պաթիսթա Քիալէ, մեռած»։

— Ճիշտ է։ Մեռա՜ծ է։

Կինը սկսաւ լալ համաձայն սովորութեան։ Երկու ջուխտ դիւրին արցունք, իբրեւ պարտականութիւն։ Յետոյ թաղեց, պատարագ ընել տուաւ։ Վերջացաւ։

Կնոջ գիւղէն մարդ մը, անցեալ օր, կ'երթայ նոյն հիւանդանոցը։ Մէկը կը պռոայ ետեւէն։ Մեղա՛յ, Պաթիսթա Քիալէ՛ն է, Յիսուս Քրիստոս։ Դիւղացին կը խաչակնքէ երեսը, որպէսզի, եթէ ուրուական է փախի։ Սակայն չէ՞ որ մեռած էր։

Քիալէ կը պռոայ.

— Մոռցա՞ք զիս, բարե՞ւ մընաչ չես տար։

— Աչքերս իրա՞ւ կը տեսնեն արդեօք։ Քիալէ՛, ո՞ղջ ես։

— Հապա՛, ողջ եմ։ Մատդ դպցուր եւ կը տեսնես։

Զարմանք ու արմանք։ Եւ գիւղացին, համոզուած, նորէն հեռագիր կ'ընէ կնոջ։

Կինը կուգայ։ կը ճանչնայ զայն.

— Էրի՛կս է, կը պռոայ։

Հիւանդապահուհին յետոյ կ'իմացուի որ մեռնողը կը կոչուէր Պաթիսթա Քիալի, մինչդեռ ողջը՝ Պաթիսթա Քիալէ։ Մէկ գիրի տարբերութիւնով մարդը մեռաւ եւ ողջնցաւ։

ՄԱՆՈՒԿ ՄԸ ԿԱԽՈՒԱԾ.— Ռուէզի մօտ, նավթ գիւղին մէջ ֆրանսացի մայր մը, օրօրոց կը դնէ իր երկու տարու երախան, խանձարուրով լաւ մ՝ կը փաթթէ։ Յետոյ կը զբաղի իր տնական գործերով։ Ամուսինը, գործէն դարձին, սենեակը կը մտնէ եւ կը տեսնէ որ երախան օրօրոցէն դուրս՝ անշարժ կախուած է։ Անմիջապէս կը վերցնէ, սակայն խանձարուրին կապը վիզը սեղմած եւ խեղդած էր դժբախտ մանուկը։

ՅՈՒՍԱՀԱՍ ՄԱՅՐԸ.— Պէրքֆլաժի մէջ ողբերգական անձնասպանութիւն մը։ Տիկին Սիմոն, վաճառորդուհի, նորահաս դժբախտութիւններու տակ ընկճուած, կ'որոշէ ծով նետուիլ։ Զուանով մը իր մարմինին կը կապէ աղբնակը եւ կը նետուի ծով։ Երբ, տեղատուութեան պահուն, ծովը քաշուած էր, աւազներուն վրայ երեւցան դիակները մօր եւ աղջկան։

Անձնասպան կնոջ ծերունի մայրը այս դժբախտ լուրը առնելով, ինք եւս մատնուեցաւ յուսահատութեան, եւ ուզեց օդային կապով շնչահեղձ մեռնիլ։ Սակայն դրացիները ազատեցին ծերունի կինը։

ԲԻԶ ՄԸ ԼՈՅՍ.— Անցեալները սինէմայի մը մէջ երիտասարդ մը կ'ուզէ դուրս ելլել դեռ խաղը չաւարտած։ Մութին մէջ, կը խոչէ աթոռ մը եւ կ'իյնայ գետին։ Բաւական ծանր վէրք մը կը ստանայ։ Անմիջապէս դատ կը բանայ եւ, իբր փոխուց հատուցում, կը շահի 4000 ֆր.։ Որովհետեւ բոլոր սինէմաները ստիպուած են կախել սատանայի ճրագ մը խաւարին մէջ, քիչ մը պղտոր լոյս՝ իրար տեսնելու չափ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՎԷՊԸ

Ա.

Ֆրանսական գրականութեան մէջ roman բառին կը հանդիպինք առաջին անգամ ԺԲ. դարուն, իր հին ուղղագրութիւնով, romant romanz։ Ստուգաբանական իմաստով՝ ռոման լեզուով, պարզաբանական բարբառով, Ֆրանսերէնով գրուած ամէն գործ կը կոչուէր roman, հակառակ լատիներէնի, որ գրական լեզուն կը մնար։ Միջին դարուն roman բառով կը նշանակուէր բոլոր գրական արտադրութիւնները այս իմաստով պէտք է ընդունիլ։ Բայց այս բառը ապրելով կ'աճի, կը զարգանայ, կը փոխուի ձեւով, կը հարմարի իմաստով։ Ձեւի եւ նշանակութեան այս քնաշրջումը կը նկատենք իր լրումին ԺԶ. դարուն։ Վէպը, որ էապէս հոգեբանական է ու ընկերաբանական, տեսակ մը ընկերային դիւցազնապ՛ակ կ'ապրի ընկերութեան հետ, կ'արտայայտէ անոր խռչալը, կը ծագնչէ անոր բարքերն ու սովորութիւնները։

Մինչդեռ ֆրանսական ողբերգութիւնը գրեթէ հարիւր յիսուն տարիներ կը մնայ անփոփոխ իր խորքին ու ձեւին մէջ, վէպը ԺԶ. դարէն մինչեւ մեր օրերը, կը բնաշրջուի ընկերութեան հետ, որուն հաւատարիմ արտայայտութիւնն է։

Երդիճական ու իմաստասիրական Ռապլեէի գրչին տակ, վէպը ԺԶ. դարուն կը փոխուի հովուական, արկածախնդրական երկար պատմութիւններու, կեղծ ու գրական սիրոյ թնճուկներու։ Բացառիկ երեւոյթ մըն է Տիկին Լաֆայէթի «Քլեւի իշխանուհի»ն, սիրոյ վէպ մը ուր տեքարղեան տրամաբանութիւնով մարդկային հոգին կը քրքրուի իր խոր ու մթին անկիւններով։

ԺՀ. դարուն Լա Պրիւյէրի ազդեցութիւնով վէպը կը ժառնայ կեանքի, իրականութեան։ Աբբայ Փռէվո եւ Ռուսօ կ'ամրոզջացնեն իրենց ժամանակակից վէպի բնաշրջուժը, անոր տալով իրենց սիրտը, իրենց փոթորկոտ հոգին բանաստեղծութիւնը։

Վիպական (ռոմանթիք) շրջանին վէպը կը դրաւէ պատուոյ տեղը։ «Լա»ը, երկու հարիւր տարիներէ ի վեր արտադրուած դասական դպրոցէն, կը դառնայ առանցքը նոր շարժումին։ Կը գրեն իրենց կեանքի վէպը, իրենց սրտի մօտիկ ընկերային հարցերու շուրջ։

Կարճատեւ կ'ըլլայ «Ես»ի տիրապետութիւնը։ Վիպական հերոսը կը մոռցուի իր «փղոսկրէ աշտարակ»ին մէջ։ Նոյն շրջանին արդէն կը սկսի հետաքրքրութիւն դէպի ընկերութիւնն ու անոր ցաւերը։ Սէն-Սիմոն, Ֆուրիէ, Փրուտոն կը մօտենան այդ ընկերութեան դիտումի աչքերով, կը դարձնեն գայն ուսումնասիրութեան նիւթ, կը պատրաստեն միտքերու յեղաշրջումը։

Օկիւստ Քոնթ իր «Դրական փիլիսոփայութեան դասընթացք»ով կուտայ գրական նոր իմաստ, գեղեցկագիտական նոր ըմբռնում, — իրողութիւններու ճաշակը։

Աւելի խոր ազդեցութիւն կ'ունենան գիտունները, Տարուին, մանաւանդ Քլօտ Պէրնար, որուն փորձառական մեթոտը կ'անցնի գիտութեան սահմաններէն արուեստի եւ գրականութեան։

ԺԹ. դարուն վէպը կ'ենթարկուի գիտական այս շարժումին խորունկ ազդեցութեան։ Ընկերաբաններէն յետոյ Օկիւստ Քոնթ եւ Քլօտ Պէրնար կը փրկեն գրական արուեստը ռոմանթիք երեւակայութեան ու զգայնութեան սիրապետութենէն, անոր տալով ճշմարտութեան, առարկայականութեան ճաշակը։

Պալզաք, հակառակ իր վիպական խառնուածք, կ'ուսումնասիրէ այդ ընկերութիւնը, կը պատկերացնէ անոր կեանքը՝ վազք մը դէպի փառք ու դրամ։ Ժլօպէր, այս երկար շղթային ամէնէն ուժեղ օղակներէն մէկը, կը կառչի իրողութիւններու անցեալի թէ ներկայի ուսումնասիրութեան մէջ, ցիկին Պուվարիի թէ Պալամպոյի երկունքին առթիւ։ Ջօլա կ'ուզէ կերտել փորձառական վէպը, իւրացնելով գիտութեան մեթոտը։

Այսպէս գիտութիւն եւ գրականութիւն կը մօտենան իրարու. գիտութիւնը կ'օժանդակէ գրականութեան, փոխելով վէպին ուղղութիւնը նիւթով ու մեթոտով։

Բայց հետզհետէ կը փոխուի ընկերութեան կազմակերպութիւնը, որուն ժողովրդավար եւ անհատապաշտ ձգտումները կը խախտեն հին ըմբռնումները արուեստի եւ գրականութեան մասին։ Կ'ուզեն գրականութիւն առանց Ֆորմիւլի։ Գեղեցկագիտական սիստէմները այնքան այլազան են, որքան քաղաքական կուսակցութիւնները. կան պահպանողականներ, անկախներ, ընկերվարականներ, յեղափոխականներ։ Վիպական սեռը ընդպարշա շրջանէն մինչեւ մեծ պատերազմը կը ներկայացնէ նոյն պատկերը, ուր իրար կը խաչաձեւեն հակառակ հոսանքներ, դասականն ու վիպականը, պահպանողականն ու անհիշեցնականը, իրապաշտն ու դաղափարապաշտը, դրսէն դասախարակութեան, ըմբռնումներուն, միջավայրին համաձայն։ Զկայ իշխող դպրոց իր վարպետով, միեւնոյն բանաձեւին շուրջ համախմբելու համար տաղանդներու մեծամասնութիւնը։

Նոյն վիճակը՝ պատերազմէն ասդին։

Նորերու կարծիքով, պատերազմը անդունդ մը բացած է երկու սերունդներու, հիներու եւ նորերու միջեւ։ Երիտասարդ դրողները կը կարծեն ունենալ խորհելու, զգալու, արտայայտելու ինքնատուկ ձեւ ու ոճ, մէկ եզերքէն միւսը իրար չեն ճանչնար, կամ չեն ուզեր ճանչնալ։

Մենք չենք կրնար հաւատալ երկու Ֆրանսայի գոյութեան, հինի եւ նորի, ու կը նկատենք այսօրուան գրականութիւնը հինին տրամաբանական շարունակութիւնը։ Բայց կ'անցնի Մեծ Պատերազմը, ընկերային պատուհաս մը, որ կը խորտակէ մարդկութեան տրամաբանական բնաշրջումը, կ'ընծայէ խռովիալ ու անկարգ խաղադութիւնը, ուրկէ խոյս են տուեր յոյսն ու սէրը, երիտասարդութիւնն ու իր ելրդները։ Թշուառ մարդկութիւն մը, ուր կը շարժի Փառքալի «մարդը առանց Աատուծոյ», ուր կը գործէ մեքենան իր ամուխին ու շռգիով։ Տիպար մը նորերէն, Ֆրանսուա Մ՛օրիաքի Սիրոյ Անապատէն պատանի Գուրէժը, որուն մէջ հեղինակը կ'ուզէ պատկերացնել օրուան երիտասարդը, թերեւս դարուս նոր դաւակը՝ բիրտ, եսասէր ու ամբարտաւան։ Զունի ան երէկի երիտասարդութեան ինքնայատուկ նկարագիրը, երազ, յոյս ու խանդավառութիւն, ժպիտ ու բանաստեղծութիւն։ Ա՛յն մարդկութեան, այս թշուա՛ռ կեանքու ողբերգութիւնը կ'ընէն ժամանակակից վիպասանները, Մարսէլ Փրուսթ, Անտրէ Ժիտ Փօլ Մ՛օրան, Քոլէթ, Լաքրըտէլ, Ֆրանսուա Մ՛օրիաք, եւլն. եւլն.։

Նոր վէպը ուրեմն հարազատ արտայայտութիւնն է պատերազմէն ծնունդ առնող ընկերութեան։ Զկայ հոն ստեղծագործուժ, այլ հինով նորը շինելու ջանք։ Դասական, վիպական, իրապաշտ, բնապաշտ շրջաններու առաղձներով կը շինուի նոր վէպը, այնքան յաջող որքան արուեստագէտը կրնայ միացնել այդ խառնակ տարրերը։

Բայց ամէն գրականութիւն կը ձանձրանայ ինքնիրմով։ Ցեղին ժառանգական ընդունակութիւններու փոխանցումովը միայն գրականութիւնը կը հիւծի, կը սպառի։ Ինչպէս բուսական կեանքի մէջ, արուեստն ալ կ'ազնուանայ պատուաստով, ազդեցութիւններով, որոնք կեանք կը ներարկեն ծերացած աւիշին ու կը թարմացնեն զայն։

Այսպէս ժամանակակից վէպը կը փորձէ երիտասարդանալ ներքին թէ արտաքին, գրական թէ իմաստասիրական ազդեցութիւններով որոնք են.— Ա.— Պատերազմը. Բ.— Ռուս վէպը, Տոսթոյէվսքի. Գ.— Նոր հոգեբանութիւնները՝ 1. Պէրկսոնիսմը, 2. Ֆրոյտիսմը. Դ.— Բիւլիստ արուեստը։

ԱՐԱՔԻԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Նիւթերու առատութեան պատճառով Թերթօնը յետաձգուած է երեքշաբթի թիւին։

Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 504, տեղաւորման գրասենեակներու կողմէ 959, դումար 1464 օտար աշխատաւորներու գործ հայթայթուած է մէկ շաբթուան մէջ։

Երկրագործութեան մէջ աշխատելու համար Ֆրանսա մտած են 38 օտարականներ, իսկ Ֆրանսայէն մեկնած են 2146 հոգի։ Մեկնողներն են՝ 582 Իտալացի, 425 Սպանիացի, 332 Լեհ, 193 Չեխօսլովաք եւլն.։

Չիւսարափութիւնը եւ Գերմանիա

Պերլինէն կը հեռագրեն.— Պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցի վիճաբանութեան առեն պատերազմական նախարար կէսլէր զինաթափութեան խնդիրը դրաւ հետեւեալ կերպով. «Կա՛մ այն է որ միւս ազգերն ալ զինաթափ կ'ըլլան վէրսայլի դաշնագրով Գերմանիոյ պարտադրուած համեմատութեամբ, եւ կամ պետութիւնները իրաւունք պէտք է տան Գերմանիոյ, որ իրենց հաւասար սպառազինուի»։

Նախարարին այս գաղափարին ուժ կուտան բոլոր ազգայնական թերթերը, մասնաւորաբար «Տոյչէ Ալկէմայնէ Ցայթունկ»։

Ֆրանսիատեաց հաւանականութիւն մը ?

Հակառակ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան հերքումներուն թէ ոեւէ համաձայնութիւն գոյացած չէ Ֆրանսայի եւ պոլշեւիկներուն միջեւ ցարական պարտքերու ճանաչման մասին, «Ցօսիշէ Ցայթունկ» կը պնդէ որ խորհրդային կառավարութիւնը ընդունած է տարեկան 70 միլիոն ոսկեդրամ ֆրանք վճարել իբրեւ տոկոս եւ պէսավճար։ Գերման թերթը կ'աւելցնէ թէ ֆրանսական իշխանութիւնները սկզբունքով ընդունած են պոլշեւիկներուն տալ 800 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամի նոր վարկ մը, որուն առաջին մասը որոշուած է մէկ միլիառ թղթադրամ։

Ոստիկանական տեսուչը պիտի փոխուի

Թերթերը կը գրեն թէ յառաջիկայ Մայիսին, ժան ս'Արքի տօնէն վերջ, Սէնի ոստիկանական տեսուչ Մօրէն հանգստեան պիտի կոչուի, եւ իրեն պիտի յաջորդէ ներքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղար և Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէն Պ. Քիափ (Chiappe)։

Այս առթիւ վարչական նոր փոփոխութիւններ պիտի կատարուին, եւ Պ. Քիափի ձեռքին մէջ պիտի կեդրոնացուին ոչ միայն Սէնն նահանգի, այլ եւ ամբողջ Ֆրանսայի ոստիկանական գործերը։

Ոստիկանական պաշտօնեաներուն մէջ մեծ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին։

Իբր ներքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Քիափին պիտի յաջորդէ նախարար Ալպէռ Սարօի մանաւոր գրասենեակին պետ Ռիշնար։

Ազգասի հիմնադրութեան խնդիրը

Անցեալ Յունուարին, «Ժուռնալ»ի աշխատակից Լտուար Էլզէ Ալզասի մէջ քննական պտոյտ մը կատարելով իր տպաւորութիւնները գրած էր յիշեալ թերթին մէջ եւ ի մէջ այլոց ալզասեան թերթերու թրքսթի մը վարիչ ոգի եւ վերին Հռենոսի նահանգային խորհուրդին անդամ աբբայ Հէկկին ներկայացուցած էր իբրեւ գերմանասէր, որ կը հրահրէ անկատողական շարժումը եւ հակաֆրանսական քարոզութիւններ կ'ընէ։ Աբբան ինքզինքը անարդուա՝ զգալով, դատ բացաւ Լտուար Էլզէի (բուն անունով Լիւսիէն Քուլօն) եւ «Ժուռնալ»ի դէմ, պահանջելով 10,000 ֆրանքի հատուցում։ Դատավարութիւնը սկսաւ առջի օր Քոլմարի ոճրադատ առեանին առջեւ։

«Ժուռնալ»ը կը պաշտպանեն Փարիզի կաճառին նախագահ Հանրի-Ռոպէր եւ ուրիշ չորս փաստաբաններ։

Ամբաստանագրի ընթերցումէն վերջ, նախ լսուեցաւ Ծերակուտական աբբայ Միւլլէր, որ զինադադարէն ի վեր Ալզասի մէջ հետապնդուած քաղաքականութեան պատմականը բրաւ։ Ցետոյ քննեց Ալզասի մէջ առաջ եկած ժժգոհութեան պատճառները եւ բսաւ թէ անհրաժեշտ է Ալզասցիներու մէջ վստահութիւն ներշնչել Ֆրանսայի բարեացակամութեան մասին։

Փաստաբանները բաւական նեղը դրին այս վկան, հարցնելով թէ ինք հակառա՞կ է ինքնավարական շարժումներուն եւ թէ կը խոստովանի՞ որ կրօնքը ազատ է Ֆրանսայի մէջ։ Ծերակուտականը պաշտպանեց աբբայ Հէկկին եւ յայտնեց թէ կողմնակից է վարչական ինքնավարութեան։ Նախկին երեսփոխան Պրոկլի եւս այս վերջին տեսակէտը պաշտպանեց եւ աւելցուց թէ ինք Հայմաթպուհնի անդամ է։ Նախկին Ծերակուտական Շոյրէր, քննադատեց Ալզասի գերման թերթերը, որոնք ատելութիւն կը սերմանեն քաղաքացիներուն մէջ, ու աւելցուց թէ աբբայ Հէկկի զօրավար Պուրժուայի բսած է. «Ֆրանսան չեմ սիրեր, որովհետեւ անաստուած երկիր մըն է, զոր կը վարեն ֆրանմասոնները»։

Այս խօսքերուն վրայ մեծ իրարանցում առաջ եկաւ։ Նախկին երեսփոխան Պրոկլի եւ Շոյրէր երես երեսի բերուեցան։ Պրոկլի հերքեց աբբային վերագրուած խօսքերը եւ աւելցուց. «Ձենք ընդունիր, որ Փարիզի այս պարոնները մեր երկիրը գան քննութիւններ կատարելու»։

Լտուար Էլզէ պատասխանեց՝ «Ձեր երկիրը մերն է»։

Ծերակուտական զօր. Պուրժուա եւս պաշտպանեց աբբայ Հէկկին, որ պատերազմէն առաջ Ռայխսթակի եւ գերման կեդրոնի կուսակցութեան անդամ էր։ Ֆրանսան չի ճանչնար եւ ճանչնալ չուզեր։ Սկզբունքով ընդդիմադիր է։ Զօրավարը յայտնեց թէ Գերմանիա իր ելմտացոյցին մէջ 200 միլիոնի դումար մը նշանակած է նախկին գերման հողամասերուն վրայ պրոպագանդի յատկացուելու համար։ Ընդհ. Ապահովութեան անօրէնին կը մնայ երեւան հանել գերման գործակալները։ Ամէն պարագայի մէջ Գերմանիա ո՛չ իրեն, ո՛չ ալ աբբայ Հէկկիին դիմած է։

Ցետոյ լսուեցաւ զօրավար Քասթելնօ, որ բսաւ թէ Հէկկի հայրենասէր է եւ իր բարեկամը։ Ալզասի կաթոլիկներուն պահանջները Ֆրանսա միայն կրնայ գոհացնել։ Ինքնավարութիւն, անջատողականութիւն դաւաճանական բաներ են միայն։

Դատավարութիւնը կը շարունակուի։

Պատրիարքարանին տագնապը

Պոլսոյ հայ հռովմէականներու պատրիարքարանի տագնապը անլոյծ կը մնայ տակաւին։ Երկու կողմերն ալ որոշած են տեղի չտալ։ Թուրք մամուլը հետզհետէ աւելի հետաքրքրութիւն կը ցուցնէ, զրգռելով ընդդիմադիրները։ «Վագրթ» կը գրէ.—

Պատրիարքարանի հակառակորդները կ'ըսեն թէ Պատրիարքարանը այսօր կրօնական եւ աշխարհական գործերը չուզեր բաժնել իրարմէ։ Թուրքիոյ մէջ ապրող Հայերուն պատկանող գործերը Հռոմի Պապին հրամաններով կ'ուզէ կառավարել։

Ի՞նչ պիտի շահին հայ կրօնաւորները Հայոց վերաբերեալ կրօնական եւ աշխարհական գործերը միասին իրենց ձեռքը պահելով։ Նոյն ինքն Հայերու ընդհանուր շահն ալ կը պահանջէ որ այս սկզբունքը գործադրուի Պատրիարքարանի կազմակերպութեան համար։ Այլապէս կեանքի պահանջները ամէն օր քիչ մը աւելի ուժով իրենք զիրենք ցոյց պիտի տան։ Եւ վերջապէս անոնք ալ՝ անհրաժեշտաբար պիտի մտնեն ողջմտութեամբ շարժող Հրեաներու գացած ճամբուն մէջ»։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ֆերտինանտ Թագաւորին առողջական վիճակը բարւոքեցաւ եւ կեանքին դէմ անմիջական վտանգ չի սպառնար։

ՇԵՐԱԿՈՑՏԻ երէց անդամ էմիլ Ռիօթօ առջի օր մեռաւ փարիզի մէջ։ Հանգուցեալը 90 տարեկան էր։

Հ.Յ.Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԸ
Այսօր կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին Rue Etienne Doleth սրահը
կը ներկայացնէ ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՑՆՈՐԴԸ
եւ կեցուածի նոյնչեցնելներ
ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 և 3 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ
(ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԳ. ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԷՆ)
Մասնակցութեամբ՝ Պ. Դ. ՅԻՓԻՆԻ, չուլթակահար
(Առաջին մրցանակ փարիզի Ազգ. երաժշտանոցէն)
Ուրբաթ 22 Ապրիլ ժամը 9ին Salle des Agriculteursի մէջ
8, Rue d'Athènes,— Métro: Saint - Lazare
Յայտագրին մէջ՝ Հին, դասական, նոր եւ հայ ժողովրդ. երգեր
ՏՈՄՍԵՐԸ ճաշարան Արամ, եւ կիշէն

"ՊԼԱՆՇԷԹ,,Ը ՀԱՅ ԲԵՄԻ ՎՐԱՅ
փարիզի հայ տրամաթիք թատերախումբը
ղեկավարութեամբ՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի
17 Ապրիլ 927 Չատկի կիրակի գիշեր ժամը 8ին 9ին
Sociétés Savantesի թատրոնին մէջ (8 Rue Danton)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը ՉորեքշաբԹի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահին մէջ, 75, րիւ փօլ-Պէռ։ կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրները։ Դասախօս՝ ընկ. Ս.։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի ֆեդի խումբի ստիպողական ժողովը՝ Ապրիլ 12ին ժամը 8.30ին, Գրադարանի ներքնասենեակը՝ 75 Թիւ փօլ-Պէռ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայ բնակչական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Կիրակի 10 Ապրիլ, ժամը 2ին, 12, Րիւ լ'Աֆլաս, Մէթրօ Պէլվիլ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկուցում։

ՓԱՐԻԶԻ Հայ-Կաթոլիկ երիտասարդաց միութեան դասախօսութիւնը այսօր Կիրակի գիշեր ժամը 8ուկէսին Մօնթուժի եկեղեցիին հանդիսասրահին մէջ, 21 Villa Alésia (métro Alésia)։ Կը խօսի Պ. Կ. Բասմաճեան «Խաչակիրները եւ Հայերը» նիւթին շուրջ։ Մուտքը ազատ է։

ՄԱՐՌԻՅ, Մ. Գ.— Ստացանք ապահովագրեալ նամակը։

ՊԱՔԻՍՔ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԴԱՀԵՆԱԿԻ ԵՒ ՕՒԿԻ
Աքսոտ եւ նորոգութիւն
Դաշնակահարուհի ՕՐ. Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ կուտայ դաշնակի դասեր։
Դիմել՝ նոր հասցէին, 17 Rue de la Jonquière Paris, Métro Marcadet:

ԿԸ ԳՆԵՆՔ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՆՔ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԹԱԼԻՆԵՐ ԵՒ ՓԻԼԻՄՆԵՐ
ԿԸ ԳՆԵՆՔ, արծաթեղէն, ոսկեղէն, ադամանդ, հին եւ նոր յարգի ձեռագործներ։ Կը վճռուենք լաւ ձեռագործ գիտցողներ։
Դիմել՝ «Էնթէրսօ» ընկերութեան մէջ մեր նոր բացած գրասենեակը ամէն օր 10—1 եւ 3—6։
41 Rue de la Chaussée d'Antin
Tél. Trudaine: 01—41

Բ. չարկ աչ կողմ առաջին սենեակը։ Կը խօսինք հայերէն, ռուսերէն եւ օտար լեզուներ։

ՓԱՐՋՈՒԱԾ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ
(Ֆրանսախօս եւ ռուսախօս)
Վկայեալ Ֆրանս. վարժարանէ
Ընդունելութիւն երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ, ժամը 1—4։ 6, Av. Ville d'Avray, Chaville (S. et O.)։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ
Ունինք երկու սենեակ եւ մէկ խոհանոց, կապ, ելեկտ. ջուր։
Դիմել՝ 39 Bld. Enghien Enghien-les-Bains
Կաո տը Նօռէն 10 վայրկեան, կայարանին մօտ։

NICOLO
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Ցերմակ պանիր, քէֆալ ձուկ, սուրաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանմննդեղէններ, վօտքա։ Ալպպրանքները յանձնելի բնակարան։
7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44:

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Բժշկապետ նախկին կարմիր թաչի հայկական հիւանդանոցի։
Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ԿԸ ՇԻՆՈՒԻԻՆ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳՈՒԻԻՆ
Նպաստաւոր պայմաններով կապարէ, թիթեղէ, գինկէ եւ ապակիէ ամէն տեսակ գործեր (ջուրի, ելեքտրական, կազի խողովակներ եւայլն), փարիզ եւ արուարձանները։
Դիմել կամ գրել՝ LOUDER FÉNERDJIANի, 83, Rue de la Bienfaisance, Blanc-Mesnil (S.-et-Oise).

ԱԿԱՆԱՏԱՆ

9 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	75
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	90
Թրք. ոսկի	» or	114	50
Մէճիտիէ	Médjidié	8	75
Լէվա	100 ֆաւոր Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	—
Լիր	» » Lire	122	80
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	75
Ջուից.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ	100 ֆաւոր Ley	15	60
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	90	—
ԱՐԺԵՔԱԻՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3010	—
»	II »	1900	—
»	III »	1350	—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	157	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԿԱՐՈՒՀԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon
Փորձառու եւ մասնագէտ մանթիայի, գիշերաւան եւ ցերեկուան հիւանդներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, շապկաւոր եւ իմամեայ կարգ։
Իսկ Կիրակի օրերը բացառած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւատիքեան եւ կարի։
Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Առնենք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ԲԱՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱՒ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտ, շնչեւարակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, ելեկտրաթերմանում եւ Փ. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆրանքէն սկսեալ։ արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀՐԱՉ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ Chirurgien - DENTISTE
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵՏԷՆ
126 RUE BOLIVAR (մէթրօ Փոլիվառ կամ ժօռէս)
Մասնագիտութիւն առաւնաշարերու (քառչուլ թէ ոսկի) ակռիքի։
Բոլոր աշխատանքները ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը։ Ուրբաթ առեն՝ ժամադրութեամբ։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ
ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, իոդի վրայ գրաւականով։
Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Յեվտաեան եւ Լինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՋԱՅԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ
Ընարատ կարագէ զատկական անմրցելի չէօրէքներ՝ պատրաստուած պոլսոյ Թոքաթլեանի 25 տարուան վարպետ Պ. Տ. Թօփճեանի կողմէ։
Ցօնախմբութեան, հարսնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացառապէս անմրցելի գիներով։
Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆի, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Boure Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ ժօռէս կամ պոլիվառ։

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ
ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԽԱՐԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Անմրցելի գիներով
Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւաբար ապագրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38.63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

ՊԵԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ
28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85
Ցօնակրաճի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ԳՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻԻՆ
(Underwood, Remington, Oliver, Smith Premier)
Նուազագոյն գին-նբի գնահատում (devis)
Դիմել նամակաւ (անձամբ կը պատասխանուի)
V. YÉMÉNIDJIAN
7 Rue Corneille, Montrouge (S.)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առտնինաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30— կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՎԱՐՁՈՒԻ ՏՈՒՆ
Pavillon Sous Bois-Gargan
կառ տը լ'Էսթէն 30 վայրկեան
3 սենեակ, խոհանոց, անձուկ, ընդարձակ պարտէզ, ջուր, կապ, ելեկտ.։ վարձք տարեկան 2500 ֆրանք։ Դիմել երեկոյեան 7էն վերջ, 3 Rue Lemercier, Paris (17me), Պ. Աբշաւիրին։

ՎԱՏԱՀԵԼԻ ՃԱՄԲԱՓՈՐԴ
Կը ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մեռքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։
Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի Métro Belleville, 62, Rue Belleville.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ԱՊՐԻԼ
1927

12 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 309 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ ՊԱՏՌԻԼԸ ՅԵՏՈՅ

Քիչ անգին կը հրատարակենք լուր մը, Չօկերու հաշուեյարդարի եւ կարգ մը նոր որոշումներու մասին։

Չօկերու կազմալուծման լուրը մենք առեր էինք անցեալ Դեկտեմբեր 1ին, երեւանէն գրուած թղթակցութեամբ մը, որ կ'ըսէր.

—«Հայաստանի օգնութեան կոմիտէն (Չօկ) հաշուեյարդարի ենթարկեց Ռուսաստանի իր բոլոր մասնաճիւղերը։ Այդ քայտին արժանացան նաեւ խանութները։ Քանի մը տարի առաջ կոմիտէին համար գնուած շէնքը այս տարի ծախուեցաւ հողագործական գործաւորութեան, աւելի ճիշտ՝ անվճար բռնագրաւուեցաւ եւ Չօկի գործ. վարչութիւնը մէկ սենեակ անգամ չունի»։

Ջանց կ'առնենք թղթակցութեան միւս կէտերը։

Այս լուրը չհերքուեցաւ մինչեւ այսօր։ Իսկ չորսուկէս ամիս յետոյ, լուրը ոչ միայն կը հաստատուի բոլորովին տարբեր աղբիւրէ մը, այլ եւ կ'իմացնանք շարք մը նոր որոշումներ։

Այսպէս, որոշուեր է 1.— Այլեւս Չօկի պատուիրակութիւնները չդրկել արտասահման. 2.— Միայն արտասահմանի մէջ պահել Չօկերը, իբրեւ խմբակցութիւններ որոնք երեւանի կառավարութեան քաղաքականութիւնը կը վարեն արտասահմանի մէջ, մասնաւորապէս իրագործելու համար այդ քաղաքականութեան գլխաւոր գիծը, պայքար՝ Դաշնակցութեան դէմ. 3.— Դրամ չսպասել արտասահմանի Չօկերէն։

Այս որոշումներուն մէջ ալ նորութիւններ չկան մեզի համար։ Չօկերը, իրենց հիմնարկութեան առաջին օրէն իսկ, սահմանուա էին մէկ նպատակի — կազմալուծել, իրենց բառով՝ վերատուրել զաղութները, եւ ներելի - աններելի բոլոր միջոցներով կոուիլ Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ։ Այդ ծրագիրը յաջողութեամբ գլուխ հանելու համար, երեւան յատուկ յօդուածներ կը գետեղէր կանոնագիրներուն մէջ, որպէսզի Դաշնակցականները չկարենան մտնել «անկուսակցական» Չօկերուն մէջ։ Ատոնցմէ, բրածոյ, թուղթ հակայեղափոխական եւ ագա, ո՛վ կ'ուզէ թող ըլլայ, բայց երբեք՝ «Դաշնակ»ը։ Այս գիծը շեշտուեցաւ, երբ հնչակեաններն ու ռամկավարները, դուրս բաց անելով, ներս մտան, իրենց կիրքերը յագեցնելու համար։ Թէեւ կարճ տեւեց մեղրալուսինը, եւ, գոնէ Ֆրանսայի մէջ, հնչակեանները բան - գործ թողած, Չօկերը կազմալուծելու կ'աշխատէին։ Եւ այս՝ այնքան եռանդով որքան վատներ էին զանոնք ոչնչացնելու համար...

Չօկերու սրբագան առաքելութեան հաւատարիմ թարգմանը նանդիսացաւ երեւանի տեղական կոչնակը։ Կը բաւէ թղթատել իր մէկուկէս տարուան հաւաքածոն, հասկնալու համար մղուած պայքարին իմաստը։

Բայց մենք պատմութիւնը չէ որ պիտի գրենք։

Ուրեմն, բոլոր դիմակները մէկդի նետելով, Չօկերը այսուհետեւ ուժ պիտի տան իրենց հիմնական ծրագրին, որուն նշանախօսքն է. «կեցցէ՛ խորհրդային իշխանութիւնը, անկի՛ Դաշնակցութիւնը»։ Այլ եւս ոչ թէ օգնութիւն հայրենիքին, այլ օգնութիւն՝ հայրենիքէն, գլուխ հանելու համար հերակլեան պայքար մը։

Արդէն, նոր որոշման արձագանգը կուտար «Երեւան» Մարտ 25ին, մասնաւոր խմբագրականի մը մէջ շեշտելով հետեւեալ միտքը.

«... Չօկը այլ եւս ոչ միայն իր անդամներէն անդամավճարներ գանձող կոմիտէն է, այլ արտասահմանի աշխատաւորութեան հասարակական կարծիքը դարբնող եւ պայքարող մի կազմակերպութիւն»։

Այս տեսակէտը աւելի յստակ ձեւակերպած էր վաղամեռիկ վերելքը, «օրկան Ֆրանսայի կոմկուսի հայ ենթահատուածներու»։

Ինչպէս ըսինք, այս բոլորը նորութիւններ չեն մեզի համար։ Այդպէ՛ս սկսան եւ այդպէս ալ պիտի շարունակեն։ Եւ ինչո՞ւ զարմանալ, եթէ Ֆրանսայի Չօկը, որ իրրեւ թէ ամէնէն զօրաւորն է, հազիւ յաջողեցաւ 14 ամսուան մէջ 68,123 ֆր. հաւաքել, եւ Երեւան ղրկել միայն քսան հազար (Ֆրանսահայ Ջան հանգանակութիւնը), իսկ ծանօթ պատուիրակութիւնը 15—18,000 տոլար հաւաքեց եւ նոյնքան ալ ծախսեց, մէկ տարուան պտոյտի ընթացքին։ Զարժեր խօսիլ Յունաստանի Չօկերու մասին, որոնք հասարակ խաչագողութեան կրպակներ գարձան, վայելելով Դ. Շահվէրտեանի անսահման վստահութիւնը եւ նոյն իսկ նիւթական աջակցութիւնը։

Հիմա որ դիմակները բոլորովին թափած են եւ վարագոյրը լայնքէն ու երկայնքէն ճեղքուած, իսկապէս զաւեշտական կը դառնայ Չօկին «ազգայնական» անդամներուն վիճակը։ Գիտենք որ Չօկերուն մէկ կողմը կան ցարական պաշտօնեաներէն մինչեւ հարաւակ տիրացուներ ու վաշխառուներ։ Առաջ, գոնէ հայրենիքին համար քանի մը սանդիմ հաւաքելու պատրուակն ունէին, յաւակնութիւն մը որ առաջին օրէն իսկ անհնացաւ։ Իսկ այսօ՞ր։ Այդ ազնուաշուք «բուրժույ»ները ի՞նչպէս պիտի համերաշխին «արտասահմանի աշխատաւորութեան հասարակական կարծիքը դարբնող եւ պայքարող» կազմակերպութեան մը հետ։

Մինչեւ ճամբայ չկայ։ կա՛մ հաւատարիմ պիտի մնան կապանքին, գաղութները խառնակելու, կիրքերը սրելու, բոլոր «հակահայասանեան» թշնամիները խորտակելու համար, կա՛մ պիտի քաշուին խաղաղութեամբ, ասպարէզը ձգելով բուն խմբակիրներուն։

Երկու պարագային ալ, իրենց սերմանած հունտերուն պտուղն է որ պիտի վայելեն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՁԳՈՒՇԱՆԱՅ ԿՈՒԻԿ

Իզվէսթիա *խօսելով Փեքինի խորհրդային դեսպանատան խուզարկութեան վրայ, կը գրէ.—*

Ո՛չ մէկ կասկած, որ փեքինի խորհրդային դեսպանատան դէմ յարձակումը պատրաստողներուն բացորոշ նպատակն է եղած գրգռել խորհրդային միութիւնը՝ ձեռք առնելու այնպիսի միջոց մը, որ իրենց գործելու ազատութիւն տար Չինաստանի մէջ։

Սակայն խորհրդային միութիւնը բազմաթիւ օրինակներով ցոյց տուած է թէ իր չիղերը, ի պահանջել ինչ, աւելի զօրաւոր են քան չիղերը անոնց, որոնք կ'ուզեն գայն մղել անխորհուրդ արարքներու եւ իր պաղարիւնը կորնչցնելու։

«Բացարձակապէս անօգուտ է բողոքել Ջանկ-յօ-Լինի մօտ, որ ջղանգօրէն կը կառչի Չինաստանի մայրաքաղաքին մէջ կեանքի կարելիութիւններուն, եւ որ արդէն իր գործերուն պատասխանատուութիւնն իսկ չունի։ Իր անխուսափելի անկումէն առաջ պատրաստ է գործելու այնպիսի ոճիրներ, որոնց արդիւնքը պիտի ըլլայ արագացնել իր վախճանը։

«Կը բողոքենք բոլոր անոնց դէմ, որոնք այս արարքը ներշնչեցին Ջանկ-յօ-Լինի։ Մեզի կը վերապահենք այս բողոքը կրկնելու իրաւունքը, երբ հաստատուի ձշգրիտ հասցէն անոնց, որոնց պէտք է ուղղուի այս բողոքը։ Երբ կացութիւնը ամբողջովին պարզուի, պիտի գիտնանք անհրաժեշտ եզրակացութիւնները քաղել անկէ»։

Մոսկուայի միւս պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա» խօսելով խորհրդային դեսպանատան խուզարկութեան վրայ, դիտել կուտայ.

— Խորհրդային կառավարութիւնը վճռապէս ետ կեցած է զսպողական միջոցներու դիմելէ, թէեւ բոլոր անհրաժեշտ միջոցները ունի։ Խորհրդային ծանուցագիրը իր տեղը պիտի ունենայ դիւանագիտական յարաբերութեանց պատմութեան մէջ, իբրեւ խաղադութեան վաւերաթուղթ մը»։

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՎՏԱՆԳԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Յունական կառավարութիւնը ընդարձակ տեղեկագիր մը հրատարակեց վերջերս, համայնավար վտանգի մասին։

Այս խնդիրը արձագանգ գտաւ նաեւ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Խօսք առնող բոլոր երեսփոխանները քննադատեցին կառավարութեան թոյլ ընթացքը եւ պահանջեցին խիստ եւ կարուկ միջոցներ ձեռք առնել համայնավարութեան դէմ։

Երեսփոխան Պ. Տարվրիս խիստ կերպով քննադատեց սովետական առեւտրական պատուիրակները, որոնք համայնավարական քարոզութեամբ կը զբաղին Յունաստանի մէջ։ «Համայնավարները զբաւոր քարոզութեան համար միլիոնաւոր տրախմիներ տրամադրած են, որոնցմով կը տպագրուին 32 թերթեր եւ ուրիշ երկու հարիւրէն լրագիրներ։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԱՅՐԱՇ.— Շաթոռուի մէջ, անարծաթ մարդ մը, անօթի ծարաւ, անցեալ գիշեր քնանալու համար մտաւ կիրի փուռ մը։ Կիրը մարած չըլլալով, պառկած պահուն զգաց որ ծուխէն կ'այրին աչքերը։ Ուզեց դուրս վազել, սակայն ուժը հատած էր եւ ինկաւ գետին։ Ուղղ ուղղ այրեցաւ։ Առտուն բանուորները վերցուցին ածխացած մարմինը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռուսական յարաբերութիւնները խզուած
ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐԸ

Փեքինի խորհրդային դեսպանատան խուզարկութեան հետեւանքով Մոսկուա դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզեց Փեքինի կառավարութեան հետ եւ ետ կանչեց իր դեսպանն ու դեսպանատան բոլոր անդամները։ Այս որոշումը տրուեցաւ Մոսկուայի գործավարներու խորհուրդի վերջին նիստին մէջ, ուր երկար վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան եւ գործավարներուն միջեւ տարակարծութիւններ առաջ եկան։ Ռուսեւչին յարաբերութեանց խզումը յայտարարող ծանուցագիրը ստորագրեց Լիթվինոֆ, որ շարաթ գիշեր զայն յանձնեց Մոսկուայի չինական պատուիրակութեան պետին։

Ծանուցագիրին մէջ կ'ըսուի թէ Փեքինի դեսպանատան խուզարկութիւնը միջազգային իրաւունքի տարրական պահանջներուն հակառակ է եւ բոլորովին աննախընթաց՝ իրարու հետ պաշտօնական յարաբերութիւններ մշակող երկու երկիրներու միջեւ։ Ծանուցագիրը կ'աւելցնէ թէ խուզարկութեան եւ կողոպուտի պահուն, չինացի ոստիկաններն ու զինուորները չեն արտօնած դեսպանատան ներկայացուցիչներուն, եւ նոյնինքն գործակատար Ձէրնիխի ներկայութիւնը։ Այս պայմաններուն տակ, անկարելի էր գրաւուած առարկաներու ցուցակը տարրական հակակշռի ենթարկել։ Եթէ, կ'ըսէ, Փեքինի դահլիճը գիտէր թէ խորհրդային դեսպանատան մէջ կային չինացի քաղաքացիներ, որոնք իր շահերուն հակառակ կը գործէին, կրնար եւ պարտ էր այդ մասին տեղեկացնել խորհրդային դեսպանատան, փոխանակ զինուորական կցորդին արտահողային իրաւունքները բռնաբարելու։

Ծանուցագիրը կը պահանջէ՝

1.— Անմիջապէս հեռացնել չինական զինուորական ջոկատները՝ խորհրդային դեսպանատան զինուորական կցորդին, աշխատակիցներուն եւ առեւտրական ներկայացուցչութեան գրաւած շէնքերէն։

2.— Անմիջապէս ազատ արձակել խորհրդային դեսպանատան եւ առեւտրական հաստատութեանց մէջ ձերբակալուած պաշտօնեաները։

3.— Անմիջապէս վերադարձնել գրաւուած բոլոր վաւերաթուղթերը։

4.— Անմիջապէս իրենց տէրերուն վերադարձնել ոստիկանութեան եւ Փէքինի զինուորական հրամանատարին կողմէ գրաւուած առարկաները։

Մինչեւ որ այս պահանջներուն գոհացում չտրուի, իբր բողոքի նշան, ետ պիտի կանչուին Փեքինի խորհրդային գործակատար Ձէրնիխ եւ դեսպանատան բոլոր անդամները, հոն ձգելով միայն հիւպատոսական գործերու համար անհրաժեշտ պաշտօնեաները։

Ծանուցագիրը կ'աւելցնէ.

«Ո եւ է աշխարհակալական կառավարութիւն, որուն ներկայացուցիչներուն հանդէպ այսպիսի ոտնձգութիւններ կատարուէին, աւելի խիստ փոխադարձութիւն պիտի կատարէր։ Խորհրդային կառավարութիւնը, որ զսպողական միջոցներու դիմելու համար բաւարար միջոցներ ունի, կը յայտարարէ թէ բացարձակապէս այդ միջոցներուն չպիտի դիմէ։ կատարելապէս կ'ըմբռնէ թէ օտար անպատասխանատու աշխարհիկալական շրջանակները պատերազմի կը գրգռեն խորհրդային միութիւնը։ *Եւ սակայն այդ գրգռութեանց ծուղակին մէջ չպիտի իյնայ։»*

ՀԻՆԳ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԵՆ

Նանքինի մէջ օտարականներուն դէմ կատարուած խժդժութեանց առթիւ Անգլիա, Ֆրանսա, Ամերիկա, Իտալիա եւ Ճափոն համաձայնեցան բողոքի հաւաքական խիստ ծանուցագիր մը ուղղել չին ազգայնական կառավարութեան՝ հատուցում պահանջելու համար։

Այս ծանուցագիրը երէկ պիտի յանձնուէր Շանկայի մէջ Զօր. Ջանկ-քայ-Շէքի, իսկ Հանքէուի մէջ՝ Քանթոնի կառավարութեան արտաքին նախարար Էօժէն Շէնի։

Պողշևիկ հիւպատոսը ծեծ կ'ուտէ

Պերլինէն կը հեռագրեն Ապրիլ 10 թուականով.—

Այսօր Քէօնիկսպէրկի մէկ փողոցին մէջ ժողովրդական կուսակցութեան պատկանող մօտ 50 հոգիներ հանդիպեցան քանի մը օտարականներու, որոնք ռուսերէն կը խօսէին։ Ժողովրդականները շրջապատեցին զանոնք։ Ասոնք էին Քէօնիկսպէրկի խորհրդային հիւպատոս Քոնթար եւ առեւտր. ներկայացուցչութեան անդամները։ Երբ Քոնթար, իր բարեկամներէն բաժնուելէ վերջ դէպի բնակարանը կ'ուղղուէր, գաւազանի բազմաթիւ հարուածներ ստացաւ գլխուն և ուսերուն։ Հիւպատոսը ծանրապէս վիրաւորուած՝ գետին ինկաւ։ Իր ճիչերուն վրայ, ոստիկանները վազեցին եւ ձերբակալեցին մօտ 30 հոգի։

Արտաքին նախարար Շթրէզէմանի խորհրդային դեսպանատունը երթալով ցաւակցութիւն պիտի յայտնէ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ եւ պատերազմական պատրաստութիւնները

ընկերվարական «ֆոփիւլեր» կը գրէ.—

Ընդհանուր տագնապ մը կը տիրէ ամբողջ իտալական տնտեսութեան վրայ. միակ ճարտարարուեստը, որ լիուլի կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԴԻՄԱԿՆԵՐԸ ԹԱՓԱԾ

ՉՕԿԵՐՈՒ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ Կ'ԵՆԹԱՐԿՈՒԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ, ԻՍԿ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ ՊԱՇՏՕՆ ՈՒՆԻՆ... ՊԱՅՔԱՐԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ամէն առաջ գրած էինք թէ հաշուեյարդարի ենթարկուած են Հայաստանի եւ Ռուսաստանի Չօկերը։

Խիստ ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Երեւանի կառավարութիւնը Չօկերու մասին տուած է հետեւեալ որոշումները.—

1.— Այսուհետեւ Չօկի նոր պատուիրակութիւն չղրկել արտասահման, որովհետեւ անցած տարի ղրկուած պատուիրակութենէն գոհ մնացած չէ՝ քաղաքական և նիւթական տեսակէտներով։

2.— Ջնջել բոլոր խորհրդային երկիրներու մէջ գտնուած Չօկերը՝ (Թիֆլիզ, Մոսկուա, Խարքով, Սմրղանդ, Երեւան եւայլն). քանի որ ցարդ մեծ արդիւնք չեն տուած, եւ յանձնարարել որ այդ կազմակերպութիւնները տեղական բարեսիրական գործերու յատկացնեն իրենց գործունէութիւնը եւ դրամ չղրկեն Հայաստան։

3.— Միայն արտասահմանի մէջ պահել Չօկերը, ո՛չ թէ իբրեւ Հայրենիքի օգնութեան կոմիտէներ, այլ իբրեւ խմբակցութիւններ, որոնք երեւանի խորհրդային կառավարութեան քաղաքականութիւնը կը վարեն արտասահմանի մէջ, մասնաւորապէս իրագործելու համար այդ քաղաքականութեան գլխաւոր գիծը՝ պայքար դաշնակցութեան դէմ։ Երեւան ոչ մէկ սանդիմ կը սպասէ արտասահմանի Չօկերէն։

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 2ին Սելանիկի պատերուն վրայ փակցուած էին երկու տեսակ կոչեր։ Մէկուն մէջ, յաջորդ առտուան ժամը 10ին ցամաք ժողովի կը հրաւիրուէին գործաւորները, որոնք որոշում մը պիտի տան քաղաքապետական գործերու մասին։ Իսկ երկրորդ կոչը, որ ստորագրուած է «Գործադիր մարմին», կը թելադրէ կառավարութեան «արտաքսել հրեայ կոմունիստները, որոնք վտանգաւոր են պետութեան համար», եւլն.։

Ընդհ. կուսակալը հրամայեց խիստ քննութիւն կատարել գտնելու համար այս երկրորդ թուղթիկին հեղինակները եւ յայտարարեց թէ, մտահոգուելու ոչինչ կայ։

Հրեայ համայնքին նախագահէն եւ երկու երեսփոխաններէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը ներկայացած է ընդհ. կառավարիչ Պ. Գալէվրասին եւ բողոքած է կարգ մը անպատասխանատու մարդոց կողմէ հրեայ համայնքին հանդէպ կատարուած գրաւոր եւ բերանացի յարձակումներուն դէմ։ Պատուիրակութիւնը պահանջած է խստօրէն պատժել պատասխանատուները։

Ընդհ. կառավարիչը հրեայ համայնքին օրինապահութեան եւ ունեցած բարեմասնութեանց մասին կառավարութեան գոհունակութիւնը յայտնելէ վերջ, ըսած է պատուիրակութեան թէ՝ հրաման տրուած է ոստիկանական մնօրէնին, որպէսզի խստօրէն հետապնդուին եւ պատժուին հրեաներու դէմ պատերու վրայ փակցուած յայտարարութեանց հեղինակները։

ՆԱՋԱՐ ՈՒՆԱՋՅՈՒՅՆԸ

(1864-1876)

ՊՏՐՈՒՍԻԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ (*)

Տասներկու տարի առաջ, ես, որ դիմեմ հիմա ընթերցողներուս, իբրեւ նիհիլիստ, որ ամէն բանի կ՚ուրանար, որ ոչ մէկ հաւատք կ՚ընծայէր, որ ոչ մէկ սկզբունքի կը հետեւէր, որ ոչ մէկ իշխանութեան կը հնազանդէր, որ ոչ մէկ ուժի առջեւ կը խոնարհէր, որ ոչ մէկ զգացումի կը տրտնջար, որ ոչ մէկ ազնիւ ձգտումի կը պատասխանէր, որ ոչ մէկ ազդակի կը զգար, որ ոչ մէկ գեղեցիկ բանի կը հիանար, որ ոչ մէկ ազնիւ բանի կը սիրէր, որ ոչ մէկ ուրիշ մարդու կը հաւատար, որ ոչ մէկ ուրիշ մարդու կը հաւատար, որ ոչ մէկ ուրիշ մարդու կը հաւատար

...ճեմարաններ սիրաբանութիւններ ...ը ըրած համալսարանի ...ին, մոռնալով նոյնիսկ երեւոյթը փրկելու համար գոնէ յուսախաբ մը յանձնելու կառավարութեան՝ բողոքող Ն.Ս. 29ի առթիւ. քիվէլի թատերասրահին մէջ եղած համալսարանական հրաւէրին ցոյցին համար։

Ու ա՛չ միայն չեն բողոքած անկարագիր Մագլըմեանն ալ իր արբանեակներէն Ազասեան եւ Եսայեան ներկայ եղած են հոն, ազգային բնոյթ տալով կատարուած այդ վտանգաւոր քննդեսութեան։

Այս բոլորը ընդ վարչութիւն չէ մը՛ եւ խղճահարութիւն չէ ունցած կառավարութեան մատնելու համար երկու տասնեակ ուսանողի ազգայնական եւ մտաւորական հայրենակիցներ, իրբեւ վտանգաւոր մարդեր։

Բոլոր այս նիւթերը շօշափուած ժողովականներու մեծ մասին կողմէ, որոնց դէմ, սակայն, «համալսարանի» վարիչը, Ազասեան, պատասխան տալ, չկրցաւ, գոհացաւ պատի պատ բաներ ըսելով եւ գլուխը քարէ քար տրնելով։

Ու երբ դաշնակցական ժողովականներէն Պ. Գ. Լըճճեան սկսաւ կարդալ իր ըսելիքները գրաւոր թուղթի, որուն մէջ ժողովականը կը գտնէր վարչութեան ոճրային եւ գաւաճանական գործունէութիւնը, յանկարծ Ազասեան ձի նրբին զգացումները վիրաւորուեցան եւ «չեմ կրնար մտիկ ընել» ըսելով ժողովասրահէն խոյս տուաւ՝ իրեն հետ քաշելով նաեւ իր աջ բազուկը, Եսայեանը։ Դիւանի տեղապետին ազդարարութեան հակառակ, այս երկուքին մեկնեցան նաեւ քանի մը փանտիներ, որուն վրայ դիւանը տեղեկացաւ ժողովը փակել, հրապարակ խոստովանելէ յետոյ որ ժողովը խանգարողները եղան Ազասեան եւ Եսայեան եւ քանի մը թափթփուքներ, մինչդեռ լուծելի խնդիր մը կարեւոր հարցեր կային ժողովի վրայ, ինչպէս՝ օրինակի համար կրթական հարց, պ. Թորոսի եւ Ալի-քօսեանների յուշագիրը եւ վարչութեան ընտրութիւն։

Ժողովը փակուելէ վերջ, դուրս եկեղեցիին բակին մէջ շարուած անպաշտօն վիճաբանութիւններ, որոնցմէ յայտնի կերեւար որ ժողովականներու մեծամասնութիւնը կը դատապարտէր Ազասեանը, ժողովը խանգարած ըլլալուն համար։

Չգոք շատ մը պատգամաւորներ կ'ըսէին.

Եղբայր, դաշնակցականները ամենաչնչին պաղարիւնով անցեալ շաբթու մտիկ ըրին իր գռեհիկ եւ աղտոտ լեզուով խմբագրուած տեղեկագիրը, ինչո՞ւ համար ինքը մտիկ ընել չուզեց մանաւանդ որ մարդիկը իրաւունք ալ ունին, քանի որ պարապ տեղը քսան եւ հինգ օր բանտարկուեցան։

Կարճ խօսքով, պատգամ. ժողովին երկրորդ նիստը դրական արդիւնք մը չունեցաւ։ Կը մնայ սպասել երրորդին։ Որոշ է սակայն որ ուժեղ հոսանք մը կայ քանի մը հրձիգներու։ Այս հոսանքին միացած կ'երեւին նաեւ ոամկավարները, որոնք պէտք եղած դասերնին առին երկու տարուան իրենց սիրաբանական շրջանին։

ՄԱՐԳՈՒԻՍ

ՊԱԹՈՒՄԻՆ ԱՆՑԱԾ ԱՏԵՆ

Գերմանացի զրագէտ Պէրնարտ Քէլլէրման, որուն Թունքիոյ եւ Կովկասի մասին տպաւորութիւնները թարգմանեցինք վերջերս, «Իզվէսթիա»յի մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ հատուածը.—

«Բաքինսկի Րաբոչէյ» թերթի աշխատակիցը հարցուց ինծի.

«Բագուն սիրեցի՛ք։ Ի՞նչ տպաւորութիւններ ստացաք այս քաղաքէն։

— Շիտակն ըսեմ, ես ժամանակ չունեցայ ծանօթանալու նոր Ռուսիոյ հետ։ Պաթումի մէջ ամբողջ մէկ օր կորսնցուցի մաքսատան մէջ։ Բագուի մէջ նոյնպէս երկու օր կորսնցուցի բնակելու թոյլտուութիւն ձեռք բերելու համար։ Այժմ ալ արդէն երկու օր է կ'աշխատիմ ստանալ վերադարձի վիզէ։ Կ'անցնիմ հիւմնարկութենէ հիւմնարկութիւն, մէկ պատուհանէն միւս պատուհանը։ Ամէն տեղ ինծի կը ներկայացնեն հարցարաններ եւ ստացականներ։ Այսօր կը խորհէի այցելել Թուրք կիներու ակումբը, ուր հրաւիրուած էի անոնց կողմէ։ Բայց անցագրային դժուարութիւններու պատճառաւ չկրցայ մտադրութիւնս կատարել։

ՆՈՐ ԱՐՇԻՍ ՄԸ։ — Պրէսլաւի (Գերմանիա) ոճրադատ ատեանին առջեւ դատուեցաւ նշանաւոր գող մը, եօզէֆ Պարպէս, որ եօթը տարուան մէջ 2,000 տեսակ գողութիւն կատարած է եւ կոտրած է գողերու բանուկութեան մրցանիշը։ Ընդհանրապէս կը կողոպտէր դպրոցները, եկեղեցիները եւ ժողովարանները։ Մօտ 200 գոյգ ոսկեղէն ակնոցներու հաւաքածոյ մը շինած է։

Դատարանին մէջ, գողը պատասխանած է նախագահին թէ, բոլոր այդ գողութիւնները կատարած է մղուելով իր սովորութենէն, որ արհեստ դարձած է իրեն համար։ Ու, պարզապէս իբրեւ արհեստաւորի, խնդրած է որ թեթեւ պատիժ տրուի։

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂԲԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Փարիզի Աղբատախնամ ընկերութիւնը հրատարակած է իր 36րդ տարեշրջանի (1926) գործունէութեան ընդհանուր հաշուետուութիւնը, որմէ կը տեսնուի թէ 1926 տարուան ընթացքին Աղբատախնամի ընդհանուր հասոյթը եղած է 112,912 ֆրանք, գոյացած հետեւեալ կերպով. Ա.— Տարեկան անդամավճարներու մէկ մասը, 7461 ֆրանք։ Բ.— Տարեկան պարահանդէսէն՝ 34032 ֆր. 80 սանթիմ։ Գ.— Ֆաքիր թահիրա պէյի ներկայացումէն ընկերութեան ինկած բաժինը՝ 3424 ֆր.։ Դ.— Կտրօն եւ տոկոսներէ գոյացած 1565 ֆրանք 35 սանթիմ։ Ե.— Նուիրատուութիւններ՝ 51730 ֆրանք։

Այս վերջին գումարէն 10,460 ֆր. ծախսուած է Աղբատախնամի պաշտօնատեղիին նորոգման, կահաւորման եւայլն համար, եւ որ հայթայթուած է երկու բարեսէրներու կողմէ այդ մասնաւոր նպատակաւ։

Անցնելով ծախսերու գլուխին, կը տեսնուի, որ ընդհ. ծախք եղած է 109,077 ֆրանք 85 սանթիմ, հետեւաբար 1926 դեկտ. 31ին ընկերութիւնը պատրաստ կ'ունենայ 3834 ֆր. 15 սանթիմի գումար մը։

Ծախսերու ամենամեծ բաժինը յատկացուած է օգնութեան գործին, 83890 ֆրանք 70 սանթիմ, տասներկու ամսուան ընթացքին, ամսական վերի վերոյ միջին հաշուով 7000 ֆրանք։

Նպաստ տրուած է հետեւեալ կերպով.—

Ա.— Մնունդ եւ բնակարանի վարձք Պուլվար Ժուրտանի կայանի գաղթականներուն։

Բ.— Բնակարանի վարձք Ցամէմի կայանին եւ անկէ դուրս գտնուող ընտանիքներու։

Գ.— Դրամական անմիջական օգնութիւն գաւառներէ եւ հեռաւոր վայրերէ (Սէնթ Էթիէն, Թուլուզ, Արտէշ, Լիոն, Սէն-Շամօն եւն. եւն.) եկող գաղթական եւ անգործ ընտանիքներու։

Դ.— Պատահական օգնութիւնները՝ հիմնուելով հայ եւ օտար բժիշկներու պաշտօնական յանձնարարութեանց վրայ, կաթի եւ սննդեղէնի անհրաժեշտ նիւթերու հայթայթումով։

Ե.— Փարիզի եւ արուարձաններու զանազան հիւանդանոցներու մէջ գտնուող տասնէ աւելի հայ աղքատ ծննդաբեր կանանց զանազան նպաստներ տրուած են։

Ընկերութիւնը նախապէս եկամուտներուն մեծ մասը ստիպուած էր յատկացնել Պուլվար Ժուրտանի մէջ պատսպարուած հայրենակիցներու սնունդին եւ բնակութեան։ Աղբատախնամը անոնց մէկ մասը փոխադրեց Աղբատախնամի գրասենեակին մօտիկ պանդոկի մը մէջ, վճարելով բնակարաններու վարձքերը, բազմանդամ ընտանիքներու եւ հաշմանդամներու ալ ամսական նպաստ մը. այս կերպով, շուրջ 30 հոգիէն 3 անկարներ միայն կը մնան այսօր Պուլվար Ժուրտանի կայանին մէջ։

Փարիզի եւ այլ շրջակայ կեդրոններուն մէջ ընկերութիւնը կը վճարէ 60 բազմանդամ ընտանիքներու սենեակներու վարձքերը, մասամբ ամբողջ, մասամբ կէս։

Մարսիլիա մեկնիլ ուզող 240 կարօտ անհատներ ընկերութեան դիմելով կէս տոմսակ եւ ճամբու ծախք եւս ստանալով սեկնած են քաղաքէս։

Աղբատախնամի ներկայ տարուան գործունէութիւնը աւելցաւ գործազրկութեան հետեւանքով անգործ մնացած 300ի մօտ գործաւորներու եւ ընտանեաց դիմումներուն պատճառաւ։

Աղբատախնամը առջի օրէն իսկ՝ ձրի տաք կերակուրի դրութիւնը հաստատեց իր պաշտօնատեղիին մէջ եւ օրական 80—120 գործաւորի հաց, տաք ապուր եւ միս մատակարարել սկսաւ։ Տաք կերակուրի այս դրութիւնը կը շարունակէ եւ անոնք որ ծեր եւ կամ պզտիկ գաւակներու տէր են եւ չեն կրնար մինչեւ Աղբատախնամի պաշտօնատեղին երթալ, անոնց ալ հացագին եւ կաթագին կը մատակարարուի յետ քննութեան եւ կարելի եղած սահմանին մէջ։

Բացի ճաշի սպասարկութենէն, օժանդակած է նաեւ Ալֆորվիլի, կօնէսի, Վիլիէ-Լը-Պէլի, կարկանի, Սարսէլի հայ գաղթականներուն՝ իր անդամներէն երկու հոգի անձամբ նոյն տեղերը ղրկելով ու յետ քննութեան նպաստ բաշխելով։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

«Յառաջ»ի Մարտ 3ի թիւին մէջ, թղթակից մը, վահէ, կարգ մը հարցումներ ուղղած էր, ազգային եւ անհատական գործեր իրար խառնելով։ կը փութամ պատասխանել կացութիւնը լուսաբանելու համար.—

Նախորդ քարտուղարը գործէ քաշուած ատեն, վարչութիւնս ազդեր փակցնելով, ֆրանսերէն, հայերէն թղթակցութեան եւ կրկնատոմար բռնելու կարողութիւն ունեցող քարտուղար մը փնտռեց ամսական 500 ֆր.ի գումարով մը, երբ այս իւղոտ պատառին մէկ մարդ իսկ չներկայացաւ։ Պալաքեան եպսկ.ի եւ վարչութենես Թախանձանքին վրայ էր միայն որ՝ պ. մ. Ադամեան մինչեւ կէսօր ազատ ըլլալու պայմանաւ ընդունեց առժամաբար, ու բոլոր թղթակցութիւն, վկայագրերու խմբագրութիւն, գործակատարութիւն եւ ազգային տուրքի հաստատութեան աշխատութիւնները արժանաւորապէս տանելէ յետոյ, իր պաշտօնավարութենէն առջի հաշիւներն ալ կանոնաւոր կրկնատոմարի վերածեց, եւ բոլոր հաշիւները եկեղեցիին պատը կախելէ յետոյ հրաժարեցաւ։

Սոյն հաշիւէն, ամէնքն ալ տեսան թէ՝ նախորդ վարչութեան իրեն յանձնած 1300 ֆրանքին եւ մէկ ծերունի քահանային փոխադրէն, ներկայ վարչութիւնը իր մէկուկէս տարուան գործունէութեան կարճ ժամանակահոցին մէջ, նախորդ լեղեռւկ վիճակէն, հետզհետէ Աւաջնորդարանի մը հանգամանքին բարձրացուցած է ու կը պահէ, այո՛, հոգեւոր հովիւ մը, երկու քահանայ, քարտուղար, ուսուցիչ, հաւաքիչ, դպրապետ ու ժամկոչ։ վարչութիւնս ասոնք ունենալը իրեն պարծանք ու պատիւ կը սեպէ. եթէ խղճի խայթ մը ունի, անոնց անբաւական վարձատրութիւնն է, ո՛չ թէ զանոնք պահելը։ վահէները աւելի լաւ գործ մը կատարած կ'ըլլան, եթէ, փոխանակ ընտանիքի զաւակներու տէր, ուսուցիչ-հաւաքիչի մը ամսական տրուած 400 ֆրանքը քննադատելու, իրենց ազգային տուրքը վճարեն, որպէսզի ազգային աշխատաւորները աւելի լաւ վարձատրուին։

Գալով մեր անձնական գործին, եռապետութեան եւն. մենք մեր անձնական գրասենեակին մէջ երեք ընկեր կը զբաղինք առանձինն երեք ճիւղերով, առեւտրական, ապահովագրական եւ իրաւաբանական։ Այս երեք ճիւղին համար ալ կառավարութեան ճարկ եղած տուրքերը վճարած եւ արտօնութիւն առած ենք, պէտք չունինք ոչ գործակալ պահելու, ոչ գաղտնի սակարկութիւն ընելու. այս ճիւղերուն վերաբերեալ ամէն գործ բացայայտ կը սակարկենք եւ կը ստանձնենք։ Եւ մեր ազգ. միութեան անդամակցութիւնը միայն կը պատճառէ մեր անձնական գործերուն, մանաւանդ Լիոնի մէջ՝ որ չունի բարեկեցիկ դաս, այլ գործաւորներ եւ անգործներ միայն։

Ի դէմս Ա. Մ. կեդր. վարչութեան Առենապետ
Լիոն 7 Ապրիլ *Ս. Ն. ՓԱՓԱԶԵԱՆ*

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՅՍ ՍԻՐՍ ԻՆՁ ԲԱՒԱԿԱՆ Է.— Օտէթ Լուի, կարուհի, անփորձ աղջիկ մ'է դեղանի։ 20 տարեկան էր, եւ այդ՝ բաւական էր, հիւսելու համար սիրոյ անվե՛րջ երազներ։ Մանկուհակ ու անմիղ սէր մը թեւ առեր՝ իր սիրտն էր իջեր։ Թաղին մէջ, Պէպէ տը Մօնփարնաս կը կոչէին զինք, որովհետեւ գեղեցուն թռչնիկ մըն էր, որ մէկ խաղ գիտէր։ Հրամմեցէք, մտիկ ըրէք իր մէկ հատիկ այդ սիրոյն երգը։

Զինացի ուսանող մը, Փօլ Թի, դեղին ոչինչ մը, սէր կապեց մեր թռչնիկին, եւ երկուքը մէկ՝ երգեցին, — Զի՛ն, Զի՛ն, Զի՛ն։

Դեղին ոչինչը լաւ կը դարպասէր.

—Կըսիրե՛մ, քե՛զ, ո՛վ անտառի ծաղիկս, հովիտներո՛ւ շուշանս։ Դո՛ւն՝ վարդի վարդ մը, չեմ գիտեր թէ ինչպէս պէտք է քաղել քեզ, որովհետեւ փշարգել չունիս։ Մտիկ ըրէ ինծի, երթա՛նք փրփուրէ անկողինին վրայ, որպէսզի քեզի տամ իմ սիրտս բաժակը։ Թարթիչներդ կը թըպրտան թիթեռնիկներու պէս եւ սէրը կը խաղայ աչքերուդ մէջ։ Նայուածքնե՛ր, որ կը փախչին, դէպի ո՞ր հորիզոնները կ'երթան անոնք, հոգի՛ս...

Եւայլն եւայլն։ Եւ Օտէթ Լուի դինովցած, Զինացիին շրթունքն յանձնեց իր փոքրիկ մարմինը, որ կը դողդողար ծաղիկի բարակ ցօղունի մը նման։

Պէպէ տը Մօնփարնաս հիմակ կը կոչուի Մամա տը Մօնփառնաս։

Իսկ Զինացին ձանձրացած է, եւ չի սիրեր հայր կոչուիլ։

Առտու մը, Պէպէ տը Մօնփարնաս, — որ աշխարհ եկած էր միայն սիրելու համար,—երկտող մը գրեց իր «սիրելի դեղին մորթին»։ — Մնաս բարո՛վ, երբեմն մտածէ վրաս, որ այնքա՛ն խորունկ սիրեցի քեզի։ Կը մեռնի՛մ, զի այս իմ սէրս ինձ բաւական է»։

Մօնփարնասի թիթեռնիկը երկինք չուած էր։

(Ֆրանսացի լրաբերը,այս առթիւ, ցաւ կը յայտնէ թէ այս չինչինները, — Զինացինները — չա՛տ ֆրանսուհիներ գլխէ հանած են)։

ՄԱՐԴ ՄԸՆ ԱՀ ԱՅՐԵՑԱԻ.— Լիմօժի մօտ, Փէյրէթ գիւղակին մէջ, ութսունամեայ ծերունի մը, Փիէր Տիւկէ, ուժաթափուած էր արդէն։ Անցեալ օր ինկաւ վառարանին մէջ եւ այրեցաւ, ածխացաւ։

ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԼԱՒ ՆԱՅԵՑԻՔ.— Պօսթընի արուարձաններէն Ուօթըրթաունի մէջ մարդ մը դատապարտուեցաւ 15 տուլար տուգանքի, որովհետեւ անօթի կը ձգէր իր տունին փիսիկը։ Դատարանը որոշած է նաեւ որ կատուն յանձնուի կենդանիներու պաշտպան ընկերութեան։

ՄԻ՛ ՎԱԶԵ՛Ք ՄԷԹՐՕՅԻՆ ՄԷՋ. — Ժիւլ Լը Քօհէ՝ Շօսէ տ'Անթէնի մէթրօյին մէջ, աճապարելով իջաւ սանդուղներէն, ինկաւ, գլուխը զարնուեցաւ քարերուն։ Գանկոսկրը կոտրած ըլլալով, փոխադրուեցաւ հիւանդանոց։ վիճակը ծանր է։

Նօթր-Տամ-տը-Շանի Նօր-Սիւտի կայարանին մէջ Տիկ. Շառլօթ Ֆօնթընէյ նոյն ձեւով վիրաւորուեցաւ։

ԿԱՌԱՊԱՆԸ . — Կառապան Լուի Փէրիէ Սէն Քլուի մէջ կառք նստած՝ կը քշէր ձիերը։ Յանկարծ պախուցը ելաւ ձիին վիզէն։ Շտկելու համար ծունկի եկաւ, ծռեցաւ, երկնցաւ։ Յանկարծ ինկաւ գետին։ Իր կառքին ետեւէն արագօրէն կուգար ուրիշ կառք մը, որ կոխոտեց և անցաւ վրայէն։ Խեղճ կառապանին ոսկորները կոտրեցան։ Անմիջապէս փոխադրուեցաւ հիւանդանոց, յուսահատական վիճակի մէջ։

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (13)

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԴԱՒԵՐ ԵՒ ԴԱՏԵՐ

ԳԼՈՒԽԸ ԲԵՐՈՂԻՆ...

* * *

Եօնուս պէյ իր քարտուղարին կը պատէր։

— Նորէն խմած է, թշուառականը, կ'ըսէր ինքնիրեն։

Վերջապէս Ահմէտ երեւցաւ։

— Աղէկ եկար, աւանակ, պոռացի պետը. ուրկէ՞ կուգաս։

— Ցունէս, պատասխանեց Ահմէտ։

— Ուրանձին չէիր անշուշտ եւ քովէն պղտոր հաշիւներ մը կարգադրելու վրայ էիր։

— Ճետ գրութեան մը կը պատասխէ։

— Ի՞նչ կը նշանակէ այդ մուլկարեբէնը։

— Լատիներէն է, մի յամաչեր, բան չգիտէ հասկնալ։

— Նոր բա՞ն կայ։

— Այո, նորութիւն եւ շահեկան։

— Մտիկ կ'ընեմ։

— Նախ խրատ մը. հսկէ Խոէնին վրայ, ինչպէս կը հսկես յարդէ դեզի ժը առջեւ կրակին վրայ։

— Ջիս կը խաբէ՞, ոոնաց թուրքը, ակռաները եւ կռուիը սեղմելով։

— Ո՛չ, խեղճ կինը, բանէ մը չի կասկածիր։

— Սպառնալի՞քի տակ է։ խօսէ՛, եթէ ոչ կը խեղդեմ քեզ։

— Ջիս անմիտ կը նկատես բայց ինձմէ աւելի խորամանկ չես։

— Ինծի նայէ, քաղաքավար եղիր, կարծես ես ըլլալի քու քարտուղարդ։

— Մտիկ ըրէ որ խնդաս։

Եօնուս պէյ, որ իր մեղսակիցին գալէն ի վեր ոտքի վրայ կեցած էր, աթոռ մը առաւ, եւ ոտքը ոտքին վրայ դրաւ։

Ահմէտ շարունակեց.

— Ինչպէս արդէն նախատեսած էի, Շառլ Ցիւվալ, կամ եթէ կուզես Ջաքարիա Փթոլէմայիս՝ խենթի պէս սիրահարուած է կնոջդ։

— Ա՞յդ է որ զիս պիտի խնդացնէ։

— Կը զարմանա՞ս։

— Շեմ ուզեր որ Խոէնին սիրահարուի։

— Հոգ մի ըներ, շատ չի մնար այդպէս։

— Կը յուսամ, եթէ ո՛չ, ես մի՛այն պիտի շահիմ մրցանակը։

— Ուրեմն, անոր ոտանաւորներ գրեց։

— Կարդա՛ջ։

— Ո՛չ, ես կարդացի. լաւ բաներ են, որքան որ կրցայ դատել եւ մանաւանդ շատ պատշաճ։

— Անգամ մըն ալ ինծի կարդա՛։

— Հին յունարէնով գրուած են։

— Ցեսնել կ'ուզեմ։

— Ոտանաւոր ըսածդ չի պահուիր. երեք հարիւր տող էր։ Միտքէդ իսկ մի անցըներ որ գոց ըրած կ'ըլլամ. մինչեւ վերջին տողը անգամ չկարդացի։

— Անցնինք ուրեմն շարունակութեան։

— Շարունակութիւնը պատասխանն է։

— Խոէնը պատասխանե՞ց։

— Ան չէր կրնար պատասխանել բանի մը որ չէր կարդացած։ Այս պատասխանը ամբողջովին իմս է՝ ահա։

Եօնուս պէյ պահ մը կարդալէ յետոյ, ըսաւ.

— Կատարեալ։

— Հիմա հասկցար անշուշտ թէ՝ ինչո՞ւ պէտք էր հսկես կնոջդ վրայ. պէտք չէ որ իր սիրահարին հանդիպի։ Եթէ դիպուածը այնպէս բերէր որ, անոնք խօսին նամակներու վրայ, որոնց գոյութիւնն իսկ կինդ կ'անգիտանայ, օդը կ'ելլենք։

— Խոէն չպիտի տեսնէ Ջաքարիան, կ'ապահովցնեմ քեզ, նոյն իսկ եթէ ստիպուիմ արգելափակել։

Ահմէտ հանդարտած՝ վերսկսաւ.

— Հիմա քեզի պիտի կարդամ Ցիւվալի կողմէ Խոէնի ուղղուած երկրորդ նամակ մը, մէկ պայմանով սակայն, որ հանդարտ մնաս։

— Կը մնամ։

Ահմէտ կարդաց.

«Ցիկի՛ն,

Ձեր պատասխանը՝ թէեւ կարճ, անհուն ուրախութիւն պատճառեց ինծի. վերջապէս, այս աշխարհի մէջ, հանդիպեցայ սրտի մը որ կարենցեցաւ իմինիս. հրեշտակ մը՝ իր թեւերով կը պահպանէ խեղճ աքսորական մը։

«Ինքզինքս բոլորովին կը յանձնեմ անոր որ կը սիրի ինծի շնորհել իր մտածումն րոպէ մը, անոր որուն համար ամէնէն յարգելի զգացումները կը տածեմ։ կ'ուզէի աւելի յուզիչ, աւելի ճիշդ, աւելի կատարեալ բառով մը որակել զիս, խանդավառող խոր զգացումը։

«Պէտք չէ որ եւ է գանգատ պահեմ ձեռնէ, որ ասկից յետոյ ամէն ինչ էք ինծի համար։ Ես եւ միայն ես պէտք է ըլլամ, միայն անոր համար։

«Ֆրանսացի չեմ. Շառլ Ցիւվալ չեմ կոչուիր. ձեզի պէս, ես ալ Ասիոյ գեղեցիկ երկնքին տակ ծնած եմ։ Ես ալ ձեր արիւնէն եմ, ձեր գեղէն.ձեզի պէս ես ալ մէկ գաւակն եմ այն ցունաստանի, հայրենիքը բոլոր հայրենիքներուն նախասիրուած հողը այն գեղեցկութեան, որուն ամէնէն կատարեալ արտայայտութիւնն էք դուք»։

(Շար.)

գործէ, պատերազմական ճարտարարուեստն է։ Ո՛չ միայն մամուլին արգիլուած է այս տագնապին մասին խօսիլ, այլ խտալական դրաւճն անդամ արհեստական միջոցներով կը ջանան բարձր պահել, ինչ որ աւելի կը շեշտէ անտեսական դժուարութիւնները։

Տագնապը ամէնէն աւելի զգալի է պերճանքի ճարտարարուեստի մէջ։ Պանդոկները կը պարպուին. ո՛չ միայն բարձր գիները, այլ եւ ազատութեան չգոյութիւնը կը հեռացնեն օտարականները։ Բոլոր անոնք որ Միլանօն կը ճանչնան, պիտի հաստատեն թէ ինչ կը նշանակէ Պիֆֆի ճաշարանին անանկութիւնը։ Ուրիշ նշանակէ՝ նորաձեւութեանց ամէնէն մեծ տունը, որ բազմաթիւ մանանաճիւղեր ունի, անանկութենէ խուսափելու համար հաշուեյարդարի ենթարկուեցաւ։ Նափոլիի ամէնէն նշանաւոր վաճառատուները, պանդոկներն ու ճաշարանները փակուած են եւ կը փակուին։

«Հարաւային բամպակեղէններ» կարեւոր ձեռնարկին արժեթուղթերը քանի մը ամսուան մէջ 100 լիրէթ անկում կրեցին։ Մօտաւորապէս կէս միլիոն գործազուրկներ կան (պաշտօնապէս 200,000)։

Եւ սակայն պատերազմի համար աշխատող հաստատութիւնները անընդհատ կը գործեն։ Ճաշիստ կառավարութիւնը ամէն կողմ ղրամ կը փնտռէ զարկ տալու համար այդ պատրաստութեանց։ Մօրկընի ղրամատան միջոցաւ Ամերիկայէն ստացածը այլեւս բաւարար չէ։ Նոյնիսկ Գերմանիայէն օգնութիւն կ'ուզէ։

Վերոնայի Ռոսսի գործարանը պատերազմի առեն եղածէն աւելի մեծ քանակութեամբ կօշիկ կը պատրաստէ բանակին համար։

Վերջերս զինուորական մարմին մը կ'ուսումնասիրէր «Ալֆա Ռոմէօ» ինքնաշարժի գործարանը, ի հարկին զայն օգտագործելու համար։

Նափոլիի մէջ Փոմիլիօ գործարանը պատերազմի համար կազ կը պատրաստէ։ Ֆլորի գինը բարձրացած է։

Հիւսիսային շրջանին մէջ ուժ կը տրուի օգնաւերու շինութեան։ Ռազմանիւթերը կը դիզուին։ Տենդոտ գործունէութիւն կը տիրէ պատերազմական պատրաստութեանց համար։

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ Իտալիա պատերազմի կը պատրաստուի։ Որո՞ւ դէմ...։

Թուրքերէրամ սահմանագծումը

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ապրիլ 20ին Ճէզիրէյթ-Իպն-Օմարի մէջ հանդիպում մը պիտի ունենան Թուրքիոյ և Միջագետքի սահմանները գծելու պաշտօն ունեցող պատուիրակները։ Թուրքիոյ կողմէ պատուիրակ նշանակուած է Մարտինի կուսակալ Թէվֆիք Հատի պէյ։

Պաղտատի կառավարութիւնը խնդրած է Էնկլիւրիէն, որ Թոյլ տայ սահմանի ցեղախումբերուն ամառը Թուրքիոյ սահմանը անցնիլ, ինչպէս իրենց սովորութիւնն է միշտ։ Պատուիրակութիւնը պիտի զբաղի այս խնդրով, սակայն կը կարծուի թէ Թուրքերը պիտի մերժեն այս արտօնութիւնը։

Համալսարան յրեւանի ձերբակալուած

Շաբաթ կէսօրէն վերջ փարիզի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երեք ֆրանսացի համալսարաններ եւ երկու օտարականներ, որոնք լրտեսութեամբ ամբաստանուած են։

Ամէնէն առաջ ձերբակալուեցաւ Տատօ, համալսարաններ կուսակցութեան փարիզի կեդրոնական փարիզի կեդր. մարմնին փոխ-քարտուղար, որուն Քուրպլվուայի տունը երեք ժամ խուզարկուելով գրաւուեցան կարեւոր վաւերաթուղթեր։ Երկրորդ ձերբակալուողը եղաւ Փրոֆոսթ, որուն կը սպասէին գաղտնի ոստիկանները համալսարան կուսակցութեան կեդրոնը, 120 Լաֆայէթ փողոց։ Ժամ մը վերջ Փիլֆօի իր բնակարանին մէջ, խուզարկութենէ մը վերջ, ձերբակալուեցաւ նաեւ համալսարան Մէնէլթրիէ։

Նոյն օրը, երկու գաղտնի ոստիկաններ, որոնք երկար առեն էի վեր հսկողութիւն կը կատարէին երկու օտարականներու՝ Սթէֆան Կրօտնիքիի եւ Աբրահամ Պէրնշթայնի վրայ, ձերբակալեցին զանոնք, այն պահուն, ուր առնցմէ մէկը միւսին վտանգաւոր վաւերաթուղթ մը կը յանձնէր։

Այս հինգ ձերբակալուածները կ'ամբաստանուին թէ օտար պետութեան մը հաշուոյն լրտեսութիւն կ'ընէին, մասնաւորաբար ֆրանսական օդանաւերու եւ թնդանօթներու գաղտնիքները հասկնալու համար։ Ձերբակալուած համալսարաններէն երկուքը կ'աշխատէին փիլֆօի զինարանին մէջ։ Սթէֆան Կրօտնիքի Լիթուանիացի ուսանող մըն է, Աբրահամ Պէրնշթայն ռուս հրեայ մըն է եւ նկարիչ։ Ասոնք կը յայտարարեն թէ չեն ճանչնար ձերբակալուած համալսարանները։

Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ համալսարան կուսակցութեան կեդրոնին մէջ՝ վնտռելու համար փարիզի Թաղապետական խորհուրդի անդամ Քրէմէն, զոր չգտան, որովհետեւ յիշեալը տարօրէն մեծը մաս Մոսկուա կ'անցընէ։ Քրէմէ անդամ է նաեւ համալսարան կուսակցութեան քաղաքական կեդրոնական Բիւրօին։ համալսարաններու կեդրոնէն ո եւ է վաւերաթուղթ չգտնուեցաւ։

Նոր ձերբակալութիւններու կը սպասուի։

Բռնական յարձակում

Պոլսոյ «Ազգամ» Թերթը կը գրէ.—

Նշանաւոր աւազակ Սինքիանը Հիւանի, կէնչօ եւ միւլի աշիրէթի պետ Օսման Եուսուֆ աղաները, Սուրիոյ սահմանագուխէն Թուրքիոյ հողը մտած եւ Գոչհիսարի գիւղերուն մէջ յարձակում գործած են։ Գիւղախումբի միւտիւրը եւ ոստիկան զօրքերը, ժամանակին հասնելով ընդհարում ունեցած են աւազակներու հետ։ Ցափշտակուած իրերուն մէկ մասը ետ առնուած է եւ աւազակներն ալ փախած են դէպի հարաւ։

Մարտ 13ին, Հաւաւի կողմը, փախստական աւազակ Հաճօ, ինչպէս նաեւ Բոմանլը էմին եւ ընկերները ձիզրէի գիւղերուն վրայ յարձակում գործած են։ Այս աւազակներուն եւ սահմանապահի պահակախումբերու միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցած է եւ որու միջոցին աւազակներէն հինգ հոգի սպաննուած եւ 15 հոգի ալ վիրաւորուած են։ Աւազակները փախուստ տուած են։

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

1915 ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 24 Ապրիլ կէսօրէ առաջ ժամը 9ին բիւ թափի վէրի սինեմային մէջ, նախաձեռնութեամբ մարսէյլի Ջ. Ո. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, եւ Ս. Գ. Հնչակեան կուսակցութեան։

ԲԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՆՇԱՆ ՊԷՀԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ *երգիծավէպը*

"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱԶԱՐ,,

Գիմել «ցառաջ»ի խմբագրութեան Փ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառնեբէն ու արտասահմանէն՝ Պ. Վ. Յեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me)։

Գին 5 ՖՐԱՆԿ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ST-MICHEL թիւ 24 շէնքին դիմացի կրպակը եւ քլիւնիի միւզէին պարտէզին առջեւ, Rue Sommerardի անկիւնը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Դշ. երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահին մէջ, 75, բիւ փոլ-պէռ։ կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները։ Դասախօս՝ ընկ. Ս.։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած Ապրիլ 9ի Քրիստափոր Միքայէլեանի յիշատակի երեկոյթը, խիստ կարեւոր անակնկալի մը պատճառով, յետաձգուած է մայիս 5ին։ Ցոմսերը կը պահեն իրենց արժէքը։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ Գրական երեկոն, Շինգշաբթի 14 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Օհան Կարօ կը խօսի *Մայթր Նովայի* կեանքին ու երգերուն մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

*** ՅարդԳողի ընդհ. ժողովը՝ Ուրբաթ 15 Ապրիլ, նոյն սրահը։ Օրակարգ՝ վարչութեան եւամտեայ զեկոյցը եւ կարեւոր հարցեր։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Եէնի Խան գիւղի վերաշինաց Մխիթեան վիճակախաղէն, որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 3ին, շահած են հետեւեալ թիւերը.—

Թիւ 486՝ ժամացոյց մը, 156 քաշքշօլ մը, 111 սիկարի տուփ մը (արծաթի), 13 կնոջ պայուսակ մը, 59՝ շիշ մը քոլոնիա, 68՝ ինքնահոս գրիչ մը։

Տառնալու համար դիմել՝ Պ. Սարգիս Ջաքարեանին Chemin de la Commanderie 14, St. Louis, Marseille.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Պուա-ֆօլօմպ, կ. Ց.— *Տառացանք 70 ֆրանք։*

Ֆուռնի, Բ. Ա.— *Տառացանք 35 ֆրանք։*

Վ. Ալանս. Գործ.— *Տառացանք 180 ֆրանք։*

Ալբ, Պ. Ց.— *Տառացանք 70 ֆրանք։*

Վ. Ալանս, Հ. Ասլ.—*Պէտք չկայ։*

Բէյտիւս Յ. Խ.—*Տառացանք 90 ֆրանք։ Գիրքը ղրկած ենք։*

Մառսիաք, Ե. Մ.— *Տառացանք 35 ֆրանք։*

Վ. Ալանս, Յ. Տէր Ս.— *Տառացանք 195.90 ֆրանք։*

Տէսթն, Գործ. — *Տառացանք 320 ֆրանք։*

Մարսէյլ, Կ. Թ.— *Տառացանք 35 ֆրանք։*

Լէ Գ'Ալէռ, Ա. Մ.—*Տառացանք 35 ֆրանք։*

Թալիէօ Գործ. — *Տառացանք 40 ֆրանք։ Մէկ անդամը 5 ֆր. է։ Գիրքը ղրկեցինք։*

Փուգէն, Մ. Ֆ. — *Դադրեցուցինք։ Հաճկեցէք ղրկել 25 ֆր.։*

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է
ԸՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃՈՐԱՅԵԱՆ
14 Rue de la Fare

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կարնեցի Աբիսակ Քէլէճեանց կը փնտռէ իր հօրաքոյրը Աննա Ջիչեան (խաչատուրին կինը)։ կը կարծուի փարիզ կամ Ամերիկա ըլլալ։ Գրել՝ Աւետիս Վարդանեանի, 59 Rue des Petites Mariées, Marseille։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

երիտասարդ սպասուհի մը տնական գործերու համար։ Գիմել՝ Պ. Պարեանի 4, Rue Pinel, Paris (13e) Métro : Italie.

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք *Զարեւանդի* «կրնանք հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը։ Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Ջերիկեանի ՖՐԱՆՖՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
15 բիւ տէ Ֆօմինիքէն

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ
ԿԸ ՀԱՅՓԱՅՓԷ ՁԵԶԻ
ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

NICOLO
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ձերմակ պանիր, քէֆալ ծուկ, սուճաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանննդեղէններ, վօտքա։ Պատպրանքները յանձնելի բնակարան։ 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44։

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մանկաբոյժ, վիներական հիւանդութիւնները։ Բակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ
Ունինք երկու սենեակ եւ մէկ խոհանոց, կազ, էլեկտ. ջուր։
Դիմել՝ 39 Bld. Enghien Enghien-les-Bains
Կառ տը Նօռէն 10 վայրկեան, կայարանին մօտ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՄԱՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԴՈՐԾ
ԿԸ ՆՈՐՈԴԵՄ ամէն մարդէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։
Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՋԽԱՐԻ ԿԱԹՈՎ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒ ԱՂՈՒԱԾ
կը գանուի Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ յատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն
Պարմաններու եւ Ապսպրանքներու համար դիմել՝
MAISON K. CHAHLAMIAN
15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILLE
Téléphone : 5—78 Colbert

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ
ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՃԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ԳՐ. ՃՕԼՕԼԵԱՆԻ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆԸ PHOTO ARAX
9 RUE PAPILLON, PARIS IX
Square Montholonի դիմաց Rue Lafayetteի կից
Métro : Cadet կամ Poissonnière
Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը։ Գեղարուեստական ձեւերով պատրաստուած անձերի աշխատութիւններ։ Ինքնուրոյն ուած լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ։
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊԻԼՎԻԼԻ ՃԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ
28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85
Ճոնսկրաֆի Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ
ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւականով։
Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, գիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Յեվտեաեան եւ Մինասեան
18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 11—12։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ընդունին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Մանկան մեծ գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը 11—12։ Առտնինաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԸՆԴՀԱՐԱԾԵՑՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԸՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Պատմանութիւններ եւ պարմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի եւ անձնագրի գործողութիւններ։
ԱՐԱԳ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)
Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 Métro: CLICHY
» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ
Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 և 2-7 բացի կիր.

ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.
Տոլար,	Dollar
Մարք (ոսկի) 100 Mark	
Թրքական Ոսկի. L. Trq.	
Թրք. ոսկի	» or
Մէճիտիէ	Médjidié
Լէվա 100 հատը	Léva
Տրախմի	» Drachme
Լիր	» Lire
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge
Ջուից.	» Frc. Suisse
Լէյ 100 հատը	Ley
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)

ԱՐԾԱԹՈՒՊԱՐ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.
» II	»
» III	»
Թումարի երկաթ.	Lots turcs

Comptoir Parisien de change et de
80, Rue L...

ԱՄԷՆՈՒՆ ԳԻՐՔԵՐ
Ծաքէր Թահրա պէյ 5, Բժիշկին գիրքէն փորցուած էջեր 12.50, Արսէն Լիւբէն 20, Ռասթութին 15, Նամուս 10, Ջար սգի 10, Պատուի համար 10, Լռութիւնը 8, Երազահան 6, Կոյսի մը Օրագիրը 5, Անձկութեան ժամերը 2, Ծապլվար 12,50, Բարիզէթ 7.50, Տօքթ. Մօրի վրէժը 5, Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Ոսկի Աքաղաղ 10, Թուղթի փառք 5, Վերջալոյսին տակ 5, Ձմբլուն վրայ 10, Պէպէքս 10, Պարզ Քարոզներ Բ. եւ Գ. հատորներ 35, Ջարս Աւետարաններ 12.50, Հացին երգը 25, Հայաստանի Նկարիչներուն Ալմանախը 40, Նարեկ աշխարհաբար 40, Յոյզեր եւ երազներ 22.50, Ռուսէն Ժող. պատմ. 7.50, Սթէլմօնտի քաղաքապետը 6, Մուլութեան պահերէս 7.50, Անգեալէզ (Էօ) 35, Անաթէմ Յիսուս 25, Արմէնեան (Թ. Ե. Գ.) 25, Արդի կինը եւ իր հոգեբ. արժէքները 5, Երան անգլ. բառարան 40, Պօէմներ՝ Ջարենց 20, Մանֆրէտ 10, Ռօլանի երգը 10, Լոնգոսի Հովուավէպը (Տաֆնիս եւ Քլօէ) 8, ինչպէս նաեւ վիպական, Թատերական բանաստեղծական եւ ազգային գիրքեր, բառարաններ, խօսակցութիւններ Հաւաքածոներ եւն։
ԳՐԱՅՈՒԱԿԸ ՁՐԻ
Յիշատակի եւ գաղութներուն համար, փոստի ծախք չկայ։
Ստանալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

IMPRIMERIE - MASSIS
208bis, Rue Lafayette Par...
Le Gérant : H. TEUR...

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ԱՊՐԻԼ
1927

13 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 310

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

կիրակի օր հրատարակեր էինք շատ կարեւոր լուր մը, քաղելով «Նաքիմիւէթը Միլլիյէ» թերթէն։

Էնկիւրիի պաշտօնաթերթն ալ կը հաստատէ թէ՝ այս տարուան ընթացքին մօտ 70,000 նոր գաղթականներ պիտի հաճին Թուրքիա։ «Այս գաղթականներուն 50,000ը պիտի գան Թիֆլիսի եւ Երեւանի շրջաններէն, 10,000ը Կիպրոսէն, մաս մըն ալ Պուլկարիայէն եւ Եուկոսլաւիայէն։ Երեւանի եւ Թիֆլիսի շրջաններէն հասած գաղթականները պիտի տեղաւորուին Արեւելեան նահանգներուն մէջ»։

Այս ծրագիրը գլուխ հանելու համար, Էնկիւրի կարեւոր վարկ մը բացած է ներկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ։

Կը հետեւի թէ՝ Թուրքերը չանք չեն խնայեր, 750,000 քառ. քիլօմեթր տարածութիւնը լեցնելու եւ շէնցնելու համար։ Ըը յաջողի՞ն թէ ոչ.— ուրիշ խնդիր։ Իսկանը այն է որ, Մ. Քէմալի կառավարութիւնը պարապ չի կենար, «Թուրք ազգային պետութիւնը» փիզիքապէս ալ իրականացնելու համար։ Այդ գաղափարը — Թուրքիան՝ Թուրքին — կ'արծարծուի 1908էն ի վեր։ Ան նուազն երկու սերունդ շաղուած, ըրմած են այդ շրջանի, եւ ճամբուն կէսն ալ կտրած։ Եթէ նոյն իսկ մէկդի դնենք թուրանական թռիչքները, համան թրքական ծրագիրը (միանգամայն) ձեւ ու մարմին առած է, եւ կը բանի ո՛ր եւ է վայրկեանի օրկանի չափ։

Այնպէս որ, գոնէ այս տեսակէտէն, թիւրիմացութեան մէջ չ'ընկեր Ա. Ահարոնեան, երբ կը գրէ. «Թիւրքական պանթուրանիզմը յոգնած ցեղի ծամածռութիւն է, թիւրք երիտասարդութիւնը զուարճացնելու». (ցաւաջ, 10 ապրիլ)։ Ապահովաբար ալ աւելի «յոգնած» ենք, եւ «զուարճանալու» առիթներ կը գտնենք ծովերէ ծով սաւառնելով, քան Թուրքերը, որոնք երիտասարդացման զարմանալի ընդունակութիւններ ցոյց տուին, մանաւանդ վերջին պատերազմէն յետոյ։ Ու պէտք չ'ընդունիլ, վերջապէս, որ այսօրուան Թուրք վարիչները յաճախ աւելի գործնական, արմատական եւ իրատես են, քան մենք, որ լիսուն տարի աւելի առաջ անցեր էինք, բայց շուարեցնք ճամբուն մէջտեղը, ճակատագրական պահուն։

Եւ շուարման, խարխափումի հետքերը չեն անհետացած տակաւին, դժբախտաբար։

Համաթրքական ծրագրին իրագործումն էր որ կոտորել կամ քշել տուաւ Թուրքիոյ ոչ-Թուրք ժողովուրդները, Հայերը, Յոյները, Չէրքէզները, Լազերը եւ Քիւրտերը։ Եւ հիմա, անոնց թափուր հողերուն վրայ կը հրաւիրէ արտասահմանի Թուրքեր։ Զորս-հինգ հարիւր հազար հոգի եկան Յունաստանէն, փոխանակութեամբ։ 1922էն ի վեր ներգաղթ կը կատարուի դէպի Թուրքիա, ուր թէեւ նորեկները մէկ նահանգ իսկ չեն կրնար լեցնել, բայց կառավարութիւնը ամուր կառչած է իր ծրագրին, եւ ո՛րքան խաղաղութիւն վայելէ, այնքան պիտի աւելցնէ իր ժողովուրդը։

Ահաւասիկ նոր որոշումը, — 70,000ի կարաւանը, որուն երկու երրորդը պիտի տեղաւորուի «Արեւելեան Նահանգ»ներուն մէջ։

Այս որոշումը ուշագրաւ է շատ մը տեսակէտներով։

Առաջինը եւ անմիջականը այն է որ, 50,000 Թուրքեր պիտի գաղթեն Թիֆլիսի եւ Երեւանի շրջաններէն։

Եթէ չենք սխալիր, Երեւանի շրջանները հաստատուած Թուրքերուն թիւն էր 60,000։ Ենթադրելով որ նախատեսուած 50,000ին կէսը Թիֆլիսի շրջաններէն պիտի գայ, կը հետեւի թէ քսանըհինգ հազար բնակիչի տեղ պիտի բացուի մեր հայրենիքին մէջ։ Ուրեմն, կարելի է 25,000 հայ գաղթական վերկել պանդխտութենէն եւ այլասերումէ, եթէ Երեւան բարեհաճի դադրիլ, փոխանակ ճառելու եւ սակարկելու։ Եւ այս՝ մէկ հարուածով։ Մինչեւ անգամ կարելի է 25,000 ալ փոխադրել Թիֆլիսի շրջանները, քանի որ Վրաստան գաղթական չունի արտասահմանի մէջ, եւ քանի որ սահմանային խնդիր կամ խոր կսկիծ խորհրդային արեւուն տակ, ինչպէս կը հոչակեն ի լուր աշխարհի։

Եթէ կանխահաս իսկ ըլլայ Էնկիւրիի պաշտօնաթերթին յուսը, նորէն Թանկագին է պատեհութիւնը։

Երեւան եւ Թիֆլիս կրնան ձեռք-ձեռքի տալ եւ գլուխ հանել իսկապէս աշխատաւորական ծրագիր մը։ Մանաւանդ որ, Հայրապետիցներ եւ զինակիցներ են բոլորը.— Թուրքիա, Հայաստան, Վրաստան, Ադրբէյճան եւ Ռուսաստան, զերծ՝ «պուրժուա-նացիոնալիստական» ձգտումներէ, պատրաստ՝ իրար պաշտպանելու։ Ունեցողը՝ չունեցողին։ Այսպէս չէ՞ Լէնինի պատգամը...

Կամք ունի՞ն այս պատեհութենէն օգտուելու։ Եթէ այո՛, ճիշդը է մէկ ժամ իսկ յամենալ։ Թո՛ղ պարզեն իրենց գործունէութեան ծրագիրը, եւ աշակցութեան հրաւիրեն գաղութները։ Ենք, ընդդիմադիր եւ «հակահայաստանեան», պատրաստ ենք բոլոր ուժերը տրամադրելու, ներգաղթին դիւրացման համար։ Տեսնէք, հարեւան Թուրքիան կը հաւաքէ իր թափառական տակները, որոնք շատ հանգիստ են իրենց գտնուած տեղերուն մէջ։

Ձա՞րժեր օրինակ առնել ձեր սիրակցորդ զինակցէն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՏԱՐԻՆ ԱՐՏԸ ՊԻՏԻ ՄՇԱԿԵՆ

«Ցուսաբեր» (25 մարտ), խմբագրականի մը մէջ պարզելով հայ գաղթականներու տեղաւորումը միջագետքի եւ Սուրիոյ մէջ, դիտել կուտայ.

— «Ապարդիւն սպասումներէ ետք, ժողովուրդը հարկադրուեցաւ բռնել նոր տարագրութեանց ճամբան, Սուրիայէն դէպի Հարաւային Ամերիկա ու դէպի Ֆրանսա։ Այսօր, սակայն, նաեւ ա՛յս երկիրներուն դուռները գոցուած են անոր առջեւ։ Եւ ահա Ազգաժողովին կից՝ Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակը կը խորհի մաս մը այս գաղթականութենէն, շուրջ 15,000 հոգի, տեղաւորել Տիւրոսի, Սիդոնի եւ Իսկէնտէրունի մէջ։ Ծրագրի գործադրութեան համար կը պահանջուի 120,000 տոլարին, զոր կը խոստանան հայթայթել՝ Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակը, Ֆրանսական կառավարութիւնը եւ Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետի ֆոնտը։

«Ինչպէս Մուսուլի շրջանին մէջ, այնպէս նաեւ հոս, ժողովուրդը պիտի կապուի հողին եւ թափուր տարածութիւններու վրայ պիտի հաստատուին գիւղատնտեսական փոքրիկ գաղութներ։

«... Մենք մեր սեփական հայրենիքն ունինք, որուն տիրացած իշխանաւորը զոց կը պահէ դուռները Հայաստանի թափառական զաւակներուն առջեւ։ Այս խորթ ու անհարազատ իշխանութեան զոհերն է ահա, որ հազարներով վաղը պիտի երթան արգաւանդ դարձնելու օտարին թափուր ու անբերրի հողերը։ Ու այս այն ատեն, երբ իրենք՝ հայրենիքի կարօտն ունին, իսկ հայրենիքը՝ իրենց կարիքը։

«... Ահա այսպէս կը կորսուին մեր ժողովուրդին վերջին բեկորները, ազգամերժ ու ազգադաւ իշխանութեան յանցաւոր քաղաքականութեան շնորհիւ։»

ԴԻԱԿՆԵՐԸ ԿԻԶԵԼՈՒԻ ԽՆԴԻՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ քաղաքապետական ընդհանրակնեղուն մէջ մեծ շահագրգռութեամբ կը զբաղին յուղարկաւորութեանց ծարցով։ Քաղաքապետութիւնը 1927ի ելմտացոյցին մէջ գումար մը նշանակած է, յուղարկաւորութեանց յատուկ ինքնաշարժեր գնելու համար։ Այս առթիւ քիմիագէտ նուրէտտին Մէնշի պէյ առաջարկած է որ դիակիզարաններ հաստատուին, աւելի արդիական եւ առողջապահական լուծում մը տալու համար յուղարկաւորութեանց եւ գերեզմանատուներու ծարցին։ Այս առաջարկը բուռն յուզում պատճառած է գանազան շրջանակներու մէջ։

Այս խնդրին առթիւ խօսելով, ծամալսարանի տնօրէն նուրէտտին Ալի պէյ կը յայտնէ թէ անհրաժեշտ չէ դիակիզարաններ հաստատել։ Քաղաքապետութիւնը եթէ յարմար տեսնէ եւ տրամադրելի պիւտճէ ունենայ, կրնայ հաստատել դիակիզարաններ, ուր ուզողը այրել կուտայ իր մեռելը եւ աճիւնը կ'առնէ կամ կը պահէ մասնաւոր վայրին մէջ։ Բայց եւ այնպէս, քաղաքապետութիւնը չի կրնար պարտադրել որ մէկը անպատճառ այրել տայ իր մեռելը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ ելմտացոյցը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն ծաւասի գործակալութենէն.—

Ազգային Մեծ ժողովը սկսաւ 1927ի ելմտացոյցին վիճաբանութեան։ Վաւերացուեցաւ ելմտական յանձնաժողովին ծրագիրը, որ հասոյթ նշանակած էր 194,580,000 թրքական ոսկի, իսկ ծախք՝ 194,424,000 ոսկի։ Այս թիւերը անցեալ տարուընէն պակաս են։ Շնորհիւ միւս գլուխներու վրայ ձեռք բերուած խնայողութեան, հանրօգուտ շինութեանց ելմտացոյցը կը բարձրանայ 26 միլիոնի, անցած տարուան վրայ 11 միլիոն աւելի։

Ելմտացոյցին մէջ մէկ միլիոն ոսկի նախատեսուած է 1927 տարուան ընթացքին Թուրքիա մտցուելիք գաղթականներուն համար։

Պիւտճէին 100ին 1ը յատկացուցած է ազգային պաշտպանութեան, 100ին 17ուկէսը ազգային տնտեսութեան, իսկ մնացեալ մասը բաժնուած է զանազան պետական հաստատութեանց վրայ։

Ռուսական յարաբերութիւններ

Խորհրդային միութեան բողոքագրէն վերջ, ռուսեւէլին յարաբերութեանց մէջ նոր փոփոխութիւններ չկան։ Ճափոնական Թերթերու Խարպինի թղթակիցները կը հաղորդեն որ մեծ թիւով ռուս եւ չինացի զինուորներ կը համախմբուին Սիպերիոյ սահմանին վրայ, հաւանական կռիւի մը պահուն պատրաստ գտնուելու համար։ Սակայն, ինչպէս Ռիքով իր յայտարարութիւններուն մէջ ալ կը յայտնէ, Խորհրդային միութիւնը երբեք տրամադիր չէ պատերազմի մտնելու։ Եթէ պոլշեւիկները Մանչուրիոյ մէջ միջամտեն, ճափոն, եւ թերեւս ուրիշ պետութիւններ Ռուսիոյ դէմ պիտի ելլեն։ Կռիւը միայն Մոսկուայի եւ Փեքինի միջեւ սահմանափակել կարելի չպիտի ըլլայ։

Հիւսիսային յարաբերութիւններ

Փեքինէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Չինաստանի քաղաքական կացութեան մէջ շուտով մեծ յեղաշրջումներ պիտի կատարուին։

Շանկայէն առնուած տեղեկութիւններու համաձայն, չափաւորներուն եւ համայնավարներուն միջեւ պառակտումը սուր վիճակ ստացած է եւ Հանքէուի մէջ յաղթանակը տարած են չափաւորները։ Բանակը զօր. Ջանկ-Քայ-Շէքի ի նպաստ արտայայտուած է։ Կ'ըսուի թէ պոլշեւիկեան ներկայացուցիչ Պորոտին եւ իր պաշտօնեաները փախած են բրիտանական առանձնաշնորհեալ հողամասէն, ուր տեղաւորուած էին, եւ չինական քաղաքամասը ապաստանած են։

Բոլորովին կը հաստատուի թէ ազգայնականները ծանր պարտութիւն մը կրած են Ճանկ-Ցէի հիւսիսը։ «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը զայն կ'որակէ «զինուորական առաջնակարգ աղէտ» մը, որ կրնայ վճռական հետեւանքներ ունենալ ազգայնական շարժման վրայ։

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի փեքինի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ կացութիւնը Հիւսիսայիններուն ի նպաստ կը դառնայ։ Կ'ըսուի թէ Ջանկ-Սուն-Շին անցած է Ջանկ-Քայ-Շէքի կողմը։ Պորոտին Ուշանկ ապաստանած է։ Հիւսիսային բանակը յանկարծակի յարձակողականի ձեռնարկելով գրաւած է Ճօնկ-Շօվը։ Ազգայնականները անկարգօրէն կը նահանջեն դէպի Շանկայ։

Քաղաքական եւ զինուորական մեծ շփոթութիւն կը տիրէ ազգայնականներու շարքերուն մէջ։

Հիւսիսայինները, մասնաւորապէս Սան-Շուէն-Ցանկի բանակը, յաջողեցան կասեցնել ազգայնականներու յառաջխաղացումը դէպի փեքին։ Այս վերջիններուն նոյնիսկ ստիպուեցան Ճանկ-Ցէ գետը ետ անցնիլ։ Շինքեանկ, որ Նանքինէն 75 քիլոմեթր արեւելք կը գտնուի, հիւսիսայիններու ձեռքն անցած է։ Կը յուսացուի թէ Շանկայի անկումը մօտալուտ է։ Ազգայնական ուրիշ զօրագունդ մը, որ Թիէն-Ցին-Փու-Քէու երկաթուղագծի երկայնքին կը յառաջանար, ստիպուած է նահանջել Փու-Քէու-Նանքինի ղիմաց։ Սալիտակ Ռուսերը Շանթունկի զինուորներուն գործակցութեամբ գրաւած են Շու-Զէուն, Փու-Քէուէն 50 քիլոմեթր հիւսիս։ Այս քաղաքն ալ շուտով պիտի գրաւուի։

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ազգայնական երեք զօրավարներ եւ 5000 զինուորներ առջի օր դասալիք ըլլալով հիւսիսայիններուն կողմը անցած են։

Ցինկ-Թաօի մէջ հրացանազարկ եղան 150 ազգայնական գործակալներ։

Շանկայի խորհրդային հիւպատոսարանը տակաւին կամաւորներու կողմէ շղթայի տակ կը պահուի։

Պետութեանց բողոքը յանձնուած

Շանկայի հինգ մեծ պետութեանց հիւպատոսները առջի օր զօր. Ջանկ-Քայ-Շէքի փոխանորդ զօր. Պէյ Ցանկ-Շիի յանձնեցին Նանքինի խժդժութեանց մասին ծանօթ բողոքագիրը։ Հանքէուի մէջ ալ նոյնը յանձնուեցաւ արտաքին նախարար Լօժէն Շէնի, որ մերժեց միասին ընդունիլ հինգ հիւպատոսները, յայտնելով թէ ազգայնականները չեն ճանչնար ղիւանագիտական մարմինն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԹՈՒՐՔ-ԹԱԹԱՐԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳԸ

Այսօր բ. էջը հրատարակած ենք թղթակցութիւն մը, որ մանրամասնօրէն կը պարգէ Հայաստանի մէջ եւ մասնաւորապէս Էջմիածնի դէմ կատարուած բռնութիւնները։

Թերթը մաժուլի դրուած ատեն, ստացանք նոր նամակ մը, բոլորովին տարբեր աղբիւրէ մը, որ հաստատելով մեր թղթակցին հաղորդած տեղեկութիւնները, կը շարունակէ.

— «Բառասուն երիտասարդներ եւ օրիորդներ աքսորեցին Երեւանէն, իբրեւ դաշնակցական. նոյնը Թիֆլիսէն։ Ընդդիմադիրներէն (Թրոցքիի կուսակից) 30 հոգի Երեւանի, հարիւր հոգի Թիֆլիսի մէջ բանտարկուած են։

«20—35 տարեկան երիտասարդներու զինուորագրութիւն կը կատարուի Չինաստանի համար։ Մոսկուայի մէջ կը վախնան որ Զօր. Նէզաեւ Խարպինէն Սիպերիա արշաւէ իր 45,000 զինուոյներով։

«Թուրք-Թաթար գործակալները կը վխտան Մակուի, Շարուրի, Նախիջեւանի, Մեղրիի, Զանգեզան-Բագուի մէջ եւ կը գրգռեն Թուրքերը։ Մուսավաթը յայտնապէս կը ձգտի Ադրբէյճանը բաժնել Ռուսաստանէն, Ադրպատականը՝ Պարսկաստանէն, եւ միացնելով դնել Թուրքիոյ իշխանութեան տակ։

«Ապրուստը չափազանց սուղ է։ Միսը՝ 40—50 կոպէկ։»

ԽԵՆԴԵՑԱԾ ՀԱՅ ՄԸ ՔՈՒՊԱՅԻՄԷՋ

Յովհաննէս Յոդոմոնեան անուն հայ երիտասարդ մը, երկար ատենէ ի վեր նիւթական անձկութեան եւ այլ պատճառներով պակասամիտ դարձած էր։

Վերջերս, կ'երթայ Շավանայի թաղերէն մէկը, ուր հայ ընտանիքներ կը բնակին։ Իրմէ քիչ մը մեծ եղբայրը, ծանօթ իր եղբօր այս դժբախտ վիճակին, միասին կ'երթայ, իբրեւ պահապան։ Լուրջ մարդու նման կը բարեւեն ու կը նստին։

Կաւաց կաւաց Յովհաննէս կը սկսի աւելցնել իր կասկածելի շարժուձեւերը, խաղալով զմելիի եւ դանակի հետ, զոր մերթ պատին, մերթ սեղանին կը մխէ ու կը հանէ։

Ցնեցիները ոստիկան կը կանչեն։ Ոստիկանը կ'ուզէ մեղմօրէն դուրս հանել Յովհաննէսը, բայց ան մտիկ չընէր, ու երբ ոստիկանը թեւէն կը բռնէ որ հանէ դուրս, անմիջապէս կողին կը մխէ ձեռքի դանակը։ Ետ կը քաշուի ոստիկանը եւ ամուր կը փայտահարէ, սակայն խելագարը կրկին կը մօտենայ եւ կը մխէ դանակը։ Ոստիկանը սարսափած, օգնութիւն կը կանչէ։ Ասոր վրայ փողոցէն անցող մարդիկ դէպքին վայրը կը խուժեն։

Խելագարը սենեակներէն մէկը կը մտնէ, հոն գտնուող բոլոր առարկաները դուռին ետեւը կը լեցնէ եւ պատուհանին առջեւ կուգայ, պաշտպանողական դիրքի վրայ։ Դուրսէն հինգ ոստիկան եւ քանի մը զինուորներ եւս կուգան եւ ուրիշներու օգնութեամբ կը պաշարեն տունը, կը կոտրեն դուռը եւ փախուստ փորձած ատեն, կը բռնեն խելագարը ու բանտ կ'առաջնորդեն։

ԱՆԳԼԻԱՅի գօրավար Սըր Ձօսլին Փըրսի, Ալպանիոյ ոստիկան գօրաց ընդհ. ընիչը, ալպանական կառավարութեան կողմէ վերին հրամանատար նշանակուեցաւ Շքոտրայի շրջանին զինեալ ուժերուն։

ՆՈՐ ԲՈՒՀԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(Լուսանար թղթակցություն «Յառաջ»-ից)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐԻ ՀՐԱՄԱՆՈՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՄԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի 1946 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ Հայաստանում կազմակերպվում են հետևյալ նոր բուհերը.

1.— Հայկական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ՝ Երևանում, տեղափոխելով նրա մեջ Երևանի քիմիական ինստիտուտը, Երևանի շինարարական ինստիտուտի ճանապարհաշինական ֆակուլտետը, Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը և Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ֆիզիկական բաժինը։

2.— Վանաձորի Շայոց կաթսայագործության տեխնիկում։

3.— Լոռվա կոմբայնագործության տեխնիկում։

4.— Շայոց պետական պատկերասրահ՝ Երևանում։

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի 1946 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ Հայաստանում կազմակերպվում են հետևյալ նոր բուհերը.

1.— Շայոց պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ՝ Երևանում, տեղափոխելով նրա մեջ Երևանի քիմիական ինստիտուտը, Երևանի շինարարական ինստիտուտի ճանապարհաշինական ֆակուլտետը, Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը և Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ֆիզիկական բաժինը։

2.— Վանաձորի Շայոց կաթսայագործության տեխնիկում։

3.— Լոռվա կոմբայնագործության տեխնիկում։

4.— Շայոց պետական պատկերասրահ՝ Երևանում։

ԼՈՒՅՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Հետաքրքրական դեպքեր

«Դեպի լուսավորված ապագա» ճանապարհորդական ակումբի անդամները հանդիպեցին Ալավերդու շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղի կոլտնտեսականներ Ռուբեն Ղազարյանին և Ալեքսանդր Ղազարյանին, որոնք ամեն կիրակի հավաքվում են գյուղի ակումբում և ժամերով զրուցում գրքերի մասին։

Ռուբեն Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ինձ հետաքրքրում է ամեն ինչ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ալեքսանդր Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը որոշում է.

1. Հաստատել Հայաստանի պետական համալսարանների հետևյալ ցանկը.

Երևանի պետական համալսարան։

Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական գյուղատնտեսական ինստիտուտ։

Երևանի պետական կոնսերվատորիա։

Գյումրիի մանկավարժական ինստիտուտ։

Ալավերդու մանկավարժական ինստիտուտ։

2. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի 1946 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ Հայաստանում կազմակերպվում են հետևյալ նոր բուհերը.

1.— Շայոց պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ՝ Երևանում, տեղափոխելով նրա մեջ Երևանի քիմիական ինստիտուտը, Երևանի շինարարական ինստիտուտի ճանապարհաշինական ֆակուլտետը, Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը և Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ֆիզիկական բաժինը։

2.— Վանաձորի Շայոց կաթսայագործության տեխնիկում։

3.— Լոռվա կոմբայնագործության տեխնիկում։

4.— Շայոց պետական պատկերասրահ՝ Երևանում։

ԼՈՒՅՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Հետաքրքրական դեպքեր

«Դեպի լուսավորված ապագա» ճանապարհորդական ակումբի անդամները հանդիպեցին Ալավերդու շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղի կոլտնտեսականներ Ռուբեն Ղազարյանին և Ալեքսանդր Ղազարյանին, որոնք ամեն կիրակի հավաքվում են գյուղի ակումբում և ժամերով զրուցում գրքերի մասին։

Ռուբեն Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ինձ հետաքրքրում է ամեն ինչ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ալեքսանդր Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը որոշում է.

1. Հաստատել Հայաստանի պետական համալսարանների հետևյալ ցանկը.

Երևանի պետական համալսարան։

Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական գյուղատնտեսական ինստիտուտ։

Երևանի պետական կոնսերվատորիա։

Գյումրիի մանկավարժական ինստիտուտ։

Ալավերդու մանկավարժական ինստիտուտ։

2. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի 1946 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ Հայաստանում կազմակերպվում են հետևյալ նոր բուհերը.

1.— Շայոց պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ՝ Երևանում, տեղափոխելով նրա մեջ Երևանի քիմիական ինստիտուտը, Երևանի շինարարական ինստիտուտի ճանապարհաշինական ֆակուլտետը, Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը և Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ֆիզիկական բաժինը։

2.— Վանաձորի Շայոց կաթսայագործության տեխնիկում։

3.— Լոռվա կոմբայնագործության տեխնիկում։

4.— Շայոց պետական պատկերասրահ՝ Երևանում։

ԼՈՒՅՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Հետաքրքրական դեպքեր

«Դեպի լուսավորված ապագա» ճանապարհորդական ակումբի անդամները հանդիպեցին Ալավերդու շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղի կոլտնտեսականներ Ռուբեն Ղազարյանին և Ալեքսանդր Ղազարյանին, որոնք ամեն կիրակի հավաքվում են գյուղի ակումբում և ժամերով զրուցում գրքերի մասին։

Ռուբեն Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ինձ հետաքրքրում է ամեն ինչ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ալեքսանդր Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը որոշում է.

1. Հաստատել Հայաստանի պետական համալսարանների հետևյալ ցանկը.

Երևանի պետական համալսարան։

Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ։

Երևանի պետական գյուղատնտեսական ինստիտուտ։

Երևանի պետական կոնսերվատորիա։

Գյումրիի մանկավարժական ինստիտուտ։

Ալավերդու մանկավարժական ինստիտուտ։

2. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի 1946 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ Հայաստանում կազմակերպվում են հետևյալ նոր բուհերը.

1.— Շայոց պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտ՝ Երևանում, տեղափոխելով նրա մեջ Երևանի քիմիական ինստիտուտը, Երևանի շինարարական ինստիտուտի ճանապարհաշինական ֆակուլտետը, Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը և Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ֆիզիկական բաժինը։

2.— Վանաձորի Շայոց կաթսայագործության տեխնիկում։

3.— Լոռվա կոմբայնագործության տեխնիկում։

4.— Շայոց պետական պատկերասրահ՝ Երևանում։

ԼՈՒՅՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Հետաքրքրական դեպքեր

«Դեպի լուսավորված ապագա» ճանապարհորդական ակումբի անդամները հանդիպեցին Ալավերդու շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղի կոլտնտեսականներ Ռուբեն Ղազարյանին և Ալեքսանդր Ղազարյանին, որոնք ամեն կիրակի հավաքվում են գյուղի ակումբում և ժամերով զրուցում գրքերի մասին։

Ռուբեն Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ինձ հետաքրքրում է ամեն ինչ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ալեքսանդր Ղազարյանը ասում է.

— Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։ Ես ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել աշխարհը, ծանոթանալ մարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ կրթել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ։

Ռուբեն Ղազարյանը և Ալեքսանդր Ղազարյանը ամեն կիրակի գալիս են ակումբ, ուրախ են հինգ տարի առաջ ստեղծված ակումբի գոյության համար, որտեղ նրանք կարող են ստանալ իրենց հետաքրքրող գրքերը։

ԴԱՆԱՅԻՑ ԵՒՍԻՆԸ...

ՀԱՅՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՈՒՏԱՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

միութիւնը։ Ասոր վրայ, հիւպատոսներէն մէկը յանձնեց միակ ծանուցագիր մը, որուն տակ ստորագրեցին հինգ հիւպատոսները ալ։

Իտալեւսերպ վհատ

Հեղինակաւոր աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Հռոմի եւ Պելկրատի միջեւ ուղղակի բանակցութիւնները պիտի սկսին այս օրերս։

Պելկրատի թերթերը կը հաղորդեն թէ ալպանական սահմանագլուխին վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին մասին համաձայնութիւն գոյացած է։ Իտալիա, Ալպանիա եւ Եուկոսլաւիա ընդունած են Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ թելադրութիւնը, որուն համաձայն յիշեալ յանձնաժողովին մէջ պիտի մտնեն Եուկոսլաւիոյ ֆրանսական եւ անգլիական զին. կցորդները եւ Պելկրատի դերման դեսպանատան անդամները մէկը։

Նոր վէճ մը ծագելու պարագային, շահակից պետութիւնները իւրաքանչիւրը իրաւունք պիտի ունենայ դիմելու Պելկրատի գերման դեսպանին, որ Պելկրատի միւս դեսպաններուն հետ համախորհուրդ, քննիչ յանձնաժողով մը պիտի ղրկէ սերպ եւալպանական սահմանին երկու կողմերը։

Իտալեւսերպ բանակցութեանց առթիւ սերպ կառավարութեան հրահանգները դիւանագիտական մասնաւոր սուրհանդակի մը միջոցաւ Հռոմի դեսպանին ղրկուեցան։

Զինաթափութեան համաժողովը

Քանի մը շաբաթէ ի վեր ժընեւի մէջ գումարումներ կ'ընէ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովը։ Այս ժողովներու ընթացքին, ֆրանսական եւ անգլիական տեսակէտները լուրջ բախումներ ունեցան։ Լորտ Սէսիլ բացարձակապէս կը մերժէ նաւային սպառազինութեան սահմանափակումին համար յանձնառութիւն ստանձնել, մինչ փօլ Պոնքուր կը պնդէ որ սպառազինութեանց սահմանափակում մը, ինչպէս ցամաքային նոյնպէս եւ նաւային ուժերու վրայ տարածուի։

Իտալական պատուիրակ Մարինի եւս մերժեց ֆրանս. տեսակէտը եւ իր կողմէ հակառաջարկ մը ներկայացուց որ անընդունելի նկատուեցաւ թէ՛ Լորտ Սէսիլի եւ թէ փօլ Պոնքուրի կողմէ։

Այս պայմաններուն տակ, կը կարծուի թէ զինաթափութեան համաժողովը չուրը պիտի իյնայ։

Ֆրանս. նաւատորմը Իսի.նտերունի առջեւ

Մերձաւոր արեւելքի ջուրերուն մէջ պտոյտ կատարող ֆրանս. տորմիղը թուրքիայէն մեկնելէ վերջ հասած է Սուրիա եւ խարսխած Իսքէնտէրունի առջեւ։ Ծովակալ Պուիի եւ իր հետեւորդներուն ի պատիւ մեծ ընդունելութիւն կատարուած է յիշեալ քաղաքին մէջ։

Երկու ընդծովեանները հասած են Պէյրութ. շուտով հոն կուգան նաեւ Իսքէնտէրունի առջեւ գտնուող մարտանաւերը, որոնք շաբաթ մը պիտի մնան Սուրիոյ այդ մեծ նաւահանգիստին առջեւ։

Ծովակալ Պուի պիտի այցելէ Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ Տամատի, Մարոնիներու պատրիարքին, յետոյ Դամասկոս պիտի երթայ։

Մեծ հանդէսներ կը նախատեսուին։

Նոր հեռագիրի մը համաձայն, Ապրիլ 11ի առտուն ֆրանս. նաւատորմը ռազմափորձեր կատարած է Իսքէնտէրունի եւ սուրիական Տրիպոլիսի միջեւ։ Ռազմափորձերուն մասնակցած է նաեւ ցամաքային բանակը։ Ռազմափորձէն վերջ ֆրանս. տորմիղը խարիսխ նետեց Տրիպոլիսի առջեւ։

Իսքէնտէրուն ցամաք ելլելէ վերջ, ծովակալ Պուի Իսքէնտէրունի ֆրանս. հիւպատոս եւ մարզպանի ներկայացուցչ Պ. Տիւրիէօի հետ ինքնաշարժով պտոյտի ելաւ դէպի Անտիոք։ Ինքնաշարժը ճամբան արկածի հանդիպեցաւ։ Ծովակալը թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ ուսէն. վիճակը շատ լաւ է։

Անգլիա ևս կը դարձնէ ֆրանս. ոսկիները

Անցած օր գրած էինք թէ անգլիական եւ ֆրանսական պետական դրամատուններուն միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է՝ պարտքի խնդիրը կարգադրելու համար։ Այս մասին վերջնական համաձայնագիրը ստորագրուեցաւ առջի օր Լոնտոնի մէջ։

1916ին էր որ Անգլիոյ դրամատունը 72 միլիոն սդերլինի փոխատուութիւն մը բրած էր Պանք տը Ֆրանսին, փոխարէն իբրեւ երաշխաւորութիւն ստանալով 24 միլիոն սդերլինի ոսկի։ Այս փոխատուութիւնը կնքուեցաւ բաւական ծանր պայմաններով. ֆրանսական դրամատունը 100ին 6 տոկոս պիտի վճարէր, իսկ իբր երաշխաւորութիւն տրուած ոսկին տոկոս չպիտի բերէր։ Երբ 1925ին փոխառութեան պայմանաժամը վերջացաւ, Պանք տը Ֆրանսը տեսնելով որ ի վիճակի չէր պարտքը վճարելու, երկարաձգում խնդրեց։ Անգլիա հաւանեցաւ, սակայն պայմանները աւելի անբարեացուց։ Նախապէս հաւանած էր փոխ տրուած դրամին մէկ երրորդին հաւասար արժէքով ոսկեդրամ վար դնել. նոր պայմանագրութեամբ ոսկիի քանակը աւելցուեցաւ։ Այսպէս 1929ին, երբ ֆրանսական պարտքը 5 միլիոն սդերլին պիտի ըլլար, գրաւ դրուած ոսկիին արժէքը պիտի ըլլար 8,350,000 սդերլին, ինչ որ 100ին 25 տոկոսի հաւասար կուգար։

Այս ծանր կացութեան վերջ տալու համար է, որ Պանք տը Ֆրանսը առաջարկեց պայմանաժամէն առաջ վճարել ծնացած պարտքը՝ 37 միլիոն սդերլին ու ետ քաշել 18 միլիոն 350,000 սդերլին արժէքով ոսկեդրամը։ Անգլիա հաւանեցաւ։

Այս ձեւով, Պանք տը Ֆրանսի ոսկիի պահեստը պիտի աւելնայ։

Հողագործականներու համագումարը

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ պուլկար հողագործական կուսակցութեան համագումարը Ապրիլ 10ին վերջացուցած է իր աշխատանքները Սթարա-Զակորայի մէջ։ Համագումարի ընթացքին ծանր միջադէպեր առաջ եկած են համայնավարական ձգտում ունեցող ծայրայեղ ձախերուն եւ չափաւոր կեդրոնին միջեւ։

Քուէարկութեանց պահուն, չափաւորները տարին յաղթանակը եւ կուսակցութենէն վտարել տուին Թոմովն ու Տէլիանովը։

Լիոնի ոճրագործ հայր դատապարտուած

Լիոնէն կը գրեն մեզի.—

«Ցառաջ» ժամանակին գրած էր Փետրուար 2ին Լիոնի մէջ կատարուած եղբայրասպան վայրագ ոճիրը՝ կնոջական խնդրի մը առթիւ։ Յիշենք երկու խօսքով.— Յովհաննէս Օհանեան պիտի ամուսնանար այրի տիկին Շահնար Պաքանեանի հետ, քոյրը Պ. Մանիկեանի, որ ճաշարան մը կը բանեցնէ Րիւ Փասթէօր։ Շահնարի ամուսինը Թրքական տարագրութեան առեն մեռած ըլլալով, իր եղբօրը քով կը մնար։ Ժամանակ մը անցնելէ վերջ, իբրեւ խոհարար Մանիկեանի ճաշարանը կը մտնէ Գաբրիէլ Յակոբեան, որ չուշանար մրցակից դառնալ Օհանեանի։ Շահնար կը դրժէ այս վերջինին ըրած իր խոստումը, առարկելով թէ ամուսինին մահուան վկայականը չունենալով՝ վերամուսնութեան իրաւունք չունի։ Օհանեանի մէջ նախանձն ու ատելութիւնը այնքան կը մեծնան իր մրցակիցին՝ Գաբրիէլ Յակոբեանի դէմ, որ առտու մը կանուխ անոր ճամբան կը սպասէ սրճարանի մը մէջ եւ զայն ներս կանչելով երեք անգամ կը կրակէ ու կը փախչի, ճամբուն վրայ ատրճանակով կը սպառնայ զինքը հետապնդողներուն։ Յակոբեան կը փոխադրուի Օթել Տիէօ հիւանդանոցը, ուր կը մեռնի։

Ռոնի ոճրադատ ատեանին առջեւ շաբաթ օր տեղի ունեցաւ ոճրագործ Յովհաննէս Օհանեանի դատավարութիւնը։ Լսուեցան վկաներ, որոնք լաւ խօսեցան Օհանեանի մասին։ Ընդհանուր դատախազ Սապաթիէ մէկիկ մէկիկ թուեց ոճիրին մանրամասնութիւնները եւ հրաւիրեց երդուեալ դատաւորները, որ առանց ընկրկելու հաստատական պատասխան տան իրենց ուղղուած հարցումներուն։

Փաստաբան Փէռօ Օհանեանի պաշտպանողականը խօսեցաւ։

Երդուեալ դատաւորները հաստատեցին թէ Օհանեան կանխամտածութեամբ ոճիր գործած է, սակայն մեղմացուցիչ պարագաներ գտան։

Ասոր վրայ դատարանը Օհանեանը դատապարտեց քսան տարի տաժանակիր աշխատանքի եւ 20 տարի բնակութենէ արգիլումի։

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

1915 ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

կիրակի 24 Ապրիլ կէսօրէ առաջ ժամը 9ին րիւ Թափի վէրի սինեմային մէջ, Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Ջ. Ո. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, եւ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան։

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

1915 ԱՊՐԻԼ 11—24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Տեղի կ'ունենայ, Ապրիլ 23ին շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սինեմա Սէն Լուիի սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. եւ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեանց, Խարբերդի, երզնկայի, Շապին Գարահիսարի Հայրենակցական միութիւններու եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի։ Պիտի խօսին՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան եւ Ս. Դ. Հնչակեան բանախօսները։

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՉԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ երգիծավէպը

"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱԶԱՐ,,

Դիմել «ցառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me)։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆԿ

"ՑԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ST-MICHEL Թիւ 24 շէնքին դիմացի կրպակը եւ քլիւնիի միւզէին պարտէզին առջեւ, Rue Sommerardի անկիւնը։

ՕՐ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԿՈՄԻԿԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
10 Ապրիլ փարիզ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Ագատամարտի սերունդ խումբի ժողովը 16 մարտ շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 19 Rue St. Sulpice, Métro Odéon։

ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի պատանեկան միութեան ընդհ. ընկերական ժողովը՝ 16 Ապրիլ շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին Գրադարան ընթերցասրահին մէջ։

կը խնդրուի անդամատեսչները միասին բերել։

ՅԱՐԴԳՈՂի գրական երեկոն, վաղը՝ Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Օհան կարօ կը խօսի *Մայթի Նոպալի* կեանքին ու երգերուն մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

∴ ՅարդգողՀի ընդհ. ժողովը՝ Ուրբաթ 15 Ապրիլ, նոյն սրահը։ Օրակարգ՝ վարչութեան եւամեայ զեկոյցը եւ կարեւոր հարցեր։

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է
ԸՆԿ. ԿԱՅՏԱԿ ՁԱՐԱՅԵԱՆ
14 Rue de la Fare

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տիկին Յովակիմեանին, իր ամուսնոյն՝ ընկեր ԻՍՐԱՅԷԼ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆի ցաւալի մահուան առթիւ։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ՝ կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ս. Շամճեանի կոմիտէին կողմէ՝ 17 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ տը Գոնֆէրանսի մէջ։ Նուագ (Ճազ պանտ)։ Մուտք 2 ֆրանք։

Ծանօթ.— Մուտքի տոմսերէն շահող թիւը կը ստանայ մէկ շիշ շամփանեա։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի, Խարբերդի բալու-ջաքրատ գիւղէն Տիկ. Մարգարիտ Բոլոշեան, որ կը կարծուի, երկու տարի առաջ, պէյրութէն Ֆրանսա եկած ըլլալ։ Տեղեկացնել «ցառաջ»ի եւ կամ հետեւեալ հասցէին, Ասատուր Բոլոշեան, վէնիզէլօս փողոց, Թիւ 23, Սէրէզ, Ցունաստան։

— Բինկեանցի Ագեքսանդր եւ Տաճատ Մելքոնեան, որոնք Ագեքսանդրիա կը գտնուին։ Դրել՝ A. Melkonianի, Usine Bourgeat Les Abreto (Isère)։

կը խնդրուի եգիպտահայ Թերթերէն արտատպել։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Թերիկեանի ՖՐԱՆՓՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
15 Րիւ տէ Ֆոմինիքէն

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մատենադարան մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ
կարդացէք եւ տարածեցէք
Զարեւանդի «կրնա՞նք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me).

ԿԸ ԴՆԵՆՔ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՆՔ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԹՎԱՒԻՆԵՐ ԵՒ ՔԻԼԻՄՆԵՐ

ԿԸ ԳՆԵՆՔ, արծաթեղէն, ոսկեղէն, ադամանդ, հին եւ նոր յարդի ձեռագործներ։ *Կը փնտռենք* լաւ ձեռագործ գիտցողներ։

Դիմել՝ «Էնթէրբոս» ընկերութեան մէջ մեր նոր բացած գրասենեակը ամէն օր 10—1 եւ 3—6։

41 Rue de la Chaussée d'Antin
Tél. Trudaine: 01—41

Բ. յարկ աջ կողմ առաջին սենեակը։ Կը խօսինք Հայերէն, Ռուսերէն եւ տարբ. լեզուներ։

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Chirurgien - DENTISTE

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԷԻ
126 RUE BOLIVAR (մէթրօ Փոլիվառ կամ փօռէս)

Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քառուչու թէ ոսկի) եւ պրիճներու։

Բոլոր աշխատանքները ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը։ Ուրբաթ առեն՝ ժամադրութեամբ։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, իանութի, իողի վրայ գրաւական։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 ըեվուատեան եւ Մելինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնդրուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, ականջի եւ ակռանջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը 11—12։ Առանձնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր թաչի հայկական հիւանդանոցի։
Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ

Անարատ կարագէ զատկական անմրցելի չէօրէքներ՝ պատրաստուած Պոլսոյ Թոքաթլեանի 25 տարուան վարպետ Պ. Թօփճեանի կողմէ։

Ցօնախմբութեան, հարսնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացարձակապէս անմրցելի գիներով։

Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆի, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Bourg Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ ժօռէս կամ Պոլիվառ։

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Անմրցելի գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն՝ Provence 38-63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

NICOLO
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ներմակ պանիր, քեֆիր, ձուկ, սուրաք, տուփով խաւեար, շարոց, շամայա, ռուսական եւ արեւելեանննդեղիններ, վօտքա։ Պապսրանքները յանձնելի բնակարան։ 7 Rue Nicolo, (Passy) Paris (16) Téléph. Auteuil 41-44

ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		
Թրքական Թղթ. L. Trq.		
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատր	Léva	
Տրախմի »	Drachme	
Լիր »	» Lire	
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	
Զուից. »	Frc. Suisse	
Լէյ 100 հատր	Ley	
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒԻՆ

եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	
» II	»	
» III	»	
Թումնի երկթղ.	Lots turcs	

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ԱՊՐԻԼ 1927

14 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 311 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Թէպի ցաւագին օրերը

Ճակատագրո՛ւմ է որ, ամէն տարի այս շրջանին ծանրանայ լուրեր հասնին Հայաստանէն, եւ առ հասարակ կովկասէն։

Անցեալ տարի, քիչ մը աւելի կանուխ, Փետրուարին, կը հրատարակէինք խմբական ձերբակալութեանց պատմութիւնը։ Մեր կարմիր - ճերմակ ընդդիմադիրները — «Սո՛ւտ է», պոռացին առանց այլ եւ այլի, մինչեւ որ երեւանի պաշտօնաթերթը եւս փակել իրենց բերանը, քանի մը հարիւր կալանաւորներու թիւը զեղչելով 110ի (միայն Հայաստանի մէջ)։

Այժմ՝ ուրիշ պատմութիւն, նոյնքան տխուր եւ ընդվզուցիչ։

Առջի օր եւ երէկ հրատարակեցինք երկու թղթակցութիւններ, երկուքն ալ Հայաստանէն, ինչպէս եւ երկտող մը, բոլորովին տարբեր աղբիւրէ։

Ի՞նչ կը պատմեն այդ նամակները։

— Անցեալ տարուան բանտարկեալներու աքսորը դէպի Հալաստան, առանց դատի եւ դատաստանի։ 60-70 նոր ձերբակալութիւններ եւ ուրիշ խստութիւններ։ Յարաճուն բռնութիւն՝ էջմիածնի դէմ, որ ոչ դիմադրելու կարողութիւն ունի, ոչ ալ ելք։

կարճ խօսքով՝ ահ ու սարսափի նոր շրջան մը, որուն վախճանը անստոյգ է։

Շարժառի՞թը, — նոյնքան անստոյգ։

Եթէ ուզէինք օրինաւոր պատրուակի մը կապել Զեկային այս նոր շահատակութիւնները, կրնայինք յիշել Հայաստանի կարգադրիչներու 5րդ համագումարը, որուն նստաշրջանին կը զուգադիպին այս դէպքերը։ Բայց խախուտ է այս ենթադրութիւնը։ Զեկան ամէն միջոց ունի պաշտպանելու աչքին-ձախէն հնարաքուած պատգամաւորները։ Դէպի հիւսիս աքսորուած 25 փիախաները բանտն էին արդէն, եւ քանի մը անգամ դատ պահանջեցին, հացադուլ յայտարարելով։ Բայց Երեւանի վարչապի մարզպանները քաջութիւն չունեցան այդ տարբական պահանջը գոհացնելու, չարաչար դաս առած ըլլալով 1926 Հոկտեմբերին խեղկատակ դատավարութենէն, որ հրապարակ վարկաբեկեց զիրենք։ Այդ գոհերուն վճիռը վարչապէս որոշած էր, եւ աքսորի տեղ կը փնտռուէր մէկ տարիէ ի վեր։ Ոչ Հայաստանի մէջ, եւ ահա Ռուսաստան կը ղրկեն, անահման տափաստաններու մէջ փճանալու։ Ուրեմն, իբրեւ խալանաւոր, ասոնք վտանգ մը չէին ներկայացներ։

Իսկ նոր կալանաւորնե՞րը։ (Ցմոռնանք աւելցնել որ կովկասէն դուրս ալ ձերբակալութիւններ կատարուած են, մինչեւ Մոսկուա եւ Խարքով)։ Ի՞նչ է անոնց մեղքը։

Ու վերջապէս, ի՞նչ է էջմիածնի դէմ սարքուած խաղը։ Մեզի չինար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին եւ անոր եպիսկոպոսներուն ու վարդապետներուն պաշտպանութիւնը։ Բայց, դէմ ըլլալով ամէն տեսակ բռնութեան, ցարական թէ պոլշեւիկեան, մենք իրաւունք ունինք հասկնալու անոնց մեղքը։ Արդեօք յեղափոխական շարժո՞ւմ սարքուած է ութսուն տարեկան հովուապետի մը եւ ազօթելու սահմանուած միաբաններու կողմէ։ Թէ՞ կացութիւնը այնքան անտանելի դարձած է որ, վանականներն անգամ լեզու ելած են։

Այս վերջին պարագան շատ կը յիշեցնէ հայկական կալուածներու գրաւումը, ցարական շրջանին, երբ ոտքի ելաւ ամբողջ ժողովուրդը, շարժման մէջ դնելով նաեւ ցարին կեանքին աղօթող փիլոնաւորները։ Պոլշեւիկները կալուածներու գրաւումէն աւելի բան մը կը փորձեն այսօր, զանազան սրիկաներու եւ խաչագողներու շքախումբի մը յանձնելով Հայկեկեղեցին «բարեկարգելու», բուն բառով՝ կազմալուծելու եւ կեղեքելու առաքելութիւնը։ Այսինքն կը կատարեն գործ մը, որ ոչ ցարին միտքէն անցած էր, ոչ ալ Համիտին։

Ինչպէս ըսինք, մենք մէկդի կը դնենք մանրամասնութիւնները, եւ կ'արձանագրենք միայն դէպքը, բռնութիւնն ու ցաւագնութիւնը։ Եւ մեր բոլոր ուժով կը բողոքենք այդ բարբարոսութեան դէմ, որ ոչ յեղափոխական է, ոչ արդար, ոչ ալ համապատասխան՝ այս անճար ժողովուրդի շահերուն։ Իշխանութիւն մը որ անչափ աւելի պետութիւնը եւ եկեղեցին, առ նուազն պարկեշտ եւ հետեւողական պէտք է ըլլայ, չխառնուի զանազան բնիկներու ստոր դաւերուն, եւ էջմիածնի ինքնապաշտպանութեան խաղաղ ճիգերուն կամ կրաւորական դիմադրութեան։ Այլապէս, մեղսակից կը դառնայ կատարուած «շանթ»ին։

Եւ այդպէս է, դժբախտաբար, իրողութիւնը։

Երեւանի վարիչները ժողովուրդի գաւակներէն անմեղ կալանաւորներ աքսորելով եւ ուրիշ խումբեր բանտարկելով, եպիսկոպոսներ եւ վարդապետներ կաշկանդելով կամ ահաբեկելով, խաչագողներն ու խառնակիչները իրախուսելով եւ անոնց դէմ բողոքողները դատապարտելով, կը կատարեն գործ մը, որ ցարական օրերն ալ կը գերազանցէ։

Եւ մենք շնորհապարտ ենք այս «չինարար» աշխատանքին համար։ Որովհետեւ, այդ քաղաքականութիւնը պիտի նպաստէ կոյրերուն աչքերն ալ բանալու, քարե՛րն անգամ խօսեցնելու։

Մրքան շարունակուին այս շահատակութիւնները, այնքան շուտ պիտի բացուի վարագոյրը։

Մէ՛կ է բոլոր բռնութիւններուն վախճանը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Դաշնակցականներուն հաշիւը

Մարտ 30ին երեւանի մէջ բացուեցաւ Հայաստանի խորհուրդներու 5րդ համագումարը։ Այս առթիւ խորհրդային թերթերը լեցուն են ողջոյններով, յաւելեալ եւ ձոխացեալ նկարագրութիւններով եւ զեկոյցներով։ Հետաքրքրութեան համար, «Խորհրդային Հայաստան»էն (2 Ապրիլ) կը թարգմանենք Հայաստանի վարչապետ Սարօ Համբարձումեանի զեկոյցին հետեւեալ մասը.—

«Այստեղ հետաքրքիր եւ նշանակալից հանգամանքն այն է, որ դաշնակցականները դեռ վերապահ են. մուսավաթականներն ու մենշեւիկները ըստ երեւոյթին տակաւին չեն վստահիր դաշնակցականներուն՝ զանոնք եւս մասնակից ընելու իրենց խարդախ գործին։

Այդ երեք հակայեղափոխական կուսակցութիւնները, որոնք երբեմն կ'իշխէին Անդրկովկասի մէջ, այժմ, երբ հրապարակի վրայ այլեւս ոչ մէկ հոգային վէճ չկայ, կրնան կողք կողքի հաշուի նստիլ եւ իրենց հակայեղափոխական աշխատանքները կատարել։ Նոյնիսկ արտասահմանի մէջ, վատառած երկրէն եւ տարագիր, անոնք չեն կրնար լեզու գտնել իրարու հետ։ Վերջին տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ դաշնակցականները չեն մասնակցիր այդ հակայեղափոխական դաշինքին, ոչ թէ չեն ուզեր, այլ չգիտեն, թէ ինչպիսի պայմաններով կրնան սակարկել մուսավաթականներու եւ մենշեւիկներու հետ գալիք Հայաստանի սահմաններու մասին։ Անոնք չգիտեն, թէ մուսավաթական Ատրբէյճանը իր յաւակնութիւնը պիտի յայտնաբերէ՞ Լեռնային Ղարաբաղի եւ Զանգեզուրի մասին։ Չգիտեն թէ արդեօք մենշեւիկեան Վրաստանը նորէն պիտի դնէ՞ իրենց առջեւ Լոռիի եւ Ախալքալաքի խնդիրները։

Այդ խնդիրներէն զատ, դաշնակցականները այժմ մտահոգ են ուրիշ հարցով մը, թէ արդեօք Հայաստան ըսկսով ի՞նչ սահմաններով կարելի է պատկերացնել զայն. 1914ի սահմաններո՞վ, թէ քիչ մըն ալ աւելի։ Դեռ ոչինչ չըըսած՝ դաշնակցականները՝ Սիմոն Վրացեանի միջոցով առաջ կը քաշեն այս խնդիրները։ Շատ պարզ բան է, որ անոնք չեն կրնար համաձայնութեան գալ միեւնոյն ճակատին վրայ»։

ԱՆԱԹԵՄԱ

«Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի դէմ

Ժամանակէ մը ի վեր խորունկ պայքար կը մղուի Վատիկանի եւ Ֆրանսայի արքայականներու պաշտօնաթերթ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի միջեւ։

Այս թերթը, որ կաթոլիկ կրօնքի ամէնէն ժոլեռանդ պաշտպանն էր եւ ամէն կիրակի մեծ քանակութեամբ կը սպառէր Ֆրանսայի եկեղեցիներուն առջեւ, այժմ Հռոմի պապին կողմէ անաթեմայի ենթարկուած է եւ բոլոր կաթոլիկներուն արգիլուած է կարդալ զայն։

Փարիզի արքեպիսկոպոս կարտինալ Տիւպուա, անցածները երբ Պապին ներկայացաւ, այս մասին ստացաւ որոշ հրահանգներ, որոնց համաձայն Պապը անձնապէս արգելքի տակ առած ըլլալով «Աքսիօն Ֆրանսէզ» թերթը, ինքն է միայն, որ կրնայ այդ արգելքը վերցնել։ Սակայն կը թոյլատրէ Ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն, որ շատ հազուադէպ պարագաներու մէջ եւ ծանրակշիռ շարժառիթներու հաւար արտօնեն «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի ընթերցումը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ինչո՞ւ գնուեցաւ Փեթիճի դեսպանատան մէջ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Սըր Օսթըն Չեմպըլէյն Փեքինի սովետական դեսպանատան խուզարկութեան մասին հետեւեալը յայտարարեց երեսփ. ժողովին մէջ.—

Դիւանագիտական մարմնի երէց անդամին յայտարարութեանց համաձայն, գտնուած վաւերաթուղթերուն մէջէն ելաւ ցանկ մը, 4120 գործակալներու, որոնք Փեքինի մէջ կազմ ու պատրաստ՝ հրամանի կը սպասեն խռովութիւններ հանելու եւ ահաբեկումներ կատարելու համար։ Ոստիկանութիւնը գրաւած է նաեւ կնիքները հակաբրիտանական յանձնաժողովին, որուն պաշտօնն է խռովութիւններ գրգռել Անգլիոյ դէմ, նոյնպէս գրաւուած են հակաֆրանսական եւ հակաճափոնական նմանօրինակ մարմիններու կնիքները։

Արտաքին նախարարը հաստատեց թէ ձերբակալուած են 23 Ռուսեր եւ 50 Չինացիներ, որոնց մէջ հիւսիսային Չինաստանի համայնավար կուսակցութեան պետը։

Չինաստանի կացութիւնը

Չինաստանէն հասած տեղեկութիւններու համաձայն, հիւսիսայիններու յարձակողականը յաջողութեամբ առաջ կը տարուի։ Նանքին օդանաւերով ռմբակոծուեցաւ։ Զօր. Սուն-Շուանկ-Ֆանկի զինուորները Ղրանցքի երկայնքէն յառաջանալով Չին-Ֆիանկի դիմացը հասան։ Ազգայնական բանակը դեռ կը տիրապետէ Շանկայ-Նանքին երկաթուղագծին։ «Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Փուքէուի եւ Չին-Ֆիանկի մէջ կարմիր դրօշները աճապարանքով վերցուեցան։ Նոյնինքն Շանկայի մէջ ալ Քուօմինթանկի դրօշին տեղ Հանրապետութեան հինգ գոյնով դրօշները կը դրուին, քանի լուրեր կը հաստին թէ Սուն-Շուանկ-Ֆանկ անցած է Եանկ-Ցէն և արագօրէն կը յառաջանայ երկաթուղիի երկայնքին։

Ազգայնականները պաշտպանողական արագ միջոցներ ձեռք կ'առնեն։ Նանքինի եռեւի բլուրին վրայ թնդանօթներ կը տեղաւորուին։ Օտար թնդանօթակիրները եզերքէն մէկ մղոն աւելի հեռացան՝ կրակի գիծէն դուրս ելլելու համար։

Հալածանք համայնավարներուն դէմ

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ առջի օր յիշեալ քաղաքին մէջ համայնավարներուն դէմ հալածանքներ տեղի ունեցած են։ Քանի մը շաբաթ առաջ չինացի առեւտրականներէ կազմուած հակապոլշեւիկ միութեան անդամները Շանկայի մէկ փողոցին մէջ ինքնաշարժէն իջեցուցին աշխատաւորական միութեան նախագահ Վանկը եւ զայն տարին իրենց պատերազմական առեանին առջեւ։ Հոն սպառնալիքներու տակ, Վանկ անմիջապէս ստորագրեց թուղթ մը, որով կը հրամայէր իր 6000 զինեալ բանուորներուն զինաթափ ըլլալ, յայտնեց նաեւ զէնքերու եւ ռազմանիւթերու տեղերը։ Արշալոյսին, հակապոլշեւիկները եւ ոստիկանները գնդացիներով եւ ատրճանակներով յարձակեցան արհեստակցական միութեանց միջնաբերդ Շափէյ եւ Նանթօ գիւղերուն վրայ։ 15 զինեալ արհեստակցականներ սպաննուեցան, ուրիշներ վիրաւորուեցան. 600 հոգի զէնքնկեց ըլլալով ձերբակալուեցան. ասոնց մէջէն է եւ Շանկայի շրջանին համայնավար պետ Չէն-Ցու-Շու։ Գրաւուեցան 7 գնդացիրներ, 300 հրացան, բազմաթիւ ատրճանակներ եւ մեծաքանակ ռազմանիւթ։

Արհեստակցականներու կեդրոնը հիմա չինացի զինուորներու կողմէ գրաւուած է։

Հանքէուի մէջ եւս ոստիկանները խուզարկեցին համայնավարներու կեդրոնը եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեցին։

Շանկայի հակապոլշեւիկ հալածանքներուն դէմ բողոքելու համար 40,000 բանթողներ փորձեցին ցոյց կատարել Զօր. Փէյի բնակարանին առջեւ, սակայն կանոնաւոր զինուորները ցրուեցին զանոնք։ Ցուցարարները քար նետեցին ֆրանսացի պահակներուն վրայ, որուն ի պատասխան Ֆրանսացիները հրշէջ խողովակներով ջուր ժայթքեցուցին ամբոխին վրայ։

Զօր. Զանկ-Քայ-Շէք ժողովի հրաւիրեց Քուօմինթանկի աջ թեւի գլխաւոր անդամները։ Կը կարծուի թէ Հանքուէի համայնավարական կառավարութեան հետ յարաբերութիւնները բոլորովին խզուին։

ՆՈՐ ՈՒԺԵՐ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆ

Ճափոնական չորս նոր թորպիլահալածներ հրաման ստացան Շանկայ մեկնելու։ Թիէն-Ցինի ճափոնական պահակախումբը աւելի պիտի զօրացուի՝ նկատի առնելով Հիւս. Չինաստանի կացութիւնը։ Հանքէուի ճափոնական առանձնաշնորհեալ հողամասին մէջ պաշարման վիճակ յայտարարուեցաւ։

Ներկայիս չինական Ղուրերուն մէջ կան 171 օտար մարտանաւեր, որոնց 76ը անգլիական, 48 ճափոնական, 30 ամերիկեան, 10 ֆրանսական, 4 իտալական, 1 սպանիական, 1 փորթուկալեան, 1 հոլանտական։ 44 մարտանաւեր կեցած են Շանկայի առջեւ, 46 պահակ կը պտտին կապոյտ գետին վրայ, մնացածները զանազան նաւահանգիստներու առջեւ կը մնան։

ՃԱՓՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԻՏԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ՞

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը գրէ թէ ճափոնական բանակը ընդհանուր զօրաշարժի կը պատրաստուի եւ կը կարծուի թէ ճափոն պատերազմ պիտի յայտարարէ Ռուսիոյ դէմ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Կաթողիկոսական պատուիրակութեան կրթական կեդրոնական խորհուրդը առջի օր հրաւիրած էր մամուլի ներկայացուցիչները, անոնց պարզելու համար «Ֆրանսահայ գաղութներու մէջ կրթական գործի կազմակերպութիւնը, մինչեւ ցայսօր կատարուած աշխատանքը, եւ ապագային համար մշակուելիք ծրագիրները»։

Շրջաբերին պատասխանած էր միայն *Յառաջ*, իսկ *Նոր Երկիրը* կը ներկայացնէր կրթականկեդր. խորհուրդի մէկ անդամը։

Ազգ. Առաջնորդ Պ. Դաւիթ Բէկ տուաւ համառօտ զեկոյց մը, որմէ կը տեսնուի թէ կրթական կեդրոնական խորհուրդին ջանքերով բացուած են հետեւեալ դպրոցները.—

1.— Տէսին։ Լիոնի մօտակայ այս հայաշատ կեդրոնին մէջ դպրոց բացուած է երկու տարի առաջ եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր՝ տեկավարութեամբ Օր. Նունիկ Տէր Ղեւոնդեանի։ Դպրոց կը յաճախեն մօտ 50 երկսեռ փոքրիկներ։

2.— Սէն Ժիւլիէն (Մարսէյլ)։ Այստեղ դպրոց բացուած է 1925 Յուլիսին, կը յաճախեն 35-40 մանուկներ։

3.— Մարսէյլ։ Չոս դպրոց բացուած է 1926 Նոյեմբերին։ կը յաճախեն 65 երկսեռ աշակերտներ։ Ուսուցչուհին է Տիկ. Սվաճեան։

4.— Ալֆորվիլ։ Դպրոցը բացուած է երկու ամիս առաջ։ Առայժմ կը յաճախեն 32 փոքրիկներ։ Մինչեւ երկու ամիս կը յուսացուի այս թիւը բարձրացնել 60-70ի։

5.— Փոն տը Շէրի։ Բացուած է փետրուար 15ին։ Ֆրանսական կառավարութեան արտօնութեամբ, ուսուցիչ Պ. Արսէն Աճէմեան Ֆրանսական վարժարանին մէջ շաբաթը հինգ օր ժամը 4-6, իսկ Հինգշաբթի օրերը ժամը 9-12 հայերէնի եւ հայոց պատմութեան դասեր կուտայ 35 երկսեռ աշակերտներու, 6-16 տարեկան։

Բացի վերոյիշեալ վայրերէն, կրթական խորհուրդը դպրոց մը ունեցած է Փարիզ՝ Յամէմ փողոցը, որ տեւած է 6-7 ամիս։

Լիոնի մէջ եւս ձեռնարկներ կատարած, եւ դպրոցի տեղ պատրաստած է, բայց երկար ատեն անորոշ վիճակի մէջ մնացած է եւ կարելի չէ եղած իրագործել այս ծրագիրը։

Մարսիլիոյ ազգային դպրոցի ծախքերուն, ինչպէս նաեւ Քան Թատոյի դպրոցին նիւթապէս օժանդակած է։

Նիւթականի պակասն է որ արգելք հանդիսացած է կրթ. խորհուրդին, աւելի ընդարձակ գործունէութիւն ունենալ։

Վերոյիշեալ նախակրթարաններու համար պէտք կայ դպրոցական դասագիրքերու եւ գրենական պիտոյքներու։ Յանուանաբար փոն տը Շէրիէն կ'ուզեն 15—20 Հայոց պատմութեան դասագիրքեր։

Կրթական խորհուրդը ծրագրած է շուտով կոչ մը ուղղել՝ դրամական եւ գրենական աջակցութիւն խնդրելու համար կըրթասէր հայրենակիցներէ։

Կրթական խորհուրդի կազմութենէն (1925 Յունիս) մինչեւ 1927 մարտ 8 ծախք եղած է մօտ 40000 Ֆրանք։ 1925ի երկրորդ վեցամսեայի 10010 Ֆր. 85 ս., 1926ին 25726 Ֆր. 55 ս., 1927ի Յունուար 1էն մարտ 8՝ 4075 Ֆր. 50։

Ներկայիս ամսական ծախքն է մօտ 4000 Ֆրանք։

Հասոյթի աղբիւրները շատ անկանոն են եւ կը հայհոյութիւն պատահական նուիրատուութիւններով։

Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՒՍԱՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ

Ջարմանքով ինդուրացրի «Մշակի» թիվ 83-ում հոդվածը «Ինչպե՞ս է հնարավոր դարձել Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատումը» վերնագրով։ Հոդվածի հեղինակը Հ. Ղ. Ալիխանյանն է։ Ես ինձ իրավունք եմ վերապահում ուշադրություն դարձնել միայն հոդվածի մի քանի կետերի վրա։

Հոդվածագիրը գրում է. «Ռուսական զորքերի հրամանատարությունը Հայաստանում ստեղծեց հատուկ մարմին՝ Կովկասյան ռազմական շրջանի հեղկոմ, որի նպատակն էր Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատումը։ Հեղկոմի նախագահ նշանակվեց Անաստաս Միկոյանը, որի հանձնարարությամբ Հայաստան ուղարկվեցին մի խումբ կոմունիստներ»։

Ինչպես տեսնում ենք, հոդվածագիրը ամեն կերպ ձգտում է ներկայացնել այնպես, որ Հայաստանում խորհրդային կարգերը հաստատվել են ռուսական զորքերի հրամանատարության ուղարկած կոմունիստների ջանքերով։ Ինչպես հայտնի է, Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատման ժամանակ ռուսական զորքերը Հայաստանում չկային։ Նրանք գտնվում էին Հայաստանի սահմաններից դուրս։ Ռուսական զորքերը Հայաստանի տարածքում հայտնվեցին միայն 1921 թվականի հոկտեմբերին, այսինքն՝ այն ժամանակ, երբ Հայաստանում խորհրդային կարգերը հաստատվել էին և ամրապնդվել։

Հոդվածագիրը գրում է. «Հեղկոմի նախագահ նշանակվեց Անաստաս Միկոյանը, որի հանձնարարությամբ Հայաստան ուղարկվեցին մի խումբ կոմունիստներ»։

ՊՎՈՆԳԵԱՅ ՅՈՒՄԱՆ...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՀՈՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

— Հ՞ն է ուրախանում ձեր ընկերուհին։

— Հարսանիքի համար նոր զգեստ ունի։ Ուրախանում է, որ ամուսնանալու է։

— Հետաքրքիր է, թե ինչպես է ընդունելու ամուսնական կյանքի դժվարությունները։

— Ես կարծում եմ, որ դժվարությունները կհաղթահարի սիրո ուժով։

— Ինչպե՞ս է ծանոթացել իր ապագա ամուսնու հետ։

— Ծանոթացել է նրանց տանը։ Նրա ապագա ամուսինը ընկերուհուս եղբոր ընկերն է։

— Ինչպիսի՞ տղա է։

— Ինչպիսի՞ տղա է։ Ինչպես ասում են, ոսկի տղա է։ Ուսանող է, լավ է սովորում, ապագա ճարտարագետ է։ Ընկերուհիս ասում է, որ նա շատ լավ է նկարում։

— Ինչպե՞ս է ընկերուհուդ անունը։

— Ինչպե՞ս է ընկերուհուս անունը։ Ինչպես ասում են, անունը ինքնին ասում է։ Ընկերուհուս անունը Սիրուհի է։

* * *

Ընկերուհիս Սիրուհին ոչինչ չգիտի իր ապագա ամուսնու մասին։ Նա միայն գիտի, որ նրա անունը Արամ է։ Ընկերուհիս ասում է, որ Արամը շատ լավ տղա է։ Նա ուսանող է։ Ընկերուհիս ասում է, որ Արամը շատ լավ է նկարում։

— Ընկերուհիդ ինչպե՞ս է ծանոթացել Արամի հետ, — հարցրի ես։

— Ընկերուհիս ծանոթացել է Արամի հետ նրանց տանը։ Արամը ընկերուհուս եղբոր ընկերն է։

— Ինչպիսի՞ տղա է Արամը։

— Ինչպիսի՞ տղա է Արամը

Հանքէուի ձափոնցիները կառավարութենէն խնդրեցին որ անմիջապէս արշաւաբանակ մը ղրկէ՝ իրենց ենթարկուած ջնանները դարմանելու համար։

Ձափոնի արտաքին նախարարը առաջին անգամ ըլլալով յայտարարեց թէ Չինաստանի կացութիւնը վտանգի կ'ենթարկէ Ճափոնի շահերը Մանչուրիոյ եւ Մոնկոլիոյ մէջ եւ անհրաժեշտ կը դարձնէ արգելիչ խիստ միջոցներ ձեռք առնել։

⁂ Փորթ Արթիւրի դիմաց Վէյ-Հայ-Վէյի մէջ խռովութիւններ պատահած ըլլալու մասին լուրեր առնուած ըլլալով, անգլ. «Քարատոք» եւ «Քարլայլ» յածանաւերը եւ ճափոնական չորս Թորփիլահալածներ հոն զացին։

⁂ Հարիւր հազար ռուս գինուորներ համախմբուած են չինական սահմանին վրայ։

Հակապոլշեւիկ ըմբոստութեան շուրջ

Քանի մը օր առաջ անգլիերէն Թերթերէն առնելով հրատարակած էինք Պոլիսէն ստացուած հեռագիր մը, որուն համաձայն իբրեւ թէ ցարականները հակապոլշեւիկ ըմբոստութիւն մը սարքած են Ռուսիոյ մէջ։ Այս լուրը մինչեւ հիմա պաշտօնապէս ո՛չ հերքուեցաւ ո՛չ ալ հաստատուեցաւ։

Պելկրատի «Փոլիթիքա» Թերթը կը հրատարակէ կարգ մը վաւերաթուղթեր, որոնք ցոյց կուտան թէ ժամանակէ մը ի վեր Սերպիա բնակող Ուկրայնացիներու մէջ տենդոտ գործունէութիւն կը տեսնուի Ուկրանիոյ մէջ միապետութիւնը վերահաստատելու համար։

Այս շարժումին գլխավարները կը պնդեն թի Անգլիա եւ Իտալիա կը քաջալերեն ուկրայնական պետութեան մը կազմութիւնը, անկախ Խորհրդային Միութենէն։

Պուլկարեւսարոպ միջադէպ մը

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ Ապրիլ 11ի իրիկունը սերպ գինուոր մը, Պանքիա գիւղին մօտ սերպեւպուլկար սահմանը կ'անցնէր, երբ սպաննեց իրեն ընկերացող պուլկար գինուորը եւ փախաւ։

Կը կարծուի թէ մարդասպանը գինով վիճակի մէջ գործած է ոճիրը։ Չինուորին դիակը գտնուեցաւ սահմանէն ասդին։

Այս միջադէպին շատ կարեւորութիւն չի տրուիր եւ հաւանաբար ոեւէ հետեւանք չպիտի ունենայ։

Համաձեւավար յռետւներ

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Փէր այսօր հիմնական հարցաքննութեան պիտի ենթարկէ ձերբակալուած հինգ համաձնավարները, որոնք կ'ամբաստանուին թէ լրտեսութիւն կ'ընէին ի հաշիւ պոլշեւիկեան կառավարութեան։ Փարիզի թաղապետական խորհրդական եւ համաձնավար կուսակցութեան քաղաքական բիւրօի անդամ Քրէմէ Մոսկուայէն վերադարձաւ եւ այժմ Փարիզ կը գտնուի։ Սակայն իր բնակարանին մէջ ոեւէ վտանգաւոր վաւերաթուղթ գտնուած չըլլալով, հաւանաբար չպիտի հետապնդուի։

Հարցաքննիչ դատաւորը Ընդհանուր Ապահովութեան ոստիկանապետ Պ. Տիւքլուի պաշտօն յանձնեց քննութիւն բանալ Ֆրանսայի պատերազմական նաւահանդիստներուն մէջ՝ ամբաստանեալներուն կատարած շարժումներուն մասին։

Այս լրտեսները յաճախ կը ճամբորդէին. իրենցմէ եւ ոչ մէկը կ'աշխատէր։ Բանւոր Փրովոսթ, որ կ'ըսէր թէ գործազրկութեան տագնապին առթիւ անգործ է, 1919էն ի վեր չէր աշխատեր։ Ոստիկանութիւնը կը քննէ թէ լրտեսները ինչ միջոցներով կ'ապրուէին։

Ընդհանուր Ապահովութիւնը իր քննութիւնը սկսած էր 1925ին։ Այդ թուականէն ի վեր գաղտնի ոստիկանները հետապնդած են զանոնք եւ ներկայ եղած անոնց հանդիպումներուն՝ մեծ վաճառատուններու կամ սրճարաններու մէջ, ուր գինարաններու մէջ աշխատող բանւորներ տեղեկութիւններ կը բերէին իրենց։

Լրտեսներուն պաշտպանութիւնը յանձն առած են փաստաբաններ Անտրէ Պէրթոն, Հանրի Թորէս, Ապութ եւ Նոկէր։

Ամբաստանեալներէն Տատօ կիրակի օր Քուրպըվուայի Թաղապետական ընտրութեանց մէջ պարտուեցաւ, ստանալով 3561 քուէ միայն։

Մուսոլինիի ապահովել կ'ուզեր

Ապրիլ 11ին Հռոմի մէջ սկսաւ նախկին ընկերվարական եբեսթոխան Զանիպոնիի, զոր, Քափէլլոյի եւ ուրիշ երեք ամբաստանեալներու դատը արտակարգ ատեանի մը առջեւ։ Ամբաստանեալները կ'ամբաստանուին թէ դաւադրութիւն մը սարքած էին եւ 1925 Նոյեմբեր 4ին պիտի սպաննէին Մուսոլինին։ Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ դատական պալատին մէջ, որ շրջապատուած էր ոստիկաններով եւ գինուորներով։ Ամէն կրնային մտնել միայն անոնք որ մասնաւոր արտօնագիր մը ունէին։

Զոր. Քափէլլո, որուն հարցաքննութիւնը երկու ժամ տեւեց, բացարձակապէս ուրացաւ իր մեղսակցութիւնը։ Ինք ալ Ֆաշիստ եղած է եւ մանակցած՝ դէպի Հռոմ արշաւին։

Զանիպոնի յայտարարեց թէ իսկապէս կ'ուզէր սպաննել Մուսոլինին։ «Եթէ ոստիկանութիւնը փոխանակ ժամը 9.30ին հասնելու, 12.30ին ձերբակալած ըլլար զիս, անշուշտ գլուխ հանած կ'ըլլայի ծրագիրս։» Ցետոյ մանրամասնօրէն պատմեց իր պատրաստութիւնները։ Պիտի գործակցէին նաեւ 200 մարտիկներ, որոնք հրացանի առաջին նշանին վրայ, պիտի յարձակէին պալատին առջեւ խոնուած Ֆաշիստներուն դէմ, շփոթութիւն ստեղծելու համար։ Այս նպատակով 100,000 լիրէդ կ'ուզէր գտնել։ Երբ այս ձեռնարկը ձախողեցաւ, Զանիպոնի որոշեց մինակը կատարել մահափորձը։

Նախագահը շարունակ կ'ընդհատէր ամբաստանեալը, որ առանց ծամծմելու կը պարզէր Ֆաշիստ իշխանութեան չարիքները եւ իր ծրագիրները։

Քօլմարի դատավարութիւնը վերջացած

Աբբայ Հէկիի կողմէ «Ժուռնալ»ի դէմ բացուած դատը վերջացաւ առջի օր։ Զանազան վկայութիւններ լսուելէ յետոյ, ընդհանուր դատախազը հայրենադաւնչ ճառ մը խօսեցաւ, հրաւիրելով աբբան, որ Պրըթաններ երթայ իսկական Ֆրանսան ճանչնալու համար։ «Ժուռնալ»ի պաշտպան փաստաբան եւ Փարիզի կաճառին նախագահ Հանրի Ռոպէր յուզումով հրաւիրեց Հէկին յետս կոչել իր դատը եւ իրեն հետ գոչել «Կեցցէ՛ Ֆրանսան»։

Այդ պահուն սրահին մէջ մեծ յուզում տիրեց։ Ոմանք կուլային, ոմանք կը ծափահարէին, ուրիշներ կ'ողջագուրուէին։ Այս տեսարանին առջեւ աւելի երկար չկրցաւ դիմանալ աբբայ Հէկի, որ ոտքի ելաւ եւ դողդոջուն ձայնով պոռաց.

— Ա՛ւո՛, կեցցէ՛ Ֆրանսան։

— Եւ ահա՛, գոչեց Հանրի Ռոպէր, կեանքիս ամենէն գեղեցիկ վայրկեանը։ Այլեւս վերջացած է այն առասպելը թէ Ալզասը կ'ուզէ բաժնուիլ Ֆրանսայէն։ Կ'ողջունեմ այս հրաշալի օրը որ կը տեսնէ նոյն երկրի զաւակներուն յաւիտեան հաշտուիլը նոյն եռագոյն դրօշին ծալքերուն տակ։

Ասոր վրայ, յուզումը իր գագաթնակէտին հասաւ։ Ամբողջ սրահին մէջ ուրախութեան աղաղակներ թնդացին։ Բոլորն ալ «կեցցէ՛ Ֆրանսա», «ոտքի՛» կը պոռային։ Ու բոլորը մէկ սկսան երգել Մարսէյեզը։ Հէկի եւ Լտուար էլզէ արցունքներ թափելով իրարու ձեռք սեղմեցին։

Զեւակերպութեան համար երդուեալ դատաւորները «ո՛չ» պատասխանեցին իրենց ուղղուած հարցումներուն, նոյնպէս ձեւակերպութեան համար դատարանը անպարտութեան վճիռ արձակեց։

Աբբայ Հէկիին նուիրեցին եռագոյն ժապաւէնով կապուած ծաղկեփունջ մը, զոր յաղթականօրէն օդին մէջ բարձրացուց՝ բազմութեան ցոյց տալու համար։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Ընտանեկան, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Մեղուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ընդհանուր ժողովը վաղը Ուրբաթ 15 Ապրիլ երեկոյեան ժամը 8·30ին, փլաս տ'Իթալի, օ Քլէոպատը-Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։

ԿԸ ՀԵԿՈՒՑԱՆԷ ԸՆԿԵՐ ԱԲՕԵԱՆ

ԼՈ՛ՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ երգիծավէպը

"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱՋԱՐ,,

Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. Վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St. Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me)։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆԿ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ST. MICHEL թիւ 24 շէնքին դիմացի կրպակը եւ Քլիւնիի միջեին պարտէզին առջեւ, Rue Sommerardի անկիւնը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ազգատարարտի ընդունդ խումբի ժողովը 16 Մարտ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 19 Rue St. Sulpice, Métro Odéon։

Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի պատանեկան միութեան ընդհ. ընկերական ժողովը՝ 16 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին Գրադարան ընթերցասրահին մէջ։

Կը խնդրուի անդամատերները միասին բերել։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն, այսօր՝ Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Օձան կարօ կը խօսի *Մայթ Նովայի* կեանքին ու երգերուն մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

⁂ Յարդգողի ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ Ուրբաթ, նոյն սրահը։ Օրակարգ՝ վարչութեան եւ ամսեայ զեկոյցը եւ կարեւոր հարցեր։

ՆԱՄԱԿ ունի Տքթ. Սմբատ Եղիազարեան, դիմել՝ խմբագրատուն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՓ

Վիվիի՝ Տիւկէրեան.—Ստացանք 65 ֆրանք։

Լիոն Ա. Ե.— Ստացանք 50 ֆրանք։

Ավինեօն Ս. Զ.— Ստացանք 25 ֆրանք։

Սէնթ-Էթիէն Ս. Խ.— Ստացանք 70 ֆր. Կարգադրեցինք։ Հասցէները.— 1.— Mgr. K. Balakian, 80 Ave. Pereire, Asnières (Seine), 2.— Union Gén. Arm. de Bienfaisance, 56, Rue Fb. St. Honoré, Paris։

ՄԱՐՄԱՆՅԱՆ ՀԱՅ ՄԻՐՏ։ Մենք ալ նոր սակով կը ղրկենք։

ՔԱՆՏԻԼՕՔ Ս. Ա.— Ստացանք 35 ֆրանք։

ԿԱՌՏԱՆ Ո. Յ.— Ստացանք 35 ֆրանք։

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է
ԸՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ
14 Rue de la Fare

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Չերիկեանի ՖՐԱՆՔՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
15 բիս տէ Տամինիքէն

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՅ կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Շամօնի կոմիտէին կողմէ՝ 17 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ տը Գօն-Ֆէրանսի մէջ։ Նուագ (Ճազ-պանտ)։ Մուտք 2 ֆրանք։

Ծանօթ.— Մուտքի տոմսերէն շահող թիւը կը ստանայ մէկ շիշ շամփանեա։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

սպասուհի մը տնական աշխատանքներու համար եւ որ գիտնայ կերակուր պատրաստել։ Դիմել՝ 67, Rue de la Mare, Paris (20e). Metro : Couronne.

ՎԻԷՆԻ "ԴՐՕՇԱԿ,,Ի ԵՒ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ
Rue Victor Fougier N. 69
Vienne - Isère

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւով կամով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, պիտի՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 ցեվատեան եւ մինչեւ 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնաբաժինը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւոտեան ժամը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր Ա.ԿԷ

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ եւ անուշեղէններ
28 Rue Lesage, Métro Belleville. Tél. Ménil. 61—85
Ծանօթագիր Արեւելեան փլաքներ ալ կը ծախուին

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է ԾԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ Գ.Ր. ՃՕԼՕԼԵԱՆԻ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ **PHOTO ARAX**
9 RUE PAPILLON, PARIS IX
Square Montholonի դիմաց Rue Lafayetteի կից
Métro : Cadet կամ Poissonnière
Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը։ Գեղարուեստական ճաշակով պատրաստուած անձերի աշխատութիւններ։ Ինքնուրոյն ձեւով լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ։
ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՂԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՁԽԱՐԻ ԿԱՔՈՎ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒ ԱՂՈՒԱԾ
ԿԸ ԳԱՆՈՒԻ **Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ**
Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ցատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն
Պայմաններու եւ Ապապրանքներու համար դիմել՝
MAISON K. CHAHLAMIAN
15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILLE
Téléphone : 5—78 Colbert

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի, Խարբերդի Բալու-Սաքրատ գիւղէն Տիկ. Մարգարիտ Բոյոշեան, որ կը կարծուի, երկու տարի առաջ, Պէյրութէն Ֆրանսա եկած ըլլալ։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի եւ կամ հետեւեալ հասցէին, Ապատուր Բոյոշեան, վէնիգէյօս փողոց, Թիւ 23, Սէրէզ, Յունաստան։

— Տիարպէքիրցի Գաւիթ Գաբլօեան, 34 տարեկան, որ 1914ին Տիարպէքիրէն աքսորուած էր։ Դրել՝ Սարգիս Ջուլաքեանի, 21, Place des Corps Saints, Avignon, Vaucluse.

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «կրնա՞նք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me).

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ Երաշխաւորեալ աշխատութիւն։

Դիմել՝ Ե. ԳՐԻՒՕՐԵԱՆԻ
62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ

(Ֆրանսախօս եւ ռուսախօս)
վկայեալ Ֆրանս. վարժարանէ

Ընդունելութիւն Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ, ժամը 1—4։ 6, Av. Ville d'Avray, Chaville (S. et O.)։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՃԵՇ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մանաւանդ Լուսաբեր ընթերցարանին եւ ճոխ մատենադարանի մը ունի մատենադարան գիրքերու։

Դիմել, Librairie Hagachène, 9 Agopian Hantchakmakdjilar, Constantinople.

ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		
Թրքական Ցդթ.	L. Trq.	
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Տրախմի	» Drachme	
Լիր	» » Lire,	
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	
Ջուից.	» Frc. Suisse	
Լէյ 100 հատ	Ley	
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՊԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	
»	II »	
»	III »	
Ռումելի երկթ.	Lots turcs	

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration, Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 15 ԱՊՐԻԼ 1927

15 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 312

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱԽ ԳԵՐԱՆԸ...

Մենք օրը օրին խնդիրներ կը դնենք հրապարակ, պահանջներ, տրտունջներ եւ հասունցած նիւթեր՝ «ի պէտս զարգացման», որոնց կարգին եւ երեւանի մարզպաններուն եւ անոնց հաւատարիմներու խառնիճաղանճ շքախումբին:

Թուրք-թաթարական վտանգ, ներգաղթ, չօկերու շահագործումներ, Հայաստանի մէջ կատարուած բռնութիւնները, Հ.Մ.Ը.Մ.ի դէմ սարքուած հալածանքը, մեր հայրենիքին բնակչութեան գաղթն եւ նօսրացումը: Հարցեր՝ որոնք պահան եւ մանաւանդ գոյն կը պահանջեն:

Ինչ կը տեսնենք, իբրեւ պատասխան,— ճպուռի երգեր եւ լրբենի ծիծաղ մը: Խծբծանք եւ հայհոյութիւն: Լաւագոյն պարագային՝ կարկատան շարադրութիւններ կամ քար անտարբերութիւն:

Ապրիլ 9ին եւ 10ին, երկու խմբագրականներով, ուշադրութիւն հրաւիրած էինք ախտաւոր երեւոյթի մը վրայ, որ կը նորոգուի շրջանէ շրջան: Զգուշութեան հրաւէր մը՝ «դիւանագիտական» կասկածելի շարժումներու մասին: Եւ այս՝ ակնարկ մը նետելով վերջին 40-50 տարուան պատմութեան վրայ, անոնց խորհ դնելու:

Քանի մը թզուկներ, որոնք երեւանի ձայնը կը կեղծեն փարիզի մէջ, ուզեր են «մեղայական» մը տեսնել այդ գրուածքներուն մէջ, եւ այդ հիման վրայ ալ շներ են փողոցային հաւաքաթիք մը: Տատնեակ մը «փորմիլ»ներ գոց ըրած, անոնք անդադար կը քրքրեն հին պատմութիւնները, եղած-չեղածը բոլոր ոճիրներուն մեղքը մեր վրայ ձգելու համար:

Մենք շատոնց վարժուած ենք այդ եղանակին, եւ պէտք չունինք թուրք թերթերուն կամ «Փոլիս Մէճմուասի»ի գրածները հայերէն շարադրութեամբ ալ կարդալու: Միայն թէ, պիտի թելադրէինք որ քիչ մը աւելի պարկեշտ ըլլային, և գոնէ Ապրիլ 11/24ի սա օրերուն, ընդհատէին իրենց գարշելի գոռոցը, մէկ միլիոն զոհերու պատասխանատուութեան մասին: Եթէ պատմութիւնը կամ իրենց դասը լաւ չեն սորված, ուշ ժամանակ ունին սերտելու: Իսկ թէ յիսուն տարեկաններ, չինովնիկներ, էֆէնտիներու եւ տիկիններու լուսաբանութիւններով մնած են, գոնէ թող մեղքնան իրենց որ մը ընկերներուն, որոնք առաջին շարքերուն վրայ կը մահուէին 1915-16-17ին, երբ կամաւորական շարժումը պղպեցաւ կովկասէն...:

Ուրիշ առեն ալ բսած ենք,— թող պատմութիւնը վճռէ, գրելով արդարն ու մեղաւորը: Այսօր աւելի կենսական խնդիրներ կան: Այսօրուան Հայաստանը, ճղակտոր, ուժասպառ եւ պաշարուած, հետզհետէ պատրաստ գետին մը կը դառնայ նոր Ապրիլ 11երու, չնորհիւ իրենց իսկ վարած քաղաքականութեան:

Կ'լմբռնե՞ն այս պարագան: Կ'ընդունի՞ն իրականութիւնը այնպէս ինչպէս որ կայ, ոչ թէ այնպէս ինչպէս որ կը ներկայանան իրենց թխածոյ թերթերուն մէջ, իբրեւ արտածելի ապրանք կամ ձրի նմոյշ:

Այս հարցումներուն պատասխանին է որ կը սպասենք: Եւ կը սպասէ հայ ժողովուրդը, գործով, ոչ թէ հում խօսքերով, կամ նախորդէն տասն անգամ աւելի ռոմանթիք իմաստութիւններով:

Աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր, անընդհատ լուրեր կը հասնին թուրք-թաթար գործակալներու յարաճուն գործունէութեան մասին: Տակաւին առջի օր, շատ վստահելի, եւ բոլորովին անկուսակցական աղբիւրէ մը քաղելով, կը հրատարակէինք հետեւեալ երկտողը.

— «Թուրք-թաթար գործակալներ կը վխտան Մակուի, Շատրուքի, Նախիջեւանի, Մեղրիի, Զանգեզան-Բագուի մէջ եւ կը գերգունեն թուրքերը: Մուսավաթը յայտնապէս կը ձգտի Ադրբէջանը բաժնել Ռուսաստանէն, Ատրպատականը՝ Պարսկաստանէն, եւ միացնելով դնել Թուրքիոյ իշխանութեան տակ»:

Լուր ունի՞ք այս անցուդարձերէն: Կը հասկնա՞ք այս տեղեկութեան ամէն մէկ տողին իմաստը:

Ի՞նչպէս հաւատանք որ դուք միջոցներ ունիք չեզոքացնելու այս վտանգը, երբ գիտենք որ մեր «ազատ եւ անկախ» հարեւանիքին մէջ մէկ հատիկ ատրճանակ ունեցող քաղաքացին երեք տարի բանտարկութեան կը դատապարտուի, — աւելի ծանր քան բռնապետական Թուրքիոյ մէջ:

Ինչպէ՞ս համոզուինք որ դուք տեղեակ էք իրերու վիճակին եւ գիտակ՝ ձեր պատասխանատուութեան, երբ անողոք իրականութիւնը բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսէ: Երբ ապշութեամբ կը տեսնենք որ, դաշնակցական իշխանութեան օրով, գոնէ ներքին սպառնալիքներէն փրկուած Հայաստանը այսօր զարձեր է ապագայ արիւնհեղութեանց որջ մը, հակահայ դաշինքու ազատ անդաստան մը, չնորհիւ ռուս և հայ պոլշեւիկներու բթամտութեան:

Եւ այդ բթամտութիւնը այնպիսի կէտի մը հասած է որ, նահանջի ճամբայ չունի:

Մօրդպային Միութեան այսօրուան վարիչները, Երեւանի անձեղներն ալ միասին, յառաջապահներն են թրքական թափանցման՝ Կովկասի մէջ, հետեւաբար եւ բուն պատասխանատուները՝ գալիքին, որ ոչ գարուն է, ոչ ալ յեղափոխական ալիք, այլ՝ արիւն եւ աւեր:

Մեր անարժան հակառակորդները, որոնք ամէն տարի Թուրքիոյ Ապրիլ 11/14ը ծաղրելու կամ խանգարելու համար, յուզուեր, կատղեր են հետեւեալ նախադասութենէն. «եթէ այսօր Թրքա-Հայաստանի մէջ Հայ չկայ, Թուրք ալ չկայ»: Այն աստիճան որ, թերթին ճակատն ալ պատատպեր են գայն:

Երեւի չեն բմբռներ որ, եթէ ցարական իշխանութեան տրամով այդ վիճակին հասաւ Թրքա-Հայաստանը, պոլշեւիկեան իշխանութիւնն ալ ն'ոյն վախճանը կը պատրաստէ Կովկասի համար...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՆՈՐ ԱՊՐԱՆՔ ՄԻ ՂՐԿԷՔ»

Պոլսոյ «Վագըթ» լրագիրը գրած ըլլալով թէ յունաստանէն 70,000 (?) Հայեր Սուրիա պիտի փոխադրուին, պէյրութի «Էլ Ահբար» արաբերէն թերթը (23 Մարտ), դառն տրտունջներ կը յայտնէ: կը քաղենք էական վայսերը.

— «Հայը արհեստի եւ վաճառականութեան մէջ ճշմարիտ յաջողութիւններ ձեռք բերող ժողովուրդներէն է, մինչդեռ մեր երկիրը վաճառականներու և արհեստաւորներու պէտք չունի. մենք անոնցմէ պէտք եղածէն աւելի ունինք. մենք Ամերիկա վաճառական կ'արտածենք· մենք մեր հողերը փորող եւ անոնցմէ դանձեր հանող երկրագործ ձեռքերու պէտք ունինք, որովհետեւ մեր երկրագործական բերքը շատ աղքատ է եւ կայուն: Մենք մեր ցորենն ու ալիւրը Աւստրալիայէն կը բերենք, մինչդեռ մեր երկիրը պատմութեան ամենահին օրերուն իսկ միլիոններով մարդոց պէտքերուն բաւելու չափ արմտիք կ'արտադրէր: Հայերը մեզ դժուարութեանց մատնելո՞ւ համար կուգան, թէ ոչ նոր ապաստան մը գտնելու համար:

«Եթէ հովանաւոր կառավարութիւնը երկրին մէջ ներկայիս գտնուող Հայերը փոխանակ արհեստի եւ վաճառականութեան մղելու, գանոնք երկրագործութեան մէջ օգտագործէր, ո՛րքան լաւ պիտի ըլլար. բայց այդպէս չըրաւ, այլ ընդհակառակն գանոնք գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ տեղաւորեց, որոնք արհեստի եւ առեւտուրի լծուելով երկրին հարազատ զաւակները գժուարութեան մատնեցին: Եթէ անոնք գիւղերու մէջ ցրուած ըլլային եւ հողագործութեամբ զբաղէին, այնատեն երկիրը կ'օգտուէր եւ մեծ պակաս մը կը գոհացուէր:

«Առաջին փորձը այսպէս վերջանալէ յետոյ, ինչո՞ւ նորի մը ձեռնարկել կ'ուզուի. ինչո՞ւ բերանները պատատ խլելիք այս 70,000 Հայերը մեր վրան կը բեռցնեն (ժուռալլաթ):

«Ահա այս պատճառներն են որ մեզ կը մղեն հովանաւոր պետութենէն պահանջելու որ այս նոր «ապրանք»ները չղրկէ մեզի, որովհետեւ մենք պէտք եղածէն աւելի ունինք անոնցմէ»:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ՊՈԼՇԵՒԻԿԱՑՈՒՄԸ. — Ադրբէջանի պոլշեւիկեան կուսակցութեան գաւառական կոմիտէները որոշած են պոլշեւիկացնել ժողովրդական երգերը: Այս օրերուս Ղազախի գաւառին մէջ պիտի գումարուի աշուղներու խորհրդակցական ընդհ. ժողով մը, ուր պիտի քննուի այն հարցը թէ ի՛նչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել, որպէս զի աշուղական բանաստեղծութիւնը նորոգուի նոր-յեղափոխական երգերով, աւելի զարկ տալու համար աշխատանքի զանգուածային զարգացման:

ՂԱՓԱՆԻ ՀԱՆԲԵՐՈՒԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՑՈՒՄԸ.— Այս հիւանդանոցը որ բացուած է 1914 տարուան Յունիսին, ունի 30 մահճակալ: Բժշկական պաշտօնէութիւնը անբաւական է, անհրաժեշտ են հիւանդապահուհիներ: Զունի վարակիչ հիւանդութիւններու բաժին: Ոչ լմնդու ջուր կայ, ոչ ալ լուացքի: Դեղերը չեն հասներ ժամանակին, եւ հասած դեղերը անբաւական են: Հակառակ խիստ պահանջներու, մանկաբարձուհի չկայ: (Ա. Հայաստան):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

(1927 ՄԱՐՏ 26Ի ՕՐԷՆՔ)

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը առջի օր դեսպանատուններուն հաղորդեց զեկոյց մը՝ ինքնութեան թուղթերու նոր օրէնքին մասին, որ հիմա կը կոչուի 1927 Մարտ 26ի օրէնք:

Զեկոյցը կը սկսի յիշեալ օրէնքին բացատրութեամբ, հետեւեալ կերպով.—

«30Դ. 88.—Օտարականներուն ինքնութեան թուղթը տրուած կամ նորոգուած ատեն հետեւեալ գումարները պիտի գանձուին.

«100 ֆրանք (որուն 85 ֆրանքը պետութեան, 5 ֆր.ը նահանգին եւ 10 ֆր.ը համայնքին համար) ամբողջական սակին ենթակայ եղողներէն:

«20 ֆրանք (որուն 16 ֆր.ը պետութեան, 1.50 ֆր.ը նահանգին եւ 2.50 ֆր.ը համայնքին համար), զեղչեալ սակին ենթակայ եղողներէն:

«ինքնութեան թուղթ պիտի պահանջուի այն բոլոր օտարականներէն, որոնք Ֆրանսա կը բնակին երկու ամիսէ աւելի: ինքնութեան թուղթերը երկու տարի արժէք պիտի ունենան:

«Մասնաւոր վարչական կանոնադրութիւն մը պիտի որոշէ ներկայ յօդուածին գործադրութեան պայմանները:

«Ներկայ յօդուածին հակառակ բոլոր տրամադրութիւնները չնչուած են:»

«30Դ. 89.— Ինքնութեան թուղթ առնելու պարտաւոր ո եւ է օտարական, որ որոշեալ պայմանաժամին մէջ ինքնութեան թուղթ առնելու կամ նորոգելու համար դիմում չի կատարեր, անցնող իւրաքանչիւր ամսուան կամ ամիսէն պակաս ժամանակի համար 50 ֆր. պիտի վճարէ:

«Այս գումարը 10 ֆրանքի կը զեղչուի այն բոլոր օտարականներուն համար, որոնք 1925 յուլիս 13ի օրէնքին 66րդ յօդուածին բ. եւ գ. համաձայներուն տրամադրութեան տակ կ'իյնան (*օրավարձով աշխատաւորները, ուսանողները, եւլն., Խմբ.*):

«Ծատագրի փոխարէն դրոշմաթուղթ պիտի փակցուի ինքնութեան թուղթին վրայ:»

Նախարարութիւնը իր գրութիւնը կը վերջացնէ հետեւեալ ծանօթութեամբ.—

«Կառավարութիւնը կը փափաքի որ զբօսաշրջիկները մասնաւոր յարգանքով ընդունուին Ֆրանսայի մէջ, այդ պատճառով, եւ ինքնութեան թուղթերու հանուիլը դիւրացնելու նպատակով, պանդոկատէրերը կամ օտարական հիւրընկալող տանտէրերը արտօնուած են յիշեալ օտարականներուն փոխարէն ոստիկանական տեսչութիւն կամ քաղաքապետարան երթալ՝ անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները կատարելու համար:»

Աւելցնենք որ պաշտօնաթերթը տակաւին չէ հրատարակած ինքնութեան թուղթի նոր օրէնքը եւ անոր գործադրութեան եղանակին համար լոյս տեսնելիք կանոնադրութիւնը:

Հակապոլշեւիկ շարժում Ուկրաինոյ մէջ

Ռիկայէն Ապրիլ 12 թուականով կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.—

Զուբար, ուկրայնական սովետի նախագահը, երէկ ուկրայնական սովետներու հաւաքոյթին մէջ, ակնարկելով խորհրդային վարչաձեւին դէմ տեղի ունեցած ահաբեկչական գործողութեանց, յայտարարեց թէ ներքին և արտաքին հակապոլշեւիկ կազմակերպութիւններ ընդհանրապէս հրձիգութեան կը դիմեն, սիստեմաթիկ կերպով քայքայելու համար խորհրդային ճարտարարուեստը:

Զուբար ըսաւ որ թէեւ բազմաթիւ հրդեհներ եւ պայթումներ մեծ վնասներ պատճառեցին, սակայն կարելի եղաւ ուրիշ շատ մը հրդեհներու առաջքն առնել, ժամանակին երեւան հանելով այն ռումբերը, տինամիթները և ուրիշ պայթուցիկ նիւթերը, որոնք սահմանուած էին օդը հանելու մեծ ձուլարանները, կալի գործարանները եւ նման շէնքեր:

«Բազմաթիւ ահաբեկիչներ ձերբակալուեցան եւ կանխագուշակուած խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան այս հակայեղափոխական շարժումը չախչախելու համար»:

Խաղաղութիւնը Սուրիոյ մէջ

Պէյրութի «Լա Սիրի» թերթը կը գրէ թէ Լէճայի շրջանին մէջ կատարուած վերջին զինուորական գործողութիւնները յաջողութեամբ պսակուեցան. այս կերպով ճնշելը Տրիւզի մէջ երկու տարիէ ի վեր տեւող սուրիական ապստամբութիւնը վերջացած կրնայ նկատուիլ:

Ապստամբութեան բոլոր վարիչները մէկիկ մէկիկ հպատակութիւն յայտնեցին: Արտասահմանի մէջ եւս Սուրիոյ անկախութեան կուսակիցները հանդարտած են, եւ այժմ Սուրիա ապագային կը նայի յուսալից աչքերով:

Թուրքիոյ արտաքին խաղաղասիրութիւնը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Ապրիլ 13 թուականով.—

Ելմտացոյցի վիճաբանութեան առթիւ, արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ խօսեցաւ Թուրքիոյ եւ ղրացի պետութեանց յարաբերութեան վրայ: Գործավարը յիշեց թէ Եուկօսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ բնակութեան ոեւէ համաձայնագիր չկայ. աւելցուց թէ Եուկօսլաւիա միակ երկիրն է, որ տակաւին չէ վերադարձուցած Թուրք քաղաքացիներու պատ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն կ'իմանանք թէ ընդդիմադիրները Ապրիլ 9ին հայ հոոմէականներու պատրիարքարանը մտած և ընտրութիւն կատարած են: Կանխորոշ ծրագրի մը համաձայն, ընդդիմադիրները նստեր են հինգ ինքնաշարժերու մէջ: Առաջին ինքնաշարժին մէջ կային հինգ հոգի, որոնց երկուքը բռնած էին Մ. Քէմալի իւղանկարէ պատկերը: Այս կառքին մէջէր նաև քուէատուփը, թրքական դրօշի մը մէջ փաթթուած: Պատրիարքարանի առջեւ հասնելով, ընդդիմադիրները դուռը կը զարնեն, «միլլէթին գափուսընը աչընըզ» պոռալով: Բայց դուռը բացող չըլլար: Ցետոյ դարբին մը կանչելով, դուռը բանալ կուտան եւ բազմութիւնը ներս կը խուժէ: Ցուցարարները մեծ սրահը հաւաքուելով, ճառեր կը խօսին: Բանախօսներէն մէկը Մ. Քէմալի պատկերը ցուցնելով կ'ըսէ. «Քանի այս մեծանուն ազատարարին հովանաւորութիւնը կը տարածուի մեր վրայ, ոչ ոք կրնայ խլել մեր իրաւունքները»: Պատրիարքարանին մէջ մարդ չկար, ոչ իսկ Նազլեան գերապայծառը: Ընդդիմադիրները նոր ընտրութեան ձեռնարկելով, կ'ընտրեն 34 հոգի, իբրեւ անդամ ընդհ. ժողովի, բոլորն ալ իրենց կուսակիցներէն:

Այս յաջողութենէն յետոյ, յաղթականները ամբողջ գիշերը կը լուսցնեն Պատրիարքարանին մէջ, խուզարկութիւններ ալ կատարելով:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ԱԴՐԲԷՋԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒ ԹԵՒԱ ՆՈՐ ԿԱԶՄԸ.— Բազուի Թուրք Մշակոյթի պալատին մէջ, Մարտ 28ին գումարուեցաւ նորընտիր Ադրբէջանի Գործադիր Կոմիտէի ժողովը: Օրակարգն էր հանրապետական կառավարութեան օրկանններու ընտրութիւնը:

Ադամալի-Օղլի միաձայնութեամբ նախագահ ընտրուեցաւ Ադրբէջանի կեդր. Գործադիր Կոմիտէին: Փոխ-նախագահ ընտրուեցաւ Սուլթան Մէճիտ Էֆէնտիէվ: Պատասխանատու քարտուղար՝ Ալի Մամէտով:

Գործավարներու Խորհուրդին կազմը.— Մուսաբէկով, նախագահ ժողովրդական Գործավարներու եւ Գերագոյն Տնտեսական Խորհուրդներուն (վարչապետ): Հաճի Կասումով, փոխ-նախագահ Գերագոյն Տնտեսական Խորհուրդի: Հիւսէյին Բալա Ադավերդիէվ, նախագահ ժողովրդական Տնտեսական Գերագոյն Խորհուրդի: Ռուհուլլահ Ախունդով, կրթական գործավար: Նովրուզ Ռզայէվ, գործավար ներքին գործերու: Կաղբրլի, գործավար Առողջապահութեան: Բունեաթ-Զադէ, երկրագործական գործավար: Վէլիբէկով, զատական գործավար: Երեմ Գրիգորեան, Աշխատանքի գործավար: Մամեդեարով, գործավար ընկերային ապահովութեան: Ռ. Ալիէվ, ֆինանսական գործավար: Էֆէնտիէվ, գործավար Բանուրա-Գիւղացիական Տեսչութեան: Բագիրով, լիազօր առեւտրական գործավարութեան: Համիդ Սուլթանով, Կեդր. Վիճակագր. Վարչութեան պետ: Սմիրնով, Կեդր. Վիճ. Վարչ. պետի փոխանորդ: Բարինով, Ժող. Գործավարներու Խորհուրդի անդամ եւ Ատրպէյճանի նաւթերու պետ: Կոնուշկին, Ժող. Գործավարներու անդամ եւ նախագահ Բազուի Խորհուրդին:

ՍՍՀՄ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ՅՈՐՁԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Առանէ մը ի վեր Խորհրդային Միութեան «հանրային» եւ կառավարական ուշադրութիւնը ամբողջապէս կլանուած է չինական գործերով։

Եւ Խորհուրդներու ընտրութիւններ, եւ զինեալ ոյժ, եւ պայքարը պիւրոքրատութեան դէմ, եւ տնտեսական վերելքն ու վայրէջքը — ամէն բան նսեմացած է չինական շարժումներու առջեւ։ Եթէ մէկը կարդայ խորհրդային մամուլը, չպիտի կրնայ տարբերել թէ՝ Մոսկուայի թերթի է արդեօք կարդացածը, թէ Շանհայի կամ Քանթոնի,— այնքան շատ է չինական նիւթը պոլշեւիկ թերթերու մէջ։ Մմբագրական, ընդարձակ յօդուածներ, անհաշիւ եւ երկարապատում հեռագիրներ աշխարհի չորս ծայրերէն, ժողովներու նկարագրութիւններ, բողոքի բանաձեւեր, բանատեղծութիւններ, անգամ յայտարարութիւններ ու ամէն ինչ Չինաստանի շուրջ եւ Չինաստանի համար։

Եւ այդ հասկնալի է։ Պէտք է ճանչնալ խորհրդային կեանքը եւ համայնավար վարիչներու հոգեբանութիւնը, ըմբռնելու համար այդ խժալուր աղմուկին նշանակութիւնը։ Ժխոր մը, որ շատ կողմերով ծանօթ առասկին տակաւին հանած աղմուկը կը յիշեցնէ։

Չինական «յեղափոխութիւնը» պոլշեւիկներուն համար այսօր նոյնն է, ինչ որ էր քանի մը տարի առաջ «գերմանական յեղափոխութիւնը»։ Այն ժամանակ ալ Մոսկուան խելայեղ արբեցումի մէջ էր եւ օրերով կը համրէին թէ Պերլինի պալատներուն վերեւ պիտի ծածանէը «համաշխարհային յեղափոխութեան» կարմիր դրօշը։

Նոյն իսկ կազմուած էր խորհրդային Գերմանիոյ «ւեղկոմը», որ Մոսկուայէն յաղթական մուտք պիտի գործէր Գերմանիա՝ բանալով եւրոպական ընկերային յեղափոխութեան նոր դարաշրջուխ մը։ Գերմանական յեղաշրջումին պիտի յաջորդէր համաշխարհային յեղափոխութիւնը եւ տիեզերական Խորհրդային Միութեան ստեղծումը։

Ի՜նչ երազական օրեր։ Խորհրդային իշխանութիւնը ոտքի հանած էր իր սահմաններուն մէջ ապրող բոլոր զանգուածները, որոնք «կամաւոր» ժողովներ կը գումարէին, բանաձեւեր կը հանէին ու դրամ կը հաւաքէին ի նպաստ «գերման պրոլետարիատի»։ Աւա՜ղ, սակայն, կարճ տեւեց այս երազը։ Գերման աշխատաւորութիւնը իր զգաստ եւ առողջ գործունէութեամբ պաղ չուր լեցուց Մոսկուայի զառանցող վարիչներու գլխուն։

«Գերման պրոլետարիատը դաւաճանեց»։ Համաշխարհային յեղափոխութեան ուրուականը օդը ցնդեցաւ։ Ու նորէն վրայ հասան «ընթացիկ կեանքի» դորշ ու անհրապոյր օրերը, ներքին հոգերն ու փոխադարձ զգուտւքը, որ ա՛լ աւելի սաստկացուց Կոմկուսի ներքին պառակտումն ու «ընդդիմադիր» հոսանքներու զժգոհութիւնը։

Պարտուած Արեւմուտքի մէջ՝ Մոսկուա երեսը դարձուց դէպի Արեւելք։ Ex Oriente lux.—Լոյսը կուգայ Արեւելքէն։ *Համաշխարհային յեղափոխութիւնն ալ, համայնավարութեան յաղթանակն ալ պիտի գայ Արեւելքէն։ Եւ ահա կ'ընդլայնուի «չինական յեղափոխութեան» ծրագիրը։ Մոսկուա, որ առաջ ալ մեծ տեղ կուտար Արեւելեան ժողովուրդներուն իբրեւ անդլիական գաղթապետութիւնը ջախջախելու վճռական միջոց մը, այս անգամ ա՛լ աւելի լարեց ուժերը, ոտքի հանելու համար Արեւելեան ժողովուրդները։ Եւ ահա քանի տարի է, այդ ուղղութեամբ կը թափուի անդուլ աշխատանք։ Այդ ծրագրի եռանդուն իրագործումներէն մէկը եղաւ Լ. Գարախան, որ, իբրեւ խորհրդային դեսպան Փէքինի մէջ, կրցաւ շահիլ չինական յեղափոխականներու, յատկապէս Սուն-Եաթ-Սէնի հիմնած Քուոմինթանկ կէս-ազգայնական, կէս-համայնավար կուսակցութեան անմիջական գործակցութիւնը։ Այդ նպատակով Չինաստանէն Մոսկուա եկան բազմաթիւ մարդիկ եւ քարոզիչ ուժեր՝ կատարելագործուելու, քաղաքացիական կռիւներու ձեւերը իւրացնելու եւ նորէն հայրենիք վերադառնալու նպատակով։ Ա. բեւելեան համալսարանը Մոսկուայի մէջ՝ հանրածանօթ Քարլ Ռատէկի տեսչութեան տակ, դարձաւ հնոցը «չինական յեղափոխութեան»։ Նոյն նպատակով անհաշիւ դրամ, զէնք ու ռազմամթերք, քարոզիչներ ու վարիչներով զրականութիւն նետուեցաւ Եանցինկեանկի հովիտը, ոտքի հանելու համար չին ժողովուրդը ընդդէմ արեւմտեան պետութիւններու։ Շարժման մէջ դրուեցաւ երրորդ Միջազգայինը որ իր նիւթական եւ մարդկային ուժերու մեծագոյն մասը կեդրոնացուց Չինաստանի մէջ։ Թէ որքան մեծ կարեւորութիւն կը տրուէր չինական գործերուն, կ'ապացուցանէ, օրինակի համար, Պուխարինի մէկ յայտարարութիւնը անցեալ տարի Գ. Միջազգայինի համագումարին ներկայացուցած զեկուցման մէջ, ուր կը խոստովանէր, որ հաւասարհաւասի յեղափոխութիւնը հնարաւոր դարձնելու երկու միջոց կայ, ա) անգլիական ածխահանոյներու գործադուլը եւ բ) չինական յեղափոխութիւնը։*

Ածխահանոյներու գործադուլը վերջացաւ պարտութեամբ։ Մնաց չինական յեղափոխութիւնը։ Ինչո՞ւ զարմանալ, որ պոլշեւիկները այնքան մեծ ուժ ու զրամ կը թափեն ատոր համար։ Եթէ, իրօք, Չինացիներու միջոցով յաջողի վառել համաշխարհային յեղափոխութեան հրդեհը, զուր չերթար վատնուած զրամն ու մարդկային ուժը։ Ամբողջ հարցը, սակայն, անոր մէջ է, թէ յոյս կա՞յ արդեօք չինական յեղափոխութիւնը դարձնել այն կայծը, որ պիտի վառէ համաշխարհային հրդեհը։ Խորհրդային վարիչները բաւական իրապաշտ են, գիտնալու համար, թէ Չինաստանը չէ, որ պիտի ծնունդ տայ համաշխարհային յեղափոխութեան։ Չինաստանը կրնայ ծառայել իբրեւ տկարացման միջոց անգլիական եւ, առհասարակ, արեւմտեան գաղութապետութեան, հետեւաբար, եւ ընդհանուր զօրութեան։ Չինական յեղափոխութիւնը, յաջողութեան պարագային, կրնայ Խորհրդային Միութեան համար ստեղծել վստահելի «անջրպետ» մը Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, ինչպէս Թուրքիան հոս, մերձաւոր Արեւելքի մէջ։ Բայց մտաւոր ծե՛լ, թէ Չինացիները կրնան ըլլալ համաշխարհային յեղափոխութեան առհվիրանները..., կրնա՞ն Մոսկուայի մէջ լուրջ կերպով մտածել այդպիսի կարելիութեան մասին։ Չեն կրնար։

Չինական յեղափոխութիւնը խորհրդային իշխանութեան համար այսօր ա՛չ միայն «արտաքին քաղաքականութեան» նիւթ է, այլ եւ գերազանցապէս «ներքին քաղաքականութեան»։ Երբ ցարական կառավարութիւնը ինքզինքը վտանգուած զգաց երկրի մէջ տիրող յեղափոխական տրամադրութիւններէն, յղացաւ ճափոնական պատերազմը՝ նպատակ ունենալով զրգռել ռուս ժողովուրդի ազգայնական բնազդները եւ դժգոհութիւնը ուղղել դէպի արտաքին թշնամին։ Նոյն երեւոյթը կը տեսնենք եւ այժմ։ Մոսկուա մտահոգ երկրի ներսը տիրող վտանգաւոր կացութենէն՝ ժողովրդական ցասումի համար շանթարգել է որ կը ստեղծէ Չինաստանի մէջ։ «Համաշխարհային յեղափոխութիւն», «ազգային ինքնորոշում» ատոնք բոլորը պարապ բաներ են։ Քրէմլինի մէջ նստած մարդիկ այնքան յիմար չեն, որ չհասկնան նման յոյսերու անհեթեթութիւնը այսօրուան պայմաններուն մէջ։ Բայց այդ ամէնը անհրաժեշտ են, հաւատացնելու համար Խորհրդային Միութեան հպատակները, որ համայնավարութեան յաղթանակը մօտալուտ է։

Առօրեայ ուղեն զրգռուած զանգուածները եան կեցնել ներքին շարժումներէ։ Կարճ ժամանակի մը համար այս հաշիւը, ի հարկ է, ճիշտ է, բայց կ'անցնի այսօրուան ըղագրգիռ վիճակը, «կը կարգադրուի» չինական կնճիռն ալ, ինչպէս կարգադրուեցաւ դերմանականը, եւ հիասթափութիւնն ու ժողովրդական զայրոյթի պոռթկումը կը դառնան անխուսափելի եւ այնքան բուռն, որքան այսօրուան յոյսերը։

Մոսկուայի մէջ այնպէս կ'ուզէին հաւատալ թէ չինական յեղափոխութիւնը պիտի վերջանայ յաղթութեամբ. այդ յոյսերով ալ կ'ապրեցնեն ժողովուրդը։ Բայց դէպքերուն ժամէն հետեւողին համար պարզ է թէ, ինչ որ ալ ըլլան պայքարիհետեւանքները Չինացիներու համար, չինական յեղափոխութիւնը Չինաստանի ազգային պայքարէն անդին չանցնիր, եւ «գիշատիչ իմպէրիալիստները» միջոց կը գտնեն քշելու համար Մոսկուայի գործակալները Խաղաղականի ափերէն։ Ատոր նշաններն արդէն իսկ յէջտեղն են։ ապացոյց, խորհրդային դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի խուզարկումը Փէքինի եւ Շանհայի մէջ՝ դէպք մը, որ աննախընթաց է դիւանագիտական պատմութեան մէջ։

Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս դէպքին հետեւանքը։

Մեզի համար պարզ է ըլլալիքը։ Մոսկուայի վարիչները այնքան անխելք չեն, որ ուզեն պատերազմ հրահրարակել իրենց արժանապատուութիւնն ու հեղինակութիւնը պաշտպանելու համար։ Անոնք չեն մոռցած ցարական Ռուսաստանի ստացած դասը Փորթ-Արթիւրին տակ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, չեն զօրավարներու վերաբերումը դէպի խորհրդային ներկայացուցիչները, Մոսկուա անշուշտ չի յանդգնիր զէնքի դիմել։ Ըլլալիքը դրաւոր բողոքէն անդին հազիւ թէ անցնի։ Կրնայ Փէքինի դեսպանութիւնն ալ ետ կանչուիլ։ Կրնան դիւանագիտական յարաբերութիւնները ալ խզել, բայց ատկէ չէնշ պատերազմ տարածութիւնը խիստ մեծ է։ Ի հարկէ, ըստ սովորութեան աղմուկը կ'ըլլայ շատ մեծ. ճառ, ժողով, բողոք, բանաձեւ, խաւաքարտէ սուրեր ճօճում ու ձեռքի տակէն զէնքի ու զրամի առաքում Չինացիներուն — ահա ըլլալիքը։

Իսկ այդ մէջտեղին «գիշատիչ իմպէրիալիստները» կը կարգադրեն վիճելի խնդիրները Չինացիներու հետ ու Ծայրագոյն Արեւելքէն ալ կը քշեն պոլշեւիկները, ինչպէս քշեցին Արեւմուտքի բոլոր երկիրներէն։

Կախարդական շրջանակ մը, որմէ ելք չկայ անանկացած պոլշեւիզմին համար։

Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԳԱԻԱՌ ԿԸ ՊԱՐՊՈՒԻ.— Ինչպէս զրած էինք մարզահամարի առթիւ, Հայաստանի Դիլիջան զաւառէն բազմաթիւ գիւղացիներ մեկնած են ուրիշ զաւառներ կամ արտասահման, կառավարութիւնը հրահանգած էր քննել եւ արձանագրել զանոնք ալ։ Համաձայն այդ նոր արձանագրութիւններուն, Դիլիջանի զաւառէն մեկնած են 6932 հոգի, որոնց 3083ը՝ Հայաստանի սահմաններէն դուրս։

ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Երեւանի Երկրագիտական Ընկերութիւնը, Երեւանի քաղաքին պարսկական տիրապետութենէն ազատման հարիւրամեակին առթիւ, սկսած է հրատարակել կարգ մը գիրքեր, որոնք նուիրուած են Երեւանի զարգացման, ընկերային ու տնտեսական աճման՝ պատմագրութենէն ի վեր։

ՀԱՄԱԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԵՒ ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Բ.

Թուրանական ղեկավարները այս մեծ նուաճումը կատարելէ յետոյ, աւելի մեծ գործ մը կատարելին, Թիթիհատի կեդրոնին մէջէ մտցնելով երեք յայտնի, ոչօսմանցի ղեկավարներ, Խմայիլ Գասփրինսքի, Հիւսէյին Ջահէ եւ Եուսուֆ Ա.քչուրա պէյերը։

Թիթիհատի կուսակցութեան 1911ի խորհրդաժողովէն վերջ, կեդր. կոմիտէն, առաջին անգամ ըլլալով, պաշտօնապէս իր սեղանին վրայ դրաւ համաթրքութեան հարցը։ Օսմանցիական գաղափարէն դէպի թուրանականութեան ճանապարհի յարդարումի աշխատանքները կեդրոնի առօրեայ աշխատանքները կը կազմէին։

Բոլոր երեւոյթները գոյց կուտային թէ՝ օսմանեան կայսրութեան բազկացուցիչ տարրերէն միայն քրիստոնեայ ազգերն էին որ մահուան դատապարտուած էին, իսկ մահմետական ոչ-թուրք ազգերը տակաւին կը նկատուէին պետութեան յենարաններ։ Պարզ էր թէ՝ կեդրոնին մէջ միայն հաժարաթուրանական ոչ-օսմանցի երեք անդամներն էին որ ամբողջապէս ձեռք քաշած էին ոչ-թուրանական ժողովուրդներէն, սակայն մեծամասնութիւնը տակաւին այն հաւատքն ունէր թէ՝ մահմետական տարրերը կապուած պիտի մնան պետութեան, այդ պատճառով ալ դժուարութիւններ չէին հաներ մահմետական ոչ-թուրք ազգերու դէմ։

Ամէն տարի մը յետոյ տեղի ունեցաւ պալքանեան պատերազմը, որ համաթուրանականներուն ձեռքը զօրաւոր զէնք մը եղաւ ի նպաստ իրենց քարոզած տեսակէտներուն։ Կեդրոնական կոմիտէն հետզհետէ կը հակէր դէպի թուրանականութիւն, մանաւանդ որ կայսրութեան ոչ-թուրք մահմետական տարրերու կրօնական աւանդական կապերը եւ խալիֆայութիւնը արգելք մը չեղան որ անոնք եւս ցոյց տան քաղաքական ինքնուրոյնութեան հակումներ։ Ապացոյց՝ ալպանական եւ արաբական պարբերական ապստամբութիւնները։

Այս քաղաքական երեւոյթներու զուգընթաց, համաթուրանականները աստիճանաբար կ'ուժգնէին իրենց հաւաքական կազմակերպութիւնը, ժամուլը, գրականութիւնը եւ բանաւոր պրոպագանդը։ Իրենց ձեռք առած էին նաեւ կրթական բարձր հաստատութիւնները։

Հրապարակը կ'ողողուէր թուրանական գրականութեամբ։ Թատրոններու եւ ակումբներու մէջ կը նկատուէր ազգային ուժեղ գարթնօն մը։

Հայկական մտքի ղեկավարները միամտութեամբ կամ անխորդակ վհանձնութեամբ մը, այս շարժման մէջ կը տեսնէին թուրք ժողովուրդին մաքուր եւ սրբազան ազգային զարթնօնքը, որ պիտի ազնուացնէր թուրք ժողովուրդի հոգին եւ անոր մէջ պիտի ստեղծէր յարգանք ուրիշներու զգացումներուն ու իրաւունքներուն հանդէպ։ Քիչերու մտքէն կ'անցնէր թէ այս շարժումի զարգացման իբրեւ անուղղ պիտի ծառայէին այլազգիներու, մանաւանդ Հայերու բնաջնջումը։ քիչերը միայն կ'ըմբռնէին թէ արթնցող թուրք ազգայնականութիւնը իրմէ դուրս ոչ մէկին պիտի հանդուրժէր, իբրեւ հարազատ ժառանգորդ Զինգիզներու եւ Թիմուրներու։

Մենք զատաստան չենք բերեր պատմութիւնը պիտի տայ իր վճիռը։ Բայց գիտենք թէ այս մտածողութիւնը շատ սուղ արժեց մեզի։ Հաւանաբար մեր գոհերը այնքան ահռելի չպիտի ըլլային, եթէ կարենայինք թափանցել «Թիւրքիստ»ներու թունաւոր հոգիին խորը։

Մեծ պատերազմին վերապահուած էր փութացնել օսմանեան կայսրութեան երկրորդ անկիւնադարձը, որ անդառնալիօրէն պիտի տանէր պետութիւնը դէպի թուրանականութիւն։

Մեծ պատերազմը վերագրել ամբողջապէս Էնվէրի եւ իր քանի մը ընկերներու արկածախնդրութեան, մեծ սխալ մը պիտի ըլլար։ Այս արարքին մէջ մեծ դեր ունեցած են Ռուսաստանէն եկած համաթուրանական ղեկավարները, որոնցմէ ոմանք այդ միջոցին մեծ ազդեցութիւն ունէին կուսակցութեան կեդրոնին մէջ։ Անոնք էին որ կը մղէին թուրքիան մասնակցիլ պատերազմին, որովհետեւ այն համոզումն ունէին թէ աշխարհի ամենահզօր բանակն ունեցող գերմանիական վիճակուած էր խորտակել ատելի Մոսկովը, որմէ պիտի ձգէր համաթուրանական միութիւնը եւ որմէ յետոյ օսմանեան միութիւնը տեղի պիտի տար թուրանական միութեան։

Պատերազմի յայտարարութենէն յետոյ, թուրքիան պէտք ունէր մահմետական աշխարհի ֆիզիքական, նիւթական եւ բարոյական աջակցութեան, առաջադրուած դժուարին գործը գլուխ բերելու համար։ Այս նկատումներով էր որ խրտուիլակ դարձած խալիֆային, ստորագրութեամբ հրապարակ բերին ճիհատի ֆէթվան։

Այս ֆէթվան ո՛րեւէ դրական արդիւնք չտուաւ, որովհետեւ ոչթուրք մահմետական տարրերը չէին հաւատար թէ այդ պատերազմը կրօնական բնոյթ ունէր։ Շատ իրաւամբ Հնդկաստանի խալիֆներուն պարագլուխ Ագա Խան հրապարակաւ յայտարարեց, թէ՝ մահմետական թուրքիոյ զինակից Գերմանիան եւ անոր թշնամի Հանդիսացող Անգլիա տարբեր տեսակէտ չունին մահմետական կրօնին հանդէպ։

Խալիֆային ֆէթվան արգելք չհրցաւ ըլլալ, որ այդ նեղ օրերուն Եգիպտոս իր անկախութիւնը յայտարարէ, Արաբիան Անգլիացիներուն միանայ եւ Սուրիան Ֆրանսայի ապաւինի։

Այս երեւոյթները աւելի եւս ուժեղացուցին թուրանականներու զէնքը։ Ըրիւնոտ փաստերով կ'ապացուցուէր օսմանեան միութեան մահը, որուն վրայ այլեւս յոյս չէր կրնար դնել թուրք տիրապետող ժողովուրդը։ պէտք էր ամբողջապէս կազմալուծել Օսմանեան կայսրութիւնը, անոր տեղ ստեղծելու համար թուրանական միութիւնը։

Ռուսական հսկան չինկաւ գերմանիոյ բռունդքին տակ, ինչպէս կը սպասէին թուրանական ղեկավարները, սակայն արքայական ցան ապիկարութեան եւ դաւաճանութեան հետեւանքով, հսկայ կայսրութիւնն նետուեցաւ յեղափոխութեան գիրկը, ինչորքան նոր հեռանկար մը թուրանական շարժման համար։

Ռուսաստանի մահմետական քաղաքական տարադիրներէն ոմանք յեղափոխութեան հետեւ-

անքով ազատօրէն մուտք գործին թուրանական ցեղերուն եւ սկսան ուժեղ պրոպագանդ ազգային ինքնավարութեան նուէով։ Բոլոր հրահանգները դրկուէին պոլսոյ կեդրոնին։ Նման գործակալներ կը վճռան նաեւ տաճկահայաստանի գրուած վայրերուն մէջ, իբրեւ կայացուցիչներ Թահմետական բեգործական միութեան։

Քանի մը ամսուան ընթացքին, շարժման մէջ դրած էին Հայաստանի բոլոր մահմետական ղերը եւ խմբակցութիւնները, որ ունեցած էին բազմաթիւ ոճրագործութիւններ, մանաւանդ մահմետական խորհրդաժողովներ, որոնց բոլորին նպատակն էր անջատ ցեղերու եւ ամբողջական մահմետական զանգուածներու քաղաքական եւ մշակութային ինքնավարութիւնը։

Հոկտեմբերեան խելագար անհաշիւ յեղաշրջումը ամբողջապէս քայքայեց Ռուսաստանի պետական եւ զինուորական ուժը եւ աւելի լայն դուռ բացաւ թուրանական գործունէութեան։

Այլ եւս հարցը չէր ոչնչացնել Հայերը, այլ նախ եւ առաջ մխալ պրոպագանդ եւ պատրաստութեան մէջ կը մտնէր գործնական դէնքի գործակցութեան մէջ։

Ց. ԱՄՐԱՍՈՒՆԻ

"ԳՈՒՍԱՆ,,Ի Բ. ՀԱՏԵՐԳԸ

Կիրակի գիշեր տեղի ունեցաւ «Գուսան» երգչախումբի համերգը, գրեթէ առաջին համերգին յայտագիրով։

Պ. Պատմագրեանի այս ներկը մեզ առիթը ընծայեց նի մը խօսք ընել մեր կողմէ թէ իր անձնականկարողութենէն զինքը շրջապատող պայմաններու վրայ։ Բայց նախ քան պզտիկ անդրադարձումը առաջ երեւցած հրատարակութեանց շուրջ։

Նախորդ համերգին իբր ձագանգ, մասնաւորներ նետուեցան հրապարակ իրենց կարողութիւնը յայտնելու, կարծիքներ՝ իրարու շատ անհամապատասխան, բախտաբեր։ Եւ ինչպէս միշտ՝ հոս ալ կողմնակալութիւնը կամ բարեկամական նկատումները դեր ունեցան։ Այսպէս պզտիկ, որովհետեւ ոմանք տակաւին կարողութիւններ նշմարել կարծեցին պ. Պատմագրեանի վրայ, ուրիշներ շատ մեծի գետն իր կարողութիւնը կարճ խօսքով, համերգին ունեցած դիրը չհրցաւ հասկնալ թէ ինչու ճիշտ։ Զուգելով ուրիշ նուներ վերագրել, ստիպուած կարծել թէ այդ գրողները ժանք բոլորովին զուրկ էին երաժշտական ըմբռնումէ։

Անցնելով համերգին, չկրնանք գոհանալ բարեխառնաբար պահանջ ըլլալ, որովհետեւ մենք գիտենք գործին դժուարութիւնները։ Շատ արդարացի չպիտի ըլլար քննադատել խումբին յառաջկոպիտ երգուածքը, թէեւ պակասը եւ այլն, քանի երգիչները բոլորն ալ «սանդիկ» են։ Այս մասին գաղափար մը նալու համար շահեկան է տեսնել գիրենք փորձի մը հուն ու ականատես ըլլալ վարին չարչարանքին։ Մեծ տքնութիւն պէտք է, համար վճռական փառքի փառքի օր մը՝ որ կը պահանջէ դժբախտաբար կեսգին սրահով մը եւ պարապ պահ րոյն ոչ մէկ հետաքրքրութեան հանդէպ։ շուշտ պ. Պատմագրեան կը

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, Փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

լաւ յաջողութիւն ունենալ, եթէ ոչ մէկ թիւով վարձէր արուեստագէտներ։ Այս հետով արուեստագէտներ։ Այս անգամ նուագախումբը շատ թոյլ էր, մեր մէջ ալ անհնազանդ, խումբը եւ orchestreը ձուլուած չէին զեկավարին տիրապետութեան տակ։ Որո՞ւ պէտք է տալ յանցանքը, զեկավարի՞ն թէ նուագողներուն։ Այսուհանդերձ, թեզողներուն մէջ քիչ մը յաւելուածական փորձեր աւելի օգտակար կրնային ըլլալ։

Աւելի կարեւոր է յայտագրին ուսումնասիրութիւնը։ Յայտագիրը խառնուրդ մը ըլլալով ամէն սկսողի պահանջ գործերու, Concert Symphonique Arménien անուններ անյարմար էր։ Ցեսան Ֆրանսացի մեծ ամաթէօր - քննադատ մը որ ժխտող մեկնեցաւ, որովհետեւ չէր սպասեր լսել անշուշտ Puccini կամ Meyerbeerի կատարներ, եւ ոչ ալ Aidaի Finalը։ Թէներ, նոր կոլուպէֆի միջակ յաջողութիւն մը ունեցաւ ասոնց մէջ։ Իր ալա ձայնը աւելի պիտի արժէր ռուսական քանի մը քնքոյշ եւ կարճ մեղեդիներու մէջ։ Իսկ տիկնոջ պատմագրեան ունի գրաւիչ ձայն մը եւ բաւական յաջող interprétation։ Նուազ հաճելի է իր ձայնը ուժեղ եւ բարձր երգուածքներուպահուն։ Ձեռտի բացուածքը շատ շնորհալի չէ։ Նոյնպէս եւ թաւ նօթերուն մէջ քիչ մը դժուարաւ կը լսուի ձայնը։ Այս պզտիկ թերութիւններէն դուրս, յառաջդիմող եւ պատուաբեր երգչուհի մըն է մեզի համար։

պ. Պատմագրեան շնորհաւոր թնի գաղափար մը ունեցած է, ներկելով նուագախմբագրելու համեստ վարդապետի գործերը։ Այդ լաւ կ'ըլլար որ այս պարագան չեշտուէր յայտագրին մէջ։ Նուագախումբի այս ընկերակցութիւնը ըլլալով ընդհանուր կերպով պզտիկ transcription մը երգչախմբին մասերուն՝ ամբողջութեան մէջ կտորներու ճկութիւնէն կորսնցուցած էր մաս մը։ Օրինակի համար, «Գարուն ա...» կորսնցուցած էր իր քնքոյշ հանգամանքը եւ առիր էր աւելի dramatique գոյն պաս»ներուն վրայ աւելնալով contrbasseը։ Նոյն դիտողութիւնը «գնա՛, գնա՛»ի մասին։ Իսկ եկմալեանի ցերդումիան (այս կորն ալ յայտնի չէ թէ որո՞ւնն է, եւ կամ ինչո՞ւ համար այս կամ այն հեղինակին կը վերագրեն, քանի որ եւ ո՛չ մէկուննէ) մեծ նօթոյթ մը չէր մեզ համար։ Պատմագրեանի դաշնաւորութեան (պէտք է շեշտել այս պարագան) եւ գարու մեղեդիները, Բ. Ձայն «Լուսոյ բուրելով» եւ գ. Ձայնի պատկանող շարական մը շատ յաջող չէին իբր orchestration։ Այս ձայնաշարերը դժուարաւ կը համակերպին արեւմտեան ներդաշնակութեան օրէնքներուն՝ որոնց փորձած էր ենթարկել հեղինակը։ Իսկ Quatuor en la majeure, քիչ մը նեղագուշիչ դարձաւ իր մէլոթինակութեամբ։ կտորը իբր հիմ ունենալովպարզ Thème մը առանց յատկանիշի, ու մասնաւոր գոյնի, երկարեցաւ պարզապէս հեղինակը կրնար գոնէ պզտիկ պոլյո մը կատարել դրացի ձայնականութեանց մէջ՝ (tonalités) վերջացնելէ առաջ։

Յաջողագոյն կտորներն էին նար կիւլա, եւ Ֆուտուլ. պ. Պատմագրեան կրցած է շահեկաներէն համբագրել երգի եւ նուագի ժաժիններըը. ասոնք մեներուն պես բռնապետիկ ըլլալ չեն թուներ։ կորկանեանի Fantaisie Cauasienneը կը պարունակէ շահեկան thèmeներ, բայց անոնք ճարտօրէն չեն շահագործած իրա-

բու, եւ ընդհանուրին մէջ թոյլ մնացած է, մանաւանդ կը պակսին Allegro բաժիններ, քիչ մը ոգեւորութիւն ստեղծելու համար։ Finalը շատ կարճ էր բաղադատմամբ կտորին երկարաւթեան։

պ. Պատմագրեանի Nocturneը եւ Chanson d'amourը աւելի եւրոպական գոյն ունին, քան հայկական։

Աւելի պիտի չկրնանք երկարել օրաթերթի մը սիւնակներուն մէջ. կը մաղթենք որ պ. Պատմագրեան աւելի մեծ եռանդով առաջ տանի իր աշխատութիւնը եւ մեզի յառաջիկային ներկայանայ երկրորդ յայտագրով մը։

Խումբի անդամներէն քիչ մը ջանք, ու ժողովուրդին կողմէ մանաւանդ քիչ մը աւելի տաք վերաբերում լաւագոյն արդիւնք մը կրնան տալ։ Երաժիշտ զեկավար մը ոչինչ կ'արժէ առանձինն, եւ մենք բոլորս, ունենալով անշուշտ մանակի դժգոհութիւններ, պէտք է շնորհաւորենք, պէտք է քանանք հաւնիլ, պէտք է քաջալերենք։ Ահա մեր ընելիքը։ Շատ սահմանափակ է մեր երաժիշտներուն թիւը եւ անոնք որ քաջութիւնը ունին գործ մը կատարելու, արժանի են գնահատութեան. գանգատելու իրաւունք պիտի ունենայինք եթէ սրահը լեցուցած ըլլայինք։

Ա. Մ. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ

"ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑԵԱԼՆԵՐ" "ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՄ ՑՆՈՐՔԸ"

Եւրոպահայ թատերախումբը՝ անցեալ շաբաթ գիշեր բեմադրեց «կենդանի ննջեցեալներ» զաւեշտը եւ մէկ արարնոց տրամ մը։

«կենդանի ննջեցեալներ»ը այն կատակերգերէն չէ, որոնք կը կրթնին յոռի ճշմարտութեան մը վրայ ու ժպտագին կը ձաղկեն մարդկային թերութիւն մը, ցայտեցնելով տիպարներու ծիծաղելին։ Զաւեշտ մըն է որ կը մեկնի քմահաճ եւ նախադրուած կացութենէ մը եւ առանց բնական ու կարելի անակնկալներու յայտնութեան, դրուագէ դրուագ կը զարգանայ իբր հաճելի ժամանց մը, տեսակ մը մտախաղ, որուն վրայ կարելի չէ կանգ առնել ու զայն վերլուծել իբր արուեստի գործ։

Բժիշկ սիմսնովիչ կը կարծէ հիւանդ ըլլալ յաւիտենական երիտասարդութեան հեղուկը ու զայն փորձելու համար, կը դիմէ իր բարեկամին՝ սերգեյեվիչի խորհուրդին։ Սերգեյեվիչ կը թելադրէ գիւտը կիրարկել իր ծառային՝ թաթոսի վրայ, որ գուժարի մը փոխարէն կը հաւանի ենթարկուիլ փորձին եւ բժիշկին յանձնարարութեան համեմատ՝ կէս ժամը անգամ մը, մէկ ումպ առնել հեղուկէն։

Իր դերին հիրաշքը հաստատելու հաւատքով, անհամբեր բժիշկը՝ մեկնելէ քիչ յետոյ կը դառնայ իր բարեկամին տունը՝ ուր մարդ չի գտներ։ Սերգեյեվիչ դաւթ է մահուան վրայ եւ անոր քով ալ դեղի պարապ սրուակը, կ'եզրակացնէ թէ՝ թաթոս փոխանակ իր յանձնարարութեան չափով դեղը գործածելու, գայն մէկ ումպով կուլ տուած է եւ երիտասարդանալու ատոր մտած է նորածինի մորթին տակ։

Այս ծաղրանկարային ու անհեթեթ մլամմուճիւնն է որ կը կազմէ խաղին առանցքը ու կը փնտռէ ծիծաղի հնարքներ, թեթեւ ու զուարճալի։ Մարիա՝ նորածինին մէջ կը կարծէ գտած ըլլալ իր ամուսինին անհաւատարմութեան ապացոյցը ու կը դիմէ ամուսնալուծման, մինչ բժիշկը եւ իր բարեկամը՝ խուսափելու համար գայթակղութենէն եւ օրէնքի հետապնդումէն, միջոցներ կ'որոնեն ծածկելու տղեկը՝ իբր մանկացած թաթոս, մինչեւ որ փոխադարձ հետաքննդումներէ եւ խուսափումներէ յետոյ, դիպուածը՝ զանոնք բոլորը կը բերէ քով քովի եւ իրողութիւնը կը պարզէ։

***

Երկը՝ իբր զաւեշտ չոր է. բայց եւրոպահայ թատերախումբը ներդաշնակ եւ հաճելի խաղարկութեամբ մը, կենդանացուց զայն եւ շատ իրաւունքով խլեց ծափ ու ծիծաղ։

Մասնաւորաբար գնահատութեան նաւասարդեան՝ բժիշկի, Ն. պէշիկթաշլեան տաւայի դերերուն մէջ։ երկուքն ալ, իրենց ժուժկալ եւ սերտուած խաղով, ժպիտի ու քրքիչի մթնոլորտի մը մէջ պահեցին սրահը։ Ցաջող էին նաեւ Օր. Անահիտ, Տիկին Սիրուշ, Ն. Սարեան եւ Մարութեան որ «Դերասանը եւ ցնորքը» մէկ արարնոց տրամին մէջ, իր ինքնատիպ տաղանդին ուժով, միակը տարաւ ամբողջ ծանրութիւնը։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ

ՀԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌՆԵՐԷՆ

ԱՓ ՄԸ ՀԱՅԵՐ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ

ՔԱՆՏԻԼԱՐԻ (Էրօ).— Հոս կը գտնուինք 3-4 ընտանիք, եւ 4-5 ամուրիներ, ընդամէնը 20 հոգի։ Երեք ընտանիքը վանեցի են, իսկ մէկ ընտանիքը եւ ամուրիները՝ Պոլսոյ շրջականերէն։ Բոլորս ալ կը զբաղինք այգեգործութեամբ։ Էրիկ մարդոց օրականն վաստակն է 20 ֆրանք, իսկ կիներունը՝ 10 ֆր.։

Տեղիս պայմանները անտանելի են։ Ուզած վարկեանիդ ուզած առարկադ չես կրնար ձեռք բերել։ Միութիւն չկայ։ Երկու ամիս առաջ Մարսէյլ էի և Պատանի միութեան անդամ, իսկ միւս երկու ընկերներս Հ. Յ. Դ. «Իշխան» խումբի մէջ էին, բայց տնտեսական տագնապը մեզ վանեց Մարսէյլէն և զրկեց մեր ընկերներէն, եւ հիմա նամակով կապ կը պահենք։ Տնտեսական ճնշումը մեզ կը ստիպէ ժամանակաւոր կերպով կենալ հոս, օրէ օր սպասելով գործերու վերաբացումին։

Գալով մեր միւս ընկերներուն, թէեւ մինչեւ այսօր որեւէ խումբի մէջ մտած չեն, սակայն համակիր են. թէեւ չունինք միութիւն, բայց բոլորս ալ յաճախ աշխատած ենք բարձր պահել Հ. Յ. Դաշնակցութեան դրօշը մեր ուսերուն։ Ամէն օր կ'ունենանք ազգային երգեր ու ոգեւորութիւններ։

Ս. Ա.

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵԼՃԻՒՅԻ ՄԷՋ

ՊՐԻՒՍԷԼ, 11 Ապրիլ.— Հինգշաբթի գիշեր, Պրիւսէլի Մէթսէլիս Թատրոնին մէջ ներկայացուեցաւ «Ընկեր կին» ողբերգութիւնը, դեկավարութեամբ Տիկ. Ըմմէնեանի եւ մասնակցութեամբ տեղացի սիրողներու։

Թատերասէր Հասարակութիւնը փութացած էր ներկայ ըլլալ սոյն ներկայացման, բարեյաջող ու նիւթապէս քաջալերելու համար մեր տաղանդաւոր արուեստագիտուհին։

Արդարեւ, Տիկ. Ըմմէնեան ժակլինայի դերին մէջ անգամ մը եւս երեւան բերաւ իր տաղանդը, խարազան յուզելով ներկաները եւ արժանանալով որոշընդոստ ծափերու։ Տիկնանց Մասնաւոր գնահատութեան արժանի էին նաեւ միւս դերակատարները, որոնց յաջող ներկայացումը իրական անակնկալ մը եղաւ։

Նկատի առնելով տեղական ուժերու գոյութիւնը, փափաքելի է որ Պելճիոյ Հայ գաղութը ունենայ իր մշայուն թատերախումբը։ Կը տեղեկանանք թէ նման խումբի մը կազմութեան մասին խորհողներ ալ կան։ Ցաջողութիւն կը մաղթենք սոյն ձեռնարկին, որ կոչուած է վառ պահելու Հայ թատրոնը գաղութներու մէջ։

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՕԼ

Ինչպէս գրած էինք, կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի Առաջին խումբը, Sablesի մէջ պիտի մրցի Tigres Vendéensի Ա. խումբին դէմ։ Յիշեալ խումբը իր գաւառի պատուոյ դասակարգի խումբերէն է. եւ շատ անգամներ Charentes նահանգին ախոյեան հանդիսացած է։ Մրցած է մեզի ծանօթ U. A. XVIի Ա.խումբին դէմ, որուն հետ հաւասար մնացած է, յաղթած է C. A. Montrougeի 3ով 0։ Մրցած է նոյնպէս Արեւմտեան Ֆրանսայի պատուոյ դասակարգի խումբերէն Stade Nantais U. C.ի եւ Mellinet de Nantesի հետ, որոնցմէ մէկ անգամ յաղթուած, եւ ուրիշ ատեն ալ յաղթած է։ Միայն մէկ նշանակէտով է որ պարտուած է Արեւմուտքի ախոյեան C. S. Jean Bouin d'Angersէն։ Խումբին խաղացողները, բոլորն ալ բնիկ Սապլցի են, բացի խումբին կեդրոնի յառաջապահէն, որ Պելճիքացի ազգականական մըն է և կը կոչուի Van Vyve։ Այս մարդը, բարձր դասակարգի խաղացող մըն է, Պելճիքայի ազգային խումբին հետ մրցած է, Իտալիոյ եւ Անգլիոյ դէմ։ Իսկ կեդրոնի միջնապահը որ նոյնպէս բարձր դասակարգի խաղացող մըն է, կը կոչուի Le Bivic, որ Օրանի Լիկէն ինը անգամ սէլիքսիոնէ եղած է, եւ հիւսիսային Ափրիկէի ազգային խումբէն բազմաթիւ անգամներ խաղացած է։ Միւս խաղացողներուն գրեթէ մեծամասնութիւնը՝ Շատանթի Լիկին կողմէ սէլէքսիոնէ եղած են։ Այս ուժեղ խումբին դէմ որ կը կոչուի «վանեցի վագրերը», ինչ պիտի ընեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի «ձերմակ Սատանաները»։ Հայ խումբը դաշտ պիտի գայ իր հետեւակ լաւագոյն կազմով։

Բերդապահ՝ Վ. Տէվէճեան, վերջապահներ՝ Մ. Մկրտիչեան և Ռ. Շահմիրեան, միջնապահներ՝ Տաճատ, Գամէր, Երուանդ և Պաղտասարեան, յառաջապահներ՝ Շահան, Ս. Կարապետեան, Կ. Կարապետեան, Օ. Գրիգորեան եւ Պ. Զալըգեան։

Sables d'Olonne Փարիզէն ճիշտ 478 քիլօմէթր է, եւ կը գտնուի Ատլանտեան Ովկէանոսին ափը։ Sable եւրոպայի ամենադեղեցիկ ծովեզերքներէն մէկն է, նաւահանգիստին մէջ 400է աւելի նաւեր կը գտնուին, ունի ժամաւորապէս 16,000 բնակչութիւն մը, որոնց մէկ երրորդը օտարականներ են, եւ որոնց՝ ամենամեծ փափաքն է տեսնել օտար խումբ մը։ Իսկ ամէն տարի հարիւր վեց հազար զբօսաշրջիկներ կը յաճախեն այս գեղեցիկ ծովափը, ունի բազմաթիւ գեղեցիկ յիշատակարաններ, մարզարան մը որ անմրցելի է Շատանթի նահանգին մէջ։ Մարզարանը 15,000է աւելի նստելու տեղ կը պարունակէ, իսկ ամբողջ դաշտը կ'առնէ մօտաւորապէս 25,000 հոգի։

Առաջին անգամն է որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Առաջին խումբը այսքան երկար ճամբորդութիւն մը պիտի կատարէ։ Նոյնպէս առաջին անգամն է որ հայ խումբ մը կ'երթայ Ատլանտեանի եզերքը հոն ալ տարածելու հայանունը։ Հիմակուընէ արդէն տեղական թերթերը երկարօրէն կը գրեն այս մրցման մասին եւ հայ խումբին պատկերները արդէն տպած են։ Տեղացիք կը սպասեն հայ խումբի ժամանման։ Պետական նուագախումբը իր սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բերէ նոյն մրցման։

Հայ խումբը պիտի մեկնի Շաբաթ առաւօտ ճիշտ ժամը 9ին Gare Montparnasseէն հարաւ արեւմտեան ճեպընթացով։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի այն բոլոր սիրահարները, որոնք կը փափաքին հայ խումբին բարի ճանապարհ մաղթել կրնան ժամը 8էն մինչեւ 8.30 կայարան գալ։ Իսկ բոլոր խաղացողներէն կը խնդրուի որ ժամը ճիշտ 8ին ներկայ գտնուին։

**** Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբէն ժամանակէ մը ի վեր կախակայուած վերջապահ Ռուբէն Շահմիրեանն ու յառաջապահ Շահանը ներման արժանացան ֆրանսական Ֆէտէրասիօնէն, եւ շուտով պիտի սկսին իրենց խաղը։*

Գ. կարապետեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՊԻԿԸ ԱՋԱՏԱԳՐԵԱԼ.— Պաթինեօլի կայարանին մէջ, երկաթուղիին դիծերուն վրայ կը պտըտէր կարճլիկ կապիկ մը, որուն տէրը անծանօթ էր։ Պաշտօնեաները վազեցին եւ ուզեցին բռնելու համար զայն։ Կապիկը ցատկեց վակոններուն մէջ, բարձրացաւ վակոնին վրայ, պարեց ու ոստոստեց, ցատկեց վար, ծառ մը ելաւ, վար իջաւ, նորէն վակոն մը մտաւ։ Պաշտօնեաները, արիւն քրտինք մտած, չյաջողեցան բռնել զայն։ Կապիկը կը խնդար հալածողներուն վրայ։ Սակայն երբ վակոն մը մտած էր, պաշտօնեաները սուրացին եւ գոցեցին դուռը։ Կապիկը բանտարկուած էր։ Պաշտօնեաները յետոյ գացին բերելու վանդակ մը, բայց վերադարձին տեսան որ կապիկը մտած էր կայարանի տնօրէնին գրասենեակը, ուր կոտրտելով անցորդներուն՝ նոր երկրացի զբօսաշրջիկ մը պէս։

ՍԻՐՈՑ ՕՁԻՐ.— Սէն-Լոյի մէջ ժէրմէն Ձէլէօրէ եւ Փիէր Լըկէտուա նշանուած էին եւ կը պատրաստուէին հարսնիքին։ Ցանկարծ սիրոյ կապը փրթաւ, եւ երկու երեւելի սիրականները զարձան թշնամի։

Անցեալ իրիկուն, Ձէլէօրէ արտին մէջ կը կթէր կովը, երբ Լըկէտուա, դանակ մը ձեռքին, եկաւ եւ, առանց բառ մը արտասանելու, 16 դանակ զարկաւ իր նշանածին, սպաննեց զայն, յետոյ դանակովը կիսովին կտրեց իր վիզը եւ նետուեցաւ առուակին մէջ։

«ԱՍՏՈՒԱԾ ՎԿԱՅ, ԴՈՒՆ ԵՍ ԷՐԻԿՍ».— Սէն Թ'Էթիէնի ժօտ Ֆոյեռուզի մէջ հանրակառք մը փողոցէ փողոց կը պտըտէր։ Այր կին մը, որ նստած էր հանրակառքին մէջ, տեսաւ որ իր դէմը նստած է մարդ մը, ճի՛շտ ու ճիշտ իր հանգուցեալ էրիկը։ Այրի կինը ամուսինին ժահէն յետոյ կրկին ամուսնութիւն մը կնքած էր, սակայն շատ կը փնտռէր իր առաջին էրիկը։

— Ո՞վ ես դուն։

— Ես ես եմ։

— Դուն իմ էրիկս ես։ Ձեմ թողուր որ այլեւս հեռանաս, Աստուած վկայ, դուն ես իմ էրիկս։

Մարդը, զարմացած, կը յայտնէ թէ երբեք ամուսնացած չէ, թէ չի ճանչնար զինք։

— Ո՛չ, դուն իմ էրիկս ես։

Բազմութիւնը կը հաւաքուի։ Կինը կը բացատրէ թէ իր էրիկն է այդ մարդը, եւ թէ մարմինին վրայ զանազան տեղեր նկարուած են հաճիներ։

Ոստիկանութիւնը կը միջամտէ։ Կնոջ երդումին վրայ մարդը բռնօրէն կը տանին ոստիկանատուն, կը մերկացնեն եւ սակայն ո եւ է նշան չեն գտներ։ Ու ազատ կ'արձակեն հակառակ աղաղակներուն կնոջ, որ կը պնդէր թէ իր էրիկն է։

ԱԻԱՋՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԹԱՂՈՒԻԱՑ.— Հանրի Պուատը, վաճառական, ինքնաշարժով պտոյտի գացած էր Կարանսիէր։ Իր հետ էին երկու սարեկան զաւակը, եւ քրոջը տղաքը։ Աւազահորի մը մօտ, զուարճացնելու համար իր փոքրիկը, ծակեր փորեց աւազին մէջ։

Յանկարծ հողը կքեցաւ եւ երկուքը թաղուեցան աւազին մէջ։ Հասած օգնութեան շնորհիւ, աւազներուն մէջէն հանեցին երկու զոհերը, որոնք նուաղած էին։ Վաճառականը ուշքի եկաւ, սակայն փոքրիկը մեռած էր արդէն։

ՅԱՆԿԱՐԾ ԽԵՆԹԵՑԱԻ.— Մանկամարդ աղջիկ մը, Մաոի Անթուանէթ, 22 տարեկան, կը բնակէր իր եղբօրը ապարանքին մէջ, որ կը գտնուի Թուլօնի մեծ պողոտային վրայ։ Զորեքշաբթի առտու, երբ մինակ նստած էր տանը մէջ, իր փոքրիկ զարմուհիին հետ, յանկարծ խենթեցաւ։ Ու կատաղութեամբ սկսաւ ջարդուփշուր ընել բոլոր կահկարասին, պատռեց իր զգեստները եւ ապարանքին բոլոր ծածկոցներն ու կերպասեղէնները։ Յետոյ խժեց այրող հեղուկ մը, որ կը գտնուէր շիշի մը մէջ։ Նոյն պահուն հասան դրացիները, որոնք կը զարմանային տեսնելով որ տանը մէջ բան մը չէր ուրացած անվնաս։

Խենթը դանակը առաւ եւ յարձակեցաւ տանտիրուհիին վրայ, վիրաւորեց զայն, յետոյ փորձեց խեղդել իր զարմուհին, չորս տարեկան։ Երբ դրացիները յաջողեցան փոքրիկը ազատել ձեռքէն, խենթը դանակով ջարդեց իր սրունքները, եւ ուզած՝ ինկաւ գետին։ Անմիջապէս փոխադրեցին հիւանդանոց։ Վիճակը յուսահատական է։

Տանը մէջ մօտ 40,000 ֆր.ի իրեր պատճառած է։

Նիւթերու առատութեան պատճառով, թերթիս յաջորդով։

կանող գոյքերը: Սերպ կառավարութիւնը սկզբունքով ընդունած է վերադարձնել զանոնք: Ցետոյ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ լաւատես կերպով արտայայտուեցաւ Թուրքեւհելլէն փոխանակութեան դաշնագրին մասին:

Երեսփոխան մը հարցում ուղղած ըլլալով արեւելեան սահմանին վրայ պատահած խռովութեանց մասին, արտաքին գործավարը պատասխանեց Թէ ռուսեւթուրք սահմանին վրայ որ եւ է միջադէպ չէ պատահած:

Նոյնպէս ո՛չ մէկ միջադէպ պատահած է Իրաքի սահմանին վրայ, Մուսուլի համաձայնագրին կնքուելէն ի վեր:

Պարսկական սահմանին վրայ երբեմն խռովութիւններ կը ծագին, սակայն շուտով կը զսպուին, համաձայն Թուրքպարսիկ դաշնագրին տրամադրութեանց: Սուրիոյ սահմանին վրայ, Մարտինի կողմերը կարգ մը վաչկատուն ցեղախումբերու արշաւանքներ նկատուած են, աւազակութեան նպատակով: Թուրք ժողովուրդը կորուստներ կրած է, սակայն Թուրքևսուրիական համաձայնութիւնը այս կարգի չարագործութեանց զսպումին համար փոխադարձ միջոցներ կը նախատեսէ:

Պալքանեան կացութեան մասին հարցումի մը պատասխանելով, Թէվֆիք Րիւշտի պէյ յայտարարեց Թէ Թուրքիա սիրալիր յարաբերութիւններ կը փափաքի Պալքանեան բոլոր պետութեանց հետ եւ անոնց իրաքանչիւրին հետ առանձնաբար: Թուրքիա իրեն դէմ ուղղուած պիտի նկատէ ո և է կարգադրութիւն, որուն ինք մաս չի կազմեր եւ որուն մասին տեղեկութիւն չի տրուիր իրեն: Այդ պարագային, Թուրք կառավարութիւնը անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ:

Ցունաստանի Հայերը գործ պիտի հանուին

«Նոր Օր» կը գրէ.— Մասնաւոր աղբիւրէ կը տեղեկանանք Թէ, կառավարութիւնը շրջաբերականով մը առեւտրական, արդիւնագործական եւ դրամատիրական հաստատութիւններէն պիտի պահանջէ պաշտօնեաներու անուանացանկը եւ անոնց հպատակութիւնը:

Կ'ըսուի Թէ գործի գոր արաններու, դրամատուններու եւ առեւտրական զանազան հաստատութիւններու մէջ պաշտօնավարող ոչ-հելլէնահպատակ եւ օտարահպատակ Հայերը իրենց գործերէն պիտի հանուին եւ անոնց տեղ պիտի դրուին հելլէններ կամ հելլէնահպատակներ:

Բանւորական աշխատանքներու մէջ ալ միշտ նախապատուութիւն պիտի տրուի Յոյներու: Ֆրանսայի մէջ տիրող անգործութեան հետեւանքով 10,000 անգործ Յոյներ փափաք յայտնած են Յունաստան գալու: Կառավարութիւնը վերոյիշեալ միջոցներուն կը դիմէ անգործութեան առաջքը առնելու համար:

Պոլշեւիկ գործակալ մը ձերբակալուած

Քանի մը շաբաթէ ի վեր ոստիկանական տեսչութեան ընդհանուր տեղեկատու դիւանը գաղտնաբար կը հսկէր օտարականի մը վրայ, որուն գործունէութիւնը աչքի զարկած էր վերջերս միջին կի մէջ:

Այս օտարականը համայնավար շրջանակներու մէջ ծանօթ էր Անտրէ անունով եւ շատ ճոխ կեանք կը վարէր: Կանոնաւորաբար կը հետեւէր համայնավարական հաւաքոյթներու եւ ուղղակի յարաբերութեան մէջ էր համայնավար կուսակցութեան ամէնէն ձախ տարրերուն հետ: «Անտրէ» խորհրդաւոր ճամբորդութիւններ կը կատարէր գաւառները: Օր մը «Անտրէ» անհետացաւ: Սակայն գաղտնի ոստիկանութիւնը շուտով տեղեկացաւ Թէ «Մոսկուայի աչքը» Լոնտոն գացած էր: Անգլիոյ մայրաքաղաքէն վերադարձին, երբ Սէն Լագարի կայարանին մէջ կառախումբէն վար կ'իջնէր, ոստիկանները հարցաքննեցին «Անտրէ»ն, որ զուիցերիական անցագիր մը ցոյց տուաւ, Ռոպերթ Շմիտ անունով, 44 տարեկան, ծնած Պալ եւ վաճառական յիշեալ քաղաքին մէջ: Վրայէն գտնուեցաւ 78000 ֆրանքի զուիցերական, ֆրանս., գերմանական եւ անգլիական դրամ: Այս կասկածելի մարդը ձերբակալուեցաւ: Գաղտնի ոստիկան մը Զուիցերիա երթալով հաստատեց Թէ Ռոպերթ Շմիտ Պալէն չէր հեռացած բնաւ եւ անցագիր ալ չէր առած: Հասկցուեցաւ որ «Անտրէ» կեղծ անցագիրով կը ճամբորդէր: Բանտին մէջ կեղծ Շմիտը խոստովանեցաւ Թէ իր իսկական անունն է Էգիմ Կէլլէր, Լեհ, բժիշկ եւ փիլիսոփայութեան տօքթօր, ու Փարիզի մէջ կը վարէր «Ֆաշիսմի եւ սպիտակ տերրորի զոհերու պաշտպան կոմիտէն»: Կէլլէր, որ Գ. Միջազգայինի կարեւոր դէմքերէն է, Սանթէի բանտը կը մնայ իբրեւ կեղծ անցագիր գործածող:

21 տարու Անգլուհիները կը ռուէարկեն

Անգլիոյ վարչապետ Պոլտուին երեսփ· ժողովին մէջ յայտարարեց Թէ կառավարութիւնը որոշած է երկու սեռերու կատարեալ հաւասարութիւն հռչակել եւ արտօնել որ յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ քուէարկելու իրաւունք ունենան 21 տարին լրացուցած բոլոր կիները:

Ինչպէս յայտնի է, նախկին օրէնքով 30 տարեկանէն վար կիները քուէ չէին կրնար տալ: Ներկայիս Անգլիոյ մէջ կան 11միլիոն 800,000 այր եւ 8,800,000 կին ընտրողներ, այս վերջիններ 30 տարեկանը լրացուցած: Նոր օրէնքով 5,126.000 կին ընտրողներ եւս պիտի աւելնան այս թիւին վրայ: Այս կերպով կին ընտրողներու թիւը այր ընտրողներէն 2 միլիոն աւելի պիտի ըլլայ:

Չինաստանի կոիւները

Փեքինէն կը հեռագրեն.— Թէեւ չինական մամուլը կը գրէ Թէ պոլշեւիկները մեծ Թիւով զինուոր կը կեդրոնացնեն Մանչուրիոյ սահմաններուն վրայ, սակայն փեքինի պաշտօնական շրջանակները չեն կարծեր Թէ Ռուսերը պատերազմին Չինաստանի մէջ, գոնէ մինչեւ որ չկարգադրեն լեհական եւ արեւմտեան միւս սահմանային խնդիրները: Կառավարութիւնը խորհրդային դեսպանատան մնալող պաշտօնեաներուն անցագիրը վիզէ չըներ, մինչեւ որ վստահ ըլլայ Թէ դեսպանատունը չպիտի հաստատուի ազգայնական հողի վրայ: Կը կարծուի սակայն Թէ դեսպանատունը բոլորովին պիտի հեռանայ Չինաստանէն, իսկ լրտեսական կազմակերպութիւնը պիտի փոխանցուի հիւպատոսարաններուն:

Հիւսիսայիններու յառաջխաղացումը կը շարունակուի դէպի հարաւ: Նանքին-Շանհայ գիծը կտրուած է եւ Շանհայ վրտանգի տակ է: Շանհայի մէջ ազգայնական զինուորներուն եւ համայնավարներուն միջեւ նոր ընդհարում տեղի ունեցաւ, սպաննուեցան 40—50 հոգի: Մօտ 100,000 բանւորներ գործադուլ յայտարարեցին:

Անգլ. դահլիճը դարձեալ որոշեց նոր ուժեր ղրկել Չինաստան:

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ALINA

18, RUE DE LA SORBONNE, PARIS (5e)

Մօտաւորապէս հինգ տարիէ ի վեր մեր յաճախորդներուն Թիւը օրէ օր աւելցաւ: Ասիկա ապացոյց մըն է որ խղճմտանքով կ'աշխատինք:

Մեր օտար յաճախորդներուն քով կ'ուզենք բազմաթիւ Հայեր տեսնել: Ճաշարանին սրաիը ընդարձակեցինք եւ խոհանոցին մէջ նոր դրութեամբ կարգադրութիւններ ըրինք, ամէն մարդու հանգիստ եւ մաքուր կերպով ծառայութիւն մատուցանելու համար:

ՈՒՆԻՆՔ ՆԱԵԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՍՐԱՀ

Օր մը հրամմեցէք եւ բաղդատեցէք մեր հայկական ճաշարանը ուրիշներու հետ:

Գ. Յ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Ընդհանուր ժողովը այսօր Ուրբաթ 15 Ապրիլ երեկոյեան ժամը 8·30ին, փլաս տ'Իթալի, օ Քվեռ-Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ՝ Իթալի:

ԿԸ ՁԵԿՈՒՅԱՆԷ ԸՆԿԵՐ ԱԲՕԵԱՆ

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայ. Ուս. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկ. Ազատական կուսակցութեանց, Ջ. Ո. Միութեան, «Յարդգող»ի, բժշկական ու Գրողներու եւ Արուեստագէտներու Միութեանց:

24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. Saint-Germain.

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Այս առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն-պատարագ կը կատարուի 15 Rue Jean Goujon Հայ Լուսաւորչական եւ 128, Rue du Bac Հայ Կաթոլիկ եկեղեցիներու մէջ: Առաջինին երգեցողութիւնները «կովժտաս երգչախումբ»ի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Նշան Սերգոյեանի: Կը հրաւիրուին պաշտօնական ժարմինները, կազմակերպութիւնները եւ հասարակութիւնը:

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ, ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ

Salle D'HORTICULTURE, 84, Rue de Grenelle -- (Nord-Sud: Bac)

ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Նոր-Ազարկիրի շինութեան

23 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

կը մասնակցին Ֆրանսացի եւ Հայ յայտնի արուեստագէտներ: կը ներկայացուի վէրթէր օփէրայի Ա. արարը: Եւրոպական եւ Հայկ. պարեր: Ընտիր պիւֆէ, անակնկալներ, գօթիյեոն: Մուտքը՝ 25 Ֆր.:

Դիմել՝ Մ. Տէրպետէրեանի, 21, Rue Rochechouart. Téléph.: Trudaine 80—24: Մ. Ս. Գաւիթ-Բէկի, 238 Boulevard St-Germain: Ս. Տէր-Միքայէլեանի, 64, Rue N. D. de Nazareth. Tél.: Archives 37—07: Նաեւ երեկոյթի գիշերը սրահի կիշէն:

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ *երգիծավէպը*

"ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱԶԱՐ,,

Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. Վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me):

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆԿ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ST-MICHEL Թիւ 24 շէնքին դիմացի կրպակը եւ Քլիւնիի միւզէին պարէզին առջեւ, Rue Sommerardի անկիւնը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ագատամարտի Սերունդ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 19 Rue St. Sulpice, Métro Odéon:

ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ընկերական ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին Գրադարան ընթերցասրահին մէջ:

կը խնդրուի անդամատետրները միասին բերել:

Յարդգողի ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ, Ֆլօրիայի սրահը: Օրակարգ՝ վարչութեան եւ ամսեայ զեկոյցը եւ կարեւոր հարցեր:

ՇԱՒԻԼԻի եւ շրջակայքի Աղութեան խումբը ժողովի կը հրաւիրուի Ապրիլ 18ի երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ԿՈՒԶՈՒԻ

սպասուհի մը տնական աշխատանքներու համար եւ որ գիտնայ կերակուր պատրաստել: Դիմել՝ 67, Rue de la Mare, Paris (20e). Metro: Couronne.

ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	01
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605	25
Թրքական Թղթ. L. Trq.		12	80
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	50
Տրախմի	» Drachme	34	—
Լիր	» » Lire	125	90
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	25
Լէյ 100 հատ	Ley	15	60
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	92	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3050	—
» II	»	1950	—
» III	»	1550	—
Թուամեայ երկաթղ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է

ՀՆԿ. ԿԱՅԾԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ

14 Rue de la Fare

ԿՐԱՄԱՖՕՆԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՓԼԱՆՔԵՐ

Զգեստի առթիւ պատրաստուած լաւ Չէօրէք, Փաքվա, Թել եւ էքմէք քատայիֆներ եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ: Առաջնակարգ ապուխտ եւ երշիկ:

Ինչպէս նաեւ արեւելեան, ամէն տեսակ նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գինով պիտի գտնէք:

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ *քով*

28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone: Ménil. 61-86

Métro: Belleville — Tramway 5 et 26

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈԻՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւականով:

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Քինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷՔՆԵՐ

Անարատ կարագէ զատկական անմրցելի չէօրէքներ՝ պատրաստուած Պոլսոյ Թոքաթլեանի 25 տարուան վարպետ Գ. Գ. Թօփճեանի կողմէ:

Ցօնախմբութեան, հարսնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացարձակապէս անմրցելի գիներով:

Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Bouret Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ ժօռէս կամ Պոլիվար:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ —o— Téléphone: Gobelins 37-41

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթեմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ:

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն:

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու, տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ:

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորգի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առտնինաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est — Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ *Անմրցելի գիներով*

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին: Թէլէֆոն: Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ԶԱՏԿՈՒԱՆ ԵՐԿՈՒ ՕՐԵՐՈՒՆ ՄԻԱՅՆ

ԱՐԱՔՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ

9, Rue Papillon, Paris (9e)

Բացառիկ զեղչ մը ըրած է իր արդէն շատ դիւրամատչելի բոլոր գիներուն վրայ: Փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Métro: CADET կամ POISSONNIÈRE

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒՅՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 16 ԱՊՐԻԼ 1927

16 AVRIL 1927

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 313 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՉԻՆՈՎՆԻԿՆԵՐԸ

Այս բառը գործածելու կը ստիպուինք, խորապէս ազդուած քանի նամակէ մը, որ կ'երեւայ այսօրուան «Յառաջ»ի մէջ, Բ. էջ։

Այդ նամակով, Մոնթէլիէի Ուս. Միութիւնը Հայաստանի հողագործական գործավարութեան ուշադրութեանը կը յանձնէ կարգ մը կսկծալի փաստեր.—

1. Երկու տարի առաջ, երկու հայ երիտասարդներ, անկուսակցական, կ'աւարտեն դիւղատնտեսական վարժարանը եւ Փարիզ գալով, դիմումներ կը կատարեն, Հայաստան երթալու համար։ Երբոր սպասումներէ յետոյ, ճարահատ Ֆրանսացի կը դառնան, պատճառ մը հաց ճարելու համար։

2. Ուրիշ մը, համակիր խորհրդային իշխանութեան, տասը տարիէն աւելի կը թափառի Փարիզի մէջ, վիզէ սառնալու հարկին, եւ հազիւ կը յաջողի, կոմկուսին բարի վկայութեամբ։

3. Չորրորդ մը, յատկապէս յանձնարարուած Պ. Երզնկեանի՝ դարձեալ տասը ամիս աշ-ձախ իյնալէ յետոյ, կը դիմէ իր ընկերներուն, որ միջնորդեն Ֆրանսական պանիրի գործարանի մը մէջ աշխատելու, իբրեւ բանուոր, կամ գործ գտնեն Պարսկաստանի կամ Սուրիոյ մէջ, որպէսզի անօթի չմնայ։

Նորութիւննե՞ր են ասոնք։ կամ արդեօք բացառութիւննե՞ր։

Ոչ մէկը, եւ ոչ միւսը։ Ամէնէն սովորական իրականութիւնը, հանրածանօթ եւ անվիճելի։ Մօտեցէք խորհրդային իշխանութեան բարեկամ անհատներու, եւ անոնք պիտի հաղորդեն շատ աւելի պերճախօս փաստեր, ափ ի բերան ձգելով մեզ։ Դեռ վերջերս իմացանք պատմութիւնը Պարիզակցի հիւսասարդի մը (պոլշեւիկ), որ ամբողջ ութ ամիս արտօնագրի կը սպասէ Մարսիլիոյ մէջ, եւ երբ հրաման կը ստանայ, Հայաստան չհասած կը մեռնի։

Ինչպէս կը տեսնէք, դանգուածային ներգաղթի խնդիր հայ այսօր, հետեւաբար չկայ եւ տեղի, ճամբու ծախքի, պաշտօնի պատրուակ։ Հատ-հատ երիտասարդներ են, որոնք անոնց շրջանը աւարտելով, կ'ուզեն հայրենիք երթալ եւ արդիւնք իրենց մասնագիտութիւնը։ Բայց, ամիսներով դուռնէ դուռ, դիւանէ դիւան ափ առնելով, կը յուսահատին եւ անկիւն կ'ինկան, պատառ մը հացի համար։

Հայաստանի կոմիսարները պիտի լսե՞ն Մօնթէլիէի Ուս. Միութեան դառն տրտունջն ու հրապարակային խնդրանքը։

Պատասխանը մեզի չի տրուիր։ Թող պատասխանեն անոնք որ Հայաստանի շինարարութեան շեփորը կը հնչեցնեն տարին տասներկու ամիս, բայց հասարակ դարբին մը չեն կրնար գտնել, իրենց պատուած դուռները բանալու համար։

Եւ, կրկնենք նորէն, բացառութիւններ չեն այս ուսանողները։ Անցեալ տարի, Լիոնէն խումբ մը հայրենակիցներ դիմում կատարեցին Փարիզի խորհրդային դեսպանատան, Հայաստան երթալու եւ ծխախոտ մշակելու համար։ Թէ ճամբու ծախք եւ թէ ապրուստի միջոց ունէին անոնք։ Ամիսներով սպասելէ յետոյ, չոր պատասխան մը անգամ չստանալով, որոշեցին ... Սուրիա գաղթել, նոյն առաջադրութեամբ։ Գիտենք տակաւին, տարիներով Ամերիկա ապրած, տոլարով ամրացած հայրենակիցներ, կովկասցիներ, որոնք Փարիզ եկան, դիմեցին, ապարդիւն, յուսացին, եւ յուսակտուր դարձան իրենց եկած տեղը։

Ահա թէ ի՛նչպէս կ'ըմբռնեն հայրենիքի զաւակներուն տարրական մէկ իրաւունքը, մեր մեծապատիւ «չինովնիկ»-ները։

Աւելի բթամիտ եւ անզգայ քան հին ցարական պաշտօնեաները, աւելի անհոգ եւ ապիկար քան ղրացի Թուրքն ու Քիւրդը, անոնք թո՛յլ կուտան որ վհատի, այլասերի ամբողջ բազմութիւն մը, եւ դառնայ հասարակ պրոլետար, կծկուած՝ աշխարհի ո՛ր եւ է մէկ անկիւնը։

Դէպի երկիր դարձը՝ դարձեր է կովկասի արտաքին առեւտուրի գրասենեակին մէկ ապրանքը, ենթակայ՝ խնդրանքի եւ հաւանութեան սակարկութեանց, եւ անհանդուրժելի քմահաճոյքներու։ Եւ կը թուի թէ պէտք է սպասենք «պիւրոկրատիա»ի դէմ բացուած պայքարի յաջող վախճանին, որպէսզի գոնէ քանի մը ամիս կրճատուի անցագրի մը վաւերացման ժամանակը։

Մինչեւ կ'ուզէք արծարծեցէք այս խնդիրը։ Զարմացէք ու բարկացէք։ Անօգո՛ւտ է։ Այնտեղ ուր «չինովնիկ»ը կ'իշխէ, եւ ոչ թէ ժողովուրդին ընտրած պաշտօնեան, անոր կամքին հնազակայ օրկանը, մխիթարութիւն է տարբեր գործ սպասել։

Եւ ճիշդ այդ պատճառով ալ, մինչ դուք ամբողջ ժողովուրդ մը տառապանքները կը պարզէք, գործնական դարմաններն ալ ցուցնելով, անոնք հէքեաթ կը պատմեն Չինուհմայինէն, ուրարձալիքներ կը սարքեն ամբոխին համար։

— Է, խաչի-ջան, քա դու դեռ չես իմանում, ա՛մնաշէն, նախնայը, նախնայը վերցրել են...

Այո՛, հողը կը սահի ձեր ոտքին տակ, հայ գիւղացին գաղթելու կը հարկադրուի, անհամար բազմութիւններ կը հիւծուին աղքատութիւններու մէջ, հողի եւ արեւի կարօտէն։ Ի՛նչ փոյթ։

Պատնէշին վրայ է մեծապատիւ չինովնիկը, կռնակը պատին, փորը կուշտ, մուշտակը վզին։ Ժողովի կը կանչէ Հայաստանի գիւղացիներն ու մշակները։ Հանդէս, նուագ, խրախճանք.

— Նախնայը վերցրել են, նախնայը, խաչի ջան...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԷՏԻՐՆԷԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Պուլկարական «Սլովօ» թերթը յօդուած մը հրատարակած էր պատերազմական նախարար զօրավար Վոլքօֆի ստորագրութեամբ, Էտիրնէի գրաւման տարեդարձին առթիւ (1913 Մարտ 26)։ Նախարարը շեշտելով թէ այդ գրաւումը դինուրական կարեւոր դէպք մըն էր Պուլկարիոյ համար, կ'ըսէր.

— «Այդ կռիւին ես ալ մասնակցած եմ եւ նուիրական գադափարին հաստատումէն յետոյ, միայն երազ մը մնացած ըլլալուն ամօթը ես ալ կը զգամ։ Բայց ներկայիս այդ չէ կարեւորը, այլ պուլկար հոգին չարչարող վիճակն է։ Պուլկարիա հաշտութեան դաշնագրին տրամադրութիւնները ուրիշներէն աւելի լաւ կատարած ըլլալով հանդերձ, բարոյական շղթաներ կը կրէ։ Պուլկար ժողովուրդը իր բնական զարգացումով եւ մղումով փնտռած ճամբաներուն մէջ առաջնորդենք»։

Այս խօսքերէն յետոյ, յօդուածը կը վերջանայ սա բառերով. «Էտիրնէ այդ ճամբաները լուսաւորող աստղերէն մէկն է։ փա՜ռք զայն լուսաւորող մեռելներուն եւ ողջերուն»։

«Հաքիմիւէթը Միլլիյէ», էնկիւրիի պաշտօնաթերթը, ազդուած այս դրութենէն, պատասխան մը դրեր է, ուր ցաւ կը յայտնէ այս յայտարարութեան առթիւ եւ կ'աւելցնէ.

«երկու դրացիները իրենց միջեւ կնքուած դաշնագրով որոշած են իրարու հետ ճամերաշխ ապրիլ, եւ երկու կողմին մամուլն ալ այդ ճամբուն հետեւած պահուն, պուլկարիոյ պատերազմական նախարարութիւնը վարող անձի մը իր ազգը քաջալերելու պատրուակով անցեալ յաջողութիւն մը առաջ քշելը շատ ցաւալի կը գտնենք, քանի որ էտիրնէի մասին կարգ մը գաղափարներու գոյութիւնը ցոյց կուտայ ան։ Զօր. Վոլքօֆի այդ յօդուածը գրած ատեն չխորհեցա՞ւ արդեօք թէ դրացի ազգի մը վրայ գէշ տպաւորութիւն պիտի ընէր։ Թուրքերուն չափ պուլկարներուն ալ կարեւոր դաս մը ըլլալիք դէպք մըն է էտիրնէի պատերազմը»։

ՓԱՐԻԶԷՆ ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ 12 ԺԱՄԷՆ

Ապրիլ 12էն 13 լուսնալիք գիշերը երկու զինուորական օդանաւեր փորձեցին մարսէյլ երթալ ու դառնալ։ Իրիկուան ժամը 7ին մեկնեցան պուրժէի կայանէն եւ 10,30ին հասան իսթրը, մարսէյլի մօտ։ Կէս գիշերէն վերջ ժամը 2,30ին իսթրէն մեկնեցան եւ առտուան 7ին պուրժէ հասան։

Երթալուատեն ժամը 200 քիլօմէթր, իսկ վերադարձին 155 քիլօմէթր արագութեամբ ճամբայ կտրեցին այս օդանաւերը։

Առաջին անգամն է որ փորձ կ'ըլլայ մէկ գիշերուան մէջ մարսէյլ երթալ գալու։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ մէջ հայ եւ առհասարակ օտար բանուորները կ'արձակուէին տիրող տագնապին պատճառով։ Կը տեղեկանանք թէ, եղած դիմումներու վրայ, պուլկարիոյ աշխատանքի նախարարութիւնը հրամայած է չարձակել հայ աշխատաւորները։

⁂ Էջմիածին վաւերացուցած է ցտեսութիւնս արք.ի պաշտօնը, իբրեւ Առաջն. Տեղապահ Պուլկարիոյ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Համայնավար բռնատիրական ցանցը
ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէնութեան կատարած նոր քննութեանց հետեւանքով, ձերբակալուեցան կարգ մը ուրիշ համայնավարներ, Սէն-Միր-Էքօլի քաղաքապետին օգնական եւ թաղապետական խորհրդականներ Տէփուլեի եւ Սէրժան, որոնց դէմ ծանր կասկածներ կային։ Ասոնք կ'աշխատէին օդանաւորդական գործարանի մը մէջ, եւ ձերբակալուեցան իրենց աշխատած պահուն։

Հարցաքննիչ դատաւորը ձերբակալման հրամանագիրը հանեց նաեւ Փարիզի թաղապետական ժողովի խորհրդական համայնավար Քրէմիէի եւ իր քարտուղարին՝ Օր. Լուիզ Քլարաքի դէմ։ Անոյշ օր երբ ոստիկանները ներկայացան յիշեալին բնակարանը, մարդ չգտան։ Քրէմէ եւ քարտուղարուհին քանի մը օրէ ի վեր չէին երեւցած իրենց բնակարանին մէջ։ Կարելի չեղաւ գտնել զանոնք նաեւ իրենց գրասենեակին մէջ։ Երկուքն ալ փախած են։

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Փէր հարցաքննեց նախապէս ձերբակալուած հինգ հոգին։ Ասոնցմէ Ռուս-Հրեայ Աբրահամ Պէրնշթայն, որ առաջին օրը շարք մը խոստովանութիւններ ըրած և զանոնք ստորագրած էր, այս անգամ ետ առաւ իր բսածները։ Ուրացաւ թէ վաւերաթուղթ մը յանձնած է Լիթուանիացի ուսանող Կրոտնիքիի։ Փարիզի խորհրդային դեսպանատունը գացած էր, որովհետեւ կինը հոն պաշտօն ունէր։ Ուրացաւ նաեւ թէ կը ճանչնայ Մասնէնիքը եւ թէ բնաւ չէ ղբաղած ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներով։ Իր վրայէն գտնուած 150 տոլարը կնոջ խնայողութիւնն էր։

Ուսանող Սթէֆան Կրոտնիքի բացարձակապէս ուրացաւ ամէն բան և բսաւ թէ չի ճանչնար ոչ Քօշլէնը, ոչ ալ Փրուվոսթը, եւ երեք անգամ միայն տեսած է Պէռնշթայնը։

Միւս երկու համայնավարները՝ Փիէր Փրուվոսթ եւ Փիէր Տատօ բացարձակապէս բողոքեցին իրենց դէմ եղած ամբաստանութիւններուն մասին։

Փաստաբան Անտրէ Պէրթօն խնդրագիր ներկայացուց՝ առժամապէս ազատ արձակելու համար համայնավարներ Տատօն, Մէնէթրիէն եւ Փրուվոսթը։

⁂ *«Անտրէ» անունով ծանօթ լեհ Տօքթ. Էզիմ կէլլերը, որ կեղծ անցագրով կը ճամբորդէր, եւ որուն մասին գրեցինք երէկ, ձերբակալուած էր ամիս մը առաջ եւ Ապրիլ 26ին պիտի դատուի կեղծ անցագիր կրելուն համար։ Իր փաստաբանները՝ Անթոնիօ Քօէն եւ Ալպէռ Ֆուռնիէ ընդհանուր դատախազին ներկայացուցին բողոք մը, անոր համար որ Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէնութիւնը կէլլերը ներկայացուցած էր իբրեւ Գ. Միջազգայինի գանձապահը։*

Նոր որոշում մը Իւրս աշխարհներու մասին

Թրքական կառավարութիւնը նոր որոշում մը տուաւ սահմանը անցնելով ամառը Թուրքիոյ եւ ձմեռը Միջագետքի մէջ ապրող կարգ մը արաբ եւ քիւրտ աշիրէթներու մասին։ Այս որոշման համեմատ, յիշեալ աշիրէթները անգամ մըն ալ պիտի չկրնան Թուրքիոյ հողերը մտնել։ Հակառակ պարագային պիտի արգիլուին։ Թուրքիայէն ալ այս կերպով ո՛չ մէկը պիտի կրնայ Միջագետքի մէջ մնալ։

Միւս կողմէ հետապնդումներ կը կատարուին սահմանը անցնող Միջագետքցիներու մասին, որոնք արշաւանք մը կատարած էին վերջերս։

Իտալական վեհին շուրջ

Հակառակ թերթերու հրատարակութիւններուն, պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ մինչեւ հիմա տակաւին ուղղակի ո՛չ մէկ բանակցութիւն տեղի ունեցած է Իտալիոյ եւ Եուկօսլաւիոյ միջեւ։ Այս առթիւ կարգ մը դժուարութիւններ կան դեռ, որոնք չեն հարթուած։ Գլխաւորը այն է որ իտալական կառավարութիւնը բացարձակապէս կը հակառակի խնդրոյ առարկայ դարձնել Թիրանայի դաշնագիրը, որ, կ'ըսէ, ոեւէ կապ չունի Սերպիոյ հետ։ Մինչդեռ բուն վէճը ծագեցաւ այդ դաշնագրին պատճառով։

«Ճօռնալէ տ'Իթալիա», որ վերջերս միշտ գգայացունց լուրեր հրատարակեց Սերպիոյ զինուորական պատրաստութեանց մասին, իր վերջին թիւին մէջ կուտայ հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները, զորս կը հրատարակենք վերապահութեամբ.—

«Եուկօսլաւ պատերազմական նախարարութիւնը 800 միլիոն տինարի բացառիկ վարկ մը ստացած է՝ մեծաքանակ զինուորական հանդերձեղէն եւ կօշիկ գնելու համար։ Ասկէ զատ, զէնքերու և ռազմանիւթի գնումները կը շարունակուին։ Վերջերս Տալմացիոյ կրավօզա նաւահանգիստը ցամաք հանուեցան Լիէժէն ղրկուած մեծաքանակ ռազմանիւթեր. ասոնք են՝ 26,832 մաուզէր հրացան, 27 մնաուկ զնդացիր եւ ռազմանիւթ պարունակող ուրիշ շատ մը մնաուկներ։

Այս գնումներուն մեծ մասը կատարուած են միջնորդութեամբը խմբակի մը, որուն վարիչներէն մէկը փարիզ կը մնայ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՇԻՐԱԿԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանէն Գերմանիոյ ճամբով փարիզ հասան երկու պատուիրակներ՝ Պ. Պ. Ց. Գասպարեան եւ Ա. Թալխասեան, որոնց առաջինը Լէնինականի մանարանին մնօրէն եւ շիրակի ելեկտրականին վարիչն է, երկրորդը՝ գլխաւոր ճարտարապետ «Շինարար» ընկերութեան։

Առջի օր կէսօրէն վերջ «Հայաստանի երկրաշարժէն աղետեալներու օգնութեան կոմիտէն» ժողով գումարեց, լսելու համար այս պատուիրակներուն Թելադրութիւնը՝ կոմիտէի տրամադրութեան տակ գտնուած գումարին գործածութեան մասին։ «Հ. Ե. Ը. Օ. Կ.»ն ցարդ հանգանակած է 20,000 անգլ. ոսկի (մօտ 2,500,000 ֆրանք)։

Հարտարապետները յայտնեցին թէ այս գումարը օգտագործելու լաւագոյն եղանակն է՝ շիրակի վերաշինութեան համար գնել *քար տաշելու եւ աղացելու գործիքներ, քարերը շէնքերու վրայ բարձրացնող բեռնաբարձներ, աւազ եւ կիր պատրաստելու գործիքներ և այլ շինարարական զանազան գործիքներ։*

Ժողովը իւրացուց այս Թելադրութիւնը։ Յատուկ մասնախումբ մը ֆրանսաբնակ հայ ճարտարապետներու եւ ճարտարագէտներու կարծիքն առնելով պիտի աշխատի լաւագոյն պայմաններով գնել յիշեալ մեքենաները եւ Հայաստան ղրկել։

Պ. Պ. Գասպարեան եւ Թալխասեան հայկ.կառավարութեան կողմէ ղրկուած էին Գերմանիա, որ ինչպէս յայտնի է, 300 միլիոն մարքի վարկ բացած է Խորհրդ. Միութեան։ Այս վարկէն Հայաստանի բաժին ինկած է միայն 2,400,000 մարք, սակայն մասնաւոր ջանքերով կարելի եղած է գայն բարձրացնել 3,400,000 մարքի (20 միլիոն ֆրանքէն աւելի)։ Այս գումարին 100ին 50ով մեքենաներ ապսպրուած են Լէնինականի մանարանին համար, որ Թուսիոյ ամենամեծ մանարանը դառնալու վրայ է, 100ին 25ով մեքենաներ՝ Ղանթարի եւ Ալլաճվերտիի պղնձաձանքերուն համար, 100ին 20ով՝ ելեկտր. մեքենաներ, 100ին 5ով շինութեանց յատուկ մեքենաներ։

⁂ Մարտ 28ի առտուան ժամը 2,35ին Լէնինականի մէջ երկրաշարժի Թեթեւ ցնցումներ զգացուած են։ Վնասներ չկան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դրամատունը Ապրիլ 22ին պիտի վերադարձնէ պանք տը ֆրանսի 18,350,000 ոսկեղրամը, ձոյլ ոսկիի ձեւով։ Դրամատունը դեռ չէ որոշած Թէ ի՛նչպէս պիտի օգտագործէ այս Թանկագին մետաղը։

ՎԱՐԾԱՐԱՆ ԿՈՑՐԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՄԲԵՐՈՒՆ։— Հայաստանի կառավարութիւնը ձեռնարկած է բոլոր գաւառներու մէջ արձանագրելու կոյր, խուլ եւ հիմար որբերը, անոնց համար յատուկ վարժարան մը բանալու նպատակով։

ԱՀԱԲԵԼԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ։ — Մարտ 30ին կոտայքի շրջանէն (Հայաստան) Թեղրաբեկ գիւղացի Շահպազեան, հարսը՝ Սիրանուշ, աղջիկը՝ փառանձեմ, փեսան՝ Տիգրան Տէր Խաչատրեան խումբ կազմած քանաքեռ կ'երթային ամուսնալուծելու համար Տիգրանի եւ փառանձեմի պսակը։

Ձամբան, վայրագ փեսան դանակով մը կը մորթէ իր կինը՝ 18 տարեկան փառանձեմը, կը ձեղքէ աներոջ՝ Գէորգի փորը, կը վիրաւորէ Սիրանուշը։ Ցետոյ կը ներկայանայ ոստիկանատուն եւ կը խոստովանի ոճիրը։

ՅԱՎԱՐԱԿԱՆ ՂՈՀՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՐՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ը.

Ամէն անգամ որ Ամերիկայի մէջ ընդհանուր ընտրութիւններ կը տեղի ունենան, ամէն անգամ որ նոր նախագահ մը կ՚ընտրուի, ամէն անգամ որ նոր կառավարութիւն մը կը կազմուի, ամէն անգամ որ նոր կոնկրէս մը կը գումարուի, ամէն անգամ որ նոր օրէնքներ կը սահմանուին, ամէն անգամ որ նոր հարկեր կը դրուին, ամէն անգամ որ նոր ծրագիրներ կը գործադրուին, ամէն անգամ որ նոր ուղղութիւններ կը հետապնդուին, ամէն անգամ որ նոր ձեռնարկներ կը ստանձնուին, ամէն անգամ որ նոր ազդեցութիւններ կը զգացուին, ամէն անգամ որ նոր ուժեր կը ստեղծուին, ամէն անգամ որ նոր գործիչներ կը ծագին, ամէն անգամ որ նոր ոգի մը կը փչէ ազգին մէջ, ամէն անգամ որ նոր կեանք մը կը սկսի, ամէն անգամ որ նոր յոյսեր կը ծլին, ամէն անգամ որ նոր ապագայ մը կը ստեղծուի, ամէն անգամ որ նոր դարաշրջան մը կը բացուի, ամէն անգամ որ նոր էջ մը կը գրուի, ամէն անգամ որ նոր պատմութիւն մը կը սկսի, ամէն անգամ որ նոր ճակատագիր մը կը կերտուի, ամէն անգամ որ նոր հայրենիք մը կը ստեղծուի, ամէն անգամ որ նոր ազգ մը կը ծնի, ամէն անգամ որ նոր մարդկութիւն մը կը ծնի, ամէն անգամ որ նոր աշխարհ մը կը ծնի, ամէն անգամ որ նոր արեւ մը կը ծագի, ամէն անգամ որ նոր լոյս մը կը ծագի, ամէն անգամ որ նոր ճշմարտութիւն

ԳՎՆԱՅԻՆ ԽՈՒՂԵՐ...

ՀԱՅՏՆԻ ԿՈՒ ՀԱՎՈՒՆ ՉՈՒՏԻՐ

— Մ՞ւր իսկ ժամն է, որ ձեզ ասում էին, թէ ձեր ձայնը ինձ համար ամենից քաղցր երաժշտութիւնն է, — ասաց Հենրիխ Հայնէ իր սիրելի աղջկան, որ նրա մօտ եկել էր ընթերցանութեան համար։

— Ես ոչինչ չեմ ասել, հայրիկ, — պատասխանեց աղջիկը։ — Ես միայն ասացի, որ ձայնս շատ գեղեցիկ է։

— Ուրեմն դու ինքդ էլ գիտես։

— Ինչպէս չգիտենամ, հայրիկ։ Ես ամէն օր լսում եմ, որ ինձ գովում են։

— Ճիշտ ես ասում, աղջիկս։ Ես էլ ամէն օր լսում եմ, որ ինձ գովում են։ Ինչպէս որ դու ես գիտակցում, որ ձայնդ գեղեցիկ է, այնպէս էլ ես գիտակցում եմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ։ Ես ինձ համար ոչ մի կասկած չունեմ այդ մասին։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Հոմերոսը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Գէօթէն մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Շէքսպիրը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Շիլլերը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Բայրոնը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Պուշկինը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Լերմոնտովը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Գոգոլը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Տոլստոյը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Դոստոևսկին մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Չեխովը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Գորկին մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Մայակովսկին մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Եսենինը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Ալեքսանդր Բլոկը մեծ բանաստեղծ է եղել։ Ես գիտեմ, որ ես մեծ բանաստեղծ եմ, ինչպէս որ գիտեմ, որ Անդրէյ Բելին

Այս խմբակը բանակցութիւններ կը կատարէ Ֆրանս. տուներուն հետ 120,000 հրացան եւ 120 միլիոն փամփուշտ գնելու համար։

«Սերպ կառավարութիւնը կը բանակցի սպանիականնաւային ընկերութեան մը հետ՝ խոշոր թորփիլահալածներ գնելու համար, եւ բացի ալպանական սահմանէն, ուրիշ ուղղութեամբ ալ զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Ալպանական սահմանին վրայ համախմբուած են 10,000 ոստիկան զինուորներ, որոնց պաշտօնն է կարգը պահպանել գատ, ի հարկին զինուորական գործողութիւն մը կատարել ալպանական հողին վրայ։ Ալպանիայէն բազմաթիւ վարիչներ կը հասնին Պելկրատ, ուր յաճախակի խօսակցութիւններ կ'ունենան արտաքին նախարարութեան փոխանորդին եւ սպայակոյտի պետին հետ»։

Կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Շանկայէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ ազգայնականներու շարքին մէջ հակապոլշեւիկ հոսանքը հետզհետէ մեծ համեմատութիւններ կը ստանայ Չինաստանի մէջ։ Մասնաւորաբար Զանկ-Քայ-Շէքի կողմնակիցները աւելի սերտ շփումի կ'ունենան հիւսիսայիններուն հետ՝ հակապոլշեւիկ գետնի վրայ միասին գործելու համար։ Ազգայնականներու վերջերս կրած պարտութիւնները եւ հիւսիսայիններու յաղթանակը այս տեսակէտով շատ նշանակալից են։ Հիւսիսայինները գրեթէ առանց կռիւի վերագրաւեցին Չին-Քիանկը, անցան գետը եւ մտան Փու-Քէու։

Ոստիկանութեան նոր տնտուչը

Նախարարական խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ ներքին նախարար Ալպէո Սարօ վաւերացման ենթարկեց ոստիկանական վարչութեան մէջ մտցուած կարգ մը փոփոխութիւններ, որոնց մասին գրեցինք արդէն։

Ասպէս, Սէնի ոստիկանական տեսուչ կը նշանակուի՝ ներքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղար եւ Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէն Պ. ժան Քիափ, այժմու տեսուչ Պ. Մօրէնի տեղ, որ հանգստեան պիտի կոչուի։

Պ. Քիափ ծնած է Քորսիքայի Ասաչչիօ քաղաքին մէջ 1878ին եւ 1899էն ի վեր կը պաշտօնավարէ ներքին նախարարութեան մէջ։ Իրեն տեղ Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէն կարգուեցաւ Պ. Ռիշնար։

Կարգ մը ուրիշ փոփոխութիւններ եւս կատարուեցան։

Նոր տեսուչը պաշտօնի պիտի ձեռնարկէ յառաջիկայ Մայիս 10ին։

Փաթկալօսի դատավարութիւնը

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ նախարարական խորհուրդին որոշումով նախկին դիկտատոր զօր. Փանկալօս պիտի դատուի հելլէն խորհրդարանին կողմէ, համաձայն Սահմանադրութեան։

*** *Վէնիզելօս Ռնիսէն Յունաստան մեկնեցաւ։*

Ֆրանսացի ծովակալը Դամասկոսի մէջ

Մերձաւոր Արեւելքի չուրերը այցելող ֆրանս. տորմիղիկը խարխս նետեց Պէյրութի առջեւ։ Ծովակալ Պուի եւ իր սպայակոյտը գացին Դամասկոս, ուր մարզպան Փոնսօ հացկերոյթ մը տուաւ իրենց ի պատիւ։

Ռօշէթ ազատ արձակուած

Ելմտական կարգ մը թերթերու վարիչ ծանօթ Հանրի Ռօշէթ, որ վերջերս իր աշխատակիցներուն հետ ձերբակալուած էր իբրեւ խարդախ եւ խաբեբայ, կեղծ արժեթուղթերով 40 միլիոն ֆրանքի զեղծում կատարած ըլլալու ամբաստանութեամբ, առջի օր առժամապէս ազատ արձակուեցաւ, վճարելով 200,000 ֆրանք երաշխաւորագին։

Ռօշէթ կը յայտարարէ թէ այս երրորդ անգամն է որ զոհ կ'երթայ զրպարտութիւններու։ Ձատկէն վերջ Սալ Վակրամի մէջ հրապարակային վիճաբանական ժողով մը պիտի սարքէ, հրաւիրելով իր բոլոր հակառակորդները, որոնց ամբաստանութիւնները պիտի պատասխանէ ջախջախիչ փաստերով։ Ի հարկին նոյն կարգի հաւաքոյթներ պիտի կազմակերպէ Փարիզի բոլոր թաղերուն մէջ, որպէս զի ժողովուրդը միանգամ ընդ միշտ համոզուի ճշմարտութիւնը եւ իր անմեղութիւնը։

Տեւողութեան մրցանիշը

Ամերիկացի երկու օդանաւորդներ՝ Պէրթ Աքոսթա եւ Քլարէնս Զէմպըլէյն առջի օր կոտրեցին տեւողութեան մրցանիշը, օդին մէջ մնալով 51 ժամ եւ 12 վայրկեան։ Ամերիկեան վերջին մրցանիշն էր 38 ժամ 30 վայրկեան։ Մայիս 1ին երկու օդանաւորդները պիտի փորձեն Նիւ-Եօրքէն Փարիզ գալ մէկ թռիչքով։

Ուրական եւ փոթորիկ ամէն կողմ

Միջերկրականի ափրիկեան եզերքներուն վրայ երկու օրէ ի վեր սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ։ Մէլիլայի առջեւ խրեցան անգլ. բեռնաբարձ նաւ մը եւ ուրիշ բազմաթիւ նաւեր։ Օգնութեան փութացող քանի մը նաւեր ևս ընկղմեցան։ Ընդհանուր կորուստ կը հաշուուի 50 միլիոն փեզեթա։ Սպանիոյ հարաւային եզերքներուն վրայ եւս նոյն կատաղութեամբ փոթորիկ կը տիրէ։ Մալակայի մէջ բազմաթիւ բացօթեայ կապելաներ քանդուեցան։ Կարմրորակ անձրեւ մը տեղաց եւ աւազ հինգշաբթի թափորները չկատարուեցան։

** *Սանթիակօի (Շիլի) մէջ երկրաշարժ պատահեցաւ. սեռան 50, իսկ վիրաւորուեցան 100 հոգի։ Երկրաշարժէն վերջ մեծ հրդեհ առաջ եկաւ եւ Շիլիի մայրաքաղաքին մեծ բազմաթիւ շէնքեր այրեցան։ Ցնցումներ զգացուած են նաեւ Արժանթինի մէջ։*

** *Արքանսասի եւ Թէքսասի (Ամերիկա) մէջ ահռելի ուրագան մը բոլորովին քանդեց Ռաքսփրինկ քաղաքը։ Հեռագրականն հաղորդակցութիւնները կտրուած են։ 150 հոգի աղէտին զոհ գացած են։ Հարիւրաւոր ուրիշներ մեռած են շրջակայ գիւղերուն մէջ։ 50 դիակներ հանուած են փլած տուներէ մը։*

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսահպատակ *գործած են՝* Գառնիկ Պոմպեան, *նախկին լիւնատպատ Արեւելեան Լեգէոնին մէջ, ծնած Խարբերդ 1895 Յունուար 16ին, անչափահաս աղջիկը եղիսաբէթ՝ ծնած Պոլիս 1922 Օգոստ. 17ին, եւ կինը վերջին ընծեան, ծնած Պոլիս՝ 1905 Մայիս 20ին։ Կը բնակին Մարսէյլ։*

Որդիկ Փոլ Յեան, *ակնատաշ, ծնած Պոլիս 1875 Ապրիլ 17ին կը բնակի Փարիզ։*

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ALINA

18, RUE DE LA SORBONNE, PARIS (5e)

Մօտաւորապէս հինգ տարիէ ի վեր մեր յաճախորդներուն թիւը օրէ օր աւելցաւ։ Ասիկա ապացոյց մըն է որ խղճմտանքով կ'աշխատինք։

Մեր օտար յաճախորդներուն քով կ'ուզենք բազմաթիւ Հայեր տեսնել։ Ճաշարանին սրահը ընդարձակեցինք եւ խոհանոցին մէջ նոր դրութեամբ կարգադրութիւններ ըրինք, ամէն մարդու հանգիստ եւ մաքուր կերպով ծառայութիւն մատուցանելու համար։

ՈՒՆԻՆՔ ՆԱԵԻ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՍՐԱՀ

Օր մը հրամմեցէք եւ բաղդատեցէք մեր հայկական ճաշարանը ուրիշներու հետ։

Գ. Յ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, Փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

ԽՄԵՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱՓԵՑԷՔ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ

ՀՈՏԱԻԷՏ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ

ԵԱՎՐՈՒԻ ԹԷՅԵՐԸ «THÉ YAVROU»

Շատատատուած 1880ին

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

ՆԱՓՈԼԻ 1906ի ՅՈՒՅՆՎԱՆԴԷՍԻՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԱԾ

ԵԻԻՊՏՈՍ.— Գառնիկ Պահլավան 7 Mahmoud Pacha El Falaki Alexandrie

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Միհրան Սարգիսեան 14 Rue Philonos le Pirée

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Կ. Աֆէեան եւ Ընկ. Վառնա

ԻՏԱԼԻԱ.— Zovighian Setrak, Via Mentana 27 Padova

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Tamer Frères Boite Postale N° 84

ԹՈՒՆՈՒՍ.— Daniel Cartozo Rue de Tunis Bizerte

ՄԱՐՕԿ.— Elbaz Frères Boîte Postale 299 Casablanca

PARIS.— O. Papadopoulo 18 Rue Poule Paris XVIII

NICE.— J. Ciais 5 Rue Dabray

Գնումներու եւ ամէն տեղեկութեանց համար թղթակցութիւնք ուղղել նաեւ Comptoir des THÉS YAVROU 23 Rue Senac Marseille (B. du R,)

"ՊԼԱՆՇԷԹ,,Ը ՀԱՅ ԲԵՄԻ ՎՐԱՅ

փարիզի հայ տրամաթիք թատերախումբին կողմէ
ղեկավարութեամբ՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ
վաղը, Ապրիլ 17 Ջատկի կիրակի գիշերը ժամը 8ին 9ին
Sociétés Savantesի թատրոնին մէջ (8 Rue Danton)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ազատամարտի Սերունդ խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 19 Rue St. Sulpice, Métro Odéon։

Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրխտափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *18 Ապրիլ երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ուկէսին սովորական հաւաքատեղին։*

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ «Վարուժան» խումբի ընկեր. ժողովը՝ 18 Ապրիլ, երկուշաբթի առտուան ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ.Յ.Դ. ՊՈՒԱ-ՔՈԼՕՄՊԻ «Նահապետ» խումբի ժողովը այսօր երեկոյեան ժամը 8ին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը սիրոյ պահանջ է։

ՇԱՎԻԼԻ եւ շրջակայքի Արդուհեան խումբը ժողովի կը հրաւիրուի Ապրիլ 18ի երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

«ԲԱՐՁՐ-ՀԱՅՔ»ի հայրենակցական միութեան սարքած վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, 18 Ապրիլ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պիյեանքուռ նախկին Մոսկուական Ճաշարանը, 41 Rue de St. Cloud. Փոխ տ'օթէօյլէն եւ փոխ տը վէրսայլէն առնել թիւ 32 հանրակառքը եւ իջնել փլաս Նասիոնալ։ Շահած թիւերը թերթերով պիտի յայտարարուին։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՄ՝ կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Շամմնի կոմիտէին կողմէ՝ վաղը՝ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին սալ տը Գոնֆերանսի մէջ։ Նուագ (Ճազ. պանտ)։ Մուտք 2 ֆրանք։

ԾԱՆՕԹ.— Մուտքի տոմսերէն շահող թիւը կը ստանայ մէկ շիշ շամփանեա։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Մխիթեան Գանթարճանէ իր հասցէն յայտնել «Յառաջ»ի խմբագրութեան։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻԻ
ՄԱՀԱՑՈՒ ՍԷՐԸ
(ցնցող պատմուածք
գնչուներու կեանքէն)
ԴԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ L. Mozian*ի*, 18, Quai Beaubourg, Joinville - le - Pont (Seine) France.

ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վարձու ևն պարտէզներով շրջապատուած երկու շէնքերու մէջ բազմաթիւ սենեակներ, խոհանոցով եւ առանց խոհանոցի, կարասիով եւ պարապ, կայարանին մօտ եւ թրամվայի գիծին վրայ։ Երթեւեկութեան մեծ դիւրութիւն։ *Թուէն՝ կառատը Լիոնէն (15 վայրկ.) եւ 104 թիւ թրամվայ* Concorde և St. Michelէն։

Դիմել՝ H. Papazian*ի*, 49—51 Rue Raspail, Altfortville (Seine)։

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄԷՍԷՐԵԱՆ*ի*
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները։ Երակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ՍԱԿԱՐԱՆ

15 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Ոսկերլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	25
Թրքական Ոսկի	L. Trq.	12	80
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	50
Լեվա	100 ֆաար Léva	18	50
Տրախմի	» Drachme	34	—
Լիր	» » Lire	126	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Զուից.	» Frc. Suisse	491	25
Լէյ	100 ֆաար Ley	15	60
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	92	—
ԱՐԺԵԹՈՒՊՔ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3050	—
»	II »	1950	—
»	III »	1550	—
Ինումնի երկթ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ ԱՆԱՐԱՏ ՈՋԽԱՐԻ ԿԱՔՈՎ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒ ԱՂՈՒԱԾ
կը գտնուի Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Ամբողջ Ֆրանսայի համար մեծաքանակ եւ մանրաքանակ յատուկ գին մեծաքանակ գնողներուն
Պատմաններու եւ Ապսպրանքներու համար դիմել՝
MAISON K. CHAHLAMIAN
15, Rue Longue des Capucins, 15 — MARSEILLE
Téléphone : 5—78 Colbert

ԿՐԱՄՈՖՕՆԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՁԱՏԿԻ առթիւ պատրաստուած լաւ Ձէօրէք, փաքլավա, թել եւ էքմէք քատայիֆներ եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։ Առաջնակարգ ապուխտ եւ երշիկ։
Ինչպէս նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ նպարեղինաց լաւագոյնը գեղչեալ գինով պիտի գտնէք։
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ*ի* *քով՝*
28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro : Belleville Tramway 5 et 26

ՁԱՏԿՈՒԱՆ ԵՐԿՈՒ ՕՐԵՐՈՒՆ ՄԻԱՅՆ
ԱՐԱՔՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁԱՏՈՒՆԸ
9, Rue Papillon, Paris (9e)
բացառիկ զեղչ մը ըրած է իր արդէն շատ դիւրամատչելի բոլոր գիներուն վրայ։ փութացէք օգտուիլ առիթէն։
Métro : CADET կամ POISSONNIÈRE

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՆԱԳԷՍ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35Ֆ. 70Ֆ. 140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ » »
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 ալ. 10 ալ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 Ֆ. 200Ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԱՊՐԻԼ 1927
17 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 314
ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՆՊԷՍ ԻՆՉՊԷՍ ՁԱՏԻԿԻՆ

Մէկուէ դնելով քրիստոնէական կեղեւը, Զատիկը այս ժողովուրդին համար ունի նշանակութիւն մը որ գուտ հայկական է: Գարունի եւ ծիծաղի ճառագայթ մըն է ան: վերանորոգման նախատօնակ մը, որ կը կրկնուի ամէն տարի, եւ դարերէ ի վեր:

Իւն ժողովուրդին հասկցած Զատիկը չի պարփակուիր ան քառակուսի պատեանին եւ քարացած հանգանակին մէջ, որոնք պարտադրուած են կրօնի վարդապետներուն կողմէ, եւ որոնց ուռուցիկ եւ անամէջ արտայայտութիւնները կը տեսնենք «բարձր դաս»ուն մէջ, կղերական թէ աշխարհական: Մեր հայրենի աշխարհին երկինքն ու հողը, ջուրն ու լեռները ուրի՛շ համայք մը ցանած են այս կրօնական տօներուն վրայ: Նոյն իսկ ատենին փիլիսոփայութիւն մը ներշնչած են անոնց, աւելի մարդկային, եւ քիչ մըն ալ հեթանոսական, եթէ կ'ուզէք:

Այդպէս է որ, մինչ ուրիշները եւ «ազնուականները» կը գոհանան պաշտօնական արարողութիւններով, հայ ժողովուրդը իւն յատուկ աւանդութիւնները կը վերակենդանացնէ այդ օրը: Ի խայտայ ինչպէս մանուկ մը, եւ կ'ուզէ որ ամէնքն ալ ուրախ ըլլան ինչպէս ինքն է:

Գիտենք. այսօր ինքզինքը զրկուած կը զգայ այդ բոլորէն, ինչուած՝ եօթը ովերու վրայ, առանց սեփական բոյնի եւ առանց հարազատ արեւի, տարուբեր՝ աշնան տերեւներու պէս: Բայց, չի վհատիր: Եթէ վհատէր, շատոնց մոռցած կ'ըլլար եկեղեցիները Զատիկը, եւ կը դառնար հողմավար հօտ մը:

Որովհետեւ, այն Զատիկը որ կը տօնուի այսօր, մէկ ուան պատմութիւն է: Իսկ հայ ժողովուրդը զատիկներու շատուածով չէ որ հասեր է մինչեւ մեր օրերը, այլ իր հարատեւ արժէքին հաւատքովը: Այն հաւատացեր է գաղափարի մը, ինչպատ, բայց հաստատ, եւ այդ հաւատքով ալ կը քալէ ի համբան, երբեմն յոգնաբեկ ու մոայլ, մերթ յուսալից եւ կատուն, բայց միշտ անսասան:

Ապահովաբար հայ ժողովուրդը այսօր կ'ունենար տարբեր նախատեսիր, եթէ աւելի կանուխ հասած ըլլար ազգային գիտակցութեան այն աստիճանին, ուր կը գտնուի այժմ: Անոր սրտին մէջ խոր արմատներ ձգած են ինքնավստահութիւնն ու հաւատքը, բայց կողմնացոյցը լարուեր է տարբեր ուղղութեամբ: կրօնի վարդապետները զայն զարձուցեր են նկուն եւ դիւրակառ: Ապրելու խորհրդանշանը եղեր է համակերպութիւնը: կորովը ջլատուեր է անիմաստ վատնումներով: Եւ այդ համբուն վրայ, շատ աւելի ծանր կորուստներ է կրած, դարերու ընթացքին, քան իր ազատագրական պայքարի ընթացքին:

Հաշուեցէք անգամ մը, մեր տուած զոհերը՝ քրիստոնէութեան համար, եւ այն ինչ որ ունեցեր ենք, օտար լուծ մը թօթափելու եւ ազատ հայրենիք ստեղծելու համար: կարելի չէ համեմատութեան դնել երկուքը: Ցաճախ յուսահատական կանչեր կ'արձակենք, ազգային դատի ձգձգման, քառասուն տարուան կիսատար պայքարի մը մասնակի անյաջողութեան համար: Բայց կը մոռնանք որ, երկու հազար տարի հաւատացեր, չարչարուեր ու կոտորուեր ենք Զատիկներու համար, եւ չենք վհատած: Ընդհակառակն. նորէն պատրաստ ենք զոհուելու:

Ինչո՞ւ այսպէս: Եւ ո՞րն է աւելի մատչելի ու իրական, Մեսիային գալո՞ւստը, թէ հայ ժողովուրդին ազատագրումը:

Եթէ հայ ժողովուրդը իր զատին հաւատար այնպէս ինչպէս հաւատաց Զատիկին. եթէ, կ'ըսենք, իր կերպարանքն ըլլար այնքան ամրակուռ եւ միակամ ինչպէս կրօնական հաւատալիքներու առթիւ, այսօր իր մանուկները կարմիր հաւկիթ ներկելէն զատ, Մէյնի ափերուն վրայ, գործարաններու ծուխին ու մուրին մէջ, օտարոտի թոթովանքներ փոխանակելով իրարու հետ:

Անսպառ եռանդ, անհաշիւ հարստութիւն, արիւն եւ աւեր՝ ի փառս խորհրդաւոր փիլիսոփայի մը որ մսուրին մէջ ծնաւ, ինչպէս կ'ըսէ աւանդութիւնը: Բայց մանրակրկիտ քննութիւն, գիտութեան շարժուձեւեր, հառաչանք եւ ընկրկում, երբ խնդիրը կը վերաբերի ժողովուրդի մը որ մսուր մը անգամ չունի:

Ինչո՞ւ այս հակասութիւնը:

Կամ այն է որ այս ժողովուրդը նախասահմանուած է միայն կրօնի համար մարտնչելու եւ կոտորուելու: Եւ կամ, իր հարազատ ձայնը չեն ներկայացներ անոնք որ «ամէն բան կորաւեցուցի հոգեբանութեամբ կը շարժին, եւ կէս ճամբէն ետ դառնալու միտումներ կ'ունենան:

Բեթղեհէմի առաքեալն անգամ պիտի զարմանար այս հակասութեան վրայ, քանի որ ան ալ յառաջապահն էր գաղափարի մը, եւ տեսաւ թէ միայն լերան քարոզը բաւական չէր, «Երկրորդ Թագաւորութիւնը» հաստատելու համար:

Քրիստոնէութեան աշխարհակալութենէն հազար անգամ հուազ կորուստ պիտի արժէր ո՛ր եւ է ժողովուրդի փրկութիւնը, եթէ չպակսէր այն հաւատքը որ Զատիկներ կը ստեղծէ: Գիտակցութեան եւ կամքի խնդիրներ են երկուքն ալ: Ո՛րքան աւելի արթնցած, հասունցած է ժողովուրդ մը եւ կը հասկայ իր ճակատագրին, այնքան շուտ կ'ունենայ իր վերածնութեան եւ ստեղծագործութեան գարունը:

Իր իսկական Զատիկը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Հայրենիք» (3 ապրիլ) խօսելով 15—20,000 հայ գաղթականներու Սուրիա տեղաւորման մասին, դիտել կուտայ.

— «*Մեծապէս ցաւալի է, որ նոյն Ազգերու Լիկան մինչեւ այժմ պահանջուած դրամական միջոցներ չգտաւ իրագործելու համար իր մէկ ուրիշ ծրագիրը, որ կը կրէ Նանսէնի անունը եւ որուն համաձայն 15,000 հայ գաղթականներ, դիւրաւորապէս Յունաստանէն եւ մասամբ Բուլկարիայէն, պիտի տեղափոխուէին Հայաստան:*

«*Ազգերու Լիկան, առանց գոհացուցիչ երաշխիքներ ստանալու չուզեց դրամ վստահիլ Խորհրդային կառավարութեան, իսկ վերջինս ալ չուզեց պահանջուած երաշխիքները տալ:*

«*Եւ այսպէս Ջուրն ինկաւ ծրագիր մը, որուն վրայ ամանք այնքա՛ն յոյսեր էին դրած:*

«*Ու մինչ հայ գաղթականները Հայաստան փոխադրելու այս ծրագիրը ձախողանքի կը դատապարտուի Խորհրդային եւ ոչ-խորհրդային աշխարհին կողմէ, անակնկալ կերպով մէջտեղ կը նետուի Սուրիոյ մէջ հայ գաղթականները հաստատելու «աւելի գործնական» ծրագիր մը, որուն իրականացման համար պահանջուած դրամին կէսը անմիջապէս կը գտնուի, իսկ միւս կէսն ալ շուտով գտնելու ապահովութիւններ կը տրուին:*

«*Անիկա աւելորդ անգամ մը ցոյց կուտայ, որ զրամատիրական Արեւմուտքը պարզապէս չուզեր զոհողութիւններ ընել հայ գաղթականները Հայաստան փոխադրելու համար, մինչդեռ տրամադիր է զանոնք վերջնականապէս տեղաւորելու այն երկիրներու մէջ, որոնց տէրերը շահագրգռուած են ունենալ Հայերու պէս տքնաջան, շինարար եւ խնայասէր տարր մը: Եւ երբ Հայաստանի Խորհրդային կարճամիտ ու հայրենադաւ վարիչները պինդ գոցեր են Հայաստանի դռները հայ գաղթականներուն առջեւ եւ անոնց փոխադրութեան խնդիրը դարձուցած են իրենց համար զրամ շորթելու միջոց միայն, երբ հայ տարագիր բազմութիւնները սկսած են արդէն յուսահատիլ իրենց ներկայ անկայուն վիճակէն ու Հայաստան երթալու մօտիկ կարելիութենէն, ինչո՞ւ զարմանալ, եթէ այդ տարագիր զանգուածները ուղեն ի վերջոյ ընդառաջ երթալ Ազգերու Լիկաւի նոր ծրագիրներուն՝ տեւականօրէն հաստատելու համար զիրենք մայր հայրենիքէն հեռու երկիրներու մէջ:»*

ՀՆԱԴԻՏ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐԵՒԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.— Իելեան Նահանգներուն մէջ նիւ եորքի իմամլսարանները էն խումբ մը ուսուցչապետներ պոլիս եկած եւ դիմած են կառավարութեան, խնդրելով որ արտօնութիւն տրուի հնագիտական քննութիւններ կատարել Արեւելեան նահանգներուն մէջ: Լուսերս պիտի սկսին գործի:

ՍԵՐԳ կարեւոր անձնաւորութիւններ մօտ օրէն էնկիւրի պիտի երթան՝ Թուրքիոյ հետ հաշմանդամութիւն մը կնքելու համար:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ հեռաձայնի աշխատաւորուհիները պէտք է տասնըմէկ լեզու խօսին: Այսպէս որոշած է Երուսաղէմի հեռաձայնի տնօրէնութիւնը: Այդքան լեզու չգիտցող աղջիկները չպիտի կրնան մրցումին մասնակցիլ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Տնտեսական տագնապը աւելի մեղմացած

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութեան համաձայն, Ապրիլ 14ին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 68,417, որոնց 49,323ը այր եւ 19,094ը կին: Անցած շաբաթ այս թիւն էր 70,381. որով մէկ շաբթուան մէջ 1964 նպաստընկալներ պակասած են: կարելի չէ եղած գործ հայթայթել 77,970 անգործներու: Անցած շաբաթ այս թիւն էր 80,741, որով տրամադրելի անգործ բանուորներու թիւը 2700 պակասած է:

Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 580, տեղաւորման գրասենեակներուն կողմէ 1031, ընդամէնը 1611 օտար բանուորի գործ հայթայթուած է մէկ շաբթուան մէջ:

Նոյն ժամանակամիջոցին մէջ Ֆրանսա մտած են 23 օտար բանուորներ (13 Պելճիքացի, 10 Իտալացի) հողագործութեան մէջ աշխատելու համար: Իսկ Ֆրանսայէն մեկնած են 1891 օտարականներ (519 Իտալացի, 330 Լեհ, 321 Սպանիացի 246 Չէխօսլովաք եւլն):

Ելմտական նախարարութեան հրատարակած վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ թէ 1927ի առաջին երեք ամիսներու ընթացքին տուրքերէն հասոյթ գոյացած է 8,251,331,000 ֆր., անցած տարուան նոյն ժամանակամիջոցին հետ համեմատելով 1,029,602,000 ֆրանք աւելի:

Մաքսային տնօրէնութեան վիճակագրութեան համաձայն, 1927ի առաջին եռամսեայի Ֆրանսա ներածած է 13,272,944,000 ֆրանքի ապրանք, այսինքն անցած տարուանէն մէկուկէս միլիառ պակաս, իսկ արտածած է 13,899,403,000 ֆրանքի ապրանք, անցած տարուանէն 741,217,000 ֆրանք աւելի: Ներածումներուն հետ բաղդատելով արտածումները 726,459,000 ֆրանք աւելի եղած են:

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ Ֆրանսայի մէջ տնտեսական կեանքը հետզհետէ կը վերածնի եւ տագնապը բոլորովին կորսնցուցած է իր թափը:

Էնկիւրիի հաղաքապետը Փարիզի մէջ

Էնկիւրիի քաղաքապետ Ասաֆ պէյ եւ իր օգնականները՝ Խայրի եւ Զիա պէյեր Փարիզ եկան՝ Ֆրանսայի քաղաքապետական կազմակերպութիւնները ուսումնասիրելու համար: Ֆրանս. իշխանութիւնները կը հիւրընկալեն զանոնք:

Ասաֆ պէյ եւ ընկերները Ուրբաթ առաւօտ ժամը 9.30ին Պուրժէի կայանէն օդանաւ նստան՝ թռիչք մը կատարելու համար Մառնի ռազմադաշտերուն վրայ: Օդանաւը կը վարէր սաւառնորդ ժէնէն:

Իտալական նաւատորմիղ ռազմախորձերը

Հռոմէն կը հեռագրէն թէ մօտ օրէն կաէթա պիտի համախմբուին իտալական նաւատորմիղ մեծ մարտանաւերը՝ զարնան տարեկան մեծ ռազմախորձերուն սկսելու համար: Ռազմախորձերուն գլխաւոր գիծերը պատրաստած են արդէն:

Կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Չինաստանի քաղաքական կացութեան մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ առաջ կուգան: Զօր. Զանկ-Քայ-Շէք, որ ազգայնական բանակները յաղթականօրէն առաջնորդեց դէպի Նանքին եւ Շանկայ, պոլշեւիկեան յեղափոխութեան մը հեռանկարէն սարսափած կ'աշխատի լեզու գտնել հիւսիսայիններուն հետ:

Մոսկուայի Գ.Մ.իջազգայինը հրատարակած է կոչ մը, ուր Զանկ-Քայ-Շէքը կ'որակուի դաւաճան չինական յեղափոխութեան, դաշնակից՝ աշխարհակալներու և թշնամի՝ բանուորական շարժումին եւ Գ. Մ.իջազգայինին:

Շեշտելով զրամատիրական պետութեանց միութիւնը ընդդէմ չինական յեղափոխութեան եւ Խորհրդ. Միութեան, կոչը կը հրաւիրէ ամբողջ աշխարհի աշխատաւորները ու ճնշուած ազգերը՝ բողոքել համաշխարհային նոր պատերազմի մը պատրաստութեան դէմ, պահանջել օտար զինուորներու պարպումը Չինաստանէն եւ ամէն միջոցներով արգիլել ռազմանիւթի եւ զինուորներու փոխադրութիւնը:

«Փրավտա» կը գրէ.— Զանկ Քայ-Շէք չինացի քավէնեաք մը եղաւ: իր կողմնակիցներն ու ինք հիմա չինական հակայեղափոխութեան կեդրոնը դարձած են: Յեղափոխութեան դէմ ելլելով, Զանկ-Քայ-Շէք Զանկ-Յօ-Լինի հետ նոյն գծին վրայ կը կենայ: Արդէն ակնարկեց թէ պիտի համաձայնի այս վերջինին հետ: Զանկ-Քայ-Շէք ապաստան կը կարդայ աշխատաւորներուն, որոնք կ'ընդունին այս հրաւէրը:

Զանկ-Քայ-Շէքի կողմէ ներկայացուցիչ մը հասաւ Թիէն Ցին, ուր տեսակցեցաւ Զանկ-Յօ-Լինի երկու գործակալներուն հետ: Մինչեւ հիմա հիւսիսային կուսակցութիւնը յաճախ փորձած էր յարաբերութեան մէջ մտնել ազգայնականներու պետին հետ, սակայն որքան ատեն որ անիկա համաձայնավարներով շրջապատուած էր, փորձերը ձախողած էին:

Ազգայնական կառավարութեան արտաքին նախարար Իո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՁԱՏԿԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ *Յառաջի* յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ Յորեքշաբթի Ապրիլ 20ին:

ԼԵՑՈՒԱԾ ԳԵՐԵԶՄԱՆ

Ո՛վ իմ հոգիս, դուն դառնօրէն անսրման,
Դուն ինչ ու թարմ՛ով խնկաճոտ գերեզման,
Ուր կան թաղուած կոյսե՛ր, կոյսե՛ր միմիայն...:

Եւ կոյսերն այն ամբողջ մեռան ինքնախտէ,
Անոնք ըսին. կեանքն ինչ տխուր դըրախտ է...
Անոնց հանգիստ ո՛չ մէկ անցորդ կը մաղթէ...:

Անուններնի՛ն... սէ՛ր, ցո՛յս, երա՛գ, իտէա՛լ...
Հովանաւոր նոճերուն տակ հիւրընկալ,
Ջինին, հոդին տակ կը նրնչեն անոնք ա՛լ...:

Դժբա՛խտ հոգիս ո՛վ գերեզման ա՛լ լեցուած,
Նոր մեռելի համար ա՛լ տեղ չըմընաց,
Մինչ մեռելներ դեռ շատ ու շա՛տ կան, աստուա՛ծ...:

Ո՞ր քոյր մարթան յօժար է քեզ սրգալու,
Պիտի գայ ո՞ր ցիսուսը քեզ այցելու,
Ա՛հ, ո՞ր մեռելն է սահմանուած յառնելու...:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄԱԿՏՈՒԻՄԸ

Ինչպէս գրած էինք, Պոլսոյ հայ հռոմէական ընդդիմադիրները Պատրիարքարանը գրաւելով, բոլոր օրկանները ձեռք առած են:

Վերջին լուրերու համաձայն, արդէն ընտրուած է Վարչական խորհուրդն ալ, ընդդիմադիր տարրերէն, եւ Յովհաննէս պէյ Ալիքսանեանի առենապետութեամբ:

Աւագանեաց Ժողովը իր առաջին նիստին զբաղեցաւ նաեւ Նազլեան Գերապայծառի խնդրով: կարճ խորհրդակցութենէ յետոյ, որոշուեցաւ դիմել կառավարութեան եւ Գերապայծառին հրաժարեցումը պահանջել:

Այս առթիւ պատրաստուեցաւ պատճառաբանեալ գրութիւն մ՝ (մազպաթա), ուր կ'ըսուի թէ, Նազլեան Գերապայծառ կը խառնակէ հայ կաթոլիկ համայնքը, կրօնքը իբրեւ գործիք ծառայեցնելով: Յետոյ դիտել կը տրուի թէ, բարեգործական եւ կրթական գործերը քմահաճ կերպով կը կարգադրուին, տունէ տուն պատցուած հանրագրութիւններով հասարակութեան մէջ երկպառակութիւն կը սերմանուի, և զանազան ուրիշ ձեռնարկներ կը փորձուին:

Նկատելով որ «Աւագանեաց Ժողով» բացատրութիւնը հին ըէժիմին կը պատկանի, նորընտիր ժողովը որոշեց փոխել իր տիպարոսը, եւ այսպէս անուանուիլ՝ «Հայ կաթոլիկ աշխարհական ընդհ. ժողով» (Թուրքիա երմէնի կաթոլիկ Ցիսմանի մէցիլիսը ումումիսի»:

Կ'ըսուի թէ Նազլեան դերապայծառ պատրաստած է քանի մը վարդապետներու դէմ:

Կառավարութիւնը անմիջապէս վաւերացուցած է նոր ընտրութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

(Ս. Իշխանյանի հարցազրույցը)

Ձեզ է, որ Հայաստանում գործում է աշխարհի միակ հայկական խորհրդային հանրապետությունը, որտեղ հայ ժողովուրդը ստեղծագործական աշխատանքի հնարավորություն ունի իր ազգային կյանքի բոլոր բնագավառներում։ Ձեզ է, որ Հայաստանում գործում է աշխարհի միակ հայկական խորհրդային հանրապետությունը, որտեղ հայ ժողովուրդը ստեղծագործական աշխատանքի հնարավորություն ունի իր ազգային կյանքի բոլոր բնագավառներում։ Ձեզ է, որ Հայաստանում գործում է աշխարհի միակ հայկական խորհրդային հանրապետությունը, որտեղ հայ ժողովուրդը ստեղծագործական աշխատանքի հնարավորություն ունի իր ազգային կյանքի բոլոր բնագավառներում։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մեր հանրապետության մասին։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մեր հանրապետության մասին։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մեր հանրապետության մասին

ՖՐԱՆՍԻԱՑԻ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀԵՏԸ

Բ.

Ցտեսություն, Լուսինդա, ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։ Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։ Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։

Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։ Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։

Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։

Ջոն-Ֆրենկլին Ադեցցոն-Բուրը

ՀԱՅԵՑ ՎԱԽՈՒՆԱՑՈՒԱԾ ՀԱՅՐԸ

Բ.

Ադամանդի մասին Լուսինդան գիտեր միայն այն, որ այդ անունով է կոչվում Ֆրանսիայի ամենամեծ ադամանդը, որ պատկանում է Ֆրանսիայի պետական գանձարանին։ Ադամանդը ներկայացնում է մեծ արժեք, և Լուսինդան ոչ մի կերպ չէր կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է պատահել, որ Ֆրանսիայի ամենամեծ ադամանդը հանկարծ անհետանա։

Լուսինդան ծնվել է Ֆրանսիայում, Ֆրանսիայում էլ նա անցկացրել է իր մանկությունը։ Նա ծնվել է Ֆրանսիայի հարավում, Ալպերի ստորոտին գտնվող մի փոքրիկ գյուղում, որտեղ նրա հայրը ունեցել է մի փոքրիկ հյուրանոց։ Հյուրանոցը շատ հին էր, և նրա հյուրերը հազվադեպ էին լինում։ Ամռանը, երբ ձյունը հալվում էր, և ճանապարհները դառնում էին անցանելի, հյուրանոցը դատարկ էր մնում։ Ձմռանը, երբ ձյունը սկսում էր գալ, հյուրանոցը նորից դատարկ էր մնում։ Միայն գարնանը և աշնանը, երբ եղանակը լավ էր, հյուրանոցը լցվում էր հյուրերով։

Լուսինդան ծնվել է Ֆրանսիայում, Ֆրանսիայում էլ նա անցկացրել է իր մանկությունը։ Նա ծնվել է Ֆրանսիայի հարավում, Ալպերի ստորոտին գտնվող մի փոքրիկ գյուղում, որտեղ նրա հայրը ունեցել է մի փոքրիկ հյուրանոց։ Հյուրանոցը շատ հին էր, և նրա հյուրերը հազվադեպ էին լինում։ Ամռանը, երբ ձյունը հալվում էր, և ճանապարհները դառնում էին անցանելի, հյուրանոցը դատարկ էր մնում։ Ձմռանը, երբ ձյունը սկսում էր գալ, հյուրանոցը նորից դատարկ էր մնում։ Միայն գարնանը և աշնանը, երբ եղանակը լավ էր, հյուրանոցը լցվում էր հյուրերով։

Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։ Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։ Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։

Ես քեզ երբեք չեմ մոռանա, ասում էր Ջոն Կեմբել Մեսուրին, երբ Լուսինդան նստում էր ինքնաթիռը, որ պետք էր նրան տանի Նյու Յորք։

Ջոն-Ֆրենկլին Ադեցցոն-Բուրը

ՀԱՅԵՑ ՎԱԽՈՒՆԱՑՈՒԱԾ ՀԱՅՐԸ

Բ.

Ադամանդի մասին Լուսինդան գիտեր միայն այն, որ այդ անունով է կոչվում Ֆրանսիայի ամենամեծ ադամանդը, որ պատկանում է Ֆրանսիայի պետական գանձարանին։ Ադամանդը ներկայացնում է մեծ արժեք, և Լուսինդան ոչ մի կերպ չէր կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է պատահել, որ Ֆրանսիայի ամենամեծ ադամանդը հանկարծ անհետանա

ժէն Շէն առանձին առանձին պատասխանեց հինգ պետութեանց ծանօթ ծանուցագրին՝ Նանքինի խժդժութեանց մասին։ Ֆրանսայի տրուած պատասխանը մեղմ է, մինչ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ուղղուածը շատ խիստ է։ Պատասխանին մէջ Իժէն Շէն կը մերժէ պետութեանց պահանջները եւ կը պահանջէ որ միջազգային յանձնաժողով մը կազմուի՝ ճշտելու համար Նանքինի մէջ օտարականներու դէմ կատարուած խժդժութեանց պատասխանատուները։

Նանքինի մէջ Զանկ-Քայ-Շէքի նախագահութեամբ հուսմինթաքի համաժողովը տեղի ունեցաւ։ Հակապոլշեւիկ տարրերը մեծամասնութիւն կը կազմէին. չափաւոր ազգայնականները վերջնապէս խզեցին իրենց յարաբերութիւնները ծայրայեղներուն հետ։ Համաժողովը որոշեց ձերբակալել եւ բանտարկել Հանքէուի կառավարութեան դատական եւ երկրագործական նախարարները, համայնավարներու պետը եւ ուրիշ համայնավար վարիչներ, որոնց մէջ նաեւ Պորոտին։ Կ'ըսուի թէ երրորդ կառավարութիւն մը պիտի կազմուի Զինաստանի մէջ։ Զանկ-Զօ-Լին դիկտատուրա պիտի հոչակէ Փէքինի մէջ։

Ընկերվարականներու համագումարը

Այսօր Լիոնի Համօ սրահին մէջ կը բացուի Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան տարեկան համագումարը, որ պիտի վերջանայ Ապրիլ 20ին։

Երէկ Լիոնի էմիլ Զոլայի սրահներուն մէջ տեղի ունեցան երիտասարդ Ընկերվարականներու, ինչպէս նաեւ ընկերվարական թաղապետութեանց ազգային դաշնակցութեան համաժողովները։

Ընկերվարական համագումարին օրակարգն է.

1.— Ջեկոյցներ՝ քարտուղարի եւ գանձապահի. ազգերու դաշնակցութիւն. վերստուգիչ յանձնաժողով. «փոփիւլէր» թերթի խնդիր. ընկերվարական միջազգայինի պատուիրակութիւն. խորհրդարանի ընկերվարական խմբակ։

2.— ընկերվարութեան դիրքը ա) հանդէպ քաղքենի կուսակցութեանց. բ) հանդէպ պոլշեւիկներուն։

3.— կուսակցութեան գործելակերպի ծրագրին ճշդումը.

4.— կեդրոնական կազմակերպութեանց նորոգում։

Ինչպէս քանիցս գրեցինք, համաժողովին մէջ գլխաւոր եղբեք խնդիրներ կան։ 1.— Ընկերվարական կուսակցութեանց համար շահաւո՞ր է թէ անպատեհ, որ ընկերվարականներ ներկայացնեն իրենց «քաղքենի» կառավարութիւնները Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ (Փօլ Պոնքուրի պարագան)։ 2.— Ընկերվարական երեսփոխանները իրաւունք ունե՞ն քուէարկելու զինուորական նոր օրէնքը։ Այնէն կարեւորն է երրորդ խնդիրը՝ 3.— Ընկերվարութեան դիրքը հանդէպ քաղքենի և համայնավար կուսակցութեանց։ Այս մասին երկար առենէ ի վեր վիճաբանութիւններ կը կատարուին եւ միայն Փարիզէն չորս բանաձեւ ներկայացուած է։

Ռուսիոյ ապագայ վարչաձեւը

Ինչպէս յայտնի է, երկու նախկին մեծ դուքսեր՝ Նիքոլա Նիքոլայեւիչ եւ Կիրիլ իրարու հետ կը վիճին Ռոմանովներու գահին ժառանգութեան համար։ Մեծ-դուքս Կիրիլ անցած տարի ինքզինքը ցար հռչակեց եւ Քօպուրկի մէջ իր կայսերական շքախումբը ունի։ «Ցար» Կիրիլ Գերմանիոյ միապետականներու օրհան «Քրոյցեր Ցայթունկ»ի յայտարարած է հետեւեալը.—

«Ռուսիոյ ապագայ վարչաձեւը պիտի ըլլայ «Սովետական միապետութիւն»։ Խորհրդարանային դրութիւնը մնանկացած է բոլոր երկիրներու մէջ։ Քաղաքական այս դիակը չի կրնար ռուս ժողովրդին ապահովել ազատ եւ մարդկային կեանք մը, ոչ ալ համայնավարական կամ քաղքենի դիկտատուրան։ Խորհրդային վարչաձեւը կը յարմարի ռուս ժողովուրդին եւ պէտք չէ ջնջուի։ Պետութեան գլուխը համայնավար կուսակցութեան Բիւրօին պիտի յաջորդէ ցարը, որ պիտի ղեկավարէ խորհրդային Սահմանադրութեան գերագոյն օրհանը»։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԺԱՆԹինի պատերազմ. նախարարը հինգ օդանաւերու ուղեկցութեամբ թռիչք մը կը կատարէր լեռնային շրջանի մը մէջ, երբ օդանաւէն վար ինկաւ։ Շնորհիւ անկարգելի մը, անվնաս գետին իջաւ եւ քալելով հասաւ մօտակայ գիւղ մը։

ՎԻՊԱԳԻՐ կասիոն Լըրու մեռաւ Նիսի մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՓԱՐԻԶ

Նախաձեռնութեամբ փարիզի Հայ. Ուս. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Թամկ. Ազատական կուսակցութեանց, Ջ. Ո. Միութեան, «Ցարդգող»ի, բժշկական ու Դրօղներու եւ Արուեստասէրներու Միութեանց։

24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. Saint-Germain.

ԱԼՖՕՐՎԻԼ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, Salle des Fêtes Rue Etienne Dolet, Alfortville) նախաձեռնութեամբ Ջ. Ե. Ո. Միութեան և մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան թաղական խորհուրդի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի և Երիտասարդաց միութեանց։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ

կիրակի 1 Մայիս կէսօրէ առաջ ժամը 9ին րիւ Թափի վէրի սինեմային մէջ։

ՎԱԼԱՆՍ

ցեղի կ'ունենայ, Ապրիլ 23ին շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սինեմա սէն Լուիի սրահին մէջ։

ՎԻԷՆ

Ապրիլ 24 կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 2ին Փոնթ Լվէքի էթուալ սինեմայի սրահին մէջ։ Բանախօսութիւններ, երգեր, արտասանութիւններ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԵՐԵԿՈՅԹ ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 26ին, Երեքշաբթի օրը, Փարիզի Ռուսահայ Կանանց Միութիւնը կազմակերպած է անդամներու եւ հիւրերու համար երեկոյթ Women's Paris Clubի ընկերակցութեամբ, 4 Rue Chevreuse, երաժշտական մասով եւ պարերով Jazz-Bandի ընկերակցութեամբ։

Մուտքը 10 ֆրանք, իւրաքանչիւր անձի համար։ Պուֆէն ձրի է։ Երեկոյթի սկիզբը ժամը 8.30ին։

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ALINA

18, RUE DE LA SORBONNE, PARIS (5e)

Մօտաւորապէս հինգ տարիէ ի վեր մեր յաճախորդներուն թիւը օրէ օր աւելցաւ։ Ասիկա ապացոյց մըն է որ խղճմտանքով կ'աշխատինք։

Մեր օտար յաճախորդներուն քով կ'ուզենք բազմաթիւ Հայեր տեսնել։ Ճաշարանին սրահը ընդարձակեցինք եւ խոհանոցին մէջ նոր դրութեամբ կարգադրութիւններ ըրինք, ամէն մարդու հանգիստ եւ մաքուր կերպով ծառայութիւն մատուցանելու համար։

ՈՒՆԻՆՔ ՆԱԵԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՍՐԱՀ

Օր մը հրամմեցէք եւ բաղդատեցէք մեր հայկական ճաշարանը ուրիշներու հետ։

Գ. Յ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

(ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԳ. ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻՆ
Մասնակցութեամբ՝ Պ. Գ. ՅԻՓԻՒՆԻ, Չութականար
(Առաջին մրցանակ փարիզի Ազգ. երաժշտանոցէն)
Ուրբաթ 22 Ապրիլ ժամը 9ին Salle des Agriculteursի մէջ
8, Rue d'Athènes,— Métro: Saint - Lazare
Յայտագրին մէջ՝ հին, դասական, նոր եւ հայ ժողովրդ. երգեր
ՏՈՄՍԵՐԸ Ճաշարան Արամ, եւ կիշէն

"ՊԼԱՆՇԷԹ,,Ը ՀԱՅ ԲԵՄԻ ՎՐԱՅ

փարիզի հայ Տրամաթիք Թատերախումբին կողմէ
Ղեկավարութեամբ՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ
վաղը, Ապրիլ 17 Ջատկի կիրակի գիշեր ժամը Ճիշտ 9ին
Sociétés Savantesի Թատրոնին մէջ (8 Rue Danton)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան Ընդհ. ժողովը երեքշաբթի 19 Ապրիլ, Հ. Յ. Դ. նախկին դրադարանին մէջ, ճիշտ ժամը 8ին. կը հրաւիրուին նաեւ Տէսինի բոլոր հայրենակիցները։ Օրակարգը խիստ կարեւոր է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։

Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի
62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ԱԼՖՕՌՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վառում ևն պարտէզներով շրջապատուած երկու շէնքերու մէջ բազմաթիւ սենեակներ, խոհանոցով եւ առանց խոհանոցի, կարասիով եւ պարապ, կայարանին մօտ եւ թրամվայի գիծին վրայ։ Երթեւեկութեան մեծ դիւրութիւն։ Թուէն՝ Կառտը Լիոնէն (15 վայրկ.) եւ 104 թիւ թրամվայ Concorde և St. Michelէն։

Դիմել՝ H. Papazian, 49—51 Rue Raspail, Altfortville (Seine)

«Բուժարի»

Լոյս տեսաւ 10րդ թիւը (Ապրիլ) պատկերազարդ եւ ճոխ բովանդակութեամբ։ կը ծախուի Պէլվիլի եւ սէն-Միշէլի լրագրավաճառներուն քով։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Օդասուն, կահաւորուած եւ միանգամայն աժան, պարտէզով շրջապատուած։ Լաւ պատեհութիւն մը բոլոր գիւղի սիրահարներու, առանձին մարդու եւ ընտանիքի յարմար սենեակներ, Ռընօ եւ Սիթրօէն գործարաններու մօտ։ Դիմել 6 Impasse des Soupirais, Sèvres:

1 թիւ թրամուէյի Sèvres-Ville d'Avray կայարանէն 6 վայրկեան, St-Lazare-Versailles երկաթուղիին Sèvres-Ville d'Avray կայարանին մօտը։

ՍԱԿԱՐԱՆ
16 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	—
Թրքական Ոգթ.	L. Trq.	12	80
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	50
Լէվա	100 ֆաոր Léva	18	50
Տրահմի	» Drachme	34	—
Լիր	» » Lire	125	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ	100 ֆաոր Ley	15	60
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	92	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ		
Եգ. ֆր. ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3050 —
»	II »	1950 —
»	III »	1550 —
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	165 —

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԿԱՐՈՒՀԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթոյի, գիշերաւան եւ ցերեկուան հագուստներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, ճաշակաւոր եւ խնամեալ կարի։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւագիծեան եւ կարի։

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՀՐԱԶ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ Chirurgien - DENTISTE
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ
126 RUE BOLIVAR (մէթրօ Պոլիվար կամ Ժօռէս)

Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու թէ ոսկի) և պրիճի
Բոլոր աշխատանքները ՍԻՄԱՆՑ ՅԱԻԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը։ Ուրբ. առեն՝ ժամադրութեամբ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑՏԲ եւ ՑՆՕԲԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամ 11—12։ Առաւմաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդարերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ զորի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, իզդի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, գիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մինասեանի
18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՀԷՕՐԷՔՆԵՐ

Անարատ կարագէ զատկական անմրցելի հէօրէքներ՝ պատրաստած Պոլսոյ Թոքաթլեանի 25 տարուան վարպետ Գ. Թօփճեանի կողմէ։

Ցօնախմբութեան, հարսնիքի եւ հացկերոյթներու համար կը պատրաստենք ամէն կարգի արեւելեան եւ եւրոպական անուշեղէններ՝ բացարձակապէս անմրցելի գիներով։

Դիմել՝ Պ. Գ. ԱՐԱՊԵԱՆի, Patisserie SÉVAN, 30 Rue Bourets Paris (19e) Tél. Nord: 34—73, մէթրօ Ժօռէս կամ Պոլիվար։

ԿՐԱՄՈՖՕՆԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Զատկի առթիւ պատրաստուած լաւ Զէօրէք, Փաքլավա, Թել եւ էքմէք քաւայիֆներ եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։ Առաջնակարգ ապուխտ եւ երշիկ։

Ինչպէս նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ նպարեղինաց լաւագոյնը գեղչեալ գինով պիտի գտնէք։

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro : Belleville — Tramway 5 et 26

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Փարիզի եւ դաւառներու Հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ *Ամրցելի գիներով*
Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը դրկուին։ Թէլէֆոն: Provence 38-63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վիներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԻՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՋԱՏԿՈՒԱՆ ԵՐԿՈՒ ՕՐԵՐՈՒՆ ՄԻԱՅՆ
ԱՐԱՔՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ
9, Rue Papillon, Paris (9e)
Բացառիկ վեղ մը ըրած է իր արդէն շատ դիւրամատչելի բոլոր գիներուն վրայ։ Փութացէք օգտուիլ առիթէն։
Métro : CADET կամ POISSONNIÈRE

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՉՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ԱՊՐԻԼ
1927

20 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 315

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՐՈՒԷ ՏԱՐԻ ԿԸ ՑԱՄՔԻՆ

Հայաստանի Խորհուրդներու 5րդ համագումարին մէջ, Ապրիլ 1ին, վարչապետ Սաքօ Համբարձումեան ընդարձակ զեկուցում մը կարդաց երկրին կացութեան եւ իրենց քաղաքականութեան մասին։

Առիթ կ'ունենանք ամփոփելու այդ զեկուցման գլխաւոր կէտերը, իրենց եզրակացութիւններով։ Այսօր կ'ուզենք շօշափել կէտ մը, որ ամբողջ զեկուցման միակ ազգային-քաղաքական մասն է, բաւին լայն իմաստով.

— «Ցայսօր որ վերին աստիճանի սակաւաթիւ պետութիւն է Հայաստանը, սակայն մենք դեռ որոշ հողային դրամագլուխ (ֆոնտ) ունինք Արազդայանի մէջ եւլն.։ Մեր հողի ֆոնտը հետզհետէ պիտի աճեցնինք ձախիճներու չորացումով եւ նոր առուներու, ջրանցքներու բացումով։ Սակայն, ատոր դիմաց, այսօր մենք մեր երկրին մէջ ունինք հողազուրկ գիւղացիութիւն. ատոնք տաճկահայ գաղթականներն են»։

Վարչապետը շնո՞րհ կ'ընէ յիշելու թէ.

— «Արտասահմանի մէջ ասոնցմէ աւելի բարձր որակով գաղթականներ ունինք, որոնք մասնագէտ շերամապահներ եւ ծխախոտագործներ են եւ բուռն ցանկութիւն ունին Հայաստան գալու»։

Կառավարութիւնը անցեալ տարի 3000 հոգի ընդուներ է այդ «աշխատաւորական էմիգրանդներ»էն (տարագիր) («Ներանց պակաս չի կարելի գաղթական անունը տալ»)։ Իսկ միւսներուն համար պատրաստեր է . . . «հեռանկարային պլան»։ Մեր հայեացքով, ծրագիրը որ պիտի գործադրուի յառաջիկային, ճահիճները չորցնելով, ոռոգումներ կատարելով եւլն.։

Ու վերջապէս, նոյն յայտարարութենէն կ'իմանանք թէ, Հայաստանի մէջ այժմ կը համրուին մօտ 50,000 հողազուրկ եւ մօտ 40,000 սակաւահող գիւղացիներ»։

Ամբողջ զեկուցումը բռներ է «Խորհրդային Հայաստան»ի վեց թիւերը, երկ-երկու էջ, իսկ բովանդակ արտասահմանը աշխրհող հրատապ խնդիրը, ներգաղթը, կ'ամփոփուի երեսունըվեց տողի մէջ, երկչոտ, կարկտան, չոր ու ցամաք։

Տարուէ տարի աւելի ցամաք։

Փա՛ռք ըսենք այս երեսունըհինգ տողին ալ, որ իր համառութեամբն իսկ ողբերգական է, եւ լայն գաղափար կուտայ Ղեկանի չինովնիկներուն ազգային քաղաքականութեան մասին։

Ի՞նչ կը հետեւի Սաքօ Համբարձումեանի զեկուցումէն.—

1. Տրամադրելի քիչ մը հող ունին, բայց աւելին պիտի ունենան, ճահիճներ չորցնելով եւ առուներ բանալով։

2. Տաճկահայ գաղթականները հող չունին տակաւին։

3. Եթէ հող ունենան, արտասահմանէն մասնագէտներ պիտի ընդունին (շերամապահներ եւ ծխախոտի մշակներ, ոչ թէ ժողովուրդ)։

4. Հայաստանի մէջ այսօր կան 40,000 հողազուրկ եւ 50,000 սակաւահող գիւղացիներ։

Վերջին կէտը՝ բանալին է ամբողջ ողբերգութեան։ Դուրս հանելով արտասահմանի «աշխատաւոր տարագիրները», որոնք հարիւր հազարներ կը կազմեն, մեր երջանիկ երկիրը այսօր ինքն իր մէջ ունի մօտ հարիւր հազար անհող մշակներ։ Ամբողջ նահանգի մը բնակչութիւնը։ Եւ անոնք պիտի սպասեն որ ճահիճները չորնան, առուները հոսին, որպէսզի կարենան ցունչ առնել։ Իսկ արտասահմանը կրնայ մինչեւ ծոցազատիկ ապասել ներգաղթի համար, քանի որ, երբ դուռները բացուին, առաջին պատեհութեամբ «որակեալ»ները պիտի ընդունուին։

Այսինքն անոնք որ արհեստ գիտեն, եւ ոչ թէ անոնք որ, իբրեւ հայրենիքի զաւակները, իրաւունք ունին առանց այլ եւ այլի երկիր դառնալու եւ հոն քրտինք թափելու։ Այսպէս կ'ընեն քաղքենի Ֆրանսան ու Ամերիկան ալ, իրենց պէտք եղած արդիւնաբերները ընդունելով իբրեւ վարձու աշխատաւոր, եւ միւսները դէպի իրենց բախտին։

Այս կսկծալի կացութիւնը աչքի առջեւ ունենալէ յետոյ, դուք դատեցէք արժէքը այն գովաբանական տաղերուն, որ կը հնչուին աջէն ու ձախէն, երեւանի վարած ողջամիտ, ազգային, աշխատաւորական եւ հեռատե՛ս քաղաքականութեան մասին։ Դուք դատեցէք ելքը սա սարկական, հակազգային, հակաշխատաւորական եւ կասկածելի իմաստութեան, որ ոչ միայն յուսահատութեան կը մատնէ թափառական բազմութիւնները, այլ եւ լի ու լի կը բացատրէ Հայաստանի Հայերուն յարաճուն արտագաղթը դէպի Ռուսաստանի խորերը։ Ու նաեւ բուռը-թաթար գիւղացիներուն յարատեւ, կանխորոշ տեղատարումը անոնց հոգիներուն վրայ։

Այս մարդիկը օրօր կարդացին հայ ժողովուրդի գլխուն, երբ 1920ին, թաթար պոլշեւիկ Նարիմանովի բազուէն կը հեծաղրէր թէ եղբայրակա՛ն Ադրբէջանը Հայաստանին կը թողու Ղարաբաղը։ Այդ օրէն ի վեր Ադրբէջան տէրն է ոչ միայն Ղարաբաղի, այլ եւ Նախիջեւանի, եւ եթէ Զանգեզուրը կը մնայ մեր ձեռքը, կը պարտինք թափուած արիւնին, ոչ թէ նորեկներուն քաջութեան։

Օրո՛ր կարդացին այն առեն, եւ այսօր կը վայելեն պտուղը։ Ու ձայն չեն հաներ, երբ Ադրբէջանի վարիչներէն Ադալի օղլու համագումարի նո՛յն նիստին մէջ կը խնդայ իրենց քէֆին։

— «Մինչեւ որ չկատարուի հողի հաւասար բաշխումը թէ հանապետութիւններու եւ թէ ժողովուրդի մէջ, մինչեւ այդ ժամանակ բաղաղութեան մասին խօսք չի կրնար ըլլալ»։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՍՈՒՏ ԶՐՈՑՑՆԵՐ»

Սոերդի երեսփոխան եւ *Միլլիյէթ*ի խմբագրապետ Մահմուտ պէյ, անդրադառնալով Թուրքիոյ շուրջ տարաձայնուած դրոյցներու, կը գրէ.—

— «Վերջերս նորէն կարգ մը զրոյցներ սկսան շրջան ընել Թուրքիոյ եւ Թուրք արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Այս զրոյցները երբեմն վերադրուեցան օտար իրաւասու դիւանագէտներու։ Օրինակ՝ երբեմն կ'ըսուի թէ Էնկիւրի դաշնի դաշն կապած է այսինչ պետութեան հետ, երբեմն ալ կը տարաձայնուի թէ ուրիշ պետութեան հետ կը բանակցինք կարեւոր խնդիրներու մասին։

«Անշուշտ կարելի է ուսերը թօթուել ու անցնիլ, առանց կարեւորութիւն տալու այդ սուտ զրոյցներուն։ Սակայն ստիպուած ենք անոնց վրայ քիչ մը կանդ առնել, երբ տեսնենք թէ անոնք կը մոլորեցնեն այնպիսի երկիրներ, որոնք կ'ուզեն իրա կանութիւնը գիտնալ։

«Պարզ խօսինք։ Այս օրերս, կարգ մը դիւանագէտներ կ'ուզեն շահագործել Թուրքիան, զայն ցուցնել իբրեւ իրենց ազդակից եւ այսպէսով աւելի ուժեղ երեւալ հակառակորդներու աչքին։

«Դժբախտաբար, երբ խընդիրը քաղաքականութեան կը վերաբերի, իրականութիւն, արդարութիւն եւ շիտակութիւն երկրորդական մակարդակի վրայ կը մնան։ Դիւանագիտութեան մէջ ներելի է ամէն ճամբայ, որ նպատակին կ'առաջնորդէ։ Այս առթիւ կ'ուզենք որ ամէն մարդ, բարեկամ թէ թշնամի, գիտնայ հետեւեալ իրողութիւնը.—

«Թուրք հանրապետութիւնը, ինչպէս ամէն բանի, նոյնպէս իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ ուղղամիտ ընթացքի մը կը հետեւի։»

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ֆութպոլի խումբը, որ Զատկի առթիւ Սալոնիկի եղերքը՝ Սապլը-տ'Օլօն գացած էր տեղական «Վանդէական վաղերը» զօրաւոր խումբին հետ մրցելու համար, տարաւ կարեւոր յաղթանակ մը՝ 4—0։ Ընդհանրական բոլոր թերթերը գովեստով կ'արտայայտուին հայ խումբին մասին։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Զանգուածային ձերբակալութիւններ
ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Պոլիս հրատարակուող «Եէնի Քաֆքասիա» պարբերաթերթը կը գրէ թէ Պաքուի մէջ մեծ թիւով ազգայնականներ ձերբակալուած եւ բանտ նետուած են։ Ձերբակալուածներուն մէջ կան խմբագիրներ, բժիշկներ, ուսուցիչներ, սպաներ, օդանաւորդներ եւ փաստաբաններ։ Մասնաւորաբար սպաներն ու սաւառնորդները մեծ թիւ մը կը կազմեն։ Բանտարկեալներուն մէկ մասը վեցերորդ անգամն է որ կը ձերբակալուի։ Իսկ մէկ մասը տարիէ մը ի վեր բանտարկուած կը մնայ, առանց պատճառը գիտնալու։

«Ներքին գործավար եւ Ատրպէյճանի Ձեկայի նախագահ Պաքրօֆ վերջերս ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ, ձերբակալեալները ամբաստանուած են այն յանցանքով թէ «Մուսաւաթ» կուսակցութեան հաշուոյն կը գործեն եւ կ'ուզեն տապալել սովիէթական կառավարութիւնը։ Հակառակ ասոր, ձերբակալուածներուն չէ թոյլատրուած որ, դատարանին առջեւ իրենք զիրենք արդարացնեն։ Բացի մտաւորականներէն, ձերբակալուած են նաեւ բազմաթիւ բանուորներ եւ գիւղացիներ։

«Ձեկան պատրուակ կը փնտռէ Ատրպէյճանի թուրք հայրենասէրները ձերբակալելու եւ բանտարկելու համար։ Օրինակ, բաւական ծանր դժուարութիւններու մատնուեցան այն մտաւորականները որ «յանդգնած» էին մասնակցիլ «Մուսաւաթ» կուսակցութեան պետ Րէսուլ զատէ Մէհմէտ Էմինի պէյի յուղարկաւորութեան հանդէսին. մեռելական թափօրին ընկերակցողներէն շատեր Ձեկային հրամանով ձերբակալուեցան եւ բանտ նետուեցան։ Ձեկայի անդամները կարծես կ'ուզեն երբեք պարապ չթողուլ Ձեկայի նոր բանտը, որ շինուած է ամենաարդիական կերպով։ Այս պատճառով է որ յուղարկաւորութեան մասնակցողներն անգամ կը բանտարկուին։ Միայն թէ Ձեկան չէ որ կը հալածէ թուրք մտաւորականները, որոնց դէմ պայքարելու համար ո եւ է միջոցի առջեւ կանգ չեն առներ համայնավարները։ Ամէն բանէ առաջ ապրելու իրաւունքէ զրկուած կը նկատուին բոլոր անոնք որ մաս չեն կազմեր համայնավար շարքերուն։ Այս պատճառով համալսարանէն վտարուած են 600 չէզոք ուսանողներ, որ մերժած էին կուսակցութեան շարքերուն մէջ մտնել։ Համալսարանին մէջ կ'ընդունուին միայն անոնք որ կ'անդամակցին կոմսոմոլներուն (համայնավարական երիտասարդական կազմակերպութիւն)։

«Հակառակ անոր որ սովիէթները կը պարծենան իրենց կրթական գործունէութեամբ, վերջերս փակեցին Ատրպէյճանի ներքին գաւառներու մէջ գոյութիւն ունեցող բոլոր բանուորագիւղացիական դպրոցները։ Պաքուի մէջ 3000 թուրք ուսանողներ համալսարան մտնելու համար դիմում կատարած են, սակայն անոնցմէ 600ը միայն ընդունուած է։

«Միւս կողմէ ճիշդ ցարական կառավարութեան նման, սովիէթ կառավարութիւնն ալ շարունակ ռուս գաղթականներ կը դետեղէ Ատրպէյճանի մէջ։ Սալեանի եւ Կէնէպէքի շրջանին մէջ ռուս բանուորական կեդրոններ հիմնուած եւ մեծ թիւով ռուս գաղթականներ դետեղուած են։

«Միւս կողմէ, Հայաստանի վերջին երկրաշարժին հետեւանքով անպատսպար մնացած մեծ թիւով գաղթականներ Լէնինականէն Բագու ղրկուած են։ Ինչպէս կը տեսնուի, համայնավարներու եւ ցարերու գաղթային քաղաքականութեան մէջ ո եւ է տարբերութիւն չկայ»կ'եզրակացնէ թուրանական թերթը։

Յունաստան եւ Պողշեւիկները

Հելլէն կառավարութիւնը Աթէնքի խորհրդային դեսպանին ծանուցագիր մը տուաւ, պահանջելով վերաքննել փանկալոսի օրով Յունաստանի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ կնքուած առեւտրական համաձայնագիրը, որուն հիման վրայ սովետական առեւտրական գործակալները դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն կը վայելեն։

Այդ դիմումին պատճառն այն է որ աւելի քան 100 ինքնակոչ առեւտրական գործակալներ ամբողջ Յունաստանի մէջ անդադար համայնավարական քարոզութիւններ կ'ընեն։

Եթէ պոլշեւիկները մերժեն վերջ տալ այս կացութեան, հաւանական է, որ Յունաստան խզէ իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները խորհրդային միութեան հետ։

Դահլիճին մէջ այս խնդրին մասին կատարուած վիճաբանութիւնները մամուլին մէջ արձագանգ գտան նախ քան յիշեալ գրութեան խորհրդային դեսպանին յանձնուիլը, ասոր վրայ իր հրաժարականը ներկայացուց արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոս, որ սակայն յետոյ ետ առաւ զայն։

Իտալական տրամիւ մը Պոլսոյ մէջ

Իտալական «Պէթինօ», «Րիքասօլի» եւ «Ճօվանի Նիքոթէրա» թորփիլանաւերը մօտ առնէն Պոլսէն անցնելով Դանուբ պիտի մեկնին։

Իտալական մարտանաւերը քանի մը օր Ռումանիա մնալէ յետոյ Պոլսոյ ճամբով Իտալիա պիտի վերադառնան։

Ամերիկեան թորփիլանաւ մը եւս մօտ օրէն Պոլիս պիտի այցելէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլէն կը հեռագրեն 17 Ապրիլ թուականով.—

Այս իրիկուն, ժամը 5ին ատենները, Ֆրանսիս-տը-Փրէսանսէ փողոցին մէջ անծանօթ մը մօտեցաւ Հմայեակ Ցէրտէրեան ատնուն 23 տարեկան հայ երիտասարդի մը եւ խիստ մօտէն ատրճանակ մը պարպեց վրան։

Գնդակը գլխուն հանդիպած ըլլալով, Ցէրտէրեան վայրկենական մեռաւ։ Ոճրագործը փախաւ եւ յաջողեցաւ անհետանալ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ ԴՈՐԾԱԻՈՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Փարիզի բանուորներու տեղաւորման շրջանային գրասենեակը կը փնտռէ՝ որմնադիրներ եւ ատաղձագործներ՝ բոլոր նահանգներուն համար, բանուորներ՝ ՍԷՆ-Է-ՈԱԶի քարահանքերուն համար, հանքագործներ՝ փա.տրքալէի համար, գործաւորներ Քրէօզօի համար, մասնագէտ երկրագործներ եւ տնկամշակներ։

Դիմել՝ 2 Avenue Rapp, Թիւ 28 գրասենեակը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԸ

Ինչպէս Ադրբէջանի եւ Անդրկովկասի մէջ, Հայաստանի մէջ ալ Խորհուրդներու համագումարը վերահաստատեց կառավարութիւնը, որուն անդամներն են.—

Սաքօ Համբարձումեան՝ նախագահ (վարչապետ), Ա. Մուաւեան՝ նախագահի տեղակալ եւ կրթ. գործավար, Յովսէփ Պողոսեան՝ պետծրագրի նախագահ, Աբամայիս Երզնկեան՝ հողագործական, Վասակ Պօղոսեան՝ եւմտական, Հայկազ Բալեան՝ տնտեսական խորհուրդի նախագահ, Սարգիս Մելիք-Յովսէփեան՝ նախագահ Պետական-Քաղաքական Վարչութեան (Ձեկա), Շաւարշ Ամիրխանեան՝ Բանուորագիւղացիական գործավար, Զարմայր Աշրաֆեան՝ Դատական գործավար, Խորէն Յովսէփեան՝ Ընկերային Ապահովութեան գործավար, Լազարեան՝ Առողջապահական, Մնիկ Դուրգարեան՝ Ներքին գործերու, Վահան Յովսէփեան՝ Վիճակագրական վարչութեան պետ, Յարտին Սահակեան՝ Առեւտրական գործավար։

Կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէի (Խորհրդարան) նախագահ վերընտրուեցաւ Արտաշէս Կարինեան, փոխանորդներ՝ Հայկ Ազատեան եւ Ռուբէն Դաշտոյեան։ Կոմիտէն անցեալ տարի ունէր 90 անդամ եւ 43 փոխանդամ (թեկնածու)։ Այս տարի ընտրուեցան 125 անդամ եւ 63 փոխանդամ։

ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք, Պոլսոյ հայ-հռոմէական ընդդիմադիրները գրաւելով Պատրիարքարանը, իրենց կուսակիցներէն նոր վարչութիւն ընտրած եւ բոլոր գործերը ձեռք առած են։

Վերջին լուրերու համաձայն, նոր վարչութիւնը հրաժարեցնելով նազլեան գերապայծառութենէ պահանջած է բոլոր հաշիւները եւ գրաւիները։ Մերժումի պարագային, կառավարութեան պիտի դիմեն։ Ս. Յակոբի հիւանդանոցը եւ ուրիշ հաստատութիւններ հպատակութիւն յայտնած են նոր վարչութեան, որ արդէն ձեռնարկած է ներքին կանոնագրի մը պատրաստութեան, համաձայն նոր պահանջներու։ Թագ. Խորհուրդները պիտի վերակազմուին աշխարհական տարրերով։

CCCP.

ՈՒԿՐԱՅԻՆԱՑԻ ԱՆՋԱՏՄԱՆ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐԸ

Փետրուարի վերջերը Մոսկուա էին հրատարակած Ուկրայինայի նախկին արտաքին նախարար Շուլկոյի յայտարարութիւնը, թէ՝ յառաջիկայ Յունիս 10ին Ուկրայինայի խորհուրդներու համագումարը պիտի հռչակէ անկախութիւն եւ դուրս պիտի գայ Խորհրդային Միութենէն։

Անկէ ի վեր, պարբերաբար, թերթերու մէջ կ'երեւան լուրեր Ուկրայինայի մէջ ծագած շարժումներու եւ անջատողական ձգտումներու կամ ապստամբական ձեռնարկներու մասին, բայց Մոսկուան յամառ կերպով կը հերքէ բոլոր այդ լուրերը՝ պնդելով, թէ ամէն ինչ հանդիստ է եւ ամէն մարդ գոհ։

Սակայն, ինչպէս կ'ըսեն, առանց կրակի ծուխ չըլլար։ Եւ ահա կը պարզուի, որ արտասահմանեան լրագիրներու գրածները այնքա՛ն ալ անհիմն չեն։

Ապրիլ 7ին, Խարքովի մէջ, բացուեցաւ համաուկրայնական խորհուրդներու 10րդ. համագումարը, որու առաջին նիստին ընդարձակ ճառ մը խօսեցաւ Ուկրայինայի կոմկուսի ընդհանուր քարտուղար Քականովիչը եւ կառավարութեան գործունէութեան մասին զեկուցում տուաւ ժողկոմխորհի նախագահ Զուբարը։ Երկուքն ալ Ուկրայինայի ամէնէն կարկառուն դէմքերն են։ Եւ երկուքին ալ ըսածներուն կէսէն աւելին կը վերաբերէր արտասահմանեան «հակայեղափոխականներու» սադրանքներուն եւ «անջատման» հարցին։

Զուբարի զեկուցման առթիւ արտայայտուած են երկու հայեցիւրէ աւելի պատգամաւորներ, որոնց խօսքերը, մեծ մասով, հրատարակութեան չեն տրուած։ Մամուլի մէջ չափէն աւելի կրճատուած են եւ Քականովիչի ճառն ու Զուբարի զեկոյցը։ Բայց եւ այնպէս, պատկերը ու երեւան եկած տրամադրութիւնը, ընդհանրապէս պարզ են։

Պարզ է, որ Խորհրդային Ուկրայինայի մէջ «հոտած բան մը կայ»։ Պարզ է, որ ներքին անհանգստութիւն, տարտամ խուճապ մը կայ պոլշեւիկ վարիչներու հոգիներուն մէջ։ Վրդովիչ պայմաններու մէջ է, որ կը բացուի Համաուկրայնական Խորհուրդներու 10րդ համագումարը, կը հեռախօսէ Խարքովէն «Իզվեստիա»յի թղթակիցը։ Պատերազմի վտանգը աւելի քան երբեք կը ցցուի մեր առջեւ։ Ուժգնօրէն կ'արծարծուին անհեթեթութիւններ Ուկրայինայի անջատողական ձգտումներու, մեր արդիւնաբերական ծրագիրներու խորտակման, բանուորներու եւ գիւղացիներու դաշինքի խզման մասին։ Սպիտակ հարիւրականներ յոյսեր կը տածէին, որ Խորհուրդներու 10րդ համագումարը կը յայտարարէ «Ուկրայնական հանրապետութեան անկախութիւնը»։ Բայց, ի հարկէ, թղթակցի կարծիքով, այդ ամէնը «սուտ է ու կեղծիք» և «ապշեցնող յիմարութիւն մեր թշնամիներուն»։

Նոյն ոգիով խօսած է եւ Քականովիչ, որու ճառը՝ կէս-լուրջ, կէս-միմոսական՝ ուղղուած էր, գլխաւորապէս, ռուս եւ ուկրայինացի տարագիրներու եւ Մոթէնի ծանօթ յօդուածին դէմ։ Եւ, սակայն, ան ալ խոստովանած է, որ երկիրը կ'ապրի ներքին արտակարգ դժուար պայմաններու մէջ. «Մենք ունինք բազմաթիւ սխալներ, շատ պիւրոկրատութիւն եւ անհաշիւ դժուարութիւններ տնտեսական, երկրագործական եւ արդիւնաբերական բնագաւառներու մէջ...։ Մեր ունեցած նիւթական նուաճումները ճարտարարուեստի եւ գիւղատնտեսութեան մէջ այժմ չեն կրնար գոհացնել բազմամիլիոն բանուորութեան եւ գիւղացիութեան շահերը»։

Խնդրին աւելի լուրջ վերաբերում ցոյց կուտայ Զուբարը, որ, սակայն, կը յանգի միեւնոյն եզրակացութեան, — կը շեշտէ ներքին եւ արտաքին դժուարութիւնները, բայց հերքելով կը հերքէ որ եւ է անջատողական տրամադրութիւն։ Ան կ'ըսէ .

— «Մենք մեր տրամադրութեան տակ ունինք կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնք ցոյց կուտան, որ կան խորհրդային իշխանութիւնը տապալելու համար աշխատողներ։ Յայտնի է թէ կան մարդիկ, որոնք կը ձգտին Ուկրայինան անջատել Միութենէն, որովհետեւ ինքնին հասկնալի է, որ աւելի դիւրին է խորհրդային հանրապետութիւնները մաս-մաս խորտակել, քան Խորհրդային Միութիւնը ամբողջութեամբ։ Նման փորձեր կ'ըլլան ոչ միայն Ուկրայինայի, այլ եւ ուրիշ հանրապետութիւններու եւ մասնաւորապէս Ուզպէքիստանի եւ Անդրկովկասի մասին։ Կան մարդիկ, որոնք կ'աշխատին «ազատագրել» Ուկրայինան «Մոսկուայի կրունկէն», բայց ի հարկէ, «Մոսկուայի կրունկի» մասին կը խօսուի աւելի շատ դեղեցիկ խօսքի համար։ Բայց իրապէս այդ ուղղութեամբ աշխատողները նպատակ ունին վերցնել «պրոլետարիատի դիկտատորութիւնը» եւ Ուկրայինան վերածել պուրժուական հանրապետութեան...։ Որոշ տեղեկութիւններ կը հաստատեն, որ ուկրայնացի տարագիրները նորէն կը պատրաստուին մտնել Ուկրայինա, որ «ապստամբութիւններ» կազմակերպելով ցոյց տան «ամբողջ աշխարհին», թէ ուկրայնական բանուորներն ու գիւղացիները դէմ են խորհրդային իշխանութեան, թէ անոնք կը բաղձան Լենհաստանի իշխանութեան։ Ես պէտք է յայտնեմ նաեւ, որ, մեր ունեցած տեղեկութիւններով, կան մարդիկ, որոնք կ'երազեն Ուկրայինան բաժան - բաժան ընել. մարդիկ ալ կան, որոնք կը ձգտին Լենհաստանի սահմանները հասցնել մինչեւ 1772 թուականի գիծը։ Փէթլիւրայի կողմնակիցները մեծ յոյսեր ունին, որ Լենհաստանը, «1772ի սահմանները հաստատելէ յետոյ», կ'օգնէ իրենց վերադառնալու Ուկրաինա, այդ պատճառով կը դրդեն արտասահմանի նեղութեան մէջ ապրող տարագիրները վերադառնալ հայրենիք...։ Սպիտակ մամուլը գրեց, որ Յունիս 10ին Խորհուրդներու համագումարը պիտի յայտարարէ Ուկրայինայի «անկախութիւնը»։ Ինչո՞ւ Յունիս 10ը ցոյց կուտան, տակաւին չենք գիտեր։ Թերեւս այն պատճառով, որ դեռ պատրաստ չեն այն խումբերը, զորս կը ծրագրեն դրկել Ուկրայինայի «օգնութեան»։

Ի հարկէ, Զուբարի համար այդ ամէնը, անշուրջ բաներ են, որովհետեւ ո՛չ Ուկրայինայի ժողովուրդը կ'ուզէ անջատութիւ, ոչ ալ Ուկրայինան անագատ է։ «Ես համոզուած եմ, կ'ըսէ ան, որ բանուորներն ու գիւղացիները կ'ըսեն «անկախութեան» այդ մարտիկներուն. «Ուկրայինայի անկախութիւնը լիապէս ապահովուած է սահմանադրութեամբ։ Մենք իրաւունք ունինք դուրս գալու Խորհրդային Միութենէն, եթէ այդ բանը կամենան Ուկրայինայի բանուորներն ու գիւղացիները, բայց ոչ մէկ ուժ աշխարհիս երեսին կրնայ պոկել Ուկրայինան Խորհրդային Միութենէն, հակառակ գիւղացիներու և բանուորներու կամքին եւ ցանկութեան»։

Այսպէս. «ոչ մէկ ուժ կրնայ պոկել . . .», բայց եւ այնպէս, «անջատման» գաղափարը կայ ու տարուէ տարի աւելի ժողովրդական կը դառնայ։ Եւ ո՞վ կ'երաշխաւորէ, որ նոյն «Ուկրայինայի բանուորներն ու գիւղացիները» կողմնակից չեն քաղաքական նման «գործողութեան»։ Զուբարները ե՞րբ փորձած են ստուգել «գիւղացիութեան և բանուորութեան» իրական կամքը։ Եւ ի՞նչ արժէք ունին իրենց՝ Զուբարներու, Քականովիչ ներու վերացական յայտարարութիւնները, երբ անդին «մեծ համբը», ժողովուրդը կը պահէ խորհրդատուր լռութիւն։

Ակէ առաջ, երբ Մոթէնն եւ ուրիշներ գրեցին ուկրայնական անջատականութեան մասին, մենք շատ աւելի կասկածոտ ու վերապահ էինք, քան այժմ Ուկրայինայի Խորհուրդներու համագումարէն ետքը։ Չոն արտասանուած ճառերու եւ յոխորտանքներու մէջէն կը տեսնուի իրական անհանգստութիւն։ Երբ համագումարի ամենակարեւոր զեկուցումներու մեծ մասը կը յատկացուի «անջատման» հարցին, ըսել է կացութիւնը այնքան ալ փայլուն չէ։

Ուկրայնական անջատականութիւնը եւ մեղմ խօսքով ընդդիմադիր դիրքը հանդէպ Մոսկուայի, այժմ ալ եւս անվիճելի փաստ է։ Ամբողջ խնդիրը այդ տրամադրութեան, զօրութեան եւ անկէ բխելիք քաղաքական գործողութիւններուն, ինչպէս նաեւ ժամանակին մէջ է։ Զուբարներն ու Քականովիչները այսօր, թերեւս, իրաւունք ունին, երբ կը վստահացնեն թէ անկախութեան կողմնակիցները «աւելի շուտ» շանսատակ կ'ըլլան, քան կը տեսնեն նման անկախութիւն, բայց վա՞ղը...։

Վաղուան համար ա՞լ ապահով են։ Չէ՞ որ եթէ գաղափար մը կայ եւ կը վայելէ ժողովրդական լայն զանգուածներու համակրանքը, անխուսափելի կերպով պիտի աճի ու զարգանայ եւ քանի միջոցներով կարելի չէ անոր առաջքն առնել, եթէ չգտնուին երկու կողմին համար ալ օգտակար եւ ընդունելի համակեցութեան ձեւեր։ Ուկրայինայի ազգային ինքնամփոփման եւ ազատութեան պահանջը այդ կարգի գաղափարներէն է։

Ս. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ՀՈՂԱԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶԷՆ

Փըթի Ժուռնալ խօսելով ներգաղթի մասին, կը յանձնարարէ որ արտասահմանի Ֆրանս. հիւպատոսները անցագիրը հաստատելէ առաջ քննեն Ֆրանսա եկող օտարականին առողջութիւնն ու բարոյականը։ Ցետոյ կ'աւելցնէ.

«Մեզի պէտք եղած գաղթականները ո՛չ դրամատէրներն են, ո՛չ ալ դերասանները։ Մեզի պակսածը մանաւանդ բազուկներ են՝ հողը մշակելու համար։ Զանոնք գրաւելու եւ պահելու համար միայն մէկ միջոց ունինք։ Մանաւորապէս Ժէնի, Լօի եւ Տօրտոնեըի նահանգներուն մէջ անմշակ հողեր եւ լքուած բուերը ուելու աստիճան անմարդաբնակ գիւղեր կան, ուր տուները կը փլին, որովհետեւ բնակիչները մեկնած են եւ զանոնք նորոգելու մարդ չէ մնացած։

«Ինչո՞ւ համար աստնք և ուրիշ հողեր վարձու չտալ այս օտարականներուն, որոնք հոն կեանքը վերստեղծելէ զատ, աւելի ըլլալով մեզի պիտի բերեն իրենց աշխատելու յատկութիւնները, իրենց առողջութիւնը եւ իրենց մեթոտիկ ու խղճամիտ ոգին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ՊԻՏԱՃԷՆ. — Այս տարուան համար Հայաստանի պիւտճէն է 9,744,361 րուբլի, որուն մէջ կը մտնեն 2,165,934 րուբլի՝ հարկերէն, 978,230 րուբլի՝ ոչ-հարկային եկամուտներէ, 23,130 րուբլի՝ զանազան հասոյթներէ։

Դաշնակցային ճամբով Հայաստան պիտի ստանայ 5 միլիոն 576,067 րուբլի։

Անցեալ տարուան պիւտճէն էր 7,029,282 րուբլի։

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԲՈՐՈՏՆԵՐԸ. — Վրաստանի մէջ վերջերս արձանագրուած են 19 բորոտներ, որոնց 11ը կ'ապրին Թիֆլիսի մէջ։

կարդացէք և տարածեցէք
«ՅԱՌԱՋ»ը

ՋԱՆԱՊԱՐՀԷՆ

Բ.

Կը մօտենանք Ղեքսանդրիոյ։ Հեռուէն մեծ Արեւելքը կ'երեւի։ Լերկ հարթավայրեր եւ փոքրիկ բարձրութիւններ անապատի աւազի պատմուճանով ծածկուած եւ խոհուն, ձիգ հասակով արմաւենիներու շարքեր, որոնք քանստուերներ են գրեթէ։ Որքան ան հրապոյր են անոնք այստեղ, լերկ հասակով, գցուած անհուն աւազներուն մէջ, նոյնքան գեղեցիկ կը կարծուին հիւսիսի մէջ, ուր շրջապատուած են առաձին գուրգուրանքով՝ բուսաբանական պարտէզներուն կամ թաղարներուն մէջ։

Նաւը անշշուկ կը մօտենայ քարափին եւ կը ձգէ խարիսխը։ Եգիպտոսի արեւը անխնայ կ'այրէ մեզ։ Կը սկսի պաշտօնական նաւակներու այցելութիւնը, անցագրերու ստուգումը։ Հրաման կը ստանամ ցամաք ելլելու։

Երկար տարիներէ ի վեր աթելէքէն հեռու էի։ Այժմ օտարոտի, բայց հարազատ էր ինծի արեւելեան այս փոքրիկ ընդեղէններու շուկան, բարձրաձայն մատուցումներու ժխորին մէջ, որ ներդաշնակութիւն մըն է, երբ կը խաչաձեւուի կոկորդային արաբական գովքի մօտիւներուն հետ։ Ադրը եւ ընդեղէններու փտած ծաղորդները տեղաւորուած են անասուններու մէկդի լիճերուն մէջ եւ փոքրիկ կրպակի ներսէն մինչեւ փողոցին կէսը բռնող տախտակներուն վրայ, զամբիւղներու մէջ բազմերանգ փունջի մը պէս լեցուած են կարմիր եւ սաթագոյն խնձորներու քանի մը տեսակները, լոլիկը, նորաբոյս վառ կանաչ վարունգը, առատ կանաչեղէն, կիտրոն։ Կը վիտայ ապնոյ մէջ արաբ կիներ սրմայած աչքերով եւ քթի երկարութեամբ կախուած փայտէ օղակը սեւ շղարշով մը սեղմած. կը սլքտան գանելի աղտոտութեան մէջ ադրաբներու լամուկները տախտակներու տակէն, աղբերու մէջէն կեղեւները, փտած միրգի մասերը իրարմէ յափշտակելով։

Կ'անցնիմ դէպի վեր. Հայոց եկեղեցին կը փնտռեմ՝ Քիլիսա Էրմէն։ Նորէն կը տեսնեմ ֆէսի կաղապարի կրպակներ, արեւելեան սարաֆներու արկղերը՝ ապակիով ծածկուած, որոնց տակէն անպատճառ սգերլինը եւ տոլարը կ'երեւան միայն ամէնէն յարգիները աշխարհիս վրայ։ Ցետոյ կու գայ շարանը դահիվէներու։ Ագռաւներու վրայ ծալապատիկ բազմած է արեւելքցին իր գիշերնոցով եւ եզի պէս անտարբեր կը դիտէ քեզի ու կը յօրանջէ։ Իսկ պատերուն տակ, մայթին երկարութեամբ երկնցած է նիրվանայի քունով, գնդոտիներով Արաբը, որուն բացուած բերանին մէջ քանի մը ճանճեր հետազօտութիւններ կը կատարեն, կամ մեծ ճիգով, իրար հրելով կը չանան ներս խճկտիլ բացուող եւ փակուող ռունգերէն...։ Ո՞ր է Եգիպտոսի առասպելական հարստութիւնը եւ նեղոսի ոսկիե աւազը, երբ հազար-հազարիկը հանդիպես մայթերուն վրայ երկնցած թշուառներու կամ աղբերու մէջէն կեղեւները, փտած միրգի մասերը կրծողներու։ Աւատականութիւնն է թագաւորողը այստեղ ճորտ-ֆէլլահներու մէջքին վրայ։ Փաշաներու վոհմակ մը, որ միայն աւանդական ուժով պահած է իր հեղինակութիւնը։

Կը դիտեմ ցուցանակները, հայկական անուն մը տեսնելու յոյսով։ Խոտագիներու եւ մանաւանդ յունական անուններու անվերջ շարան, ու անոնց քով խեղճ ու կրակ արաբական կրպակներ, մութի եւ կեղտի մէջ։ Ինչպէս չկատղին տէղագիները, երբ Աստուածը ընորհ չէ տուած իրենց արգիւնաբերելու եւ վաճառելու, եւ երբ օտարները կը քամեն զանոնք՝ արհամարհելով ու ծաղրելով...

Ծաղր ու արհամարհա՛նք, այո՛. պէտք է դիտել գլխարկաւորները, Լոնտոնի գիւղացիներէն կամ փարիզի աղախիններէն մինչեւ շրջուն վաճառորդները, որոնք կ'անցնին փողոցներէն «Եւրոպացի»ի մը պէս, որ ինկած է «վայրենիներուն մէջ»։ Գոնէ Եգիպտոսի մէջ անոնք համեստ պիտի պահէին իրենք զիրենք։ Հրամայողը գլխարկաւորն է՝ կոպիտ եւ պահանջկոտ։ Եթէ այստեղ այսպէս է, կրնաք երեւակայել քաղաքակիրթ Եւրոպացիի վերաբերումը հեռաւոր գաղութներուն մէջ։ Այս թափթփուքները արաբ ամբոխի ներկայութեանը իսկ կը կապկեն արաբ կնոջ գլխազարգը եւ բարքերը։ Եւ ուշ-կանուխ Եգիպտացին պիտի ընդվզի եւ յարգել պիտի տայ ինքզինքը, անխուսափելի ազգայնական զարթօնքը համեմատած մոլեռանդ օտարատեացութեամբ։

Վերջապէս ծաղկազարդ թուփերու, արմաւենիներու մէջէն կը տեսնեմ հայկական գմբէթը։ Շատ մաքուր, կոկիկ, յարդարուած ծառուղիներու մէջ հաստատեր են եկեղեցին, դպրոցը, մարմնամարզական ակումբը եւ եկեղեցապատկան կալուածը։

Եգիպտոսի թագաւորի ծննդեան տարեդարձն է այսօր։ Դպրոցի ճակատին, տանիքի բարձրութեան վրայ, ցցուած է ձող մը, ուրուն վրայ կը ծածանի — հայկական եռագոյնը. հարազատ է եւ յուզիչ, բայց այս խորթ արեւին տակ... Մոլորած խորհրդանշան մըն է կարծես։

Ադեքսանդրիոյ դպրոցը իր ուսերուն վրայ կը տանի մեր ժտաւորականընտրանիէն փոքրիկ խումբ մը, համերաշխ, ոգեւորուած եւ գուրգուրանքով փարած իր գործին։

Աղբալեանն է տեսուչը։ Եօթ տարիէ ի վեր տեսած չէի։ Ներս կը մտնէ ծերուկ մը, արդէն յոգնած է եւ տկար։ Կը տառապի վիշտ մը որ ընդհանուր է ամէնուս համար։ Օրն ի բուն հակած սեղանին, դասերէն դուրս, կ'որոնէ մեր լեզուի ստուգաբանութիւնը, ծագումը, ոճերը, ճգնելով մեր քաղաքակրթական իրական պատմութիւնը այդ բանալիով գտնել։ Ոգեւորուած է մանկական թափով։ Երբ պիտի ուշաբերուին մեր հանրային կազմակերպութիւնները եւ հովանաւորեն ու քաջալերեն մեր գեղային հարազատ մտքի այդ աղնուականները, որոնք հիւծուելու վրայ են արդէն։ Ահա եւ մեր տազանդաւոր գրագէտը, Շանթը, որ հարկագրուած է իր ամբողջ ժամանակը, ջիղերը եւ միտքը նուիրել դպրոցին, իր ընտանիքը ապրեցնելու համար։ Ստեղծագործելու ուժ, տրամադրութիւն եւ հնաւորութիւն կրնա՞յ ունենալ այսուհետեւ։ Մատի վրայ համրուող հազուագիւտ այդ ուժերը ամօթ է ձգել այսպէս ծիւրելու։

Ծանր խոհերով կը վերադառնամ նաւ։

Կիրակի է։ Այսօր կը փոխադրեն մեր նաւէն դիակը Եգիպտոսի թագաւորին եղբօրը, որ մեռեր է Նիսի մէջ։

Նաւին առջեւ, քարափի երկայնքը հետզհետէ կը շարուին եգիպտական ոտրագունդեր, երաժշտութեան ուղեկցութեամբ, ընտիր գունդ է, երեւի այսպիսի հանդէսներու համար «երես դուրս գալիք» մաս։ Երկար ֆէսերով սերով եւ իրենց բծոտիկ գոյներով միայն կը տարբերին լիացիներէն. սպաները նոյնպէս Իթարու եաեւէ կուգան լինտրաւոր եւրոպացի դիւանագիտական եւ սեղանաւորական խարէի ներկայացուցիչները, դաքային տարազով եգիպտական փաշաները, փոքր ազգութիւններու կղերին եւ վաչկատնութեան կայացուցիչները։ Կը անհ նաեւ կծկուած հայ տէրտէր որ կը ջանայ արագ լուծուիլ հոգեւորականներուն մէջ։ Ցնծութիւն կ'իջնեն եւ ծանրաքայլ յառաջանան եգիպտոսի բարձրաստիճան պինուորական պետերը, հիւս ուսնոցներով եւ պայծառ ոսկի եւ արծաթ շքանշաններով։ Վերջապէս առոյգ արիները, որոնց գոնէ կէսը կարծես Հայկական մեղմ ու խելացի դէմքերով պատանիներ են։

Դագաղը եգիպտական կառաջ դրօշակով ծածկուած 8 նաւասպներ իրենց թեւերուն վրայ կը բերեն նաւէն, կը տեղաւորեն ժամը կանգնած կառախումբին մէջ որ կը շարժի եւ կարճ միջոցի մէջ քարափը նորէն կը ստանայ նախկին ամայի դիրքը։

Վ.Ը.Շ.

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀՈԳԵՐԸ

Թուրքիոյ Ազգ. ժողովի Մայիս 10ի նիստին մէջ, գործավարը զանազան յայտարարութիւններ ըրին արտաքին ու ներքին կացութեան մասին։ Ներքին գործավարը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ երկրին կացութեան մասին։

— «Անդորրութիւնը կատարեալ է։ Ժողովուրդը խաղաղութեան իր գործերովը կը զբաղի։ Ներքին մէջ գործող ո՛չ մէկ ուժ սպառնալիք կայ։ Մեր արեւելեան եւ հիւսիսային սահմաններուն վրայ, հակառակ կողմի գործունեութիւններու պատճառով մեր սահմաններէն ներս երբեմն տեղի ունեցած զինադադարի խախտումներ կ'ըլլան։ Սակայն այս անգամ արժանի փոխադարձութիւնը եւ պատիժը կը տանին։

«Մեր պիւտճէին մէջ իբրեւ նոր ծախք մարդահամարի ծախքը կայ։ Քանի տարիէ ի վեր երկրին մէջ մարդահամար կատարուած չըլլալուն հետեւանքով, ստիպուեցանք ամէն կողմէ ընդունուած եւ գործադրութեան դրուած ձեւով գործել։ Պաշտօնեաներու ամսականին վրայ յաւելումներ պիտի ընենք եւ կրթական քննիչներ պիտի դրկենք Եւրոպա։

«Զեռնտուութեան տեսչութեան կազմութենէն ի վեր, 124,000 ընտանիք կամ 438,000 անձ զեռնտուած եւ հարկ եղած ժանդակութիւնները տրուած են։ Վերջ ի վերջ ինքնապահ եղած են։ Մինչեւ այս տեսչութիւնը ունի նոր գործեր ունի։ Այս տարի մանաւանդ Արեւելքէն գալիք մաս մը գաղթականներու բնակութեան համար վարկ տրամադրուած է։ Սուրիայէն ալ, նոր հազար գաղթականներ պիտի գան։

«Առնուազն զատ կը պարտէինք արեւմուտքէն գալիք գաղթականներ կան։ Առնուազն այդքան եղողներուն օժանդակելու երկրին կարեւոր մասերուն զետեղելու համար հարկ եղած տնօրինութիւնները եղած են։

„ՊԵԼՃԻՒՄՑԻՆԵՐԸ ԴՐԱՄ ՁՈՒԼԵՑԻՆ"

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիէթ» կը թղթը այս խորագրին տակ կը տարակէ Էնկիւրիի իր թղթակցին հետեւեալ հեռագիրը.—

Պելճիական խմբակին մէջ են ցիչները շփման մէջ են հատ գործավարութեան Զրոյցներու համաձայն, քացիները զանազան տեղեր մեկով վարկ ուզած են, բայց կրցած ստանալ։ Միայն արիոյ մէջ շատ դէշ պայմաններ վարկ մը գտեր են, բայց այդ

քին: Դրամով անկարելի է գործի ձեռնարկել:

Կառավարութիւնը կը զբաղի այս խնդրով: Արդէն, համագումարը որ ընկերութիւնը գործի պիտի ձեռնարկէ, գործակալութիւնը տակաւին չէ յանձնած 600,000 ոսկին, զոր պարտաւոր է վճարելու, ըստ պայմանագրութեան:

Իսկ վագըթ, խմբագրականով մը կը գրէ:—

Պէտք ընկերութիւնը յանձնառած է կեսարիա-Սվազ եւ Խարթ-Սվազ երկաթուղագծերը շինել: Ըստ պայմանագրութեան, Մարտ 1ին գործի պիտի սկսէր, մինչդեռ տակաւին ոչինչ ըրած է ձիւղ է,20ի չափ քամիօն, մաս մը գործէ եւ բանուորներու ընտրութեան յատուկ շարժուն տուկրութեան պատրաստութիւններ են:

Մեր կիսցածով, ոեւէ ընկերութիւն երբ երկաթուղիի շինութեան նման կարեւոր գործի մը կը ձեռնարկէ, նախ պէտք եղած դրամը կ'ապահովէ, եւ ոչ թէ պայմանագրութիւն կը կնքէ ու վերջ ալ խորհելու կը սկսի թէ ո՞րկէ դրամ ճարէ:

Մինչդեռ պէտք խմբակին մարդն մեր լսածը բոլորովին հակառակն է: Այդ խմբակը, որ յանձնառած է 500 քիլօմէթր երկաթուղի շինել Անատոլուի մէջ, մինչեւ հիմա չէ կրցած գործի ձեռնարկել, եւ դրամատունէ դրամատուն կը վազէ, դրամ գտնելու համար: Միւս կողմէ, առանց դրամ տեսնելու, կ'ուզէ կառավարութենէն դանձել խոստացած 600,000 ոսկին: Բոլոր առնք լաւ նշաններ չեն: Արդեօք պէտք խմբակը առա՞նց դրամի գործի սկսաւ, ինչպէս ըրաւ Թանօթ Քէնէտին (Ծ. Խ.— Չէսքրի ընկերը), որ Սամսուն-Սվազ երկաթուղին շինելու համար պայմանագրութիւն կնքեց, դեռ դրամի խորհրդաժողովը չգումարուած:

ՆՈՐ ԱՒԵՏԵԱՑ ԵՐԿԻՐԸ

Վիճակագրութեան մը համաձայն, 1927 յունուար 1էն մինչեւ մարտ 31 երեք ամսուան մէջ միացեալ Նահանգներու մէջ ներգաղթուած նոր դրամագլուխներու ճիշտ քանակն է 1,560,549,000 տոլար: 1926ի առաջին եռամսեայ այս թիւն է 1,510,251 տոլար:

Մէկ տարուան մէջ ճարտարութեան յատկացուած դրամագլուխը 300 միլիոն տոլար աւելցած է, օտար կառավարութիւններուն եղած փոխատուութիւնները 41էն 188 միլիոն տոլարի բարձրացած են, իսկ թղթախեցութեանց տրուածները՝ 250էն 300 միլիոնի:

Եթէ նոյն ձեւով շարունակուի առաջիկայ ինը ամիսներու ընթացքին ելս, այն ատեն 1927ին ներգաղթուած նոր դրամագլուխները ութ միլիարդ տոլարէն պիտի ըլլան (200 միլիարդ տոլար օրուան սակով), մինչ 1926ի տարի 6 միլիարդ տոլար էր:

Դիտելի՛ երկիր, ուսկից ոսկի կը գայ:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Պէյրութի «Լա Սիրի» թերթը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Սուրիոյ առեւտուրին մասին, 1926ի ընթացքին.—

Ներածում՝ 417,000 թոնս՝ 1,267 միլիոն ֆրանք արժէքով: Արտածում՝ 77,000 թոնս միայն՝ 545 միլիոն ֆր. արժէքով: Գումար՝ 494,000 թոնս՝ 1,812 միլիոն ֆր. արժէքով: Ճէպէլը Տրիւզի եւ Դամասկոսի շրջանի խռովութիւնները շատ մեծ վնաս պատճառած են երկրին տնտեսական կեանքին:

Ներածող երկիրներուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Ֆրանսա՝ 252 միլիոն ֆրանքի արժէք ներկայացնող 65,000 թոնս ապրանքով, յետոյ կուգայ Անգլիա՝ 56,000 թոնս, Պելճիքա՝ 45,000, Իտալիա՝ 21,000 թոնս եւլն.:

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926 — 31 ՄԱՐՏ 1927

ՄՈՒՏՔ. — Մնտուկը պատրաստ՝ *1944.40* ֆրանք:

Առաջնորդարանէ՝ *Ազգ. Տուրք եւ նուիրատուութիւն՝ 6790, Պատկ, Մկրտութիւն, վկայագիր եւլն. 30535.50. գումար՝ 37 325.50:*

Եկեղեցիէ՝ *Պնակներու հասոյթ՝ 3209.05, Մոմի հասոյթ՝ 5230.10, Ամերիկայի Առաջնորդարանի պարտքը գանձուած՝ 946, երկու վիլ տը Փարի ամօրթի՝ 760.75. գումար՝ 10 145.90:*

Վարժարանի հաշուոյն՝ *Աշակերտական թոշակէ 5123.50, Վարժարանի պնակէ եւ զանազան նուէրներ՝ 4245.90. գումար՝ 9369.40:*

Զանազան՝ *Աղքատաց պնակէ եւ նուէր՝ 2388.50, Պահեստի գումար՝ 3703. գումար՝ 6091.50: Ընդհ. գումար՝ 64,876.70 ֆր.:*

ԵԼՔ.— Իրաւունք եւ Թոշակ՝ *Հոգեւորականներու բաժին հասոյթի վրայ՝ 8850, Առաջնորդարանի պաշտօնէութեան (Հ. հովիւ, քարտուղար, լուսարար, դպրապետ, մատուռի, պաշտօնեայ) 12900. գումար՝ 21750:*

Շէնքի վարձք՝ *Եկեղեցւոյ եւ դպրոցի վարձք (Հոկտ.— Մարտ) 4001:*

Կրթական՝ *Ուսուցչաց ամսաթոշակ՝ 19000, Զանազան ծախք (նորոգութիւն, գործիք, գոյք) 1542.25. գումար՝ 20542.25:*

Նպաստներ՝ *Օժանդակութիւն չքաւորներու՝ 4002.55:*

Զանազան՝ *Փոխատուութիւն Ամերիկայի Առաջնորդարանի՝ 1000, Կաթողիկոս. Պատուիրակութեան ծախքերուն՝ 5000, Վախճանեալ Տեր. Աճէմեան Մրբազանի յուղարկաւորութեան 1493.55, Տիար Հ. Թուլումճեանի պահանջքը առ հաշիւ վճարուած՝ 750, Մոմ՝ 1357.75, Ելեկտրականութիւն եւ գործիք 684.35, Թղթատար՝ 908.15, Տպագրական՝ 715, Գրենական եւ գրասենեակի պիտոյք 237.30, Երթեւեկ՝ 749.50, Նորոգութիւն՝ 234.25, Գոյք (կարտրօպ 120, բատիաթէօր 200) 320, Նուէր ֆրանսական վարժարանի՝ 50, Դրամական տարբերութիւն՝ 30, Զանազան (ածուխ, քարիւղ եւ զանազան առարկաներ)՝ 1017.75. գումար՝ 14547.60:*

Մնտուկը պատրաստ՝ *33.30:*

Ընդհ. գումար՝ 64876.70 ֆր.:

(կնիք)

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌՆԵՐԷՆ

ՖԱՆԻ ՄԸ ԼՈՒՍԱՒԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՈՆ. — Լիոնի Ազգային Միութեան ատենապետը փոխանակ իմ հարցումներուն լրիւ պատասխանելու, կ'ըսէ թէ ես իրար եմ խառնած ազգային ու անհատական գործերը: Դժբախտաբար իրական վիճակը այդ է: Երկու տեսակ նամակի թուղթ կայ իրենց գրասենեակին մէջ եւ երկու կնիք: Մէկը Ազգ. Միութեան անունով, միւսը՝ Société Franco-Orientale մակագրութեամբ, ուրկէ որ տեղի ու ժամանակի համապատասխան, գործածութեան կը դրուին:

Պարզեմ քարտուղարի պարագան: Այն օրէն ի վեր երբ Պ. Ադամեան, անգամ ու քարտուղար Ազգ. Միութեան, դարձաւ գործակիցը իր հիմնած ընկերութեան, Ազգ. Միութիւնը առժամեայ քարտուղար ընտրեց Պ. Սիրական Պօյաճեանը, 400 ֆրանք ամսականով: Այդ միջոցին Պ. Ադամեան կ'աշխատէր իրենց առեւտրական գրասենեակի հաշուոյն: Օրն ի բուն կը պտտէր Սէն-Ժանի դրան առջեւ, ինքնութեան թուղթի գործեր յաջողցնելու համար, որուն հասոյթը կերթայ լեգնելու Առեւտրական-ապահովագրական — իրաւաբանական գրասենեակին գանձը: Իսկ ապրուստը կ'ապահովուէր սէն-ժանէն ներս, իբրեւ Ազգ. Միութեան գործակատար: Ընդ, ինչո՞ւ Պ. Ադամեան պէտք է ստանար 500 ֆրանք ամսական Ազգային: Սնտուկէն, քանի որ կ'աշխատէր իրենց գործին հաշուոյն: Այս դիտողութիւնը իր երեսին ալ եղած է: Ընկէ յետոյ է իր հրաժարումը կամ աւելի ճիշտ հրաժարեցումը, հանդարտեցնելու համար ժողովուրդին մէջ յառաջ եկած արդար գայրոյթը:

Նախկին Ազգ. Միութիւնը. գործի գլուխ եղած ատեն, Հայ գաղութը իր նիստ ու կացը ապահոված չէր ու տարագիր բազմութիւնները անհանդարտ հոգեկան վիճակի մը մատնուած էին ու երբ ուրիշ վայրեր ազգ. կազմակերպութիւն չունէին, Լիոնը կրնայ պարծիլ ազգային կազմակերպման նախաձեռնութեամբ:

Մենք երբեք խնդրոյ առարկայ չենք ըրած պաշտօնեաներուն ամսականներուն աւելին կամ պակասը: Աւելորդ մանրամասնութիւն է պէտք չեղած ատեն պաշտօնեայ նշանակել: Մեզի համար մինչեւ հիմա անհասկնալի ծագած է, քարտուղար Պ. Ադամեանի ամսականաւոր պաշտօնեայ եղած միջոցին Պ. Սիրական Պօյաճեանի առժամեայ քարտուղար – ուսուցիչի պաշտօնը 400 ֆրանք ամսականով: Այժմ ունին մէկ քարտուղար ու մէկ ուսուցիչ: Ուսուցիչի համար օրը մէկ ժամ գործ կայ: կարելի չէ՞ր ուսուցչի եւ քարտուղարի պաշտօնը միացնել ու այսպէսով խնայողութիւն մը կատարել: Եւ այն ատեն դիւրին կ'ըլլար այդ պաշտօնեան քիչ մը աւելի վարձատրել:

Ազգ. Միութեան եռապետութեան բացած առեւտրական գրասենեակին ո՛ր ճիւղին կը պատկանի ինքնութեան թուղթերու նորոգութեան խնդիրը: Երեւի այդ ճիւղերուն գուգահեռ սմսարի բաժին մըն ալ ունին, որուն միջոցաւ կեղեքման կ'ենթարկեն Լիոնի աշխատաւորները, շահագործելով Ազգ. Միութեան բարոյական հեղինակութիւնը: Այսօր դժբախտ առիթը ունեցայ տեսնելու իրենց մէկ գործը, Նշան Թաւթանեանի նամակը: Այս հայրենակիցն է, որուն աքսորէ ազատելուն մասին շրջաբերականով պարծեցան: Խեղճ տղան այսօր իր անգագիրը պիտի հանէ մեկնելու համար: 200 ֆրանք դրամը տուած է իրենց:

Ցակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու:

Վաչէ

ԿԵԱՆՔԸ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Վիէն. — Գործազրկութիւնը կ'երեւի կամաց կամաց կը մեղմանայ: Այս շաբթու աշխատանքի ժամերը աւելցան եւ շատերը քառասունեւութ ժամ ամբողջապէս կ'աշխատին: Թերեւս Ապրիլ ամիսը վերջնականապէս գործերը բոլորովին կանոնաւորութիւն: Նաեւ շշուկներ կան, որ յաւելեալ սակէն հարիւրին տասը ևս պիտի գեղչուի. անխիղճ գործարանատէրերը պատեհութիւն են գտեր այժմ իրենց ուզածին պէս խաղալու խեղճ բանուորին հետ:

Առժամեայ ազգային մարմինը երեք ու կէս անդամով կը շարունակէը քաշքշել, այժմ կատարելապէս լուծուած է: Իսկ Լիոնի Ազգ. Միութիւնը դեռ կ'աշխատի անոնց հոգի տալ, միշտ յետադիմելով ընտրութիւնը: Կարծես Լիոնի ազգային գործերը այնքան փայլուն վիճակի մէջ դրած են, որ իրենց թեւերը կ'երկարեն զանազան գաւառներ, եւ իրենք իրենց կեդրոնի յաւակնութիւններ տալով աչ ու ձախ հրամաններ կ'արձակեն: Վիէնի հայութեան կը մնայ, եթէ կ'ուզէ իր գործերը կանոնաւոր ընթացքի մէջ դնել, իր իսկ քուէներովը ընտրել մարմին մը, որ դառնայ իր ցաւին եւ աշխատանքին մարմնացումը:

Լ.ժտիհար

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄՇԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԲՈՂՈՔԸ

Ֆրանսայի Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան Փարիզի մասնաճիւղը, իր Ապրիլ 10ի ընդհանուր ժողովին մէջ ծանօթացաւ այն շարժման՝ որ տեղի ունեցած է Պոլիս Հայ Կաթոլիկ Պատրիարքարանին դէմ:

Պոլսահայ թերթերուն մէջ այնպէս գոյգ կը տրուէր որ շարժման դեկավարները Մշեցիներ են:

Անշուշտ մեզի գոհունակութիւն կը պատճառէ ո՛ր եւ է յառաջդիմական շարժում, որուն խառնուած ըլլայ Տարօնցիին անունը: Սակայն անհասկնալի է թէ ինչ գործակցութիւն, անցեալի, ներկայի եւ ապագայի ձգտումներու եւ տեսակէտներու ինչ առնչութիւն կրնայ գոյութիւն ունենալ Մշեցիին եւ գաւառացիներու միջեւ: Ամբողջ հայութիւնը ծանօթ է գաւառացիներու կասկածելի գործունէութեան: Անոնք կը փորձեն իրագործել հռոմէական պատրիարքարանի հադեպ այն՝ ինչ որ տխրահռչակ Ցօքթի. Եաղուպեանները փորձեցին հայոց պատրիարքարանին դէմ:

Մենք ջերմապէս կը փափաքինք, որ Տարօնցիի անունը չխառնուի այս տեսակ պղտոր նկարագրի տէր անձերու հետ, որոնք յօժարութեամբ պիտի ուզէին մեր նուիրական երկրաժասի մաքուր անունը օգտագործել իրենց հակազգային ծրագիրներուն իրագործումը դիւրացնելու համար:

Տարօն-Տուրուբերանի Հայր. Միութեան փարիզի մասնաճիւղ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՍԷՐ.— Տիկին Ռօզալի Լը Հէնաֆ, տանը բակին մէջ, լուացքի տաշտը սարքած՝ լաթ կը ըրբէր: Յանկարծ ներս մտաւ դրացի ծերուկը բարի, ժիզար, 71 տարեկան: Շնորհքով խօսք չարդող էր, եւ դրացիները շա՛տ կը սիրէին անոր համեղ զրոյցները: Ու տիկին Հէնաֆ, քաղցր ժպիտով մը «բարիլո՛յս» ըսաւ, եւ օճառոտ ձեռքը երկնցուց:

— Կը սիրե՛մ քեզ: Հետս եկուր, եթէ ոչ կը սպաննեմ քեզ, ըսաւ ժիզար եւ ատրճանակով սպառնաց:

Տիկին Հէնաֆ, ժպիտը շրթունքին վրայ սառած, պարտէզ փախաւ: 71 տարեկան ծերուկ ժիզար, որ քալելու կարողութիւն չունէր, երիտասարդի թեթեւութեան քալլերով հասաւ ետեւէն: Ու կրակեց: Տիկին Հէնաֆ վիրաւորուեցաւ ծնծրակէն: Պոռաց կանչեց: Ժիզար ատրճանակը գրպանը դրաւ եւ, հանդարտ ու ծերուկ քայլերով, դուրս եկաւ:

Տիկին Հէնաֆ շիտակ վազեց հիւանդանոց: Նոյն ժամանակ, ժիզար սենեակ բարձրացաւ, գոցեց դուռը: Ատրճանակը չորս անգամ դռոց ներսէն: Յանկարծ բացուեցաւ դուռը: Ժիզար դուրս եկաւ, գլուխը արիւնով ծեփուած էր:

Շիտակ գնաց հիւանդանոց, որ կը գտնուէր մօտերը: Զորս գնդակ թաղած էր գլուխին մէջ, ուր սէրը, հակառակ իր ծերունազարդ տարիներու դժուարին, ծաղկած էր գարնան հետ երիտասարդացնելով ու առուգացնելով զինք:

ԱՌԻՒԾՆԵՐՈՒ ՁԱՐԴ.— Հոն դալիսի մէջ, վանքի ազարակապաններէն մէկը, Շրուշի, չափազանց կատղած, որ առիւծները կերած են իր տաւարները, գիշեր մը բարձրացաւ ծառի մը վրայ, տակը թողլով գառնուկ մը: Եօթը առիւծներ եկան և յարձակեցան գառնուկին վրայ: Ագարակապանը, ծառին գագաթէն սկսաւ կրակել եւ սպաննեց եօթը առիւծներն ալ: Յետոյ առիւծները եկան և լափեցին սպաննուած առիւծ մը:

ՄԱՀՈՒԱՆ ՀՐԹԻՒՐ.— Կալացի մէջ (Ռումանիա) Պուլկար մը, երբ հրթիռ կը պատրաստէր բռնկեցաւ վառօթի տակառ մը եւ սպաննուեցան ութը հոգի, որ մաս կը կազմէին Պուլկարին ընտանիքին, չորսը փոքրիկ մանուկներ:

ՏՒՈՒԻՐ ԲԱՐՔԵՐ.— Վիէնէն կը գրեն.— Բաղէշցի Յովհ. Յակոբեան, գործազրկութեան մատնուած ըլլալով, կ'երթայ Լիոն իսկ քոյրը Աղաւնին կը յանձնէ դրացի Եղիշէ Չէլէպեանի (Երզնկացի) հոգածութեան: Եղիշէ, արդէն, ամուսնացած է եւ 4 տարեկան զաւակ մըն ալ ունի:

Քանի մը ամիս վերջ նամակով մը Յովհաննէսը կը հրաւիրէ, որ դառնայ տուն: Յովհաննէս կը վերադառնայ եւ կը տեսնէ որ քոյրը չկայ: Եղիշէ փախցուցած էր զայն՝ լքելով իր կինն ու զաւակը:

Փախչելէ առաջ նամակ մը կը գրէ իր կնոջ, թէ կը բաւէ մինչեւ հիմա միասին անցուցած կեանքերնին, «մնացածն ալ հէլալ ըրէ»:

Կինը եւ Յովհաննէս դիմած են ոստիկանութեան, որ պատասխանած է թէ շուտով կը ձանձրանան ու կը վերադառնան:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (17)

ՄՈՒՏՕՒԱԾ ԴԱԻԵՐ ԵՒ ԴԱՏԵՐ

ԳԼՈՒԽԸ ԲԵՐՈՂԻՆ...

— Ներէն հայ յեղափոխական մը դիս սպաննել կ'ուզէր. քիչ մնաց որ ճիշտ սրտիս դաշոյնի հարուած մը ուտէի: Բայց սրիկան չէր պիտեր որ միշտ տակէն պրահ կը հագնէի. իր ղէնքը կոտրեցաւ ու խափանուեցաւ եւ Ա՛ՀմԷտի օգնութեամբ ինքզինքս ազատեցի:

— Պարդը ի՞նչ ըրիք:

— Ֆրանսական իշխանութեան յանձնեցինք:

— Իր այդ վիճակին մէջ:

— Երբ լաւ մը լուացուի մի քանի քանի մը սպի կը մնայ: Հարուածը մորթը կարծր է. եթէ ոչ հատ մը մնացած չէր ըլլար:

* * *

Շատ ցիւվալի բան մը գրած ըլլալով մէկտեղ, Ա՛ՀմԷտ՝ երբ իր բնական պանդոկը վերադարձաւ, անոր նամակատուփը քննեց՝ անոր մէջ գտաւ նամակ մը, զոր վերջուգ չափազանց զարմացած: Ու երբ բացաւ, առաջին տողերէն իսկ աղաղակ մը արձակեց:

— Ճիշդ ատենն է եղեր:

Խէնի նամակն էր Սէն-Քլուէն գրուած, որ շատ ուշ հասած էր:

Ա՛ՀմԷտ՝ նամակին վրայ, մեկնումի կնիքը քննեց եւ մրմնջեց.

— Սէն-Քլո՞ւ, Սէն-Քլո՞ւ... կեղծ Հայը՝ կանչեց պանդոկապետը եւ անոր Տարցուց.

— Պարոն Ցիւվալ վճարե՞ց իր պարտքը:

— Այո՛, պատասխանեց պանդոկապետը:

— Ձեզի ըսա՞ւ թէ պիտի բացակայէր:

— Կատարելապէս:

— Իր բանալին կ'առնեմ, վերցնելու համար ինչ որ չկրցաւ հետը տանիլ: Եթէ անոր ուղղուած նամակներ ստանաք, մէկ կողմ դրէք, ես կուգամ կ'առնեմ:

Մարդասպանը առաւ բանալին, իր զոհին սենեակը ելաւ, խուզարկեց անոր սնտուկը, առաւ հագուստները եւ անոնց աստառները քակեց, եւ ինչպէս արդէն կը կասկածէր, երեք ծրար փաստաթուղթեր գտաւ. անոնց մէկ մասը ընտանեկան էր, բայց մնացեալը՝ թուրք կառավարութեան դէմ գաւադրական ծրագրի մը հետ կապ ունէր:

Ա՛ՀմԷտ՝ ընտանեկան թուղթերը վառեց. գալով՝ միւսներուն, գրպանը դրաւ ըսելով.

— Ասոնք ոսկի են:

* * *

Եօնուս անհամբեր էր. սպասումը երկար կը գտնէր:

Ա՛ՀմԷտ եկաւ վերջապէս, հետը բերելով ծրար մը թերթ. դեռ չնստած՝ իր տէրը հարցուց.

— Եղաւ լմնցա՞ւ:

— Այո, պատասխանեց քարտուղարը:

Եօնուսի դէմը նստաւ, բացաւ փարիզի ամէնէն աշխարհիկ թերթը, որ 1900 Դեկտ. 5 թուականը կը կրէր, առաջին էջին վրայ կանգ առաւ եւ կարդաց.

ԿՏՈՐ ԿՏՈՐ ԵՂԱԾ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՄԸ

«Մէնիլմոնթանի բլրակին կողին վրայ, արտաքին պողոտաներէն անդին, կամպէթթա հրապարակէնոչ հեռու, կը գտնուի Փլաթրիէր փողոցը. բարձր պատերով գոցուած ճամբայ մըն է, որ գիշերը, կախազանի ձեւով լապտերի մը շնորհիւ կը լուսաւորուի:

«Փլաթրիէռ փողոցը, Սօսպիէռ փողոցին հետ կը հաղորդակցի, տասը աստիճաններով սանդուղի մը միջոցով. ճիշտ անոր դէմ կը բացուի պարապ հող մը, որ չորս կողմէն փակուած է մէկ մեդր բարձրութեամբ ցցապատնէշով մը. փոս մը կայ հոն, ուր՝ թաղին բնակիչները կ'երթան իրենց աղտեղութիւնները թափելու:

«Երէկ առաւօ, ժամը 9ի սահմանները, երկու տղաքներ, դպրոցէն դարձին, այդ պարապ հողին մէկ անկիւնը նշմարեցին խոշոր ծրար մը:

— Ի՞նչ է ան, նայէ, ըսաւ ամենգմէ մէկը իր ընկերոջ:

«Ծրարը ցցապատնէշէն ներս մտան ու մօտեցան ծրարին: Անոնցմէ մէկը՝ փրցուց ծրարին կապերը, քակեց զայն ու յանկարծ աղաղակ մը արձակեց: Ծրարէն մարմնի մը արիւնոտ կտորները դուրս կը թափէին:

«Վախցած՝ տղաքը փախան ու կանգ առին մի քանի, երբ ոստիկան մը նշմարեցին, որուն յայտնեցին իրենց չարաշուք գիւտը:

«Ոստիկանը գնաց իրողութիւնը քննելու եւ հաստատելու, յետոյ տեղեկագուց Փէռ-Լաշէզի թաղին ոստիկանապետին:

«Ոստիկանապետը բանալ տուաւ ծրարը, որուն մէջ կար ծունկերէն քակուած երկու սրունքներ, ուսերէն կտրուած երկու թեւեր, եւ ահարկու գլուխ մը, որ դիւային խնդուք մը կ'արտայայտէր, առանց քիթի գլուխ մը, որուն վերի շրթունքը կտրուած ըլլալով, ճեպ ճերմակ ակռաներու շարք մը ցոյց կուտար:

«Ոստիկանը գիտէր թէ՝ կնոջ մը մարմինն էր. մարթը նուրբ եւ սպիտակ էր, դնդերները շատ քիչ գարգացած: Յետոյ յայտնի եղաւ թէ՝ գոհը երիտասարդ տղայ մըն էր:

(Շար.)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մանաւանդ գաւառներէն կը խնդրուի ՕՐ ԱՌԱՋ ղրկել ժողովի ազդերը, որպէսզի կարելի ըլլայ հասցնել ճամա պատասխան օրուան:

Երեք դահլիճներ հրաժարած

Վերջին երեք օրուան ընթացքին երեք դահլիճներ հրաժարեցան՝ Եուկօսլաւիոյ, Ճափոնի եւ Եգիպտոսի դահլիճները: Իտալեւսերպ վէճը, որ կարգադրուած կը նկատուէր, անցած շաբթուան վերջերը դարձեալ սուր հանգամանք ստացաւ, Իտալիոյ անհաշտ քաղաքականութեան պատճառաւ: Ներկայ ծանր տագնապէն դուրս ելլելու համար Ուզունովիչի դահլիճը հրաժարեցաւ եւ կազմուեցաւ ազգային միութեան դահլիճ մը, որուն կ'անդամակցին դեմոկրատները, Սլովէններն ու արմատականները:

Թուրք բանակը կազմ ու պատրաստ

Էնկիւրիի Ազգային ժողովին մէջ, ազգային պաշտպանութեան եւեմուտքին քննութեան պահուն, պատերազմական գործավարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

«Մեր բանակը կը շարունակէ իր պատրաստութիւններն ու աշխատանքները, ու կազմ ու պատրաստ է՝ կատարելու համար երկիրը պաշտպանելու իր պարտականութիւնը, երբ ժողովուրդը ատիկա պահանջէ: Մեր բանակին ուժը սահմանելու համար, ըսեմ. Թէ անիկա պատրաստ է այս պարտականութիւնը կատարելու վաղն իսկ»:

Ազգային ժողովը վաւերացուց ազգային պաշտպանութեան եւ ծովային գործավարութեան վարկերը:

Չինական նոր կառավարութիւն մը

Ազգայնական բանակի մերին հրամանատար զօր. Չանկ-Քայ-Շէքի հրաւէրով Քուօմինթանկի Նանքինի մէջ տեղի ունեցած համաժողովը վերջացաւ:

Զօրավարը հրապարակային նիստի մը մէջ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ Նանքինի մէջ կազմուած է նոր կառավարութիւն մը՝ ընդդէմ Հանքէուի կառավարութեան, որ համայնավարներու ազդեցութեան տակ է:

Հանքէուի մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ, կը վախնան որ Չանկ-Քայ-Շէք յարձակում մը փորձէ իր նախկին զինակիցներուն դէմ: Նանքինի 25,000 զինուորները Չանկ-Քայ-Շէքի ինպաստ արտայայտուեցան: Հանքէուի անգլ. հիւպատոսը նպաստ արտայայտուեցաւ: Միւս կողմէ Հանքէուի համայնավարները կը ծրագրեն Նանքինի վրայ յարձակիլ՝ պատժելու համար Չանկ-Քայ-Շէքը եւ պահպանողական տարրերը:

Տօրիօ, Թօմ մէն եւ Պրէտըը Հանքէու հասան՝ ներկայացնելու համար Գ. Միջազգայինը:

Չինուորական կացութեան մասին լուրերը հակասական են: Անգլիերէն թերթ մը կը գրէ թէ ազգայնականները գրաւած են Փէնկ-Փուն եւ գերի առած են 13,000հոգի, որոնց 4000ը Շանկայ հասած են: Փեքինի մէջ օտարականները կ'ամրացնեն իրենց դիրքերը: Հանքէուի եւ Նանքինի միջեւ Եանկցէ-Քիանկի մէջ շրջագայող օտար մարտանաւերուն վրայ կրակ բացուած է երկու եղերքներէն ալ: Չինաստանի 6000բողոքական միսիոնարներէն 100ին 80ը մեկնած են Յունուարէն ի վեր: Բազմաթիւ կաթոլիկ կրօնաւորներ եւս արտաքսուած են:

Հինգ պետութիւնները որոշեցին երկրորդ հաւաքական ծանուցագիրը մը ղրկել ազգայնական կառավարութեան:

Շանկայէն վերջ Քանթօնի մէջ եւս հակապոլշեւիկ մեծ շարժում մը տեղի ունեցաւ Շաբաթ օր, երբ կարմիրները կ'ուզէին ցոյց մը կատարել «աշխարհակալ պետութեանց դէմ: 30 համայնավարներ սպաննուեցան, 70 վիրաւորուեցան և 2000 հոգի ձերբակալուեցան, կառավարութեան կարմիր տարրերը մաքրագործուեցան: Քանթոնի Քուիմինթանկը վերակազմուեցաւ եւ չափաւորները շահեցան:

Զգուշացիք կեղծ հարիւր ֆրանկներէն

Ելմտական նախարարութիւնը բոլոր կառավարական պաշտօնատանց հաշուակալներուն ուղղուած շրջաբերականով մը կը ծանուցանէ թէ կեղծ հարիւր ֆրանքնոց թղթադրամներ հրապարակ հանուած են՝ 1906ի տիպարով եւ կը զգուշացնէ զանոնք չխաբուիլ:

Կեղծ հարիւրնոցներու թուղթերը աւելի հաստ են, շփուելի չեն դիմանար եւ հնչականութիւն չունին: Գիծերուն կեղծութիւնն ալ աչքի կը զարնէ. կարմիր եւ դեղին գոյները աւելի տիրապետող են՝ մանաւանդ հակառակ կողմը: Շիտակ կողմի մէջտեղի թուանշանները աւելի բարձրը տպուած են: կան ուրիշ սխալներ ալ:

Քանի մը վայրկեանի քննութիւնը կը բաւէ՝ կեղծ թղթադրամները իսկականէն զանազանելու համար:

Յարձակում ոստիկան խորհրդականին վրայ

Պէյրութի «Լա Սիրի» թերթը կը գրէ թէ Լիբանանի ոստիկանութեան ֆրանսացի խորհրդական Մարթօ և իր կինը տուն կը դառնային, երբ տեսան որ իրենց յարկաբաժնին դուռը բաց է: Կինը, որ առջեւէն կը քալէր, հազիւ ներս մտած էր, երբ յարձակում կրեց ներսը գտնուող անծանօթի մը կողմէ, որուն մազերէն բռնեց. սակայն գողը այնքան ուժով խածաւ անոր թեւը, որ կինը թողուց զայն: Խորհրդականը բռնեց չարագործին օձիքէն, սակայն անիկա մետաղեայ ծանր անօթ մը իջեցուց անոր գլխուն եւ Պ. Մարթօի աջ աչքը գրեթէ պայթեցուց: Ուժով ալ չգոհանալով, ոճրագործը դաշոյն մը խօթեց ոստիկանութեան խորհրդականին ձախ կողը, ու փախաւ: Դրացիները բան չիմացան:

Հակառակ իր վէրքերուն, տիկին Մարթօ գնաց մինչեւ հեռաձայն մը եւ լուր տուաւ ոստիկանութեան: Նոր ոստիկանական տեսուչ Իզղէտտին պէյ անմիջապէս շարժման մէջ դրաւ ոստիկանները, որոնք 4—5 կասկածելիներ ձերբակալեցին: Ոճրագործը կոխի պահուն ֆէսը կորնցուցած ըլլալով կարելի եղաւ գտնել զինքը շուտով:

Ֆրանսերէն թերթը այս լուրը հաղորդելով կը պահանջէ, որ ոստիկանութեան մէջ լուրջ մաքրագործում կատարուի, յաճախ ոստիկանները իրենք կ'աջակցին ոճրագործներուն, եւ փոխանակ գանոնք ձերբակալելու, կը դիւրացնեն անոնց փախուստը: Վերջերս գողեր 6000 սուրիական ոսկի գողցած էին յիշեալ թերթի անօբէնէն, եւ ոստիկանութիւնը նոյնիսկ չէր փնտռած գողերը:

«Պէտք է վերջ տալ, կ'եզրակացնէ, անցեալի աւանդութիւններուն, այն անցեալին, երբ բանտէն դուրս կը հանէին չարագործները նոր ոճիրներ գործել տալու համար անոնց, ու դարձեալ բանտ կը տանէին զանոնք, եթէ՛ն ըսելով թէ բնաւ բանտէն չէին ելած: Որքան ատեն որ օրէնքն ու արդարութիւնը կը ծաղրուին այսպէս, ոչ մէկ իրական յառաջդիմութիւն կարելի պիտի ըլլայ»:

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ALINA
18, RUE DE LA SORBONNE, PARIS (5e)

Մօտաւորապէս հինգ տարիէ ի վեր մեր յաճախորդներուն թիւը օրէ օր աւելցաւ: Ասիկա ապացոյց մըն է որ խղճմտանքով կ'աշխատինք:

Մեր օտար յաճախորդներուն քով կ'ուզենք բազմաթիւ Հայեր տեսնել: Ճաշարանին սրահը ընդարձակեցինք եւ խոհանոցին մէջ նոր դրութեամբ կարգադրութիւններ ըրինք, ամէն մարդու հանգիստ եւ մաքուր կերպով ծառայութիւն մատուցանելու համար:

ՈՒՆԻՆՔ ՆԱԵԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՍՐԱՀ

Օր մը հրամմեցէք եւ բաղդատեցէք մեր հայկական ճաշարանը ուրիշներու հետ:

Գ. Յ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կուկունեան» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահին մէջ, 75 Rue Paul Bert. կը հրաւիրուի ընկերներ եւ համակիրներ: կը դասախօսէ Ընկեր Մ...:

Շ. Յ. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ Շաբաթ երեկոյ Ապրիլ 23 ժամը 8ին Հայ Ժող. Լսարանի սրահը. բոլոր ընկերուհիներու եւ ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՅԱՐԴԳՈՂի գրական երեկոն, վաղը՝ Հինգշաբթի, 21 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիա: Շաւարշ Նարդունի կը խօսի Նորագոյն նկարչութիւնը եւ նկարիչ Ե. Քոչարեան նիւթին շուրջ: Ցուցադրութիւն նկարներու: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Մարսիլիոյ ջափաիաս ոըբերու միութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Ապրիլ 11-24ի Սգահանդէսը մէկ շաբաթ յետաձգուած է եւ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 1ին, նկատի ունենալով որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը 24ի առտուն Մարսիլիա կ'այցելէ: Վարձուած է Քափի վէրի սինեման: Մուտքը ազատ է:

ՆՈՐ ԼՍԱՐԱՆ ՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

*Հ. Յ. Դաշնակցութեան Մարսէյլի «Զաւարեան» խումբին կողմէ, Ս. Ժիւլիէն-Պօմօն թաղին մէջ բացուած է Լսարան - Ընթերցարան մը: Մեր ընկերներէն ու համակիրներէն անոնք որոնք կը փափաքին, գիրք, թերթ եւալլն, նուէրներով քաջալերել այս ձեռնարկը, թող հաճին իրենց նուէրները ղրկել հետեւեալ հասցէով.—*K. Bagdassarian, Villa Moun-Castélé, Bld. de la Comtesse, St. Julien, Marseille:

Կը խնդրուի արտասահմանի դաշնակցական ու համակիր թերթերէն արտատպել ներկայ ազդը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ալֆօրվիլի թաղ. խորհուրդը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ որ գիւղի մատուռին եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

Քիպարեան եպիսկոպոսի միջոցաւ՝ մէկ սկիհ, մէկ պատարագի զգեստ, մէկ սեղանի խաչ, մէկ շարական, երկու աշտանակ:

Պ. Արմենակ Ագուշեանէ՝ մէկ թաղում, Տիկ. Ովաննա Իբրահանեանէ՝ մէկ վարագոյր, Պ. Առաքել Թէֆիրեանէ՝ մէկ աւետարան, մէկ ձեռքի խաչ, Տիկ. Գալիանէ Տօնիկեանէ՝ մէկ սկիհ ծածկոց, Օր. Գալիանէ Ճանկէօզեանէ՝ մէկ վարագոյր, Տիկ. Բեբրոնէ Նալպանտեանէ՝ մէկ Տէր Ողորմիայի վարագոյր, Տիկ Մարիամէ՝ մէկ շուրջառ, Տիկ. Արմենուհի Պէյազեանէ՝ մէկ սեղանի զոգնոց թաւիշէ, Տիկ. Անոիկ Էչքիմեանէ՝ մէկ աւազան, Տիկ. Ծնունդ Մալաթեանէ՝ մէկ սեղանի զոգնոց, մէկ մարմարա, ինչպէս նաեւ կարգ մը ուրիշ նուէրներ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Թահրիզ, Առաջ. Հայ.— Մտացանք 100 ֆր.:

Քէն, Ա. Հ.— Մտացանք 10 ֆրանք: Սկսանք ղրկել: Ղրկեցէք ձեր գրածը:

Քոնիթիւր, Ա. Վ.— Մտացանք 35 ֆրանք:

Պոխրիշ, Գործ.— Մտացանք 700 ֆրանք, կարգադրեցինք:

Գոնսթանց, Գործ.— Մտացանք 422 ֆրանք:

Լը Փուժէն, Յ. Տ.— Մտացանք 50 ֆր., ղրկեցինք:

Փօնթ-Մուսօն, Ս. Պ.— Մտացանք 35 ֆրանք:

Վիրոնո, Յ. Դ.— Մտացանք 40 ֆրանք: Գիրքը ղրկեցինք:

Թուլօն, Ա. Ա.— Մտացանք 15 ֆրանք:

Մարսէյլ, Գործ,— Մտացանք 368,50 ֆրանք:

Տիսին, Ս. Գ.— Մտացած ենք Մարտ 10ին:

Անվէրս, Ա. Ս.— Կը պարտիք 20 ֆրանք:

Լիոն, Ս. Փ.— Ընկեր Ամատունին ուրիշ տեղ մեկնած է:

ՎԻԷՆԻ «ԴՐՕՇԱԿ»Ի ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ
Rue Victor Fougier N. 69
Vienne - Isère

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի, Խարբերդի Բալու-Սաքրատ գիւղէն Տիկ. Մարգարիտ Բոյոշեան, որ կը կարծուի, երկու տարի առաջ, պէյրութէն Ֆրանսա եկած ըլլալ: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի եւ կամ հետեւեալ հասցէին, Ասատուր Բոյոշեան, վէնիզէլոս փողոց, թիւ 23, Սէրէզ, Յունաստան:

— Տիկին եղիսա Մանուկեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը ցաւոր Հայրապետեան (Խարբերդցի) որ կը կարծուի թէ Գալիֆօրնիա կը գտնուէր 3 տարի առաջ: Տեղեկացնել 84, Rue Rebeval. Paris (19): կը խնդրուի ամերիկայի թերթերէն արտատպել:

— *Պուքրէշէն Թագուր Գուզեան կը փնտռէ իր եղբայրը Գէորգ Գուզեանը, որուն հասցէն էր* Passage Piémontési, Place Pigalle, Paris (18e): *Տեղեկացնել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:*

— *Կը փնտռուի Խարբերդ Մովսէի Յակոբ Նուշանեան, Խարբերդի Ֆրանսական որբերէն: 1924ին Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած 75 հոգինոց որբերու խումբին մէջ կը գտնուէր. Պորտօլի կողմերը ըլլալ կը կարծուի: Գրել՝* Union de Dzovk 29, Rue Bernard du Bois, Marseille (France).

— *Կը փնտռուի Զմշկածագցի Մկրտիչ Ռայիսեանը, որուն Եդիպտոս ըլլալը կը կարծուի: Տեղեկացնել՝* Vartian, Chateau du Pin, Couture, Loire - et - Cher, (Frauce): *Կը խնդրուի եգիպտահայ թերթերէն արտատպել:*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԿԸ ՆՈՐՈԴԵՄ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով: Երաշխաւորեալ աշխատութիւն:

Գիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի
62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Chirurgien - DENTISTE
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ
126 RUE BOLIVAR (Մէթրօ Պոլիվառ կամ Ժօռէս)
Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու թէ ոսկի) կպրիկի
Բոլոր աշխատանքները ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԴԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը: Ուրիշ ատեն՝ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՂԸ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բայ է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առաւմնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ
ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւականով:
Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի:
Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Ընկեր Շահազար 5 ֆրանք, Ցաքիր Թահրա պէյ 5, Բժիշկին գերքէն փրցուած էջեր 12.50, Արսէն Լիւբէն 20, ՌասբուԹին 15, Նամուս 10, Զար ոգի 10, Պատուի համար 10, Լուսթիւնը 8, Երազահան 6, Կոյսի մը Օրագիրը 5, Անձկութեան ժամեր 2, Մապլվար 12,50, Բարիզէթ 7.50, Տօքթ. Մօրի Վրէժը 5, Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Ոսկի Աքաղաղ 10, Թուղթի փառք 5, Վերջալոյսին տակ 5, Ճամբուն վրայ 10, Պէպէքս 10, Պարզ Բարոյներ Բ. Գ. եւ Դ.-Տատորներ 50, առանձին 17.50, Զորս Աւետարաններ 12.50, Հայաստանի Նկարիչներուն Ալմանախը 40, Նարեկ աշխարհաբար 40, Յոյզեր եւ երազներ 22.50, Ռումէն ժող. պատմ. 7.50, Սթիլմօնտի քաղաքապետը 6, Մուլութեան պահերէս 7.50, Անցեալից (Լէօ) 35, Անաթօլ Ֆրանս 25, Խրիմեան (Թ. Ե. Գ.) 25, Արդի կինը եւ իր հոգեբ. ապրէքները 5, Երան անգլ. բառարան 40, Պօէմներ՝ Զարեհնց 20, Մանֆրէտ 10, Ռօլանի երգը 10, Լանգոսի Հովուավէպը (Տաֆնիս եւ Քլօէ) 8, Վէրածնունդի Օրերէն 6, ինչպէս նաեւ վիպական, թատերական բանաստեղծական եւ ազգային գիրքեր, բառարաններ, խոսակցութիւններ հաւաքածոներ եւն.:

ԳՐԱՁՈՒՅԱԿԸ ԶՐԻ

Ֆրանսայի եւ գաղութներուն համար, փոսթի ծախք չկայ:

Ցտանալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր հայ տան մը մէջ օրիորդ մը կամ կին մը տղայ նայելու համար: Դիմել՝ Տիկին Զապէլ Տէօքմէճեանի, 49, Rue Barbès, Montrouge (Seine). Porte d'Orléansէն 5 վայրկեան հեռու:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՏՓԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Մասնագէտ, ներքին, մարթային եւ վէներական հիւանդութեանց:
Ամերիկայէն նոր վերադարձած, տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:
Կ'ընդունի 11—1 եւ 4—8 կիրակի եւ տօնի օրերը 11—1 եւ կէս օր, եւ ժամադրութեամբ:
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis Teleph. Provence 09-32:

ԱԿԱՆՈՆ
19 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի) 100 Mark		
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	
Թրք. ոսկի	»	or
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատը	Léva	
Տրախմի	»	Drachme
Լիր	»	» Lire
Պելճ. ֆրանք	»	Frc. Belge
Զուից.	»	Frc. Suisse
Լէյ 100 հատը	Ley	
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒԹԻՒՆ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I	Cr. Fonc. Eg.
»	II	»
»	III	»
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տարի
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ԱՊՐԻԼ
1927

21 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 316

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ԱՂԱՄԱԼԻ ՕՂԼՈՒՆԵՐՈՒ ՔԱՅԼԵՐԳՈՎ

Երէկ արտատպեցինք Ազրբէյջանի կեդր. գործադիր կոմիտէի (խորհրդարան) նախագահ եւ Անդրկովկասի վարիչներէն Աղամալի Օղլուի հետեւեալ խօսքը, արտասանուած՝ Հայաստանի խորհուրդներու 5րդ համագումարին մէջ.

— «Մինչեւ որ չկատարուի հողի հաւասար բաշխումը թէ հանրապետութիւններու եւ թէ ժողովուրդի մէջ, մինչեւ այդ ժամանակ խաղաղութեան մասին խօսք չի կրնար ըլլալ»: *(Ա. Հ. 3 Ապրիլ)*: Նակ խաղաղութեան մասին խօսք չի կրնար ըլլալ»: *(Ա. Հ. 3 Ապրիլ)*: Խորհրդային դիւանագէտը, որ արժանաւոր յաջորդն է քաջ ազգանական Խան-Խոյսքիներու եւ Ազրբէյջանի միւս վարիչներուն, ունի ուրիշ նշանաւոր նախադասութիւններ ալ, նոյնքան մնամէջ եւ ամբարտաւան: Ակնարկելով մենշեւիկներուն, մուսաւվաթականներուն եւ դաշնակցականներուն, կ'ըսէ թէ անոնք «եղբայրաբար ապրելու» խօսքեր կ'ընէին, բայց իրենց գործը խօսքին չէր համապատասխաներ, անոնք չէին տեղեր այն նիւթական հիմերը որոնք իրապէս ազգային հաշտախութիւն կը հաստատեն»: Իսկ այդ խոշոր գործը գլուխ հանուած է «խորհրդային իշխանութեան ձեռքով»:

Այսինքն, այսօրուան Անդրկովկասի մէջ հողը հաւասարապէս բաշխուած է թէ հանրապետութիւններու եւ թէ ժողովուրդի միջեւ, եւ խաղաղութիւնը ամրապնդուած...

Այս անպատկառ սուտը կը լսեն Հայաստանի խորհուրդներու 5րդ համագումարին պատգամաւորները, կը թարգմանեն, եւ հրատարակութեան կուտան, բայց ձայն-ծպտուն չեն հաներ: Ընդհակառակն, «մի քանի րոպէ շարունակ դահլիճը յոտնկայս ծափահարում էր»: «Ընկեր Աղամալի օղլին իր խօսքն աւարտեց համագումարի որոտընդոստ ծափերի տակ»: «Նրա ճառը թարգմանեց հայերէնի, յետոյ ինքը ընկ. Աղամալի օղլին թարգմանեց թուրքերէնի»: Անշուշտ չմոռցան երեւանի պատերն ալ ծածկել, որպէս զի մեղայի գայ ապերա՛խտ հայ ժողովուրդը, ցոփարանական մաղթանք մըն ալ կազմակերպելով:

Իսկ «հակայեղափոխականը» մենք ենք նորէն, երբ իրենց տեսին կը զարնենք այս քստմնելի, այս անպատիւ ծաղրանքները՝ անճար ժողովուրդի մը տառապանքին հանդէպ:

Մենք ենք «հակահայաստանեանը», երբ և՛ մենշեւիկին և՛ պոլշեւիկին, և՛ մուսաւվաթին և՛ Աղամալի օղլուներու կամ Չիւթչիներու, և՛ Ռուսին և՛ Թուրքին առջեւ կը դնենք սահմանային խնդիրները, վարչաձեւէ վարչաձեւ շարունակուած եւ նպատակագործուած անարդարութիւնները, և աննկուն ուշադրութեամբ կը յիշեցնենք հայ ժողովուրդին ապրելու իրաւունքը:

Իսկ անոնք, արդա՛ր գործ կը կատարեն, տարուէ տարի քայլայելով ժողովուրդը մնամէջ զեկուցումներով, տեղեկագիրներով, ճառերով:

Անոնք հայ աշխատաւորութեան շահերուն կը ծառայեն «արտօրնդոստ ծափեր» հրամցնելով, թիզ մը հողի փոխարէն:

Ահա թէ ո՛ւր է կացութեան ողբերգութիւնը, Հայաստան աշխարհին համար, որ սուտերով կը կերակրուի, որպէս զի ժամանակ չունենայ խոկալու դառն իրականութեան վրայ:

Եւ այս մարդիկը տակաւին երես ունին մենշեւիկներու եւ մուսաւվաթականներու, «կովկասի ազատագրութեան կոմիտէ»ին հետ իբրեւ դաւակից ամբաստանելու մեզ, գիտնալով նաեւ որ, բուն դաւադրութիւնը, իսկապէս հակաշխատաւորական եւ հակահայաստանեան դժոխային մեքենան սարքուած, լարուած է իրենց քթին տակ, և անխափան կը գործէ Պոլսէն մինչեւ էնկիւրի, Երեւանի, Նախիջեւանի, Ղարաբաղի եւ Բագուի մէջ:

Այո՛, այդ մեքենան կը բանի եւ պիտի բանի կատարեալ «համերաշխութեամբ» ու «խաղաղութեամբ», որքան ատեն որ Երեւանի տնաբոյս կոմիսարները եւ անոնց արտասահմանի գաղափարները շարունակեն ոստոստել Աղամալի Օղլուներու քայլերգով, կէս-քուն, կէս-արթուն, բայց միշտ պատրաստ ծափելու եւ ճառելու:

Այդ կախարդական շրջանակը թոյլ չպիտի տայ որ մարդիկ իրենց աչքերը բանան եւ տեսնեն անողոք իրականութիւնը, — աշխարհագրական եւ ազգագրական պահանջները խախտած, թուրք-թաթարական արշաւանքի ճամբաները հարթուած, Հայաստանը հետզհետէ աւելի ուժաթափ եւ իրաւազուրկ, վիճելի հողերը շատ աւելի վտանգուած քան 1920ին: 1920ին, առնուազն Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը հայկական էին, եթէ վրայ չհասնէր պոլշեւիկեան արշաւը, իր խարդախ նշանախօսքերով թեւ ու թիկունք հանդիսանալու Թուրքիոյ նշարտարներուն եւ կովկասի անբարոյական խառնակիչներուն:

Իսկ ի՞նչ կը տեսնենք այսօր,— Ազրբէյջանի կառավարութեան ներկայացուցիչ Մուսաբէկովն է որ կը բարբառի, իրենց համագումարին մէջ.

— «Ցաճկաստանի հետ մեր յարաբերութիւնները բարեհամական են, եւ տարուէ տարի կ'ամրապնդուին: Միակը, որ մեզ դաւ կը պատճառէ, այն է որ Ցաճկաստանը տեղ է տուեր մնացած մուսաւվաթականներուն, եւ, մենք կը զարմանանք թէ յեղափոխական Ցաճկաստանը ինչպէս կը տանի այ տեսակ թափուրները *(Բագուի «Կոմունիստ», 20 Մարտ)*»:

Զարմացէք եւ դո՛ւք, կարմիր թէ գորշ թուրքեր, որ համաստութեան գոհարներ կը թափէք ձեր աչքերը վրակած, ինչ Աղամալի Օղլուները հանդիսաւորապէս կ'օրհնեն ձեր համաստութիւնը, աղաղակելով երեւանի պաշտօնական բեմէն.

— Մինչեւ որ չկատարուի հողի հաւասար բաշխումը....

Կարդացէք եւ որճացէք, եթէ տակաւին կը գործեն ձեր թիղճն ու խելքը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԼՈՒԾԻՒՆ

Հայերէնի ուղղագրութեան բարեփոխման խնդիրը, որ յանձնուած էր նոր մասնախումբի մը քննութեան, ամիսներէ ի վեր կը քաշքշուի առանց քայլ մը առաջ երթալու: Այն աստիճան որ, Թիֆլիսի «Մարտակոչ»ն իսկ զայրացեր է, եւ երկրորդ անգամ ըլլալով հետեւեալ դիտողութիւնները կը հրատարակէ *(23 Մարտ)*.

— «Ինչպէս կ'երեւայ, մեր գիտնականները ուղղագրութեան գործը վերածեր են դիւանագիտական գաղտնիքի: Մեր հարցասիրութեանը պատասխաներ էին Անդրկովկասի Հեռագրական Գործակալութեան միջոցով: Ինչո՞ւ. չէ՞ր կարելի իմանալ Ողիմպոսէն մեր մեղսական աշխարհը:

Կատարեալ Չէմպրլէններ, չէմպրլէնական մեթոտով, բայց հայկական ծաւալով: Չէմպրլէնը կ'ուզէ «բարեփոխել» Եւրոպան, իսկ Հայաստանի ուղղագրական յանձնաժողովը... ընդամէնը քանի մը տառ:

Այդ տառական քաղաքագէտներն ու դիւանագէտները հիմա ուրիշ դիւանագիտական հնարքի մը դիմեր են:

Ուղղագրական յանձնաժողովի նիստերուն մասնակցող Ստ. Մալխասեանը, որ Երեւանէն Թիֆլիս եկաւ, մեր տուած հարցերուն հանդէպ «չէզոք» դիրք բռնեց ու յայտնեց թէ՝ «որոշուած է յանձնաժողովի գործունէութեան մասին մամուլին որ եւ է տեղեկութիւն չտալ»:

Ի՞նչու:

Ի՞նչ է սա, գիտական մեծամտութի՞ւն, թէ վանական մեկուսացում:

Ինչո՞ւ ընթերցողները չպիտի իմանան թէ ինչ ուղղութեամբ առաջ կ'երթայ ուղղագրութեան գործը: Ինչո՞ւ խորհրդաւորութեան քօղով կը ծածկեն մեր ո, յ, ե, ուական դիւանագէտները իրենց կատարած «մեծ» գործը:

Հսեն՛ք թէ բառի սկիզբը «յ» չպիտի գրուի «ե»էն առաջ, թէ «Յերեւան»ի տեղ պիտի գրուի նորէն «Երեւան», կամ ուրիշ բարեփոխութիւն մը պիտի մտցնեն «հին» «նոր» ուղղագրութեան մէջ, մի՛թէ՞ սա գաղտնի պահելու բան է:

Մեզ ոչ միայն կը զարմացնէ, այլ եւ կը վրդովէ մեր յարգելի ուղղագրականներու այսօրինակ խնդունջային քաղաքականութիւնը: Ինչո՞ւ համար այսպէս»:

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մարսիլիայէն այսօր թղթակցութիւն մը կը հրատարակենք ընտրական արձանագրութեանց մասին:

Քուէարկութիւնը 11—24 Ապրիլի տարեդարձին եւ նախագահին այցելութեան զուգադիպած ըլլալով, յետաձգուած է Մայիս 8ին: Արձանագրութիւնները բաց են մինչեւ Ապրիլ 30, կ'իմանանք թէ պայաքեան եպիսկոպոս ալ ներկայ պիտի ըլլայ քուէարկութեան:

ԹՈՒՐՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք կիներու միութեան նախագահը Նէզիհէ Մուհիտտին յանդիմ յայտարարած է թէ.— Հայ կիներու հետ գործակցութիւն մը չի կրնար ըլլալ, քանի որ մեր կանոնագրին մէջ որոշակի ըսուած է թէ միայն թուրքերը կրնան անդամակցիլ: Նոյն իսկ կանոնագրին մէջ յատկապէս շեշտուած է *իսլամ* կիներ քացատրութիւնը»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ինքնութեան թուղթերը այսօրուընէ սկսեալ պիտի տրուին նոր սակով

Ինքնութեան թուղթերու նոր օրէնքին առթիւ, պատկան պաշտօնատուները առժամապէս դադրեցուցած էին ինքնութեան թուղթերու վերաբերեալ գործողութիւնները: Այսօրուընէ սկսեալ ինքնութեան թուղթերը պիտի տրուին՝ համաձայն նոր սակին:

Դարձեալ կը յիշեցնենք, որ վերջնապէս ամբողջական սակ նշանակուած է 100 ֆրանք, իսկ զեղչեալ սակ՝ 20 ֆրանք: Անոնք, որ նախկին օրէնքով 375 ֆրանք վճարելու պարտաւոր էին, հիմա պիտի վճարեն 100 ֆրանք, իսկ 40 ֆրանք վճարողները՝ 20 ֆրանք: Ամսական 1500 ֆրանքէն աւելի չշահող աշխատաւորներն ու պաշտօնեաները 20 ֆրանք միայն պիտի վճարեն: Ինքնութեան թուղթերը երկու տարի արժէք պիտի ունենան:

Գործազրկութիւնը կը մեղմանայ

Սէնի Տեղաւորման Նահանգային Գրասենեակի վարչական խորհուրդը իր ամսական դումարումին առթիւ քննեց զանազան տեղեկագիրներ, որոնք ցոյց կուտան թէ գործազրկութիւնը բոլորովին մեղմացած է Փարիզի շրջանին մէջ: Անցեալ փետրուար 21ին Սէնի մէջ օգնութիւն՝ ստացող գործազուրկներու թիւն էր 61,415, հիմա 45,000ի իջած է:

Երեւան հանուած են կեղծ գործազուրկներ, որոնք աշխատելով հանդերձ նպաստ կը ստանային: Այդպիսիները իբրեւ կեղծարար դատարան պիտի յանձնուին:

Կացութիւնը Չինաստանի մէջ

Չինաստանի մէջ հակապոլշեւիկ շարժումները կը շարունակուին: Խարպինի մէջ չինական իշխանութիւնները հրամայեցին հրապարակաւ մահապատիժի ենթարկել 12 հոգի, 6 չինացի ուսանող, 3 արհեստակցական, 2 համայնավար եւ քաղաքին Առեւտրականներու ընկերութեան նախագահը: Մահապարտները քաղաքին փողոցներէն տարուեցան՝ իրենց վիզերէն կախուած չինարէն եւ ռուսերէն հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Այս մարդիկը դաւաճաններ են, որոնք իրենց հայրենիքը պոլշեւիկներուն կը ծախեն: Այսօր դատարանին կողմէ արդարօրէն դատապարտուելով՝ սուրով պիտի կորսուին»:

Նանքինի մէջ զօրավար Զանկ-Քայ-Շէքի նախագահութեամբ կազմուած նոր կառավարութիւնը ամէն կողմ հրահանգներ տուաւ հանդէսներ սարքել՝ ողջունելու համար այս նոր իշխանութեան կազմութիւնը: «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցը կ'ըսէ թէ նոր կառավարութեան ստեղծուիլը աւելի եւս պիտի խառնակէ գործերը: Ներկայիս հինգ կառավարութիւններ կան Չինաստանի մէջ, առանց հաշուելու բազմաթիւ կիսանկախ զօրավարները, որոնք կ'իշխեն զանազան անկիւններու մէջ: Այսպէս, Զանկ-Զօ-Լին կը տիրէ Չիւսիայան շրջանին մէջ, Սուն-Շուանկ-Ֆանկ՝ Քիանկ-Սուի մէջ, Շանկ-Քայ-Շէք՝ Շանկայի և Նանքինի մէջ, Պորոտին եւ Չսու-Շէն՝ Հանքէուի և Լի-Զի-Շէն՝ Քանթոնի մէջ:

Այս քաոսին մէջ, դժուար թէ ազգայնականներու արտաքին նախարար Իօժէն Շէն կարենայ գոհացում տալ հինգ մեծ պետութեանց պահանջներուն:

Հանքէուի կառավարութիւնը հրամայեց ձերբակալել զօր. Զանկ-Քայ-Շէքը: Զորս բանակ ղրկուեցաւ Նանքինը գրաւելու համար: Զանկ-Քայ-Շէքի կառավարութիւնը սկսաւ բանակցիլ Սուն-Շուան-Ֆանկի հետ՝ կռիւները դադրեցնելու եւ միասին կռուելու համար համայնավարներուն դէմ: Շանկայի Չինացիները տօնեցին չափաւորներու յաղթանակը եւ նոր կառավարութեան կազմութիւնը: Բոլոր կարմիր ղրօշակները անհետացան փողոցներէն:

Շանկայէն ու Նանքինէն վերջ, ազգայնականներու միջնաբերդը Քանթոնի մէջ եւս կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ հակապոլշեւիկ շարժումը: Բոլոր բանուորական միութիւնները զինաթափ եղան, համայնավարութիւնը արգիլուեցաւ եւ 3000 համայնավարներ ձերբակալուեցան: Հանքէուի կառավարութենէն անկախ վարչութիւն մը կը վարէ նահանգին գործերը:

Հռոմի հիմնարկութեան տարեդարձը

Այսօր՝ Ապրիլ 21, Հռոմի հիմնարկութեան տարեդարձն է: Ինչպէս ամէն տարի, ֆաշիստները այս տարի եւս մեծ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնեն այս տարեդարձը Իտալիոյ մայրաքաղաքին մէջ:

Հռոմի արհեստակցական կազմակերպութիւնները խումբեր կազմած՝ պիտի կեդրոնանան իրենց համար նշանակուած մասնաւոր տեղերը, ուսկից թափօրով պիտի երթան ժողովուրդի հրապարակը, ուր պիտի կատարուին հանդիսութիւնները: Բոլոր գաւառներէն քաղաքապետները պիտի գան հանդէսին մասնակցելու:

Պալքանեան տագնապը

«Թայմզ» իր Ապրիլ 19ի խմբագրականին մէջ քննելով իտալեւսերպ վէճը, դիտել կուտայ որ Թիրանայի դաշնագրին մասին իր Հինգշաբթի օրուան զեկոյցով, Մուսոլինի դիւանագէտներուն առջեւ կը փակէ իտալեւսերպ յարաբերութեանց անմիջական բարւոքումին համար ամէն յոյս: «Թայմզ» մաս-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՋԱՏՈՂԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻԱՅ ՄԷՋ

Անցեալ օր հրատարակեցինք Ուկրայինայի նախագահ Ջուբարի զեկուցման մէկ մասը, ներքին դաւադրութեանց մասին: «Իզվէսթիա» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ այդ ճառէն (12 Ապրիլ).—

«Վերջին ժամանակներս Ուկրայինայի մէջ տեղի ունեցան շարք մը խոշոր հրդեհներ, որոնց կարգին փեթրովսկի պարանի գործարանի, կաշիի գործարանի, Սումի քաղաքի մահուդի գործարանի, Մարքոփոլի մետաղագործարանի եւ կարգ մը ուրիշ գործարաններու հրդեհը: Իբրեւ հետեւանք նախնական քննութեան, ձերբակալուեցան քանի մը հոգիներ անոնցմէ, որոնք ընաատած են ու կը փորձէին ընաատել ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման՝ հրդեհներով եւ համանման ուրիշ միջոցներով: Ձերբակալուածներէն մէկը ուղղակի յայտարարեց. «Ես ղրկուած եմ ընաատելու խորհրդային արդիւնաբերութեան»: Ցետագայ քննութիւնը կը պարզէ, թէ ո՞վ եւ որտեղէն ղրկուած է այդ «պատգամաւորը»: Ի հարկէ, կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք կ'առնէ, որպէսզի նման «պատգամաւորներ» մուտք չգործեն Ուկրայինա: Համապատասխան մարմինները երեւան հանեցին մետաղագործարանի մը վառարանին մէջ մէկ արկղ փիրոքսիլին, որ յատկացուած էր գործարանը պայթեցնելու: Մարտի վերջերը մետաղագործական արդիւնաբերութեան գործարանի մը մէջ տեղի ունեցաւ կազի խողովակի պայթիւն, իսկ ուրիշ կազի խողովակի մը տակէն գտնուեցան ուժանակի 14 փամփուշտներ: Սակայն բոլոր հրդեհները, պայթիւններն ու երկաթուղային գոյքերու հարուածները պէտք չէ բացատրել միայն մեր արտաքին եւ ներքին թշնամիներու չարամիտ գործունէութեամբ: Շատ անգամ, դժբախտ դէպքերը արդիւնք են ղեկավարներու անվարձագիտութեան եւ անփոյթ վերաբերումի»:

Ջուբար իր զեկոյցին մէջ ըսաւ թէ խորհրդային միութեան սահմանադրութիւնը այնպէս է, որ երբ բանուորներն ու գիւղացիները որոշեն, կրնան բաժնուիլ խորհրդային միութենէն:

Ջուբար աւելցուց թէ նմա. նապէս անջատողական շարժումներ կը տեսնուին Անդրկովկասի եւ Թուրքիստանի մէջ:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԼՐՏԵՍՆԵՐԸ

Ընդհանուր ապահովութեան քննիչները կը շարունակեն իրենց հետազօտութիւնները համայնավարներու ծանօթ լրտեսական կազմակերպութեան մասին: Խուզարկուեցաւ տունը տիկ. Ժանտելի, որ վէնսէնի փամփուշտի գործարանին մէջ պաշտօնեայ է, եւ անդամ կեդրոնական խորհուրդին: Խուզարկութիւնները ոեւէ արդիւնք չտուին:

Թերթերը գրած էին թէ փարիզի Թաղապետական ժողովի խորհրդական եւ համայնավար վարիչ ժան Քրէմէ եւ իր քարտուղարուհին փախած են: «Իւմանիթէ» կը հաղորդէ որ Քրէմէ չէ փախած եւ ի հարկին պիտի ներկայանայ պատկանեալ իշխանութեան: Արդէն իսկ բաց նամակ մը ուղղած է հարցաքննիչ դատաւորին:

Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Օպէրվիլիէ՝ ժօզէֆ պարոնի տան մէջ: Այս մարդը Սէն-Սիր-լ'Էքոլի գինուորական հաստատութեանց սէնտիրային անդամ է:

ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ, ՊԷՏՔ Է ԱՇԽԱՏԻԼ, ՏՂԱՔ...

(Բաց նամակ Մոնփելիէի մեր ուսանող ընկերներուն)

Ուշադրութեամբ կարդացի ձեր նամակը։

Անշուշտ բոլո՛րս ալ համաձայն ենք զատապարտելու համար Երեւանի խորհրդային իշխանութեան խարական ոգին որ կը զատէ, զուտ մասնագէտներու մէջ խակ, համայնավարը՝ ոչ-համայնավարէն։ Անշուշտ, բոլո՛րս ալ, կը մեղադրենք «ընկերվարական» եւ «աշխատաւորական» ներշնչումներ ունեցող իշխանութիւն մը, որ հակընկերվարական ընթացք կը բռնէ գաղութներու եւ մայր երկրի մէջ։ Որ կը սակարկէ հայ քաղաքացիին առաջին իրաւունքը՝ կարենալ հայրենիք վերադառնալու։ Անշուշտ բոլո՛րս ալ՝ կ'ամբաստանենք դայն, իրաւամբ, որ արտասահմանի ու հայրենիքի մէջ, կը չանայ շերտաւորել ու ապականել հայ մտաւորականութիւնն ու հայ ուսանողութիւնը։ Որ օգտուելով հայ ուսանողներու նիւթական նեղ կացութենէն, կ'աշխատի կաշառել զանոնք։

Ձեր փաստերը՝ ճի՛շդ են։ Կը ճանչնամ Պարգեւ Տէր Յովհաննէսեանը, որ անտարակոյս կրնար օգտակար ըլլալ, իր կարողութիւններուն համապատասխան աշխատանքի մը մէջ։

Գիտեմ նաեւ որ երբ մեր երկրին դուռը կը գոցուէր այդ երիտասարդ գիւղատնտեսին առջեւ, միւս կողմէ, հեռաւոր Միացեալ-Նահանգներէն, հինդ ուրիշ երիտասարդ գիւղատնտեսներ պաշտօնի կը կոչուէին, եւ շատ գէր ամսականներով։ Անոնք ալ, ինչպէս իմ ուսանողական դասընկեր Տէր Յովհաննէսեանը, հարուստ հայ քաղքենիներու դրամով ուսած էին։ Անոնցմէ երեքը՝ նո՛րէն, իմ դպրոցական դասընկերներս, կը յիշեմ, 1920ին, երբ մեծ խանդավառութեամբ, շատ մը որբ տղաք, կ'երթայինք երկիր, հոն աշխատելու համար, չեկան մեզի հետ։ Տամ անուններն ալ,—Վրոյր Ղազարեան, Արաքսիրցի, Մուշեղ վ. Ամատունի՝ Ազիզիէցի, կը պաշտօնավարեն այս վայրկեանիս Երեւանի մէջ, Խորէն Կիւլպէնկեան՝ Տիվրիկցի, Սահփանաւանի մէջ։ Սոսկ աւարտած են իրենց ուսումը, Բօրնէյլի մէջ։ Անոնցմէ մէկուն հետ ես երկար ատեն թղթակցած եմ, մինչեւ Հայաստան մեկնումը։ Գիտեմ՝ որ իրրեւ գիւղատնտես, անոնք աւելի չեն արժեր քան Պարգեւ Տէր Յովհաննէսեանը (Ingénieur Agricole), բայց անոնք համայնավար մարտիկներ են, մինչդեռ Պարգեւը հասարակ քաղաքացի մըն է։ Պարգեւէն զատ, գիտեմ, ուրիշ երկու գիւղատնտեսներ, Յակոբ Աթիկեան եւ Գէորգ Գըրըքեան, որ երկար ատեն, Փարիզ, աշխատեցան ու չյաջողեցան երկիր երթալ, հիմա կը պաշտօնավարեն Սուրիոյ մէջ։ Ա՛յս բոլորը ճիշդ են եւ ես համաձայն եմ ձեզի հետ։ Բայց թոյլ տուէք քանի մը դիտողութիւններ ընել, որ ինչնական եւ շատ կարեւոր կը թուին ինծի։

1.— Հայաստանը փոքրիկ երկիր է, գիտէք, եւ հետեւաբար պաշտօնէութիւնը պէտք է վերածուի նուազագոյն չափին։ Մեր աւարտող ընկերները, ընդհանրապէս կը ձգտին պաշտօնի։ Կ'ուզեն երթալ երկիր, բայց նաեւ պաշտօն ունենալ, ինչ որ անպատեհ է։ Պայմանաւոր կերպով երկիր վերադառնալը առնուազն անտեղի կը դանեմ։ Այս տեսակէտէն, կարելի է պահանջել միայն, որ՝ ինչպէս, բոլոր երկիրներու մէջ, հասատատուի մրցումի դրութիւնը։ Ամէնէն յաջող մասնագէտը թող անցնի պաշտօնի։ Կարելի է պահանջել նաեւ որ օրինակ, երկրագործական գործավարութիւնէն հեռացուին ոչ-մասնագէտ ու անձեռնհաս պաշտօնեաները ու փոխանակուին մասնագէտներով, միշտ մրցումով։ Ու վերջապէս, երկրի ճամբան բանալ բոլո՛րին, ուսանողին կամ մասնագէտին, բայց նաեւ բանւորին։ Առանց նախապատուութեան։

2.— Ու թո՛ղ հայ երիտասարդ կամ վաստակաւոր մասնագէտները, գիւղատնտես, երկրաչափ, բժիշկ, դեղագործ, անպայման պաշտօն չփնտռեն։ Այս փոքրիկ ժողովուրդը, հարկ եղածէն աւելի ունի դիւանակալներ, (Bureaucrate)։ Չեմ գիտեր ինչու հակառակ մեր ժողովուրդին բացառիկ գործնական ոգիին, մեր մտաւորականութիւնը, միշտ անձեռնհաս եղած է իր մասնագիտութիւնը անհատական գործերու մէջ արժեցնելու։ Նախաձեռնութեան ու ձեռներէցութեան ոգիէն զուրկ ենք, մտաւորականներս, ու մեր եւրոպն է կարծես, բազմիլ, հոգ չէ անհասութաբեր, բայց հանդիստ պաշտօնական թիկնաթոռներու մէջ։ Կը յիշեմ, որ Հանրապետութեան օրերուն (ինչպէս նաեւ հիմա) ռուսական նախկին դիւանակալները լեցուած էին հայկական պաշտօնատուները։ Փոքրիկ ժողովուրդի մը համար, որ իր պետականութիւնը նոր կը սկսի, չափազանց վտանգաւոր է, դիւանակալութիւնը։ Մեր մտաւորականութիւնը պէտք է փրկել այդ ախտէն։ Մեզի, երիտասարդներուս կ'ինայ թօթուել, անցեալի այդ ժառանգութիւնը։ Աշխատի՛նք երկիր երթալ ու զարգացնել, անհատական ու համագործակցական ձեռնարկները։ Վերէն եկած բարեփոխումները յաճախ արմատ չեն բռներ։ Բայց ի՛նչ հրահանգիչ օրինակ է, եթէ, օրինակի համար, իմ ընկերս, Գ. Սարգիսբէգեան, որ այս տարի պիտի աւարտէ Մօնփելիէի բարձրագոյն Գիւղատնտեսականը, կարենայ Երեւանի մէջ, իր հօրենական այգին վերատնկել, ամերիկեան չաչերու վրայ (bouture), այսպէսով ապացուցանելով, գործնականօրէն հայ յեռանիաց այդեմշակին որ կարելի է ազատիլ որթալուխեն (phylloxera) առանց որթերը քանդելու։ Այդ օրինակը կ'ըլլայ վարակիչ։

Կամ օրինակ, ինչո՞ւ, Մամիրօլի կաթնային-ճարտարարուեստի բարձրագոյն վարժարանը աւարտող, երեք կամ չորս տղաք, անհրաժեշտ փոքրիկ դրամագլուխը չգտնեն, փոքր բայց արդիական պանրագործարան մը հիմնելու, որ կրնայ տիպար հանդիսանալ, ու երթան փոխն, գիւղատնտես մը փոշխներուն մէջ, ո՛չ իրենք իրենց, ո՛չ ալ ժողովուրդին օգտակար ըլլալով։

Օրինակները կարելի է բազմապատկել։ Բարոյականը այս է։ Վերակառուցման, գիւղատնտեսական զարգացման, ճարտարարուեստական եւայլն բո՛լոր շարժումները պէտք է սկսիլ վարչէն։ Նշանը թո՛ղ տան, Եւրոպա կամ Ամերիկա կրթուած մասնագէտները։ Կառավարութիւնը, կրնայ քաջալերել միայն այդ շա՛րժումը, զօրավիդ ըլլալ, թիկունք տալ, բայց ապահել, որ օրինակի համար, հայ խորհրդային աղքատ ու անձեռնհաս ու մանաւանդ հպատակ իշխանութիւնը կարենայ հայ այգիները հիմէն վերատնկել, արդար չէ։ Ու նաեւ անգործնական։ Օրինակ մը։ Ծրանասյի մէջ, որթալուխեի ահաւոր աւերէն յետոյ, կառավարութիւնը հակայ պիւտճէ յատկացուցած է, գիւղացիութեան, կաթնատնտեսական համագործակցականներ հիմնելու համար։

Ծրանասյի գիւղացիութիւնը որ պատրաստուած չէր այդ ուղղութեամբ, մինչեւ այսօր, հակառակ կառավարութեան բացառապէս կարեւոր նիւթական օժանդակութեան, չի կրնար ոտքի պահել այդ համագործակցականները։ Դեռ այս տարի Հոթ Սօն Նահանգին մէջ վեց կարեւոր կաթնային համագործակցականներ անհետացան, մինչդեռ Դանիոյ մէջ հրաշքներ կը գործեն սպառողական եւ արտադրողական համագործակցականները, որովհետեւ շարժումը սկսած է վարէն։ Ինքը՝ գիւղացիութիւնն է, որ կրթնած գիտութեան եւ մարզուած մասնագէտներուվրայ, զարգացուցած է այդ շարժումը։ Կառավարութիւնները անզօր են՝ եթէ եռանդը ժողովուրդէն չգայ։ — Ո՞վ պիտի արթնցնէ հայ գիւղացիութիւնը իր քունէն։ — Հայ մասնագէտները։ Ի՞նչ միջոցներով՝ կառավարական շրջի՞կ թէ ինքնաշխատ պաշտօնեանե՞ր ըլլալով։ Ո՛չ։ Ո՛չ։ Ընկերներ։ Հապա՝ աշխատելով, անհատական կամ հաւաքական ձեռնարկներ ստեղծելով։ Աշխատելով՝ գործնականանալ, փոխանակ դիւանակալներ դառնալու։

3.— Գիտեմ, գիտեմ, մեզի համար բացառապէս դժուար է ատիկա։ Կ'ընդունիմ նաեւ որ նիւթական խոշոր խոչընդոտներ կան։ Որ պայմանները շատ աննպաստ են։ Որ՝ հայ դրամատէրը, հազիւ թէ բարեհաճի դրամագլուխ տրամադրել, չէ՞ որ իր դրամը աւելի լաւ կրնայ շահիլ հոս արտասահմանի մէջ մէջ քան թէ երկրէն ներս։

Ա՛յս բոլորը ճիշդ են։ Բայց այս նիւթական դժուարութիւններուն կարելի է յաղթել, ինչպէս կը յաղթեն վաճառականութեան մէջ մեր զարմանալի հայրենակիցները։ Բայց դառն է ըսել, որքան որ հայ վաճառականը, կեանքի մէջ, քիչ մը շատ գործնական է, նոյնքան ալ հայ մտաւորական մասնագէտը քիչ մը շատ գաղափարապաշտ? ու անգործնական։ Ու նիւթական արգելքներու կողքին կան հոգեբանական ու ժառանգական, կարծէք անյաղթելի արգելքներ։ Հայ մտաւորականը, իր արիւնին մէջ ունի գործնական կեանքին վախը։ Պիտի ըլլայ ուսուցիչ՝ գիւղատնտեսը, պիտի ըլլայ ուսուցիչ՝ երկրաչափը, պիտի ըլլայ ուսուցիչ կամ պաշտօնեայ՝ իրաւագէտը, բժիշկը, քիմիաբանը։ Կը կարծեմ որ օրինակներու պէտք չունիք։ Որովհետեւ վաղը, բոլորս ալ, պիտի ըլլանք վարժապետ կամ պաշտօնեայ։ Չիս սխալ հասկնալու չէ։ Աւելի վատ բան չեմ գիտեր, քան երկրի մը ապագայ քաղաքացիներուն ուսուցանելը կամ հանապետութեան մը ծառայելը։ Բայց, ըսէ՛ք խնդրեմ, հարիւր ուսուցիչէն վրայ քանի՞ հայ պատրաստուած մանկավարժ գիտէք։ Հարիւր պետական պաշտօնեաի վրայ, մեր մէջ, քանի՞ հոգի քաղաքատնտեսաւթիւն սերտած են։

Գիտեմ, գիտեմ, որ մեզի եւրիտասարդներուս համար, գուցէ անկարելի է ազատիլ այս լուծէն։ Բայց, համաձա՞յն էք, սկսինք կռիւը։ Կը բաւէ որքան մեր հերոսական ժողովուրդը ծիծ տուաւ հայ անգործնական մտաւորականութեան։ Ի՞նչ, պիտի ինանք վարժապետ մի՞շտ։ Աշխատինք՝ մենք մեզ պահել։ Աշխատինք՝ մենք ալ ստեղծել։ «Ձեղնայարկի մուկ»եր պահելու շռայլութիւնը այս ժողովուրդը չի կրնար տանիլ այլեւս։ Կռուինք իրերու այս վիճակին դէմ։ Գուցէ մենք ինանք բորոտ այսպէս, կակուղ այսպէս, բայց անտարակոյս մեր յաջորդները կ'օգտուին մեր փորձառութենէն։ Առնուազն, քանըհինդ աւարտող գիւղատնտես գիտեմ։ Շատերը կը ճանչնամ անձամբ, հրաշալի տղաքներ են՝ զանազան պաշտօններու մէջ տեղաւորուելու պատրաստ։ Բայց ո՞ւր գտնէ, ըսէք, հայ խորհրդային կամ դաշնակցական կառավարութիւնը այդքան պաշտօն։ Թող մեր բժիշկ ընկերները համբուն՝ տրամադրելի իրենց ընկերները, հանրապետութեան մէջ թաղապետական բժիշկ ըլլալու համար։ Կարելի է առարկել որ կը չափազանցեմ։ Գուցէ։ Բայց ո՞վ կրնայ ժխտել որ շատ, շա՛տ «անօթի» մտաւորական ունի այս ժողովուրդը։ Ի՞նչ ընել։ Մասնագէտ ենք։ Պաշտօն չունինք։ Դրամագլուխ չունինք՝ անհատական գործ սկսելու համար։

— Ընկերնե՛ր, երթանք աշխատանոց։ Ազնիւ բան է աշխատիլը։

4.— Ու յետոյ, վատահ եղէք, կը բարձրանայ հայ մտաւորականութեան վարկը։ Մեր ձայնը բարձր կ'ելլէ ու մեր ճակատը մաքուր կ'ըլլայ։ Թեւ չենք ըլլար ու մեր հանրային աշխատանքը, որքան անշահախնդիր նոյնքան արժէքաւոր կ'ըլլայ։ Ժողովուրդը կը յարգէ մեզ, մենք որ ձրի կ'ուսուցանենք։

Մեր գիւղաքաղաքներուն մէջ, քահանայ կը ձեռնադրուին անոնք որ շատ տկար ու շատ ձախաւեր էին կեանքին համար։ Տեսակ մը քահանայ ալ հայ մտաւորականն է եղած։ Ես կ'ուզեմ որ՝ ըլլանք արուս, անկախ, քալ ու կեանքին վազենք մեր կուրծքերը բաց, հոգ չէ իրրեւ բանւոր, քրտնելու համար։

Դրօշակ մը ունինք մեր ձեռքը։ Բռնենք բարձր։

Ու կ'ուզէ՞ք, եկէք խորհրդային հանրապետութեան պաշտօնները ձգենք խորհրդային վարձկաններուն։

ՎԱԶԳԻՆ Գ. ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԿՆՈՑՈՎ

Ինչպէս գրած էինք, Հայաստանի խորհուրդներու 5րդ համագումարին առթիւ, ընդարձակ զեկուցում մը կարդացած է վարչապետ Սաքօ Համբարձումեան։ Այդ զեկուցումէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, Հայաստանի բանւորութեան, պաշտօնէութեան եւ գործազրկութեան մասին.—

ԲԱՆԻՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԸ

Հայաստանի գործարանային ուժը կը ներկայացնէ հետեւեալ պատկերը

1923 Յունուարին	15,430	բանւոր
1923 Հոկտեմբերին	16,312	»
1924 Ապրիլին	19,865	»
1924 Հոկտեմբերին	23,182	»
1925 Ապրիլին	28,506	»
1925 Հոկտեմբերին	32,226	»
1926 Ապրիլին	35,950	»
1926 Հոկտեմբերին	39,718	»

Համաձայն աշխատանքի բաշխման սկզբունքին, բանւորական ուժերը բաժնուած են հինգ խումբերու.—

ա) Գիւղատնտեսական բանւորներ, որոնց մէջ կը մտնեն գիւղատնտեսութեան նուիրուած աշխատաւորներն ու հողազուրկ գիւղացիները։

բ) Արդիւնաբերական բանւորներ, որոնց մէջ կը մտնեն մանր արդիւնաբերական հաստատութիւններու եւ շինութիւններու մէջ աշխատող բանւորները։

գ) Հաղորդակցութեանց բանւորները, որոնց մէջ կը մտնեն երկաթուղիի, հեռագրի, թղթատարական, փոխադրութեան բանւորները։

դ) Մտաւորական աշխատաւորները, որոնց մէջ կը մտնեն հասարակական, համագործակցական եւ մասնաւորներու առեւտրական հաստատութիւններու մէջ ծառայող պաշտօնեաները։

ե) Զանազան աշխատաւորներ, օրինակ՝ համայնքային գործերու, ժողովրդային մնունդի ձեռնարկներու մէջ աշխատողները։

Բանւորական ուժի այս հինգ բաժանումները առանձին քննելով, կը տեսնուի որ՝ գիւղատնտեսական բանւորները շատացած են։ Եւ այս աճումին պատճառն այն է որ Գիւղանտառ միութիւնը հողազուրկ գիւղացիները արձանագրած է միայն 1923ի վերջերը։ 1923ին տեղեկութիւն չունէինք անոնց քանակին մասին։ Կայ ուրիշ պատճառ մըն ալ, այն՝ որ մեր տնտեսութիւնը հետզհետէ գարգանալով, բացուեցան համապատասխան ձեռնարկներ, օրինակ՝ շերամապահութիւն, պանրագործութիւն, հողագործական կայաններ, փորձառական դաշտեր եւլն։

Արդիւնաբերական բանւորներու ուժն ալ շատցած է։

1923 Յունուարին	2152	բանւոր
1923 Հոկտ.ին	2816	»
1924 »	3724	»
1925 »	8082	»
1926 »	11,881	»

կ'աշխատէին։

Հաղորդակցութեանց բանւորներու թիւն ալ աճած է, որովհետեւ կանոնաւորուած է երկաթուղիներու երթեւեկը, ընդարձակուած են հեռաձայնի եւ թղթատարի սպասարկութիւնները, բացուած են տեղական փոխադրական ձեռնարկներ։

Պաշտօնեաներու թիւն ալ աճած է, հակառակ կատարուած խնայողութեանց եւ պաշտօնեաներու թիւին կրճատման։ 1923 Յունուարին կար 7808 պաշտօնեայ, 1926 Հոկտեմբերին՝ 12,183։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Բանւորական ուժի աճումին հետ երեւան եկած է գործազրկութիւնը։ Արհեստակցական Միութեանց արձանագրած թիւերէն զատ նոր ծնօթութիւններ չունինք։ Աշխատանքի սակարանին մէջ արձանագրութիւնները շատ անկանոն եղած են։ Վերջերս քիչ մը կանոնաւորուեցան, եւ այդ արձանագրութիւնները են որ պիտի ներկայացնեն գործազրկութեան ճշդիւտ պատկերը.

1924 Յուն.ին	2,139	գործազուրկ
1924 Հոկտ.ին	2,665	»
1925 Հոկտ.ին	2,314	»
1926 Հոկտ.ին	4,064	»

Արդիւնաբերական խումբերու մէջ 1924ին կար 894 գործազուրկ, 1926ին՝ 1049։

Արդիւնաբերական ձեռնարկներու ընդարձակման պատճառով, գործազուրկներու մեծ մասը ժառանգ են գործի։

Գիւղատնտեսական խումբերուն մէջ գործազուրկներուն թիւը կը հասնէր 1924ին՝ 311ի, իսկ 1926ին՝ 1107ի։

Պաշտօնեաներու մէջ գործազուրկներու թիւն էր 1924ին 1143, եւ 1926ին՝ 1490։

Վերջապէս, գործազրկութիւնը չի ներկայացներ այն սուր տագնապը, որուն մատնուած է Բագու, ուր ձեռք առնուած են արտակարգ միջոցներ պայքարելու համար տագնապին դէմ։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Հայաստանի գործազրկութիւնը արդիւնաբերական չէ, այլ գիւղացիական գործազրկութիւն մը։ Մեր գործազուրկներուն մեծամասնութիւնը կը բաղկանայ անարհեստ բանւորներէ, որոնք գիւղերէն նոր եկած են։ Արդիւնաբերութեան համար պէտք ունինք արհեստաւոր բանւորներու, ինչպէս՝ մետաղագործներու եւայլն։

Հայաստանի գործազրկութիւնը եղանակի բնոյթ ունի։ Մշտական կորիզ մը չունի. այսպէս, Ապրիլ ամիսէն սկսեալ հետզհետէ կը նուազի մինչեւ Հոկտեմբեր, լեռնոյ նորէն բարձրանալու համար։

Մեր երկրին գործազրկութեան բուն պատճառը գիւղն է, պատճառը՝ գիւղի հողագործական գերբնակչութիւնը։ Կան նաեւ ուրիշ պատճառներ, օրինակ՝ վրաստանէն ու Ատրպէյճանէն կը հաւնին մտաւորական պաշտօնեաներ։

Այս գործազրկութեան վրայ կ'ազդեն նաեւ Ամերիկեան որբանոցներու չափահաս տղաքը, որոնք արձակուելով կը մտնեն գործի։ Նոյնպէս մաս մը ուսանողներ, գրասենեակներու պաշտօնեաներ ունին որոշ դեր մը այս գործազրկութեան մէջ։

ՊԱՅԲԱՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ընդարձակել արդիւնաբերական ձեռնարկները, զարգացնել գիւղատնտեսութիւնը, տարածել տուներու մէջ կատարուող աշխատանքները, օգնել աղքատ բանւորներուն։

ՎՐԱՍՏԱՆի մէջ գործազուրկներու թիւը կը հասնի 30,000ի։ Այս տագնապին դէմ պայքարելու համար կառավարութիւնը ձեռնարկած է Աշխատանքի Գետնոտման կոմիտէներու եւ դրամական օգնութեան մասուկներու կազմութեան։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Ա Ռ Ա Ջ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 16 Ա[illegible]

Ազգային տուրքի գրութեանց տոմարը 15-20 բաց մնալէ յետոյ, առջի օր (Ապրիլ) երեկոյեան ժամը 4 փակուեցաւ։ Արձանագրուած 425 հոգի։ Վերջին պահուն մանաւանդ որ Հայ Լեգէոնական ուղեւորութեան ալ իրաւունք տրուած էր մասնակցիլ ընտրութեանց, առիթով պարտադիր վճարի։ Այս պատճառով քաղաքին մէջ։

Մեր ակնկալածէն շատ աւելի խոշոր թիւ մըն է որ կ'ունենանք պարտաճանաչ Հայրենակիցներու։ Այդ թիւի խոշորութիւնը ցոյց կու տայ թէ, եթէ նկատի ունենանք հետեւեալ պարագաները.— Առաջին, յարաբերական խարականութեան ոգին՝ որ դրուեցաւ այս գործի մէջ, բողոքական եւ Համոգման համայնքները հեռու պահելով արձանագրութեանց տոմարէն։ Ամէն քառորդ թիւ մը կը նկատուի յաջողութիւն։ Ցետոյ ի՞նչ է ստոյգը Մարսէյլի քաղաքացնակ տարիներուն։ Քաղաքացնակը կը չունենք, որովհետեւ, ընտրական կայացուցչութեամբ ստեղծուած Մարսէյլի թեմին համար ընտրական տասը շրջանի գաւառական ժողովը (Conseil Général) պիտի կազմուի 37 անդամներէ։ Այս թիւէն 22-ը պիտի ընտրուին քաղաքի բնակիչներէն, մնացած 9ը հետեւեալ ձեւով մէկ հոգի՝ կարտան, 1 Մարթիկ, 1 Պօլէն-փօն-Սէնթ Էսփրի, 1 Լա Սէյն թուլօն, 1 Լա Սիոթա, 1 Սէն-Ժիւլիէն, 1 Սէն Լա[illegible] Սէնթ Ընթուան։

Կարելի է առարկել, կրկին է վիճիլ որ ձայներու բաշխումը դարութեամբ կատարուած չէ ընդհակայն չէ կարելի ժխտել որ առաջին անգամ ըլլալով, աննախընթաց բազմաթիւն մը Մարսէյլի քաղաքէն պարտաճանաչ գտնուած է, տնտեսական այս մրցոյթեան մէջ նիւթապէս գոհացուցած է իր կարեւոր իրաւունքի տիրանալը։ Հակառակ այդ ամէնուն, ներկայ իրականութեան մէջ առանց գոհոլութեան իրաւունքի տիրանալը քաղաքական չէ։ Երբեմն նոյնիսկ ծանր զոհողութիւններով (ինչպէս այս պարագային), գնուած իրաւունքը լուսաւոր երեւոյթ է, եթէ պատկերը բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ մտնենք։ Արձանագրուածներէն 100ին 90 աշխատաւորներ են։ Կամ ակերպչականօրէն թէ պատկերով գործ, ձգտումնիով ծայր աստիճան կասկածելի, նիճադանձ «պլօք» մը (Ռամկավար, Հօկ, Համայնավար, այլ կղեր) ընտրութիւնները ձախողցնելու համար ամէնէն անբոլոր ջոցներու դիմեցին։

Պահ մը փղոցը իջան, փղոցի անկիւններէն սկսան քարոզել գաղութներու կազմակերպութեան պէտք չունինք, գաղութները կազմակերպելու աշխատանքը Հակապետական, Տնտեսական փորձ է, թէ Հայաստանեան տակնօրէն կազմակերպութեան մը յանձին երթալ պէտք չունի տէրտերի, տիրացուի գործերով զբաղուելու, թէ գաղութները իրենց գլուխը կազմակերպելու ձեւերը գիտէ կազմակերպելու ձեւերը գիտէ Հայաստանի կառավարութիւնը։ Թուղթիկները ողողեցին հրապարակը, որպէսզի ժողովրդական զանգուածները հեռու մնան «պլօք»էն։ Բոլորի յոյսերուն վրայ ջուր թափեցաւ։ Վանի վ[illegible]

խառնուն աւելորդ տեղ եկած ե-
ղաւուն: Ընդ յայտարդից դաւանա-
բան: Մարսէլլը ջուրի
փոխ քարեանը: Մարսէլլը ջուրի
ձամբայ դարձուցին, պառակուտ
յառաջ բերելու, գեղեցիկ գործ
մը ձախողեցնելու համար:

Հետեւա՞նքը,— Մարսէլլէն
եւ շրջանէն մօտ հազար հոգի
պիտի մասնակցին ընտրութեանց,
իրենց կամքը պիտի արտայայ-
տեն, գոյց տալու որ ի՞նչ կ'ուզեն:
«Պապաթաժ»էն յետոյ ահա քսու-
թեան շշուկները կը հասնին մեր
ականջին:

Յաջորդ փակման օրը, որոշեր
են կռիւ ընել, Զատկի արարողու-
թիւնները խանգարել, ու ճարպիկ
գողերու պէս մեղքը բեռցնել
դպրեվանքի վրայ: Զայրոյ-
թեցան ալ խորհին եղեր կառա-
վարական միջոցներով յետաձգել
տակաւին բեկանել ընտրութիւն-
ները: Եայ վերջինին համար ան-
հրաժեշտ են օրինաւոր պատր-
ուակներ: Մենք վճռած ենք որ
եւ է պատրուակի տեղի չտալ եւ
արձուն հակել, որպէսզի մեծ ջան-
քերով հասակ առած այս կենսա-
կան խնդիրը, քուէարկեցու ժողո-
վրդական իրաւունքը ոտնակոխ
չ'երթայ: Ցունը կրակի տալ
եւ կրակ կայ պոռալը հրձիգը
իսկ ձգրագործը չի փրկեր. որով-
հետեւ, ոչ մէկ տրամաբանու-
թեամբ տանտէրը իր տունը հըր-
դեհի չի մատներ:

Հիմա որ ընտրական հարցը՝
«պանագան երանգաւորումներէ»
անցնելէ յետոյ Րտած է իր բնա-
կան ընթացքին մէջ, մեր առա-
ջին մտահոգութիւնն է զայն
վերջացնել կատարեալ խաղաղու-
թեամբ եւ օրինակելի կարգա-
պահութեամբ, որպէսզի օրինակը
դառնայ վարակիչ:

Ոչ, պարոններ, մեր կողմէ
ձեր չի ծագիր, ձեր կողմէ ալ չի
ծագիր, գիտենք եթէ ճակատա-
բաց հրապարակ իջնէք. սուտով,
գաղով ու խարդախութեամբ
ոտքի կանգնելու փորձերը միայն
ցնծագ կը պատճառեն մեզի, ու
մեր խաւաքարտէ սպառնալիք-
ներուն եւ սրճարաններու անկիւ-
նէն ներս սպառած եւանդին առ-
ջեւէն մենք կ'անցնինք թօթուե-
լով մեր ուսերը:

ԴԻՏՈՂ

ԱՄԱՆ ՀԱՆԳԻՍՏ ՍԻՊԵՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Թէմիր-Ֆաուլի երկու հանքատեղերուն, ինչպէս Ցելբիսի մէջ, գտնուած են երկաթի հանքեր, որոնք կարելի պիտի ըլլայ հանել մօտ մէկ միլիար փունտ երկաթ: Միայն Ցելբիսի երկաթէ հանքերը պիտի կրնան ապահովել մետաղագործարանի մը 25 տարուան աշխատանքը, ամէն տարի տալով 20 միլիոն փունտ մետաղ: Ջեռնարկուած է ասոր վրայ կառուցանելու պայ գործարան մը:

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Էնկիւրիի սովետական դես-
պան Սուրից, որ այս միջոցիս
Մոսկուա կը գտնուի, հետեւեալը
յայտարարած է Անդրկովկասի
հեռագրական գործակալութեան
թղթակցին, Թուրքիոյ առեւ-
տրական յարաբերութեանց մա-
սին.—

«Թուրքիոյ տնտեսական յարաբերութիւնները վերջերս զգալիօրէն զարգացան, ինչպէս երեւան կուգայ Ներածման ու արտածման ընդարձակումէն: Օրինակ, ռուսական քարիւղը բաւական ամուր տեղ գրաւեց Թրքական հրապարակին վրայ, շնորհիւ իր բարձր յատկութեան: Թրքական քարիւղի մէնաշնորհի գրեթէ բոլոր մատակարարումները յանձնուած են Նաւթ-սէնտիքային: Ռուսական նաւթը մտած է Ընտօլուի եւ Թուրքիոյ ամէնէն խուլ անկիւնները:

Վերջին ատեններս, սկսանք շաքարով ալ հրապարակ գալ Թրքական շուկային վրայ: Ըստ կնքուած դաշնագրին, շաքարի Թրքսնթը գրեթէ ամբողջովին բաւարարութիւն կուտայ Թուրքիոյ արեւելեան նահանգներու պահանջներուն:

Պայմանագրութիւններ կընքուած են նաեւ ածուխ Հայթայթելու, մասնաւորապէս Պոլսոյ համար:

Միաժամանակ դիտելի է մեր տնտեսական մարմիններու հետաքրքրութեան աճումը, Թրքական հումի նիւթերու մասին: Խաղաղութեան համար Թուրքիոյ արտադրած հումի նիւթերը գրեթէ ամբողջովին Ռուսիոյ կողմէ կը գնուին: Մենք կը գնենք նաեւ մեծ քանակութեամբ Թրքական ծխախոտ:

Ոչ մէկ կասկած, որ Մարտ 11ին Էնկիւրիի մէջ կնքուած առեւտրական դաշնագիրը զգալի չափով պիտի նպաստէ մեր տնտեսական յարաբերութիւններու ամրապնդման եւ աճումին:

Առեւտրական դաշնագրին մէջ իրարու հետ հաշտեցուած են մեր տարբեր տնտեսական դրութիւնները, եւ լիովին նկատի առնուած երկու երկիրներու շահերը: Դաշնագրով ամբողջովին ապահովուած է մեր ապրանքներու ազատ ներածումը Թուրքիա: Ցետոյ օրինականացուած է մեր տնտեսական մարմիններուն եւ առեւտրական ներկայացուցչութեան աշխատանքը: Առեւտրական ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ մեր արտաքին առեւտուրով զբաղող կազմակերպութիւնները ունին բոլոր անհրաժեշտ իրաւունքներն ու արտօնութիւնները:

Դաշնագրին դէմն ու նշանակութիւնը չեն սահմանափակուիր միայն տնտեսական յարաբերութիւններու շրջանակին մէջ, եւ ունին քաղաքական խոշոր նշանակութիւն: Թուրք ժողովուրդը եւ մամուլը բաւական գնահատեցին դաշնագրին այս հանգամանքը: Անհրաժեշտ է մատնանշել նաեւ այն փաստը, որ Թրքական մամուլը մեծ գնահատութեամբ ընդունեց դաշնագրին կնքումը:

Թուրքիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները խիստ բարեկամական են, եւ հիմնուած շահերու խոր ընդհանրութեան վրայ: Պէտք է մասնաւոր գոհունակութեամբ շեշտեմ Թէ, վերջին տարիներու ընթացքին այդ յարաբերութիւնները ոչ մէկ փորձութեան են Թարկուած են: Ընդհակառակն, վերջերս աւելի պարզօրէն արտայայտուեցաւ մեր երկիրները շաղկապող բարեկամութիւնը»:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անդրկովկասի Դարձագիր Կոմիտէն, իր Ապրիլ 9ի նիստին, ընտրած է Անդրկովկասեան նոր կառավարութիւնը՝ հետեւեալ կազմով.— Նախագահ Օրախելաշիլի, յաջորդական նախագահներ՝ Էիւսէյինով եւ Լուկաշին, բանուոր - գիւղացիական տեսչութեան գործավար՝ Նազարէթեան, աշխատանքի՝ Նաշուիլի, ելմտական՝ Հասէյինով, առեւտուրի՝ Բէգզադեան, գինուորական և հաղորդակցութեան գործերու ներկայացուցիչ՝ Էլիաւա, Զեկավի նախագահ՝ Փաւլունովսկի, արտաքին գործավարութեան ներկայացուցիչ՝ Քարկլին, Թղթատար - հեռագրական գործավար՝ Բվանթալիանի, վիճակագրութեան նախագահներ ընտրուած են Ադամալի Օղլի, Մխխա Ցխակայա եւ Սարգիս Խանոյեան, քարտուղար՝ Շահվերտով: Այապէտով, ուրեւին, Ս. Խանոյեանը սեւացած է:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

«ՍԱՏԱՆԱՆԵՐ»Ը ՅԱՂԹԵՑԻՆ «ՎԱԳՐԵՐ»ՈՒՆ

Ինչպէս գրած էր երէկ «Յառաջ», կիրակի օր Ֆ. Մ. Ը. Մ.ի առաջին խումբը իր յաղթանակներու շարքին վրայ աւելցուց նոր մը եւս՝ յաղթելով «վանտէի վագրերու»ն «Tigres Vandéens» առաջին խումբին՝ 4ով 0:

Հայ խումբը շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30 ին հասաւ Sables d'Olonne: կայարան դիմաւորելու եկած էին Ֆրանս· խումբին ներկայացուցիչները, որոնք կառքերով մեզ առաջնորդեցին քաղաքին ամենէն շքեղ պանդոկը՝ ծովափին վրայ:

Կիրակի առաւօտ «պատուոյ գինի»ի մը տրուեցաւ հայ խումբին ի պատիւ:

Կէսօրէն վերջ Parc des Sports տանող բոլոր պողոտաներէն՝ ժողովուրդը խուռներամ դաշտ կը փութար: Ժամը երեքին պետական նուագախումբը սկսաւ նուագել: Քիչ վերջ դաշտ եկաւ հայ խումբը, որուն ծաղկեփունջ մը նուիրուեցաւ Sable d'Olonne ի Թագուհիին կողմէ:

Ժամը ճիշդ երեքուկէսն էր երբ 4000 հանդիսականներու ներկայութեամբ խաղը սկսաւ Ֆրանս· խումբի յարձակողականով: Ֆրանսացիները անմիջապէս ետ մղուեցան: երբ գնդակը հայ յառաջապահներուն ձեռքը եկաւ, անոնք խաղին տիրապետեցին, ու իրենց լաւ *փասերուն* շնորհիւ հակառակորդը սեղմեցին:

Իրենց կարգին Ֆրանս· խումբը կանոնաւոր յարձակումներ գործեց ու քանի մը վտանգաւոր *շիւթեր* ազատուեցան մեր բեկդապահին կողմէ: Van Vyve ի մէկ *շիւթը* անցաւ ճիշդ վրայէն: Հայ յառաջապահները միշտ կանոնաւոր յարձակումներ կը գործէին բայց որ եւ է արդիւնքի չէին յանգեր: խաղը միշտ հայ խումբին ի նպաստ կը յաղացուէր, ու ներկաները հիացումով կը հետեւէին մեր տղոց խաղին: խաղը սկսելէն կէս ժամ վերջ հայ յառաջապահները՝ փառաւոր շիւթով մը ըրին առաջին նշանակէտը, ու քիչ վերջ առաջին խաղամասը լմնցաւ:

Երկրորդ կիսախաղին հայ խումբը տիրապետեց խաղին. գնդակը շարունակաբար կը խաղար հակառակորդ սահմանին մէջ, բայց անոնց բեկդապահը լաւ կը պաշտպանէր բեկդը: խաղին 65րդ վայրկեանին հայ յառաջապահները ըրին երկրորդ նշանակէտը: Անկէ վերջ հայ բեկդն ալ ժամանակ մը վտանգի ենթարկուեցաւ եւ տասը վայրկեանի չափ հայ պաշտպանողականը տագնապալից վայրկեաններ անցուց: խաղը լմնալու մօտ էր, երբ Ֆ· Մ· Ը· Մ·ը 2ով 0 էր, բայց հակառակորդը միշտ սեղմուած էր:

Վերջանալու տասը վայրկեան մնացած, հայ յառաջապահները ըրին երրորդ եւ չորրորդ նշանակէտերը: Ֆրանսացիները վերջին ճիգ մը ըրին, բայց անօգուտ: եւ այսպէս Ֆ. Մ. Ը. Մ.ի «ձերմակ սատանաներ»ը յաղթեցին «վանտէի վագր»երուն:

Ճիշտ ժամը 5.30ին դատաւորը սուլեց խաղին վերջանալը: Հայ խումբը հպարտ ու գինուորական քալուածքով նուագախումբին ընկերակցութեամբ գնաց հագուելու: Հանդիսատեսները իրար հրելով կը վազէին հայ խաղացողները մօտէն տեսնելու համար:

Ֆրանսական խումբին նախագահը իր գոհունակութիւնը յայտնեց հետեւեալ խօսքերով.

«Նախատեսած էինք հայ խումբին յաղթանակը, բայց չէինք յուսար այսքան մաքուր *յաղթանակ մը: Մեր խաղացողները իրենց կարելին ըրին. պէտք է ըսել որ նուրբ, ճշդրիտ, մաքուր եւ շատ բարձր խաղ մը ունիք: Հայերը թող պարծանք սեպեն իրենց, այսպիսի լաւ խումբ մը ունենալը: Ինչպէս մենք, նոյնպէս 4000 ներկաները ալ ձեզմէ գոհ մնացին: Շատ ուրախ պիտի ըլլանք ուրիշ անգամ մըն ալ ձեզ ընդունելով»:*

Գաւառի մէջ առաջին անգամն է որ Ֆ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը այսքան կարեւոր յաղթանակ մը կը տանի պատուոյ դասակարգին պատկանող խումբի մը դէմ: Նոյնպէս առաջին անգամն է որ հայ խումբ մը 4000է աւելի բազմութեան մը ներկայութեան կը խաղայ:

Օրուան լաւագոյն խաղացողները եղան հակառակորդէն՝ Le Bivic, Van Vyve, բերդապահը, ձախ միջնապահը, ձախ ծայրը եւ ձախ վերջապահը: Իսկ հայ խումբէն՝ Ռուբէն Շահմիրեան, Մ. Մկրտիչեան եւ Կ. կարապետեան: Միւս բոլոր հայ խաղացողներն ալ շնորհաւորութեան արժանի են:

Գ. կարապետեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԱՏԿԻ ՋՈՀԵՐԸ.— Զատկական տօներուն ինքնաշարժերը կատղած էին կարծես: Բազմաթիւ գոհեր առին, առաւել կամ նուազ եղերական դէպքեր ստեղծեցին հրապարակներուն ու ճամբաներուն վրայ:

Թարպի մէջ, կին մը կը վարէր իր ինքնաշարժը, ուր նստած էին 5 կիներ եւ փոքրիկ տղայ մը: կարօն գետին վրայէն անցած ատեն, անիւը կը պայթի եւ ինքնաշարժը ծուռ շարժուելով մը ուժգնօրէն կը զարնուի կամուրջին բազրիքին: Ցնցումին պատճառով, երկու կիներ կ'իյնան գետին մէջ ու կը խեղդուին: Կառքին մէջ ւնացողներն ալ կը վիրաւորուին ծանրօրէն:

Սէն-Քանթէնի ճամբուն վրայ, ինքնաշարժ մը կը զարնուի շոգեկառքի մը, որ Փրուայեար կ'երթար: Ինքնաշարժին մէջ կը մեռնի վարիչը եւ կը վիրաւորուին ընկերները:

Մօփասի մօտ ինքնաշարժի մը մէջ, բախումի մը հետեւանքով կը սպաննուին երկու կիներ, մէկը նշանաւոր փրօֆ. Սէրժանի կինը, եւ կը վիրաւորուին փրօֆէսէօրին զաւակները:

Փրիմաթիս փողոցը, աքքայ Տիւրէ ինքնաշարժին տակ ւնաց ու մեռաւ:

Մօնպուշէի ճամբուն վրայ ցրուիչ մը կոխոտուեցաւ ինքնաշարժին տակ, դանկը եւ կոնքի ոսկորները փշրուեցան, ու քիչ յետոյ մեռաւ:

Շիէրիի մօտ բեռնատար ինքնաշարժ մը, կառքէ մը առաջ անցնիլ փորձած պահուն, կը բախի եւ չարդուփշուր կ'ըլլայ յաղթանակ մը: Մեր խաղացողները իրենց կարելին ըրին. պէտք է ըսել որ նուրբ, ճշդրիտ, մաքուր եւ շատ բարձր խաղ մը ունիք: Հայերը թող պարծանք սեպեն իրենց, այսպիսի լաւ խումբ մը ունենալը: Ինչպէս մենք, նոյնպէս 4000 ներկաներն ալ ձեզմէ գոհ մնացին: Շատ ուրախ պիտի ըլլանք ուրիշ անգամ մըն ալ ձեզ ընդունելով»:

Գաւառի մէջ առաջին անգամն է որ Ֆ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը այսքան կարեւոր յաղթանակ մը կը տանի պատուոյ դասակարգին պատկանող խումբի մը դէմ: Նոյնպէս առաջին անգամն է որ հայ խումբ մը 4000է աւելի բազմութեան մը ներկայութեան կը խաղայ:

Օրուան լաւագոյն խաղացողները եղան հակառակորդէն՝ Le Bivic, Van Vyve, բերդապահը, ձախ միջնապահը, ձախ ծայրը եւ ձախ վերջապահը: Իսկ հայ խումբէն՝ Ռուբէն Շահմիրեան, Մ. Մկրտիչեան եւ կ. կարապետեան: Միւս բոլոր հայ խաղացողներն ալ շնորհաւորութեան արժանի են:

Գ. կարապետեան

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Այսօր կը սկսինք մեր նոր Թերթօնը՝

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

Հրեւակայական արկածավէպ մը չէ այս, այլ փաստացի, հետաքրքրական եւ յուզիչ, իրական դրուագներու շարք մըն է՝ մեծ պատերազմին տնտեսական կեանքէն:

Հեղինակը՝ յստակ լեզուով մը պարզելէ յետոյ գերման լրտեսական կազմակերպութեան աճեալ ուժը, մի առ մի կը յայտնէ անոր գործունէութեան սարսռալի ձեւերը, ու կը պատմէ մահացու պայքարը, զոր Շամամայնականները ստիպուած են եղեր մղել ի դերեւ ցնելու համար գերման լրտեսութեան դաւերը:

Գործը որ արդէն եւրոպական զանազան լեզուներով թարգմանուած է, մեծ աղմուկ ցնած եւ բուռն վիճաբանութեան մը պատճառ դարձած է գերման եւ ֆրանսական մամուլին միջեւ:

կառքը, վարիչն ալ կը վիրաւորուի ծանրօրէն:

ԲԱՆԻՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐԿԱԾ.— Մը-լէօնի մօտ բանուոր Քլէպէր Սաքրէ, հեռագրի թելերը նորոգած ատեն, կը կորանցնէ հաւասարակշռութիւնը և 10 մեդր բարձրութենէ մը կ'իյնայ վար: Անկումի պահուն, պաղարիւնութեամբ կը յաջողի շարժում մը ընելով խուսափիլ կակուղչին բազրիքին վրայ իյնալէ: Ու կ'իյնայ փոսի մը մէջ: Կը կոտրին գամակրը, կողը եւ քիթը:

ՈՒՄԱՆՈՂ ՈՒ ԳՈՂ.— Ռընէ Լը Պէք Սորպոնի մէջ կ'ուսանի «գեղեցիկ գպրութիւնները» մեծ գրագէտ դառնալու համար: Առջի օր, առանց խուզարկուած պահուն, գտնուեցան ոչ թէ գիրքեր, գրիչ կամ մելան, այլ գողութեան արհեստին վերաբերեալ ամէն կարելիութիւն, 50 կեզծ բանալի, ելեկտրական լամբարներ, գողի սեւ դիմակներ, քառչուկ ձեռնոցներ, ատրճանակներ:

Արդարեւ, վերջերս ձեռնարկած էր նոր գողութեան մըն ալ, որ յայտնուեցաւ: Այժմ գող գրագէտցուն բանտին մէջ կը խոկայ տխուր բաներու վրայ:

ԲԱՋՆ ՄՈՒԿԸ.— Երկաթ փիղեր Նիւ-Ճըրսիի մէջ հանդարտ քալերով կ'երթային... Թատրոն, ցուցադրուելու համար: Օրերով իրենց կուզերը, մտմտալով փղապահին կարճութեանը մասին, բարձրէն նայելով փղոցին անկիւնները հաւաքուած բազմութեան վրայ, կը դափէին գետինը, եւ նախափորձը կը կատարէին Զարլսթոնին, զոր պիտի խաղային քիչ յետոյ թատրոնին բեմին վրայ:

Յանկարծ կատղեցան կարծես: Սրարշաւ սկսան սուրալ փղոցին ի վար: Բազմութիւնը, ահաբեկած, փախաւ՝ կոխոտելով եւ կոխոտուելով: Կին մը մեռաւ ոտքի տակ: Ո՛վ կատեցուց փիղերը: Մո՛ւկ մը, հասարակ մուկ մը տեսած էին մեր բարի փիղերը եւ պատռած էր լեղինին, խուճապի մատնելով ամբոխը:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (1)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է
ԳԵՐՄԱՆ ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ Շ. ԼԻՒՍԻԷԹՕ

Ձիշտ ատկներուս հրատարակութեան հանելէ առաջ, կը մտածեմ որ՝ եթէ ոչ անհրաժեշտ, գոնէ էական է ընթերցողներուն յայտնել գինուորական եւ դիւանագիտական տեղեկատուութեան սպասարկութեանց ներքին կազմը, ինչպէս որ անոնք կը գործէին պատերազմէն առաջ՝ Գերմանիոյ մէջ:

Գերմանական գաղտնի սպասարկութիւնը, որուն պաշտօնական կեդրոնը Պերլինի Թիրկարթըն Թաղին մէջ հաստատուած է, լրտեսական մեծագոյն սպասարկութիւնն է, զոր կարելի է երեւակայել:

Այս սպասարկութիւնը՝ երբեք տարբեր ստորաբաժանման ենթարկուած է:

Ա.— Քաղաքական ճիւղը.
Բ.— Զինուորական ճիւղը.
Գ.— Նաւային ճիւղը:

Կայսեր անկումէն առաջ քաղաքական ճիւղը մանաւանդ բաժնուած էր: Այժմ — գոնէ ըստ երեւոյթին — կցուած է Արտաքին գործոց նախարարութեան եւ այնքան մանաճիւղ ունի, որքան որ պետութիւն կայ աշխարհի մէջ:

Ինչպէս իր անունն իսկ կը յայտնէ, այս ճիւղին պարտքն է կառավարութեան պետին հայթայթել ամէնտեղեկութիւն, որ քաղաքական գործերու մէջ, կարելի ըլլայ շահագործել ի նպաստ կայսրութեան:

Այս ճիւղին գործակալները ընտրուած են ամէն դասի մարդոցմէ: կան որ ամենաբարձր պաշտօնականութեան կը պատկանին. ասոնց մէջ կան նաեւ ստոյգ չարագործներ՝ ընդունակ գործելու որեւէ ոճիր:

Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կը գործածուին իրենց կրթութեան եւ դաստիարակութեան, յանդգնութեան եւ անձնական դիրքին ներած չափով. նախընտրաբար կը գործեն իրենց յատուկ շրջանակներուն մէջ, բայց բոլորը — դիակի պէս ինազանդ— ենթարկուած են խիստ կարգապահութեան, եւ պարտաւոր են իրենց տրուած հրամանները գործադրելու առանց ամենադոյզն վարանումի:

Ասոնց համար, միայն արդիւնքը նկատելի է. ամէն գինով՝ պէտք է ստացուի եւ որոշուած ժամուն: Որեւէ պատգամի մէջ՝ ձախողութիւնը ընդունելի չէ:

Գործակալներ գիտեմ, որոնք չհնչին թերութեան մը համար, կլացի, Շվանտաուի եւ Քէօնիկսպէրկի ամրոցները ճանչնալու առիթը ունեցան:

կան նոյնիսկ որ խորհրդաւոր կերպով մը անյայտացան:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՃԻՒՂԸ

Այս ճիւղին գլխաւոր դերն է գերման սպայակոյտին հայթայթել զինուորական տեղեկութիւններ:

Գործակալները բաժնուած են երեք դասերու, որոնք ճշմարիտ նուիրապետութիւն մը կը կազմեն:

1— Օտար երկրի մէջ մասնաճիւղի պետեր:

2— Մասնաւոր պաշտօնով ղրկուած գործակալներ:

3— Մնայուն գործակալներ:

Ա.— Մասնաճիւղի պետերը.— Ասոնք՝ առաջին կարգի լրտեսներ են, որոնք պաշտօնի կ'անցնին խիստ ընտրութենէ մը յետոյ եւ ընդունակութեան տեսակէտով, կարող են տալու ամէնէն բարձր երաշխիքները:

Այս գործակալներուն մեծ մասը, քանի մը լեզուներ գիտեն եւ գործի գլուխ անցնելէ առաջ, զինուորական եւ արհեստագիտական առաջնակարգ կրթութիւն մը կը ստանան, տեղագրութիւնը, ձգագիտութիւնը, նոյն իսկ ռադմագիտութիւնը՝ ասոնց համար որ եւ է պաղտնիք ունենալու չեն:

Յաճախ, անոնցմէ կը պահանջեն առաջին ակնարկով եւ առանց գործիքի՝ ամրոցի մը կամ հողի մը յատակագիծը հանել:

Արագօրէն կը յաջողին գնահատել զինուորներու ու ամբացուած տեղի մը թնդանօթներուն թիւը, պաշտպանութեան իւրաքանչիւր գործիքի դիրքը, կէտը եւ այդ տեղին պաշտպանութեան յատկացուած ռադմանիւթի քանակը:

Նոյնպէս, պարտաւոր են ուսումնասիրել հոգեբանական նկարագիրը անոնց որ հակողութեան տակ առած են, անոնց թերութիւնները եւ յատկութիւնները նօթագրել եւ եթէ կարելի է, երեւան հանել անոնց ժառանգական մէկ ախտը որ թոյլ տայ ի հարկին զանոնք ճնշելու եւ դիւային սադրանքով մը անոնցմէ կորզելու Մեծ Սպայակոյտին պահանջած տեղեկութիւնները:

Ինչպէս կը տեսնուի, այս գործակալներուն պաշտօնը շատ կնճռոտ է եւ անոնց կը պարտադրէ ծանօթութիւններ, զորս հազուագիւտ կերպով միայն կարելի է գտնել նոյն մարդուն մէջ: Ահա Թէ ինչո՞ւ այս պաշտօնին համար նախընտրութիւնը կը տրուի նախկին զինուորականներու, որոնց արհեստագիտական կրթութիւնը դիւրին է ամբողջացնել:

Բ.— Գալով մասնաւոր գործակալներուն, ասոնք՝ այն օրն իսկ որ գաղտնի սպասարկութեան մէջ ընդունուին, կը յանձնուին սպայակոյտի գործակալներու, որոնք կը ստանձնեն անոնց մասնագիտական կրթութիւնը եւ շատ կարճ ժամանակի մէջ — հինգ կամ վեց ամիս առ առաւելն — պատրաստ կը հասցնեն այն վիճակին որ կարենան մրցիլ որ եւ է ճարտարագէտի հետ:

(Շար.)

նաւորաբար կ'ամբաստանէ Մուսոլինին թէ քաղաքական կարգ մը հանրածանօթ դէպքեր կ'անգիտանայ։ Եւ կ'աւելցնէ որ եթէ սերպ կառավարութիւնը իրաւունք չունի Ալպանիոյ գործերուն միջամուխ ըլլալու, իրաւունք ունի երրորդ կառավարութեան մը կողմէ Նոյնպիսի միջամտութեան մը դէմ բողոքելու։

Վերջացնելով, «Թայմզ» յոյս կը յայտնէ թէ Մուսոլինի իր ներկայ անհաշտ դիրքէն պիտի հրաժարի, թոյլ տալու համար որ քաղաքական կացութիւնը պարզուի։

Ամերիկա դրամ կուտայ Սերպիոյ

Սերպիոյ նախկին արտաքին նախարար Նինչիչ արժատականներու մէկ հաւաքոյթին մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.—

«Ամերիկայէն կարեւոր փոխառութիւն մը կնքեցինք՝ երկաթուղիի նոր գիծեր շինելու համար Պելկրատէն Սփլիթ եւ Շոփլիէէն Սելանիկ։ Պելկրատ, հետեւաբար եւ Դանուբի հովիտը եգէական եւ Ադրիական ծովերուն պիտի միացուին հաղորդակցութեան երկու մեծ երակներով։

«Պէտք է դիտել տալ որ այս փոխառութիւնը կնքուեցաւ այն պահուն, ուր իտալական մամուլը ամբաստանութիւններ կը հրատարակէր Եուկօսլաւիոյ դէմ՝ բանակցութիւնները ձախողեցնելու նպատակով։ Իտալիա միայն 12 միլիոն տոլար կրցաւ ստանալ հոն՝ ուր Եուկօսլաւիա 30 միլիոն տոլար ձեռք բերաւ»։

Էրզրումի յաղթականը խեղճութեան մէջ

Տեղական թերթերը քանի մը օրէ ի վեր կը խօսին ռուս զօրավար Քալիթինի մասին, որ 1916ին, հինգ օրուան կատաղի կռիւէ մը վերջ, Թուրքերէն գրաւած էր Էրզրումը։ «Վիքթուար», «Փուռնալ», «Փըթի Փարիզիէն», «Տէյլի Մէյլ» եւ ուրիշ թերթեր կը նկարագրեն թէ Էրզրումի հերոսը, որ այժմ 75 տարեկան է, շատ խեղճ կ'ապրի, Փարիզի մէկ ծայրամասին՝ Մօնրուժի մէջ։

«Փուռնալ»ի աշխատակից Ժէօ Լոնտոն իրեն այցելած է Զատիկին։ Ահա՛ թէ ինչպէս կը նկարագրէ.—

«Զօրավար Քալիթին կը բնակի աղքատներու փողոցին մէջ, աղքատներու պանդոկ մը, եւ այդ պանդոկին մէջ ամէնէն խեղճ սենեակը։ Հոս կ'ապրի զօրավարը, ո՛չ թէ մինակ, այլ իր այրի աղջկան եւ եօթը տարեկան թոռնիկին հետ։ Իր փեսան գնդապետ Քրաուզէ, որ իր շատ մը ընկերներուն պէս «Թաքսի»ի վարիչ եղած էր, մեռած է վեց ամիս առաջ։ Պզտիկ երկաթէ մահճակալէն, ուր հիւանդութիւնը զայն գամած է երկար շաբաթներէ ի վեր, զօր. Քալիթին ինծի կ'երկարէ իր երկար ու նուրբ ձեռքը։ Գրեթէ իր երկար մօրուքին պէս ճերմակ իր դէմքով, տենդէն այրող եւ սակայն նուրբ ու անշուշ աչքերով միաժամանակ արգահատելի և հրաշալի երեւոյթ ունի։ Աղջիկը շոքոլայի գործարանի մը մէջ կ'աշխատի ամսական շահելով 400 ֆրանք, միակ եկամուտը ընտանիքին։ Բողոքի ո՛չ մէկ խօսք դուրս կուգայ զօրավարին շրթներէն, երբ կը պատմէ իր դժբախտութիւնները։ Միայն կ'ըսէ.

«Ա՛հ, եթէ կարենայի դեռ քիչ մը աշխատի՛լ...։ Դեռ երկու տարի առաջ, բանւոր էի ինքնաշարժի գործարանի մը մէջ, լա՛ւ էր...։ Բայց հիմա՞...։ Սիբոս տկար է... Ա՛հ, Նիկէ՛վօ»։

Զօրավարը թղթակիցին ցոյց կուտայ իր ռուսական եւ ֆրանս. պատուանշանները, զանազան թերթեր, ուր ներկայացուած է իբրեւ «կովկասի մեծ յաղթականը», պատկերներ հրատարակուած են, ուր ցարը կը շնորհաւորէ զինքը, մեծ դուքս Նիքոլան պատուանշան կ'անցընէ կուրծքին։ Թերթերը կը ծալէ եւ պատուանշանները տեղը կը դնէ, ըսելով. «ահա' ինչ որ կը մնայ երբեմնի կեանքէն։ Այս օրուան կեանքս այս է»։ Ու ձեռքովը ցոյց կուտայ խեղճուկ սենեակը։

Ֆրանսերէն թերթերը հանգանակութիւն բացած են զօրավար Քալիթինի ի նպաստ։

Ծովակալ Քոնտուրիոթիս հրաժարած

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Հանրապետութեան նախագահ Ծովակալ Քոնտուրիոթիս, որ առողջական պատճառներով կ'ուզէր հրաժարիլ իր պաշտօնէն երկար ատենէ ի վեր, առջի օր վարչապետին ներկայացուց իր հրաժարականը։ Մինչեւ նոր նախագահին ընտրութիւնը, ծովակալը առժամապէս պիտի շարունակէ վարել գործերը։

Վէնիզելօսի Յունաստան վերադարձին առթիւ զանազան մեկնութիւններ կը տրուին. կ'ըսուի թէ Հանրապետութեան նախագահ պիտի ընտրուի։

Ինչպէս կը յիշուի, ծովակալ Քոնտուրիոթիս Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ 1924 Ապրիլ 15ին Սահմանադիր ժողովին կողմէն։ 1926 Մարտ 20ին հրաժարեցաւ եւ անցած տարի Ապրիլ 19ին Փանկալոս նախագահ ընտրուեցաւ։ Երբ Քոնտիլիս տապալեց դիկտատորը, Քոնտուրիոթիս կրկին նախագահութիւնը ստանձնեց։

Թուրքիոյ մարդահամարը

Թուրքիոյ վիճակագրութեան ընդհ. տեսուչ ժաքար եւ մարդահամարի տնօրէն Ալտիւլ Միւթալիպ պէյ, Մայիսին էրզրում եւ յետոյ Տիարպէքիր պիտի երթան, մարդահամարի փորձեր կատարելու համար։

Ընդհ. մարդահամարը տեղի պիտի ունենայ Սեպտեմբերի վերջը։

Ողողում, երկրաշարժ, հրաբուխ, սառնամանէտ

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Միսիսիփի գետը յորդած է եւ ամբողջ հովիտը ողողումի վտանգին տակ է։ Ամէնէն աւելի վնասուած շրջաններն են Արքանսաս, Քէնթըքի, Լուիզիանա եւ Թէնեսի։ Աւելի քան կէս միլիոն հեքթար հող ողողումի ենթարկուած է։ Անհամար արտեր եւ տուներ փլած են։ 25000է աւելի մարդիկ առանց ապաստանի կը մնան։

Ռիճօլսիի (Թենեսի) ողողուած շրջանին մէջ երկրաշարժի եւրեք ցնցումներ զգացուած են։ Մարդու կորուստ չկայ։ Բազմաթիւ փախստականներ վրաններու տակ կ'ապրին։

Միւս կողմէ Լաթիւրօէն (Շիլի) կը հեռագրեն թէ Լայմա հրաբուխը, 3300 մեթր բարձր, բորբոքումի մէջ է։ Շիլիի մեծ մասին մէջ պատահած վերջին երկրաշարժի պահուն, մեծ քանակութեամբ լաւա եւ մոխիր ինկած է շրջակայ հովիտներուն մէջ։ Փէվքօի եւ Լայմայի բնակիչները կը պատրաստուին փախչիլ։

∴ Լիվրփուլ հաստող «Օրանիա» փոխադրանաւին նաւապետը կը յայտարարէ թէ Ատլանտեանի մէջ անցած է երկու սառոյտ կղզիներու մէջտեղէն, որոնցմէ մէկը 100 քիլոմէթր երկայնութիւն ունէր։ Նաւապետը այս մասին տեղեկութիւն տուած է ամերիկեան պահականաւերուն։

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ALINA

18, RUE DE LA SORBONNE, PARIS (5e)

Մօտաւորապէս հինգ տարիէ ի վեր մեր յաճախորդներուն թիւը օրէ օր աւելցաւ։ Ասիկա ապացոյց մըն է որ խղճմտանքով կ'աշխատինք։

Մեր օտար յաճախորդներուն քով կ'ուզենք բազմաթիւ Հայեր տեսնել։ Հաշարանին սրահը ընդարձակեցինք եւ խոհանոցին մէջ նոր դրութեամբ կարգադրութիւններ ըրինք, ամէն մարդու հանգիստ եւ մաքուր կերպով ծառայութիւն մատուցանելու համար։

ՈՒՆԻՆՔ ՆԱԵԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՍՐԱՀ

Օր մը հրամմեցէք եւ բաղդատեցէք մեր հայկական ճաշարանը ուրիշներու հետ։

Գ. Յ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

ընդհ. ժողովը՝ վաղը 22 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին։ Ջեկուցում ընկ. Աբօեանէ եւ կարեւոր օրակարգ, փլաս տ'Իթալի, քաֆէ տը-լա-Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՓԱՐԻԶ

Նախաձեռնութեամբ փարիզի Հայ. Ուս. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկ. Ազատական կուսակցութեանց, Զ. Ռ. Միութեան, «Ցարդգող»ի, բժշկական ու գրողներու եւ արուեստասէրներու միութեանց։

24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. Saint-Germain.

ԿԱՐՏԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռ. Ազատական կուսակցութեանց, 24 Ապրիլ կիրակի ժամը ճիշտ 2ին «Հ. Յ. Դ. Տան մէջ»։

Կը խնդրուի Հայր. Միութիւններէն եւ կարտանի հայրենակիցներէն իրենց բարոյական մասնակցութիւնը բերել։

ԼԱՆՍԷ 3

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Café Blancի սրահը։

ԼԻՈՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան, Ռ. Ազատական կուսակցութեանց, 24 Ապրիլ կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին, Դ. քաղաքապետութեան սրահին մէջ. (Rue Duguesclin) կը նախագահէ Մ. Քիւնյ. Ալսանեան։ կը բանախօսեն կուսակցութեանց ներկայացուցիչները։

կը հրաւիրուին Հայրենակցական միութիւններ, Լիոնի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները մասնակցիլ յարգանքի այս տօնին։

ՊՐԻՍԷԼ

Նախաձեռնութեամբ Ներկայացուցչական ժողովի դիւանին, 24 Ապրիլ կիրակի, Salle Mercelis, Rue Mercelis N. 15, *պիտի բանախօսէ Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ որ յատկապէս հրաւիրուած է Փարիզէն։*

ԱԼՖՕՐՎԻԼ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, Salle des Fêtes, Rue Etienne Dolet, Alfortville, *նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ռ. Միութեան և մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, թատրական խորհուրդի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի և Երիտասարդաց միութեան։ Կայ նաեւ գեղարուեստական բաժին։*

ՎԱԼԱՆՍ

Ապրիլ 23ին շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սինեմա սէն Լուիի սրահին մէջ։

ՎԻԷՆ

Ապրիլ 24 կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 2ին Փոնթ Էվէքի էթուալ սինեմայի սրահին մէջ։ Բանախօսութիւններ, երգեր, արտասանութիւններ։

ՓՈՆՏԸ ՇԷՐԻ

24 Ապրիլ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, յունական Բեվեյլ սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ենթակոմիտէին։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՅԱՒՇԱՏԵՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Rue de la République *սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Շ. Յ. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ Շաբաթ երեկոյ Ապրիլ 23 ժամը 8ին Հայ ժող. Լաբարանի սրահը. բոլոր ընկերուհիներու եւ ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն, այսօր Շինգշաբթի, 21 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Շաւարշ Նարդունի կը խօսի *Նորագոյն նկարչութիւնը եւ նկարիչ Ե. Քոչարեան* նիւթին շուրջ։ Ցուցադրութիւն նկարներու։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՊՐԻՍԷԼ, Վ. Մ.— Հանդէսին ժամը չէ նշանակուած։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր հայ տան մը մէջ օրիորդ մը կամ կին մը տղայ նայելու համար։ Դիմել՝ Տիկին Զապէլ Տէօքմէճեանի, 49, Rue Barbès, Montrouge (Seine). Porte d'Orléansէն 5 վայրկեան հեռու։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի, խարբերդի Բալու-Սաքրատ գիւղէն Տիկ. Մարգարիտ Բոյոշեան, որ կը կարծուի, երկու տարի առաջ, պէյրութէն Ֆրանսա եկած ըլլալ։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի եւ կամ հետեւեալ հասցէին, Աստուր Բոյոշեան, վէնիզելօս փողոց, թիւ 23, Սէրէզ, Յունաստան։

— Տիկին եղիսա Մանուկեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը Յակոբ Հայրապետեան (խարբերդցի) որ կը կարծուի թէ Կալիֆօրնիա կը գտնուէր 3 տարի առաջ։ Տեղեկացնել 84, Rue Rebeval. Paris (19)։ կը խնդրուի Ամերիկայի Թերթերէն արտատպել։

— *Պուքրէշէն Թագուր Գուգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Գէորգ Գուգեանը, որուն հասցէն էր* Passage Piémontési, Place Pigalle, Paris (18e)։ *Տեղեկացնել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան։*

— *Կը փնտռուի Զմշկածագցի Մկրտիչ Հայիսեան, որուն Եգիպտոս ըլլալը կը կարծուի։ Տեղեկացնել՝* Vartian*ի* Chateau du Pin, Couture, Loire-et-Cher, (France)։ *Կը խնդրուի եգիպտահայ թերթերէն արտատպել։*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, իոդի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԿՐԱՄՈՓՕՆԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԶԱՏԿԻ առթիւ պատրաստուած լաւ Զէօրէք, Փաքլավա, Թէլ եւ էքմէք քաատայիֆներ եւ ամէն տեսակ տաւարեղէն։ Ներ։ Առաջնակարգ ապուխտ եւ երշիկ։

Ինչպէս նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գինով պիտի գտնէք։

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro : Belleville Tramway 5 et 26

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէրցելի գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՉՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ —o— Téléphone: Gobelins 37-41

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմատպագրական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու։ Տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, *պղինձ գիծ եւայլն, գործ կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։*

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՒԷՐԵԱՆ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մանրէաբոյն, վէներական հիւանդութիւնները։ Ե. բակալաւրութիւններու (Vaprices) հիմնական գարմանում առանց գործադրութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, և 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էթթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ՄԱԿԱՐԱՆ

20 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	01
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	75
Թրքական Ոսկի. L. Trq.		13	10
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	50
Լէվա 100 Հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	34	—
Լիր	» » Lire	127	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	85
Զուից.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 Հատ	Ley	15	75
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	90	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I Cr. Fonc. Eg.		3080	—
»	II »	1950	—
»	III »	1500	—
Թուամեի Երկաթ.	Lots turcs	160	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 22 ԱՊՐԻԼ 1927

22 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 317

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՃՐՃՈՒՈՑԸ

Տաղտկալի ճրճռոց մը կը տիրէ քաղաքական հրապարակին վրայ, եւրոպայէն մինչեւ Ծայր. Արեւելք։

Պալքանկացութիւնը պղտոր է կարգ մը վայրերու մէջ։ Պալքանները կ'եռան. Չինաստանը արիւն կը թափէ. Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'որճայ։ Ժողովուրդները կը տաքան ամէն տեղ. իսկ սպառազինութիւնները կանգ չեն առներ ո՛ր եւ է տեղ։

Թժուա՛ր թէ այսքան շփոթ եւ արկածալի ըրջան մը բոլոր ըլլայ ժամանակակից պատմութիւնը։

Նախ՝ Մեծերն ու յաղթականները։ Կը խորհրդակցին ու կը վճռեն 1919էն ի վեր, կը քաշքշեն եւ կը քաշքշեն զանազան հանգոյցներ, առանց վճռական, վերջնական ելքի մը յանգելու։ Այս կարգէն է սպառազինութեանց կրճատման խնդիրը, որ քար գայթակղութեան դարձած է յաղթականներուն համար։

Քանի կ'արծարծուի այս հարցը, այնքան կ'աւելնան բանակները, օդանաւերը, հրասայլերն ու մարտանաւերը։ Ամէնէն «անշահախնդիր»ը, Հիւսիսային Ամերիկան, մէկ ձեռքով նոր ռմբակոծիչներ կ'առաջարկէ զէնքընկէցութեան համար, իսկ միւսով նոր մարտանաւեր շինել կուտայ։

Կրճատման իւրաքանչիւր ծրագիր պատրուակ մըն է, նոր յաւելումներ արդարացնելու. «Ծրագիր առաջարկեցի, մերժեցիք, ես ալ իմ գլխուս ճարը կը նայիմ»։ Ա՛յս է տիրող հոգեբանութիւնը։ Եւ այդ ճամբով ալ կ'ընթանան դէպքերը։ Ամէն հէգ կ'ուզէ միւսին ճիտէն կախել բոժոժը։

Մեծն Բրիտանիան ուժերու հաւասարակշռութեան տատանեալ մը ունի որ չի փոխուիր։ Ամերիկան, բաղդատաբար նոր հրապարակ ելած, պատգամներ կ'արձակէ թուղթ աշխարհաքաղաքական մը բովանդակ պահանջկոտութեամբ, մանաւանդ որ իր տոլարներու բերը անուրի մը պէս չոքած է Լիաներ վզին վրայ։ Ֆրանսան, ինքզինքը ամփոփելու եւ իր նոր վէրքերը կապելու հարկադրուած, կը ճգնի պահել եղած ուժ, կամ դրացիներէն ալ բան մը պակսեցնել։ Իտալիան չի ծածկուիր որ կասեցնէն իր երիտասարդացման թափը։ Անտանի յաւակնութիւններ ունի Մուսոլինին։ Չին հոռմէական փաքերը տարածում, հետեւաբար եւ ուժ կը թելադրեն իրեն։ Ամէն անգամ կը գտնէ հիմնաւոր պատճառ մը, զէնքընկէցութեան փորձութենէն ազատելու համար։ Գերմանիան, դեռ նոր ոտքահաստատած իր ղիրքն ու պատիւը, հեգնութեամբ կը նայի շրջապատին։ Ու երբեմն, գոնէ թերթերով ու ճառերով, քաջութիւն կ'ունենայ պահանջելու որ յաղթականներն ալ իրենց զօրքը ղրկեն իրեն պարտադրուած աստիճանին, որպէս զի խաղաղ աշխարհը։ Խորհրդային Միութիւնը անդադար ուժ կը մթերէ, ինքնապաշտպանութեան պատրուակով։ Կը զինուի ու կը զինէ չանուն «յեղափոխական դատ»ին, որ աւելի շատ ծառայեց Ռահոյ հակայեղափոխական եւ խուժանային բնազդները զարթեցնելու, եւ Եւրոպայի յետադիմական պատնէշները ամրացնելու։

Այս կախարդական շրջանակին մէջ, ինչո՞ւ զարմանալ որ անհափան կը գործէ գաղտնի զինանպիտութիւնն ալ, իր գրգռիչ եւ գիշատիչ մագիլներով։ Աղուէսի խաղեր՝ ամէն կողմ։ Նաւ՝ հարեւանէ հարեւան, եւ դաշնակիցէ դաշնակից։ Եւ այսչ միայն քաղքենի-աշխարհակալ պետութիւններու կողմէ, այլ եւ խորհրդային ճակատի վրայ, որ տասնապատիկ աւելի ծաւալային է։ Զինական խառնիճաղանճը վերջինը չէ, ոչ ալ ամենէն վրդովիչը։ Մենք սեր մորթին վրայ զգացեր ենք, ու մինչեւ այսօր ալ կը կրենք այդ մոնկոլեան խորամանկութեան բարիքները...

Գաղտնի զինանպիտութիւնը լա՛յն փոած է իր ուռկանները Պալքաններու մէջ, որ կասկածելի խաղերու եւ խռովութեանց դասական հնոցն է։

Հազիւ ձեւ մը գտեր էին «չարը խափանելու», Եուկօ-Սլաւիոյ եւ Իտալիոյ ծանօթ վէճին առթիւ, եւ ահա նոր անհանգիստ։ Հոմ ոչ միայն տեղի չի տար Ալպանիոյ խնդրին մէջ, այլեւ կը յուզէ Տալմացիոյ, ուրիշ խօսքով, ամբողջ Ադրիատիկի հարցը։ Եւ Մուսոլինի այնքան անհաշտ է իր պահանջներուն մէջ, որ նորէն կը սպառնայ քաշուիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն, եթէ վէճին լուծումը նպաստաւոր չըլլայ իրեն։ Վարժուած՝ ամէն լուծ թօթափելու, շատ ալ չի հանդուրժեր ժընեւի թաղական խորհուրդին միջամտութեան, ինչպէս հաստատեց Փորֆիւի միջադէպին առթիւ։ Իսկ Եուկօ-Սլաւիան, արդէն մեկուսացած, դարպաս կ'ընէ Մոսկուայի եւ Փարիզի։ Ապահովաբար շինծու չէ Մ. Քէմալի այն գաղտնի հրահանգը, զոր վերջերս ձեռք անցուցեր են Պալքանեան երկիրներու մէջ, եւ որով Թուրքիոյ դիկտատորը մասնաւոր պատուէրներ կուտայ Պելկրատի իր դեսպանին, Եուկօ-Սլաւիան սիրաշահելու եւ վտանգի պահուն Ռուսիոյ հետ մէկ ճակատ կազմելու համար։ Թուրքիա չունի ուրիշ դաշնակից բայց միայն խորհրդային Ռուսիան, որ օգնութեան պիտի հասնի իրեն, եթէ յարձակում գործուի։ Ա՛յս է Մ. Քէմալի հրահանգին իմաստը, համաձայն հրատարակուած յուշերուն։

Առանց այդ հրահանգին ալ, այնքան ակներեւ է Մոսկուայի արեւելեան քաղաքականութիւնը, որ մեկնութեան չի կարօտիր։

Ո՞ր պիտի յանգի միջազգային այս անճոռնի ճրճռոցը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹԻՒՐՔ ՕՁԱՂԸՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ

Պոլսոյ Թիւրք Օճաղբի հիմնադիրներէն գրագէտ Եագուպ Գատրի պէյ, «Միլլիյէթ»ի մէջ վերջերս կը դանդաղէր թէ Թիւրք «օճաղը»ները թուլցած են և իրենց դերը չեն կատարեր։

Պոլսոյ օճախին անդամներէն Հիւսնի Համիտ պէյ, դասախօս համալսարանի, պատասխանելով այս գանգատին, կ'առաջարկէ երիտասարդներուն թողուլ այդ օճախները, հետեւեալ պատճառաբանութեամբ.

«Թիւրք օճաղները ծերացած են, եւ շատոնց եկած է ժամանակը՝ զանոնք երիտասարդ ձեռքերու յանձնելու։ Միեւնոյն ատեն, օճախները այլեւս չեն կրնար շարունակուիլ իբրեւ ազգային մշակոյթի եւ գաղափարի հաստատութիւններ, որովհետեւ համոզուած եմ թէ այս գետնին վրայ Թուրք ազգին ունեցած բոլոր իտէալները իրականացած են»։

Դրագէտ Եագուպ Գատրի պէյ, Միլլիյէթի մէջ կը պատասխանէ այս առարկութեանց։ Նախ զոհ է որ իր զրածները անարձագանգ չմնացին։ «Օճախը պատասխան կուտայ. ուրեմն օճախը կը կարդայ, կը խորհի։

«Թիւրք օճաղները ամէն ատենէ աւելի պէտք են, ազգային գաղափարը ամբողջովին իրականացնելու եւ մանաւանդ մշակելու համար։ Անոնք այսօր աւելի պէտք ունին գիտակցօրէն գործելու, երէկուան երազն ու ներկայ իրականութիւնը իրարու խառնելու։ Որովհետեւ, ինչ ալ ըսուի, Թիւրք օճաղները միայն մասամբ իւրացուցած են Թուրք յեղափոխութեան փաքը։ Բաց խօսինք.— Թիւրք օճաղներուն դերը եղաւ միայն համակրանքով հետեւիլ յեղափոխութեան։ Իսկ ասիկա դեռ բաւական չէ, ըսելու համար թէ ան աւարտած է իր ընելիքը։ Ո՛չ, մենք չենք ընդունիր թէ օճախը ծերացած է։ Մենք գայն գործի կը կանչենք. «Թող Թուրք յեղափոխութիւնը մշակէ եւ զարգանայ»։

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ 5ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Անդրկովկասի խորհուրդներու 5րդ համագումարը, որ տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի մէջ, Ապրիլ 5ին, ունէր 558 պատգամաւոր։ Վրաստան ունէր 256 պատգամաւոր, Ատրպէյճան՝ 239, իսկ Հայաստան՝ միայն 63։

ՇԻԲԱԿԻ ԶՈՀԵՐԸ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ որոշուած է Շիբակի ազէտեալ գիւղերու բնակիչները ազատ կացուցանել 1926—27ի տուրքերէն։ Ասկէ զատ, չպիտի գանձուին այն ապառիկները որ կը մնան 1925—26ի տուրքերէն։

ՔՈՒՅԹԸՆ (ՍՔԱՐԼԱԹԻՆ).— Ստեփանաւանի շրջանը Հոթարցի գիւղին մէջ ծագած է քութէչէի հիմաճարակ մը։

ԴԷՊԻ ԴՊՐՈՑ.— Նոր-Բայազիտի գիւղերուն մէջ գիւղացի տղաք, գարնան սկիզբը, սովորութիւն ունին ձգելու դպրոցը եւ երթալ դաշտերը աշխատելու։ Ցեղական կառավարութիւնը կ'աշխատի արգիլել որ աշակերտները չընդհատեն իրենց դասերը։

ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐԸ ԴՊՐՈՑ ԿԸ ՇԻՆԵՆ.— Ստեփանաւանի շրջանէն Հոթանդարայի գիւղացիները ձեռնարկած են իրենց դպրոցին շինութեան։ Շաւաթած են ասոր ու փայտ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Յարական դաւադրութիւն մը

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութեան հրատարակած մէկ գեկոյցին համաձայն, երեւան հանուած է միապետական խմբակցութիւն մը, որ ինքզինքը կուսակից կը յայտարարէր մեծ-դուքս Նիքոլա Նիքոլայեւիչի։ Ջեռք անցուած վաւերաթուղթերու համաձայն, այս խմբակցութիւնը ոեւէ կապ չունէր ժողովուրդին հետ եւ ամէն բանէ առաջ կը զբաղէր զինուորական լրտեսութեամբ՝ ի հաշիւ կարգ մը օտար տէրութիւններու։ Հարցաքննութիւնները ցոյց տուին թէ այս հակայեղափոխական խմբակը դրամ կը ստանար օտար աղբիւրէ։ Վարիչն էր Քութիէփօֆ, նախկին զօրավար ցարական բանակին, որ փարիզ կը գտնուի։ Վաւերաթուղթերէն կը տեսնուի որ օտար տեղեկատու կազմակերպութիւնը չէր բաւականանար միայն զինուորական լրտեսութեամբ, այլ ուժ կուտար հակապոլշեւիկ կազմակերպութեանց Խորհրդային Միութեան մէջ։ Այս փորձերը բոլորովին ապարդիւն մնացած են։ Հարցաքննութիւնները նոր մանրամասնութիւններ երեւան պիտի հանէ օտարներու դրամական օժանդակութեան եւ կապին մասին։

Զօրավար Քութիէփօֆ, որ փայլուն յաղթանակներ տարած էր Մեծ Պատերազմի ընթացքին, զինադադարին Քորնիլօֆի եւ Տէնիքինի հետ փորձեց տապալել պոլշեւիկեան վարչաձեւը։ Տէնիքինի պարտութենէն վերջ, քանի մը հարիւր քոզաքներով Երիմ անցաւ եւ արդիլեց կարմիր բանակին մուտքը այնտեղ։ Այնքան քաջութիւն ցոյց տուաւ, որ դինքը «Խրիմի առիւծը» կոչեցին։ Յետոյ միացաւ Վրանկէլի բանակին եւ անոր կողքին կուռեցաւ մինչեւ վերջին օրը (1920 Նոյեմբեր)։ Անկէ վերջ Պոլիս, յետոյ ալ փարիզ եկաւ։

Չինական խառնաւարաւիլ մէջ

Նանքինէն պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ զօրավար Զանկ-Քայ-Շէք իր դահլիճը կազմելէ վերջ, մտադիր է կռիւը շարունակել հիւսիսայինցիներուն դէմ։ Զօրավարը 300,000 զինուոր ունի իր տրամադրութեան տակ։ Նոր կառավարութիւնը կը փափաքի բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ բոլոր երկիրներուն հետ, սակայն պիտի պնդէ, որ քափիթիւլասիօնները չնչուին։

Չակապոլշեւիկ շարժումը բուռն կերպով կը շարունակուի։ Առջի գիշեր մահապատիժի ենթարկուեցան Աշխատանքի Ընդհ. Միութեան վեց ականաւոր վարիչները։ Վերջին երեք շաբթուան ընթացքին մահապատիժի ենթարկուած համայնավարներու թիւը հարիւրը կ'անցնի։ Ասկէ զատ, վերջին կռիւներու ընթացքին, զէնքը ձեռքին բռնուած 130 բանւորներ տեղւոյն վրայ հրացանազարկ եղան։

Չանքէուի համայնավար կառավարութիւնը հրովարտակով մը Զանկ-Քայ-Շէքի տեղ ընդհանուր հրամանատար նշանակեց քրիստոնեայ զօրավար Ֆէնկ-Եու-Հսինկը. իրեն պիտի օգնէ Չօնանի զինուորական կառավարիչը։

Հեռագրի մը համաձայն, Չանկքէուի կառավարութեան պոլշեւիկ խորհրդական Պորոտին ձերբակալուած է։

Մարաչախտ Զանկ-Ցօ-Լին հրատարակութեան տուաւ Ապրիլ 8ին փեքինի խորհրդային դեսպանատունէն գրաւուած վաւերաթուղթերէն մէկը, որուն վրայ «բացարձակապէս գաղտնի» մակագրուած էր։ Ասոր վրայ արձանագրուած են Մոսկուայի հրահանգները՝ խորհրդային դեսպանին՝ Զինաստանի մէջ հետապնդուելիք քաղաքականութեան մասին։ Այսպէս, կը հրահանգուի ամէն առթիւ ամբոխը գրգռել Եւրոպացիներուն, մասնաւորապէս Անգլիացիներուն դէմ, որպէսզի պետութիւնները միջամտեն Չինաստանի մէջ։ Ցետոյ կը յանձնարարուի մէկ անգամէն չգործադրել համայնավարական սկզբունքները Չինաստանի մէջ, Զանկ-Ցօ-Լինի դիրքը չգօրացնելու և Քուօմինթանկի հերձուածը չփութացնելու համար։

Վերջին հատուածին մէջ կը հրահանգուի անհամաձայնութիւն ձգել պետութեանց միջեւ՝ օտարատեաց շարժումին հետ միաժամանակ։ Միայն կը յանձնարարուի խոհեմութեամբ շարժիլ ճափոնի հանդէպ, որ ի հարկին խիստ կարճ ատենէն զինուոր կրնայ ղրկել։

Հայ կաթոլիկ տագնապը

Կաթոլիկ Հայերու համայնքէն պատուիրակութիւն մը Պոլսոյ կուսակալին ներկայանալով խնդրած է որ չնչուի նոր ընտրութիւնը։ Կուսակալը այս առթիւ տրուած խնդրագիրը ոստիկանական տնօրէնութեան ղրկած է քննութեան համար։ Խնդրարկուները ըսած են թէ, իրենք Նազլեան գերապայծառին համախոհները չեն, բայց հակառակ են նոր ընտրութիւն կատարողներուն։

«Ազդակ» կ'ըսէ թէ, ասոնք հայ կաթոլիկ երիտասարդներուն հակառակորդ ըլլալով, կը կարծուի թէ նախկին դրութեան շարունակութենէն կողմնակից են։

Պալքանեան տագնապը

Իտալեւսերպ վէճը կը շարունակէ մտահոգութիւն պատճառել։ Եուկօսլաւ քաղաքական շրջանակները բոլորովին անհասկնալի կը գտնեն Իտալիոյ բռնած անհաշտ դիրքը։ Իտալիա չուզեր խնդրոյ առարկայ դարձնել Թիրանայի դաշնագիրը, որ բոլոր այս վէճերուն աղբիւրն է։ Ու եթէ այս կէտին վրայ շա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՕՏԱՐ ԹԵՐԹԵՐՆ ՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վերակուստական Ժօզէֆ Քուրթիէ ներքին նախարարին նամակ մը գրելով հարցուցած էր թէ 1.— Ֆրանսայի մէջ օտար լեզուով հրատարակուող քանի՞ լրագիրներ եւ պարբերաթերթեր կան, 2.— Քանի՞ օտար ընկերութիւններ կան՝ բարեսիրական, կրօնական, մարզական, քաղաքական, տեղանաւորական եւն., որոնք մասնաւորաբար կը զբաղին իրենց հայրենակիցներուն գործերով, եւ որոնց կեդրոնը կը գտնուի Փարիզ կամ գաւառները։

Ներքին նախարարը իր պատասխանին մէջ կ'ըսէ թէ Ֆրանսական հողին վրայ օտար լեզուով հրատարակուող լրագիրներու եւ պարբերաթերթերու թիւն է 167, եւ կը բաժնուի հետեւեալ կերպով.—

Հայերէն՝ 8, ռուսերէն՝ 21, անգլիերէն՝ 24, իրլանտերէն՝ 1, գերմաներէն՝ 18, սպաներէն՝ 15, իտալերէն՝ 30, յունարէն՝ 3, եբրայեցերէն՝ 3, հրէերէն (եիտիշ)՝ 1, ուկրաիներէն՝ 3, վրացերէն՝ 1, աննամերէն՝ 2, չէխօսլովաքերէն՝ 1, լեհերէն՝ 14, մաճառերէն՝ 4, արաբերէն՝ 2, ռումաներէն՝ 1, սերպերէն՝ 1, ֆլամաներէն՝ 1, շուէտերէն՝ 1, մեքսիկերէն՝ 1, մալկաշ՝ 1, էսպերանթօ՝ 7, միջազգային «Իտօ» լեզուով՝ 2։

Գալով օտար ընկերութիւններուն, անոնց թիւն է 336 եւ կը բաժնուի հետեւեալ կերպով.—

Հայկական՝ 29, ռուսական՝ 105, իտալական՝ 126, լեհական՝ 138, պելժ՝ 13, զուիցերիական՝ 17, էսթոնիական՝ 1, ուկրայնական՝ 8, վրացական՝ 5, յունական՝ 10, սկանտինաւեան՝ 3, սպանիական՝ 34, չէխօսլովաք՝ 3, եուկօսլաւ՝ 6, հիւս. ափրիկեան՝ 7, եղիպտական՝ 6, փորթուկալեան՝ 1, պուլկարական՝ 1, անգլիական՝ 11, ամերիկեան՝ 13, հրէական՝ 6, լիւքսէնպուրկեան՝ 4, հնդկաչին՝ 1, ճափոնական՝ 1, դանիական՝ 2, պեսարապեան՝ 1, պրազիլիական՝ 1, ռումանական՝ 1, հոլանտական՝ 1, մալկաշ՝ 1։

ԿԻՆ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ազգերու Դաշնակցութեան ֆրանսացի կիներու մասնաճիւղերու պատուիրակ Տիկին Աւոխլ ըսէնթ Քռուա Փարիզի քաղաքապետութեան ղրկած է ծրագիր մը, որ կ'առաջարկէ կին ոստիկաններու կազմակերպութիւն մը ստեղծել։ Քաղաքապետութեան խորհուրդը նկատի առնելով այս առաջարկը, վարչական մասնաւոր քննութեան ենթարկած է զայն։ Իբրեւ պաշտպանութիւն այս ծրագրին, կը յիշուի թէ Անգլիա եւ Ամերիկա արդէն ունին նման կազմակերպութիւններ։ «Մենք չենք պահանջեր որ Փարիզ քաղաքը կին ոստիկաններու ամբողջական կազմակերպութիւն մը ստեղծէ բոլոր թաղերուն մէջ. բայց կը խորհինք թէ կարելի է նախափորձ մը կատարել, ժամ մը կին ոստիկաններ հաստատելով հրապարակներու, հանրային պարտէզներու, կայարաններուն. մէջ։ Անոնք կրնան պաշտպանել նաեւ մանուկները եւ մանկամարդ աղջիկները, օգնել մասնաւորապէս անչափահասները պոռնկութենէ փրկելու։»

Տիկինը պատուիրակին կարծիքով, այր ոստիկանները տրամադիր են հրապարակելու այն կիներէն, որոնց վրայ պիտի հսկեն, մինչդեռ «ոստիկանուհիները» ազատ են այդ փորձանքէն։

Տիկինը նոր ոստիկաններուն համազգեստն ալ որոշած է։ Չարկ չկայ որ, կ'ըսէ, այր մարդու հագուստ հագնին, ինչպէս Լոնտոնի եւ Ուշինկթընի մէջ։ Կը բաւէ կապոյտ բօսթիւմ-թայեօր մը, ձմեռը՝ բուրդէ, իսկ ամառը՝ կտաւէ։

Ի՞ՆՉ ՊԱՏԱՀԵՑԱՒ...

ԱՆԲՆԱԿԱՆ

«Կոմինտէրն»ը ահազանգ կը հնչեցնէ...

Զօր. Ջանկ-Հայ-Շէք, Չինաստանի ժողովրդական ուժերուն ընդհ. հրամանատարը՝ դաւաճան։

Չինական յեղափոխութեան ծոցին մէջ սպրդած են աշխարհակալութեան գործակալ «ֆաշիստ»ները, որոնք ներսէն կը պայթեցնեն Ռուսիոյ թաթախ։

Հապա՛, ամբողջ աշխարհի բանւորներ ու գիւղացիներ, օգնութեան հասէք... չինացի յեղափոխականներուն։ Նանկալի մէջ հարիւրեակ մը բանւորներ սպանուած եւ քանի մը հարիւր վիրաւորուած են, բանւորական սէնտիքաներու կազմած քաղաքապահ զօրքը զինաթափուած է։

Ի՞նչ պատահեցաւ...

— Ահռելի՛ բան։ Խորհրդային վարիչները աշխարհի չորս ծայրերէն, նոյն իսկ Շիրակի ադէտեաններէն, հարիւրաւոր միլիոններ հաւաքեցին խաբեբայութեամբ կամ բոնի, եւ դրկեցին Չինաստան, զինելու եւ պարենաւորելու համար Ջանկ-Հայ-Շէքի բանակը։ Այս միջոցով պիտի նախապատրաստուէր հաժաշխարհային յեղափոխութիւնը։ Իսկ այդ բանակը մէկ օրէն միւսը կը ծախուի «աւազակ դրամատիրութեան եւ գիշատիչ աշխարհակալութեան»... կը դաւաճանէ՛ յեղափոխութեան։ կը հալածէ բանւորական սէնտիքաները եւն.։

Արդեօք «աւազակ դրամատիրութի՞ւնը» աւելի շատ վճարեց թէ «սրբազան յեղափոխութեան» կարմիր զեկավարները։ Օր մը պատմութիւնը անաչառօրէն պիտի ներկայացնէ երկու կողմէն տրուած դումարներու թիւերը։

Ի՞նչ կայ զարմանալու. կուտան կարմիրները, կուտան ճերմակները։ Իսկ անոնք կ'առնեն, քանի որ իրենք շատ լաւ գիտեն թէ ի՞նչ կը կատարեն։

Խորհրդային զեկավարները իրենց խաբուած ըլլալու զայրոյթէն՝ լիաթոք կը պոռան — Դաւաճանութի՛ւն, մատնութի՛ւն։ Սակայն «պիտի շարունակուի յեղափոխական պայքարը մինչեւ վերջը»։

Բայց հոս չվերջանար ծապլվարական աղմուկը։ Խորհրդային վարիչները նոր կոչ մը կ'ուղղեն աշխարհի բանւորութեան, գիւղացիութեան, ցամաքային եւ ծովային զինուորներուն.

— Դրամատիրական աշխարհակալութիւնը կը փորձէ նոր և արիւնահեղ պատերազմ մը բանալ։ Նոր արիւնահեղութեան եւ ջարդերու մէջ կ'ուզէ նետել աշխարհի մարդկութիւնը։

«Ահա՛ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այդ խարդախ խմբակցութիւնը, որ կը խօսի խաղաղութեան անունով, սակայն զանակ կը սրէ, ժարդկութիւնը ջարդելու համար։

«Ահա՛ ընկերվարական Բ. Միջազգայինը եւ Ամստէրտամի Սէնտիքաներու Միութեան գործադիր վարչութիւնը, որոնք դաւաճանելով «պրոլետարիատ»ին, յենարան կը դառնան աւազակ դրամատիրական աշխարհակալութեան։

«Բանւորներ ու գիւղացիներ, այս աւազակային խմբակները կը փորձեն օղակել խորհրդային հանրապետութիւններու միութիւնը, որ մինակը կը ներկայանայ ձեր իրաւունքին եւ խաղաղութեան պաշտպանը. հաւա՛ր, զէպի՛ Չինաստան, զէպի՛ Շանհայ։»

Թող ըսուի աշխարհի բանւորութեան բացայայտ եւ ճակատաբաց, թէ՝ ո՞վ սրեց դանակը եւ տուաւ Աթոյ կիսակիրթ ժողովուրդներու ձեռքը, յանուն ի՞նչ բանի. համաշխարհային յեղափոխութի՞ւն։ Սակայն հազար անգամ հազար բերաններէ ըսուած չէ՞ թէ, Աթոյ ժողովուրդներու ազգայնական զէշ բնազդները հրահրելով, համաշխարհային յեղափոխութիւնը ոչ թէ շահ կ'ունենայ, այլ բացարձակապէս կ'ինայ։ Աթիկա գիտէին նաեւ Մոսկուայի նենգամիտ զեկավարները, սակայն անոնք առանց արիւնի հոտի չեն կրնար ապրիլ. կուշ, արիւն, կոտորած, թալան եւ աւեր պէտք է։ Եթէ Եւրոպայի մէջ քաղաքացիական կռիւ բռնկցնել կարելի չըլլար, գոնէ Թող Աթոյ մէջ ազգայնական կռիւներ ծագին, Թող Եւրոպայի աշխարհակալները զբաղին ա՛ր եւ է բանով։

Այս բանին համար ընկերվարական Միջազգայինը մեղադրել, զայն համարել դաւաճան եւ պատասխանատու աշխարհի հրդեհին, անտուաղն անամօթ լրբութիւն մըն է։ Եթէ այս արհաւիրքներուն պատասխանատու մը կայ, միայն ու միայն պէտք է Մոսկուայի մէջ փնտռել։ Անոնք էին որ պատակեցին ընկերվարական-աշխատաւորական ճակատը եւ ուժեղացուցին զրամատիրութիւնն ու աշխարհակալութիւնը։ Այլապէս, անոնց միամտութեան զրոհին առջեւ ամբած պիտի ըլլային, բոլոր չարագործները եւ արդարօրէն պիտի կարգադրուէին զրկուած եւ տկար ժողովուրդներու ոտնակոխ իրաւունքները. այդ պարագային, Ազգերու Դաշնակցութիւնը, ոչ թէ հիմակուանին նման խրտուիլակ մը պիտի ըլլար, այլ իրական եւ գործադիր իշխանութիւն մը։

Ի՞նչ կը սպասէին որ ըլլար Չինաստանը. Մոսկուայի հրուգործի՞քը, աւերածութեան մեքենա՞յ մը։ Ճակա՞տ պիտի յարդարէին աշխարհի բոլոր հզօրներուն դէմ։ Ո՞վ ըսաւ թէ Չինաստանի ազգայնական զեկավարները այդ՞պան ապուշ են։

Հետեւողակա՞ն են արդեօք, Մոսկուայի զեկավարները, երբ իրենց կոչին մէջ կ'ողբան փոքր ազգերու իրաւունքներու բռնաբարուին ու կատարուած սպանութիւնները։ Դժբախտաբար փաստերը ասոր հակառակը կ'ապացուցանեն։

Ինչպէս Չինաստանի, նոյնպէս եւ քէմալական Թուրքիոյ ձեռքը դանակ տուողները եղան իրենք, միշտ «յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան»։ Նոյնը ըրաւ Մուսթաֆա Քէմալ, ինչ որ կ'ընէ այսօր զօրավար Ջանկ-Հայ-Շէք։ Թուրքիա մտած կօմունիստները հաւաքեց, լեցուց նաւ մը եւ Տրապիզոնի առջեւ խեղդեց, որովհետեւ, ինչպէս այժմ Չինաստան, նոյնպէս ալ այն ատեն՝ Թուրքիա, պէտք չունէին համաշխարհային յեղափոխութեան։

Մոսկուայի տուած դանակով, քէմալականները մորթեցին կամ վռնտեցին Կիլիկիայէն եւ Փոքր Ասիայէն հարիւր հազարներով Հայեր եւ առհասարակ քրիստոնեաներ, ճնշող մեծամասնութեամբ բանւորներ ու գիւղացիներ։ Նոյն դանակով քէմալականները մտան Հայաստան բացայայտ աջակցութեամբը դաշնակ տուողներուն, եւ խողխողեցին տասնեակ հազարաւոր հայ գիւղացիներ ու բանւորներ եւ իրենց տուներէն վռնտեցին հարիւր հազարներ եւ տիրացան անոնց հողերուն։ Այս բոլորը իբրեւ յեղափոխական արարք ծափահարուեցաւ ոչ միայն Մոսկուայի վարիչներուն, այլ եւ հայանուն կամկար ծապլվարականներու կողմէ։

Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Շանհայի հարիւր հոգիի սպանութիւնը (անշուշտ շատ ցաւալի) այսքան խոշոր ահազանգի պատճառ կը դառնայ, իսկ անդին հարիւր հազարներու կոտորածները, հողային յափշտակութիւնը եւ մանր ազգերու իրաւունքներուն ոտնահարումը կը նկատուի բնական եւ ծափահարելի։

Այս ահաւոր չարիքներուն պատասխանատուներէն առաջինը Մոսկուան է ու երկրորդը՝ ճերմակ աշխարհակալութիւնը։

Ուրիշ խօսքով, ճերմակ ու կարմիր աշխարհակալութեան ահաւոր գօտեմարտի հետեւանքներն է որ կը կրէ աշխարհը։

Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՍՊԱՆՆԵՑԻՆ ԷՆՎԷՐ ՓԱՇԱՆ

ՂԱՐԱԲԱՂՑԻ ՉԻՆՈՒՈՐ ՄԸ ԿԸ ԿՏՐԷ ԳԼՈՒԽԸ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն «Յառաջ»ի)

ԲԱԳՈՒ, 8 Ապրիլ

Վերջերս Պաղտատի արաբական Թերթ մը կը գրէր Թէ Էնվէրը ողջ է եւ պահուըտած Պարսկաստանի մայրաքաղաքին մէջ։ Այս լուրը արտատպուեցաւ կարգ մը հայերէն Թերթերու մէջ։

Այս պատմութիւնը ծիծաղելի է, քանի որ Էնվէրը ոչ միայն սպաննուած է, այլ եւ մանրամասնութիւնն ալ ծանօթ են։

Չինադադարէն յետոյ, Էնվէր կը գտնուէր Մոսկուա, ուր պոլշեւիկներու լիակատար վստահութիւնը կը վայելէր։ 1922ին պոլշեւիկներու տիրապետութեան ենթարկուած Թուրքիստանի ազգաբնակչութիւնը քանի մը Թուրք սպաներու եւ կրօնական պետերու միջոցով ապստամբութիւն կազմակերպեց եւ պոլշեւիկները վռնտեց նոյն իսկ քէրկիհ քաղաքէն։ Այն ատեն պոլշեւիկները մեծ Թիւով զինուորներ կեդրոնացուցին ապստամբութիւնը զսպելու համար։

Այս ժամանակաշրջանին էր որ խորհրդային իշխանութեան վստահութիւնը վայելող Էնվէրը ուղարկուեցաւ Թուրքիստան՝ Թշնամի կողմերը հաշտեցնելու համար։

Էնվէրը դեռ նոր էր հասած Թաշկէնտ, երբ այնտեղի Թուրք սպաները դիմաւորեցին եւ յայտնեցին, որ ինքը հրամանատար է նշանակուած Թիւրքիստանի, Պուխարայի եւ Խիվայի միացեալ ուժերուն, որոնք նպատակ ունին պայքարիլ բոլշեւիսմի դէմ՝ յանուն իսլամական շահերուն։ Այստեղ Էնվէրը արտասովոր ընդունելութիւն գտաւ տեղական ազգաբնակչութենէն եւ իմիր տիզոսին արժանացաւ։ Այդ պարագաներուն տակ էր, որ Էնվէրը բանաձեւեց իր հռչակաւոր պատասխան–նամակը՝ Մոսկուայի կեդր Գործադիր կոմիտէին, ուր կը յայտներ, որ ինքը միացած ապստամբ ժողովուրդին հետ, որ կը ձգտի կեդեքիչ պոլշեւիկները դուրս վտարել Թուրքիստանէն եւ Պուխարայէն։

Էնվէրը իր Թուրք հաւատարիմ սպաներու եւ տեղական կրօնական գործիչներու հետ յաջողեցաւ կազմակերպել տեղական բանակը։ Ան կարճ ժամանակի մը մէջ իսլամ ժողովուրդի կրօնական լարերուն հետ խաղալէն յետոյ, կռիւին տուաւ իսլամական բնոյթ։ Այս շրջանին Էնվէրը հեղինակութիւն դարձաւ Թուրքիստանի մէջ։

1922ի գարնան վերջերը Էնվէրի եւ Շէյխ Սաատի զեկավարութեամբ Պուխարայի ժողովրդական բանակները քէրկիհէն դէպի արեւմուտք սաստիկ յարձակում մը գործելով, յառաջացան դէպի Ցերեայը–Ալմուտ գետը եւ զայն սահմանի վերածեցին իրենց եւ Թշնամիին միջեւ։ Այս շրջանին է, որ Էնվէր լեզու կը փնտռէր քէմալի հետ հասկացողութեան գալու։

Ցետագային պայքարը այն աստիճանին հասաւ, որ պոլշեւիկները ստիպուեցան օգնութեան մը փոխադրել հոն։ Շատ չանցած Պուխարայի զօրքերը ամբակոծելով վար բերին օգնութեան։ Այն ատեն պոլշեւիկները վճռեցին ամէն գնով բռնել Էնվէրը եւ ապա խեղդել Պուխարան։ Ընդ նորէն դիմեցին իրենց շատ ծանօթ ձեւին, յատուկ գաղտնի մարդոց միջոցով սպաննել Էնվէրը, որ իր համիսլամական Թոյնով շատ վտանգաւոր ճակատ մը բացած էր իրենց դէմ։

Պոլշեւիկները կարմիր բանակին մէջ Էնվէր փաշայի լուսանկարը բաժնելով, անոր գլուխը բերողին խոստացան երկու զսյգ հագուստ, մէկ ձի, մէկ ոսկի Թուր եւ հազար ռուբլի ոսկեդրամ, գինուորութենէն ալ մխանգամայն ապատ արձակելով։

Ղարաբաղցի զինուոր մը յանձն առաւ պատասխանատու գործը։ Ցեղական զինուորական Շէկան պատերազմի դաշտին վրայ սպաննուած քանի մը պոլշեւիկ զինուորներու ժատերն ու ականջները կտրելով, յանձնեց այդ զինուորին եւ գայն գիշերով Թշնամիի կողմը անցուց։ Պոլշեւիկ զինուորը Թշնամիին յայտնեց Թէ ինքը մեծ Թիւով պոլշեւիկներ սպաննած է եւ իբրեւ փաստ ցոյց տուաւ կտրուած մատներն ու ականջները։ Ու իբր Թէ պոլշեւիկներու կողմէն յօշոտուած իր հարազատներուն վրէժը լուծելու համար, կը մտնէ անոնց բանակը։

Ցաջորդ կռիւներուն մէջ առաքեալը պոլշեւիկներուն հետ պայմանաւորուած ըլլալով, բաց ռազմաճակատներուն վրայ «Հերքաշքներ» գործեց յօգուտ Էնվէրեան բանակին։ Քանի մը ամիսներու պատերազմական յաջող գործունէութենէն յետոյ, Էնվէրին Թիկնապահ ընդունուեցաւ։

Օր մը, պոլշեւիկներուն դէմ յարձակում մը կազմակերպուած ըլլալով, Էնվէր զօրքէն անդին զուգահեռաբար կը յառաջանար։ Հեռադիտակը ձեռքը, երկար ժամանակ խորհրդային զօրքերը դիտելէն յետոյ, իր «Թիկնապահ»ին հետ լուր կը ղրկէ բանակին, որ Թեւերու բաժնուին ու յառաջանան։ Իւրայներէն վար, ձորերուն մէջ գտնուող զինուորները, «Թիկնապահը» Էնվէրի հրամանին հակառակը կը պատուիրէ։ Եւ դառնալով Էնվէրի, կը սպաննէ զայն, գրպանները կը պարպէ, գլուխը կը կտրէ եւ սուինին անցընելով կը շտապէ անցնիլ գետը։ Կարմիրները կը սպասէին այնտեղ։

Էնվէրի գրպանէն գտնուած զանազան Թուղթերը եւ նամակները վճռապէս հաստատեցին որ բերուած գլուխը հայկեր Էնվէրինն էր։ Խորհրդային հեռագրական գործակալութիւնը ի լուր աշխարհի յայտնեց Թէ Էնվէրը սպաննուած է պատերազմի ատեն, բայց ժամանակ մը յետոյ հերքեց։

Հերքումին պատճառը քաղաքական էր։ Էնվէրը Պուխարայի մէջ հեղինակութիւն ըլլալով, պոլշեւիկները չուզեցին զայրացնել խորհրդային Պուխարայի բնակչութիւնը։

Ազուէս պոլշեւիկները այսպէ՛ս որացին խորամանկ Էնվէրի գլուխը։ Սակայն Էնվէրի կորուստով պոլշեւիկները ինչքան ալ յաղթութիւններ ունեցան, այնուամենայնիւ իրենց դէմ թուրքիստանցիներու պայքարը չվերջացաւ։ Մինչեւ այս օրերս ալ այդ ճակատներուն վրայ կռիւները անպակաս են, անգլիական հրամանատարներու զեկավարութեամբ։

Էնվէրի գլուխը բերող Ղարաբաղցի «առաքեալը» զինուոր մըն էր։

Ե. ՀՐԱՆՏԻՆ

Վրաստանի մէջ.— Հիւանդանոցներու թիւն է 76 (41ը քաղաքներու մէջ), 3800 մահճակալով։

Դպրոցները . — Վրաստանի դպրոցներուն թիւն է 2053, ամէնը 286,654 աշակերտներով։

Ի՞ՆՉ Է ՄԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Մարսէյլ, 19 Ապրիլ

Նախորդով պարզեցի կարգ մը հակառակորդներու խափանարար խաղերը, ընտրական գործը ձախողեցնելու համար։

Ցակաւին վերջակէտը դրուած չէ խլրդային ջանքերուն։ Եւ չպիտի դրուի, մինչեւ որ ընտրութիւնները չվերջանան եւ կացութիւնը պարզուի։ Պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ ցանկացողներուն առջեւ, ասպարէզը միանգամ ընդ միշտ փակելու համար, լաւ է որ ընտրական գործին իւրաքանչիւր կողմը նայի շիտակ։ Դիւրահաւան քաղաքականութեան մը հետեւանքով ընտրական գործը պէտք չէ որ մտնէ նոր «երանգաւորումներու» մէջ։ Այս կը պահանջէ ոչ միայն գործին շահը, այլ եւ դանկալի խաղաղութիւնը։ Զգձգողական ձեւերը ոչ միայն օգուտ չեն ապահովեր, այլ եւ ծնունդ կուտան ժխտական երեւոյթներու, որոնց առաջքն առնելու համար է որ լծուած ենք այս կարեւոր գործին։

Մօտէն տեղեակ եմ ազգ. տուրք վճարողներու մեծամասնութեան տրամադրութիւններուն։ Ցեղեակ եմ նաեւ դաշնակցութեան կարծիքին։ Վերջինին միակ փափաքը այն է որ ներկայ կամայական մարմինները փոխարինուին ժողովրդավար օրկաններով։ Որ գործը յանձնուի շիտակ, գործունեայ, հայրենասէր մարդոց, հոգ չէ Թէ ըլլան իսկ հակադաշնակցական։ Միայն ազգային կազմակերպութեան նային իբրեւ կենսական անհրաժեշտութիւն մը, իբրեւ գլխաւոր միջոցի՝ քաղաքական այս անստուեր տարագրութեան մէջ Հայը Հայ պահելու։ Այս գաղափարը կամ տեսակէտը բաժնող բոլոր լաւ Հայերը՝ ըլլան չէզոք, համակաւար, հնչակեան կամ դաշնակցական, պէտք է որ ներկայացուին մեր գաւառական ընդհ. ժողովին մէջ։ Գաւառական այդ ժողովը (31 անդամ) պիտի ըլլայ Մարսէյլի երջանիկ բարձրագոյն օրկանը։

Ուրեմն՝ պէտք է կազմուի խղճմտութեամբ, որպէսզի գաւառայ գիտակից, հաւասարակշռուած ու պատասխանատու մարմին։ Ըսեցինք որ գործը չէ որ կը շահագրգռէ մեզ, այլ գործը։ Խորունկ գոհունակութեամբ պէտք է արձանագրենք այստեղ որ իւրաքանչիւր ազգային տուրք վճարող Հայրենակցի տեղական մտածողութիւնը այս է միայն։ Դաշնակցութիւնը կրնայ ընտրել բոլորն ալ դաշնակցական. այնքան մեծ է իր ժողովրդականութիւնն ու համակրանքը, եւ սակայն, գիտեմ որ իր քունէն պիտի տայ մեծ մասամբ չէզոքներու, այդ խոշոր զանգուածը ազգային աշխատանքի լծելու համար։ Դէպրոգի, խնամատարութեան, եկեղեցիի եւ այլ խնդիրներու մէջ (որոնք կ'իյնան ապագ. կազմակերպութեան մարդին մէջ) դաշնակցութիւնը ոչ մէկ մասնաւորնպատակ չի հետապնդեր, ինչպէս կ'ուզեն հաւատացնել մեր հակառակորդները։ Մենք կը հետապնդենք յամառ հետեւողականութեամբ ընդհանուր, գեղեցիկ նպատակ մը, Հայը Հայ պահել, սահմանափակել կամ յետաձգել ձուլման ու կորստի վտանգը, ընդարձակել նեղլիկ ու ընչահեղձ Հայաստանի գէթ բարօյական սահմանները, եւ «եօթը ծովերու վրայ» թափառական մեր բեկորները հոգեկան հազար թելերով կապել նոյնիսկ Խ. Հայաստանին։ Մեր այս մեծ յուն, գերազանցօրէն հայրենասիրական աշխատանքին համար ոչ ոքէ, ո՛չ երեւանի մարդկանց եւ ոչ ալ Էջմիածնի կաթողիկոսէն պակաս չենք սեր։ Մենք մեր աշխատանքը համարը կուտանք ժողովուրդ եւ դատաստանը կը թողու պատմութեան։

Ընտրութիւններէն առաջ մի անհրաժեշտ եղածը խոհեմութիւնն է. բարեխղճութիւն մեր քուէները տալ ժողովրդային տարրերու։ Մեր ուշադրութեան կարծիքին է կարեւոր պահութեան եւ պատասխանատուութեան լայն գիտակցութեամբ։ Այդ ապահովէ արդէն 2—3 տարին բաւական հարուստ փորձառութեամբ օժտած է մեր Մարսէյլի մէջ։

Եթէ այս բոլորին փոխարէն քչիկ մը պարկեշտութիւն պահանջենք մեր հակառակորդներէն, կաթոլիկոսէն պակաս չենք կաթոլիկ մը շիտակութիւն։

— Շա՞տ բան է ...։

Դիտող

ՑԱՐԴԱՐՈՂ

ՍԱՅԱԹ ՆՕՎԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Ապագ Հինգշաբթի։ Ցարդ ղականները հաւաքուած են արդէն եւ օրուան դասախօսը, Օհ կարօ, կը սկսի ներկայացնել Թիֆլիսի հայ աշուղը։

Դասախօսը նախ փորձեց գծել այն պատմա-աշխարհագրական պայմանները, ընկերային ու ընտանեկան բարքերը, ուր ծնած Սայաթ Նովա։ Ան կը յայտնէ Թէ Հակովբեանի բնաւ չի լուսաբաներ մթութիւնը, որուն մէջ կը ծնի Սայաթ Նովա հայ գրականութեան մէջ»։

Ցետոյ սկսան վիճաբանութիւնները։

Շաւարշ Նարդունի քիչ դասախօսին տուած տեղեկութիւնները Թէքնիքի մասին։ Ազգային գրականութեան նուիրուած ամէն աշխատանք այնքան արժէքաւոր կը դառնայ, որքան ընդարձակ տեղ տրուի հայ ժողովուրդին արուեստին, Թէքնիքին։ Ցոր գեռ չենք ճանչնար մեր ոտանաւորին պատմութեան համար անհրաժեշտ է նման աշխատանք մը, լաւ հասկնալու համար ոչ միայն մեր հին գրականութեան զարգացման ընթացքը, այլ եւ մեր ժողովրդական երգերուն, որոնք մեր ոտանաւորին ծնունդ տուած են։

Ա. Ալազան կը խօսի Սայաթ Նովայի կեանքին մասին։ Ան կը կարծէ որ Սայաթ Նովա ծնած է 1712ին եւ ոչ 1722ին։ Ան կը մեղադրէ Հակովբեանը որ ան Սայաթ Նովայի կեանքը ներկայացուցած է ոչ իբրեւ ազգային գրող, այլ իբրեւ արքունական երգիչ։ Ան կը մեղադրէ նաեւ Հակովբեանը որ ան Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւնը ներկայացուցած է ոչ իբրեւ ազգային գրականութեան մաս մը, այլ իբրեւ արքունական երգիչի ստեղծագործութիւն։

Ա. Ալազան կը կարծէ որ Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւնը ունի ազգային արմատներ։ Ան կը մեղադրէ Հակովբեանը որ ան Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւնը ներկայացուցած է ոչ իբրեւ ազգային գրականութեան մաս մը, այլ իբրեւ արքունական երգիչի ստեղծագործութիւն։

Ա. Ալազան կը կարծէ որ Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւնը ունի ազգային արմատներ։ Ան կը մեղադրէ Հակովբեանը որ ան Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւնը ներկայացուցած է ոչ իբրեւ ազգային գրականութեան մաս մը, այլ իբրեւ արքունական երգիչի ստեղծագործութիւն։

մեր հին երգերը, եւ երեւան բեմը համար բուն հայ թէքնիքը, մինչեւ անուններըը։ Այս առթիւ կը փափաքէր որ ուրիշ Ցարդական մըն ալ ներկայացնէ թէքնիքով, բանալին՝ անուններուն հին արուեստին, աշուղներուն մեծագոյնը որ չերգուելուն համար՝ ինչպէս կ'երգուի Սայաթ Նովա համար, քննել նաեւ վրացի կինոտներու կեանքը։

Նկարիչ Քոչարեան կարգ մը տպագրութիւններ կատարեց թիֆլիսի բարքերուն ու սովորութիւններուն մասին մէջ բերուած տեղեկութիւններուն վրայ։

Ծ Ի Ր Կ Ա Թ Ի Ն

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ընագէտ վարդապետի մը յաւատապարտութիւնը.— Վաղարշապատ, Հռիփսիմեանց վանքին մէջ դաժի կանչուած է Խաչիկ վարդապետ Տատեան, որ, անոնց արտօնութեան, պեղումներ կատարեր է Հռիփսիմեանց վանքին հիւսիսային կողմը, տասերին շուրջը։ Պեղումներու ընթացքին, գտնուած են արժէքաւոր հնութիւններ, որոնք յատուկ են 7րդ. դարէն մինչեւ 13րդ. դարերուն։ Կառավարութիւնը կ'ամբաստանէ հնադէտ վարդապետը, թէ արտօնութիւն չէ ստացած Հնութիւններու Պահպանութեան Յանձնախումբէն, թէ պեղումները կատարուած են հնագիտական եղանակներով, առանց լուսանկարելու պեղումներու յաջորդական աստիճանները, բահով ու բրիչով, «վանտալականութեամբ»։ Պեղումներ կատարուած տեղը այնքան թանկագին է եւ հնութիւններով հարուստ, որ պարզ մշակութեան համար եղած վարուցանքն անգամ կը խանգարէ հնագիտական արժէքը։

Ամբաստանեալ վարդապետը պատասխանած է թէ իր կատարած պեղումները 1—2 մէթր խորութիւն ունէին, եւ իր փափաքն է եղած ուսումնասիրել իր վանքին պատմութիւնը։

Դատարանը, դատելով այս «ոճիրը գիտութեան դէմ», ունկատի առնելով վարդապետին հնագէտի անցեալը, առաջացած տարիքը, զայն կը դատապարտէ 6 ամսուան բանտարկութեան։

Բժիշկ կ'ուզեն.— «Ն. Հայաստան»ի 30 Մարտի թիւին մէջ կը կարդանք.—Զանգեզուրի կըտառապի բժիշկի պակասութենէն։ Ղափանի բանտարական շրջանը եւ բոլոր գիւղերը ունին մէկ հիւանդանոց, որ անբաւական է։ Ամբողջ այս գաւառին մէջ չկայ ակնաբոյժ եւ վիրաբոյժ։ Բանտարական շրջանի մը մէջ վիրաբոյժի խիստ մեծ պահանջ կայ։ Բժիշկներն ալ կը պակսին։ Կեդրոնը չի խորհիր դարման մը տանիլ այս շարժումին, երբ մասնագէտները կը քաշուին կեդրոնական քաղաքները։ Սիսիանի մէջ կը գտնուէր բժիշկ մը։ Անգամ մը Երեւան գնաց, գործը կարգադրեց եւ փոխադրուեցաւ Երեւան։ Սիսիանցիները, դոհացնելու համար զայն, աւելցուցին իր վարձքը։ Սակայն բժիշկը, երկու շաբաթ ձգձգելէ եւ առանց աշխատելու ամսականն ալ դանձելէ յետոյ, վերջնականապէս մեկնեցաւ Երեւան, ուր առանձնից պաշտօն մը։ Կինը, որ նոյնպէս բժիշկ էր, մեկնեցաւ եւ գաւառը մնաց առանց բժիշկի։

Գիւղացիներուն երկար դիմումներէն ու պահանջներէն յետոյ, դպրոցի համար կը ղրկուի բժշկուհի մը։ 150 րուբլի ամսական եւ 100 րուբլի ճամբու ծախք ստացաւ, «երկար ճամբորդութենէն յոգնած ըլլալով» 10 օր հանգիստ ըրաւ։ Յետոյ կեդրոն գրեց որ «ազատեն զինք այդ տեղէն»։ Արդէն, եկած ատեն բաւական ժամանակ անցուցած էր ճամբաները հանգչելով, եւ ամիսուկէս չեղած՝ բժշկուհին մեկնեցաւ ետ։ Ինչո՞ւ, — որովհետեւ Մոսկուայի Առողջապահական Տեսչութիւնը բժշկուհիի պակասութեան պատճառով, ուրիշ տեղ պաշտօնի կանչեր է զայն։ Եւ մեր բժշկուհին պետական ղրամով ամիսուկէս դէպի Զանգեզուր ըզօսաշրջիկի պէս ճամբորդութիւն մը ընելէ յետոյ, վերադարձաւ իր նոր պաշտօնին, անշուշտ դարձեալ ըզօսաշրջիկութիւն կատարելու պայմանով։

Ու ամբողջ շրջանը մնացեր են 2 բժիշկ, որոնք չեն կրնար հասնիլ օգնութեան։

Խորութիւն երեւանի համար. — «Խորհրդային Հայաստան»ի (27 Մարտ) մէջ Ա. Կոստանեան, զեկոյցի մը ընթացքին, կը խօսի այն խորութեան մասին, որ ցոյց կը տրուի Երեւանի ու Թիֆլիսի միջեւ, պիւտճէի յատկացման ժամանակ։

«Երեւանի պիւտճէն, Անդրկովկասի միւս քաղաքներու համեմատութեամբ, շատ փոքր է յարաբերական թիւով։ Եթէ Թիֆլիսի բնակչութիւնը Երեւանի բնակչութենէն շատ է չորս անգամ, իր պիւտճէն Երեւանի պիւտճէէն չի՛նչ է վեց անգամ։ Նոյն համեմատութիւնը գոյութիւն ունի նաեւ Բագուի եւ Երեւանի միջեւ։ Այս տարբերութեան պէտք է տալ ոչ թէ այն բացատրութիւնը, որ Երեւանի վրայ ուշադրութիւն դարձնող չկայ, այլ այն՝ որ Երեւան միապետութեան օրերուն, կը համարուէր «Ծայրագաւառ», եւ զրկուած էր ու զուրկ է արդիւնաբերութենէ»։

Դիլիջան գաւառին կեդրոնը.— Դիլիջան գաւառին կեդրոնը պիտի փոխադրուի այս քաղաքէն Իջեւան, ուր սկսած են անհրաժեշտ աշխատանքները, կառավարական շէնքերու պատրաստութեան համար։

Գործազուրկները.— Գործազրկութեան տագնապը մեղմելու համար Երեւանի մէջ պիտի բացուին 16 քէօշկեր, հաց ծախելու համար, ուր պիտի գետեղուին 70 գործազուրկներ։ Նոյնպէս Գետառի եզերքները ամրացնելու, ջրմուղներու եւ խճուղիներու շինութեան համար պիտի աշխատացուին 700 գործազուրկներ։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ալֆոլվիլ.— Կիրակի օր, Զատկի արարողութեանց առթիւ, մեր գիւղին մատուռը լեցուն էր բազմութեամբ։ Հազիւ մէկ քառորդը ներսը տեղ գտած էր. մեծ մասը դուրսը կանանչ խոտերուն վրայ կեցած մոմիկ կ'ընէր։

Արարողութենէն յետոյ տեղի ունեցաւ հինգ երախաներու մկրտութիւն (երեքը մանչ եւ երկուքը՝ աղջիկ)։ Եկեղեցի փութացող հարեւնակիցներ սպասեցին մինչեւ մկրտութեան աւարտումը։ Տեսարանը շատ յուզիչ էր։ Ուրիշ արուարձաններէն ալ բազմաթիւ հարեւնակիցներ եկած էին։

Ա. Մ.

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԱՓ ՄԸ ՀԱՅԵՐ ԵԻՍ

ՍԱՎԻՆ.— Սավին կը գտնուի Հօթ'զ Ալփ նահանգին մէջ, Փարիզէն 18 ժամ հեռու։ Այստեղ կը գտնուին 8 հայ ընտանիքներ։ Մեր հարեւնակիցները սկսած են գալ 1926ին Յունաստանէն, մէկ տարուան պայմանագրութեամբ. օրական կը ստանան 7—15 ֆրանք։

Բոլորն ալ գործաւոր-գործատուրուհիներ են եւ կ'աշխատին բամպակի գործարանին մէջ։ Չունինք ոչ մէկ ազգային կազմակերպութիւն. կը ստանանք միայն «Յառաջ»։ Շատ ցանցառ ենք ու բոլորս ալ օտարանալու վտանգին ենթակայ։ Ոչ ոք կը հետաքրքրուի մեզմով։

Ս. Ճ.

ՄԱՐՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄ ՄԸ

Զատկի առթիւ «Բաժակ»ի մրցում մը կազմակերպուած էր S. A. Villeneuveի կողմէ 4 խումբերու միջեւ որոնց կարգին իրաւիրուած էր Շ. Մ. Ը. Մ-ի Ալֆօրվիլի Ֆութպոլի խումբը։ Կիրակի օր հայ խումբը մրցեցաւ U. S. Greneyի Ա. խումբին դէմ, որ կոշտ խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ։ Ֆրանսացի դատաւորին քանիցս դիտողութիւնները նկատի չառնելով, խաղը դադրեցուց 20 վայրկեան առաջ, յաղթական հռչակելով հայերը։ Իսկ U. S. A. Clichyի խումբը յաղթեց C. A. Villeneuveի 1ի դէմ 2 նշանակէտով։

Երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ բաժակի վերջնական մրցումը։ Շազարէ աւելի հանդիսականներ փութացած էին դիտել մրցումը, որ սկսաւ ժամը 3,30ին ին։ Ա. կիսախաղին Ֆրանսացիները գեղեցիկ խաղարկութեամբ շահեցան 5 նշանակէտ, Բ. կիսախաղին Շ. Մ. Ը. Մի խաղացողները կորովի ջանքերով շահեցան առաջին նշանակէտը, որմէ քաջալերուած երկրորդ եւ երրորդ մը եւս եկան աւելցնել նիշը։ Խաղը վերջանալու երկու վայրկեան մնացած, հայերը շահեցան չորրորդ մը եւս։ Որով Ֆրանսացիները յաղթական նկատուեցան 4ի դէմ 3ով։

Այսպէսով հայերը շահեցան երկրորդ «բաժակ»ը, զոր կազմակերպիչ միութեան նախագահը քանի մը շնորհաւորական խօսքերով յանձնեց օրուան խմբապետին։ Իսկապէս գնահատելի էր Ալֆօրվիլի Շ. Մ. Ը. Մ-ի եռանդն ու կորովը։ Անոնք հակառակ իրենց նորակազմ ուժերուն՝ կարելին կ'ընեն յառաջդիմելու, բարձր բռնելով Շ. Մ. Ը. Մ-ի նպատակը։

Գ. Գասապեան

ՖՈՒԹՊՈԼ

Շ. Մ. Ը. Մ-ի Պէլվիլի Ա. Բ խումբը փայլուն յաղթանակ մը տարաւ փարիզի Գ. ախոյեանութենէն U. S. XVmeի Ա. Բի դէմ Clamarth մէջ։ Մրցումը սկսաւ բազմաթիւ հետաքրքիրներու ներկայութեան։ Խաղէն քառորդ ժամ յետոյ Պէլվիլի խումբը փենալթի մը նուիրեց հակառակորդին, չուզելով ունենալ առաջին նշանակէտը փենալթիով։ Հինգ վայրկեան չանցած նշանակէտ մը շահեցաւ մեր խումբը, որմէ յետոյ հակառակորդ նշանակէտ մը։ կիսախաղը վերջացաւ հաւասար։ Երկրորդ կիսախաղին հակառակորդը քանի մը փորձեր ըրաւ յաղթութիւն մը շահելու համար, բայց չյաջողեցաւ։ Մեր յառաջապահներուն փոքր փսաները երկրորդ նշանակէտ մը եւս շահեցան։ Արդէն խաղին քառորդ ժամ մնացած էր։ Ֆրանսացիները ալ յոյս չունենալով, պաշտպանողական խաղացին եւ խաղը վերջացաւ Պէլվիլի յաջողութեամբ, 1—2ով։

*** Պէլվիլի պահեստի խումբը մրցում չունեցաւ, հակառակորդը յետաձգած ըլլալով։

Թ. Ճէլէպեան

ԼԱ ԿՈՏԻՆԻԷՐ.— Ինչպէս հաղորդած էի, Գարակէօզեան Հօմի վարչութեան եւ Վիլօ-քլէրի երկու մարզական միութիւններուն միջեւ բանակցութիւններ սկսած էին մեր համայնքին մէջ միակ մարզական միութիւն մը կազմելու նպատակով։

Միութիւնը այլեւս կատարուած իրողութիւն մըն է, Club Athlétique de la Ville-aux-Clercs անունով (C. A. V.), որուն պատուոյ նախագահութիւնը ընդունած է Պ. Մխէրան Գարակէօզեան։

Միութիւնը ուժ պիտի տայ խաղերու (ֆութպոլ, պասքէթ պոլ), հեծելանուագութեան եւ աթլէթիսմի։

Կազմուած են ֆութպոլի եօթը խումբեր, որոնց մէջ գերազկշիռ թիւը կը կազմեն Հօմի սաները։

Առաջին խումբին կազմը հետեւեալն է.— յառաջապահներ՝ Սաատուր, Կարսոն, Մխէրան, Վահան, Կրօլօ. կէս-յետապահներ, Երուանդ, Սմբատ, Շըմալէ. յետապահներ՝ Հրանտ, Կոպիյօ. բերդապահ՝ Սմիօ։

Նոր միութեան երկու թիմերը առաջին բախում մը ունեցան Վանտոմի Ժան տ'Արք միութեան երկու խումբերուն հետ։ Բուռն խաղ մը վերջ մերինները Օի դէմ 1 նշանակէտով առաւելութիւն շահեցան։

Նոր միութիւնը, որ մաս կը կազմէ Թուրէնի Ֆրանսական մարզական կեդրոնին, Մայիս 29ին պիտի ունենայ իր առաջին մարզական հանդէսը (Challenge du printemps) որուն հրաւիրուած են զանազան մարզական կազմակերպութիւններ։

ՌՈՒՍԻՈՑ ՀԱՆՔԵՐԸ

Ռուսիա ունի հանքային զօտի մը, մօտ 2000 քիլօմէթր երկարութեամբ, որ դեռ չէ մշակուած։ Այս զօտին կ'անցնի Մոնկոլիոյ եւ Պայքալի վրայէն, կը հասնի Չէյի եւ Սէլէմդիժի վերին մասերը, մինչեւ ծով։ Այս զօտիին մէջ կը գտնուին գունաւոր մետաղներու հարուստ պաշարներ։

Մոնկոլիստանի, Ուրկայի մօտ Գիտութեանց Ճեմարանի կողմէն երեւան հանուած են կապարային հանքեր, գաւարց, մեղեսիկ, տպազիոն, ադամանդ։ Այս զօտին 650 քիլօմէթր տարածութիւն եւ կը սկսի Լոլի գետին վերին հոսանքներէն։ Օնոն գետին ակերուն մօտ կը գտնուին թանկարժէք քարերու հանքեր։

Կարի եւ Ամազուրա գետերուն մօտ գտնուած են ոսկիի հանքեր։ Աւելի դէպի ծով, կը գտնուին ակնդէղի, թանկագին քարերու, ճերմոյրի (պիզմութ) հանքեր։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՕՐ ՄԸ ՄԷՐԸ.— Ակրամի մէջ (Աւստրիա) պատահած է մայրական սիրոյ անօրինակ պատմութիւն մը։

Քաղաքին կեդրոնական գերեզմանոցին մէջ ոստիկանութիւնը կը տեսնէ որ դիշերային այցելու մը բացած է նորաթաղ մեռելի մը գերեզմանը։ Մեռելը կը քնանար դագաղին մէջ, զգեստաւորուած նոր հագուստներով։ Խիստ քննութիւն մը կը կատարուի, սակայն կարելի չըլլար հասկնալ այս հրաշքը։ Առտու մը, մանկամարդ կին մը կը ներկայանայ ոստիկանատուն եւ կը յայտարարէ։

— Ես մայրն եմ այն մեռելին, որուն գերեզմանը բացուած է։ Եւ ես փորեցի գերեզմանը։ Զատկիս մահուան օրերուն դրամ չունէի, գործ ալ չունէի։ Ամուսինս դիս շատոնց լքած էր։ Ուստի, ոտիպուտեցայ աղքատիկ շորերու մէջ փաթթել իմ փոքրիկ սիրական մեռելս եւ այնպէս թաղել։ Երբ գործ գտայ եւ քիչ մը դրամ ճարեցի, անմիջապէս գնեցի նոր զգեստներ, վարձեցի գերեզմանոց, փորեցի, հանեցի զաւակս հողին տակէն, հագուեցուցի։ Այն ատեն, զգացի հոգեկան կատարեալ հանգստութիւն մը եւ դարձայ տուն։

Ոստիկանութիւնը ազատ արձակած է մայրը եւ թաղած՝ փոքրիկը իր «նոր զգեստին» հետ։

ՓԱԽԱՒ ԱՅԾԵԱՄԲ.— Զատկի տօները եւ արեւը անտառ տարին մարդերու հակայ բազմութիւն մը։ Էփրինկի անտառը (Անգլիա) լեցուած էր մարդոցմով։ Ու անտառին բնակիչները սաստիկ ահաբեկած էին։

Հրաշալի եղնիկներ ու այծեաւներ ճամբաներուն վրայ կը վազվզէին, փախչելով աւելի խոբերը։

Յանկարծ ճամբէ մը դուրս ինկաւ էշայծեամ մը, գեղեցիկ կենդանի մը, որ վախվխուն աչքերը շարժելով բոլորտիքը նայեցաւ եւ սուրաց դէպի յառաջ։ Իր վազքին պահուն, զարնուեցաւ հեծելանիւի մը, որուն վրայ նստած էր Վալանթինօ։ Հեծեալը փռուեցաւ գետին, ծանրօրէն վիրաւորուած։ Այծեամը, գլուխը խոնարհեց, պահ մը նայեցաւ իր զոհին, յետոյ թռա՛։ Ու այս անգամ դէմ դէմի եկաւ ուրիշ հեծելանիւի մը, որուն առջեւի մասը առած էր իր եղջիւրներուն վրայ, հեծեալն ալ պառկեցուց գետինը։

Ալ աւելի սարսափած, նետի պէս նետուեցաւ անտառին խորը։

ՀՐԴԵՀ ԿԱ՛Յ.— Փիքփիւս ծառուղիին վրայ, առջի իրիկուն, պինով մը, Էտուար Փասքօ, կոտրեց փողոցին հրդեհի ազդարարտուփը։ Հրշէջները չեկած ոստիկան մը ձերբակալեց մարդը։ Սո՛ւտ էր, պինովին ներսը հրդեհ կար։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է
ԳԵՐՄԱՆ ԱՐՏԱՔԱՒՈՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ Շ. ԼԻՒՍԻԼԷՕ

Գլխաւորաբար անոնց կը սորվեցնեն տեղագրութիւն, գծագրութիւն, եռանկիւնաչափութիւն եւ ձգագիտութիւն։

Դ— Տեղական գործակալներ.— Անոնք լէգէոն կը կազմեն. Ֆրանսայի մէջ, ասոնց թիւը 15000 էր պատերազմէն առաջ։ Իրենք Գերման էին ու պրիւքսէլի, Լոզանի եւ Ժընեւի լրտեսական կեդրոններէն կախում ունէին։

Մեկնելով այն սկզբունքէն թէ՝ օգտակար կարենալ ըլլալու համար, լրտես մը ամէնէն կարեւոր ազատութիւնը պէտք է վայելէ, ասոնցմէ շատերը կրցած էին անկախ գիրքի մը տիրանալ եւ վարիչ ճարտարագործական ոեն մը, կրնային, առանց իրենց դրացիներուն կամ պաշտօնեաներուն ուշադրութիւնը գրաւելու, գերկհ թէ գիշեր որ եւ է ժամու ճամբորդել։

Ասոնց գործելու եղանակը շատ լաւ ծանօթ էր մեր պետին, որ սովորութիւն ունէր ըսելու. «Ամէն գերմանացի որ օտար հողի վրայ կը գտնուի, պէտք է լրտեսնկատուի»։

Ասոնք *1870ի* պատերազմէն յետոյ, Ֆրանսա ժտան նախ իբրեւ երկրագործներ, որոնք հողեր գնեցին եւ քիչ քիչ գարձան ագարակատէր. կայրին նաեւ տան սպասաւորներ, այր եւ կին, ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհիներ, ճամբորդ վաճառականներ։

Աւելի յետոյ, շնորհիւ մեծ Սպայակոյտի իրեն տրամադրած դրամին, ասոնց պետը՝ ընկերութեան վերածեց պանդոկապետութիւնը, այնպէս որ միջազգային մեծ պանդոկներէն շատերը կը պատկանէին գերմաններու, եւ ուներէին գերման պաշտօնէութիւն։

Ճոխ կահաւորուած՝ այս պանդոկները կը քաշէին օտար հարուստ յաճախորդներ եւ բարձր անձնաւորութիւններ, նախարարներ, դիւանագէտներ, քաղաքական անձնաւորութիւններ, զօրավարներ եւայլն։

Արդ, պանդոկի մը սենեակը կողոպտելէն աւելի ի՞նչ կայ դիւրին, երբ մանաւանդ բանալիները կրկին ըլլան։

Դիւրին է եզրակացնել թէ՝ գերման լրտեսները մեծ դժուարութիւններ չէին կրեր։

Երբ մանաւանդ առաքելութեամբ պաշտօնական անձնաւորութիւն մը, այս պանդոկներէն մէկը իջնէր, իր պաշտօնին գաղտնիքին կը տիրանային, եւ եթէ տարրականնախազգուշութիւն չունենար իր վրայ կրելու իրեն յանձնուած փաստաթուղթերը, կրնար ապահով ըլլալ թէ՝ անոնք չպիտի խուսափէին գերման լրտեսներու ուշադիր քննութենէն։

Բայց գերման լրտեսութիւնը բազմաթիւ աղբիւրներ ունի եւ հոն ուր պանդոկի պաշտօնեան կը ձախողէր, գաղտնի սպասարկութեան պատկանող կիսաշխարհիկ կին մը կը միջամտէր եւ տանէն ինը կը յաջողէր ձեռք ձգել ուզուած փաստաթուղթերը։

Այսպէս է որ «Գեղանի լրտեսուհի» կոչուած Իմմա Ըֆթաուպ, — որուն գործունէութիւնը պիտի տեսնենք դեռ —, յաջողեցաւ ձեռք ձգել բարեբախտաբար ծածկագիր թղթակցութիւն մը, որուն անյայտացումը անքուն գիշերներ անցընել տուաւ Եւրոպայի ամէնէն մեծ անձնաւորութիւներէն մէկուն։

Այս պահուս, ան գիտնալու է թէ ինչպէ՞ս պէտք է այլեւս շարժիլ, որովհետեւ, եթէ երբեք գերմանիա այդ թղթակցութեան գաղտնիքին տիրացած ըլլար, ամէն կասկածէ դուրս է թէ՝ պատերազմը ծագած չպիտի ըլլար։

— Աւելի վերը ըսի թէ՝ գերման լրտեսութիւնը բազմաթիւ աղբիւրներ ունի. Ճշմարտութիւնը ըսած ըլլալու համար, պէտք էր որ ըսէի թէ անոր աղբիւրները անթիւ են, թէ ան՝ որ եւ է բանի, նոյնիսկ սպանութեան առջեւ կանգ չառնեն, իրեն համար անհրաժեշտ տեղեկութիւններ քաղելու համար։

Ահա՛ օրինակ մը։ Պատերազմի յայտարարութենէն քանի մը ամիսներ առաջ, Համաձայնական պետութիւններէն մէկուն պատկանող մեծարժէք սպայ մը, ստանձնեց բարեկամ սպայակոյտին յանձնել ծովային նշանները եւ օրինագիրքը, որոնց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլար որ եւ է պարագայի մէջ գանազանել այդ ազգին պատկանող նաւերը։

Գերման լրտեսները ամէն միջոց գործադրեցին այդ գաղտնիքին տիրանալու համար. բայց սպան ոչ միայն չյանձնուեցաւ, այլ նոյն իսկ իրեն հաճոյք սեպեց հետզհետէ դիմակազերծել իր քով փութացող լրտեսները։

Գերման լրտեսները, որոնք վճռական հրահանգներ ստացեր էին ամէն գինով ձեռք ձգելու այդ փաստաթուղթերը, չվարանեցան։ Իրիկուն մը, երբ սպան իր պանդոկէն դուրս կ'ելլէր, անոնց երկուքին կողմէ յարձակումի ենթարկուեցաւ եւ դանակի հարուածով մը, ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ։

Սպան, որ ամէն բանի կը սպասէր, պէտք եղած զգուշութիւնները ձեռք առած էր եւ իրեն տրուած թուղթերը, յանձնած էր Համաձայնական հիւպատոսի մը։

(Շար.)

բունակէ պնդել, չի գիտցուիր թէ ուղղակի բանակցութիւնները ո՞ւ եւ հետեւանքի պիտի կրնա՞ն յանգիլ։

Միւս կողմէ, եթէ իտալեւսերպ վէճը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ հանուի, Իտալիա կանխաւ կը յայտնէ, որ Ազգերու Դաշնակցութենէն պիտի քաշուի՝ եթէ տրուելիք վճիռը իրեն ի նպաստ չըլլայ։ Պելկրատի իտալական դեսպանին տեսակցութիւնը արտաքին նախարար Մարինքովիչի հետ շատ պաղ անցաւ։

Աթէնքէն հեռագրի մը համաձայն, Ալպանիա աւելի գործօն կերպով պատերազմական պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Էլպասանէն վեց վաշտեր մեկնեցան դէպի ալպանեւսերպ սահմանագլուխը։

Ֆրանս. նաւատորմը Միջերկրական առջեւ

Մերձաւոր Արեւելքի ջուրերը այցելող ֆրանս. նաւատորմին ծովակալն ու սպայակոյտի անդամները Դամասկոսէն վերադառնալէ յետոյ անցան Պաալպէք՝ եւ այցելեցին Հելիոպոլիսի պատմական աւերակները։ Թորփիլանաւ մը ճնունիէ երթալով ողջունեց Մարոնիներու պատրիարքը։ Պէյրութի մէջ մեծ ընդունելութիւններ եղան ֆրանս. նաւատորմի ներկայացուցիչներուն։

Սուրիոյ այցելութիւնը վերջացած ըլլալով, տորմիղը Պէյրութէն մեկնեցաւ եւ առջի օր խարսխեց Ալեքսանդրիոյ առջեւ։

Թրքական ելմտացոյցը հրատարակուած

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Ապրիլ 20 Թուականով.—

Ազգային Մեծ ժողովը ազգային պաշտպանութեան համար վարկ նշանակեց 58 միլիոն ոսկի։ Ելմտացոյցի վիճաբանութիւնը վերջանալով քուէարկութիւն կատարուեցաւ։ Ամբողջութիւնը վաւերացուեցաւ 117 քուէով. մէկ հոգի հակառակ քուէ տուաւ, իսկ երեք հոգի ձեռնպահ մնացին։

Ելմտացոյցին մէջ հասոյթ նշանակուած է 194,058,000 ոսկի, իսկ ծախք՝ 194,045,000 ոսկի։

Չեն ուզեր գործակիցի պողշեւիկներուն

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան 24րդ համագումարը, որ բացուած էր կիրակի օր, վերջացաւ առջի գիշեր։ Օրակարգի բոլոր խնդիրներն ալ երկար վիճաբանութիւններու դուռ բացին։ Ամէնէն առաջ քննուեցաւ այն խնդիրը թէ ընկերվարական մը կրնա՞յ քաղքենի կառավարութիւն մը ներկայացնել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Ժընեւի մէջ Ֆրանսայի գլխաւոր պատգամաւորն է՝ Պրիանէն վերջ՝ ընկերվարական փոլ Պոնքուր։ Յետոյ վիճաբանութեան դրուեցաւ զինուորական նոր օրէնքը, զոր գրի առած եւ երեսփ. ժողովին առջեւ պաշտպանած էր փոլ Պոնքուր։ Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, որոշուեցաւ այս խնդիրները լուծել յառաջիկային գումարուելիք ազգային համաժողովի մը մէջ։

Ամէնէն կարեւոր հարցն էր ընկերվարութեան դիրքը հանդէպ ժողովրդավար եւ համայնավար կուսակցութեանց։ Այս մասին, ինչպէս քանիցս գրեցինք, չորս բանաձեւեր կային։ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ այդ բանաձեւերը միացնելու համար։ Անկարելի եղաւ միաձայնութիւն գոյացնել։ Մէկ բանաձեւ ներկայացուելուն հակառակեցան յանձնաժողովին 28 անդամներէն 12ը, որոնց մէջ էին Ա., Բ. եւ Գ. բանաձեւերու հեղինակները։ Ուրնօտել (ա) առաջարկեց իր բանաձեւին (Դ.) կարգ մը կէտերը մտցնել Ա. բանաձեւին (կեդրոն) մէջ, սակայն չընդունուեցաւ։ Ասոր վրայ ժողովին առջեւ բերուեցան երեք բանաձեւեր։

Ա. բանաձեւը (փոլ Ֆօր) ստացաւ 2352 ձայն, Բ. բանաձեւը (Մօրէն)՝ 185 ձայն, Գ. բանաձեւը (Պրաք-Ժիրմսքի)՝ 774 ձայն։ Հետեւաբար փոլ Ֆօրի բանաձեւը ընդունուեցաւ միւսներուն վրայ 1407 ձայնի առաւելութեամբ. կը բացակայէին 86 հոգի, իսկ ձեռնպահ մնացին 7 հոգի։

Քուէարկութենէն առաջ բանաձեւի տէրերը պաշտպանեցին իրենց տեսակէտները։ Փոլ Ֆօրի ճառը մեծ յաջողութիւն գտաւ։ Ընդունուած բանաձեւով ընկերվարականները կը պահպանեն իրենց բացարձակ անկախութիւնը՝ առանց այս կամ այն կուսակցութեան ենթարկուելու. բոլորովին չեն խզուիր արմատականներուն հետ, սակայն կը մերժեն գործակից համայնավարներուն հետ։ «Ընկերվարական կուսակցութիւնը, կ'ըսէ բանաձեւը, չպիտի դադրի զգուշացնել պրոլետարիատը՝ համայնավարական պրոպագանդի եւ գործունէութեան սխալներէն»։ Կուսակցութեան ալ թեւն է որ յաղթանակը տարաւ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսահպատակ *դարձած են հետեւեալ Հայերը.—*

Սիմէոն Միրզայեանց, *Մարսիլիոյ Պարսիկ հիւպատոսը, ծնած 1846 Փետր. 19ին Շուշի (Ռուսիա), կինը՝ ձիւլիա-Ֆաննի Չակնէլ, ծնած 1851 Յուլիս 23ին Նիւթըն (Անգլիա)։*

Գրիգոր-Աբամ փափազեան, *ծնած Պոլիս 1895 Ապրիլ 2ին։ Կը բնակի Փարիզ։*

Հրանտ Պօշնաքեան, *ճարտարապետ, ծնած Պոլիս 1884 Ապրիլ 4ին։ Կը բնակի Փարիզ։*

Սուտանթրայի *մէջ ոտիկանութիւնը ձերբակալեց 120 համայնավարներ ու գրաւեց 70 հրացան եւ 80 արձանակ։*

Ալիւրը սղած *ըլլալով, կը կարծուի թէ մօտ օրէն հացին քիլօն 5 սանթիմ պիտի աւելնայ։*

Անգլիոյ մէջ *ապրուստը պատերազմէն առաջուան գինին հետ բաղդատմամբ 100ին 65 սղած է։*

Մեքսիկայի *մէջ 500 ապստամբներ կառախումբի մը վրայ յարձակելով, վայրկեանէ մը դուրս հանեցին և կրակի տուին կառքերը։ Բ. կարգի ճամբորդներէն 130, Ա. կարգէն 40 հոգի, ինչպէս նաեւ 15 զինուոր եւ 2 ապայ ողջ ողջ այրեցան։*

Ջիչերին *առջի օր ինքնաշարժով պտոյտ մը կ'ընէր Բօթ տ'Ազիւրի վրայ, երբ Նիս-Մարսէյլ գիծի մարդատար մեծ ինքնաշարժը բախեցաւ իր կառքին։ Ջիչերին անվնաս է. սակայն իր ինքնաշարժը ճամբուն եզերքի ժայռերուն վրայ նետուած ըլլալով, մեծապէս վնասուեցաւ։*

Ներքին նախարար *Ալպէր Սարօ ներկայիս քննական պտոյտ մը կը կատարէ Ալճերիոյ մէջ։*

Մահապարտ Հայ մը.— *Պոլսոյ Եղեռնագործ առեւանը մահուան դատապարտեց Խաչիկ եւ Ազիզ անուն երկու ամբաստանեալներ, որոնք քանի մը ամիս առաջ Պէշիկթաշ, Ուզունճա Օվալի մէջ սպաննած էին նախկին պալատական Մուսթաֆա աղան։*

Ո՛Վ ՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ԿՈՒՏԱՅ "ՅԱՌԱՋ,,Ի, ՅԱՁԱԽՈՐԴ ԿԸ ԹԱՒԻ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

ընդհ. ժողովը՝ այսօր 22 Ապրիլ ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին։ Ջեկուցում ընկ. Աբօեանէ եւ կարեւոր օրակարգ, փաս տ'ինթալի, քաֆէտը-լա-Լիւնի վերնայարկը. սէթրօ՝ ինթալի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՄ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Փ Ա Ր Ի Զ

Նախաձեռնութեամբ փարիզի Հայ. Ուս. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկ. Ազատական կուսակցութեանց, Ջ. Ո. Միութեան, «Յարդգող»ի, բժշկական ու գրողներու եւ արուեստագէտներու միութեանց։

24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. Saint-Germain.

Մ Ա Ր Թ Ի Կ (Մարսէյլ)

Ապրիլ 24 կիրակի օրը, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ընթակոմիտէին եւ Ս. Դ. Հ. մասնաճիւղի. մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

Կ Ա Ր Տ Ա Ն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռ. Ազատական կուսակցութեանց, 24 Ապրիլ կիրակի ժամը ճիշտ 2ին «Հ. Յ. Դ. Տան մէջ»։

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան։

Լ Ա Ն Ս Է Յ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Café Blanch սրահը։

Լ Ի Ո Ն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան, Ռ. Ազատական կուսակցութեանց, 24 Ապրիլ կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին, Գ. քաղաքապետութեան սրահին մէջ. (Rue Dugueselin) կը նախագահէ Մ. Քինյ. Ալանեան։ կը բանախօսեն կուսակցութեանց ներկայացուցիչները։

կը հրաւիրուին Հայրենակցական միութիւններ, Լիոնի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները մասնակցիլ յարգանքի այս տօնին։

Պ Ր Ի Խ Ս Է Լ

Նախաձեռնութեամբ ներկայացուցչական ժողովի դիւանին, 24 Ապրիլ կիրակի, Salle Mercelis, Rue Mercelis N. 15, *պիտի բանախօսէ Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ որ յատկապէս հրաւիրուած է Փարիզէն։*

Ա Լ Ֆ Օ Ր Վ Ի Լ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, Salle des Fêtes, Rue Etienne Dolet, Alfortville, *նախաձեռնութեամբ Ջ. Ե. Ո. Միութեան և մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, թաղական խորհուրդի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի և Երիտասարդաց միութեան։ Կայ նաեւ գեղարուեստական բաժին։*

Վ Ա Լ Ա Ն Ս

Ապրիլ 23ին շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սիներմա սէն Լուիի սրահին մէջ։

Վ Ի Է Ն

Ապրիլ 24 կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 2ին փոնթ էվէքի էթուալ սինէմայի սրահին մէջ։ Բանախօսութիւններ, երգեր, արտասանութիւններ։

Փ Ո Ն Տ Ը Շ Է Ր Ի

24 Ապրիլ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, յունական Բեվեյլ սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ենթակոմիտէին։

Մ Ո Ւ Տ Ք Ը Ա Զ Ա Տ Է

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

(Ա.ՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԳ. ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻՆ
Մասնակցութեամբ՝ Պ. Գ. Յիփինի, Չութախահար
(Ա.ռաջին մրցանակ փարիզի Ազգ. երաժշտանոցէն)
Այսօր Ուրբաթ ժամը 9ին Salle des Agriculteurs*ի մէջ*
8, Rue d'Athènes,— Métro: Saint-Lazare
Յայտագրին մէջ՝ հին, դասական, նոր եւ հայ ժողովրդ. երգեր
ՏՈՄՍԵՐԸ՝ ձաշարան Արամ, եւ կիշէն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Յ. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ շաբաթ երեկոյ Ապրիլ 23 ժամը 8ին Հայ ժող. Լսարանի սրահը. բոլոր ընկերուհիներու եւ ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբին ընդհ. ժողովը 24 Ապրիլ կիրակի երեկոյ ժամը 7ին, սորորական հաւաքատեղին. բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբին կազմակերպած հանդէս երեկոյթը՝ Ապրիլ 30ին։ Պիտի ներկայացուի, «ժառանգորդը»։ կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն օրը. մանրամասնութիւնը, յայտարարութիւնով։

Շ. Յ. Դ. վ.ալանսի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը՝ կիրակի Ապրիլ 24, կէս օրէ ետք ժամը 1.30ին իր ակումբին մէջ։ ներկայանալ անդամատոմսերով. ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկ. Մ. Գույումճեան։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒԻՐՈՒԻԶԵՐԱՆԻ Հայրկց. միութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները 24 Ապրիլ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին։ կարեւոր օրակարգ։ փաս տ'ինթալի քաֆէ տը-լալիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ ինթալի։

Ա.Լ.ՖՕՐՎԻԼԻ Հայ երիտասարդաց միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ անդամներն ու համակիրները։ Վայրը շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, միութեան ակումբին մէջ։

ՊՕԼՈՒԻ Հայրենակց. միութեան վիճակախաղէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 120՝ նապաստակ մը, 24ը աղաւնի մը, 32, 50, 56, 58, 67, 78, 79, 83, 102, 112, 114, 115, 121, 127, 148 թիւերը անուշեղէն։ 23, 31, 44, 45, 66, 88, 111, 123, 132, 147 թիւերը շոքոլա։ 8, 11, 22, 28, 34, 36, 55, 59, 69, 70, 97, 99, 122, 133, 146 թիւերը ձատկի հաւկիթ։

(Կընիք)

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Օր. Արմենուհի Տէր Կարապետեան։

Հ. Մ. Ը. Մ.

Ա.թլեթիկ եղանակին սկսումին առիթով Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզական յանձնախումբը որոշած է սկսիլ Ա.թլեթիկ խաղերու փորձերը, որուն ժամ առաջ ընթացք տալու համար կը հրաւիրէ իր բոլոր ա.թլէթները արձանագրուիլ, միութեանս կեդրոնատեղին, մարզական յանձնախումբին հասցէին, 74 Rue Lafayette, իսկ կիրակի առաւօտները եկեղեցւոյ խորհրդարանը։

Ի դիմաց մարզ. յանձնախումբի
Յ. Պօղոսեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ-ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ

ԱՆԹՈՒԱՆ

20 Rue Rodier, Paris (9e) Métro Cadet

ձաշարանս ֆիմնովին բարեփոխուած ըլլալով, ի վիճակի է իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կատարեալ գոհացում տալ. ամենաֆամեղ արեւելեան կերակուրներով, անթերի սպասարկութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով։

Ամէն շինգշաբթի, շաբաթ եւ կիրակի իրիկունները ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր, 3 ֆոգիէ բաղկացեալ ընտիր արեւելեան նուագ։

ՋԲՕՍԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԱՑՑԵԼԵՑԵՔ

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, ֆողի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առանձնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ԳՐ. ՁՕԼՕԼԵԱՆԻ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ **PHOTO ARAX**

9 RUE PAPILLON, PARIS IX

Square Montholon դիմաց Rue Lafayetteի կից

Métro : Cadet կամ Poissonnière

Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը։ Գեղարուեստական ճաշակով պատրաստուած անթերի աշխատութիւններ։ Ինքնութեան խնամուած լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ

ԳԻՒՂԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վիներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ժէնսէ հագուստի կարուիներ նպաստաւոր գին։

Դիմել՝ H. ANDONIANի

188, Avenue Jean Jaurès, Paris, Métro Jaurès.

ԿՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր հայ տան մը մէջ օրիորդ մը կամ կին մը տղայ նայելու համար։ Դիմել՝ Տիկին Զապէլ Տէօքմէճեանի, 49, Rue Barbès, Montrouge (Seine). Porte d'Orléansէն 5 վայրկեան հեռու։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ

ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ *որ հրատարակիչն է մանուսրատչէ Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մըներք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։*

Դիմել, Librairie Hagachène, 9 Agopian Hamp. Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԱԿԱՐԱՆ

21 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	—
Թրքական Ցգթ.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա	100 հատ Léva	18	50
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	131	—
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	71	—
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	—
Լէյ	100 հատ Ley	15	85
Ձերվոնց	(10 Roubles or)	95	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3100	—
»	II »	1945	—
»	III »	1500	—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	161	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

Կ'ՈՒԶԵՔ

երիտասարդ աղջիկ մը 16—18 տարեկան իբր սպասուհի, որ քիչ մը ֆրանսերէն գիտնայ։ Մեծ ընտանիք, ոչ մանկասէր, լաւ սնունդ եւ վճարում։ Դիմել տիկ. Ջ. Թոփալեանի՝ 3 Rue Levesque (Rue Vicoի մէջ) Պուա-Կոլոմպ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՐԻ

ԿՐ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ Երաշխաւորեալ աշխատութիւն։

Դիմել՝ Ե. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆի

62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՒՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հայաստանի գունաւոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով պատրաստեց Կ. Յ. Բասմաջեան։ Աստիճան 1—1,000,000, գին 3 ֆր. Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 ֆր. 50։ Ընտիր թուղթով լաթի վրայ 7.50։ Արտասահման 30 եւ 35։ Կը ծախէ։ Դիմել՝ ՊԱԼԵՆՑ գրատուն 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 318

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 23 ԱՊՐԻԼ 1927

23 AVRIL 1927

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՇ ԽՕՍՔ

ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻԻՐ...

Ապրիլ 12ին եւ 13ին հրատարակեցինք երկու մանուաւոր թղթակցութիւններ, Հայաստանէն, 25 կալանաւորներու տարբաման, 60—70 նոր ձերբակալութեանց եւ էջմիածնի դէմ կատարուած բռնութեանց մասին:

Երկու թղթակցութիւններն ալ, որոնց հեղինակները ամէն կերպով իրազեկ են եւ վստահելի, կը յայտնէին չոր փաստեր միայն, գաղութներուն ուշադրութեան յանձնելով մերկ իրականութիւնը:

Տասը օր է անցած այդ հրատարակութիւններէն ի վեր, և, «Յառաջ»էն զատ, ո՛չ մէկ օրգան արտայայտուեցաւ: Մ՛չ լուրը հրատարակեցին, ոչ ալ հերքեցին: Խոհեմութիւն սեպեցին լռել նոյնիսկ անոնք որ, անցեալ տարի, «Ո՛ւռ է», կը պոռային, երբ մարդկեցինք խմբական ձերբակալութեանց լուրը: Եւ այս՝ քսանչորս ժամ վերջը, առանց աչ-ձախ հարցնելու, մինչեւ որ «Ազգային Հայաստան»ը ստիպուեցաւ խոստովանիլ իրողութեան մէկ մասը, եւ դէպքերը պատմել համաձայն Զեկայի տեսանկիւնին:

Այսօր կը հրատարակենք նոր թղթակցութիւն մը, որ երեւան կը հանէ նոյնքան ծանրակշիռ իրողութիւններ:

Ամփոփենք.— Ապրիլ 2ին Երեւանի մարզպանները բռնագրաւած են էջմիածինը, բոլոր միաբանները արտաքսելով եւ միայն մէկ վանական յատկացնելով կաթողիկոսին:— Քանի մը միաբաններ ձերբակալուած, իսկ միւսները հսկողութեան տակ առնուած են:—Ջեկան կ

ՀԱՅ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱԿԱՓՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն «Յառաջ»ի, Հայաստան, 7 Նոյեմբ.)

Իսկ ինչպէ՞ս կարելի էր ստեղծել այդ ամէնը, եթէ ոչ ամբողջ ժողովրդի ստեղծագործական ոյժերի ազատ զարգացման պայմաններում։ Ահա թէ ինչու Մեծ Հոկտեմբերը, որ ազատեց ժողովրդի ստեղծագործական ոյժերը, ստեղծեց նրանց համար ամենալայն ասպարէզը, ամենաբարենպաստ պայմանները, ամենամեծ խթանը, ամենամեծ ոգեւորութիւնը։ Ահա թէ ինչու Մեծ Հոկտեմբերի տարիներին մեր երկրում ստեղծագործական աշխատանքի ծաւալը այնքան մեծ է, որ նրան հազիւ թէ կարելի է հետեւել

ԽՍՂՕՏՉՈՒԹԻՒՆ ՅԱՎԱԴՄԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ք. ՊՈՒՅՃՎԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

անդր Թագաւորին կողմէ, որ հերքած է թէ Սերպիա զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնէ Ալպանիոյ սահմանին վրայ։ Թագաւորը բսած է մասնաւորապէս. «ժամանակին մ'ինքան տառապած ենք պատերազմէն, որ խաղաղութեամբ ապրելէ զատ ուրիշ բանի չենք փափաքիր»։

Ֆրանկեւրուրֆ խառն դատարանը

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Ֆրանքեւրուրք խառն դատարանին մէջ միջադէպ մը պատահած է։ Վէճ մը ծագած է նախագահ Ասէրի եւ Թուրք դատաւոր Մէհմէտ Ազմի պէյի միջև, որ չէր ուզեր հպատակիլ տրուած վճիռի մը։ Այս միջադէպին հետեւանքով դատարանը դադրեցուց իր նիստերը եւ օրակարգին վրայի դատերը յետաձգուեցան։

Պոլսոյ խառն դատարաններու երեք նախագահները այս առթիւ միացեալ դիմում մը կատարեցին Էնկիւրիի կառավարութեան դիւանագիտական պատուիրակ Նուսրէթ պէյի։

Հռոմի տարեդարձին տօնախմբութիւնը

Հռոմի հիմնարկութեան տարեդարձը առջի օր տօնուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ ամբողջ Իտալիոյ մէջ։ Այդ օրը միաժամանակ Աշխատանքի ազգային տօն նշանակուած ըլլալով, հանրային եւ մասնաւոր բոլոր հիմնարկութիւնները, գործարանները, դպրոցները, խանութները եւն. փակ էին։ Հռոմի ամէն անկիւնը զրօշազարդուած էր, նոյն իսկ ժողովրդական թաղերը ցնծութեան մէջ էին։ Հռոմի կառավարիչ իշխան Փոթէնցիանիի առջեւ զօրանցք կատարեցին 6000 ֆաշիստ զինուորներ, ինչպէս նաեւ Հռոմի դպրոցներուն աշակերտները։ Ցետոյ ժողովրդային հրապարակին վրայ համախմբում մը ունեցան աշխատաւորական ամէն ճիւղի կազմակերպութիւնները։ Արհեստագործութեանց դաշնակցութեան նախագահ երեսփոխան Ռոսօնի ճառ մը խօսեցաւ ամբոխին։

Պաշտօնական անձնաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ գիտնականներ, գրագէտներ այցելեցին Կապիտոլի շուրջ կատարուած աշխատանքները, որոնք արտակարգ կարեւորութիւն ունին հնագիտական տեսակէտէ։ Կապիտոլի շրջակայ բոլոր նեղ փողոցներն ու պզտիկ տուներ ը փլցուած են և հողը մաքրուելով հետզհետէ երեւան պիտի ելլեն Հռոմի նախկին մեծ յիշատակարանները, ինչպէս՝ Մարկէղոսի թատրոնը, հռոմէական Ծերակոյտի հիմերը եւն։

Կոլոսէոնի մէջ հաւաքուած էին «փոքրիկ Իտալուհիները», այսինքն աղջկանց վարժարաններու աշակերտները։ Ֆաշիստ կուսակցութեան պետ Թուրաթի ճառ մը խօսեցաւ։

Կէսօրէն վերջ հանդէսները շարունակուեցան։ Բացումը կատարուեցաւ հռոմէական կայսրութեան նոր թանգարանին, որ հին Հռոմի ամբողջական պատկերը պիտի տայ։

Իտալիոյ միւս բոլոր քաղաքներուն մէջ թափորներ եւ մեծ ցոյցեր կատարուեցան։ Գիշերը ամբողջ Իտալիա լուսազարդուեցաւ։ Խանդավառութիւնը մեծ էր ամէն կողմ։

Թուրքիա կը գնէ... հինգ թագաւոր

Լոնտոնէն Ապրիլ 21 Թուականով կը հեռագրեն «Շիքակօ Թրիպիւն»ի.—

Հոս կ'ըսուի թէ Թուրքիա Անգլիոյ թեւարկութենէն գնած է հինգ հատ եւ նէճատի թագաւոր Իպնը Սուուտը։ Անգլիացիները տարեկան 60,000 անգլիական ոսկի կը վճարէին անոր։ Հիմա Թուրքիա նոյն գումարը յանձն կ'առնէ վճարել՝ նուազ ծանր պայմաններով։

Սիթրօէնի երկու ճիւղերը փակուած

Շաբաթ օր Սիթրօէնի կիւթէնպէրկի բանուորներուն տասնըհինգօրեայ աշխատավարձերը արուած առեն, կարգ մը բանուորներ տեսան, որ օրավարձերը զեղչուած են։ Ասոր վրայ սկսան ցոյց կատարել, բողոքելով այս զեղչումին դէմ, եւ այս առթիւ, մէկ ժամ դադրեցուցին աշխատանքը։ Կէսօրէն վերջ, նոյն աշխատանոցի երկրորդ խումբի գործաւորները մէկուկէս ժամ դադար տուին։ Ասոնց աշխատավարձին վրայ զեղչը մօտ 100ին 20 էր։ Պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ տնօրէնին, որ գոհացում չտուաւ իրենց պահանջներուն։

Կիւթէնպէրկի բողոքող բանուորները միթինկ մը գումարեցին։ Նոյն պահուն, միւս աշխատանոցներու բանուորներն ալ միանալով իրենց ընկերներուն, աշխատութիւնը դադրեցուցին եւ իրենք ալ ցոյցին մասնակցեցան։ Մեքենաները պարապը կը դառնային։ Կրընէլի մէջ եւս նոյն կացութիւնը տիրեց։

Այս պայմաններուն տակ, Սիթրօէնի տնօրէնութիւնը նկատելով որ անկարելի է գործ տեսնել, փակեց գործարանին դուռները։ Պատերուն վրայ փակցուած ազդեր կ'ըսէն թէ գործարանը փակ պիտի մնայ մինչեւ 25 Ապրիլ երկուշաբթի առաւօտ։ Անոնք որ չեն ուզեր որոշուած օրավարձերով աշխատիլ, կը հրաւիրուին այսօր կէսօրէ վերջ ներկայանալ գործարան՝ իրենց հաշիւը մաքրելու համար, իսկ միւսները պիտի շարունակեն աշխատիլ երկուշաբթի առտուընէ սկսեալ։

Ներկայիս առժամաբար անգործ մնացած բանուորներու թիւն է 10,000 հոգի։

**** Առջի գիշեր ժամը 10ին Պիյեանքուր, Ռընօի գործարանին մէկ հնոցին մէջ ուժգին պայթում մը տեղի ունեցաւ։ Բոցերը ծանրապէս այրեցին երեք բանուորներ՝ երկու Ֆրանսացի եւ մէկ Ալճերիացի, որոնք հիւանդանոց փոխադրուեցան։*

Գործազրկութեան տագնապը

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութեան համաձայն, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ անգործներու թիւն է 64,485, որոնց 45,756ը այր եւ 18,729ը կին։ Անցած շաբաթ այս թիւն էր 68,417, որով այս շաբաթ 3932 հոգի պակաս է։

Անցած շաբթու Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 689, տեղաւորման գրասենեակներու կողմէ 763, ընդամէնը 1452 օտար բանուորի գործ հայթայթուած է։

Ոչ մէկ օտար բանուոր մտած է Ֆրանսա՝ միայուն կերպով աշխատելու համար. միայն 140 հոգի եկած են երեք ամիս կղմինարի գործարանին մէջ աշխատելու համար։ Ընդհակառակը վերջին շաբթուան ընթացքին Ֆրանսայէն մեկնած են 2606 օտար բանուորներ, մեծ մասով Իտալացի (805), Լեհ (596), Սպանիացի (299), Չեխօսլովաք (285) եւն։

Ո՛Վ ՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ԿՈՒՏԱՅ "ՅԱՌԱՋ,,Ի, ՅԱՁԱԽՈՐԴ ԿԸ ՉԱՀԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Փ Ա Ր Ի Զ

Վաղը՝ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. Saint-Germain.

Մ Ա Ր Թ Ի Կ *(Մարսէյլ)*

Վաղը՝ կիրակի. մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

Կ Ա Ր Տ Ա Ն

Վաղը՝ կիրակի ժամը հիշատ 2ին «Հ. Յ. Դ. Տան մէջ»։

Լ Ա Ն Ս Է Յ

Վաղը՝ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Café Blanch սրահը։

Լ Ի Ո Ն

Վաղը՝ կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին, Գ. քաղաքապետութեան սրահին մէջ, Rue Duguesclin։

Պ Ր Ի Խ Ս Է Լ

Վաղը՝ կիրակի, Salle Mercelis, Rue Mercelis N. 15, *պիտի բանախօսէ Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ։*

Ա Լ Ֆ Օ Ր Վ Ի Լ

Վաղը՝ կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, Salle des Fêtes, Rue Etienne Dolet, Alfortville:

Վ Ա Լ Ա Ն Ս

Այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սինեմա Սէն Լուի սրահին մէջ։

Վ Ի Է Ն

Վաղը՝ կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 2ին Փոնթ Լվէքի էթուալ սինեմայի սրահին մէջ։

Փ Ո Ն Տ Ը Շ Է Ր Ի

Վաղը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, յունական ըեվեյլ սրահին մէջ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ, ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ

Salle D'HORTICULTURE, 84, Rue de Grenelle -- (Nord-Sud : Bac)

ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ի նպաստ Նոր-Ալրաքիրի շինութեան

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

կը մասնակցին Ֆրանսացի եւ հայ յայտնի արուեստագէտներ։ կը ներկայացուի վէրթէր օփէրայի Ա. արարը։ Եւրոպական եւ հայկ. պարեր։ Ընտիր պիւֆէ, անակնկալներ, Գօթիյեան։ Մուտքը՝ 25 ֆր.։

ԵՐԵԿՈՑԹ ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 26ին, երեքշաբթի օրը, Փարիզի Ռուսահայ կանանց Միութիւնը կազմակերպած է անդամներու եւ հիւրերու համար երեկոյթ Women's Paris Clubի *ընկերակցութեամբ,* 4 Rue Chevreuse, *երաժշտական մասով եւ պարերով* Jazz-Bandի *ընկերակցութեամբ։*

Մուտքը 10 ֆրանք, իւրաքանչիւր անձի համար։ Պիւֆէն ձրի է։ Երեկոյթի սկիզբը ժամը 8.30ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբին ընդհ. ժողովը վաղը՝ կիրակի երեկոյ ժամը 7ին, սոիորական հաւաքատեղին. բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. վալանսի շրջ. կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 1.30ին իր ակումբին մէջ։ Ներկայանալ անդամատոմսերով. ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկ. Մ. Գուլումճեան։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԼԻԵՐԱՆի Հայրկցութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները վաղը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին։ կարեւոր օրակարգ։ փլաս տ'Իթալի քաֆէ տը-լալիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։

ԱԼՖՕՐՎԻԼի Հայ երիտասարդաց միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ անդամները ու համակիրները այսօր շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, միութեան ակումբին մէջ։

Հ. Մ. Ը. Մ.

Ա՛թլեթիկ եղանակին սկսումին առիթով Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզական յանձնախումբը որոշած է սկսիլ Ա՛թլեթիք խաղերու փորձերը, որուն ժամ առաջ ընթացք տալու համար կը հրաւիրէ իր բոլոր ա՛թլեթները արձանագրուիլ, միութեանս կեդրոնատեղին, մարզական յանձնախումբին հասցէին, 74 Rue Lafayette, իսկ կիրակի առաւօտները եկեղեցւոյ խորհրդարանը։

Ի դիմաց մարզ. յանձնախումբի
Յ. Պօղոսեան

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Մարսէյլի գործակալն է
ԸՆԿ. ԿԱՅՏԱԿ ՃԱՐԱՅԵԱՆ
14 Rue de la Fare

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պուքրէշէն Թագաւոր Գուգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Գէորգ Գուգեանը, որուն հասցէն էր Passage Piémontési, Place Pigalle, Paris (18e): *Տեղեկացնել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան։*

— Կը փնտռուի Խարբերդ Ծովեցի Յակոբ Շուշանեան, Խարբերդի ֆրանսական որբերէն։ 1924ին Պէյրութէն Ֆրանսա փոխադրուած 75 հոգինոց որբերու խումբին մէջ կը գտնուէր. Պարտիզի կողմերը ըլլալ կը կարծուի։ Գրել՝ Union de Dzovk 29, Rue Bernard du Bois, Marseille (France).

— Ալեքսան Ա՛թալաքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Թորգոմ Գազարճեանը, որ 1922ին Պոլսէն Գորֆու մեկնած էր. կը խնդրուի լուր ունեցողներէն տեղեկացնել, Ալեքսան Ա՛թալաքեանի 9, Passage Davy, 9, Paris.

— կը փնտռուի Սամաթիացի կօշկակար Սեփոն Կիւլէսէրեանի 16 տարեկան զաւակը Խաչիկ Կիւլէսէրեան որ երեք տարի է ի վեր փարիզ եկած է եւ երկու տարի է ոեւէ նամակ ղրկած չէ իր ծնողքին, յիշեալին ուր եւ ինչ գործով զբաղիլը եւ կամ ինչ եղած ըլլալը գիտցողներէն կը խնդրուի գրել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՋԵԶԻ
ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մեր երբ մը ունի մատենադարանի գիրքերու։
Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԽՄԵՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱՄԵՑԷՔ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ
ՀՈՏԱԻԷՑ ԵԻ Ա՛ՆՈՒՇԱՀԱՄ
ԵԱՎՐՈՒԻ ԹԷՅԵՐԸ «THÉ YAVROU»
Հաստատուած 1880ին
ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Դաուտիկ Պաշլավեան 7 Mahmoud Pacha El Falaki Alexandrie
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Միհրան Սարգիսեան 13 Rue Philonos le Pirée
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Կ. Աֆեեան եւ Լմլմ. վառնա
ԻՏԱԼԻԱ.— Zovighian Setrak, Via Mentana 27 Padova
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Tamer Frères Boite Postale N° 84
ԹՈՒՆՈՒԶ.— Daniel Cartozo Rue de Tunis Bizerte
ՄԱՐՕԿ.— Elbaz Frères Boîte Postale 299 Casablanca
PARIS.— O. Papadopoulo 18 Rue Poulet Paris XVIII
NICE.— J. Ciais 5 Rue Dabray

Գնումներու եւ ամէն տեղեկութեանց համար թղթակցութիւնք ուղղել նաեւ Comptoir des THÉS YAVROU 23 Rue Senac Marseille (B. du R,)

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ
ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, իրողի վրայ գրաւականով։
Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, գիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 ցեվտաեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամ 11—12։ Առաջնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՒԱՆԴԷՍ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՆԱԳԷՍ
ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ ԱՆԹԱՐԴԱԼԻ ԹՈՒՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէրցիի գիներով
Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւաբար ապագան քները անմիջապէս կը դրկուին։ Թէլէֆոն՝ Provence 38-63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՈՒԻՒՏ ԵՒ ԵՐՇԻԿ
Արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէն եւ նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գիներով պիտի գտնէք։
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Tramway 5 et 26

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ժէտսէ հագուստի կարուիներ նպաստաւոր գին։
Դիմել՝ H. ANDONIANի
188, Avenue Jean Jaurès, Paris, Métro Jaurès.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

երիտասարդ աղջիկ մը 16—18 տարեկան իբր սպասուհի, որ քիչ մը Ֆրանսերէն գիտնայ։ Մեծ ննջասենեակ, լաւ մնունդ եւ վճարում։ Դիմել տիկ. Հ. Թօփաքեանի՝ 3 Rue Levesque (Rue Vicoի մէջ) Պուա-Գօլոմպ։

ՏԱՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾ ՓՆՏՈՂՆԵՐՈՒՆ

5 եւ 6րդ Arr. մէջ բնակող հայ կարուհիները կրնան տեւականօրէն գործ գտնել. խիստ լաւ վճարում. դիմել՝ Havassianի 3, Rue Thouin, Paris (5e)։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԼՈՒՑՈՒ ՏԵՍՈՒԻ

Հայաստանի գունաւոր նոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով, պատրաստեց Կ. Յ. Բասմաջեան։
Աստիճան 1—1,000,000. գին Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 Ֆր.։
Ընտիր թուղթով լաքի վրայ 7.50։ Արտասահման 20 եւ 40 սէնթ։ Դիմել՝ ՊԱԼԵՆՑ գրատուն 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։

ՍԱԿԱՐԱՆ
22 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		
Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605
Թրքական Ձոթ. L. Trq.		113
Թրք. ոսկի	» or	8
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	36
Տրախմի	» Drachme	131
Լիր	» » Lire	71
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	100
Զուից.	» Frc. Suisse	100
Լէյ 100 հատ	Ley	96
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒԴԻ	
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ 1 Cr. Fonc. Eg.	3
» II »	1
» III »	1
Թուրմայի երկթղ. Lots turcs	1

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ 1927

24 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 319

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՅԱՅՏՆԻ ԴԷՄՔԵՐ 1915 ԱՊՐԻԼ 11|24Ի ՀԱՅԱՋԻՆՋ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐՈՒ ՋՈՀԵՐԷՆ

Թ. Ջարդարեան

Դ. վարուժան

Գ. Զօհրապ

Եր. Սրմաքէշխանլեան

Ս. Մինասեան

Սիամանթօ

Ա. Վռամեան

Հրաչ (Հայկ Թիրեաքեան)

Լ. Ալկունի

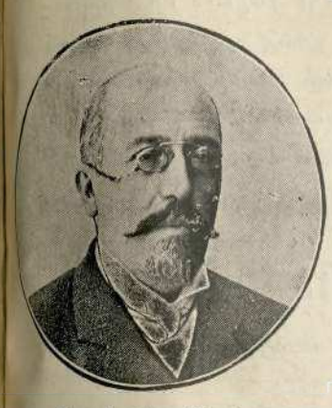
Գ. Խաժակ

Յ. Շահրիկեան

Վարդգէս

Մելքոն Կիւրճեան

Տոքթ. Ն. Տաղաւարեան

Մուրատ (Հ. Պօյաճեան)

Ա. Ախտքալաշեան

Տիրան Քէլէկեան

Թլկատինցի

ԱՐԿԱ ԽՕՍՔ

ՈՉ ՄԷԿ ԸՆԿՐԿՈՒԻՄ

Տասերկու տարին բաւական չէ ցամքեցնելու մեր արցունքները, ո՛չ ալ սպեղանի՝ այն քստմնելի եւ աննախընթաց վէրքին, որ բացուեցաւ մեզ, ի խորոց սրտի:

Բայց, արցունք թափելո՞ւ համար է որ կը համախմբուինք, այսօր, վշաբեկ ժողովուրդին բազմագան հատուածները, ցիրուցան՝ նաեւ աշխարհի դուռներուն առջեւ...

Ո՛չ եւ ոչ: կատարուած գազանութեան, բացուած անդունդին պատասխանները հասարակ սգաւորի նկուն կերպարանքը:

Եւ, ի պատիւ ողջ մնացողներուն, պէտք է շեշտել որ անոնք չունեցան այդպիսի թուլութիւն: Ոչ 1919ին, երբ առաջին անգամ տրամաբանի կուգային իրենց վիշտը պոռալու սրահներէն եւ եկեղեցիներու բակերէն, ոչ ալ անկէ յետոյ, ամէն տարեդարձի:

Մեր մայրերն ու քոյրերն անգամ բաւական կորով ունեցան ամփոփելու, մեռելներուն մրմունջները հաղորդելով ողջերուն: Լռեցնելու համար յուսակտուր եղերամայրերու, որոնք մէկ սփոփանք չունէին,— «լալ եւ կրծտել ատամնոց»: Եւ անոնց շունչին տակ, անոնց կողքին, արագօրէն թեւ առին զաւակները մնացորդներուն, որոնք արդէն կը հիւսեն լաւագոյն օրերու համար:

Այսպէս, տասն անգամ աւելի եղերական պիտի ըլլար ներկայ իրականութիւնը: Ու չափազանց մռայլ՝ մեր ապագան:

Հակառակը՛ն էր հարուածը: Գլխատում եւ անձիտում: Եւ գիւղին քրքիջ մը արձակեց դաժիճը, քանի որ բոլորովին ազատ էին իր թեւերը, եւ ստիպուած չէր հաշիւ տալ ո՛ր եւ է տեղ:

Պոլսոյ բանաստեղծէն մինչեւ մուշի մշակը, աղօթարար կրօնաւորէն մինչեւ տունը մնացած մանկամարդուհին եւ օրօրոցի երախան, պատրաստ որեր էին իր կացինին եւ *հաթաղանին* համար: Բայց, երբ արիւն լակեց, նոյնքան ալ փսխելու մղուեցաւ, այսպէս կամ այնպէս:

Շատուցումի մասին չէ որ կը խօսինք: Ոչինչ կրնայ փոխարինել մեր կորուստը: Բայց, կ'ուզէինք որ բոլորը, բոլո՛րը հասկնային, վերջապէս, թէ թափուած արիւնը —եւ անմե՛ղ արիւնը— անհատեւանք չի մնար: Ուշ-կանուխ, անոր կաթիլները կը ժայթքեն դաժիճին աչքերուն, աւելի անողորմ եւ վճռական:

Եղա՛ւ ինչ որ որոշեր եւ ծրագրեր էին: Շատա՛ն իրենց ուխտին, ընկերանալով մէկ միլիոն կմախք: Եւ այսօր կեցեր են որոշ հանգրուանի մը առջեւ: Մեր կողմէ ո՛ր եւ է ընկրկում, վհատութիւն կամ տարակոյս,—պիտի նշանակէր մօտեցնել միւս հանգրուանները, որոնց գի կարենան վայելել արիւնուռշտ վաստակը, կատարեալ իրաւունքեան մէջ:

Կը հասնի՞ն այդ օրուան:

— Ողջ մնացողներն է որ պիտի տան պատասխանը, վերլուծելով մեռելներուն մահուան գաղտնիքը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» թերթը ակնարկ մը նետելով արեւելեան նահանգներու կացութեան եւ քիւրտերու տարագրման վրայ, կը գրէ.—

— « *Ընդհ. վիճակը ամէն օր աւելի կը բարւոքի: Անդորրութեան տեսակէտով մեր արեւելեան նահանգները անցեալ տարիներու հետ բաղդատմամբ հանդարտութեան մէջ են: Սահմանագլխի կարեւոր կամ անկարեւոր դէպքերը կարելի չէ վերագրել մեր ներքին վարչութեան: Սահմանէն անդին մեզի դէմ աշխատող կարգ մը տարրեր եւ կազմակերպութիւններ կան: Յաւելով կ'արձանագրենք որ Սուրիոյ սահմանին վրայ աւելի դժուարութեանց կը հանդիպինք:*

«Սահմանագլուխի փոքր դէպքերն ու հրոսակութիւնները ամենափոքր մտահոգութիւն իսկ չեն կրնար առթել մեր պաշտպանութեան ուժերուն, որոնք ի վիճակի են հայրենիքին դէմ ուղղուած ամէն ձեռնարկ բնաջինջ ընելու:

«Յայտնի է թէ արեւելքէն արեւմուտք փոխադրուելիք անձերուն թիւը կը հասնի 1500 հարստահարիչներու, վնասակար անձերու, ըմբոստներու եւ փախստականներու 80 ընտանիքներու: Ասոնցմէ մինչեւ հիմա 1200 անձեր եւ 52 ընտանիքներ արեւմուտք փոխադրուած են: Մնացեալները այս մասին պատրաստուած օրինագիծին ընդունուելէն ետք պիտի փոխադրուին:

«Հիմա մէկ կողմէ անոնց արձանագրութիւնը կը կատարուի եւ միւս կողմէ դէնքերու հաւաքումը կը շարունակուի:

«Արեւմուտք փոխադրուածներուն մէջ կը գտնուին 25—30 հուրքեր, որոնք պիտի վերադարձուին իրենց տեղերը:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Թշնամին համաշխարհային է»,
Կ'ԸՍԷ ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Ներքին նախարար Ալպէռ Սարօ, որ քննական պտոյտ մը կը կատարէ Ալճերիոյ մէջ, առջի օր Քոնսթանթին քաղաքին մէջ խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը եւ մանաւանդ ընդգծեց համաշխարհային վարչութիւններուն վրայ, որոնք Մոսկուայի Գ. Միջազգայինին դրդումներով, չեն դադրիր Ալճերիան եւ ուրիշ գաղթավայրեր ապստամբութեան գրգռելէ Ֆրանսայի դէմ:

« Ֆրանսա, ըսաւ, աշխարհի մէջ կը ներկայացնէ ասկէնէն զօրաւոր բարոյական ուժը, յաղթականօրէն դիմագրաւելու համար ազգային եւ ընկերային քայքայումներու համաշխարհային ձեռնարկին, որմէ մոսկովեան համայնավարութեան վարիչները կը յուսան ստեղծել չեմ գիտեր ինչ հսկայ սլաւական գերիշխանութիւն մը: Ֆրանսայի տոկունութիւնը Եւրոպայի տոկունութեան գրաւականն է: Եթէ անիկա համայնավարական անիշխանութեան նշաւակ դառնայ, իր չորս կողմը ազգեր ու կառավարութիւններ պիտի փլին:

« Թէ՛ ներկայիս եւ թէ ապագային համար Ֆրանսայի հիմնական տարրերէն մէկն է իր գաղթային ուժը: Իր անդրծովեան ստացուածքներով, Ֆրանսա 100 միլիոն բնակիչնոց ազգ մըն է, անհուն հարստութեամբ: Իր գինուոյական ուժը, այսինքն իր ապահովութիւնը եւ տնտեսական ապագան մեծապէս կախում ունին այս գաղթային զօրութենէն: Ահա ասիկա է որ քանդել կ'ուզեն: Ու Ֆրանս. համայնավարութիւնը վերջին տարիներս քանդումի այս գործին նուիրուած է:

«Կառավարութիւնը ո՛չ Ալճերիոյ մէջ, ո՛չ ալ ո եւ է տեղ չի կրնար հանդուրժել, որ համայնավարները յեղափոխութեան, ներքին պատերազմի եւ ազգային քայքայման համար զրգռութիւններ ընեն: Անոնց դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առած է եւ դեռ պիտի առնէ ալ, որքան ատեն որ պէտք ըլլայ: Անոնց դէմ պիտի գործածէ օրէնքին իրեն տուած զէնքերը, առանց տկարութեան: Հայրենիքի կործանումը կարծիք մը չէ՝ այլ ոճիր մը: Վարդապետութիւն մը, որուն չատագովները քաղաքացիական կռիւներ կը պատրաստեն եւ օտարներու հաշուոյն լրտեսութիւն կը կազմակերպեն, վարդապետութիւն չէ, այլ իսկական եղեռնափորձ մը քաղաքացիներու կեանքին եւ երկրի անկախութեան դէմ: Ու կը պատկանի ոչ թէ տեսաբանի քննադատութեան, այլ ոստիկանութեան եւ դատարանի: Թէեւ ուշ, բայց այլեւս հասկցուած է հավաքնավարութեան չարիքը, ու ամէնէն առաջ աշխատաւորները իրենց սովորական ողջմտու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ՀԱՄԱՀՈՂով ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Թայմզի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ պոլշեւիկները վերջին չորս օրուան ընթացքին Պէօյիւքտէրէի ռուսական դեսպանատան մէջ հաժաժողով մը գումարած եւ զբաղած են Պալքաններու մէջ խռովութիւններ հանելու մասին Գ. Միջազգայինի ծրագրով:

Հաժաժողովին կը նախագահէր Վիէննայէն եկած Կրումպաչ: Եուկօսլաւիա, Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան պատգամաւորներ ղրկած էին: Պալքաններու մէջ պոլշեւիկեան քարոզութեանց կեդրոնը Վիէննայէն Պոլիս փոխադրուած է, ու այս երկրորդ համաժողովն է Պոլսոյ մէջ: Առաջինը Փետրուարին կատարուած էր:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

Օսմանեան հանրային պարտքի կարգադրութեան համար կատարուած բանակցութիւնները, որոնք քանի մը ամիսէ ի վեր ընդհատուած էին, դարձեալ սկսան Փարիզի մէջ: Առաջին հանդիպումը տեղի ունեցաւ Զորեքշաբթի օր արտաքին նախարարութեան մէջ: Թուրքիոյ ներկայացուցիչներն էին՝ Փարիզի դեսպան Ճէլթէի պէյ, Պեռնի դեսպան Մ'իւնիր պէյ եւ երկու մասնագէտներ՝ Տրապիզոնի երեսփոխան Շէֆիք պէյ և Օսմ. Հանր. Պարտքի պաշտօնեայ Ճէլթիա պէյ:

Պարտատէրերը կը պահանջեն 2ուկէս միլիոն ոսկի, անմիջապէս վճարելի, մինչ Թուրքերը ատոր կէսը կ'ուզեն վճարել եւ 18 ամիսէն: Թուրք պատուիրակները այս անգամ աւելի հաշտարար կ'երեւին եւ արտաքին նախարարութեան մէջ կը յուսացուի թէ այս անգամ կարելի պիտի ըլլայ կարգադրութեան մը յանդիլ:

ԱՅՍՕՐ, ՄԷԿ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԵՐԿԻՒՂԱԾ ԼՌՈՒԹԻԻՆ, ԱՊՐԻԼ 11|24Ի ՋՈՀԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՐՈՊԷՆԵՐ

Puis, après, comme moi, souffre et meurs sans parler
Alfred de Vigny

Դժնդակ է գրելը...։

Կան նիւթեր որոնք երբեք բառի ճարակ պէտք չէ ըլլան։ Հրեղէն, ահարկու իրականութիւններ կան որոնց արտայայտութիւնը, առանց ճղճիմանալու, միանգամ ընդ միշտ կը դժժէ արուեստի ո՛ր եւ է ձեւ։ Ինքն իրմով, առանձինն, ամէն ինչ են եւ վերջ։ Եւ եթէ անպայման հարկ է արծարծել, պէտք է ձգել զանոնք իրենց ովկիանոսային տրտմութեան ու մեծութեան մէջ եւ գիտական երաշտով արձանագրել դէպքը միայն։

1915, Ապրիլ 11-ի իրիկունը, մարդիկ՝ սելեռուկներու ցեղէն, ձերբակալեցին անհամար Թիւով մարդիկ՝ բնիկ Նայիրի երկրէն եւ տարին մորթեցին փոքր Ասիոյ խուլ անկիւններուն մէջ։

... Որովհետեւ «խօսքը դեռ երազն է, դեռ ոսմանն է գործին»։

Լաւագոյն ապացոյց մը Ապրիլ 11ը կուտայ։ Գիտէք որ իրենց վերջին օրերուն անծանօթ մը կը ներկայանայ եւ կ'առաջարկէ անոնց վերջին խօսքերուն թղթատարը ըլլալ։

Քարաշէն տան մը մէջ է, որուն պատերուն կառուցուածքը փեթակի աչքերու կը նմանի։

Պատուհանը բաց է, ոտքէ ներս կը մտնեն ձիու, ախոռի, փոշիի հոտին հետ ճանճեր։ Սենեակին մէջ վեց հոգի կայ։ Ամէն րոպէ բանի մը կը սպասուի։ Ոչ ոք զուարթ է։ Դիմացը, թուրք պաղաւաճառը երբ դուրս կ'ելլէ՝ փակել սկսած սեխերուն ու խաղողներուն վրայի ճանճերու, մեղուներու լեզէոնը կը տեղափոխէ, բան մը կը ծախէ, ու ներս մտնելուն՝ կդմինտր, զորշ, սեւ գոյներով մօրուքը շփելով խորհրդաւոր ու կասկածոտ ակնարկ մը կը ձգէ։ Ճերմակ, կտաւէ չարշաֆներու մէջ փաթթուած թրքուհի մը կ'անցնի. զորշ, քարէ տան առջեւ հասնելուն իր սեւ բիբերը կ'ուղղէ դէպի լայնաբաց պատուհանը։ Ապա քալլերը կ'արագացնէ եւ կ'անհետի։ Լակոտ մը, կեղտոտ ու արեւէն խաշած, լուռ, արտրոզաբար ուրիշ լակոտի մը հետ կը զբաղի։ Պղինձէ մէթալիկ մը կ'ուզէ խլինքով փակցնել միւսին քթին։ Անդին ուրիշ երկու փոքրիկ բարեաի մը բունին կրծծած աշուղ կը խաղան, մինչ երրորդ մը կը դիտէ։

Ակնունի՝

— Ի՞նչ ես կարծում, Ռուբէն, պատասխանը կը գա՛յ էսօր։

Զարդարեան, որուն համար բնազդներու լեզուն աւելի ստոյգ եղած է քան սովորականը, երեք օրէ ի վեր բառ մը չէ արտասանած եւ կը շարունակէ լռել։

Ակնունի՝ կալանաւոր՝ բոզոքի, ասստի գիր մը խմբագրած, ատորագրել տուաւ իր ընկերներուն եւ հեռագրեց Թալէաթին։ Բանտէն մեկնած յանդգնութեան այս պոռթկումը կը մերկացնէ անոր ուղեղը դաւերու ցանցէն եւ սարսուռի կը մատնէ գերիշխան բռնակալը։ Աչքերը կասկածի անձկութեան մէջ շարժուն, կոկորդը խեղդուած թաքուն սպառնալիքի ցնցումէն՝ կը զանգահարէ։ Ոճիրներու ծրագիրներուն հաղորդակից, կարմիր ֆէսերով մարդիկ՝ քառմիւելի՝ ներս կը սահին։ Կալանաւորները հեռագիրը, դողահար, երկու ձեռքերովը վեր բռնած՝ վերստին կը կարդայ եւ թոյլ կուտայ որ կարդան։ Վերջանալուն՝ բոլորն ալ վեց անգամ կը գեղնին։

Եւ այդ մէկ գրէն, Թուրքիան՝ նահանջի պատրաստ՝ գլուխը եւս կը դարձնէ։

Ինչպէս առիւծ մը, միշտ ապատագրման սպասարկու, հանդարտօրէն ու արհամարհոտ, կը շրջի իր վանդակին մէջ՝ Ակնունի կը մտմտայ եւ կը մերժէ դրել։

«Միայն լութիւնն է մեծ, ինացեալը տկարութիւն է»։

Տաղաւարեան, ինչպէս զաշտէն բերուած մշակ մը յանկարծ մարաջախտներու սպայակոյտի մը մէջ ինկած, արժանավայել՝ իր հոգին բարեւի կեցած կը պահէ։

Ճակատագրական վերջաւորութիւնը հետզհետէ իր երեսը ժառանգուդային անստուգութենէն դուրս հանած եւ յստակ դարձուցած է անոր աչքերուն։ Մահը Մէֆիսթօֆ ճիրանային կերպարանքով կը յայտնուի իրեն, եւ կը փլատակէ իր տունն ու տեղը։ Կը յիշէ կածանը զոր կոահած էր իր վերջին հաստատփոր ընթերցուածէն եւ ուրկէ ընթանալով առջուընէ պիտի կրնար հաստատապէս ճշդել սեռը ծոցւոր մայրերու զաւակներուն։ Վերջին նամակը ժամանակ չէր ունեցած գրելու, իբր պատասխան առաջարկին անհամար իր վկայականներուն քով ուրիշ հատ մը եւս դնելու։ Բայց Մէֆիսթօ յանկարծ կը յայտնուի նորէն։ Ինչպէ՞ս մոռցեր է դինքը։ Ճիրանները կ'ուղղէ իրեն։ Սարսափը կը տարածուի իր մէջ եւ կ'ուզէ ճչալ։

Իր քովը կը տեսնէ խաղա՛ղ դէմքեր...։

Այն ժամանակ կը կծկուի, գլուխը կը յենու պատին եւ շուտ շուտ կը միացնէ թարթիչները։ Մարդ բան չտեսաւ... մարդ բան չտեսաւ..., կը մերժէ դրել։

Ճանկիւլեան անալայլ է եւ անյողդողդ, ինչպէս աւազակախումբի մը հերոսական ու վսեմ պետ մը։ Հանդարտօրէն կը շրջէ իր ակնարկը պատերուն ու պատուհաններուն վրայ, ապա իր անգամներու կնճռոտ մարթին, ուր երակները չոր պարանները նմանցուած կ'երկարին...։ Սիրտը անծանօթ ւմնացած է վախին։ Միտքը հէքեաթական հնարքներու վրայ յածէ։ Տիրող անձկութեան հովին մէջէն, որ ամէն րոպէ իր երեսը կը ծեծէ, ան երբեմն, ակնթարթի մը մէջ, նոյնիսկ, խուլ հեշտանքը կը շնչէ, ինչպէս անդնդապար կոչունքի մը վրայ։

Բարկացայտ ակնարկ մը կը ձգէ սարանդակին վրայ. կը մերժէ դրել։

Յետմիջօրէն տաք է ինչպէս ծանր արեւները Պոլսոյ ամառներուն ուր Մինասեան իր յատկաբանութիւններու ժիր գործին վրայ կը հակէր։ Իր թուղթերու կարօտէն սիրտը նուաղումներ կ'ունենայ, ինչպէս հինցած մոր փինամոլը ճերմակ բիւրեղներու տեսքէն։ Գաւառական ասացուածք մը մերթ ընդ մերթ մտքին մէջէն կ'անցնի, ինչպէս բարեկամ դէմքի մը ծանօթ մէկ ժպիտը։ ...«Ծափը թռումբ ընել...» եղերական իրականութեան զգացումը կ'արթննայ, կը խեղդէ բանասիրական զեղագիտութեան հաճոյքը ... ժպիտ մը չգծագրուած կը նուաղի ինչպէս ձմեռնամուտի ճաճանչ մը։

Կը մերժէ գրել. եւ «խօսքը ժամանակինն է, լռութիւնը յաւիտենականութեան»։

Մեծ կալանաւորներուն դրացնութիւնը մութին մէջ թաւալող այդ Հայուն օրերը կը բռնկցնէ հերոսութեան րոպէով մը ու պատրաստ կեանքը կորսնցնելու կը սպասէ դեռ։

Ինչպէս, երբ առաւօտը գոց արեւը պէտք է որ յայտնուի, րոպէն եկած էր. արիւնոտ իր խօսքը պէտք է որ ըսէր։ Ու խաժակ կը սկսի գրել. «... կ'ուզեմ որ զաւակներս...»։

Ապա մատիտը կ'երկարէ Զարդարեանին։ Կը ծալէ Calvaireի էջին ծայրը ուր հասած է եւ կը գոցէ զայն։ Կ'առնէ թուղթ մը, կը դնէ զրքին վրայ եւ զիրքը իր ծունկին։ Րոպէ մը, երկու, լուռ կը սպասէ։ Ոչ ոք կը խօսի։ Յետոյ անծանօթ Հայուն երախտապիտութեան ակնարկ մը կուտայ, որ միեւնոյն ժամանակ մեկնումի խնդրանքը կ'ըլլայ։ Անծանօթը հրաժեշտ կ'առնէ։

Սիրելիի անուններ որ անգամ մըն ալ չպիտի արտասանուին, որոնց գլուխներուն շուրջ վտանգը կը ծփայ, շրթներուն վրայ կուգան որպէս աղերսանք որպէս հրաժեշտ, մահուան չափ տխուր։ Անձկութիւնը անյաղթելի փարումով կը սեղմէ հօր սիրտը անարդար խղճահարութիւններու գնդակոծութեան տակ, եռապատկուած րոպէի եղեռնէն եւ սրտի առաքինութենէն։ Անպաշտպանութիւնը, աւերիչ ճակատագրի մը անծանօթովը ահաբեկիչ, որ իր յաղթ բազուկը պիտի սանձահարէր եւ որուն մատնած է իր արիւնին զաւակները, մտքին ծաղիկները եւ խառնուածքին պտուղները՝ կը հասցնէ չարչարանքը իր բարձրակէտին։

Խորհրդածողը, սակայն, հետզհետէ կը տիրէ իր մէջ։ «Ահա այսպէս կը կնճռոտի, կը սեւնայ, կը վշտագնի ճերմակ եբեսը ամէն բանի եւ իմ ցեղիս դատին որուն կը հալին, այս աշխարհիս մէջ, չարին ու անարդարին եղերական մատնիչը»։ Տակաւ, անծանօթ ակերէ բղխող պայծառ յաղթանակի մը հաւատքին հեռաւոր շունչը կ'ուռեցնէ իր կուրծքը։ «Ճամբուն մէջ ուր ճակատագիրը ուղեց մեզ կանչել, մենք քաջութեամբ տարինք մեր բեռը, թող ըլլայ ինչ որ պիտի ըլլայ»։ Դանդաղօրէն, թուղթը, գրքին վրայ կոյս մնացած, կ'առնէ, կը ճմռթկէ եւ կը նետէ. որովհետեւ։

«Կը բաւէ որ մենք խօսինք. բան մը մեզի լուր կուտայ թէ տեղ մը աստուածային դռներ կը գոցուին»։

Արեւը շուրով վերջալոյս պիտի ըլլար։ Անհետանալէ առաջ, աւելի մեծ եռուզեռով, ճանճերու խումբերը խոլ արապէսքներով, կը մտնէին ու կ'ելլէին արեւելեան քաղաքի այդ սենեակէն, անտարբեր, ինչպէս աշխարհը անագորոյն, իրենց օգոստափառ դրացնութեան։

ՀՐԱԶ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՄԵՌԵԼՈՑ

Դառն բան է չճանչնալ սերունդ մը առջի մարդիկը։

Անոնք որ հողն են հիմա, բայց որ կայրին դեռ երէկ, մեր մէջ, մեզ հետ։

Հիմա չենք ճանչնար մենք զանոնք։ Որդերը անճանաչ ըրին անոնց դիակը, իսկ աշխարհը մոռցաւ անոնց անունը։ Ընտցմէ բան մը չապրիր ա՛լ մեր մէջ։

Օտար են հիմա մեզի մարդիկը որ ապրեցան մեզմէ սերունդ մը առաջ, ու փորձեցին մեզի՛ ալ ճամբայ մը գտնել։ Ընտնք որ փորձեցին գարերուն բերած հէքեաթը լուծել, ու փշրել գեղի մը շղթան։ Երազ մըն էր անոնց հոգին բռնկցնողը, բայց անոնք ուխտեցին հրաշքին հասնիլ։ Ցատասկներէն ու խաւերէն չվախցան, եւ չյուսահատեցան իրենց հետ քալողներուն թիւէն։ Ու քալեցին։ Քալեցին պայքարելով, տառապելով, մեռնելով։

Պայքարեցան, տառապեցան ու մեռան։

Հիմա խորթ կուգան մեզի անոնք, իրենց տեսիլքը, ուխտը։ Ու զարմանալի կ'երեւայ մեզի անոնց ճիգը աւերակները փորելու եւ հեգնելու աշխարհի ուժը։ Խենդութիւն չէ՞ր սերունդներուն պատմել գարերուն բերած հէքեաթը, ու անոնց մէջ կրակը վառել։ Սերունդները կրնա՞ն թոթափել իրենց վրին պլլուած լուծը՝ քանի չեն թոթված իրենց աչքերուն ու հոգիներուն մէջ մտած խաւարը։ Ազատութիւնը սերունդներուն համար չէ, անոնցը չէ՛ որոնց հոգիին մէջ խրած է սերկութիւնը, ու որոնց աչքերուն ամուր կապուած է սեւ լաթը։ Սերունդները գիտեն միայն լալ ու ազօթել, ու անիծել իրենց սրտին մէջ կրակ վառող խենդերը։ Ուրեմն անէ՛ծք անոնց որ ազատութիւն խոստացան, ու խոստացան հաճոյքը մեղի, դրախտ ու երջանկութիւնը։ Անէ՛ծք՝ որովհետեւ ազատութիւնը չեկաւ, չեկան ա՛ւետուած դրախտն ու իր երանութիւնները։ Ի՞նչ լաւ էր սերկութիւնը զոր գարերը ոսուցին եւ զոր թոթվել ուզեցինք պահ մը։ Ո՛վ ըսաւ իրենց որ այդ երազը պատմեն, ու մեզ խոստանան չըլլալիք հրաշքը։ Խորթ են մեզի, խորթ, այդ մեռելները։

Ու ժեռելնե՛րն ալ չպիտի ճանչեան մեզ, երբ իրենց աչքը բանան։ Մենք ալ խորթ պիտի գանք իրենց։ Խորթ՝ սերունդը որ իրենցմէ ետքը եկաւ, սերունդը որ ահա կ'ապրի։ Զարհուրելի պիտի գայ իրենց տեսնելը թէ հոգիներու մէջ մեռած է արդէն կրակը։ Չկայ այլեւս ապրելու տենչը, եւ ուժը տառապանքին, խռնչէնքին ու փորձանքին դիմանալու։ Չկայ ժանաւանդ տեւելու հաւատքը։ Թոյն պիտի գտնեն հիմա բուսած հոգիներու մէջ՝ ուր երբեմն իրենք հրաշքին հէքեաթը լեցուցին, եւ փուշ ու տատասկ՝ ցանուած սերմերուն տեղ։ Ու ամայի՝ սիրտերը մարմիններէն խռնջած՝ տառապանքէն ու փորձութիւններէն։ Դիակ արդէն բոլորը, անոնք զորս իրենք ողջ թողուցին։ Ու անոնք որ դեռ կը շնչեն քիչ մը՝ կը թափառին յուսակտուր, իրենց կրպակը շալկած, հեւալով, մրմռալով, մեռելները անիծելով։

Պիտի սոսկան մեռելները այս աշխարհը տեսնելով, գտնելով մոխիր ու աւերակ մարդոց հոգիներուն մէջ։

Ու դուք, է՛յ, միամիտ տղաք, որ ելեր էք այսօր մեռելներուն օրը տօնելու... Զգո՛յշ, մեռելները չարթննա՛ն ձեր ծափ ու ծիծաղէն...։ Ձեր ճառերուն աղմուկը չհանէ՛ զանոնք ոտքի... Սոսկալի ըլլայ պիտի անոնց նայուածքը երբ, մեր աշխարհը տեսնեն...

Ես կը սոսկամ մեռելներուն նայուածքէն...

Ց. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ

Պուքրէշ 1927

ԳԻՒՂԻՍ ՍՈՒԳԸ

Ո՛վ երուսաղէմ, Թէ որ քեզ մոռնամ, Թող իմ աջ ձեռքս իր պաշտօնը մոռնայ։

Ո՛վ Բաբելոնի աւերող աղջիկը, երանի՛ անոր որ քու գաւակներդ կը բռնէ ու քարի կը զարնէ։

Սաղմոս ՃԼԷ

Ապրիլ ամսուն իմ գիւղս ալ մեռաւ։

Ու հիմա գիւղ չունիմ ես։

Ինկեր եմ օտար գետերու ափը, ուռենիներու վրայ կախեր եմ իմ քնարս, եւ կուլամ՝ միտքս բերելով իմ գիւղս։

* * *

Գի՛ւղ կ'երթամ։

Իմ գիւղս հինաւ քսուեր է եւ Բարձունք լերան կողքին թիթեռնիկ կը թռցնէ։ Ժամուն մեծ գմբէթը չուրջպար բռնած աղջիկներու կը նմանի։ Խաղ կանչելով ձորերը կ'իջնեն բարձունքէն եւ ալիւրոտ ճամբաներուն վրայ ապակի կը կոտրեն։ Այգիներուն մօտ կայներ են գիւղին կլորցող աղջիկները, որ գառնուկի պէս բրդոտ են ու կակուղ։ Կապոյտ ծուխեր, գիւղին տուներուն վրայ, թեւ կ'երկարեն իրարու, կը պլլուին ու խաղի Հանգոյցներ կը շինեն։

Գիւղէն դուրս կլլող ճամբաներուն բերանը, իմ տունս ինծի կը սպասէ։

* * *

Իմ տանս տանիքը կրակի փոշիով ծածկուած է եւ իմ տանս դուրսի պատերուն վրայ կանանչ թիթեռնիկներ կը բացխփեն իրենց թեւերը։

Բաց է պատուհանս, որ կը նայի Քէլ-Թէփէի ձիւներուն։

Ցակը, ցանկապատին վրայ, թառած է պատառիկ Մամային արիւնի գոյն աքլորը, որ խելօք է ու չի շարժիր։ Կարմիր շաքարէ շինուած սուտ աքլորի կը նմանի։

— Քրշ, ըսի, մօտէն անցնելով։

Թեւերը լարեց Հովանոցի պէս եւ ժիր ձայնով երեք վանկ կապեց իրարու։ Ձայնը զարնուեցաւ տուներու պատերուն եւ հազար կտոր եղաւ։

Ցանկարծ պատուհանիս մէջէն երեւցաւ պատանի մը, կամուս՝ իր կուրծքին։

— Ե՛ս... Աստուա՛ծ իմ, ես ի՛նչ քս էի։

Իմ պատանեկութիւնս պատուհանը նստեր՝ ինծի կը նայէր։

Արցունք եկաւ աչքիս, ուժս հատաւ եւ ցանկապատին կրթնեցայ՝ անո՛ւնս կանչելով։

— Ինչո՞ւ կուլաս, ըսաւ իմ պատանեկութիւնս, պատուհանէն դուրս կախուելով։

— Կուլամ որովհետեւ կարօտցա՛ծ եմ քեզ, կարօտցա՛ծ եմ տունս։ Գիտե՞ս, հիմա գիւղ ալ չունիմ, տուն ալ չունիմ։ Չե՞ս տեսներ, հեռաւոր ճամբաներու փոշին եմ հագած, ու պեխերս աւլուրը թաթխուած են կարծես։ Կը թափառի՛մ, աղուո՛ր, կը թափառի՛մ. ոչ ոք կ'ուզէ տեղ մը տալ մեզի։ Աձեցանք, մեծցանք ու դեռ հանգիստ թառ մը չունինք։

— Ա՛խ, ես շա՛տ սպասեցի ձեզի։ Ես մնացի տունը, պահապետեցայ տունին գաղտնի տեղերը։ Գերեզմանի պէս լուռ էր մեր գիւղը։ Սակայն ես մնացի՝ ամէն բան պահելու համար իր վիճակին մէջ։ Որպէս զի, դուք կարօտն ուշ նենաք հին յիշատակներուն ու դառնաք ետ։

— Պզտի՛կս, չես գիտեր թէ ինչքա՛ն տառապին եղաւ մեր կարօտը։ Օտար ճամբաներու վրայ մենք կանանչ խոտե՛րը հոտոտեցինք՝ յիշելու համար մեր դաշտերը, անտառները կ'երթայինք եւ գիւղի երգեր կը կանչէինք՝ միտք բերելու համար մեր գիւղի աղջիկներուն ձայները։

— Ես ալ կը տառապէի, որովհետեւ հին մեռելներուն գովքն ըսող չմնաց, ու գերեզմանը այլեւս չէր ծխար։

— Նոր մեռելներուն բախտն աւելի գէշ։ Մեծ մայրիկը թաղեցինք Հոռոմաց երկիրը, մօրքուրիկը՝ Պուլղարին երկիրը։ Կորեկի պէս ցանեցին մեզ Հովերուն, ա՛յ անուշ իմ օրս։

— Ուժաթափ ես ու միսդ հատեր է։

— Ի՛մ մատաղ, ո՞վ է ապրիր այն օրերը, որ մենք ապրեցանք։ Ո՞վ է դիմացեր մեր ցաւին, երբ ղլացան մեզի գիւղի մը տան ծխանէն բարձրացող ծուխին նայելու Հաճոյքն անգամ։ Թէեւ մեր հագուստները ծուխի պէս բարակ ու թափանցիկ գարձան բայց որ տահարութենէն չէ՛ր որ ուժաթափ եղանք, այլ որովհետեւ կը պակէինք գիւղին քաղցրութիւնները համար։ Հոգ չէ՛, մէկ մը որ մեր այգին երթամ եւ եղեմական սալորները ուտեմ, շուտով կ'էնճլնամ։ Է՛հ, վերջապէս, ո՛վ իմ պատանեկութիւնս, բա՛յց դուրը ներս մտնեմ։

Հազար ափսո՛ս, երկինքը, գիտեն, ծո՛վ ափսո՛ս։ Իմ պատանեկութիւնս շարժեց գլուխը, արցունք մը գլորեցաւ աչքերէն ու ինկաւ վրաս։ Ցետոյ ինք ներս քաշուեցաւ եւ ա՛լ չերեւցաւ։

Ես տակաւին գիւղ չունիմ իր սուգը ունիմ։

* * *

Գիւղ չունիմ, գիւղս մեռաւ, իր սուգը ունիմ։

Թափառական՝ Ժուռ կուգամ մեր գիւղացիներուն մէջ։

Քնարիս վրայ կ'երգանակեմ անէ՛ծքի երգեր։

Ու կոկոգ մամաս ինծի կը նեղանայ։

— Մի՛ղս է, տղաս, վրէժխնդիր ըլլալ եւ անէ՛ծք կարդալ։

— Չորնա՛յ մեղքդ։

— Քրիստոս ըսաւ։

— Կռնծի՛ Քրիստոսդ։

— Եղբայրութիւն...

— Գրո՛ղը տանի եղբայրութիւնը։ Ես գիւղս կ'ուզեմ, ես սրտիս մեռնի գարձած եմ այլեւս։

«Ո՛վ Բաբելոնի աւերող աղջիկը, երանի՛ անոր որ քեզի կը հատուցանէ Ռեզի ըրած գործերուդ փոխարէնը»։ (Սաղմոս ձԼէ)

Շ. ՆԱՐԳՈՒՒՆԻ

ԴԷՊԻ ԱՆԿԱԽ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Եւ զարհուրանքի սեւ օրեր էր հասեր։

Արեւն իր դէմքին մութ քող մը քաշեց, գնաց պահուեցաւ լեռներու ետեւ։ Ամպերը կոյտ-կոյտ, ածխացած դէմքով, կեան բազմելու հայրենի լերանց բարձունքին վրայ։ Եւ խաւարն իջաւ—հոռ ու յամրաքալ— մինչդեռ լեցուց ահ ու սարսափով, կապարի ծանր կշռոյթներու տակ։

Ու մայրե՛ր բլկուն, ծծկեր մանուկներ իրենց կրծքերուն, ձերե՛ր կրծաբաց, դալուկ կատով, հերարձակ հարսնե՛ր բոպիկ աղջիկնե՛ր ու կարասանե՛ր ցեղիս հարազատ ողջ զաւակներուն, անվերջ շարանով անցան ու գացին, համր ու խուլ մութի քար լռութեան մէջէ։ Ու խոլ գիշերը երկունքի ցաւով արբեր հոտոտեց։ Երկինքը կուրցած, մեղքի սեղանին առջեւ ծունկի եկաւ։

Ու Բարձր-Հայքի հսկայ լեռներէն մինչեւ Տէյր-էլ-Զօր խոր շակ մը անցաւ։ Չնձեց քիր կեանքեր —անմեղ ու արդար— ու մեր սիրական հայրենի աշխարհն հիւմնովին քանդեց։ Ամբրեց կանաչը, գետինը խանձեց ու նո՛յն խոյանքով անցաւ պատէ մինչեւ անապատ եւ այն տեղ մնաց՝ աւազներու մէջ անդադրում, անդադրում։ Վիշապ մը ահեղ, երախը բացած —գիշերն էն մինչ երկինք — հոտոտէր լափեց, կուլ տուաւ ողջը արիւնահամ գազանի մը պէս։ Ոսկեզօծ դաշտեր ողջոյն լեարդացած կանչեան մոյգ պատանք հագած։ Ու կինքը վախէն, դերդ համր խուլ մարդ, պապանձուեցաւ մէկէն ինչ լռեց։

* * *

Եւ ահա ձայն մը, սուր շեշտաւոր, ականջները խլացուց։ անցաւ ձորէ ձոր, հմայքն կախարդ չուի մը աշխարհը սարսեցնելով։ Ձայնն էր այդ։ Մեր ոսկեզօծ դաշտերուն, ընկճուած հոգւոյն ու խորշամ ճակտին արդար գոյթով նետուած բողոքը նախնիքներուն։ Վայրագ բռնութեան, մարդակեր մարդոց՝ հրեշ-

...տարեւոր անկիմութեանց դէմ երթալէն իվեր արդար իրաւունք մը կը տրուի մեզի մէջ դարերէ ի վեր տարեւոր մէջ դարերէ ի վեր ...ցոյով ուռճացած տունէը սրտի հայրենասիրական, մորենասիրական ու հայրենասիրական, մորենասիրական եւ մայր երկրի ...ը ցասկոտ եւ մայր երկրի ...ը անխափան։

...Յեղին ձայնն էր այդ, արիւնաքաղաք հոգի ընդերքէն անդադար պոռթկացող։ Զազիր աշխարհի անատրբերութեանց ու ...ութեանց դէմ հոնդիւն վերքերէն, ճակատագրական ճիգը երկար...ին։ Ու ամէնքին մէկ, թա...ին մը մարդոց՝ պղնձեայ կուրծքով մը, պարման, մանուկ՝ ...ով ձեր, պարման, մանուկ՝ ...ացած ու գինուած՝ յոյսով ...անդին, եղական ճամբէն—ամ...դին, ապիտակ — լոյսի տաճարը ...ին համար երդուելու ի...ին անունով։

...ու առաւօտուայ լուսեղէն ...ցքերը՝ բնդնաւոր օրուան յոյ...ով գինուն, արեւու ժպտուն ...ով գինուն, արեւու ժպտուն ...ին տակ կը սպասէն ...ատրաստին տակ կը սպասէն ...ին՝ պարտէզի մը մէջ, ուր ...ին լուսիններ ու ծիածաններ ...ին կամարէն ուղիս-ուղիս կը ...ին կամարէն ուղիս-ուղիս կը ...ին ոսկէ հիւսուած իրենց ...ը մշտնջենական։ Ա՛յնտեղ ...ը արդէն մեր նախնիքները, ...ներու եւ եղեւնաց տակ, ...էն մինչ վարդան, Սահակ...պետն Հայրիկ Խրիմեան, ...ան Ղեւոնդ։ Ու վիշապա...ող դրօշ ձեռքերուն, ու խաչ, ...ը գիրք օգին մէջ բռնած, ...ը ոտքի։ Հրճիւ մը հարա...ը այդ հոգիներու կարմիր ...էն կը ճառագայթէր։ ...դանշանն էր այդ տան...Հայուն ազատագրու...։ Ամէն հոգիներ Հայոց ...արքին, որ կը կանչէին մեզ ...ին իրենց աստուածային։

* * *

...ու ահա դո՛ւնդ-դո՛ւնդ Հայոց ...արքի թափօրը անվերջ, ի...ա նաեւ, կը դիմէ պարտէզ՝ ...ալու Ջահ մը ամէն մէկու ...ր։

...րկու հրեշտակներ, ճերմակ ...ով, —երկու աղջնակներ— ...ին առջեւ թռչուն թեւե...ով կը թափահարեն իրենց թե...ր։ Նաստուար ու յոյսով ան...։ Ու անոնց կողքին կար...արուժան, Սիամանթօ ու ...արեան Ռուբէն, Խաժակ, ...ին, Վռամեան, Զօհրապ, ...ակ, Նահրիկեան, Գեղամ, Ե...ան... ու ամբողջ ցեղը Հա...աշխարհի։

...Հշտակն առաջին, որուն ...ուժան հետքէն կ'ընթանար, ...ին խօսեցաւ, երբ հասան ...ուղ, առուի եզերքին, նո...ներու ստուերներու տակ.

— Ցեղը ինձ տուաւ որ միշտ ...արուիմ, եղէգէս սրինգ շի...ի եւ իրեն ու առեղծուած ...անքը երգեմ։ Սիրոյը ձեզ ...ղամ ու խորհուրդներու գե...ութիւնը բանամ ձեր հոգ...։ Պատմութեան հէնքը ձեր ...ն նեմ—կախարդող ցաւի ...ուութիւնը...։

...լուսնկային ոսկի հալոցն ...ր մեղամաղձոտ կուրծքին ...։ Արեւէն կարմիր թեւեր ...ի ու թոռայ մազի հազար ...ով եւ քանդակեցի մեր ...ներու դիւթական ...արձիճը կշռող ձեր հո...ուն մութ աչքերուն մէջ։ ...ր սրբազան արտերը մտայ, ...ան հիւսեցի ոսկի ցորեանէն ...արկի կալի թեղերուն ճակ...։ Ու դեռ ի՛նչ հրաշք Հայոց ...արչն...։»

...ն որ կ'երթար Սիա...ի առջեւէն շտապ, միւս ...ակին հետ ձեռք ձեռքի ...ի, այսպէս խօսք առաւ բո...աչքով, երբ միւսն ա...

— Լա՛ւ, արտորաց ան, փո...ամպոց շեղջերու առջեւ ...ոյսերու անհանգստու...ի ու արեւահար աշնան ...ի մը դալկութիւնով, որուն ...էն կը զեղուր խորհուրդը ...քներու եւ դիմագիծէն —ո...կառուցուածքն ունէր վե...շէնքի մը ոճը — լուռ ...ող ու տակընուռ վրայ ե...անհանգիստ հոգւոյ մը ...վար շեշտը ուղխօրէն կը ...ալթէր, ես կա՛յծ խլեցի շանթերէն ու դրի կուրծքիս,—տեսէ՛ք, անդադար սիրտս կը մնայ, թոքերս կը հիւծին, կուրծքս կը պատռի։ Կապոյտ երկինքէն աչքերս լեցուցի երազուն եւ դեռ պսպղուն աստղով։ Հրաշունչ ձիուս գաւակին վրայ, ես գաղափարիս ասպետը եղած՝ Լեռը ձեռքերուս, սուրացի յաոաջ ու արդարօրէն պոռթկացի երգեր.

—«Կանգ մի՛ առներ, կանգ մի՛ առներ ազատարշաւ գաղափար...»։

«Անցայ կապոյտէն, մտքիս ոսկեղէն գաղտնի աչքերով, մինչեւ Կիլիկիա՝ ճակատագրիս ճամբուն վրայէն ու բարեկամէս կարմիր լուրեր դեռ առնելու համար։ Անցայ Եփրատէն ու հասայ մինչեւ հայրենի երկիր։ Եւ ականջ դրի, ճամբաներուն քով, լեռներու գոգը, տարածութեան մէջ անգադրուն ւնացած ու աղերսարկու բոլոր ձայներուն։ Զգացումներուս փարոսը ճակտիս կանգնեցի պայծառ։ Ուղեղս ճեղքեցի սրածութիւններու կածանին առջեւ ու աղաչաւոր շեշտերով ես ձեր ճակտին նետեցի իմ ճիչը ահեղ, իմ ճիչը արդար, իմ ճիչը անվերջ...»։

Լուռ։ Եւ ամէն ոք ինքն իր մէջ իր հոգւոյն խորը իջաւ. քննեց, վերլուծեց իր ներաշխարհը եւ ազատութեան տենչի ցասումով մը անդուլ — որ մինչեւ կոկորդ կը հասնէր — սպասեց պահուն ճակատագրական, աչքը կայծկլտուն ու կուրծքը հեւքոտ՝ անհամբեր սրտով։

Ու հրեշտակները զուարթ ու կարմիր այտերով ցնծուն, թեւաւոր-ճերմակ պատմուճաններով, թափահարեցին իրենց թեւերն ու

— Այսօր մինչեւ լոյս շատ ճամբայ ունինք մինչեւ Արարատ, երգեցին նորէն։ Բարի արշալոյսն անոր գագաթէն պիտի աղջունենք ու պիտի կանգնենք ոսկեղէն կոթող։ Մե՛ծ է հաւատքնիս ու գործերնիս սուրբ։ Արար աշխարհի աչքերուն առջեւ, մեր արեան գնով ե՛ւ պիտի գնենք մեր ձեռքէն խլուած իրաւունքն արդար, որ ա՛լ օտարը երբե՛ք չցանկայ ոտք դնել այնտեղ եւ մեր սերունդը չըլլայ տարագիր՝ լքուած ու զրկուած հայրենի հողէ, եւ ա՛լ շուարած օտարին դուռը չբախէ բնաւ։ Կ'ուզենք աւանդն այս ձգել մենք իրենց, սրբազան ու վեհ։ Օ՛ն, ուրեմն, շտապ։ Մէջքերնիդ ամուր կապեցէք գօտին։ Արշալոյսն այսպէս պիտի ողջունենք ու քալենք այսպէս մինչեւ որ ծագի արշալոյսը կոյս։

— Պատրա՛ստ ենք, պատրա՛ստ. գոչեց ձայնն ահեղ հսկայ թափօրին։

* * *

Ու ամէնքը մէկ շարժեցան յառաջ։ Լուռ էր ամէն կողմ։ Եւ՝ բռնակալներ ու բիրտ հոգիներ սոսկումով մտան իրենց դռնէն ներս։ Վառուած ջահերէն դաշտեր ու լեռներ կարմիր լոյս հագան։ Բնութիւնն հեւաց, մայր հողը թնդաց։ Օձեր շուարուն, պիշ-պիշ հայհոյքով, կախարդեալի պէս, կաղաղներու քով ինացին անձայն։ Վայրի եղնիկներ հեւասպառ անտառ սուրացին վախով, ու լուռ դիտեցին թափօրը անցնող։ Երկինքը աչքն ճեղքուեցաւ խոկոյն ու փշուր-փշուր, ամպեր զորշացած զացին հեռացան։ Կաթնածոր լոյս մը երկիրի վրայ իջաւ ուղղօրէն։ Ու անդիկի գոյն աստղեր շունչ առին եւ պայծառ դէմքով ժպտեցան իրար։

Ու լուսաբացին դրօշն հայկական Մասիսի ալեփառ ճակատին անկեցին։

Հայոց աշխարհի դարեւոր երկունքն իր լոյսն էր ծնած։

* * *

Եւ հոգիներն այդ մեր գլխուն վերեւ խաժոռ դէմքերով կը շրջին հիմա, զմեզ կ'անիծեն։ Ու լուռ բողոքով մեր սրտերուն մէջ նիզակ կը խրեն։

«Մե՛նք, մեռեալնե՛րս, մենք ձեր սիրական հայրե՛րն ու մայրե՛ր, ձեր եղբա՛յրն ու քո՛յր, մենք տուինք մե՛ր կեանք, մե՛ր հոգին անմեղ, որ դուք կարենաք նաք հակել ձեր դաշտին ու ապրիլ ազատ։ Դարերու ճնշիչ գերեզմաններու տակը հեծեծող մենք մեր աշխարհին յարութիւն տուինք, որ՝ դուք ժպտերես, հոգինիդ զուարթ. ապրիք երջանիկ։ Ու դեռ կանգնեցինք մենք Հայաստանը, որ հայրեր անվախ իրենց արտին մէջ, զութեանի եաին հօրուէլ երգեն, եւ պառաւ մամը, երկիւղածօրէն, բերնին աղօթքի բարի մրմունջով, կիրակմուտքներուն տունի անկիւնէն խունկ մը ծխացնէ ու դրան սեմին մայրը անհամբեր, ծծկերը կրծքին, մաճկալն սպասէ։ Ու դեռ, վերջապէս, մենք տառապեցանք, քարէն սիրտ առինք, բնութեան գիրկը նետուեցանք անվախ —ժայռեր ու անտառ ընկեր անբաժան— հաստատ քալեցինք մեր գաղափարի սրբազան ճամբէն, որ նոր սերունդը մայր հողին վրայ, իրեն հարազատ, ուռճանայ ազա՛տ, չամբէ՛ հայրենի լեռներէն ծագող ոսկի արեւին կեանքը կենսատու, որ դուք օտարի դռներուն առջեւ ա՛լ չկլլէք ձեր արցունքը դառը, դուխեր չհայցէք...»։

* * *

Ու սուրբ բողոքն այս լուռ կը տարածուի անհունութեան մէջ...

ՅՈՎՀ. ՄԱՀՏԵՍԵԱՆ

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ
ՍԵՐՈՒՆԴԸ

Տակաւին մեր կորուստներու վերջնական հաշուեկշիռը չպատրաստուեցաւ։

Միայն մտաւորական ուժեղ վարիչներու փաղանգ մը չէ որ կորսնցուցինք, 1915—16ի եղեռական օրերուն, այլ մանաւանդ նորագարթ սերունդ մը, եւ նոյն իսկ աւելին՝ վերածնող հայրենիքի մը օրրանը։

Որովհետեւ մեծ պատերազմի նախօրեակին, անկասկած, «Ա. Ռեւելեան Նահանգներ»ուն մէջ ազգային ներքոր կեանք մը սկսած էր կազմակերպուիլ, չէնալ։ Կեղծ, շինծու շարժում մը չէր այդ։ Բարձր Հայք, Վասպուրական, Տարօն կամ Բաղէշ, մէկ խօսքով գաւառը, Հայ Երկիրը այլեւս ազդու ձայն մը, տիրական ձայն մըն էր մեր ազգային կեանքին մէջ։ Թուրք պետական տեսակէտով անդամ «Ռեւելեան Նահանգները» դարձեր էին վրդովիչ հարցական մը։

Եւրոպացի քննիչներու գալուստը նախանշան մըն էր նոր ժամանակներու։ Լաւագոյն ապագայի մը երաշխիքները, զէթ յոյսը ունէինք, արդարեւ։

Եւ անիմաստ չէր, եթէ 1914 Յուլիսի այդ պատմական օրերուն իսկ Կարնոյ մէջ կը բացուէր Ընդհ. Ժողովը ազգային ամենաուժեղ կազմակերպութեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան։

Ափսո՛ս, այսօր, խանդավառութեան մէջ ծնած այդ շարժումը, այդ սերունդը ոչ եւս է։ Մրրիկը խանձեց ծլարձակ արտը, երբ հունձքը կը նկատուէր այնքան խոստումնալից։

Ու բոլոր ծանօթ անուններու կարգին, յիշենք նաեւ այդ անանուն սերունդը, որ կը պատրաստուէր աւելի զեղեցիկ օրերու համար։

* * *

Օսմանեան սահմանադրութեան մեղրալուսնի օրերուն, Կարնոյ մէջ կը կազմուէր Հայ Երիտասարդական Միութիւն մը։

Մեր կեանքին մէջ սունկի պէս բուսնող, ասուպի պէս անհետացող միութիւններու չնմանեցաւ ան։ Իր շուրջ համախմբելով բոլոր կենսունակ, ժողովրդական տարրերը, երթալով խտացաւ, լայնցուց իր գործունէութեան դաշտը եւ դարձաւ Կարնոյ հայ հանրային կեանքին վճռական ազդակը։

Նախանձախնդիր տարրերու համերաշխութեան, — ինքնախարխլութեան —այդ օրերուն իր բացած լարանին մէջ հայ բեմախօսներու կարգին յաճախ հրաւիրած էր նաեւ Թուրք մտաւորականներ եւ սպաներ, արտալարտուելու։

Այդ միութեան ջանքերով բացուեցաւ Գրադարան-Ընթերցարան մը, որ այլեւս կեդրոնը պիտի ըլլար երիտասարդութեան։

Հանրային կեանքը շահագրգռող ամէն հարցի առթիւ այդ միութիւնը կը կանգնէր իբրեւ ղեկավար, իբրեւ խթան։ Գաւառական ժողովի ընտրութիւններուն, մէջ անոր շնորհիւ երիտասարդ, լուսամիտ, ժողովրդասէր տարրերը կ'անցնէին գործի գլուխ, ինչ որ նոր ոգի մը կը բերէր կարնոյ գպրոցական, կալուածական գործերուն մէջ։ Այդ տարրերն էին, որ փրօֆ. Ա. Խաչատուրեանը կ'ընտրէին իբրեւ ժողովի ատենապետ, ինչպէս նաեւ Կարնոյ պատուիրակ 1909ի կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ։

Նոյն դեկավար դերը և՛ պետական ընտրութիւններուն առթիւ։ Հայ Երիտասարդական Միութիւնը առաջնորդեց հանրային կարծիքը որ պիտի յաջողցնէր վարդգէսի եւ Փաստրմաճեանի ընտրութիւնը իբրեւ ռեւոլիւսիոն։

Բայց Երիտասարդական Միութեան ամէնէն դրական, շօշափելի գործը եղաւ ծնունդը իր թերթին՝ «Յառաջ»ի։

Պատմութիւն մը ունի այս անունը. աւելի ճիշդը քիչ մը հայ ժողովուրդի ժամանակակից պատմութեան խառնուած անուն մըն է, նշանաբան մը պիտի ուզէի ըսել։ 1905ի Կովկասեան երկունքէն ծնած, Թիֆլիսի «Յառաջ»ը հոն եղած է ժողովրդական խաւերու, պայքարող տարրերու ձայնը, բանբերը. հոնկէ հալածական, յանկարծ «Յառաջ»ը յայտնուեցաւ Կարինի։

Հայ Երիտասարդական Միութեան տպարանին մէջ, «Յառաջ» եռօրեայ թերթը, եղաւ Կարնոյ առաջին հայ լրագիրը, նոր շունչով, նոր ձգտումներով։ Կը յիշեմ այն առաջին օրերը, երբ մեր քաղաքի հանդարտութեան մէջ այդ թերթը թեւ կ'առնէր, իր ճակտին վրայ այն բոցավառ գիրերով, որ մինչեւ այսօր կը մնայ տակաւին իր յաջորդին վրայ ալ։

Կարնոյ «Յառաջ»ը, ողբացեալ Եղիշէ Թօփչեանի եւ այնուհետեւ Ս. Վրացեանի եւ Շ. Միսաքեանի խմբագրութեան տակ՝ աստիճանաբար եղած էր ժողովուրդին թերթը, հայ գաւառին ձայնը, որ օր աւուր կը հնչէր աւելի բարձր, աւելի շեշտ։

Այնուհետեւ ծնաւ Սանասարեան վարժարանի փոխադրութեան դժբախտ հարցը 1912ին։ Հայ երիտասարդական միութիւնը, իր եաին ունենալով ամբողջ գաւառին կարծիքը, այդ մասին ունէր որոշ տեսակէտ մը։ Ան կը պնդէր որ համաձայն բարերարի կամքին, եւ բաղմազան նիւթական, ընկերական պատճառներու բերումով, պէտք էր վարժարանը պահել Կարինի։

Անկարելի է չյիշել 1912ի ամբան այն օրը, երբ ժողովրդական շարժում մը, Սանասարեան վարժարանի բակին մէջ վար կը դնէր սալերուն վրայ արդէն բարձուած գոյքերու հակերը, որոնք Պոլսոյ խնամակալութեան որոշումով Սեբաստիա փոխադրութեան սահմանուած էին։ Կարնոյ ժողովուրդը չբաւականացաւ այդ ցոյցով, այլ նոյն տարուան աշնան իսկ, իր սեփական նախաձեռնութեամբ, իր անկախ միջոցներով յաջողեցաւ բանալ միջնակարգ վարժարան մը՝ «Նոր Սանասարեան»ը, որ Ռոստոմի բանիմաց տեսչութեան տակ շարունակուեցաւ մինչեւ 1914ի չարաշուք օրերը։

Եւ քանի որ յիշեցինք, ի՛նչպէս չանդրադառնալ այս տոհմիկ վարժարանին՝ Սանասարեանին, որ 30 տարի շարունակ հոն՝ գաւառի մէջ, ժողովուրդին բարեկամ, անոր հետ տարուբեր անուրանալի դեր մը կատարեց նոր սերունդին պատրաստութեան մէջ։

Ինչպէ՞ս մոռնալ բոլոր այն ծանօթ թէ անծանօթ անունները, մասամբ երիտասարդ բարեկամներ, որոնք գաւառի անկիւնադրուն մէջ կրթական գործը թարմացուցին եւ մտաւորական համեստ խմորը հզան ամէնքը իրենց շրջանակին մէջ։ Դէմքեր որոնց մէկ խոշոր մասը ժողովուրդին հետ գնաց, ալ չվերադառնալու համար։

Ընելու համար անձնական յուշեր, այդ նահատակներուն շարքին մէջ չէ կարելի մոռնալ Գեղամ Աատուրեանը, կախաւած Բաղէշ, Սերովբէ Նորատունկեան, մէկը Ապրիլ 24ի Պոլսոյ զոհերէն եւ Մարուքէ Մարանճեաններ, Հրաչեայ Լուսպարոնեաններ, Գալուստ Կաբապետեաններ, եւ ուրիշ շատ շատեր, ամէնքն ալ կրթական մշակ, որոնք իրենց սիրած ժողովուրդին հետ քալեցին, եւ հզան զոհերուն առաջիններէն։

* * *

Այսօր, յայտնի եւ մեծ անուններու կարգին, տօնն է նաեւ այդ խոնարհ եւ անյայտ մշակներուն։

Տօնն է վերջապէս ժողովրդի հարազատ այն զանգուածին, որուն մէջէն կը քաղէր մեր հոգին իր աւանդութիւնը, իր աւիշը։

Ո՞ւր կառչինք այլեւս, մենք, արմատախիլ բեկորներս...։

ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ

ԱՊՐԻԼ 11-24

Ժողովուրդներու կեանքին մէջ դէպքեր ու թուականներ կան, ուր բոլոր սիրտերը միասին կը տրոփեն ու բոլոր հոգիները միասին կը խօսին։

Ապրիլ 24ը սգատօնն է բովանդակ հայութեան, շինականին ու քաղքցիին, մտաւորականին ու արհեստաւորին, ռամիկին ու առեւտրականին, հարուստին ու աղքատին, կրօնականին ու աշխարհականին։ Անիկա մեր վերապրող ժողովուրդի գուժկան եւ դառնաթախիծ տարեդարձն է՝ մահերու ամէնէն թշուառալի ու մարտիրոսականով անէացող իր միւս կէսին համար, զոր թուրք բարբարոսութիւնը յափշտակեց մեզմէ ու տարաւ ցանցնել ու փճացնել մինչեւ Միջագետքի ահարկու տափաստանները։

Ապրիլ 11ը իբրեւ սուգի եւ արհաւիրքի օր, եթէ ի մի պիտի հաւաքէ բովանդակ հայութիւնը, անցողական ցոյցի մը նշանակութեամբ չէ, այլ ինքնամփոփումի եւ զգաստութեան հանդրուանի մը փոխարէն է որ պէտք է վերանդրադառնայ մեր ողբերգական ժողովուրդի ճակատագրին վրայ։

Հայերը այսօր մէ՛կ Գաղափարով եւ մէկ նշանաբանով պիտի շնչեն, որովհետեւ կ'ապրին միեւնոյն յիշատակով, համազգային նոյն Սուգով։

Եթէ մէկ է եւ անբաժան մեր ազգային սուգը, ապա ուրեմն մէ՛կ պիտի ըլլայ նաեւ մեր հայ հոգին, ա՛չ միայն մեր անհամար եւ անանուն մահերը սգալու, այլ պահելու անոնց պաշտամունքը արժանի զգացումով, սրբազան հառաչման յաւիտենական ուխտով։

Անարդ թշնամին սահման եւ խաիր չտեսաւ հայ ժողովուրդը դէպի սպանդանոցները առաջնորդելու համար։ Ոչ մէկ տարբերութիւն ու վարանում չպիտի գնենք մենք, երբ խնդիրը կը վերաբերի մեր բիւրահազար զոհերը ոդեկոչելու եւ մեծարելու։

Բաւական չէ ոդեկոչել ու աւաղել մեր անթիւ մեռելները, մեր ամբողջ նահատակուած սերունդները։ — Հարկ է աւելի՛ զուրգուրանքով ու անձնուիրութեամբ փայփայել այն մեծ արժէքները, որոնք տակաւին կը յամենան մեր ժողովուրդին։

Երազներ, լուսաշող տեսիլքներ շատ ունէր հայութիւնը։ Այդ երազներու արշալոյսին, դիւային թուրքը—դահիճը սանձարձակ ու սանձակոտոր, — իր վամպիրի երակով լափեց մեզ եւ թունաւորեց մեր գոյութիւնը։

Մենք պարտաւեցանք, մեր երազները մթնցան, մեր քայլերը կիմռտեցան։

Սուգի այս արիւնաթոյր օրուան մէջ գիտե՞նք մենք զրահել մեր կամքերն ու հոգիները, անվթար եւ տիրական պահելու համար մեր անթմբաղ մեռելներուն եւ անժռռանալի նահատակներուն նշխարէ յիշատակը։

ՀԱՅՑ ԳՆԴՈՒՆԻ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Շ. Մ. Ը. Մ. (Ա.)—F C. ROUEN (Ա.)

Այսօր կիրակի Rouenի մէջ Bruyèreի դաշտին վրայ, Շ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը կը մրցի տեղական Football Clubի Ա. խումբին դէմ։

Rouenի խումբը ամբողջ Normendieի ախոյեան հանդիսացած եւ յաղթած է շատ մը օտար խումբերու։ Մեծ հռչակ ունի Ֆրանսայի մէջ, եւ բոլորը գայն կ'անուանեն Diable Rouge (կարմիր Սատանայ)։ Եթէ Ֆրանսայի մէջ հինգ լաւագոյն խումբեր կան՝ Rouen անոնցմէ մէկն է։ Ուրիշ շատ անգլիական խաղն է որ ուսումնասիրած է եւ իր կազմին մէջ ունի երեք նշանաւոր անգլիացի խաղացողներ։

Մայիս 1ի կիրակի օրը F. C. Rouen պիտի մրցի Olympique de Marseilleի հետ՝ Ֆրանսայի ախոյեանութեան մրցումներուն համար։ այս առիթիւ անսիկաիրաւիրած է Շ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը լաւ փորձախաղ մը կատարելու եւ զինքը պատրաստելու յառաջիկայ ախոյեանութեան մրցման։ Շ. Մ. Ը. Մ.ի հակառակորդները դաշտ պիտի գան իրենց ամենալաւագոյն կազմով։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը, որ ներկայիս իր լաւ կազմը գտած է, ու միշտ զարգացման մէջ է, կը յուսանք թէ լաւ դիմադրութիւն մը պիտի ընէ իր զօրաւոր հակառակորդին։ Ընցեալ կիրակի օրուան մաքուր յաղթանակէն վերջ կը սպասենք որ այս կիրակի ալ Շայ խումբը իր կարելին ընէ պատուաւոր արդիւնքով մը դուրս ելլելու այս դժուարին մրցումէն։

Անցեալ տարի Շ. Մ. Ը. Մ.ը քիչ մը խառն կազմով խաղացած էր Rouenի համապատասխան խումբին դէմ, եւ այս վերջինը յաղթած էր 4-2 նշանակէտով։

Շ. Մ. Ը. Մ.ը դաշտ պիտի գայ հետեւեալ կազմով.— Բերդապահ Տէվէճեան, վերջապահներ՝ Մ. Մկրտիչեան եւ Ռ. Շահմիրեան, միջնապահներ՝ Հրուանդ, Գամէր եւ Պաղտասարեան, յառաջապահներ՝ Շահան, Ս. Կարապետեան, Կ. Կարապետեան, Օ. Գրիգորեան եւ Պ. Ջալըգեան։ Պահեստիներ՝ Տաճատ, Հրայր եւ Մինաս։

Շայ խումբը պիտի մեկնի այս առաւօտ ժամը 7.45ին ճեպընթացով կառ կ'երթայ Լազարէն, ու պիտի հասնի Rouen ժամը ճիշտ 10.40ին (Rouen 140 քիլօմէթր է Փարիզէն։ ժամադրավայր՝ ժամը ճիշտ 7.15ին Cour de Rome։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի խառն խումբը կը մրցի այսօր C. S. Surmelinի Ա. խումբին դէմ։ Այս խառն խումբը կազմուած Էնախկին առաջինին եւ պահեստիի լաւագոյն խաղացողներէն, իր մէջ ունենալով հետեւեալ խաղացողները.—Վիլէն, Հրայր, Մինաս, Բիւզանդ Տաճէսեան, Գալուստ, Շայկազ, Տաճատ, Տալոր եւայլն։

Իսկ պահեստին պիտի մրցի նոյն խումբի (1 B.)ին դէմ։ ժամադրավայր՝ ժամը ճիշտ 2ին Metro Avron.

Գ. Կարապետեան

Շ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի պահեստի խումբը պիտի մրցի այսօր կիրակի E. S. Villjuifի պահեստի խումբին դէմ, ժամը 3ին Վիլժիւիֆի մարզարանը։ ժամադրավայր՝ ժամը 1.30ին Metro Italie.

*** Շ.Մ.Ը.Մ.ի Պէլվիլի Մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ երեքշաբթի 26 Ապրիլ ժամը 8.30ին 40 Rue de Belleville.

Տեղի անձկութեան պատճառով ստիպուած ենք յաջորդ համարին ձգել ուրիշ գրուածքներ։

Թեամբ վտանգը տեսնելով՝ Մոսկուայի գործակալներուն դէմ դիրք բռնեցին։ Կառավարութեան, խորհրդարանին, ինչպէս նաեւ աշխատաւորներուն համար կարգախօսը նոյնը պէտք է ըլլայ՝ «Համայնավարութի՛ւն, ահա՛ թշնամին»։

Զանկ Քայ Շէքի ծրագիրը

Զօր. Զանկ Քայ Շէք կը յայտարարէ թէ Նանքինի նոր կառավարութեան ծրագիրն է իրականացնել Սուն-Եաթ-Սէնի երեք սկզբունքները՝ «Մինչու, Մինչուէն, Մինչէն», այսինքն 1. ցեղերու հաւասարութիւն, 2. քաղաքացիական իրաւունքներու ապահովում, 3. ընկերային բարեկարգութիւններ։ Զօրավարը կը յուսայ թէ 1.— Պետութիւնները իրենց աջակցութիւնը պիտի տան չինացի ազգայնականներուն, որոնք ձերբազատուած են պոլշեւիկներէն։ 2.— Պատրաստ է զինակցելու մարշալ Զանկ-Զօ-Լինի հետ, եթէ անիկա յարի ազգայնական սկզբունքներուն։ 3.— Պատրաստ է Նանքինի դէպքերուն պատասխանատուները պատժել եւ արդար հատուցումներ տալ։

Նանքինի կառավարութեան արտաքին նախարար անուանուեցաւ տոքթ. Վու։ Չանքէուի համայնավարները հրապարակաւ 250,000 թաէլ կը խոստանան անոր, որ ողջ պիտի բռնէ Զանկ-Քայ-Շէքը եւ 100,000 թաէլ՝ զօրավարին գլուխը բերողին։ Չինացի համայնավարները Հուփէի և Հունանի նահանգներուն մէջ 70,000 զինուոր ունին։

Քիւրտ ախտրականները կը փախչին

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ արեւելեան նահանգներէն աքսորուած 13 քիւրտ պէյերը որոնք Պիլեճիկ բնակելու դատապարտուած էին, յայտնած են փախչիլ, բայց բռնուեր են Քեօթահիայի լեռներուն մէջ եւ խստօրէն պիտի պատժուին։

Իւիւնութեան թուղթերը

Ինչպէս գրեցինք, Հինգշաբթի օրուընէ ի վեր Ինքնութեան թուղթերը կը տրուին նոր սակով՝ (100 եւ 20 ֆրանք)։

Կարգ մը ընթերցողներ կը հարցնեն մեզի թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ կացութիւնը անոնց, որոնք նախապէս 375 կամ 40 ֆր. վճարած են վերջընթեր օրէնքին համաձայն եւ որոնց Ինքնութեան թուղթին վրայ արձանագրուած է թէ միայն մէկ տարուան համար արժէք ունի (Valable pour 1927)։

Այս մասին ուղղուած հարցումին պատասխանելով, Ոստիկանական տեսչութիւնը կը յայտնէ թէ պաշտօնաթերթը տակաւին չէ հրատարակած այն մասնաւոր հրահանգը (règlement d'administration public), որուն մէջ պիտի ճշդուին վերոյիշեալ խնդիրները։ Հետեւաբար առայժմ անժամանակ է որեւէ դիմում կատարել այս ուղղութեամբ, սպասելով խնդրոյ առարկայ հրահանգին հրատարակութեան։

Ձերբակալութիւնները Ուկրայինայի մէջ

«Թրանսալփին» գործակալութեան մէկ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ուկրայինա ապստամբած է եւ ամէն օր հարիւրաւոր ձերբակալութիւններ կը կատարուին փոթավայի, եկատերինոսլաւի եւ Թիրասպոլի մէջ։

Գրանսայի ոսկիները կը դառնան

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պետական ղրամատուններուն միջեւ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, Պանք տը Ֆրանս առջի օր վճարեց իր պարտքը՝ 33 միլիոն սղերլին։ Անգլիոյ ղրամատունը պիտի վերադարձնէ իրրեւ երաշխաւորութիւն իր վար դրած 18,350,000 սղերլին արժէքով ոսկեդրամը, որ կը կշռէ 150,000 քիլօ։ Այս ոսկիները մասնաւոր մնտուկներու մէջ դրուելէ ու կնքուելէ վերջ, հսկողութեան տակ Պանք տը Ֆրանսի նշանակած հասցէին պիտի ղրկուին։

Նախագահը Մարսիլիոյ մէջ

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Կասթօն Տումէրկ երէկ առաւօտ ժամը 10,30ին մասնաւոր կառախումբով ճամբայ ելաւ դէպի Մարսիլիա։ Գիշերը պիտի անցընէ Աւինեօնի մօտ, կառախումբին մէջ, որպէսզի Մարսիլիա հասնի այսօր՝ կիրակի առաւօտ։

Նախագահը զանազան այցելութիւններ պիտի ընէ. բացումը պիտի կատարէ Սէն-Շառլ կայարանին նորաշէն հոյակապ սանդուխին։ Նոյնպէս բացումը պիտի կատարէ Արեւելքի ճակատին վրայ սպասնուած զինուորներուն ի յիշատակ կանգնուած կոթողին եւ վիրաբուժարանի մը։ Վաղը՝ երկուշաբթի՝ նախագահը պիտի բանայ Ռովի ստորերկրեայ ջրանցքը, որ Պէռի լիճը Ռոն գետին եւ ամբողջ Եւրոպայի նաւարկելի գետերը Միջերկրականին պիտի միացնէ։ Այս ջրանցքին մեծ կարեւորութիւն կուտան տեղական թերթերը, որոնք կը գրեն թէ ատոր շնորհիւ Մարսիլիոյ նաւահանգիստին ուժը պիտի տասնապատկուի։

Մարսիլիա հասած են արդէն երեսփ. ժողովի նախագահ Ֆէրնան Պուիսօն և հանրօգուտ շինութեանց նախարար Անտրէ Թարտիէօ, որոնք նախագահին պիտի ընկերանան յիշեալ բոլոր արարողութեանց պահուն։

Ճախոնական տագնապը

Սուզուքի տան մնանկութիւնը, որ ճափոնական դահլիճին հրաժարումը առաջ բերած էր, հիմա տնտեսական ծանր ապտնապի ենթարկած է ամբողջ երկիրը։ Քանի մը օրուան մէջ մօտ քսան դրամատուններ փակուեցան։ Թոքիօի հինգ ամէնէն մեծ դրամատուններէն մէկը՝ «Ժուկօ Ճինքօ» դադրեցուց իր վճարումները։ Ուրիշ հաստատութիւններ նոյնպէս կը փակուին հետզհետէ։

Տագնապը այնքան սաստկացած է, որ Ճափոնի պետական դրամատունը, որ 100 միլիոն սղերլինի կանխավճար բրած էր միւս դրամատուններուն, առջի օր եօթը թոնօ ղրամ ղրկեց Օզաքայի հաստատութիւններուն՝ խուճապին կարենալ դիմանալու համար։ Ժողովուրդը խռնուած է դրամատուններուն առջեւ՝ իրենց դրամները քաշելու համար։ Թոքիոյի մէջ 21 օրուան պայմանաժամով մորաթորիում կնքուեցաւ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԻՆ ԲԻԼՕՆ Ապրիլ 28էն սկսեալ հինգ տանթիմ պիտի սղէ եւ պիտի ծախուի 2 ֆր. 15ի։

ՋԱՆԻՊՈՆԻ, խաղացի ընկերվարական երեսփոխանը, որ Մուսոլինիի դէմ մահափորձ սարքած էր, 30 տարի բերդարգելութեան դատապարտուեցաւ։ Նոյն վճիռը տրուեցաւ նաեւ Զօր. Քափէլլօի համար։ Ուրիշ մեղսակիցներ 4 ամիսէն 12 տարուան դատապարտուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Այս գիշեր, ժամը 8.30ին Salle de Géographie, 184 Bld. Saint-Germain. *Պիտի խօսին՝* Լեւոն Բաշալեան *(նախագահ)*, Շաւարշ Միսաքեան *(Հ. Յ. Դաշնակցութիւն)*, Տ. Յակոբեան *(Ռամկ. Ազատ. կուսակց.)*, Սիւնիք *(Հնչ. կուսակց.)*, Կ. Բասմաջեան *(Բժշկ. միութիւն)*, Շ. Գրիգորեան *(Ուս. Միութիւն)*, Գ. Կարապետեան *(Զ.Ո.Մ.)*, Շ. Նարդունի *(Յարգդող)*: *Առտուն հոգեհանգիստ՝ Հայ առաքելական եւ հոմէական եկեղեցիներու մէջ։*

Ալֆօրվիլի սգահանդէսը այսօր ժամը 2.30ին, Salle de la Mairie. *պիտի խօսի՝* Լ. Զորմիսեան, *սգահանդէսէն առաջ ժամը 11ին, թափօրով այցելութիւն անձանօթ զինուորի գերեզմանին, ծաղկեպսակ մը զետեղելու։*

ՅԱՐԴԱՊՂԻ յառաջիկայ երեկոն նուիրած է Ապրիլ 11-24ի մտաւորականներուն։ Պիտի նախագահէ՝ Ա. Աճարոնեան։ Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 26ին, Երեքշաբթի օրը, Փարիզի Ռուսահայ Կանանց Միութիւնը կազմակերպած է անդամներու եւ հիւրերու համար երեկոյթ Women's Paris Clubի *ընկերակցութեամբ,* 4 Rue Chevreuse, *երաժշտական մասով եւ պարերով* Jazz-Bandի *ընկերակցութեամբ։*

Մուտքը 10 ֆրանք, իւրաքանչիւր անձի համար։ Պուֆէն ձրի է։ Երեկոյթի սկիզբը ժամը 8.30ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Յ. Դ. Լիոնի Գնունի խումբի 10րդ դասախօսական ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը ճիշտ 8.30ին Գրադարանի սրահը։

Շ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ժողովը՝ Դշ՝ երեկոյ ժամը 8.30ին։ Գրադարանի սրահին մէջ։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրկցմիութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին։ կարեւոր օրակարգ, փլաս տ'Իթալի քաֆէ տը-լալիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։

Մ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆի Դեղատնական խումբը Լոնտոն մեկնեցաւ Ապրիլ 2ին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ալեքսան Ա֊թալաքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Թորգով Գազարեանը, որ 1922ին Պոլսէն Գորֆու մեկնած էր. կը խնդրուի լուր ունեցողներէն տեղեկացնել. Ալեքսան Ա֊թալաքեանի 9, Passage Davy, 9, Paris.

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԴՐԱՄ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շահաբեր եւ ապահով գործի մը համար կը փնտռուի ընկեր մը 10—15 հազար ֆրանք դրամագլուխով։

Գրել՝ A. K. Café au Muguet, 5 Place Clichy, Paris:

ՏԱՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾ ՓՆՏՌՈՂՆԵՐՈՒՆ

5 եւ 6րդ Arr. մէջ բնակող հայ կարուճիները կրնան տեւականօրէն գործ գտնել. խիստ լաւ վճարում. դիմել՝ Havassianի 3, Rue Thouin, Paris (5e)։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հայաստանի գունաւոր նոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով, պատրաստեց Կ. Յ. Բասմաջեան։

Աստիճան 1—1,000,000, գին ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 ֆր.։ Ընտիր թուղթով լաթի վրայ 7.50։ Արտասահման 20 եւ 40 սէնթ։ Դիմել՝ ՊԱՒԼԵՆՑ գրատուն 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ժէռսէ հագուստի կարուիներ նպաստաւոր գին։

Դիմել՝ H. ANDONIANի 188, Avenue Jean Jaurès, Paris, Métro Jaurès.

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆի

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վեներական հիւանդութիւնները։ Երակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ, Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մարքէ ժամագոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։

Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ԱԿԱՌԱՆ

23 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	25
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	113	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա	100 ֆաոր Léva	18	20
Տրախմի	» Drachme	34	—
Լիր	» » Lire	132	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	—
Ջուից.	» Frc. Suisse	490	30
Լէյ	100 ֆաոր Ley	16	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	92	—
ԱՐԺԵՒԱԻԻՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3100	—
»	II »	1950	—
»	III »	1500	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՖՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42. Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԹԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Chirurgien - DENTISTE

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՒԻԻԼԻԷՆ
126 RUE BOLIVAR (*Մէթրօ Պոլիվար կամ Ժօռէս*)

Մանագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու թէ ոսկի) և պրիճի։

Բոլոր աշխատանքները ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐՐ ՉԱՓԱՒՈՐ

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8։ Որեւէ առանց ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի 11—1 եւ 4—7։ կիրակի եւ տօնի օրերը միայն կէս օր, եւ ժամադրութեամբ։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Téléph. Provence 09-32։

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒԶԻ

12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթոյի, գիշերուան եւ ցերեկուան չափ գուռտներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ Հագուստներ, ձակատուր եւ խնամեալ կար։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւագիծ եւ կարի։

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : **Gare de l'Est** Téléphone : Nord 84-0

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 1-2

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիրաբուժական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւօտեան ժամը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

Կոնտանթ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հոդի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մինասեան
18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԾԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Առաջնակարգ գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւաբար ապագրանքները ջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՈՒԽՏ ԵՒ ԵՐՇԻԿ

Արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէն եւ նպարեղէն լաւագոյնը ղեղչեալ գիներով պիտի գտնէք։

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի ՔՂՄ

28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-8
Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ՀԱՅԱԿԱԿԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ ԳՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԹՈՒԱՆ

20 Rue Rodier, Paris (9e) Métro Cadet

Ճաշարանս ֆիլմովին բարեփոխուած ըլլալով, ի վիճակի է իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կատարեալ գոհացում տալ ամենահամեղ արեւելեան կերակուրներով, անթերի սպասարկութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով։

Ամէն Հինգշաբթի, Շաբաթ եւ կիրակի իրիկունները ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր, 3 ֆոգիէ բաղկացեալ ընտիր արեւելեան նուագ։

ՋԲՕՍԱՍՔԵՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՏԱՐԱԿՈՒՅՐԸ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԱՅՑԵԼԵՍ

Ո՛Վ ՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ԿՈՒՏԱՅ "ՅԱՌԱՋ,,Ի, ՅԱՁԱԽՈՐԴ ԿԸ ՇԱ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 320

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ		»	»
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ԱՊՐԻԼ
1927

26 AVRIL 1927

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԵՍՏ ԲՈՑՆ ՄԸ

Մենք զանազան առիթներով տեղեկութիւններ հրատարակեցինք այն ծրագրի մասին, որ կը ձգտի հաստատուն բնակութիւն ստեղծել Սուրիոյ գաղթականութեան մէկ մասին համար:

Մարտ 18ին, մանրամասնօրէն պարզեցինք այդ ծրագրին գլխաւոր գիծերը: Ընթերցողներու յիշողութիւնը թարմացնելու համար, կ'արտատպենք երկու հիմնական կէտեր.—

1.— Հայերը պէտք է համախումբ տեղաւորուին եւ ոչ թէ ցիր ու ցան:

2.— Համախմբումը պէտք է կատարուի ծովեզերեայ շրջաններու մէջ, եւ, որքան կարելի է, մահմետական բազմութիւններէ հեռու:

Այս հիման վրայ պիտի տեղաւորուին քսան հազար հոգի, առաջին առթիւ՝ տասը հազար: Մարդ գլուխ նախատեսուած է վեց սդերլին. համազումար՝ 120,000 սդերլին ծախք, որուն 38,000ը պատրաստ է կամ ապահովուած: Մնացորդէն 60,000 սդերլին կ'իյնայ Անգլիոյ վրայ, ուր չորս միութիւններ հանգանակութեան ձեռնարկած են արդէն, ինչպէս գրեցինք: Բաղդատականն ալ տրամադիր է գումար մը յատկացնելու: Նոր պատրաստ է, եւ արդէն սկսած են շինել 300 երկյարկանի տուն, 600 ընտանիքի համար, Պէյրութէն երկու ժամ հեռու, լերան մը լանջին վրայ: Իսկ 150 ընտանիքներ պիտի տեղաւորուին Քէսապի մէջ, որ սկիզբէն իվեր հայաբնակ շրջան մըն է:

Արաբական մէկ-երկու թերթեր՝ ծուռ ակնարկներ ուղղեցին այս ծրագրին առթիւ, անշուշտ սխալ հասկացողութեամբ: Ամէնէն անբարեացակամը, «Էլ Ահրար», աւելի շատ ազդուած էր Պոլսոյ Թուրք թերթերուն մէկ սուտ լուրէն, որուն համաձայն իբրեւ թէ 70,000 հայ գաղթականներ պիտի փոխադրուին Ցունաստանէն:

Այս լուրին արժէքը հասկնալու համար, կը բաւէ ըսել որ Ցունաստանի այսօրուան գաղթականութիւնը ոչ թէ 70,000, այլ թերեւս ատոր կէսն ալ չի կազմեր: Ամբողջ եղածը մասնաւոր ձեռնարկ մըն է. ամէնէն առաջ՝ գաղթականները այնտեղուան թշուառութենէն ազատելու եւ ինքնապահ դարձնելու համար: Եւ այն հողերը որ տրամադրուած են, Սուրիոյ կամ Լիբանանի ժողովուրդէն չէ որ կը խլուին: Արաբական թերթին խծբծանքները առնուազն լրջութեան պակաս կ'ենթադրեն, եթէ արդիւնք չեն թրքական օրերէն մնացած հողազանութեան մը:

Ինչպէս ըսինք, ծրագիրը գործադրութեան մէջ է արդէն, նախաձեռնութեամբ յատուկ յանձնախումբի մը, որուն գլուխը կը գտնուի Տոքթ Նանսէն: Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, հոգատար պետութիւնը եւ տեղական իշխանութիւնները ամէն աջակցութիւն կ'ընծայեն, որպէս զի ժամ առ ժամ լրանան շինութիւնները:

Հայաստանի ներկայ կացութեան առջեւ, երբ անպատսպարանի կը մնան դուռները բանալու բոլոր կոչերը կամ, կ'ենթարկուին անհանդուրժելի սեղմումներու եւ սակարկութեանց, կարելի չէ սովորական աչքով նայիլ այս ձեռնարկին:

Ընդունելի ցանկալի էր որ այս 10-20,000 հայրենակիցներն ալ Հայաստան երթային, միասին տանելով 120,000 սդերլինը եւ իրենց բազուկին ուժը, փոխանակ բոյն հաստատելու եւ արտ վարելու օտար հողի վրայ: Բայց «խորհուրդ մարդկան, կամք՝ Տումինտէրնի»: Եթէ այս հալածականները հին հողերն են քաղքենի-դրամատիրական աշխարհակալութեան, անոնց ներկայ տառապանքն ալ հետեւանք է «պրոլետարական» յեղափոխութեան անունով սարքուած զաւեշտին, նոյնքան խարդախ եւ դիւային: Եղածը եղեր է: Հին աշխարհը սեւցնելու եւ զանազան շռնդալից հաւաստիքներ արդարացնելու համար, Մոսկուա թող բարեհաճի արտօնել որ գոնէ քսան հազար «աշխատաւոր տարագիր»ներ ալ Հայաստան կամ Կովկաս երթան, այս տարուան ընթացքին: Ամէն պարագայի մէջ, այս պիտի մրցակցութենէ մը պիտի շահի հայ գաղթականութիւնը, ծողին կապուելու եւ իր վերջնական կայանը գտնելու համար:

Դառնալով տեղաւորման ծրագրին, կ'ուզէինք որ Սուրիոյ մեր հայրենակիցները հասկնան անոր լրջութիւնը, որպէս զի կարենան օգտուիլ իրապէս:

Ամէն բանէ առաջ, թէ անհատական եւ թէ հաւաքական շէնք կը պահանջէ վերջ տալ խճողուած քաղաքներու մէջ թափառելու սովորութեան, եւ քաշուիլ գիւղերն ու դաշտերը, լեռներու գոգը, արդար վաստակը քաղելով հողէն: Մեծ մասով գիւղացի եւ աշխատաւոր, մեր տարագիր հայրենակիցները գուր բախտ կը փորձեն բազմամբոխ սալայատակներու վրայ, գաղղի-անտեղի խրաշեցնելով բնիկները: Անհաւասիկ պատեհութիւն՝ համեստ բոյն մը հաստատելու: Ինչո՞ւ կծկուիլ վաստակի կայաններու կամ պանդոկներու անկիւնը, անվերջ քաշալի միօրինակ թշուառութիւն մը, բերան ծռել մէկուն միւսին, թէ օտար, երբ կարելի է ինքնապահ դառնալ եւ մարդավարի ապրիլ, ազատ օդի մէջ, հանգիստ և համախումբ:

Ժամանակ է թօթուելու շատ մը ունակութիւններ, որոնք կրնան եւ դիւային: Եղածը եղեր է: Հին աշխարհը սեւցնելու եւ զանազան շռնդալից հաւաստիքներ արդարացնելու համար, Մոսկուա թող բարեհաճի արտօնել որ գոնէ քսան հազար «աշխատաւոր տարագիր»ներ ալ Հայաստան կամ Կովկաս երթան, այս տարուան ընթացքին: Ամէն պարագայի մէջ, այսպիսի մրցակցութենէ մը պիտի շահի հայ գաղթականութիւնը, ծողին կապուելու եւ իր վերջնական կայանը գտնելու համար:

Դառնալով տեղաւորման ծրագրին, կ'ուզէինք որ Սուրիոյ մեր հայրենակիցները հասկնան անոր լրջութիւնը, որպէս զի կարենան օգտուիլ իրապէս:

Ամէն բանէ առաջ, թէ անհատական եւ թէ հաւաքական շէնք կը պահանջէ վերջ տալ խճողուած քաղաքներու մէջ թափառելու սովորութեան, եւ քաշուիլ գիւղերն ու դաշտերը, լեռներու գոգը, արդար վաստակը քաղելով հողէն: Մեծ մասով գիւղացի եւ աշխատաւոր, մեր տարագիր հայրենակիցները գուր բախտ կը փորձեն բազմամբոխ սալայատակներու վրայ, գաղղի-անտեղի խրաշեցնելով բնիկները: Անհաւասիկ պատեհութիւն՝ համեստ բոյն մը հաստատելու: Ինչո՞ւ կծկուիլ վաստակի կայաններու կամ պանդոկներու անկիւնը, անվերջ քաշալի միօրինակ թշուառութիւն մը, բերան ծռել մէկուն միւսին, թէ օտար, երբ կարելի է ինքնապահ դառնալ եւ մարդավարի ապրիլ, ազատ օդի մէջ, հանգիստ և համախումբ:

Ժամանակ է թօթուելու շատ մը ունակութիւններ, որոնք

Շ.

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Սալ տը թէօկրաֆին շատ պզտիկ կուգար կիբակի իրիկուն՝ Ապրիլ 11-24ի համազգային սգահանդէսին բազմութեան համար, որ կը հոսէր ամէն կողմէ, առանց դասակարգի խտրութեան, բացառութեամբ փարիզի հին գաղութի ջոջերուն: Ժամը 9ին, երբ հանդէսը սկսաւ, սրահին մէջ ասեղ ձգելու տեղ չէր մնացած. շատեր ոտքի կը կենային, իսկ բազմաթիւ ուշ մնացողներ կը ստիպուէին ետ դառնալ, ոստիկանները փակած ըլլալով փողոցին դուռը:

Նախագահի պ. Լ. Բաշալեան ներկաները մէկ վայրկեանի լռութիւնով պատուել յիշատակը «մեր բիւրաւոր նահատակներուն, որոնք գոհ գացին մեր ցեղին այն դարեւոր ու անտեղիտալի ձգտումին, որ է՝ ազատ ու անկախ ապրելու իրաւունքին տենչանքը»:

Ամէն տարի աւելի մեծ թիւով հայրենակիցներու մասնակցութիւնը ցոյց կուտայ թէ, ըսաւ, այս ժողովուրդը չի մոռնար իր մեռելները:

Յիշեց մեծ գրագէտ Մօրիս Պառէսի խօսքը թէ «մարդս այն հողին վրայ միայն կընայ ապրիլ, ուր մեռելներ կան»: Եթէ մեր կապը կտրեցինք մեր անցեալին հետ, ոյժզէ ու արեւէ զուրկ տունկի մը պէս ենք որ ընդհուպ խամրելու ու խաթարուելու դատապարտուած է:

«Ջկտրենք բնա՛ւ այն կապը որ մեզ կը միացնէ մեր մեռելներուն, անոնց որոնց ոսկորները կը ցերմկին այսօր անապատներու աբեւներուն տակ: Ծր պիտի գայ որ մենք անոնց համար դամբարաններուն ամէնէն ոյժակերտը պիտի կանգնենք, ու տարուէ տարի պիտի երթանք անոր առջեւ ծաղիկներով ու կանանչներով: Բայց թող մենէ իւրաքանչիւրին սիրտը շիրիմի մը պէս ըլլայ, ուր անոնց յիշատակը մնայ անմոռանալի:»

Փարիզի Ուսանողական միութեան կողմէ խօսեցաւ Շամբարծում Դրիգորեան, որ ըսաւ թէ բոլոր մեծ գաղափարները զոհեր կ'ուզեն. հայ ազգը տուաւ այդ զոհերը եւ թշնամին պարտադրեց ճանչնալ Հայաստանի անկախութիւնը: Հայ ազգը այսօր ցիրուցան, չէ կորսնցուցած իր հաւատքը իր անկախ հայրենիքն ունենալու:

Ջափաիաս Որբերու միութեան կողմէ պ. Հ. Խանէտանեան որբերու յարգանքի խօսքն ըրաւ իրենց զոհուած ծնողներու յիշատակին եւ աւելցուց թէ իրենք պիտի գիտնան արժանի զաւակները ըլլալ անոնց:

Հ. Մ. Ը. միութիւնը նամակով մը իր մասնակցութիւնը կը բերէր օրուան սուգին:

Հայ բժշկական միութեան կողմէ պ. Կ. Բասմաջեան օրհնեց յիշատակը բոլոր զոհերուն, որոնց հոգին, ըսաւ, կը սաւառնի այս սրահին վերեւ:

Ցարդգող Գրական միութեան կողմէ Շ. Նարդունի յայտնեց թէ նահատակ մտաւորականներուն համար առանձին երեկոյթ մը պիտի նուիրեն. իրենք իրբեւ շարունակողը անհետացող գրական սերունդին, իրենց մեծարանքը կ'ընծայեն զոհերուն:

Ռամկավար կուսակցութեան կողմէ պ. Ց. Յակոբեան պատմականը ըրաւ հայութիւնը յարաբերութեանց, մասնաւորաբար 1908ի Օսմ. Սահմանադրութենէն ասդին: Յիշեց 1909ի Ատանայի ջարդը, որ ցոյց տուաւ թէ հակառակ եղբայրութեան քարոզներուն, Թուրքերը դարձեալ ջարդերով կ'ուզէին խօսիլ Հայերուն հետ: 1915ի եղեռնը սկսաւ այն ատեն, երբ Հօփ եւ Վէսթէնէնկ արեւելեան նահանգներու բարեկարգութեան համար ծրագիր կը պատրաստէին եւ Հայերը ոեւէ պատրուակ չէին տուած Թուրքերուն:

Բանախօսը յայտնեց որ յուսահատելու բան չկայ. Սերպիա, Ցունաստան, Պուլկարիա, Ալպանիա, երբ Թրքական լուծէն ազատագրուեցան, քիչ բնակիչ եւ նեղ սահմաններ ունէին. այսօր մեծցած են. Հայաստան հիմա պզտիկ է, սակայն լռիկ եւ համբերատար աշխատութեամբ մենք ալ պիտի ունենանք միացեալ, անկախ եւ ազատ Հայաստան:

Հնչակեան կուսակցութեան կողմէ խօսեցաւ պ. Դաւիթ Քէկ, որ ըսաւ թէ Ապրիլ 11—24ը սուգի օր չէ, այլ ուրախութեան. մեր ազգի մտաւորական ամբոխապետութիւնը իր կոչումի բարձրութեան վրայ մնաց եւ զոհաբերուեցաւ: Թուրքերը իրենց դիւային ծրագիրներով չկրցան արմատախիլ ընել հայ ժողովուրդը, որ այսօր կ'ապրի թէ հայրենիքին եւ թէ արտասահմանի մէջ: կոչ ըրաւ երիտասարդութեան, մասնաւորաբար ուսանողներուն, որ աշխատին լեցնել զոհուած մտաւորականներուն պակասը, դառնալու համար հայ ժողովուրդը առաջնորդող ջահին ու փարոսը:

Վերջին խօսողն էր՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողմէ ընկ. Շաւարշ Միսաքեան, որ յայտնեց թէ ԻԹԻհիատը 1911ին Սելանիկի համագումարին մէջ վճռած էր արդէն բնաջնջել հայ ժողովուրդը, առաջին պատեհութեամբ: Մեծ պատերազմը լաւագոյն առիթը եղաւ այդ ծրագիրը իրագործելու: 1914ի դեկտեմբերէն սկսեալ հայ մտաւորականներուն ցանկը կը կազմէին Թուրքերը եւ չորս ամսուան նախապատրաստութիւններու հետեւանքով էր որ գլուխ ելաւ Ապրիլ 11-24ի դաւադրութիւնը, Պոլսէն մինչեւ Ալնատոլուի յետին գիւղը: Այդ միջոցին ո՛ր եւ է շարժում չէին կատարած Հայերը: Ընկերը միսաքեան կարդաց Պոլսոյ գերման դեսպան վանկենհայմի, կոմս մէնթէրնիխի եւ էրզրումի գերման հիւպատոսին հեռագիրները, որոնք կը հաստատէին թէ Թուրքիա վճռած է ոչնչացնել հայ ժողովուրդը, առանց որ եւ է արդարացուցիչ պատճառի: Ու պատմեց քանի մը զարհուրելի դրուագներ մեծ եղեռնէն, Տրապիզոնի, Տարսոնի, Տիգրանակերտի արհաւիրքներէն մինչեւ ողջ մնացած 60,000 մնացորդներու կոտորածը Տէր Զօրի մէջ:

Պանծացնելով հայ ժողովուրդին աննկուն կորովը, յիշեց Համառ Քաճիպայի մէկ երգը, ուղղուած Աստուծոյ. *«Ամէն բանի մէջ քու կամքդ ըլլայ, Միայն թէ Հայը լուծի տակ չի ըլայ»*: «երբ ժողովուրդ մը վճռեր է ապրիլ ազատ եւ անկախ, երբ կը մնայ ապստամբ բառին ամենալայն առումով, ըմբոստ մտքով եւ սրտով, այդպիսի ապստամբի մը հետ Աստուած անգամ չի կրնար ելլել:»

Հանդէսին երկրորդ մասը կը կազմէր գեղարուեստական բաժինը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերած էին Օրիորդներ՝ Նուարդ Գալփաքեան (դաշնակ), Եղսաբեան (ջութակ), Սիրաքեան (դաշնակ), Պ. Պ. Մարութեան (արտասանութիւն), եւ Յիփին (Թաւ-ջութակ):

Սգաժողովը վերջացաւ ժամը 11ին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիա եւ Սերպիա կը դաշնակցին?

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ վերջերս կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունեցան Եուկօսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ՝ Իտալիոյ կամ Պուլկարիոյ կողմէ յարձակումի մը ենթարկուելու պարագային գործակցելու համար:

Էնկիւրիի իտալական դեսպանը հինգշաբթի օր այս մասին քանի մը ժամ տեւող տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թուրք արտաքին գործավարին հետ, Թուրքեւսերպ բանակցութեանց իսկական նպատակին տեղեկանալու համար: Քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ այս բանակցութիւնները կարծիքի փոխանակութեան սահմանէն դուրս չեն ելած:

Իտալեւսերպ վէճը

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ տակաւին մեծ շահագրգռութիւն կը տիրէ իտալեւսերպ վէճին շուրջ: Անգլ. կառավարութիւնը կը շարունակէ չափաւորութեան խորհուրդներ տալ Իտալիոյ: Ինչ որ նշանակալից է, որ արտաքին նախարարութեան խորհրդական սըր Ուիլըմ Թիրէլ, վերջերս եգիպտոսէն վերադարձին, Հռոմ հանդիպելով տեսակցեցաւ Մուսոլինիի հետ: Հռոմի դեսպան սըր Ռոնըլտ Կրէհըմի թելադրութիւններէն վերջ, սըր Թիրէլի այս միջամտութիւնը կը կարծուի թէ որոշ արդիւնք պիտի տայ:

Իտալիոյ նախկին վարչապետ Նիթթի պելկրատի Վրէմէ թերթին փարիզեան թղթակիցին հետեւեալը յայտարարած է Ալպանիոյ մասին.—

«Իտալիա Ալպանիոյ պէտք ունէր Աւստրեահունգար կայսրութեան օրով, որովհետեւ Իտալիոյ պետական մարդիկը անոր հետ պատերազմի մը հաւանականութիւնը կը նախատեսէին: Արդ, Իտալիա ո՛չ մէկ պատճառ ունի Եուկօսլաւիոյ հետ պատերազմելու եւ խնդիրը բոլորովին փոխուած է: Ալպանիա 27,000 քառակուսի քիլոմեթր մարածութեամբ եւ 800,000 բնակչութեամբ փոքր պետութիւն մըն է եւ գաղթավայր դառնալու յարմար չէ՝ մալարիայի պատճառով:

«Հանքային հարստութեանց մասին կը խօսուի: Ատոնք ծիծաղելի առասպելներ են: Կ'ըսեն նոյնպէս թէ երկու միլիոն Իտալացիներ կրնան հաստատուիլ Ալպանիոյ մէջ. սակայն ասոր համար միլիառներ ծախսել պէտք է: Ատոնք աղետալի սխալներ եւ նախապաշարումներ են, արդիւնք՝ իրերու իրական կացութիւնը չգիտնալուն: Ալպանիոյ մէջ գաղթականութիւն հաստատելու խնդիրը ուսումնասիրելու նպատակով կազմուած մասնագէտներու յանձնաժողովը այս մասին տեղեկագիր մը ներկայացուց, որմէ կ'երեւայ թէ պարզապէս յիմարութիւն պիտի ըլլար Ալպանիոյ մէջ գաղթականութիւն հաստատելու մասին մտածելը: Եթէ Իտալիա Ալպանիա մտնէ, բարեկամութիւն չպիտի գտնէ ո՛չ Ալպանացիներէն, ո՛չ Յոյներէն եւ ո՛չ ալ Եուկօսլաւներէն: Մինչդեռ Եուկօսլաւիոյ բարեկամութիւնը անհրաժեշտ է Իտալիոյ, ապագային շահաբեր գործունէութեան մը համար: Ձեմ կարծեր որ պատերազմ ծագի: Իտալեւսերպ վէճ մը կարելի չէ տեղւոյն վրայ սահմանափակել»:

Չինական Բաքելոնը

Վերջին լուրերու համաձայն, քրիստոնեայ զօրավար Ֆէնկ-Եու-Սիանկ, որ «դաւաճան» Շանկ-Քայ-Շէկի յաղորդեց իբրեւ հրամանատար ազգային-պոլշեւիկ ուժերուն, նմանապէս աչքէ ինկած է: Այս հրամանատարին Հանքէուի ներկայացուցիչը բանտարկուած է, դաւաճանած ըլլալով համայնավարական դատին: Զօրավարը, որ 60,000 զինուոր ունի, համայնավարութեան դէմ յայտարարութիւններ ըրած է:

Միւս կողմէ, հիւսիսի դիկտատորը, Ջանկ-Զօ-Լին, կը հերքէ հարաւցիներու հետ հաշտուելու լուրը եւ կը յայտնէ թէ պիտի շարունակէ իր կռիւը անոնց դէմ, աւելի սաստկութեամբ:

*** *Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը մօտերս օգնական ուժեր պիտի ղրկէ Չինաստան, իբրեւ նախազգուշութիւն:*

Փէքինի մէջ բռնուած պոլշեւիկեան գաղտնի փաստաթուղթերէն մաս մըն ալ բացուեցաւ անցեալ շաբթու: Անգլ. թերթերը կ'ըսեն թէ՝ այդ փաստաթուղթերէն կը հասկցուի որ անգլիական, ամերիկեան եւ ճափոնական դեսպանատուններու կարգ մը սպասաւորները ամսական չորս սդերլին կը ստանային պոլշեւիկներէն, գաղտնի թուղթեր յանձնելու համար:

*** *Չինաստանի ժողովրդային կուսակցութեան, Քուոմինթանկի Եւրոպայի գործադիր կոմիտէն հրատարակութեան տուաւ երկար զեկոյց մը, որ կը յայտնէ թէ կարմիրները, որոնք իրենց խնդրանքով ընդունուած էին կուսակցութեան մէջ, վերջերս արտաքսուեցան իրբեւ Մոսկուայի վարձկանները: Գործադիրը լիովին կ'արդարացնէ Շանկ-Քայ-Շէկի ընթացքը, և կը յայտարարէ թէ ան հաւատարիմ բարեկամը եւ կատակատարն է հանդուցեալ յեղափոխական Սուն-Եաթ-Սէնի, թէ անոր մղած պայքարը պոլշեւիկներուն դէմ՝ համաձայն է Քուոմինթանկի սկզբունքներուն: Ան թոյլ չպիտի տայ որ խորհրդային իշխանութիւն հաստատուի Չինաստանի մէջ, եւ ճիշդ ասոր համար դաւաճան հռչակուեցաւ Գ. Միջազգայինին կողմէ:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՍՏՂԱՅԻՆ ՀԱՐՎԱԾ

Մեր հին ընկերուհին՝ Ազնիւ Տեառնեան, որ ամուսնացած էր Ամերիկա, ուր ունէր ընտանիք եւ զաւակներ, ծանր հիւանդ էր ընկած։ Ամուսինը, որ ինքն ալ ծերացած էր, ամէն ջանք թափած էր կնոջ առողջութեան համար, բայց ապարդիւն։ Ազնիւ Տեառնեան մեռաւ։ Ան ունէր նաեւ քոյր մը՝ Մարիամ Տեառնեան, որ ամուսնացած էր Ամերիկա եւ ապրած էր Ազնիւին հետ։ Մարիամ Տեառնեան ալ մեռաւ։

Ազնիւ Տեառնեան ունէր նաեւ եղբայր մը՝ Գրիգոր Տեառնեան, որ ամուսնացած էր Ամերիկա եւ ապրած էր Ազնիւին հետ։ Գրիգոր Տեառնեան ալ մեռաւ։

Ազնիւ Տեառնե

Մենք արհամարհանք ունինք
Ձեզ հանդէպ։
Ըմբոստ սերունդ մը, հետե-
ւողներու բազմութիւն մը քայլ
կը հետեւի ձեր հետ-
քերուն, ձեր մեծ ու անմահ նը-
պատակին համար։
Ու տարին հեղ մը կանգ
կ'առնէ այդ սերունդը, Ապրիլ
24-ի տխուր այլ սակայն
պատուաւոր օրուան հրահանգիչ հան-
դիսաւորութեան առջեւ, իր յարգանքին
տուրքը բերելու եւ իր պաշտա-
մունքին պատարագը մատուցա-
նելու համար։
Դուք կ'ապրիք արդէն։
Ինչքան երկար ըլլայ տիրա-
պետութիւնը կարմիր սարսափին
պատուիրանը կարմիր սարսափին
եւ. ինչքան աւելի դառն ու ան-
տանելի՝ սպասումը, այնքան ա-
ռաջմամբ պիտի մխնո՞յ ու ճիւղաւորի
ձեր մէջ այն մեծ հաւատքին ու
անմահ գաղափարականին որ ներ-
շնչեց ձեզ եւ որ պիտի ներշնչէ ու
ստեղծէ նոր սերունդը։
Դուք կ'ապրիք ուրեմն։
Պահքեր կան, անապատներէն
պարիւնէն Հալածական այլ ձեր-
պատ, որոնք ձեր յիշատակին
համար կը շնչեն եւ որոնք ձեր
պատկին համար։
Ու տարին հեղ մը կանգ
կ'առնէ այդ սերունդը, Ապրիլ
24-ի տխուր այլ սակայն
պատուաւոր հրահանգիչ հան-
դիսաւորութեան առջեւ, իր յարգանքին
տուրքը բերելու եւ իր պաշտա-
մունքին պատարագը մատուցա-
նելու համար։
Դուք կ'ապրիք արդէն։
Ինչքան երկար ըլլայ տիրա-
պետութիւնը կարմիր սարսափին
պատուիրանը կարմիր սարսափին
եւ. ինչքան աւելի դառն ու ան-
տանելի՝ սպասումը, այնքան ա-
ռաջմամբ պիտի մխնո՞յ ու ճիւղաւորի
ձեր մէջ այն մեծ հաւատքին ու
անմահ գաղափարականին որ ներ-
շնչեց ձեզ եւ որ պիտի ներշնչէ ու
ստեղծէ նոր սերունդը։
Դուք կ'ապրիք ուրեմն։
Պահքեր կան, անապատներէն
պարիւնէն Հալածական այլ ձեր-
պատ, որոնք ձեր յիշատակին
համար կը շնչեն եւ որոնք ձեր
պատկին համար։
Ու տարին հեղ մը կանգ
կ'առնէ այդ սերունդը, Ապրիլ
24-ի տխուր այլ սակայն
պատուաւոր հրահանգիչ հան-
դիսաւորութեան առջեւ, իր յարգանքին
տուրքը բերելու եւ իր պաշտա-
մունքին պատարագը մատուցա-
նելու համար։
Դուք կ'ապրիք արդէն։
Ինչքան երկար ըլլայ տիրա-
պետութիւնը կարմիր սարսափին
պատուիրանը կարմիր սարսափին
եւ. ինչքան աւելի դառն ու ան-
տանելի՝ սպասումը, այնքան ա-
ռաջմամբ պիտի մխնո՞յ ու ճիւղաւորի
ձեր մէջ այն մեծ հաւատքին ու
անմահ գաղափարականին որ ներ-
շնչեց ձեզ եւ որ պիտի ներշնչէ ու
ստեղծէ նոր սերունդը։

Դուք կ'ապրիք ուրեմն։

Ժողովուրդ մը կայ, որ իր
հողին մէջ ձեզի համար յար-
քի լուսող տաճար մը ունի։
Կ'ապրիք դուք, եւ պիտի ապ-
րիք յաւէտ։

Մ. Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԽՄԲ.— Այս գրութիւնները
ացած ենք Ապրիլ 11)24ի թի-
ոյ համար, բայց տեղի անձկու-
եան պատճառով ստիպուե-
ցանք յետաձգել այսօրուան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԱՆՁԵՐԸ.— Հա-
պատանի աշնան ցանքերուն մա-
նին հասած տեղեկութիւններուն
համաձայն, երեւանի եւ էջմիա-
նի շրջանին մէջ ցանքերու վի-
ճակը լաւ է, իսկ մեղրիի մէջ
միջակէն վար։
Յանգեզուրի եւ փամբակ-Լո-
ռիի շրջանին մէջ երեւցած է
ցանքերու արշաւանք մը, վնաս
պատճառելով ցանքերուն։

ՊՈԼՍՈՅ ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի օր գրեցինք Թէ ան-
ցած շաբաթ Պոլսոյ մէջ Պոլշե-
ւիկեան գադտնի ժողով մը տեղի
ունեցած է։ Այս առթիւ Թայմզ
իր Ապրիլ 22ի թիւին մէջ հետեւ-
եալ մանրամասնութիւնները կու-
տայ.—

Թէեւ պոլշեւիկները շատ ու-
շադիր են բացէ ի բաց պրոպա-
գանդա չկատարելու համար
Թուրքիոյ մէջ Թուրքիոյ դէմ,
սակայն անոնք չեն վարանիր
Պոլիսը գործածել իբրեւ խարիսխ
մը՝ Պալքանեան երկիրներու մէջ
իրենց մղելիք պայքարներուն
համար։

Պէօյիւքտէրէի նախկին ռուսա-
կան դեսպանատան մէջ չորս օր
տեւող համաժողով մը տեղի ու-
նեցաւ, նախագահութեամբ Կրու-
մաչ անուն մէկու մը, կարեւոր
մէկ անդամը Գ. Միլազդայինի,
որ վերջերս Պոլիս հասաւ պաշ-
տօնական առաքելութեամբ մը։
Պալքանեան չորս պետութիւն-
ները— Եուկոսլաւիա, Ռումա-
նիա, Պուլկարիա, եւ Յունաս-
տան — ներկայացուցիչ ունէին
այս համաժողովին մէջ. հեռլէն
երկու պատուիրակներուն ա-
նունները կ'ըսեն՝ Նիքոլա Տիմիթրիոս
եւ Անաստասիոս Վասիլոփուլոս։
Գ. Միլազդայինի ուրիշ անդամ-
ներ, որոնք Թուրքիա կ'ապրին
եւ իրենց քաղաքական գործու-
նէութիւնները կը ծածկեն առեւ-
տրական պիտակներու տակ,
նոյնպէս ներկայ եղան համա-
ժողովին, մանաւանդ կոլոշեթայն
ըսուած մէկը, որ Պոլսոյ ամէ-
նէն ազդեցիկ համայնավարներէն
մէկը կը նկատուի։

Ամէն առաջ Վիէննա, յետոյ
Սելանիկ յարմար կեդրոններ
էին Գ. Միլազդայինի պրոպա-
գանդան վարելու համար Պալ-
քաններու մէջ, բայց հիմա կ'ե-
րեւի թէ Պոլիս իրական կեդ-
րոնը դարձած է։ Ասոր համար
կարգ մը պատճառներ կան։
Նախ՝ Պոլսոյ մէջ կան մեծ թի-
ւով Մակեդոնացիներ, որոնցմէ
շատեր կը գործեն Գ. Միլազ-
գայինին հաշուոյն եւ խիստ լաւ
տեղեակ են Պուլկարիոյ, Եուկո-
սլաւիոյ եւ Յունաստանի կացու-
թեան։ Երկրորդ, Պոլիս աքան-
չելի կեդրոն մըն է պալքանեան
չորս երկիրներուն համար, ո-
րոնց հետ յաճախակի եւ արագ
հաղորդակցութիւններ ունի ծո-
վէն ու ցամաքէն։

Երրորդ, կ'ըսուի թէ վիէն-
նայի եւ Սելանիկի մէջ աւստ-
րիական եւ հելլէն ոստիկա-
նութիւնները միջոցներ ձեռք
առած են ամէնէն ակնառուոր
համայնավար գործակալներու
դէմ, որոնք նոր միջավայր կը
փնտռեն իրենց գործունէութեան
համար։

Գ. Միլազդայինի գործակալ-
ները լայնօրէն ղրամ կը ծախ-
սեն, թէեւ ոչ առաջուան չափ
ազատօրէն։ Պաշտօնական սուր-
հանդակներ,— որոնցմէ շատ
կը գառնար, արդէն սկսեր ալ էին
եւ իմ մասնակցութիւնս կը խնդ-
րէին։ Ինծի կը մնար խոնարհիլ եւ
հնազանդիլ։

Ցեղեկագրերուն օրինակները
առնելէ յետոյ, տուն դարձայ
հանդարտ գլխով ուսումնասիրելու։

Ցեղեկագրերէն շատերը կը
գոհանային հաղորդելով այս մար-
գոց տուած սուտ լուրերը. իսկ հր-
դեհներու ծագումին մասին գրե-
թէ բոլորը լուռ էին։ Այս տեղե-
կագրերէն երեքը կուտային ծա-
նօթութիւններ, որոնք ստուգելէ
յետոյ, կրնային քննութեան հիմ
ծառայել։

Առաջինին մէջ սա պարբերու-
թիւնը կար. «Ինքնաշարժերուն
մեկնումէն քառորդ մը յետոյ,
առանց տեսանելի պատճառի մը,
հրդեհ կը ծագէր բամպակի կա-
պոցներու դէզէ մը, որ քարա-
փին վրայ դրուած էր»։

Երկրորդը կը հաստատէր. «Մի-
այն այս մարդիկը որոնք խոտի
ամբարանոցին մօտեցած էին, կր-
նային կրակը ձգած ըլլալ։ Սա-
կայն պահակը, անոնց որ եւ է
կասկածելի մէկ շարժումը չէ նշ-
մարած։ Երբեք 50 մեդրէն աւելի
չեն մօտեցած ամբարանոցին։ Պա-
հակին նայելով, անոնց մեկնելէն
մօտաւորապէս քսան վայրկեան
յետոյ կրակ առած է. անոնք նս-
տած էին ինքնաշարժի մը մէջ,
որուն թէ թիւը եւ թէ նշանը ան-
ծանօթ կը մնան»։

Երրորդին մէջ կարդացի. «Երբ
կրակը մարեցաւ, աւերակներուն
մէջ փնտռտուքի ելանք, բայց
կասկածելի բան մը չգտանք.
սակայն կիսավառ թղթածրարնե-
րէն թիթուի հոտ մը կուգար. մա-
սամբ մրկած մատիտի կտոր մը
որ գետնէն գտանք, նոյն հոտը
կուտար»։

Քիչ մը անդին, տեղեկագիրը
կ'աւելցնէր. «Կասկածելի օրիւէ օ-
տարական չէ տեսնուած տեղին
վրայ. մինակ, ինքնաշարժի մէջ
կամ երկուքով։ Ոչ մէկ անձ ներս
կամ դուրս ելած է։ Ոչ մէկ ինքնա-
շարժ կամ ձի կամ կառք։ Ոչ մէկ
ձայն։ Ոչ մէկ ոտնաձայն»։

Ցեղեկագրերէն մէկուն մէջ կը
կարդանք

Փարիզէն քանի մը չինացի պոլշեւիկներ իրենց կարգին յայտարարութիւն մը հանած են այս զեկոյցին դէմ, յայտնելով թէ իրենք են Քուօմինթանկի իրական ներկայացուցիչները։

Հեզնիւտ դէպի արեւմո՞ւտ

Խորհրդային Միութեան եւ Զուիցերիոյ միջեւ ծագած վէճը հարթուելէ ի վեր, Մոսկուա որոշ ձգտում կը ցուցնէ մօտենալու արեւմուտքի։ Այլեւս կասկած չկայ թէ, պոլշեւիկները նոր հրաւէրի մը կը սպասեն, մասնակցելու համար ելմտական խորհրդաժողովին, որ կազմակերպուած է քաղքենիներու կողմէ։ «Իզվէսթիա» խմբագրականով մը կը հասկցնէ թէ ասկէ առաջ հրաւէր ուղղած ատեն, արեւմտեան պետութիւնները գիտէին որ Խորհրդային Միութիւնը չպիտի կրնայ ժրնեւ երթալ, ո՛ր եւ է ժողովի մասնակցելու համար։ Յետոյ, կ՛ապահովակէ որ Խորհրդային Միութիւնը մասնակցի իբրեւ հաւասարէ հաւասար միւս պետութեանց, որոնք մէկ տարիէ ի վեր պատրաստուած են այդ ժողովին։

Լուրի մը համաձայն, խորհրդային պատուիրակութեան նախագահը պիտի ըլլայ Լիթվինօֆ։

Մուսոլինի կը հալածէ փրան-մասօնները

Հռոմէն կը հեռագրէն թէ Պետութեան ապահովութեան մասնաւոր դատարանը հինգ տարուան աքսորի դատապարտած է իտալական ֆրան-մասօնութեան նախագահ Թորրիկանին։ Այս վճիռէն վերջ, Թորրիկանի ձերբակալուելով հսկողութեան տակ տարուեցաւ տեղ մը, ուր պիտի բնակի այսուհետեւ։ Ուրիշ ֆրան-մասօններ ալ պիտի ձերբակալուին։

Հելլէն ապաներ ձերբակալուած

Աթէնքէն Ապրիլ 24 թուականով կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած են զօրավար մը և գնդապետ մը։ Ուրիշ սպաներու ձերբակալութիւնը հաւանական է։ Ասոնց դէմ եղած ամբաստանութիւնը այն է թէ փորձած են հակառակել անկարգապահութեան դէմ կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն։

Համայնավար յոտեւներ

Ընդհ. Ապահովութեան Տնօրէնութեան հակալրտեսական կազմակերպութեան պաշտօնեաները Ֆրանսայի զանազան քաղաքներէն ստացած են նոր եւ մանրամասն տեղեկագիրներ, որոնք կը հաստատեն ձերբակալուածներուն յանցաւորութիւնը։ Ուրիշ ձերբակալութիւններ ալ կը նախատեսուին։

Քննութիւնները կը հաստատեն թէ լրտեսական կազմակերպութեան ամբողջ հոգին էր համայնավար կուսակցութեան կեդրոնի անդամ եւ փարիզի Թաղապետական ժողովի խորհրդական Քրէմէ։ Այս առթիւ դարձեալ պիտի արծարծուի մեծ գինարանէ մը անհետացած ռազմանիւթերու խնդիրը, որ մեծ աղմուկ հանեց քանի մը ամիս առաջ։

Մարսէյլի ջրանցքին բացումը

Հանրապետութեան նախագահը Կիրակի օր, Մարսէյլի մէջ բացումը կատարեց կայարանի նոր սանդուղին, որ հարիւր աստիճան ունի եւ հսկայ յիշատակարան մըն է միեւնոյն ատեն։ Յետոյ թափորը պտտեցաւ Մարսէյլի փողոցները։ Ժամը 3ին բացաւ Արեւելքի եւ հեռաւոր վայրերու բանակին գոհերուն յիշատակարանը։

Երկուշաբթի օր պաշտօնապէս բացումը կատարեց Ռովի ստորերկրեայ ջրանցքին, որ 81 քիլոմէթր երկայնութիւն եւ 2 մեդր 50 խորութիւն ունի։ Այս ջրանցքը կամ փապուղին արժած է 250 միլիոն ֆրանք։ Շինութեան ձեռնարկուած էր 16 տարի առաջ։ Անոր շնորհիւ Մարսէյլը կը կապուի Հավռի եւ Սթրազպուրկի հետ, գետերու միջոցաւ։

Գործարան մը պայթած Տիթրոյթի մէջ

Տիթրոյթէ (Մ. Նահանգներ) կը հեռագրեն թէ Ապրիլ 23ին գործարան մը պայթելով, 50 հոգի մեռան եւ 100 հոգի վիրաւորուեցան։ Բուռն հով մը կ՛արծարծէր կրակը եւ հարկ եղաւ շրջակայ քաղաքներէն ալ հրշէջներ կանչել, որոնցմէ ոմանք այրեցան բոցերուն մէջ։

Ֆ. Մ. Ը. Մ. — F. C. ROUEN 2-2

Կիրակի օր Ռուանի մէջ Ֆ. Մ. Ը. Մ-ի Առաջին խումբին եւ F. C. Rouenի Առաջին խումբին միջեւ տեղի ունեցած ֆութպոլի մրցումը վերջացաւ 2-2ով։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կիրակի 1 Մայիս կէսօրէ առաջ ժամը 9ին րիւ թափի վէրի սինէմային մէջ։

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ

Մասնակցութեամբ Շ. Ց. Դաշնակցութեան, Ռ. Ա. կուսակցութեան, Մալաթիոյ կրթասիրաց Ընկերութեան եւ Ցարօն-Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան, Մայիս 1ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին սալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ։

ՆԱՀԱՏԱԿ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ցարդագողի յառաջիկայ գրական երեկոն՝ Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի սրահը, նուիրուած է ամբողջովին Ապրիլ 11)24ի նահատակ մտաւորականներու յիշատակին։ Կը նախագահէ Ա. Աիպարոնեան։ Կը խօսին՝ Շ. Զարդարեան, Վ. Կաքաւեան, Շ. Բալուեան եւ Շ. Նարդունի։ Դեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին տիկիններ Ս. Նշանեան Լաս, Օր. Ալիքսանեան, Պ. Նշանեան, Շ. Սարեան, Պ. Գիզմէճեան, եւ Պէշիկթաշլեան եւն։ Նուագ։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՕՐ. ՄԵԼԻՆԷ ՊԻԼԷՋԻՔՃԵԱՆ
եւ
ԸՆԿ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՂԱԶԷՐԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ

24 Ապրիլ 1927 Պուա-ֆօլօմպ

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ժողովը՝ վաղը երեկոյ ժամը 8.30ին։ Դրադարանի սրահին մէջ։

Հ. Յ. Դ. Քանի «կայծակ» խումբի ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրերով։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Սէն Շամօն, Կրթ. Միութիւն Մալաթիոյ.— Ստացանք 70 ֆր.։ Սկսանք դրկել։

Նիս, Յ. Ք.— Ստացանք 35 ֆրանք։

Ավէրօն, Յ. Յ.— Նոյնպէս։

Նիս, Պ. Յ.— Նոյնպէս։

Մեքսիկա, Մ. Հ.— Ստացանք 2 տոլար։

Մարսիլիա, Ե. Մ.— Ստացանք 5 ֆրանք։

Լը փուզէն, Մ. Գ.— Ստացանք 25 ֆրանք։

Մարսէյլ, Գ. Պ.— Ստացանք 35 ֆրանք։

Մարսէյլ, Գործ.— Ստացանք 603 ֆր. 50 սանթիմ։

Թօլինեան, Մ. Ք.— Ստացանք 35 ֆրանք։

Լա Սիոթա, Մ. Ք. — Ստացանք 17 ֆր. 50 սանթիմ։

Տրակինիան Հ. Յ.— Ստացանք 55 ֆրանք։

Ադլ, Թ. Մ.— Ստացանք 50 ֆրանք։

Մարսէյլ, Գ. Շ.— Ստացանք 100 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ալեքսան Աթալաքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Թորգոմ Գազարեեանը, որ 1922ին Պոլսէն Գորֆու մեկնած էր. կը խնդրուի լուր ունեցողներէն տեղեկացնել, Ալեքսան Աթալաքեանի 9, Passage Davy, 9, Paris.

— Կը փնտռուի տիկին Մարգարիտ Մայիլօֆ, միջահասակ, գէր, մազերը կարած, շրթունքի ձախ կողմը սեւ բիծերով, որ 16 Ապրիլ Շաբաթ օր ժամը 4ին հեռացած է իր ամուսնոյն բնակարանէն. հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել, 215, Avenue Gambetta, Paris, Դրիգոր Մայիլօֆի։ Լուր տուողին 100 ֆրանք նուէր։

— Ատանացի Տքթ. Մանկօլեան որ Պօղոս Նուպար փաշայի կողմէ Կիլիկիա ղրկուած էր 1921ին։ Իմացնել՝ L. Yakoubian, 1 New Street, Bishopsgate London.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐ

Քիւրտ իշխանուհիի Լէյլա Պէյթիւնի ցերեկոյթը՝ 30 Ապրիլ Շաբաթ ժամը 4ին, Comédie des Champs-Élysées, 16, Avenue Montaigne.

Ցայտագրին մէջ՝ եգիպտական, պարսկական, քրտական, Էրքէզ, Ֆելլահ եւ այլ արեւելեան պարեր, ինճէ սազի ընկերակցութեամբ։ Կը մասնակցի Պարսից Շահի նախկին նուագածու Թառիստ Աբգար։ Մուտք 35էն 10 ֆրանք։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԷՋԻ
ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։
Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԴՐԱՄ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շահաբեր եւ ապահով գործի մը համար կը փնտռուի ընկեր մը 10—15 հազար ֆրանք դրամագլուխով։

Գրել՝ A. K.
Café au Muguet, 5 Place Clichy, Paris.

Օ. ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻ
ՄԱՇԱՑՈՒ ՍԷՐԸ
(Ճնցող պատմուածք
գնչուներու կեանքէն)
ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ L. Mozian, 18, Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont (Seine) France.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ՄԱՒՈՒԻ

Թելեֆիս գործակալ Գ. Թէրզեանի ՖՐԱՆՏՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ 15 բիս տէ Տօմինիքէն

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ժէռսէ ճագուստի կարուիճներ նպաստաւոր գինի։

Դիմել՝ H. ANDONIANի
188, Avenue Jean Jaurès, Paris, Métro Jaurès.

ՏԱՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾ ՓՆՏՈՂՆԵՐՈՒՆ

5 եւ 6րդ Arr. մէջ բնակող հայ կարուճիները կրնան տեւականօրէն գործ գտնել, խիստ լաւ վճարում. դիմել՝ Havassianի 3, Rue Thouin, Paris (5e)։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տքթ. Արշակ Պօղոսեանի նոր հասցէն՝ 10, Avenu de Ceinture Enghien-les-Bains.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՉՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի 11—1 եւ 4—7։ Կիրակի եւ տօնի օրերը միայն կէս օր, եւ ժամադրութեամբ։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առանձնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՈՒԽՏ ԵՒ ԵՐՇԻԿ

Աբեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէն եւ նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գիներով պիտի գտնէք։

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ԱՄԷՆՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԾԱՆՕԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ԳՐ. ՃՕԼՕԼԵԱՆԻ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ **PHOTO ARAX**

9 RUE PAPILLON, PARIS IX

Square Montholon դիմաց Rue Lafayetteի կից

Métro : Cadet կամ Poissonnière

Բաց է ամէն օր ամբողջ օրը։ Գեղարուեստական ճաշակով պատրաստուած անձերի աշխատութիւններ։ Ինքնութեան խնամուած լուսանկարներ յանձնելի ամենակարճ ժամանակի մէջ։

ԳԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԿԱԿԱՐԱՆ

25 Ապրիլ 1927

ԳՐԱՄՆԵՐ		Տ.
Սթերլին,	L. St.	124 02
Տոլար,	Dollar	25 03
Մարք (ոսկի) 100 Mark		603 25
Թրքական Ոգի.	L. Trq.	13 90
Թրք. ոսկի	» or	113 —
Մէճիտիէ	Médjidié	8 —
Լէվա 100 հատ	Léva	18 25
Տրախմի	» Drachme	34 —
Լիր	» » Lire	132 —
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	71 —
Ջուից.	» Frc. Suisse	490 —
Լէյ 100 հատ	Ley	16 —
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	92 —

ԱՐԺԵԹՈՒՊԱԿ

Եգ. Քր. Ֆունտէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3100 —
»	II »	1950 —
»	III »	1500 —
Ռումիի երկաթ.	Lots turcs	165 —

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԴԱՒԵՐ ԵՒ ԴԱՏԵՐ

ԳԼՈՒԽԸ ԲԵՐՈՂԻՆ...

Դեկտ. 2ի սարսափելի տեսիլքէն ի վեր, Խէն չէր կրնար առանձին մնալ այն սենեակին մէջ, ուր արիւնոտ երեւոյթը իր հանգիստը վրդովեր էր։ Միշտ իր աչքին առջեւ կուգար առանց քթի կարմիր գլուխը, որ կարծես գժոխային ծիծաղ մը կ'արձակէր. դէմքը կը ծածկէր իր ձեռքերով եւ քովի սենեակը կ'անցնէր յուսալով փրկուիլ այդ ողբերգական յաճախանքէն։

Իր փախուստը դինքը տարաւ իր ամուսնին սենեակի դրան առջեւ, որ բաց էր։

Ամէն բարձր ձայնով թերթ մը կը կարդար։

Խէն մտիկ ըրաւ։

Թերթին ընթերցումէն կը հասկցուէր թէ՝ ծրարը որուն մէջ դրած էին Յօյն փախստականին դիակը, տեղափոխութիւն մը կրած էր։

Փթոլէմայիսի մարմինը կտոր կտոր ընելէ յետոյ, Ամէմ գայն երկու անջատ ծրարներու մէջ դրած, սեւամորթ ծառային՝ Խամիի օգնութեամբ, գացած էր ամայի փողոցի մը անկիւնը նետելու։

Ծրարներէն մէկը ձգած էր Ֆօպուռ Սէն-Ժընիի կողմերը, լաւ կը յիշէր, որմէ յետոյ, թեթեւ սիրտով, մտած էր գինետուն մը, ծարաւը անցընելու։

Ու հիմա, կը զարմանար թէ ծրարը ինչպէս կը գտնուէր Փլաթոլիէ փողոցի պարապ հողին վրայ, որուն անունը անգամ չէր լսած մինչեւ այն տեղը։

Խղճմտանքը որ կը հասկցուէր թերթին ընթերցումէն, հետեւեալն էր։

Ֆրանսացի դատարկապորտ մը, ծրարը գտած էր ու կարծելով որ արժէքաւոր առարկաներ կը պարունակէ, գաղտագողի վերցուցած եւ իր սիրուհիին տունը տարած էր։

Սիրուհին կը բնակէր այն փողոցին մէջ, որուն կից հողին վրայէն գտնուեր էր արիւնոտ ծրարը։ Հետաքրքիր կինը աճապարեր էր բանալ գայն, ժամ առաջ տեսնելու համար անոր պարունակութիւնը։ Բայց, երբ արիւնոտ գլուխը, կարուած բազուկներ եւ սրունքներ գուրս թափեր էին, սարսափահար մահճակալին տակ ապաստաններ էր։

Բայց պէտք էր ծրարը անհետացնել։ Ֆրանսացին որ գայն փողոցէն գտեր եւ իր սիրուհիին տունը տարեր էր, արժէքաւոր գողնի մը ենթադրութիւնով, չէր կրնար ոստիկանութեան դիմել եւ իր անմեղութիւնը հաստատել որեւէ միջոցով, ինքն էր որ ուղղակի կասկածի տակ պիտի իյնար։ Այս հաւանականութեան առջեւ, մարդը լաւագոյն նկատեր էր, ծրարը կապել ու գայն ամայի անկիւն մը նետել։

Անկէ ալ ըրեր էր։

Բայց ոստիկանութիւնը թաղեցիները հարցաքննութեան ենթարկելով, հասկցեր էր որ նախորդ գիշեր, միայն նոյն մարդը տեսնուեր էր, ձեռքը ծրար մը բռնած ամայի հողին մօտերը, ու գայն ձերբակալեր էր։

Ասիկա էր պատճառը որ Փթոլէմայիսի մարմնին կտորները կը գտնուէին Փլաթոլիէ փողոցը։

Երբ Ամէմ ընթերցումը աւարտեց, թերթը ձգեց ձեռքէն ու ըսաւ.

— Գաղտնիքը վերջապէս լուսաբանուած է. կտոր կտոր ջարդուած մէկ մարդ միայն կայ, այն ալ Զաքարիա Փթոլէմայիսն է։

Սուր ճիչ մը գայն ընդմիջեց.

Դուռը կռնակի վրայ բացուեցաւ, Խէն՝ պատժող հրեշտակի պէս իր գեղեցկութեան մէջ եղեռնական, երեւցաւ.

— Մարդասպա՜ն, մարդասպա՜ն, պոռաց։

Եօնուս իր կնոջը վրայ նետուեցաւ, եւ դաշոյն մը բարձրացնելով անոր երեսին շշնչաց.

— Լռէ՛, թշուառական, եթէ ոչ դուն ալ նոյն բախտին կ'ենթարկուիս։

Խէն գայն գիտեց. տեսաւ որ սարսափելի էր ան, պատրաստ ոճիրի. եւ ծունկի եկաւ, ու հեծկլտուն, պաղատագին հռնդիւնով մը, շնորհ մը խնդրելու պէս մրմնջեց.

— Երթալ կ'ուզեմ... կը վախնամ .. մարդու բան չեմ ըսեր...

— Այո, պատասխանեց Եօնուս պկլ, յանկարծ կակղած, ոչ փոխելու պէտք ունինք, այլ ամէն օրը գէշ կը հոտի։ Նորէն նորին գերի թրքուհին պիտի դառնաս...։ Երեսդ պիտի ծածկեն գեղեցկութիւնդ ալ մարդ չպիտի սպաննէ այլեւս...

Թարգմանեց՝
ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆ

Վ. Ե Մ Ջ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻԻ
ՄԱՇԱՑՈՒ ՍԷՐԸ

(Ճնցող պատմուածք
գնչուներու կեանքէն)

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ L. Mozian, 18, Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont (Seine) France.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ՄԱՒՈՒԻ

Թելեֆիս գործակալ Գ. Թէրզեանի ՖՐԱՆՏՕ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ 15 բիս տէ Տօմինիքէն

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 321

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 ֆ. 70 ֆ. 140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ » »
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 ամ. 10 ամ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ԱՊՐԻԼ
1927
27 AVRIL 1927

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՃԱԿԱՏ ԿԸ ՅԱՐԴԱՐԵՆ

Հեռգհետէ ձեւ ու մարմին կ'առնէ միջազգային նոր ճակատ մը, մասնակցութեամբ Թուրքիոյ, Ռուսիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ:

Այն օրէն ի վեր որ Իտալիա շեշտեց իր ազդեցութիւնը Պալքաններու մէջ, իր թեւարկութեան տակ առնելով Ալպանիան, Պելկրատ սկսաւ ելք փնտռել, վտանգաւոր մեկուսացումէն ազատելու համար:

Յոյս չկար Յունաստանէն եւ Ռումանիայէն, որոնք ակնհայ կապեր ունին Հռոմի հետ: Պահ մը մոռցաւ իր մահացու տեսլութիւնը Պուլկարներուն դէմ, եւ մերձեցման փորձեր կատարեց: Բայց, կը թուի թէ Սոֆիան ալ իր քունէն տուած է Մուսոլինիի քաղաքականութեան: Հունգարիան չէր կրնար ապաւէն մը դառնալ, յայտնապէս համակիր ըլլալով Իտալիոյ վարչաձեւին եւ տրամադիր՝ նոր խառնակութենէ մը իր բախտը ստանալու: Ֆրանսան զօրաւոր պաշտպան մըն է, բայց շատ հեռու. ճիշտ ինչպէս Նափոլէոնի Ֆրանսան, Լեհաստանի համար:

կը մնան, ուրեմն՝ իրարու մօտաւոր հարեւաններ, Ռուսիան եւ Թուրքիան:

Պալքանեան պետութիւններուն մէջ, Եուկոսլաւիան (նախկին Սերպիա) ալ պակաս թշնամի չէ պոլշեւիկներուն, որքան Ռումանիան, Պուլկարիան եւ Յունաստանը: Շատ մը տեսակէտներով, անոնցմէ ալ առաջ անցած էր, նոյն իսկ պարզ ընկերվարականները հալածելու համար: Հիմա որ վտանգը կանխած է իր գլխուն, չի վարանիր մօտաւոր պատուիրակ մը ղրկել Մոսկուա, եւ ճար մը փնտռել: Չէ՞ որ երէկ ալ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կամ Թուրքիոյ դէմ գործելու համար, աչքերը յառած էին ցարական Ռուսիան: Այսօր չկայ Աւստրիա-Հունգարիան. բայց կայ նոր ուժ մը, ֆաշիստ Իտալիան, որ ճիշտ նոյն դերը կը կատարէ, աւելի խիզախ:

Միւս կողմէ, Ռուսիան կայ եւ կը մնայ, բայց ոչ այն՝ որ Բալքան պատերազմ կը հրատարակէր Թուրքիոյ դէմ, սլաւ քրիստոնեաները գերութենէ ազատելո՛ւ համար. այլ բոլորովին ուրիշ պետութիւն մը, որուն արեւելեան քաղաքականութեան առանցքն է Թուրքիան, անոր պաշտպանութիւնն ու զօրացումը:

Ահա թէ ինչո՛ւ, Պելկրատի կառավարութիւնը մէկ թեւը երկարած է Մոսկուա, միւսը՝ Էնկիւրի: Աւելի ճիշտ, Մոսկուայի ցրտմով է որ կը բանակցի Մ. Քէմալի հետ, նոր ճակատ յարմարելու համար:

Վերջին լուրերու համաձայն, այս ձեռնարկները բաւական առաջ գացած են արդէն, շնորհիւ Պելկրատէն Մոսկուա, Մոսկուայէն Էնկիւրի կատարուած երթեւեկին: Լոնտոնի թերթերը նոյն իսկ Թուրքեւսերպ զինուորական դաշինքի մը խօսքը կընեն:

Բնական է այս ելքը: Լուրը կրնայ կանխահաս ըլլալ, բայց ոչ բոլորովին սխալ, եթէ նոյն իսկ հերքուի:

Եուկոսլաւիոյ չափ մտահոգ է Թուրքիան, որովհետեւ, Իտալիոյ դիրքը ոչ միայն սպառնական է, այլ եւ կրնայ իր ետեւէն քաշել Պուլկարիան: Այդ պարագային, զինակից Եուկոսլաւիա մը կրնայ թանկագին աջակից դառնալ իրեն, չլատելով Պուլկարիոյ շարժումները:

Պելկրատ, որ այնքան չկամութիւն կը ցուցնէր իր հողին վրայ ապրած Իսլամներու հանդէպ, նոյն իսկ արտագաղթի ձեւով զանոնք, վերջերս յանկարծ փոխեց իր քաղաքականութիւնը: Անցեալ տարի պայման դրած էր որ Թրքահպատակները միանէին ամիսէն աւելի չմնան իր երկրին մէջ: Թուրքիան ալ, փոխադարձաբար, նոյն կանոնը հաստատեց Սերպիոյ հպատակներուն համար: Այժմ ընդունած է այդ սահմանափակումը: Միւս կողմէ, բանակցութիւններ կը կատարուին, Եուկոսլաւիոյ մէջ գտնուած Թրքական կալուածները վերադարձնելու համար: Վերջապէս, ճիշտ այս միջոցին կը փութացնեն առեւտրական եւ հիւպատոսական պայմանագիրներու բանակցութիւնները, որոնք բախտին ձգուած էին:

Այս բոլորը սահմանուած են գետինը հարթելու եւ ինքնապաշտպանութեան թումբեր հաստատելու:

Աչելորդ պիտի ըլլար բացատրել թէ՝ ոչ Եուկոսլաւիա, ոչ Թուրքիա, ոչ ալ Խորհրդային Միութիւնը ի վիճակի են յարձակողական պատերազմի մը ձեռնարկելու: Վերջին երկուքը միշտ կը ձգտին խառնակութիւններ ստեղծել իրենցմէ բաժնուած հողերու մէջ: Մոսկուա աշխարհը պիտի բռնկցնէ, եթէ ներքին գայլ էնկիւրի՝ անգործ չի կրնար մինչեւ անգամ իր նահանգապետ զինակիցին հողերուն վրայ: Բայց այդ գործերէն մինչեւ յարձակողական պատերազմը, լեռ ու ձոր կայ, եւ կրնայ իրենց քանդել, ուրիշներուն այգին հասնելէ առաջ:

Ինչպէս որ, ըսինք արդէն, Պելկրատ-Մոսկուա-Էնկիւրի ճամբուն աւելի շատ պաշտպանողական է. քան յարձակողական: Ինչպէս՝ անխուսափելի վտանգին, անոնք վիժեցնել կ'ուզեն Իտալական յաւակնութիւնները, որոնք սահման չեն ճանչնար:

Այս տեսակէտէն, ուշագրաւ է թուրք մամուլի լեզուն: Արդարեւ տեղը չէ որ կիսապաշտօնական «Միլլիյէթ» կը գրէ. «Չենք ծածկեր թէ մեր քաղաքական ապահովութեան դէմ կը գտնենք պալքանեան ո՛ր եւ է դասաւորում, ուր մենք չկանք որ կը կատարուի առանց մեր գիտութեան»: Վերջերս Անկարայի պաղութիւն մը կը նշմարուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ: Լեզուի՝ տակ խօսքեր կան որ պատահարար կ'արտասուին թերթերու կողմէ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՈՒ ԱՅՍ ՀԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ «Ազդարար»ը (21 ապրիլ), արտատպելով այն լուրը որուն համաձայն հաշուեյարդարի կ'ենթարկուին Շօկերը խորհրդային միութեան մէջ, դիտել կուտայ.

— «Եթէ Թիֆլիսի կամ Մոսկուայի Շօկերը պէտք է գոցուին իբրեւ անպտուղ մարմիններ, առաւել եւս փակուելու արժանի են արտասահմանի ճիւղերը, որոնք ոչ միայն փող չեն բերեր, այլ եւ անյուր չարիքներ կը հասցնեն ժողովուրդին, եղբայրը եղբօր դէմ հանելով, արիւն թափել տալով եւ վերջապէս օտարներու կասկածանքը հրաւիրելով արդէն իսկ խորթ նկատուած ազգակիցներու վրայ: Եթէ իսկապէս հանրային շահն է միայն որ նկատի կ'առնուի, այն ատեն պէտք էր բոլորովին հակառակ որոշում տալ: Այսպիսով արտասահմանը պիտի ազատէր անտանելի փորձանքէ մը, իսկ Ռուսիոյ խորհրդը ինկած հայերը միջոց պիտի ունենային գոնէ չմոռնալու իրենց լեզուն: Մուրճ-Մանգաղ, օրկան Հիւսիսային Կովկասի եւ Տօնի գործադիր կոմիտէին, Ապրիլ 3ի թիւով դառնօրէն կը գանգատի այն «աղաղակող անտարբերութեան»ն, որուն մատնուած է այդ շրջանի հայութիւնը: Մէջ բերենք քանի մը յատկանշական հատուածներ.

«Ռոստովում եւ Նոր-Նախիջեւանում ունենք կոմունիստ ընկերների մի պատկառելի խումբ, բայց այդ ընկերների մի խոշոր մասը իրեն միանգամայն հեռու է պահում հայ բանուորների եւ մանր արհեստաւորների մէջ հանրային աշխատանք կատարելուց: Օր ցերեկով ճրագով մանը դալիս հայերէն լեզուով գեկուցանողները ճարելու համար, սակայն ապարդիւն... Հրապարակում զգացւում է հայ աշխատաւորի կատարեալ սով»:

Պարզ հայերէնով, այս խօսքերը կը նշանակեն թէ այդ շրջանի տասնեակ հազարաւոր հայութիւնը զուրկ է ազգային կրթութենէ ու շունչէ, եւ դատապարտուած այլասերման: Փոխանակ պատուիրակութիւն մը ամբողջ մէկ տարի Եւրոպա եւ Ամերիկա պտտցնելու եւ 18,000 տոլար ծախսելու, աւելի լաւ չէ՞ր այդ դրամին մէկ տասնորդը յատկացնել հայ գիրի եւ խօսքի տարածման, Հիւսիսային Կովկասի անտէր հայութեան մէջ:»

«ԶԳԱՅՈՒՆ» ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» թերթը, նորէն անդրադառնալով թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան, կը գրէ.

«Ամէնէն առաջ որոշ է մեր արտաքին քաղաքականութիւնը: Կ'ուզենք որ ապահով եւ տեւական խաղաղութիւն մը տիրէ ինչպէս աշխարհի, նոյնպէս եւ մեր երկրին մէջ: Եւ ասոր համար չենք սպասեր որ միջազգային բարդութիւններ ծագին, որովհետեւ մեր երջանկութիւնը ուրիշներու դժբախտութեան մէջ փնտռելու աստիճան եսասէր չենք:

Գոհունակութեամբ կը դիտենք դանազան ազգերու մերձեցման փորձերը, պայմանաւ որ անոնք մեր դէմ ուղղուած չըլլան: Մասնաւորապէս շատ զգայուն ենք պալքանեան մեր քաղաքականութեան մէջ: Չենք ծածկեր թէ մեր քաղաքական ապահովութեան դէմ կը գտնենք պալքանեան ամէն դասաւորում, որուն մէջ մենք չկանք, կամ որ կը կատարուի առանց մեր գիտութեան:

Շատ լաւ տեղեակ ենք Ազգերու Դաշնակցութեան ուժին եւ մանաւանդ իրաւասութեան աստիճանին. մենք պէտք եղածը կ'ընենք մեր ինքնապաշտպանութեան համար:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵԻՄԵՐՊ ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

Երեք սերտ զօրավարներ Էնկիւրիի մէջ

«Թայմզ»ի Սոֆիայի թղթակիցը կը հեռագրէ հետեւեալը.—

Պուլկարիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց կը տրուի այն լուրին շուրջ, որուն համաձայն Եուկոսլաւիա եւ Թուրքիա իտալական քաղաքականութեան պատճառած ընդհանուր մտահոգութեան հետեւանքով բանակցութիւններու սկսած են:

Կ'ըսուի թէ այս բանակցութեանց նպատակն է կնքել Թուրք եւ սերպ համաձայնութիւն մը, որուն ուժ պիտի տայ զինուորական դաշինք մը:

Այս զինուորական դաշինքին վիճաբանութիւնները վարելու համար Էնկիւրի գացին եուկոսլաւ երեք զօրավարներ, որոնց մէկն է արքայական պահակախումբի հրամանատարը, որ Ալեքսանդր Թագաւորի վստահութիւնը կը վայելէ եւ ասկէ զատ զինուորական «Ճերմակ Զեոքի Դաշնակցութեան» նախագահն է:

Այս լուրին շատ կարեւորութիւն կը տրուի մանաւանդ անոր համար, որ մինչ Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ յարաբերութիւնները բարւոքած են, միւս կողմէ Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները շատ զէշցած են: Արտաքին նախարար Պուրօֆ չկրցաւ մեծ յաջողութիւն ձեռք ձգել Թուրք Հանրապետութեան հետ իր յարաբերութեանց մէջ. մասնաւորաբար զէշ արդիւնք տուաւ Էնկիւրի ղրկուելիք ներկայացուցչին երկար ատեն ուշացումը: Բաց աստի, դեսպան նշանակեց Սիմէոն Բատէֆը, որ Պալքանեան պատերազմի նախօրեակին երեսփոխան էր Օսմանեան Խորհրդարանին մէջ, եւ որ մեծ համակրանք չի վայելեր Թուրք իշխանութեանց մօտ՝ Ժէօն-Թիւրքերու հետ իր յարաբերութեանց պատճառով — որովհետեւ քէմալականները իրենց ամէնէն զէշ թշնամին կը նկատեն զանոնք: Էնկիւրիի կառավարութիւնը որոշած է Ուաշինկթըն փոխադրել Սոֆիայի արդի Թուրք դեսպան Ըրզովանպէյօղլու Խուսրէվ պէյը, որ մօտիկ բարեկամն է Մուսթաֆա Քէմալ եւ Ըսմէթ փաշաներու:

Թուրֆեւռուս քարեկամութիւնը

Աֆղանիստանի եւ Ռուսիոյ միջեւ կնքուած ապահովութեան դաշինքին վաւերացման մասին խօսելով, *Իզվէսթիա* կը գրէ.

«Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ կնքուած բարեկամութեան դաշինքէն յետոյ կնքուած այս դաշնագիրը Արեւելքի մէջ սովէթներուն դիրքը անգամ մը եւս ամրացուցած է: Ասիկա այնպիսի ուժ մըն է, որ ոչ մէկ հակառակ ուժի կողմէ կրնայ քանդուիլ: 1907ի անգլեռուս դաշինքին գլխովին հակառակ ըլլալով, Ռուսիա ներկայ դաշինքով ճանչցած է Աֆղանիստանի կատարեալ անկախութիւնը:

«Անգլիացի պետական անձնաւորութիւնները Աֆղանիստանի մասին խօսելով, կ'ըսեն թէ աֆղան կառավարութեան ընթացքը լուրջ վտանգ մը կը ներկայացնէ կեդրոնական Եւրոպայի եւ Հնդկաստանի համար. իրականին մէջ սակայն, այս ճառերը կարտասանուին, պարզապէս ծածկելու համար այն զինուորական պատրաստութիւնները զորս Անգլիա տենդագին կերպով կը կատարէ Աֆղանիստանի սահմանին վրայ:

Միւս կողմէ պ. րիքով հետեւեալ ճառը խօսած է համայնավար հաւաքոյթին մէջ.

«Սովէթներուն տուած իր ծանուցագրով, Անգլիա ուզեց միացեալ ճակատ մը կազմել Ռուսիոյ դէմ: Անգլիական ծանուցագիրը ազդեց Իտալիոյ վրայ, որ իսկոյն վաւերացուց Պեսարապիոյ դաշնագիրը: Մինչդեռ առանց Ռուսիոյ հաւանութեան կնքուած ոեւէ դաշինք կարեւորութիւն չունի Մոսկուայի համար:

«Գալով Թուրքեռուս յարաբերութիւններուն, անոնք ա՛լ աւելի ամրացած եւ զօրացած են: Մոսկուայի դաշնագիրը, Փարիզի դաշինքը, եւ վերջին առեւտրական դաշնագիրը մեծապէս զարգացուցած են երկու երկիրներու քաղաքական եւ տնտեսական յարաբերութիւնները: Ներկայիս բանակցութիւններ կը կատարենք նաեւ Պարսկաստանի հետ, որու դեսպանը Ալի Քապուլի խան Մոսկուա հասած է արդէն: Ցոյս ունինք որ այս դաշինքը ա՛լ աւելի պիտի ամրապնդէ երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւնները:»

Համայնավար լրտեսներու խնդիրը

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Փէյր արձակուրդի մէջ ըլլալով, համայնավար լրտեսներու խնդրին քննութիւնը ընդհատուած էր: Միւս կողմէ Ընդհ. Ապահովութեան գաղտնի ոստիկանները կրցած են գտնել թագապետական խորհրդական եւ համայնավար վարիչ Քրէմէի թաքստոցը, սակայն չեն կրնար գինքը ձերբակալել, որովհետեւ իր ապաստանած տեղը օտար դեսպանատուն մըն է, որ արտահողային մենաշնորհներ կը վայելէ եւ անձեռնմխելի է: Տեղական թերթերը կը պահանջեն, որ վերջ տրուի այս կացութեան եւ յանցաւորը ձերբակալուի:

«Իւմանիթէ» կը հերքէ թէ Քրէմէ խորհրդային դեսպանատունը ապաստանած է եւ ասպարէզ կը կարդայ գաղտնի ոստիկանութեան՝ գտնելու գայն, եթէ կրնայ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ԵՐԱԺԻՇՏ ԿԱՐԱ ՄՈՒՐԶԱՅԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Թրիստաֆոր Մակարեվիչ կարա Մուրզա այն հայ երաժշտագէտն է, որ առաջին անգամ խումբ կազմած է քառաձայն երգեր երգելու համար: Իր մահուան 25ամեակին առթիւ, *Մարտակոչէն* կը քաղենք կենսագրական հետեւեալ նօթերը.—

Կարա-Մուրզա ծնած է 1853ին, կարասու-բազար քաղաքը: Ա-ւարտած է քաղաքին երկդասեան դպրոցը, յետոյ աշակերտած է երաժշտագէտ Ստեփաննոս Մուրզայեանի:

1882ին կարա-Մուրզա կ'երթայ կովկաս, կազմակերպելու համար խմբական երգեցողութիւնը եւ քառաձայն երգը: երկար դեգերումներէ յետոյ, կը կազմէ փոքրիկ խումբ մը, 15 հոգինոց, որուն կը մասնակցէին երգիչներ՝ Շահլամեան, վարդիկեան եւ Ամիրջան: Այս փոքրիկ խումբով, առաջին անգամ հանդէս կուգայ Արծրունի Թատրոնին մէջ:

Խումբը մեծ տպաւորութիւն կը գործէ: երիտասարդութիւնը աղմկալից ցոյցերով համակրանք կը յայտնէ երաժիշտին: Այս յաջողութենէն ոգեւորուած, կարա-Մուրզա կուտայ երկու համերգներ եւս, մասնակցութեամբ բաշինջաղեանի, որ յայտագիրին վրայ կ'աւելցնէր երկու կենդանի պատկերներ:

ցետոյ, կարա-Մուրզա կ'անցնի Բագու, ուր քառաձայն երգը կը գտնէ մեծ յաջողութիւն: ցեղին երիտասարդ մտաւորականութիւնը միանալով, կը կազմուի 40 հոգինոց խումբ մը, որ հանդէս կուգայ 1886ին, Մարդասիրական ընկերութեան դահլիճին մէջ: Այս խումբով կարա-Մուրզա կ'անցնի Աստրախան:

1887ին կը մեկնի Պոլիս, ուր կը ծանօթանայ Թրքահայ երգին: վերադարձին, կովկաս կը տանի 60 ժողովրդական հէհէներ եւ ուրիշ շարք մը նոր երգեր: Անմիջապէս կը կազմակերպէ 150 հոգինոց խումբ մը եւ Բագուի մէջ կուտայ մեծ համերգ մը:

Այսպէս, երաժիշտ-գործիչը, 17 տարուան մէջ, կը կազմակերպէ 90 խումբ, կուտայ 248 համերգ, եւ կը մարզէ 6000 հոգի: Մշակած է մօտ 320 երգ, եւ ինքնագրութիւն՝ 67 մօտիվներ:

Գէորգեան ճեմարանին մէջ, իբրեւ երաժշտագէտ-ուսուցիչ, կը պատրաստէ բազմաթիւ երաժիշտ ուսուցիչներ:

ժամանակակից հոգեւոր-պաշտօնական տարրերը վատ պայքար մը մղած են երաժշտագէտին դէմ, որ կ'ուզէր տարածել քառաձայն երգը, ինչ որ մեղք կը նշանակէր այն օրերուն: վերջին տարիները մնաց Թիֆլիսի Առեւտրական դպրոցին մէջ, իբրեւ երաժիշտ-ուսուցիչ: Սակայն Թափառումներէն եւ ծանր աշխատանքներէն յոգնած, աչքերու տկարութեան մատնուած, հետզհետէ ուժաքամ, վերջապէս կը մեռնի 1902 փետր. 27ին, 49 տարեկանին:

ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ եւ Թուրքիա առեւտրական դաշնագիր մը կնքեցին՝ ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի սկզբունքին հիման վրայ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ անգլ. դեսպան Սըր Ջօրճ Քլարք, որ վերջերս արձակուրդով Անգլիա գացած էր, Պոլիս վերադառնալով Էնկիւրի անցած է, կարճ այցելութեան մը համար:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախագահը Մարսիլիայէն փարիզ վերադարձաւ:

ՍՈՍԻԱԼԻՍՏ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՎԱՂՎԱ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՄՍԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ, ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԵԼ Է 1923 Թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1-ԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

ՀԵՌԱԽՈՍ 2-50-70

ՀԱՍՑԵ ՏՐՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ, ԲԱՑԻ ԿԻՐԱԿԻ ԵՎ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏՈՆԵՐԻ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՍՑԵԻ ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊԵԿ

ԱՄՍԱԿԱՆ ԳԻՆԸ 15 ՌՈՒԲԼԻ

ՀԱՍՑԵԻ ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒԲԼԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՈՒ ՋՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ՀԱՄԱՐ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԿԱՐԳԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության հողային ֆոնդի համար հողամասերի վաճառքի կարգի մասին Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1923 թ. հունվարի 1-ի որոշումը

Հայկական Սովետական Հանրապետության հողային ֆոնդի համար հողամասերի վաճառքի կարգի մասին Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1923 թ. հունվարի 1-ի որոշումը

Հայկական Սովետական Հանրապետության հողային ֆոնդի համար հողամասերի վաճառքի կարգի մասին Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1923 թ. հունվարի 1-ի որոշումը

Հայկական Սովետական Հանրապետության հողային ֆոնդի համար հողամասերի վաճառքի կարգի մասին Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1923 թ. հունվարի 1-ի որոշումը

Հայկական Սովետական Հանրապետության հողային ֆոնդի համար հողամասերի վաճառքի կարգի մասին Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1923 թ. հունվարի 1-ի որոշումը

Պէտք է որ մտածէք նաեւ ապահովագրութեան մասին:

Գէորգեան Աւետիք (Ալաշկերտի).— Բանուորական եւ արհեստաքերական զարգացման կազմակերպութիւնները հետ կապ ունի բնակչութեան հարցը: Ալլահվէրտի մէջ այս հարցը շատ սուր է: Բանուորները 6—7 վերստ կը կտրեն գիւղէն գործատեղը հասնելու համար, այսպէս կորսնցնելով ժամանակին եւ ժամերով աշխատիլ:

Բժշկական օգնութեան գործը, նոյնպէս, լաւ չէ կազմակերպուած մեր մէջ: Մինչդեռ հանքին եւ հալոցին մէջ աշխատող բանուորը միշտ ենթակայ է վնասուածքի: Ընդհակառակն, բժշկական օգնութեան պիւտճէն կրճատուած է:

Կրթական գործակատարութիւնը Ալաշկերտի մէջ բացած է վարժարան մը: Մանկապարտէզի համար ալ վարձարան մը: Ամբողջական կառուցման մասին մտածուած չկայ: Ալլահվէրտիի բանուորը չի կրնար իր տղան դրկել դպրոց: Պէտք է որ գործատիրութիւնը ստանձնէ նաեւ այդ պարագային ծախքերը:

Համագործակցականները կ'ի՞նչ ընեն գիները միայն այն ապրանքներուն, որոնք երկար չեն պահուիր, իսկ միւս կենսական պիտոյքները կը մնան նոյն գինով: Կոոպերատիվարձերը ժամանակին կը վճարուի՞ր:

Ո՞ՐՔԱՆ ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԻ ՔՈՒՐՔԻՈՅ

Քաղաքի մէջ շէվքը փաշա դարձած մը հրապարակելով ըսած էր թէ Ազատօլու 12 միլիոն բնակիչ ունի: Նոյն թերթին մէջ տիրոջ յօդուածագիր մը՝ Գ. անունը կը գտնէ այս թիւը եւ նոյնպէս տեղեկութիւնները կուտայ.—

1908էն ի վեր մարդահամար կատարուած Թուրքիոյ մէջ, ուր թուականէն ասդին Թուրքիա մեծ շարք մը արիւնալի պատերազմներ, որոնց յաջորդեցին դարձեալ, զանգուածային տարաշրջիկներ, բնակչութեան փոխադրութիւններ, բծաւոր ժանտախտի, քոլերայի եւ էնֆլուէնզայի համաճարակներ:

1913ին Թալէաթ փաշային հարցրի թէ այն ատենի Թուրքիան որքան բնակչութիւն ունի, առանց հաշուելու արաբական նահանգները: Ընիկա պատասխանեց. Ըստ ճշգրիտ թիւեր չունինք, սակայն գինուորագրութեան արձանագրութիւններէն դատելով, մօտ 21 միլիոն կը հաշուենք»: Իր հաշիւով, կային մօտ 11 միլիոն Թուրք եւ նահանգ քիւրտեր, որոնք ընդունած էին ձուլուելով Թուրք դառնալ: Ու-Իսլամ փոքրամասնութիւնները կը հաշուէր 4 միլիոն, վաչկատուն քիւրտերը կէս միլիոն, Հայերը եւ Յոյները մօտաւորապէս հաւասար թիւով: Ասոնցմէ զատ կային 2 միլիոն Արաբներ: Թալէաթ գաւով յայտնեց թէ Թուրք տարրը նուազ արագ կ'աճի քան Յոյները, Հայերը եւ Արաբները: 1913էն ասդին Թուրքիա կորսնցուց Իրաքը, Սուրիան, Պալեստինը եւ Ընդլյորդանը, որոնք 1918ին Թերեւս 6 միլիոն բնակչութիւն ունէին: Ներկայիս՝ օձիքը ազատեց Թրակիոյ եւ Անատոլուի Յոյներէն, Անատոլուի Հայ եւ Ասորի փոքրամասնութիւններէն՝ զանազան մեթոտներով, ու այս ձեւով կորսնցուց Թերեւս 3 միլիոն բնակչութիւն:

1913էն ի վեր մօտ 600.000 իսլամ գաղթականներ ընդունեց, մեծ մասով Յունաստանէն, ու Թերեւս 150.000 Հոգի շահեցաւ Արդուինի, կարսի եւ Արտահանի կցումով: Եթէ նոյնիսկ մօտաւորապէս յայտնի ըլլան Թուրքիոյ պատերազմական կորուստները — ինչ որ կասկածելի է — ո՛չ մէկ վիճակագրութիւն կայ Թուրքիոյ անուղղակի կորուստներուն մասին՝ 1914էն 1922, երբ կռիւը գադրեցաւ Յոյներուն իմպրէն վտարուելովը:

Թուրքիոյ ներկայ բնակչութեան մօտաւոր հաշիւը գտնելու միակ ապահով եղանակն է՝ իբրեւ հիմ առնել տարեկան գինուորագրութիւնը: Մերձաւոր Արեւելքի երկիրներուն սպակոյտները մօտաւորապէս գիտեն թէ տարեկան ո՛րքան գինուոր կրնան հաւաքել, եւ այդ թիւերը գաղափար մը կուտան այդ երկիրներու ունեցած բնակչութեան մասին: Հետեւեալ թիւերը պիտի առնեմ իբրեւ առաջնորդ.— Յունաստանի տեղական բնակչութիւնն է ներկայիս մօտ 5 մէկ քառորդ միլիոն: Բանակին եւ նաւատորմին համարտարերական 35,000 հոգի կը գինուորագրուէր՝ նախ քան Ընատօլուէն եւ Թրակիայէն գաղթականներու խուժելը: Եւրոպական եւ ասիական Թուրքիոյ մէջ տարեկան գինուորներու առաւելագոյն թիւը կը կարծուի 50.000: Որով ըսել կ'ըլլայ թէ 7.500.000 բնակչութիւն ունի: Նկատելով որ Թուրքիոյ մէջ ուսանողներ եւայլն գինուորութենէ զերծ են, եւ թէ մօտ կէս միլիոն վաչկատուններ կը խուսափին գինուորութենէ, կ'ունենանք առաւելագոյն 8.500.000: Այս հաշիւը կ'ըլլայ՝ ենթադրելով որ մեծ տարբերութիւն չկայ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ գինուորագրական օրէնքներուն միջեւ: Բնականաբար էթէ Թուրքերը երիտասարդութեան միայն երկու երրորդը, իսկ Յոյները՝ երեք քառորդը կ'առնեն, վերի հաշիւը չուրը կ'իյնայ: Թայց այս մասին ապագայ չկայ:

Մօտաւոր հաշիւի մը հասնելու ուրիշ եղանակ մըն ալ կայ: 1914ին ներկայիս Թուրք հանրապետութիւնը կազմող Հողամասը 24 հետեւակազօրքի զօրաբաժնի գինուոր հայթայթեց. ասկէ զատ Արաբիոյ, Իրաքի եւ Սուրիոյ զօրաբաժիններուն տուաւ Հաւատարիմ Անատոլուցի մէկմէկ գնդաձիկներ: Ներկայիս նոյն շրջանը գինուոր կը հայթայթէ միայն 18 զօրաբաժնի, որոնք 1913ի բանակէն աւելի քիչ գինուորներէ բազկացած են: Այս պատճառով, Հարկ է 100ին 25էն 35 գեղչել Թրակիոյ եւ Անատոլուի բնակչութեան Թիւը:

ԱՊՐԻԼ 11-24ը ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ինչպէս ամէն տեղ, Ալֆորվիլի մէջ ալ մեծ շուքով տօնուեցաւ 1915 Ապրիլ 11—24ը, նախաձեռնութեամբ Ջ. Ո. Ե. Միութեան: Սգահանդէսէն առաջ, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ նորաբաց մատուռ-մանկապարտէզին մէջ: Այս առթիւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան տեղական մարմինը խոշոր ծաղկեպսակ մը բերած էր, որ աճուրդով կնքահայր մը ունեցաւ: Մանկապարտէզի 35երկսեռ սաները սեւ ժապաւէններ ձգած իրենց ուսը, զոյգ փողեր առջեւէն, ծաղկեպսակը մէջտեղը եւ երկու կողմերէն հայկական եւ ֆրանսական դրօշները, ուղղուեցան դէպի Սէնի ափը, անձանօթ գինուորին դամբարանը: Մեծ բազմութիւն մը կը հետեւէր հայկական երգերով եւ նուագով: «Ի վերին Երուսաղէմ» խմբերգով ծաղկեպսակը դրուեցաւ շիրիմին վրայ:

Ժամը 4ին տեղի ունեցաւ բուն սգահանդէսը, գիւղին Քահանայապետարանի սրահին մէջ:

«Տէր կեցոյն յոտնկայս երգուելէ յետոյ, Պ. Զաւուշեան բացաւ հանդէսը, հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուով: Ասոնցմէ ընկ. Լ. Զորմիսեան (Հ.Ց.Դ.), Պ. Արծրունի (Հնչ.), Պ. Յ. Պօղոսեան (Ռամկավար) եւ Մ. Թէքթէքեան՝ Երիտ. Միութեան կողմէ, պարզելով օրուան նշանակութիւնը: Պ. Նշան Պէշիկթաշլեան արտասանեց Ա. Ահարոնեանի «Յարգանք քեզ»ը եւ ուրիշներ արտասանեցին ոտանաւորներ վարուժանէն, Սիամանթօէն եւ Շահան Նալպանտեանէն: Մէջընդմէջ երգուեցան ազգային երգեր:

Հանդէսը փակուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով: Երկրորդ ծաղկեպսակն ալ, որ նուիրուած էր Ջ. Ո. Միութեան կողմէ, դրուեցաւ նոյն շիրիմին վրայ:

Ա.ցսօրդ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ձեռագիրները դրել մէկ էջի վրայ եւ մեկնուով:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

"ԿԱՐՄԻՐ„ ԵՒ "ՃԵՐՄԱԿ ՍԱՏԱՆԱՆԵՐԸ„ ՀԱԿԱՍԱՐ

Հակառակ կասկածելի օդին, քանի մը հազար հանդիսատեսներ փութացած էին կիրակի օր Bruyèreի դաշտը՝ դիտելու Ջ. Մ. Ը. Մ.ի եւ F. C. Rouenի մրցումը:

Խաղը սկսաւ ժամը ճիշտ 3.30ին յարձակողականովը հակառակորդին, որ անմիջապէս սեղմեց մեր բերդը, ու ստիպեց մեզ պաշտպանողական խաղալ: Մեր խաղացողները կորսնցուցած էին իրենց իսկական խաղը: Հակառակորդը օգտուելով մերիններուն այս թուլութենէն, բոլորովին տիրապետեց խաղին: Հայ բերդը միշտ վտանգաւոր վայրկեաններ կ'անցընէր, բայց բերդապահ ՏԷվէճեան՝ բոլորն ալ կ'ազատէր:

Այդ պահուն, խառնաշփոթութեան մը հետեւանքով Ֆրանսացիները ըրին առաջին նշանակէտը: Հայ յառաջապահները քանի մը վտանգաւոր յարձակումներ գործեցին, բայց հակառակորդին պաշտպանողականը անխոցելի կը մնար, ուր կը փայլէին Barnes եւ Rault ընգլիացիները: Քանի մը վայրկեան մեր յառաջապահները խաղին տիրապետեցին ու անկէ վերջ Ֆրանսացիները վայրէջք մը ունեցան, որու ընթացքին նշանակեցին երկրորդ նշանակէտը: Վերջին 15 վայրկեանները խաղը Հայերու առաւելութեամբ անցաւ, հայ յառաջապահները՝ կանոնաւոր յարձակողականէ մը վերջ հասան հակառակորդին բերդին առջեւ, բայց անոնց վերջապահը՝ գնդակը ձեռքով կեցուց, եւ ասոր հետեւանքով վէճնալթին քաշուեցաւ Հայերուն կողմէ փառաւոր շիլթով մը: Այս արդիւնքին վրայ առաջին խաղամասը լմնցաւ. F. C. Rouen 2, Ջ. Մ. Ը. Մ. 1:

Երկրորդ խաղամասին Հայերը անմիջապէս տիրապետեցին խաղին եւ ստիպեցին հակառակորդը միշտ իր բերդին մէջ խաղալ: Հայ յառաջապահները քանի մը առիթներ փախցուցին: Խաղը միշտ Ջ. Մ. Ը. Մ.ին ի նպաստ կը խաղացուէր: Հայերու փառերուն ճշտութիւնը շուարման մատնեց հակառակորդը, որ բոլորովին թուլցած կ'երեւէր ու միայն հայ խումբի խաղն էր որ ուշադրութեան կ'առնուէր: Ներկաները իճացումով դիտեցին մերիններուն խաղը ու ամէն վայրկեան կը ծափահարէին Հայերու ճշգրիտ եւ բարձր խաղացուածքը:

Քիչ վերջ հայ յառաջապահները սքանչելի շիլթով մը ըրին երկրորդ նշանակէտը: Ջ. Մ. Ը. Մ. 2 F. C. Rouen 2: Թէեւ հայ խաղացողներէն կը սպասուէր երրորդ եւ յաղթանակի նշանակէտը, բայց անոնք ուրախութենէն իրենց պաղարիւնը կորսնցուցած էին:

Պէտք է ըսել որ այս արդիւնքը Ջ. Մ. Ը. Մ.ի համար յաղթանակ մը կը նշանակէ, որովհետեւ յայտնի է հակառակորդին արժէքը:

Իսկապէս շնորհաւորելի է Ջ. Մ. Ը. Մ.ի խումբին ձեռք բերած այս արդիւնքը: Այսօր հպարտ ենք ըսելու որ Ջ. Մ. Ը. Մ.ը Ֆրանսայի մէջ իր գոյութենէն ի վեր առաջին անգամն է որ այսպիսի հիանալի արդիւնքի մը կը յանգի, եւ անմոռանալի պիտի մնայ Միութեան տոմարներուն մէջ:

Ափ մը տեղացի Հայեր, փութացած էին հայ խումբին խաղը դիտելու եւ իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին:

Եւ այսպէսով Ջ. Մ. Ը. Մ.ի *Ճերմակ Սատանաները* 2ով 2 հաւասար մնացին F. C. Rouenի *Կարմիր Սատանաներուն* (Diables Rouges) հետ:

Գ. Կարապետեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՄԱՆ ԵՒ ՈՃՐԱԴՈՐԾ.— Ստաղձագործ Տըհիւ որ կը բնակէր Լիլլա արուարձանին մէջ, այնքան կը խմէր, որ հետզհետէ փոխուեցաւ նկարագիրը: Վերջերս, արդէն, կը մատնէր սպառնալից երեւոյթ մը եւ վտանգաւոր շարժումներ: Կիրակի առաւօտ, կանուխ, զարկաւ տանը խոհանոցին դուռը, ուր կը գտնուէր այդ միջոցին տանտիրուհին: Անմիջապէս որ դուռը բացուեցաւ, ածելիով յարձակեցաւ կնոջ վրայ եւ խորունկ ճեղք մը բացաւ ղոհին վիզին վրայ եւ գետին ձգեց: Ու երբ կ'աշխատէր ժորթել, կնոջ ճիչերը լսելով՝ վազեց նախ կնոջ ամուսինը, որ խորունկ ճեղք մըն ալ ինք ստացաւ կուծքէն: Ետեւէ ետեւ վազեցին վարձակալները, որոնք ալ իրենց կարգին ստացան զանազան վէրքեր: Անոնցմէ միայն մէկը, վէթէր, կաթսայի մը կափարիչը իբրեւ վահան գործածելով, յարձակեցաւ ոճրագործին վրայ, որ այս անգամ յաղթուած՝ փախաւ իր սենեակը եւ փակեց դուռը: Զգալով վտանգը, քանի մը տող գրեց իր կնոջ, որ կը դարմանուէր հիւանդանոցի մը մէջ, թէ ներողութիւն կը խնդրէր ըրածներուն համար, եւ ինքզինք ածելիով կտրեց իր վիզը: Սակայն տեսնելով որ մահը կ'ուշանայ թէ մը կախեց դրան վրայէն եւ կախուեցաւ:

ՆԱԽԱՆՁ ԵՒ ԱԾԵԼԻ.— Պոստոյի նամակատան ցրուիչներէն Էմ. Մազօ կը տառապէր թէ ինչո՛ւ իր կինը զինք այլեւս չէր սիրեր: Առտու մըն ալ կոիւ ըրաւ, պոռաց կանչեց եւ ածելիով մը կտրեց կնոջ գլուխը:

Յետոյ յանձնուելով ոստիկաններուն, ըսաւ.

— Կինս կը խաբէր զիս, ես ալ վրէժ լուծեցի: Հիմա ըրէք ինչպէս որ կ'ուզէք:

ԱՄԵՆՈՒՀԻ ԱՂԱՊԱՊԵԱՆ ԵՒ ԼԵՒՈՆ ՄՈՒՐԻՆԵԱՆ ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ

ժուանվիլ Պիյեանքուր
23 Ապրիլ 1927

ՍԻՐՈՅ ՄԸ ԵՐԿՈՒ ԴԻԱԿՆԵՐԸ.— Կիրակի իրիկուն, Կրընէլի ծառուղիին վրայ, բանուոր Քվասնիւք, ատրճանակը ձեռքին, կը սպասէր իր բարեկամուհիին ճամբան: Զինուոր մեղուլը կը դառնար Օր. Լինա Քրիցիմէքի շուրջ որ այլեւս մոռցած էր հինը: Ու Քվասնիւք, երբ հեռուէն տեսաւ որ բարեկամուհին կուգայ, երկու անգամ կրակեց եւ գետին ձգեց. գնդակ մըն ալ իր գանկին՝ եւ փուեցաւ բարեկամուհիին կողքին:

ԿԱՒՕՐԲԱՆԷՆ ՎԱՐ ԻՆԿԱՒ.— Նաւիօնի հրապարակին վրայ նորէն տօնավաճառ կայ: Լոյս ու ծիծաղ, խաղ ու շաքար: Կախօրթաններէն կը ճօճին ու կը ճօճին:

Կիրակի իրիկուն, երիտասարդ մը Պօմանան, 26 տարեկան, երբ կ'օրօրուէր կախօրթան նստած, դաշտին ամենէն բարձրը սլացած պահուն, հաւասարակշռութիւնը կը կորսնցնէ եւ գահավէժ անկումով մը կը փուռի քարերուն վրայ: Ջարդուփշուր կ'ըլլան կողերն ու ոսկորները,

Յուսահատական վիճակի մը մէջ փոխադրուեցաւ է հիւանդանոց:

ԳՈՂԵՐԸ.— Երկուշաբթի առաւօտ կանուխ, գողեր կը մտնեն Մխիթարեան փողոցին վրայ գոհարավաճառի մը խանութը, օգտագործելով նկուղին լուսամուտը, որ կը բացուի ոսկերատակին հաւասարութեան: Ու կը ժողվեն եղած-չեղածը. մօտ 80,000 ֆր. արժէքով ադամանդներ, օղեր. ապարանջաններ ու մանեակներ:

ԴԻԱԿ ՄԸ ՋՈՒՐԻՆ ՄԷՋ.— Պօլինեի արուարձանին Ուրք Լրանցքին մէջ գտնուեցաւ ամանկամարդ աղջկան մը դիակը: Աղջկան վիզը սեղմուած էր կրծկալով մը: Մէյմէկ քիլօնոց հինգ քարեր կապած էին դիակին եւ նետուած էր Լուարին մէջ, ինչպէս քննութենէն յայտնի եղաւ, կը մնար 15 օրէ ի վեր: Նոյն արուարձանին գործարանին բանուորներէն մէկը կը յայտնի ճանչնալ դիակը: Աղջիկը կը կոչուի Էմէ Էպ, 20 տարեկան, բանուորուհի: Անձանօթ կը մնայ մահուան պատճառը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՇՈՒՇԱՆՆԵՐ, (բանաստեղծութիւններ): Գրեցին՝ Նուարդ եւ Նազենի Տէր Մինասեաններ: Տպ. Նիւ Եօրք, 1927, գին 50 սենթ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ, գրեց՝ Անթոնի Քրաֆթ Պօնար: Թրգմ. Գ. եւ Խ., Տպ. Հայ Դպրոց, Ժընեւ, 1927:

ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻ ՕՐԵՐԻՆ, Կ. Մեհեանի, Սօֆիա, 1927, գին 20 սենթ:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ԻՆՔՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է
ԳԵՐՄԱՆ ԱՏԵՆԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

* * *

Ընթերցողը չձանձրացնելու համար, զանց կ'առնեմ պատմել Տպարուժկ գիմումները զորս ուղեցայ կատարել նպատակիս հասնելէ առաջ:

Ըլ բաւականանամ յայտնելով թէ ճիշդ տասնեւութ օր յետոյ, հրթիռներէն վնց հոգի մեր ընկերքն ինկած էին: Խոլորն ալ ահաւոր մահերով կրկին. Որոն ալ ստիպուեցան իրենց չարքերուն հաշիւը տալ...:

Հանգի՞ստ իրենց ոսկորներուն:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԱՏԵՆԱՆԵՐԸ ԻՆՁԻՐԵՆՑ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՍՑՆԷԻՆ ԳԵՐՄԱՆ ՍՊԱՍՁԱԿՈՒՈՑՑԻՆ 1916ի վերջերը, պաշտօնով

ղրկուեցայ տեղ մը, ուր կասկածելի անձի մը ներկայութիւնը մատնանշուած էր. հոն կը գտնուէր համաձայնականներու ծովային օդագնացութեան բուռական կարեւոր մէկ կայանը:

Ես այդ անձը որ իբր նկարիչ կը ներկայանար, ճոխ կեանք մը կ'ապրէր:

Փարիզէն հեռանալէ առաջ, այդ անձին մասին գաղտնի քննութեան մը ձեռնարկած էի: Պալքաքաղաքի հաւաքաւոր արուեստագէտները չէին ճանչնար զայն: Արեւէ տարեգրքի մէջ՝ անոր անունը չկար. նաեւ որեւէ նկարագուցակի մէջ անոր գործերը չէին յիշուեր. իսկ նկարի վաճառականները բոլորովին կ'անգիտանային զինքը:

Ինքզինքը Լեհ կը ծանրէր. արդ, լեհական պատուբակութեան մէջ անոր անունը բնաւ չէին լսած...

Ես ժարգուն շուրջ կատարեալ մթութիւն կը տիրէր: կ'արժէր կարելի եղածին չափ շուտ լուսաբանել խնդիրը:

Նկարիչի պէս ծպտուած եւ հետս առած ճամբորդող նկարիչներու դասական կաշն ու կազմածը, առտու մը, ժարգուն գտնուած քաղաքը գացի եւ անոր բնակած պանդոկը իջայ:

Պանդոկին արձանագրութեան տետրակին վրայ աչք մը պտտցնելով տեսայ որ Ք... երեսուն երկու տարու եւ ամուրի արձանագրուած էր. իբր նախկին բնակավայրը՝ փարիզը ցոյց կուտար:

Սովորական լոգանքը ընելէ յետոյ, ճաշասրահ իջայ եւ ճաշի պահը սպասելով, ախորժաբեր մը ապսպրեցի:

Հազիւ տեղաւորուած էի, երբ նաեւ Թալէաթ փաշայի հարցուցած մարդը ներս մտաւ:

Ինքզինքը ներկայացուցած էր իբրեւ Ֆրանսացի զինուորական ատենադպիր մը, որ Ֆրանսայի մէջ ունեցած գործերուն համար, Գերմանիոյ կողմէ պարգեւատրուած էր Երկաթի Խաչով:

Ես ալ ճաշս աւարտած ըլլալով, հանգերձարանէն ուր ձգած էի, առի ներկի տուփս, նկարակալս եւ ծալաթոռս, յետոյ քարափ ելայ:

Ք... որ ինծի հետ նոյն պահուն դուրս ելած էր, կազմածս տեսնելով, ինծի եկաւ եւ շատ քաղաքավար կերպով հարցուց.

— «Արդեօք ձեր մէջ արուեստակից մը տեսնելու բախտը ունիմ»:

Տեսնելով որ առանց պատասխանելու կը խոնարհէի, ինքզինքը ներկայացուց, «Մ. Ք... Լեհ, նկարիչ եւ քանդակագործ»:

Իմ կարգիս՝ սահպուած էի ինքզինքս ներկայացնել: Ինչ որ անմիջապէս ըրի Ֆրանսերէնով եւ իտալերէնով խառն լեզուով:

«Քամբանիլլա, Նաբօլիցին նկարիչ»:

(Շար.)

Համաշխարհ արհեստակցական կազմակերպութիւնները կը բողոքեն, որ իրենց ընկերները Տաճօ եւ Մէնէթրիէ իրբեւ լրտես բանտարկուած են: Սէն-Միրի աշխատաւորները հրապարակային ժողով մը կազմակերպեցին՝ պահանջելով Տէփուլրիի եւ թաղապետական խորհրդական Սէրժանի ազատ արձակումը: Այս առթիւ հանրագրութիւն մըն ալ պատրաստուեցաւ բազմաթիւ ստորագրութիւններով:

Ընկերվարական յաղթանակ Աւստրիոյ մէջ

Աւստրիոյ խորհրդարանական ընտրութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր: Ընկերվարականները տարին ջախջախիչ յաղթանակ մը, ստանալով 690,000 ձայն, վերջին ընտրութեանց վրայ 130,000 աւելի, եւ շահեցան երեք նոր աթոռներ՝ 68էն 71ի բարձրացնելով իրենց ներկայացուցիչներու թիւը: Քրիստոնեայ-ընկերվարականները կորսնցուցին 7 աթոռ: Գերմանները կը պահեն իրենց 10 աթոռը, Հողագործները կը շահին 4 աթոռ: Համայնավարները չարաչար պարտութիւն մը կրեցին. ամբողջ Աւստրիոյ մէջ մէկ ու կէս միլիոն քուէարկողներու 14,000ին քուէն միայն կրցան ստանալ: Քաղքենի կուսակցութիւնները կորսնցուցին երեք աթոռ, սակայն կը պահեն մեծամասնութիւնը՝ 89 աթոռ:

Նկատելի է, որ ընկերվարականները մեծամասնութիւն շահեցան Վիէննայի, Լինցի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ:

«Փօփիւլէր» այս յաղթանակին կարեւորութիւնը շեշտելով կը գրէ.—

« Աշխատաւորները յաղթանակը տարին. Վիէննա կը մնայ կարմիր եւ Աւստրիա՝ ժողովրդավար: Հռենոսէն մինչեւ Ադրիական եւ Սեւ ծով երկարելիք ֆաշիստ խմբակցութիւնը, Մուսոլինիի այս երազը անկարելի դարձաւ: Վիէննա, ամբողջ Դանուբի հովիտին ժառանգական կեդրոնը ըլլալով, այս յաղթանակը իր ահագին ազդեցութիւնը պիտի ունենայ դանուբեան բոլոր երկիրներու վրայ:»

Հակապոլշեւիկ շարժումը կը աստիճանայ

Չինաստանի մէջ հակապոլշեւիկ շարժումը երթալով կը աստիճանայ: Զօր. Զանկ-Քայ-Շէք նոր շրջաբերականով մը կը յայտարարէ թէ բոլորովին պիտի չնչէ համայնավարութիւնը եւ կարգը պիտի պահպանէ: Քանքօնի մէջ եւս հակապոլշեւիկ խմորումները կ'ուժեղանան եւ զօրավարը այդ կողմէն ալ բարոյական ու նիւթական մեծ աջակցութիւն կը գտնէ: Շանկայի մէջ Քուօմինկթանկի վարիչները հացկերոյթ մը տուին չինացի լրագրողներուն եւ յայտնեցին անոնց թէ համայնավարները դաւաճանեցին Սուն-Եաթ-Սէնի սկզբունքներուն, հետեւաբար եւ պէտք է վտարել զանոնք:

Քանքօնի մէջ մահապատիժի ենթարկուեցան 20 համայնավարներ, որոնց երկուքը 20 տարեկանէն վար աղջիկներ: Չանքէուի ծայրայեղ տարրերը մտահոգ են, ոմանք կը խորհին Զանկ-Քայ-Շէքի միանալ. ուրիշներ ապահով տեղեր կ'ապաստանին, իսկական ազգայնականներու ձեռքը չչնչալու համար:

Շափոնի նոր վարչապետը թունդ հակապոլշեւիկ է: Համայնավարութիւնը հալածելու մասին իր յայտարարութիւնները լաւ ազդեցութիւն առաջ բերին Չինաստանի հակապոլշեւիկ տարրերուն վրայ եւ կը յուսացնէ թէ երեք ազդեցիկ զինուորականներ՝ Զանկ-Յօ-Լին, Զանկ-Քայ-Շէք, եւ Սուն Շուան Ֆանկ պիտի կրնան դիւրաւ համաձայնիլ:

Սիթրօէնի գործադուլը

Ինչպէս գրած էինք, Սիթրօէնի ժավելի ճիւղը վերաբացուեցաւ երկուշաբթի առաւօտ եւ դուրս ձգուած 10,000 բանուորներէն 100ին 84ը գործի ձեռնարկեցին, հակառակ սէնտիքայի արգելքին: Մնացած 100ին 16ը դուրս ձգուեցան գործատիրոջ կողմէ, զանազան պատճառներով:

Հակառակ ասոր, սէնտիքան ներկայացուց գրութիւն մը, որով կը պահանջէ ժամը 4,50 ֆրանք վճարել երկու սեռի աշխատաւորներուն, արձանագրութեան մոռացումի տուգանքը ջնջել, ճաշի ժամանակամիջոցը երկարել, գործադուլի համար մարդ չհանել գործէն ելնե.:

Գործարանի տնօրէնութիւնը երկուշաբթի իրիկուան թերթերուն հաղորդեց, որ վէճը փակուած է: Սակայն դուրս ձգուածները, համայնավար սէնտիքային աջակցութեամբ գրգռեցին աշխատող բանուորները եւ ժավելի գործարանին մէջ ժամը 2.30ին գործի սկսող 5000 բանուորներ ժամը 5.30ին գործադուլ ընելով միացան իրենց դուրսի ընկերներուն:

Աւսոր վրայ սէնտիքան ընդհանուր գործադուլի հրաման տուաւ, հրաւիրելով Լըվալուայի, Սէնթ-Ուէնի եւ Քլիշիի մասնաճիւղերու աշխատաւորները՝ միանալ ժավելի եւ կիլթէմպերկի բանթողներուն:

Երէկ առաւօտ Սէնթ-Ուէնի մասնաճիւղին գործաւորները սկսած էին աշխատիլ, երբ ժամը 8ին համայնավար սէնտիքայի բանուորները գործադուլ յայտարարեցին եւ ստիպեցին իրենց ընկերները թողուլ աշխատութիւնը: Ցնծութիւնը փակեց գործարանին դուռները: Շատ մը բանուորները, որոնց կարգին նաեւ Հայեր, հակառակ իրենց կամքին, հոսանքէն քշուած են եւ անգործ կը մնան: Շատեր դեռ նոր գործի մտած էին, գործազրկութեան երկար շրջանէ մը վերջ եւ հիմա դարձեալ մտահոգ են:

Գործադուլ յայտարարուած է նաեւ միւս մասնաճիւղերուն մէջ:

Երէկ եւ առջի օր բազմաթիւ միթինկներ գումարուեցան:

Ոստիկանութիւնը կը հսկէ գործարանին մօտակայ փողոցներուն մէջ:

Ողողումներ Ամերիկայի մէջ

Միսիսիփիի հովիտին ողողումներուն հետեւանքով աւելի քան 100,000 հոգի անապաստան մնացած են. մինչեւ հիմա մեռած են 200 հոգի: կարմիր Խաչը 100,000 տոլար յատկացուց աղէտեալներուն եւ մէկ միլիոն տոլարի հանգանակութիւն կը կատարէ: Շոգենաւեր եւ ջրօդանաւեր կ'աշխատին ազատել աղէտեալները. մինչեւ հիմա այս ձեւով փրկուած են 22,000 հոգի:

Փանկալօսը ուրիշ տեղ կ'ախուեցաւ

Վերջին օրերս շատ խօսուեցաւ գաղտնի դաւադրութեան մը մասին, որուն նպատակն էր իբրեւ թէ Յունաստանի ներկայ կառավարութիւնը տապալել եւ դարձեալ իշխանութեան գլուխ բերել զօրավար Փանկալօսը:

Այս առթիւ բարձրաստիճան սպաներ ձերբակալուեցան եւ հեղինակները կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնէ իր կուսակիցներուն դէմ: վերջին հեռագրի մը համաձայն, կառավարութիւնը որոշած է կրճատէն հեռացնել նախկին դիկտատորը եւ զայն աքսորել իմաք կղզին:

ՆԱՀԱՏԱԿ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յարդգոդի Դրակոն երեկոն վաղը՝ Շինգշաբթի, 28 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի սրահը, նուիրուած է ամբողջովին Ապրիլ 11)24ի նահատակ մտաւորականներու յիշատակին: կը նախագահէ Ա. Աիարոնեան: կը խօսին՝ Հ. Զարդարեան, վ. կաքաւեան, Շ. Բալուեան եւ Շ. Նարդունի: Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին տիկիններ Ս. Նշանեան Լաս, Օր. Ալիքսանեան, Պ. Պ. Նշանեան, Մարուխեան Շ. Սարեան, Զիմմէճեան, Պէշիկթաշլեան եւն: Նուագ:

կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, Փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Ցառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն: Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու:

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը: կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել:

Վարչութիւն

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷյԼի "ՌՈՍՏՈՄ,, ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէի

նախաձեռնութեամբ կը բեմադրուի "ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆԻ ԿՏԱԿԸ,,

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 3ին, 5 Ռիւ Լիւլի սրահը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Քանի «Կայծակ» խումբի ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրերով:

Շ. Ց. Դ. Ալֆօրվիլի «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին,138 Rue Etienne Dolet, միւթեան ակումբը մասնաւոր սրահի մէջ:

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. միասին ունենալ անդամատետրերը:

ՄՈՆՓԷԼԻԷի ՈՒՍ. միութեան հասցէն է 34 Bld. des Arceaux, Montpellier:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ԼԻՈՆ, Յ. Ն.— Մտացանք 12 ֆրանք:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Հ. Գ.— Մտացանք 50 ֆրանք:

ԼՈՆՏՈՆ, Ժ.— Մտացանք:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Կ. Ֆ.— Մտացանք 50 ֆրանք:

ՍԷՆ ԷԹԻԷՆ, Կ. Գ.— Սկսանք ղրկել:

ՏԷՍԻՆ, Յ. Պ.— Նոյնպէս:

ՕՊԼՆԱ, Մ. Պ.— Նոյնպէս:

ԺԱՅԻԼՕ, Շ. Տ. Խ.— Համաձայն ենք: Սկսանք ղրկել Մ. Ն.ին:

ՖՈՒԺԻԻ, Թ. Զ.— Մտացանք 50 ֆրանք: Սկսանք ղրկել:

ՍԷՆ Թ'ՕՊԱՆ, Յ. Խ.— Մտացանք 50 ֆր.: Գիրքը ղրկեցինք:

ԼԻՈՆ, Ս. Շ.— Մտացանք 95 ֆրանք:

ԻՒՍԷԼ, Մ. Շ.— Մտացանք 35 ֆրանք:

ՄՕՆՓԷԼԻԷ, Ժ. Թ.— Նոյնպէս:

ԿՐՃՆՕՊԼԸ, Մ. Տէր Մ.—Նոյնպէս:

ԿՐՃՆՕՊԼԸ, Մ. Մ.—Նոյնպէս:

ԹՈՒԼՈՒԶ, Խ. Դ.— Նոյնպէս:

ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Ա. Պ.— Նոյնպէս:

ՔԱԼՎԱՏՕՍ, Ա. Հ.—Մտացանք 10 ֆր.: Սկսանք ղրկել Գ. Պ.ի:

ՔԱՆ, Գ. Կ. — Երեքշաբթի թերթ չհրատարակուեցաւ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի տիկին Մարգարիտ Մայիլօֆ, միջահասակ, գէր, մազերը կարած, շրթունքի ձախ կողմը սեւ բիծերով, որ 16 Ապրիլ Շաբաթ օր ժամը 4ին հեռացած է իր ամուսնոյն բնակարանէն. հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել, 215, Avenue Gambetta, Paris. Գրիգոր Մայիլօֆի Լուր տուողին 100 ֆրանք նուէր:

— Աստանացի Տ.քթ. Մանկօլեան որ Պօղոս Նուպար փաշայի կողմէ Կիլիկիա ղրկուած էր 1921ին: Իմացնել՝ L. Yakoubian, 1 New Street, Bishopsgate London.

— կը փնտռուի Բաբերդցի Արտաշ վարդերեսեան որ հինգ ամիս առաջ փարիզ կը գտնուէր: Տեղեկացնել՝ Միհրան Աճասեանի, 92 Route du Chatillon, Malakoff-sur-Seine.

— կը փնտռուի Միսիսեան տիրոս, 17 տարեկան, որ անցեալ ամառ Յուրիայէն եկաւ երկրագործութեան մէջ աշխատելու: Մարտ 31ին փորիզ եկաւ բժշկուելու եւ անյայտացաւ գաղթականական կայանէն երբ բժշկի կ'առաջնորդուէր: Ցեղեկացնել՝ Near East Relief, 15 Boulevard des Italiens, Paris.

— կը փնտռուին Մարզուանցի Սանդուխտ եւ Նուարդ Տէօվլէթեան որ 1921ին Սամսունէն Պոլիս եկած էին: կը կարծուի որ Ամերիկա մեկնած են: Տեղեկութիւն տուողին 100 ֆրանք նուէր պիտի տրուի: Գրել՝ Սեւենէքերիմ Մատիւեանի, 4 Passage St. Hippolyte Paris 13e.

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ

Ցենեակ մը խոհանոցով եւ խանութ մը, միասին կամ առանձին: Դիմել՝ 54 Rue de la Renaissance Bois-Colombes:

ԴՐԱՄ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շահաբեր եւ ապահով գործի մը համար կը փնտռուի ընկեր մը 10—15 հազար ֆրանք դրամագլուխով:

Գրել՝ A. K.
Café au Muguet, 5 Place Clichy, Paris:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Ռոքոքօ (Rococo) շինող եւ Թաշկինակի եզերք դարձնող գործաւորուհիներ, իրենց տունին կամ աշխատանոցի մէջ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ տիկին Արապեանի 53 Rue de la Villette, Pré St. Gervais, métro: Danube օթօպիւս M et BH.

ՊԵՏՔ ՈՒՆԻ տան մէջ աշխատող կարուհիներու ժէրսէի, ռօպի եւ շարփի համար:

Տեւական աշխատանք եւ լաւ վճարում: Դիմել՝ 10 Rue du Général Brunet, Paris (19e). metro: Botzaris:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅՑԱՅՏԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԴՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու:

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հայաստանի գունաւոր նոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով, պատրաստեց Կ. Յ. Բասմաջեան: Աստիճան 1—1,000,000, գին ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 ֆր.: Ընտիր թուղթով լաթի վրայ 7.50: Արտասահման 20 եւ 40 սէնթ: Դիմել՝ ՊԱԼԵՆՑ գրատուն 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e):

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԿՐ ՆՈՐՈԴԵՄ ամէն մառքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով: Երաշխաւորեալ աշխատութիւն:

Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի
62, Rue Belleville, Métro Belleville.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՀԱՅԿԱԿԱՆ - ՖՐԸՇԵՐԵՆ ԴԵՐԵՁԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԹՈՒԱՆ

20 Rue Rodier, Paris (9e) Métro Cadet

Ձաշարանս հիմնովին բարեփոխուած ըլլալով, ի վիճակի է իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կատարեալ գոհացում տալ, ամենաիմաստ արեւելեան կերակուրներով, անթերի սպասարկութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով:

Ամէն Շինգշաբթի, Շաբաթ եւ կիրակի իրիկունները ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր, 3 հոգիէ բաղկացեալ ընտիր արեւելեան նուագ:

ԶԲՕՍԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԱՅՑԵԼԵՑԻՔ

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հոդի վրայ գրաւականով:

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 մեվտաեան եւ մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԵՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւնները: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12: Առտնին բժիշկը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18:

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Անմրցելի գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին: Թէլէֆոն: Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Ա. ՄԱՍ

Գ. Զօհրապի Լուռ ցաւերը 10 ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, Խղճմտանքի ձայներ 10, Ահարոնեանի Լուռ թիւնը 8, Թեհանի փանջունին 7, Թապլվար եւ երգիծ. տարեցոյց 12,50, Դատաստ. խորհուրդին առջեւ 10, Մատնիչը 8, Ցեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիրարկածը 5, Զագըր Ավրամ 5, Ձեպընթաց նորածինը 2, Սէնքիէվիչի Առանց դաւանանքի 50, Մ. կորքիի Ֆօմա կորտիէֆ 15, Սեւակի բժիշկին գիրքէն փըրցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, Վէրթէր 9, Յուլամիթ 6, Բարիզէն 7.50, Սալբիի մեր խաչը 12.50, Թուղթի փառք 5, Տղու հոգիները 6, Վերջին բաժակը 10, Արսէն Լիւբէն 20, Ցեղեմաք (պատկերազարդ) 50, Երեւակայական ոճիրը 2, կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Պօսքօմպ հովիտին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթըն սուգանաւին գաղտնիքը 2, Թօփալ Օսման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Զարիքի նախարարը 20, Մօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Ջուչուլիքա 5:

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Մաքսիմ կորքիի ՄԱՀՀԱՑՈՒ ՍԷՐԸ, ցնցող պատմուածք գնչուներու կեանքէն, 3 ֆր.:

Կը Հայթայթուին նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր: Փոսթի ծախք չառնուիր: Պահանջել գրացուցակը: Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 18 Quai Beaubourg, Joinville le Pont (Seine) France.

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
130 Etienne Dolet

ԼԵՒՈՆ ՆՈՏԱՐԵԱՆ

Ամէն տեսակ Աբեւելեան նպարեղէններ, ապուխտ, պատրաստի ձերմակ պանիր, ընտիր գինիներ, օղի եւ անուշեղէններ: Պատուէր մըցեք անգամ մը, գոհ պիտի մնաք:

ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		600
Թրքական ոսկի. L. Trq.		1
Թրք. ոսկի	» or	1
Մէճիտիէ	Médjidié	1
Լէվա 100 հատ	Léva	1
Տրախմի	» Drachme	20
Լիր	» » Lire	90
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	90
Ջուից.	» Frc. Suisse	100
Լէյ 100 հատ	Ley	90
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵՒԱԿԱՆ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3070
» II	»	1925
» III	»	1500
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	160

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՊԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
Ա Պ Ր Ի Լ
1927

28 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 322

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՂԱԾԸ ՈՒՐԻ՞Շ ԲԱՆ Է

Հայաստանի մէջ կատարուած հալածանքներու եւ առանձնապէս էջմիածնի դէմ սարքուած դաւադրութեան առթիւ, երեւանի տեղական սուրհանդակը բարբառած էր երէկ, վերջապէս՝ «Ողջամիտ»ները լուռ են տակաւին:

Մեր հակառակորդը չի ժխտեր իրականութիւնը, բայց կը ձգտի իր հասկցած եղանակով բացատրել խնդիրը, եւ ապացուցանել թէ պարզապէս եկեղեցիի եւ պետութեան բաժանման օրէնքն է որ կը գործադրուի.

«Հայաստանի մէջ կայ եւ կը տիրէ խորհրդային իշխանութիւն մը իր գերագոյն պրոլետարական դեմոկրատիզմով եւ օրէնքով որ իսկապէս ապահոված է էջմիածինին եւ հաւատացեալներուն: Էջմիածինը եւ եկեղեցին չեն կրնար պետութիւն մը ըլլալ պետութեան մէջ եւ անպատճառ պիտի հպատակին օրէնքին»:

Ցաւոյ «տուեալներ» կան եղեր կարծելու թէ՝ «էջմիածնականներէն ոմանք կապ ունին Դաշնակցութեան հակախորհրդային բրօփականտին հետ»:

Ու վերջապէս, հետեւեալ պատգամ-սպառնալիքը, որ ճակատն ալ արտատպուած է, իբրեւ նշանախօսք.

— «Էջմիածինը պիտի ջիմնաւորապէս մոռնայ, որ ինքը երբեմն «ազգի ներկայացուցիչ» է եղած, պիտի մոռնայ նաեւ այն, որ ինքը առնոյ սերունդի «կրթիչ ու դաստիարակիչ» է եղած: Դաշնակցութեան մամուլը իր այս օրերու վայնասունով ցոյց կուտայ որ իրօք ինքը նպատակ ունի էջմիածնականներու միջոցով եւ «Ս. Աթոռ»ի ետեւ թագնուած խորհրդային իշխանութեան դէմ պայքար սաեղծել գաղութներու մէջ: Թող փորձէ: Միայն, կը նախազգուշացնենք որ տուժողը պիտի ըլլայ ե՛ւ Դաշնակցութիւնը եւ էջմիածնականները»: («Երեւան,» 27 Ապրիլ):

Թղթատարը երէկ միասին բերաւ այս խմբագրականը պարունակող թերթը, եւ էջմիածնի դէմ կատարուած նոր բռնութեանց լուրերը, որ հրատարակուած են քիչ անդին: Ուրեմն արեւկան հովուապետի մը շուքն անգամ սպառնալիք համարելով, մեր հերոսները քշեր են զայն գիւղ մը, իսկ 18 միաբանները քանտարկած՝ Սեւանի մէջ, ինչպէս կը գրէ մեր թղթակիցը:

Ուրիշ խօսքով, մինչ այստեղ կը խօսին, այնտեղ կը գործեն: Ու կը գործեն տիրաբար, դաժան ինչպէս ցարական չինովնիկները կամ թուրք «զապթիէ»ները, մտրակը շաչեցնելով ձանքի մէջ մաշած, անզօր տարրի մը դէմ, որմէ շատ մը դէմքեր իրենց ուսուցիչներն եղած են:

Ինչպէս բացատրած ենք ասկէ առաջ ալ, այս բռնութիւններուն արտաքին պատրուակը՝ քմահաճ օրէնք մըն է, իսկ ներքինը՝ խարդախ ծրագիր մը, որ կ'արծարծուի երկու-երեք տարիէ ի վեր, «Ազատ յեկեղեցի» կոչուած խմբակի մը ձեռքով: Եկեղեցին եւ Պետութիւնը բաժնելու զանազան ձեւեր կան: Կրօնի շահագործումը խափանելու, կղերապետութեան ապարէզը փակելու բազմաթիւ միջոցներ գիտենք:

Բայց, Հայաստանի մէջ եղածը ուրի՛շ բան է: Պէտք է պարիշտ ըլլան եւ իրար չխառնեն հիմնական սկզբունքն ու իրենց կատարած վայրենի խեղկատակութիւնը:

Հակակրօնական, հակակղերական պայքարի դիմակին տակ, կրօնն ու կղերը շահագործելու արհեստին ամէնէն զզուելի վարպետները իրենք, պոլշեւիկները եղան, սկսելով Զիչէրինէն, որ իտալիոյ մէջ խնդոյք սարքեց կարտինալներու հետ, մինչեւ Լենինի մարդպանները, որոնք «Ազատ յեկեղեցի»ն հիմնեցին, քանի մը սրիկայ կղերականներ վարձելով: Ու մինչեւ այսօր ալ անոնց միջոցաւ կ'արծարծեն կիրքերը, պառակտում կը սերմանեն, հայկական վանքեր եւ եկեղեցիներ աւարի կուտան, ժողովուրդին զաւակներուն բողոքը բանտարկութեամբ կը խեղդեն, (մի մոռնաք Թիֆլիսի դէպքը) ևլն.: Միւս կողմէ, կ'աշխատին հաստատել խամաճիկներ ունենան էջմիածնի մէջ, որուն անունն ալ միշտ կը շահագործեն, երբ որ աւրիքը ներկայանայ: Կրնա՞ն ըսել թէ քանի՛ կոնդակ ստորագրել տուին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, արտասահմանի հայութեան ուշադրութիւնը դարձնելու համար իրենց վրայ...

Իսկ ինչ որ կը կատարեն գաղութներու մէջ, իրենց հաշիւն եւ անհնարագիր կղերականներու հետ, կամ իրենց անհաշիւ եւ քիչ-շատ անկախ, հայրենասէր առաջնորդներու դէմ, —պատմութիւ է միայն կամաւոր կոյրերուն համար:

Այնպէս որ, թող շատ չկոխեն այս լպրծուն գետնին վրայ, իրենց իսկ շահուն համար:

Ու լա՛ւ է որ վերջ տան նաեւ սա գարշելի քսութեան, թէ ինչ որ, աշխարհական կամ կրօնաւոր, չի համակերպիր խորհրդային իշխանութեան քմահաճոյքներուն, ծունկ չի չոքիր արձկան, անխելք եւ անխիղճ կոմիսարներու առջեւ, անպատճառ «Դաշնակ» է, կամ գործիք «Դաշնակցութեան հակախորհրդային բրօբականտին»:

Այսչէն մէկու սրտին վրայ քար մը դրուած է այսօր, ամէն մէկուի տակ բա՛ն մը կայ: Եւ եթէ Երեւանի վարիչները կը կարծեն թէ աչքերը փակելով եւ մտրակը շաչեցնելով օրհնութիւն միայն պիտի լսեն, կը նշանակէ թէ նոյն խեղճուկ տիպացուները մնացեր են մինչեւ այսօր, եօթը տարի բռնանալէ ետք:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄՈՒԹ ԽԱՂԵՐ

«Հայրենիք» (12 Ապրիլ) խմբագրականի մը մէջ պարզելով թուրք թերթերուն հրճուանքը Պ. Պ. Պօղոս Նուպարի եւ Գ. Նորատունկեանի վերագրուած նամակներուն առթիւ, դիտել կուտայ որ, եթէ փաշան եւ էֆէնտին այդ նամակը գրած չեն, ուրիշ ձերնարկներ կատարած են.

— «Այսպէս, տխրահռչակ պարթըն, որ այս երկրին մէջ այժմ թրքանպաստ շարժումին գլուխն է կանգնած, արտաքին նախարար փելոկին ուղղած իր մէկ գրութեան մէջ կը հաւաստիացնէ, թէ Պօղոս Նուպար փաշա եւ Նորատունկեան, որոնք իբր թէ Թրքահայութիւնը կը ներկայացնեն, արտայայտուած են ի նպաստ Լօզանի դաշնագրին: Եւ ապահովաբար պարթըն այդպիսի բան մը չպիտի գրէր պետական քարտուղարին պաշտօնական նամակի մը մէջ, եթէ յիշեալ անձերու կողմէ չունենար նման յայտարարութիւններու ապացոյցներ:

Այսպէս, թուրք-ամերիկեան յարաբերութեանց խորհուրդի անդամ Պ. Ալլէն մեր ամերիկեան բարեկամներէն մէկուն յայտնած է, թէ Փրինսթըն համալսարանի պրոֆ. Ֆիլիպ Մարշալ ասկէ քանի մը ամիս առաջ եւրոպայի մէջ տեսնուած է Պօղոս Նուպար փաշայի եւ Նորատունկեանի հետ, որոնք իրմէ խնդրած են ըսել որու որ հարկ է, թէ իրենք կ'ուզեն, որ Լօզանի դաշնագիրը վաւերացուի:

Եթէ այս երկու փաստերէն զատ նկատի ունենանք պ. Ջոպանեանի ծանօթ ոտնձգութիւնները ի նպաստ Լօզանի դաշնագրին, ինչպէս նաեւ առհասարակ ամկավար շէֆերու եւ մամուլի երկդիմի ընթացքը հանդէպ Լօզանի դաշնագրին, մենք չպէտք է տարակուսինք, որ Պօղոս Նուպար փաշայէն ու Նորատունկեանէն սկսած մինչեւ պ. Ջոպանեան, ամբողջ աղանեը կազմակերպուած պայքար կը մղեն ի նպաստ Լօզանի դաշնագրի վաւերացման, այսինքն՝ թրքանպաստ գործ կը կատարեն:

Այդ պատճառով եթէ Վագըֆ Թերթի վերագրութիւնը ձեւականօրէն ճիշտ չեն, փաստօրէն սակայն միանգամայն համապատասխան են այն ուղղութեան, որուն կը հետեւին Նորատունկեաններն ու Պօղոս Նուպար փաշաները, իրենց մտերիմ ջոպանեաններու հետ միասին: Եւ աւտոր համար ալ միանգամայն տեղին է Թուրք Թերթերու հրճուանքը անոնց հայադաւ գործունէութեան առթիւ...»

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻՆ.— Բագուի կոմունիստական անդամ-ժամարի արդիւնքներուն համաձայն, 712 կոմունիստ չեն ուզած արձանագրուիլ կուսակցութեան շարքերուն մէջ: Նախապէս այս թիւը 1357 էր, սակայն, կը թուի թէ, անուղղակի ճնշումներու տակ, յետոյ չարձանագրուողներուն թիւը կ'իջնէ եւ կը մնայ 712ի վրայ:

Հրաժարողները ոեւէ պատճառ ցոյց չեն տար: Իսկ վիճակագրողները կ'աշխատին յարմար պատճառներ շարել:

ՄԵՂԵՒԱՆ ՄԸ 5000 ՏՍՐՈՒՆ.— Փանամայի Քօթլ գաւառին մէջ, անգլիացի Ուելըմս, որ թաղուած գանձ կը փնտռէր, գտած է մեհեան մը, որ կ'ըսուի թէ հինգ հազար տարուան հնութիւն ունի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պալքանեան նոր դաշնակցութիւն մը?

Վիէննայէն կը հեռագրեն Ապրիլ 26 Թուականով.—

Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի ջանքերը Լոքառնօ մը, թերեւս նոյն իսկ Պալքանեան Դաշնակցութիւն մը կազմելու մասին, կը սկսին նոր դարձուածք մը առնել: Բանակցութիւններուն անկիւնաքարը կը կազմէ միշտ հաստատ համաձայնութիւն մը առաջ բերել Էնկիւրիի եւ Պելկրատի միջեւ, որուն պիտի միանան նաեւ Պուլկարիա եւ Յունաստան: Սերպիա՝ կտրելու համար Մուսոլինիի կազմած օղակը, նպաստաւոր կերպով ընդունեց Թուրք արտաքին նախարարին Թելաղրութիւնները:

Իտալեւսերպ վէճը

Լոնտոնի իտալական նոր դեսպան Պորտօնաբօ առջի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ սըր Ջէմպրլէյնի հետ՝ ալպանական վէճին մասին: Եուկոսլաւիոյ նոր արտաքին նախարար Մարինքովիչ ընդունեց Պելկրատի ֆրանս. և անգլ. դեսպանները: Սերպ կառավարութիւնը այլեւս իտալիոյ հետ ուղղակի բանակցութեան պահանջ չի դներ եւ խնդրին կարգադրութիւնը կս ձգէ մեծ պետութեանց: Մասնաւորապէս կը սպասէ սըր Ջէմպրլէյնի վերջին նամակին Մուսոլինիի տալիք պատասխանին:

Միւս կողմէ «Ֆօսիշէ Ցայթունկ»ի Պելկրատի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ամէն կողմ պատերազմի շշուկներ կը շրջին եւ իտալեւսերպ վէճը փոխանակ մեղմանալու, օրէ օր կը ծանրանայ: Սերպիոյ ռազմագիտական կացութիւնը աննպաստ է, եւ Աւստրիոյ դիրքը կասկածելի: Եուկօ-սլաւ զինուորական շրջանակներու մէջ մանաւանդ կը վախնան որ Իտալիա յարձակի հիւսիսէն, այսինքն աւստրիական հողամասէն: Մուսոլինի հարցուցած է նոյնիսկ Վիէննայի կառավարութեան թէ թոյլ պիտի տա՞յ որ իր զինուորները անցնին Տրավայի հովիտէն, փոխարէն զիջումներ ընելով Թիրոլի մէջ:

Լոնտոնէն առնուած վերջին լուրերը յաւատես են եւ կը կարծուի թէ վէճը կարգադրելու համար բոլոր դժուարութիւնները հարթուած են:

Ռուսիոյ ապառազինութիւնը

Խորհրդային Միութեան պատերազմական եւ ծովային գործավար Վօրոշիլօֆ Ռուսիոյ պաշտպանութեան մասին Խորհուրդներու համագումարին ներկայացուցած տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ պետութեանց, ինչպէս նաեւ խորհրդային միութեան ամէնէն մօտիկ դրացիներուն յարաճուն սպառազինումը կը ստիպեն վերջին ծայր արթուն գտնուիլ:

Խորհրդային կառավարութեան բացարձակապէս խաղաղասէր քաղաքականութիւնը շեշտելով, Վորոշիլօֆ կը հերքէ թէ խորհրդային զինուորներ համախմբուած են Մանչուրիոյ մօտ: Կը հերքէ նոյնպէս Անգլիոյ պատերազմական նախարարին անգլ. խորհրդարանին մէջ ըրած այն յայտարարութիւնը թէ խորհդային միութիւնը տենդոտ կերպով քիմիական պատերազմի կը պատրաստուի:

Կարմիր բանակին քանակը, ըսաւ, նախորդ տարիներու մակարդակին վրայ կը գտնուի: Գիտական սպառազինութեան եւ քիմիական պաշտպանութեան տեսակէտէ խորհրդային միութիւնը արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներէն շատ ետ մնացած է:

Ցետոյ շեշտեց թէ բանակին և նաւատորմին վիճակը բարւոքած է, և հաւաստեց թէ խորհրդային միութեան զինեալ ուժերը իրենց պարտականութիւնը յաջողութեամբ պիտի կատարեն:

10 միլիոն տոլար Չիլաստանի համար

Փեքինի խորհրդային դրամատունէն գրաւուած թուղթերը մանագէտ հաշուակալներու կողմէ խնամքով քննուելէ վերջ հաստատուած է, որ վերջացող տարուան ընթացքին, խորհրդային կառավարութիւնը աւելի քան 10 միլիոն տոլար ոսկեդրամ տուած է Քանթոնցիներուն՝ զինուորական ծախքերու եւ օտարներու դէմ պրոպագանդի յատկացուելու համար: Այս գումարին մեծ մասը վճարուած է Փեքինի խորհրդային զինուորական կցորդին միջոցաւ:

Զատկի արձակուրդը վերջացած ըլլալով, Անգլիոյ երեսփ. ժողովը առջի օր վերաբացուեցաւ: Պատերազմ. նախարարը յայտնեց թէ Մարտ 31ին Շանկայի անգլ. բանակին ծախքերը կը բարձրանային մօտ 950,000 սդերլինի: Աւելցուց թէ վերջին անգամ ղրկուած զինուորներու համար ծախք եղած է 250,000 սդերլին:

Նանքինի եւ Փուքէուի միջեւ եանկցէի հովիտին մէջ կուիները վերսկսան եւ 24 ժամէ ի վեր հակառակորդ ուժերը սաստիկ ռմբակոծութիւն կը կատարեն: Հիւսիսայինները գիշերը լուրջ պարտութիւն մը կրեցին: Իրենց զինուորներէն մօտ 2000 հոգիի հրամայուած էր նաւակներով գիշերանց կտրել եանկցէ գետը եւ յարձակիլ Նանքինի բերդերուն վրայ: Հարաւայիններու լուսարձակները երեւան հանեցին այս ծրագիրը: Նանքինի բերդերը սաստիկ կրակ բացին նաւակներուն դէմ, որոնց բոլորն ալ ընկղմեցան եւ մէջի զինուորները խեղդուեցան:

Շանկայ հասաւ ամերիկեան փոխադրանաւ մը, հետը բերելով 12 օդանաւ եւ 75 օդանաւորդ:

Ջօր. Զանկ-Քայ-Շէք յաջողեցաւ 1,200,000 սդերլինի փոխառութիւն մը կնքել չինական դրամատուններէն, իբրեւ ե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԱԼ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻ ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ

Վերջին պահուն ստացանք հետեւեալ նոր լուրերը, Հայաստանէն.—

Արդէն հաղորդած էինք, որ հայ պոլշեւիկները յատուկ պետական դեկրէտով (հրաման) բռնագրաւած են էջմիածնի վանքի ամբողջ անշարժ կալուածները — հողեր, այգիներ, շէնքեր եւլն. եւ շարժական բոլոր կահ ու գոյքը, անգամ Մայր տաճարի եկեղեցական սպասները, գգեստները եւ սրբազան անօթները: Այս բոլորէն յետոյ, պոլշեւիկները բռնութեամբ, ծեծելով եւ քաշքշելով էջմիածնի միաբանները վտարած են վանքէն: Ոմանք բանտարկուած, ոմանք հսկողութեան տակ առնուած, ուրիշներ ալ ապաստան գտած են վաղարշապատ գիւղի տուները:

Հայ պոլշեւիկները էջմիածնի միաբանութիւնը վտարելէ յետոյ Ապրիլ 2ին, Լուսաւորիչին տօնին օրը (Մուտն ի Վիրապ) կը փակեն եւ կը կնքեն Մայր տաճարը: Կաթողիկոսը երբ կը փորձէ վանքէն հեռանալ, կ'արգիլեն եւ հսկողութեան տակ կ'առնեն:

Եւ վերջապէս, այս բոլորէն քանի մը օր յետոյ, հայ պոլշեւիկները կ'առաջարկեն, որ Կաթողիկոսը անմիջապէս հեռանայ վանքէն, քանի որ էջմիածնի ամբողջ շէնքերը կը համարուին «ժողովրդական (պետական) սեփականութիւն»:

Կաթողիկոսը, միայն մէկ սպասաւորով և ծայր աստիճան յուսահատութեան մատնուած, կը հեռանայ էջմիածնէն եւ ապաստան կը գտնէ մօտակայ գիւղերէն մէկուն մէջ: Ոմանք կը պնդեն, որ Կաթողիկոսը գացեր է Օշական եւ կը բնակի գիւղական խրճիթի մը մէջ:

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԲՈԼՈՐ ՄԻԱԲԱՆՆԵՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԵՆ ՍԵՒԱՆԱՅ ՎԱՆՔԸ

Ամենաստոյգ աղբիւրէ մը մեզ կը հաղորդեն, որ Հայոց Կաթողիկոսը էջմիածնի վանքէն վտարելէ յետոյ, հայ պոլշեւիկները էջմիածնի բոլոր միաբանները հաւաքելով աքսորած են Սեւանայ վանքը, որպէս զի ո եւ է յարաբերութիւն չունենան ժողովուրդին հետ եւ կրօնական քարոզութիւններ չընեն:

Պոլշեւիկները խիստ հսկողութեան տակ առած են Սեւանայ վանքը եւ ծովափերը, որպէս զի ո եւ է մէկը կղզին չմտնէ եւ տեսակցի էջմիածնի աքսորեալ հոգեւորականներուն հետ, որոնց թիւը 18 է, եպիսկոպոս թէ վարդապետ:

ՀԱՅԿ. ՁՈՒԻԿԵՐ.— Մասնագէտ Արնոլտ, որ կ'ուսումնասիրէ Սեւանայ լիճին մնդկական յատկութիւնները ձուկերու աճումին համար, պատրաստած է աշխատութիւն մը, «Իշխան» ձուկին զանազան տեսակներու ուսումնասիրութեանը մասին: Սեւանի լիճին մէջ կ'արտադրուի 15 միլիոն ձկնկիթ «գեղարքունի» եւ 4 միլիոն ձկնկիթ բախտակ ձուկերու: Նոր բայազիտի գործարանը պէտք է համարել ամէնէն մեծ գործարանը, որ առատ ձկնկիթ կ'արտադրէ:

ՍՍՀՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

Մեր ժողովուրդը ամեն տարի ավելի ու ավելի է ապրում նոր, երջանիկ կյանքով։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է ամրանում մեր հայրենիքի տնտեսական հզորությունը, ավելի ու ավելի է բարձրանում մեր ժողովրդի նյութական բարեկեցությունը։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է ծաղկում մեր ժողովրդի մշակույթը։

Ահա՛ մեր ամենաուրախ տոներից մեկը։ Ամեն տարի այդ օրը մեր ժողովուրդը հանդիսավոր կերպով ամփոփում է իր նվաճումները, հաշիվ է տալիս իր ուժերի մասին, ուրվագծում է իր հետագա ծրագրերը։ Ամեն տարի այդ օրը մեր ժողովուրդը ավելի ու ավելի է զգում իր ուժերի մեծությունը, ավելի ու ավելի է զգում իր հզորությունը։

Ահա՛ մեր ամենաուրախ տոներից մեկը։ «Ինչո՞ւ է ուրախանում մեր ժողովուրդը», հարցնում է մեզ ամեն մի օտարերկրացի։ «Ինչո՞ւ է ուրախանում մեր ժողովուրդը», հարցնում է մեզ ամեն մի օտարերկրացի, որ ծանոթ չէ մեր կյանքին։ Ինչո՞ւ է ուրախանում մեր ժողովուրդը։ Որովհետև մեր ժողովուրդը ապրում է ազատ, երջանիկ կյանքով։ Որովհետև մեր ժողովուրդը ապրում է ազատ աշխատանքի պայմաններում

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑՔԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱՐԴԱՎԱՌԱԿԱՆ ՏՈՒՆԻՆ ԵՒ ՆՈՐԱՀԱՍ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

ՆՈՐ ՀԱՏՈՐ

Ա. ՀԱՏՈՐ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

բաշխաւորութիւն ցոյց տալով մաքսատան հասոյթները, և թէ ներկայիս բանակցութեան մէջ է 2 միլիոն սղերլին եւս ստանալու համար։

Սիթրօէնի տագնապը

Երէկ գրեցինք թէ Սիթրօէնի ժավէլի մասնաճիւղին մէջ առաջ եկած միջադէպերուն հետեւանքով Սէնթ Ուէնի եւ միւս մասնաճիւղերու — Լըվալուա, Էփինէթ — բանուորները գործադուլ յայտարարեցին՝ եւ սկսան գործարանին մէջ շրջագալիլ «Էնթէրնասիօնալ»ը երգելով։ Ասոր վրայ գործարանին տնօրէնութիւնը դուրս ձգեց մօտ 10,000 բանուոր, յայտնելով որ գործարանին դուռները պիտի բացուին այսօր Հինգշաբթի առաւօտ, եթէ երբեք մինչեւ այն ատեն նոր անկարգութիւններ չպատահին. այլապէս ստիպուած պիտի ըլլայ ճամբայ տալ անխտիր բոլոր գործարաններու 30,000 բանուորներուն։ Տնօրէնութիւնը զեկոյցի մը մէջ կ'ըսէ թէ համայնավար կազմակերպութեանց կողմէ եղած այս գրգռութեանց պատճառաւ կարելի չէ շարունակել աշխատանքը։

Տնօրէնութիւնը կ'աւելցնէ թէ վերջին գործազրկութեան տագնապին ընթացքին, շնորհիւ իր մասնաւոր ջանքերուն, 10,000 նոր բանուորներ առած էր, առանց օրավարձերը զեղչելու։ Ներկայիս Սիթրօէն իր բանուորներուն կը վճարէ միջին շրջանի ամէնէն բարձր օրավարձերը։ Ասկէ զատ գործարաններուն մէջ արդիական հանգստաւէտ պայմաններ ստեղծած է։

Նոր երկաթուղագիծ մը ևս

Քէօթահիա - Թավշանլը երկաթուղագծի շինութեան համար բանակցութիւններ կը կատարուէին Թուրք կառավարութեան եւ գերմանական խմբակի մը ներկայացուցիչին հետ։ Հանրօգուտ գործավարին եւ յիշեալ խմբակի ներկայացուցչին միջեւ նախնական համաձայնութիւն գոյացած է արդէն։ Ներկայացուցիչը քանի մը օրէն էնկիւրիէն Պերլին երթալով պիտի տեսակցի խմբակի անդամներուն հետ։ Ներկայացուցչին վերադարձէն յետոյ, պիտի սկսին վերջնական բանակցութիւնները եւ համաձայնագիրը պիտի ստորագրուի։

Հանիւթ Անատոլու Գավաթի մէջ

Հանգստեան կոչուած հազարապետ Խալիլ պէյ, Պոլսոյ կուսակալութեան խնդրագիրը տուած է, յայտնելով թէ Անատոլու Գավաքի մէջ իրեն սեփական չորս հազար արտավար հողին մէջ կը գտնուին ածուխի, պղինձի եւ կապարի հարուստ հանքեր։ Խնդրարկուն իր խնդրագրին կցած է նաեւ հանքերը պարունակող հողերուն յատակագիծը եւ խնդրած է որ արտօնութիւն տրուի իրեն զանոնք շահագործելու։

Խալիլ պէյ յայտարարած է թէ ապահով է որ հարուստ հանքեր կը գտնուին իր հողին մէջ եւ թէ ընդհ. պատերազմի միջոցին, գերման ճարտարագէտներ քննութիւն կատարած եւ ստուգած են այս պարագան։

Միսիսիփի գետը լիճի վերածուած

Ամերիկայի Միսիսիփի գետին յորդումը ահռելի համեմատութիւններ առած է եւ գետը հիմա ստացած է երեւոյթը հսկայ լիճի մը, որուն վրայ կը ծփան զանազան առարկաներ և կենդանիներու դիակներ։ կը հաշուուի թէ ջուրերը օրական 14 քօլոմեդր լայնութեամբ կը տարածուին։ Ողողուած են աւելի քան 800,000 հեքթար բամպակի ու ծխախոտի մշակուած հող եւ անտառներ։

Արքանսաս քաղաքին գլխաւոր փողոցը հինգ ոտնաչափ ջուրով ծածկուած է։ Կրինվիլի մէջ բնակիչները ստիպուեցան լքել իրենց տուները եւ երթալ վրան զարնել հեռուն դաշտին մէջ։ Մէմֆիս քաղաքը, ծովէն 60 մեդր բարձր, իբրեւ կղզի կը ցցուի ջուրերուն մէջէն։ Պարենաւորումը կը կատարուի օդանաւերու միջոցաւ։ Վիքսբըրկի մօտ թումբերը կը սկսին տեղի տալ 150 քիլօմեդր երկայնութեան վրայ։ Ագարակապանները կը փախչին իրենց ընտանիքներով, լքելով արջառ ու ամէն բան։ կը վախցուի որ մինչեւ 24 ժամ ամբողջ այս շրջանը ջուրով ծածկուի։

Նիւ Օրլէանսը աղետալի կործանումէ մը ազատելու համար պատերազմ. նախարարը հրամայեց քանդել Պրէթվէյթի թումբը, որ միլիոնաւոր տոլարի պիտի նստի։

Աղէտեալներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ։ Ներկայիս առանց ապաստանի մնացողներու թիւն է 200,000 հոգի, այս թիւը շուտով 300,000ի պիտի բարձրանայ, որովհետեւ ջուրերը անսպասելիօրէն կը բարձրանան։ Անկարելի է մեռնողներու ճշդրիտ հաշիւը տալ։ Ջուրերուն մէջէն հանուեցան հարիւր դիակներ, ուրիշ 200 հոգիներու հետքը չէ գտնուած։

Նախագահը հանգանակութեան համար կոչ ուղղեց ամբողջ երկրին. առաջին օրը 1,250,000 տոլար հաւաքուեցաւ։

Միսիսիփիի երկու եզերքներու երկայնքին մեծ վրանաքաղաքներ ստեղծուեցան։ Ուաշինկթընի բանակի մէթերանոցէն մեծ քանակութեամբ վրաններ, ծալածոյ մահճակալներ, ծածկոցներ եւ փոխադրական խոհանոցի կազմածներ կը ղրկուին։ Կառախումբերով լեցուն պաշար կը հասնի աղէտեալ գլխաւոր կեդրոնները։ Զինուորները կ'աջակցին վտանգաւոր շրջաններու բնակչութիւնը այլուր փոխադրելու։

Օրական վեցեակ մը քաղաքներ ջուրով կը ծածկուին։ կարմիր խաչը գերմարդկային ճիգեր կը թափէ։

Միսիսիփիի հովիտին մէջ առաջին անգամն է որ այսքան մեծ ողողում տեղի կ'ունենայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի յայտնի արուեստագէտ փօլա ՆԷԿրի, որ անցած տարի նշանուած էր հայազգի գրագէտ Մայքըլ Արլընի, Ամերիկայէն փարիզ իյսաւ իր նոր նշանածին՝ վրացի իշխան Սէրկէյ Մափվանիի հետ։ Ամուսնութիւնը շուտով պիտի կատարուի Ֆրանսայի մէջ։

ՆիՒ-ՅՕՐՔէն ՓԱՐԻԶ ուղղակի թռիչք կատարելու պատրաստուող երկու ամերիկացի օդանաւորդներ՝ Նօել Տէվիս եւ Վ. Ուսթըր աւելի քան 6000 քիլօ ծանրութիւն բեռցած՝ կը փորձէին թռիչք մը կատարել։ երկար ջանքերէ վերջ, հագիւ կարողացան գետնին 20 ոտարել։ երկար ջանքերէ վերջ, հագիւ կարողացան գետնին 20 ոտնաչափ միայն վեր բարձրանալ։ Օդանաւը չկրցաւ տանիլ այդքան ծանրութիւն եւ քիչ վերջ գետին իյնալով ջարդ ու փշուր եղաւ։ երկու օդանաւորդները վայրկենապէս մեռած։

ԼԵՁ կէլլէր, յամայնավար, որ կեղծ անցագիրով կը ճամբորդէր եւ «Ազատէ» անունով ծանօթ էր, դատարանին կողմէ վեց ամիս բանտարկութեան եւ 500 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ Պէլվիլի ենթակոմիտէին մէջ կազմակերպուած բոլոր ընկերները վաղը՝ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ռոսոտոմի սրահը, 131 Fbg. du Temple Belleville։ կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՀԱՏԱԿ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յարդգոդի Գրական երեկոն այսօր՝ Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի սրահը, նուիրուած է ամբողջովին Ապրիլ 11)24ի նահատակ մտաւորականներուն յիշատակին։ կը նախագահէ Ա. Աճարոնեան։ կը խօսին՝ Հ. Զարդարեան, Վ. կաքաւեան, Շ. Բալուեան եւ Շ. Նարդունի։ Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին տիկիններ Ս. Նշանեան Լաս, Օր. Ալիքսանեան, Պ. Պ. Նշանեան, Մարուխեան, Շ. Սարեան, ձիզմէճեան, Պէշիկթաշլեան եւն։ Նուագ։

կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդպիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ "ՌՈՍՏՈՄ,, ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

նախաձեռնութեամբ կը բեմադրուի "ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆԻ ԿՏԱԿԸ,,

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 3ին, 5 Ռիւ Լիլլի սրահը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Քանի «Կայծակ» խումբի ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրերով։

Հ. Ց. Դ. Մարսիլիոյ ԻՂԽԱՆ ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը վաղը՝ ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Վիէնի շրջ. կոմիտէին ընդհ. ընկերական ժողովը՝ վաղը երեկոյ ժամը 7ին հայ ժողովրդային լսարանի մէջ։ Պիտի զեկուցանէ ընկ. Մ. Գուլումճեան։

Շ. Ց. Դ. Ալֆօրվիլի «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, 138 Rue Etienne Dolet, միութեան ակումբը մասնաւոր սրահի մէջ։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. միասին ունենալ անդամատետրերը։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այսօր, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, Mairie du 3me թաղ. դուռնէն մատենադարանի սրահը 18 Rue François-Garcin։

Վիէնի հայ ժողովր. լսարանի դասախօսական ժողովը՝ Շաբաթ կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին։ Պիտի բանախօսէ ընկ. Մ. Գուլումճեան։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆօրվիլի մասնաճիւղի ընդհանուր անդամական ժողովը՝ Շաբաթ 30 Ապրիլ երեկոեան ժամը 8ին, 138, Rue Etienne Dolet, Alfortville։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԷԱՆ տարեդարձի երեկոյթը Մայիս 7ին, Սալ ռը ժէօկրաֆիի մէջ։ Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգին Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Շաբաթ երեկոյ, Ապրիլ 30 ժամը 9ին, Rue Monsieur le Prince, Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը։

ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

«VIENT DE PARAITRE»

Revue Mensuelle des Lettres et des Arts. Avril 1927

Librairie des Deux Gares, 76 Bld. Magenta

Ստացանք Ապրիլի թիւը այս կենդանի հանդիսին, որ ամէն ամիս կանոնաւորաբար տեղեկութիւններ կուտայ դրականութեան, արուեստի, դիտութեան եւլն. մասին, ամփոփելով բոլոր նոր հրատարակութիւններու բովանդակութիւնը։

Գինը՝ 4 Ֆրանք։ Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա՝ 30 Ֆրանք։ Արտասահման՝ 45 Ֆր.։ Վեցամեայ՝ 18 եւ 26 Ֆր.։

ՀՐԱՉ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Chirurgien - DENTISTE

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺԻՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ

126 RUE BOLIVAR (Մէթրօ Պոլիվար կամ ժօռէս)

Մասնագիտութիւն ատամնաշարերու (քաուչու եւ ոսկի) և պրճնկի։ Բոլոր աշխատանքները ԱՒՐԱՆՑ ՑԱՒԻ, ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 8ը։ Ուրբաթ առեն՝ ժամադրութեամբ։

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՈՒԽՏ ԵՒ ԵՐՇԻԿ

Արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէն եւ նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գիներով պիտի գտնէք։

ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով

28, Rue Lesage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առտնին աշխատութիւնը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Տարիներէ ի վեր նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

կ'ընդունի 11—1 եւ 4—7։ կիրակի եւ տօնի օրերը մինչեւ կէս օր, եւ ժամադրութեամբ։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Téléph. Provence 09-32։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Ընկեր Շահազար 5 ֆրանք, Ժաքիր Թահրա պէյ 5, Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 12.50, Աքսէն Լիւքէն 20, Ռասթութին 15, Նամուս 10, Զար ոգի 10, Պատուի համար 10, Լուսթիւնը 8, Երազահան 6, Կոյսի մը Օրագիրը 5, Անձկութեան ժամեր 2, Մասլվար 12,50, Բարիզէթ 7.50, Տօքթ. Մօրի Վրէժը 5, Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Ոսկի Աքաղաղ 10, Թուղթի փառք 5, Վերջալոյսին տակ 5, Ճամբուն վրայ 10, Պէպէքթ 10, Պարզ Բարոզներ Բ. Գ. եւ Դ. հատորներ 50, առանձին 17.50, Զորս Աւետարաններ 12.50, Հայաստանի Նկարիչներուն Ալմանախը 40, Նարեկ աշխարհաբար 40, Յոյզեր եւ երազներ 22.50, Ռուբէն Ժող. պատմ. 7.50, Սթիլմօնտի քաղաքապետը 6, Մուլութեան պահերէց 7.50, Անցեալէն (Լէօ) 35, Անաթօլ Ֆրանս 25, Խրիստոս (Թ. Ե. Գ.) 25, Արդի կինը եւ իր հոգեբ. արժէքները 5, Երան անգլ. բառարան 40, Պօէմներ՝ Զարեհեան 20, Մանիֆէստ 10, Ռօլանի երգը 10, Լոնգոսի հովուավէպը (Տաֆնիս եւ Քլօէ) 8, Վերածնունդի Օրերէն 6, ինչպէս նաեւ վիպական, թատերական բանաստեղծական եւ ազգային գիրքեր, բառարաններ, խոստակցութիւններ հաւաքածոներ եւն։։

ԳՐԱՁՈՒԻՑԱԿԸ ՁՐԻ

Ֆրանսայի եւ գաղութներուն համար, փոստի ծախք չկայ։

Ցտանալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 AvenueQuihou, Saint-Mandé.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽԻՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. ՅՈՎՀԱՆԻ ՖՐԱՆՍՕ-ՀԱՅ ԴՐՈՍՈՒՆ

15 Րիւ տէ Ֆօրինիքի

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

130, Rue Etienne Dolet

ԼԵՒՈՆ ՆՈՏԱՐԵԱՆ

Ամէն տեսակ Արեւելեան նպարեղէններ, ապուխտ, պաղպաղեակներ, ճերմակ պանիր, ընտիր ձիապտուղ, եւ անուշեղէններ։ Փորձեցէք անգամ մը, գոհ պիտի մնաք։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տքթ. Արշակ Պօղոսեանի նոր հասցէն՝ 10, Avenue de Ceinture Enghien-les-Bains.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՀ

Հայաստանի գունաւոր նոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով պատրաստեց Կ. Ց. Բասմաճեան 1—1,000,000 սանտիմեան Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 ֆր. ընտիր թուղթով լաքի 7.50։ Արտասահման 20 ֆր. Դիմել՝ ՊԱԼԵՆՑ գրատունը 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԵՆ

Ժենեակ մը խոհանոցի խանութ մը, միասին կամ առանձին։ Դիմել՝ 54 Rue de Renaissance Bois-Colombes։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԵՆ

Ժէնեակ հագուստ տի Կ... բուհիներ նպաստաւոր գին։ Դիմել՝ H. ANDONIAN 188, Avenue Jean Jaurès, Paris, Métro Jaurès.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԵՆ

Ժէնեակ (Թօքօքօ (Rococo) շինող գործաւորուհիներ, իրենց գործերուն կամ աշխատանոցի մէջ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Վեճանի 53 Rue de la Pré St. Gervais, métro: օճօպիւս M et BH.

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ

Ջենեակ մը խոհանոցի խանութ մը, միասին կամ առանձին։ Դիմել՝ 54 Rue de Renaissance Bois-Colombes։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	01
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	111	20
Մէճիտիէ	Médjidié	8	25
Լէվա 100 հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» Lire	139	25
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	16	75
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	91	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆունտի	1 Cr. Fonc. Eg.	3050	—
»	II »	1910	—
»	III »	1500	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 323

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 սլ.	10 սլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն (208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարե 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 29 ԱՊՐԻԼ 1927

29 AVRIL 1927

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱՒ ԽՕՍՔ

Ո՛ՒՐ Է ՁԱՐԻՓԸ

Բացորոշ է մեր տեսակէտը էջմիածնի դէմ սարքուած դաւադրութեան առթիւ։

Օրինական եւ արդիական դիմակի տակ, խարդախ եւ տմարդի ձեռնարկ մըն է որ կը փորձեն Երեւանի կոմիսարները, առանց կշռելու հետեւանքը։

Իրենց գործելու եղանակն անգամ իսկապէս կոմիսարական է բառին Թրքական իմաստով։ Ա՛յդ ձեւի բարբարոսութեամբ կը պղծուէին Թուրքիոյ հայկական առաջնորդարանները ու վանքերը, 1915ին, եթէ բողոք մը յայտնուէր։ Ո՛ւր որ բռնութիւնը կը կատարուի եւ ինքնապաշտպանութեան միջոց չկայ, կարելի չէ մարդկօրէն չհամակրիլ զոհերուն, ինչ հանգամանք ալ ունենան։ Փողոցին մէջ եթէ տասը անօպաններ մէկ հոգիի դէմ յարձակին, զայն կողոպտելու կամ բզքտելու համար, արդէն բնազդաբար կը մղուի միջամտելու, ինչպէս զոհին։

Այս է բնական օրէնքը, մեր «քաղքենի» աշխարհին մէջ, առանց բարեպաշտական հակումներու։

Ի՞նչ կը տեսնենք այսօր, կատարուած բռնութեան հանդէպ։ — Երկրի մէջ, անճար ժողովուրդ մը, որ կուլ կուտայ իր վիճակը, աւելի մեծ չարիքներ կանխելու համար։ Այդ ժողովուրդին զաւակներն էին որ առջին անգամ բորբոքեցան, 1921 փետրուարին, երբ նորեկները ամէն լրբութիւն կը գործէին էջմիածնի մէջ եւ առհասարակ եկեղեցիներու հանդէպ, մինչեւ անգամ հերոսաբա՛ր կօշիկներու քսելով միւռոնը։

Իսկ արտասահմանի մէջ — կը տեսնէք արդէն, գոնէ Ֆրանսայի պատկերը։ Լուրը նոր է տակաւին։ Թերեւս շատերն ալ չեն հաւատար։ Թերեւս ստուգելու ամէն միջոց ունին, եթէ ուզեն։ Դժբախտաբար, այն տարրերը որ ամէնէն շատ կը հոլվին «Ազգ եւ Եկեղեցի», կծկուեր, ցամքեր, ապուշցեր են, ու կարծես չեն հասկնար թէ ի՛նչ կ՛անցնի կը դառնայ։ Մինչեւ անգամ բորբոս կապած միտքեր կան, որոնք շատ բնական, հնաւոր եւ արդար կը գտնեն եղածը, դաւաճանելով իրենց սրտի դաւանանքին, որ հանրածանօթ է. «Արտաքոյ եկեղեցւոյ չիք փրկութիւն»։

Նոյնիսկ նոյն «յեղափոխական» սրատեսութեամբ վարակուած են նաեւ «Եկեղեցւոյ իշխանները», որոնք սրբազան պարտք նկատեցին Թէյասեղաններ սարքել Հայաստանէն եկած գոյնզգոյն պատուիրակներու, կ՛աճապարէին մասնակցիլ Նոյմ. 29ի ազդարձէն, բայց մատ մատի չեն գարներ, իմանալու համար թէ իրենց հոգեւոր պետին գլխուն եկած փորձանքը...

Գարշելի՛ է անասելի սարկամտութեան եւ վատութեան այս պատկերը։

Ինչպէ՞ս։ Ինչպէս ըսուած ենք, Երեւանի այս կոպիտ ձեռնարկը չի կրնար արդարանալ եկեղեցիի եւ պետութեան բաժանման սկզբունքով, որ բոլորովին ուրիշ բան է եւ չի կրնար բաղդատուիլ Ֆրանսայի օրինակին հետ։ Պատճառ, օրէնքը առաւելապէս ներշնչուած էր կրօնական Միաբանութիւններէ (Congrégations) խորամանկ, բազմաճիւղ եւ վտանգաւոր ցանցէն, որ իսկապէս պետութեան մէջ պետութիւն կը կազմէր, իր անսպառ հարստութիւններով եւ տարերկրեայ գործունէութեամբ։ Այստեղ՝ կառավարութիւնը իրական եւ իրաւական ներկայացուցիչն է ժողովուրդին, հաճայն իր վարչաձեւին, եւ տէր ու տիրականը՝ անոր հաստատութեանց եւ հարստութեանց։ Այսօրուան Երեւանը չի կրնար ունենալ յատկնութիւններ մնուցանել, ոչ միայն արտասահմանի մէջ, այլեւ Հայաստանի մէջ, ուր պարզ ոստիկանական տեսչութիւն մըն է, հլու հպատակ՝ Թիֆլիսի եւ Մոսկուայի։

Թողունք այս կէտն ալ։ Իմաստակօրէն կազմալուծելով հաստատութիւն մը, բռնօրէն վտարելով անոր աւանդապահները, ուխտուն տարեկան կրօնաւորէ մը մինչեւ համարեա ռազմական ուժեր, Երեւան կը բանայ պատակառումի, ներքին գործարքներու եւ դաւանական հերձուածի նոր ասպարէզ մը։ Գործիչները անշուշտ ուսումնասիրած են պատմութիւնը եւ գիտեն թէ ի՛նչպէս ծագեցան հոմէական եւ բողոքական, յանուանուութիւնները, շաբաթապահ, «րուհճի» եւ նմանները, բանաւոր հօտ»ի մը վերածելով այս ժողովուրդը։

Այդ վտանգը կա՛յ եւ այսօր։ Հազիւ ազգային գիտակցութեան հասած, հազիւ վարժուած թօթափելու դաւանական տրութիւնները, ահաւասիկ նոր հերձուած։ Շնորհիւ կոմիսարի առատաձեռնութեան, ունինք արդէն «Ազատ յեկեղեցւոյ հրայրութիւնը», իր լեզուանի խաչագողներով։ Այս ուղղութեամբ, կ՛ունենանք նաեւ հին՝ էջմիածնական Հայեր, կէս-տաւորչական, կէս-բողոքական յարանուանութիւններ։ Կա՛մ, ազգային կոսական նոր աթոռ մը հաստատելու ծրագիրներ։ Մէկ հաշուով, բաբելոն մը, ուր վաթսուն տարուան մէջ եղած ազգային-ժողովրդական վաստակն ալ պիտի խաթարուի։ էջմիածինը միութեան գիծ մըն է բոլոր անոնց համար, որոնք իրենց ազգային նկարագիրը կապած են ժամուն հետ։ Անդրադառնալով այդ խարխափը, ի՞նչ կը դնէ, անոր տեղ, կարմիր աստեանը։ Անշուշտ ոչ իր ժողկոմխորհները, ոչ ալ կոմինտէրնը, ոչ ալ «Ազատ յեկեղեցին», իր գանելիք Բենիներով, որոնք պիտի չկարենան յաւերժացնելու պիտի ծառայեն։

Այդ առաջադրութեամբ շարադրուած է իրենց օրէնքն ալ, որուն գործադրութեան «բարիքները» պիտի տեսնենք հետզհետէ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՆԱՄԻՒ ԽՆԱՄԻ

«Պայքար», Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, որ, իբրեւ խնամի, հիացող մըն է Հայաստանի իմաստո՛ւն կառավարութեան, ինչպէս բոլոր «ողջամիտ»ները, հետեւեալ ներքոյը կը հիւսէ նոյն կառավարութեան արտասահմանի կուսակիցներու ճակտին.

«Համակրելի խմբակները ոչ կրնան աճիլ, — ոչ ալ հայ շրջանակի մէջ կշիռ ու արժէք կը ներկայացնեն ու կրնան օգտակար դեր կատարել. ընդհակառակը, ոչ իսկ գլխով կը հասկնան ու կը գործակցին իրարու հետ, եւ ի՛նչ ձեռնարկի ու կազմակերպութեան որ մօտենան, անպատճառ վնասակար կ՛ըլլան ու կը քայքայեն գայն։ Արդէն այս մարդիկ, սակաւաթիւ բացառութեամբ, ոչ գիտեն թէ համակրելութիւնն ի՛նչ է, ոչ ալ անոր սկզբունքներուն կը հետեւին կեանքի մէջ։ Առ հասարակ թուխակի պէս կը կրկնեն գոց սորվուած բառեր ու պարբերութիւններ, առանց երբեք անոնց իմաստին թափանցած ըլլալու։ Շատեր կան իրենց մէջ, որ գոնէ բանւոր կամ աշխատաւոր ալ չեն, կը զբաղին առեւտուրով, նոյնիսկ վաշխառութեամբ, եւ իրենց գործառնութիւններուն մէջ, առանց դոյզն խղճահարութեան, կը դիմեն այնպիսի կերպերու եւ միջոցներու, որոնց կոմունիստ բացատրութիւն մը գործածելով՝ ամէնէն «կեղտոտ պուրժուան» ալ չի զիջանիր, և կը չանայ ինքզինքին արդարացնել պնդելով թէ դրամատիրական երկիրներու մէջ կարելի չէ ուրիշ կերպով հաց ճարել»։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ուղղագրութեան եւ տառերու ձեւի բարեփոխութեան յանձնաժողովը Մարտ եւ Ապրիլ ամիսներուն մէջ քննած է ակնարկներու եւ տպարանի մասնագէտներու գեկոյցները, գիրերու ձեւին մասին։

Այս գեկոյցներն ալ պիտի տպուին յանձնաժողովի տեղեկագիրին մէջ։

Յանձնաժողովը ստացած է նաեւ ինչական լեզուագէտ փրոֆ. Մեյեէի ընդարձակ նամակը, որով ան մանրամասնօրէն կը պատասխանէ ղրկուած հարցումներուն։

Յանձնաժողովը որոշած է սպասել մինչեւ Մայիս 10, երբ կը յուսացուի որ կը հասնին հեռաւոր երկիրներու հայագէտներու պատասխանները։

Համալսարանի բ. եւ գ. բաժիններու միացեալ նիստը, որ պիտի քննէ յանձնաժողովին վերջնական տեղեկագիրը, պիտի գումարուի Մայիս 22ին։

ՊՈԼՍՈՅ Ոսոիկ. տնօրինութեան պատրաստած մէկ վիճակագրութեան համաձայն, անձնասպան եղած են Պոլսոյ մէջ 1916ին 12 հոգի՝ 5ը կին, 1917ին 17 հոգի, 6ը կին, 1918ին 24 հոգի, 9ը կին, 1919ին 59 հոգի, 12ը կին, 1920ին 52 հոգի, 19ը կին, 1921ին 72 հոգի, 41ը կին, 1922ին 55 հոգի, 23ը կին, 1923ին 92 հոգի, 42ը կին, 1924ին 110 հոգի, 60ը կին, 1925ին 93 հոգի, 90ը կին, 1926ին 122 հոգի, 64ը կին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԴԱՒԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կ'ՈՒԶԵՆ ԱՆՋԱՏԵԼ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԸ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԻՆ)

Թաւրիզի ռուսական հիւպատոս Տուպսոն, հրապուրուած չինական «յեղափոխութեան հեռանկարներ»ով, շատ գաղտնի յարաբերութիւններ մշակել փորձած է, Թաւրիզի պարսիկ հոգեւորականներուն եւ կառավարութենէն դժգոհ տարրերու հետ, որպէս զի Ատրպատականի մէջ խռովութիւններ եւ ապա ապստամբութիւն յառաջ բերեն, եւ որ գլխաւորն է, Ատրպատականը բաժնեն կեդրոնի (Թէհրանի) կառավարութենէն։ Հիւպատոսարանի կողմէ գաղտնի լրտեսներ ուղարկուած են գաւառները, ասենուրեք ապստամբութեան աշխատանքներ կատարելու համար։ Սակայն Պարսից խիստ զգոյշ եւ աչալուրջ գաղտնի ոստիկանութիւնը կրցած է երեւան հանել ռուսական հիւպատոսի դաւադրական աշխատանքները եւ վիժեցնել ապստամբական գործողութիւնները։

Պոլշեւիկեան եւ տաճկական լրտեսները կը վխտան մասնաւորապէս պարսկական Ատրպատականի մէջ եւ իրարմէ գաղտնի քարոզութիւններ կ'ընեն, այս երկիրը կեդրոնի կառավարութենէն անջատելու համար։ Պոլշեւիկները կ'ուզեն, որ Ատրպատականը գատուի Թէհրանէն եւ դառնայ պոլշեւիկեան նահանգ մը, որպէս զի իրենք — կարմիրները — իսկոյն թաթ դնեն այս երկրի վրայ եւ տէր դառնան անոր բնական եւ արհեստական անբաւ հարստութեանց, իսկ քաղաքականապէս ալ կը հետապնդեն այն նպատակը, որ եթէ պոլշեւիկները տէր դառնան Ատրպատականին, ի վիճակի կ'ըլլան մուսուլի ճակատին վրայ կարմիր զօրքեր կեդրոնացնել եւ կուռիլ Անգլիոյ դէմ, եւ արշաւել դէպի Միջագետք։

Այս ուղղութեամբ ահա Թաւրիզի ռուսական հիւպատոսը կանոնաւոր կերպով դաւադրական աշխատանքներ կը կատարէ Պարսկաստանը տնտեսապէս եւ քաղաքականապէս խորտակելու համար։ Սակայն անգլիական հիւպատոսն ալ իր կարգին կը գործէ, պոլշեւիկեան ազդեցութիւնը Ատրպատականի մէջ չնչելու համար։

Էնկիւրիի կառավարութեան լրտեսներն ալ կը վխտան Ատրպատականի մէջ։ Անոնք ալ կ'աշխատին տաճկական ազդեցութիւնը զօրացնել, իրագործելու համար իրենց ծրագիրը, — Ատրպատականը անջատել Թէհրանէն եւ միացնել Տաճկաստանին։ Էնկիւրիի այս դաւադրական աշխատանքները համաթուրանական ծրագիրը կը հետապնդէն։

Ատրպատականի Թրքութիւնն ալ միշտ դէմ կ'երթայ Թէհրանի քաղաքականութեան, որուն նպատակն է կեդրոնի ազդեցութիւնը, պարսիկ լեզուն եւ մանաւանդ պատասխանատու պաշտօնեաները միշտ ուժեղ պահել Ատրպատականի մէջ, վանելով տեղական տարրերը։ Ջինուորական հրամանատարի, նահանգապետի, Մէարիֆի եւ նման բարձրաստիճան պաշտօնեաներ միշտ պարսիկ կը նշանակուին, եւ որ գլխաւորն է, հակապոլշեւիկ տարրեր։ Ռուս-պարսկական վերջին առեւտրական յարաբերութեանց խզումը եւ ապա բանակցութիւնները, ամբողջ երկրին մէջ խոր ատելութիւն եւ զզուանք յառաջ բերած են պոլշեւիկներու հանդէպ։ Ժողովուրդը կը նախատեսէ, որ եթէ դժբախտ հանգամանքով մը այս երկիրը պոլշեւիկեան տիրապետութեան տակ անցնի, ամէն ինչ կը խորտակուի։ Ա՛հա՛ թէ ինչո՞ւ պոլշեւիկեան բոլոր դաւադրութիւնները ու մեքենայութիւնները այս երկրին մէջ արձագանգ չեն գտներ եւ կը վիժին։

Չինաստանի պոլշեւիկները կը դատուին

Փեքինէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ զինուորական մասնաւոր ատեան մը կազմուած է դատելու համար խորհրդային դեսպանատան մէջ ձերբակալուած անձերը։ Դատավարութիւնը պիտի սկսի, անմիջապէս որ վաւերաթուղթերու քննութիւնը վերջանայ։ Այդ վաւերաթուղթերուն մէջ կան մանրամասն ցուցակները Խորհրդային Միութեան կողմէ Չինացիներուն հայթայթուած զէնքերուն եւ ռազմանիւթերուն — թնդանօթ, հրացան, խրամի հրասանդ, ռումբ, ինքնաշարժ եւ երկաթուղիի վակոններ։

Պորտին եւ զօր. Կալէնց իւրաքանչիւրը ամսական 24000 ամերիկեան տոլար կը ստանային։ Այս գումարով կը հոգացուէր նաեւ իրենց ստորադաս ռուս պաշտօնեաներուն ծախքերը։ Բազմաթիւ վաւերաթուղթեր տակաւին գաղտնի կը պահուին, իրենց կարեւորութեան պատճառաւ։

Փոր Համաձայնութեան խորհրդաժողովը

Փոքր Համաձայնութեան յառաջիկայ խորհրդաժողովը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 15ին, նախ Փրակայի մէջ, ուր Փոքր Համաձայնութենց երեք արտաքին նախարարները իրարու հետ շփման մէջ պիտի մտնեն։ Խորհրդաժողովի նիստերը պիտի գումարուին Զեխոսլովաքիոյ եաշխիմով քաղաքին մէջ, ուր յայտնի ջերմուկներ կան։

Մեծ դաս մը Մոսկուայի մէջ

Գրեցինք թէ վերջերս Մոսկուայի մէջ երեւան հանուեցաւ ցարական դաւադրութիւն մը, որուն նպատակն էր լրտեսութիւններ ընել ի հաշիւ օտար պետութեան մը։ Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ, Կէփէուն (Զեկայի յաջորդը), կառավարութեան հետ խորհրդակցաբար, այս խնդիրը պիտի հանէ յեղափոխական գերագոյն դատարանին առջեւ։ Պիտի դատուին այս խնդրին համար ձերբակալուած անձերը։ Խորհրդային մամուլը կը գրէ թէ մեծ յայտնութիւններ դուրս պիտի գան։ Գլխաւոր ամբաստանեալներէն մէկն է ծերունի իշխան Տոլկուրոքին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ԳԱՂԹԵՆ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն)

Նախիջեւանի կառավարութեան սահմանին մէջ (Նախկրայ) ռուսական Ջուլֆայի մօտ, Արաքսի ափէն քիչ հեռու կայ Ջուղա գիւղը, որ պատերազմէն առաջ ունէր 80 տուն հայ բնակիչներ, բոլորն ալ շատ բարեկեցիկ։

1918ի դէպքերու ժամանակ, յիշեալ գիւղի բնակիչները յաջողեցան ապաստանիլ Պարսկաստան եւ ազատուիլ տաճիկ-թաթարական վայրագութիւններէն։

Երբ պոլշեւիկեան իշխանութիւնը տէր եղաւ Հայաստանին եւ Նախիջեւանն ալ իր շրջականերով դարձաւ առանձին կառավարութիւն, Ադրբէջանի ազդեցութեան եւ տաճկական կառավարութեան ենթակայ, յիշեալ Ջուղա գիւղի Հայերը, 1922ի սկիզբներէն մինչեւ 1926ի վերջերը արդէն հաստատուեցան իրենց հայրենի գիւղին մէջ, կազմելով 40 տուն բնակչութիւն մը, որ իր հողին եւ բազուկին կառչած, հաղիւ կը հայթայթէր իր օրապահիկը։

Ներկայ 1927 թուականի սկիզբներէն, Նախիջեւանի թաթարական «կոմունիստ յեղափոխական կառավարութիւնը» տնտեսական, բարոյական եւ այլ ճնշումներ ի գործ դրած է Ջուղայի 40 տուն հայ գիւղացիներու վրայ, որպէսզի անոնք լքեն իրենց գիւղը եւ հեռանան, եւ որ գլխաւորն է, թաթար գիւղացիները խումբ խումբ Ջուղա, գիւղը կուգան եւ բռնութեամբ կ'ապրին այնտեղ, պահանջելով հող եւ ջուր։

Այս բոլորը կը կատարուին Նախիջեւանի կառավարութեան հրահանգով, իր «դաշնակից եւ գաղափարակից» Խորհրդային Հայաստանի կառավարութեան քթին տակ։

Ջուղայի ափ մը խեղճ գիւղացիները չկրնալով տոկալ Նախիջեւանի կառավարութեան եւ թաթար գաղթականներու բռնութիւններուն, վերջերս մաս մաս լքելով իրենց հայրենի գիւղն ու հողը, կը հեռանան, ոչ թէ Հայաստան, այլ Ռուսաստան— Ռոստով, Արմաւիր եւ դեռ հեռուները։

Ի ՓԱՌՍ ՋԱՐԴԱՐԱՐԻՆ.— Պուտափեշթէն կը հեռագրեն թէ՝ երիտասարդ Չունգարացի մը, որ նշանաւոր հանդիսացած է հրէական ջարդերուն մէջ, վերջերս մասնուած էր թշուառութեան։ Նամակ մը կը ղրկէ ամերիկացի միլիոնատէրին՝ Ֆօրտի, խնդրելով որ 3000 տոլար փոխ տայ, գնելու համար ագարակ մը, ուր կ'ուզէր հաստատուիլ եւ ապրիլ հանգստութեամբ։ Միլիոնատէրը կը հետաքրքրուի եւ կը փափաքի գիտնալ թէ ստո՞յգ են իր ջարդի պատմութիւնները։ Երբ կը հաստատուի խնդրարկուին ջարդարարութիւնը, միլիոնատէրը անմիջապէս կը ղրկէ 3000 տոլարը, աւելցնելով որ պիտի ղրկէ աւելին ալ, երբ չբաւէ։

ՊՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ 1927ի երկրագործական տուրքին վրայ 100ին 20 յաւելում ըրին, ելմտացոյցի բացը գոցելու համար։ Այս պարագան գիւղացիներու դժգոհութեան պատճառ պիտի դառնայ։

ՂՈՒՐԴԻՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՄԵՐ ԿՈՂՄԻ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՎՈՐ Է

Ղուրդիստանի Սահմանադրության հարցը մեր կողմի համար կարևոր է ոչ միայն այն պատճառով, որ Ղուրդիստանը մեր հարևանն է, այլև այն պատճառով, որ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվում է ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։

Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվել է ազգային ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։

Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվել է ազգային ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։

Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվել է ազգային ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։

Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվել է ազգային ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։

Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ենթարկվել է ազգային ճնշումների և հալածանքների։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային ազատագրական պայքարի երկարատև պատմությունը։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ձգտում է ազատության և անկախության։ Ղուրդիստանի ժողովուրդը, ինչպես և մեր ժողովուրդը, ունի իր ազգային մշակույթը, իր լեզուն, իր ավանդույթները։

ԽՍՀՄ ՅՈՒԹԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Վերակազմության նիստը տեղի ունեցավ Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 11-ին։

Նիստին ներկա էին Հայկական Սովետական Հանրապետության Վերակազմության Կոմիտեի անդամներ՝ ընկ. ընկ. Ա. Ա. Ալիխանյան, Ա. Ա. Ալիխանյան, Ա. Ա. Ալիխանյան,

Ընդամէնը ձերբակալուած են 45 հոգի, որոնց մէջ Տումայի բազմաթիւ անդամներ, ինչպէս նաեւ Տոլկուրոքիի բարեկամ բարձրաստիճան սպաներ։

Խորհրդային նաւատորմիղ պտոյտը

Պալթիկի ռուսական նաւատորմը Մայիս 1ին արտասահմանի մէջ պտոյտի պիտի ելլէ, հրամանատարութեամբ ծովակալ Վիքթորոֆի։

Նաւատորմը պիտի այցելէ Րէվալ, Րիկա, Քիլ, ինչպէս նաեւ ֆրանսական նաւահանգիստ մը։ Էսթոնիոյ եւ Լեթոնիոյ կառավարութիւնները արդէն տուած են իրենց հաւանութիւնը։

Պալքանեան տագնապը եւ Թուրքիա

Պոլիսէն կը հեռագրեն.— Իտալական եւ անգլիական դեսպանները Էնկիւրիի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցան արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի հետ։ Իտալիոյ ներկայացուցիչը պալքանեան խնդիրը պարզելով ուղեց հասկնալ Թուրքիոյ դիրքը։

Րիւշտի պէյ անգլիական դեսպանին հետ տեսակցեցաւ իրաքի խնդրին եւ ներկայ ընդհանուր քաղաքականութեան մասին։ Հանրային կարծիքը ուրախ է որ Թուրքիա կը մերժէ ո եւ է քաղաքական կազմակերպութեան մէջ մտնել եւ իր բացարձակ չեզոքութիւնով կը նուիրուի երկրին տնտեսական վերականգնումին։

Սիրոհեի տագնապը

Սիթրօէնի տագնապը կը շարունակուի։ 30.000 բանուորներէն 20,000ը աշխատեցան ժավէլի, Կուպէնպէրկի, Սիւրէնի եւ Քլիշիի մասնաճիւղերուն մէջ։ Միայն Սէնթ-Ուէնի, Էփինէթի եւ Կրընէլի գործարանները փակ մնացին Զորեքշաբթի օր։ Փողոց ձգուած 10,000 բանուորները միթինկներ գումարեցին. մարմնավար սէնտիքան բազմաթիւ թռուցիկներ ցրուեց՝ գործադուլի դրդելով աշխատաւորները։ Լրվալուայէն երկու հարիւր բանթողներ Քլիշիի մասնաճիւղը գալով փորձեցին աշխատելէ արգիլել իրենց ընկերները, սակայն չյաջողեցան. ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք։ Սէնթ-Ուէնի մէջ, կէսօրէն վերջ մօտ հազար բանուորներ գործարանին դրան առջեւ համախմբուած էին, համաչնաւոր հեռաւոր մը զանոնք հրաւիրեց Թաղապետարանի հանդիսասրահը, ուր հաւաքոյթ մը տեղի ունեցաւ։ Ոչ մէկ միջադէպ։

Խորհուրդներու համագումարը փակուած

Մոսկուայէն Ապրիլ 27 թուականով կը հեռագրեն թէ Խորհուրդներու Դ. համագումարը փակուեցաւ, ընտրելէ վերջ կեդր. գործադիր կոմիտէն, բաղկացած 585 անդամէ, որոնց մէկ երրորդը անկուսակցական։ Քանի մը հանրապետութեանց ներկայացուցիչները առաջարկեցին այսուհետեւ խորհուրդներու համագումարը հրաւիրել երկու տարին անգամ մը, փոխանակ ամէն տարուան, քանի որ Խորհրդային Միութիւնը խաղաղ զարգացման փուլի մը մէջ մտած ըլլալով, իր քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքները կրնայ հաստատել աւելի երկար ժամանակամիջոցի մը համար։

Համագումարը միաձայնութեամբ ընդունեց Սահմանադրութեան այս կարեւոր փոփոխութիւնը։

Պրիանի 25ամեայ յոբելեանը

Արտաքին Նախարար Պրիան, որ հանրածանօթ է իբրեւ ֆրանս. դիւանագիտութեան «հին աղուէսը», առջի օր տօնեց իր արծաթեայ յոբելեանը՝ քաղաքական ասպարէզի մէջ մրտնելուն 25ամեակը։

Ընդունեց բազմաթիւ այցելութիւններ՝ ամէն դասակարգէ, եւ անհամար շնորհաւորական հեռագիրներ աշխարհի չորս կողմերէն։

Պրիան քաղաքական գործունէութեան սկսաւ 1902 Ապրիլ 27ին, երբ Լուան Նահանգէն երեսփոխան ընտրուեցաւ։ Մինչեւ այդ թուականը մեծ համբաւ շինած էր արդէն իբրեւ ընկերվարական գործիչ եւ հրապարակագիր։ 1905ին եկեղեցիի եւ պետութեան բաժանմանատեն մեծ պայքար մղեց կղերականներուն դէմ։ Յաջորդ տարին կրթական նախարար եղաւ. անկէ ի վեր տասներեք տարի նախարար եղաւ, եւ ինը անգամ (վեց տարի) վարչապետ եղաւ, առաջինը 1910ին։ Անկէ ի վեր առաջնակարգ դեր խաղացած է Ֆրանսայի քաղաքական կեանքին մէջ։

Ողողումներու աղէտը Ամերիկայի մէջ

Միսիսիփիի յորդումը իսկական աղէտ մը դարձած է։ Երէկ գրած էինք թէ Նիւ Օրլէանսը ողողուելու վտանգէն ազատելու համար, պատերազմական նախարարութիւնը հրամայած է ճեղքուածքներ բանալ գետին եզերքի թումբերուն մէջ։ Ջուրերը դէպի Մեքսիկայի ծոցը վազեցնելու համար։ Սակայն այս ձեւով հազարաւոր հեքթար մշակութիւն պիտի զոհուի։ Երկրագործները կ'ընդդիմանան այս ծրագրին։ Առջի գիշեր բազմաթիւ մշակներու եւ ագարակապաններու խումբեր հրացաններով զինուած՝ պահակ սպասեցին թումբերու առջեւ։ Հակառակ այս սպառնալիքներուն, Լուիզիանիայի կառավարիչը Սիմփսըն հրամայեց գետին արեւելեան եզերքի թումբը տինամիթով պայթեցնել այսօր՝ ուրբաթ՝ 2000 ոտնաչափ լայնութեամբ։ Այս որոշումը աւելի զայրացուց շրջանի սեւամորթ բնակիչները, որոնք միթինկներ գումարելով զինեալ նոր ուժեր ղրկեցին դէպի թումբերը։

Կառավարութիւնը եւս 500 ոստիկան եւ 10,000 զինուոր ղրկեց նոյն շրջանը՝ անկարգութիւնները արգիլելու եւ վտանգուած հողամասերու բնակիչներու տեղափոխութեան օգնելու համար։ Ո եւ է ժողովրդային ապստամբութեան պարագային, զինուորները հրաման ստացան զնդացիրի կրակ բանալ։

Աղէտը ժամէ ժամ կը ծանրանայ։ Առանց ապաստանի մնացածներու թիւը 500,000 հոգիի կը հասնի։ կեդրոնի կառավարութիւնը հրամայեց 100 եզերապահ նաւեր ղրկել Մէմֆիս, Թէննեսի եւ միւս հարաւային քաղաքները։ Ժողովուրդ կ'ապաստանի բարձր տուներու գագաթը, եկեղեցիներու զանգակատունը եւ ուրիշ բարձր տեղեր։ Վեց ջրօդանաւեր եւ 12 անթել հեռաձայնի չոկաններ ղրկուեցան։ Կորուստ կը հաշուուի 500 միլիոնէն մէկ միլիառ տոլար։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ Պէլվիլի ենթակոմիտէին մէջ կազմակերպուած բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ռոստոմի սրահը, 131 Fbg. du Temple Belleville։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ

կիրակի 1 Մայիս կէսօրէ առաջ ժամը 9ին րիւ թափի վէրի սինէմային մէջ։

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ

Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Ր. Ա. կուսակցութեան, Մալաթիոյ կրթասիրաց ընկերութեան եւ Ցարօն-Ցուրուբերանի Շայրենակց. Միութեան, Մայիս 1ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին սալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ։

ՄԵԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, Փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Ցառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդպիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ "ՌՈՍՏՈՄ,, ԵՒ ԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Նախաձեռնութեամբ կը կազմակերպուի "ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆԻ ԿՏԱԿԸ,,

Վայր՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 3ին, 5 րիւ Լիլլի սրահը

ՕՐ. ԻՍԿՈՒՀԻ ԱՒԱԳԵԱՆ

ԵՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ամուսնացած

23 Ապրիլ 1927 Լիոն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, Café Métro *(Օպէռն)։*

Հ. Յ. Դ. «Ազատամարտի Սերունդ» խումբի ժողովը կիրակի ժամը 4ին, 19 Rue St. Sulpice Métro Odéon*։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Հ. Յ. Դ. Իթալը Թաղի «Աղբիւր Սերոբ» խումբի ընկերական ժողովը, 1 Մայիս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երկուքին. ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը՝ 2 Մայիս Երկուշաբթի կրեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր հարցեր։

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ 1 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշտ 1ին, սովորական հաւաքատեղին։

Զ. Ո. Վիէնի մասնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողովը՝ 1 Մայիս կիրակի ժամը 1.30ին, իր սեփական սրահին մէջ։

Հ. Յ. Դ. Քանի «Կայծակ» խումբի ընդհ. ժողովը վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրերով։

Շ. Ց. Դ. Ալֆօրվիլի «Վարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը 30 Ապրիլ Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, 138 Rue Etienne Dolet, միութեան ակումբը մասնաւոր սրահի մէջ։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. միասին ունենալ անդամատետրերը։

Վիէնի հայ ժողովր. լսարանի դասախօսական ժողովը՝ վաղը՝ կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին։ Պիտի բանախօսէ ընկ. Մ. Գուլումճեան։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆօրվիլի մասնաճիւղի ընդհանուր անդամական ժողովը՝ վաղը՝ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 138, Rue Etienne Dolet, Alfortville*։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ նահանգին Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Rue Monsieur le Prince*, Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը։*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

"ՑԱՌԱՋ,, ԿԸ ՏԱԽՈՒԻ

Թէրթիս գործակալ Գ. Մերիկեանի ՖՐԱՆՖՈ-ՀԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

15 րիւ տէ Տամինիքէն

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի տիկին Մարգարիտ Մայիլօֆ, միջահասակ, գէր, մազերը կարած, շրթունքի ձախ կողմը սեւ բիծերով, որ 16 Ապրիլ Շաբաթ օր ժամը 4ին հեռացած է իր ամուսնոյն բնակարանէն. հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել, 215, Avenue Gambetta, Paris*, Գրիգոր Մայիլօֆի։ Լուր տուողին 100 ֆրանք նուէր։*

— Ատանացի Տքթ. Մանկօլեան որ Պօղոս Նուպար փաշայի կողմէ Կիլիկիա ղրկուած էր 1921ին։ Իմացնել՝ L. Yakoubian*ի* 1 New Street, Bishopsgate London.

— Կը փնտռուի Բաբերդցի Արտաշ Վարդերեսեան որ հինգ ամիս առաջ փարիզ կը գտնուէր։ Ցեղեկացնել՝ Միհրան Ալասթասեանի, 92 Route du Chatillon, Malakoff-sur-Seine.

— Կը փնտռուի Միսիսեան ցիրոս, 17 տարեկան, որ անցեալ ամառ Սուրիայէն եկաւ երկրագործութեան մէջ աշխատելու։ Մարտ 31ին փարիզ եկաւ բժշկուելու եւ անյայտացաւ գադթականական կայանէն երբ բժշկի կ'առաջնորդուէր։ Ցեղեկացնել՝ Near East Relief, 15 Boulevard des Italiens, Paris.

— Կը փնտռուին Մարգուանցի Սանդուխտ եւ Նուարդ Տէվլէթեան որ 1921ին Սամսունէն Պոլիս եկած էին։ Կը կարծուի որ Ամերիկա մեկնած են։ Տեղեկութիւն տուողին 100 ֆրանք նուէր պիտի տրուի։ Գրել՝ Սենեքերիմ Մատիւեանի, 4 Passage St. Hippolyte Paris 13e.

— Աղաւնի Խաչատուրեան կը փնտռէ իր հօրաքրոջորդին Զարանճաքցի (Խարբերդ) Մանուկ Քէչէչեանը, որ 1924ին կը գտնուէր Քալիֆորնիա։ Կը փնտռէ նաեւ իր քոյրը Աննա Թիֆանքճեանը, որ 1919—1920 Հայաստան կը գտնուէր։ Գրել՝ A. Kachadourian*ի,* 12, Rue Trabosca, Combes, par Aubin, Aveyron, France.

— Կը փնտռուի լէգէոնական վահրամ Պապիկեանը խիստ կարեւոր նամակի մը համար, որ եկած է Հայ Լեգ. Միութեան Ամերիկայի կեդր. վարչութենէն։ Գրել՝ Union des Volontaires Arméniens dans l'armée française-Abonné Colbert, B. P. 381, Marseille.

ՍՊԱՌԵԼՈՒ ՄՕՏ Է

ԿՈՑԻՍ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

Ցնցող յայտնութիւններ կոյս մնացած աղջկան մը կողմէ

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆԿ

Ստանալու համար դիմել նամակով Vahram Sévouni*ի,* 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine)։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տքթ. Արշակ Պօղոսեանի նոր հասցէն՝ 10, Avenue de Ceinture, Enghien-les-Bains.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշաբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւմնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, իոդի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտաեան եւ Մլինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿԱԿԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԵԶԱՐԱՑՈՒՆ

ԱՆԹՈՒԱՆ

20 Rue Rodier, Paris (9e) Métro Cadet

Ձաշարանս հիմնովին բարեփոխուած ըլլալով, ի վիճակի է իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կատարեալ գոհացում տալ, ամենահամեղ արեւելեան կերակուրներով, անթերի սպասարկութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով։

Ամէն Հինգշաբթի, Շաբաթ եւ կիրակի իրիկունները ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր, 3 հոգիէ բաղկացեալ ընտիր արեւելեան նուագ։

ԶԲՕՍԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԱՅՑԵԼԵՆՔ

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ *Ամէն գնելով*

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թելեֆոն՝ Provence 38.63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐ

Քիւրտ Իշխանուհի Լէյլա Պէյթիանի ցերեկոյթը՝ վաղը՝ Շաբաթ ժամը 4ին, Comédie des Champs-Élysées, 16, Avenue Montaigne.

Յայտագրին մէջ՝ եգիպտական, պարսկական, քրտական, չէրքէզ, Քելլահ եւ այլ արեւելեան պարեր, ինչէ սազի ընկերակցութեամբ։ կը մասնակցի պարսից շահի նախկին նուագածու Թաւիտ Աբգար։ Մուտք 35էն 10 Ֆրանք։

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

130, Rue Etienne Dolet

ԼԵՒՈՆ ՆՈՏԱՐԵԱՆ

Ամէն տեսակ Արեւելեան նպարեղէններ, ապուխտ, պաստրմա, ճերմակ պանիր, ընտիր ձիթապտուղ, եւ անուշեղէններ։ Դիմեցէք անգամ մը, գոհ պիտի մնաք։

ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605	25
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	112	25
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	25
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	137	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆռնից.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	16	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	95	—

ԱՐԺԵԹՈՒԴԹ

եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3060	—
»	II »	1920	—
»	III »	1510	—
Իւմանի երկթղ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՑՈՒ ՏԵՍԱՒ

Հայաստանի գունաւոր նոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներով պատրաստեց Կ. Ց. Բասմաճեան։ Աստիճան 1—1.000.000. գին Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3 Ֆր. Ընտիր Թուղթով լաքի վրայ 7.50։ Արտասահման 20 եւ 40 սէնթ։ Դիմել՝ ՊԱԼԵՆՑ գրատուն 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e).

ՎԱՐԶՈՒԻ ԵՆ

Սենեակ մը խոհանոցով խանութ մը, միասին կամ առանձին։ Դիմել՝ 54 Rue de la Renaissance Bois-Colombes.

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՒԷԱՆԻ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները եւ բակալայնութիւնները (vaurices) հիմնական գործադրութեամբ առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, 2-8, կիրակի եւ տօն օր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կարտ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49

ԾԱԽՈՒ Է

Հնակարկատի խանութ դիւրամատչելի պայմաններով պահով գործ։

Դիմել՝ 1 Rue Ste Beuve Metro: Vavin

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՐԻՆ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն մարդ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։

Դիմել՝ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ 62, Rue Belleville, Metro Belleville.

ՎԱՐԶՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Վարձու են՝ երկու սենեակ խոհանոց, ջուր, կազ, լուսնկան, կառնութիւն։ Վարձքը չափաւոր։ Դիմել՝ Տիկին Beaugrenelle*։ 74* Rue de Lourmel, Paris (15e)*։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO : LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 30 ԱՊՐԻԼ 1927

30 AVRIL 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 324

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔ

ԱԻԱՆՑ ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ԽԱՂԵՐՈՒ

Յառաջիկայ կիրակի, 8 Մայիս, տեղի կ'ունենան Մարսիլիոյ ընդհ. ժողովին ընտրութիւնները, որոնք յետաձգուեր էին դանազան պատճառներով։

Ինչպէս հաղորդած էր մեր թղթակիցը, մինչեւ Ապրիլ 14 արձանագրուած էին 425 հոգի։ Այնատեն ընտրութիւնները պիտի կատարուէին Ապրիլ 24ին, բայց յետաձգման հետեւանքով, արձանագրութիւնները բաց կը մնան մինչեւ Մայիս 1։ Ասով, անձանօթ կը մնայ ընտրողներու վերջնական թիւը։ Ընդ. կամ գաւառական ժողովին համար Մարսէյլ քաղաքը պիտի ընտրէ 22 պատգամաւորներ, իսկ ինը հոգի՝ շրջանները. համագումար՝ 31 պատգամաւոր։

Անցեալ տարի, հինգ պատգամաւորներու ընտրութեան ատեն, եւ ափ-յափով, արձանագրուած էին 253 հոգի։ Ակներեւ է որ այս տարի աւելի մեծ հետաքրքրութիւն կը տիրէ, մանաւանդ որ, առաջմեայ կանոնագիրը մըն ալ կայ ձեռքի տակ, և ընտրութիւնները պիտի կատարուին հրաժարեալ թեմական խորհրդին հրահանգով։

Բայց ատոր ալ, եկած է ժամանակը որ ոչ միայն Մարսիլիոյ, այլ եւ միւս շրջանները իրենց գլխուն ճարը մտածեն, գաւառս մարմիններ ստեղծելու եւ իրենց տունը կարգի դնելու համար։

Անհանդուրժելի է այսօրուան վիճակը։ Քիչ մը ամէն տեղ, ան մը մարդիկ են, աշխարհական կամ կրօնաւոր, որ կը զբաղին «ազգին գործերով», առանց որոշ ծրագրի, առանց ո՛րեւէ պատասխանատուութեան. իսկ ժողովուրդին մեծ մասը կը նայ մեկուսի, եթէ ոչ անտարբեր։

Եւ, իրօք, հետեւանք, յառաջ եկած են խմբակներ, որոնք ինք իրենց համար իշխանապետութիւններ են, որքան ատ նոյնքան ամբարտաւան։ Ընդհանուր ցաւեր կան եւ ստիպողական պահանջներ, բայց ո՞ւր է այն ներդաշնակ եւ արդիւնաւոր մեքենան որ օգնութեան հասնի։ Գաւառներ կան որ անճրկին ամսական 3—500 ֆր.ով 20—30 մանուկներ հայ պարտէզու համար, եւ ակնապիշ կը նային դէպի Փարիզ։ 10—12,000 հայ կայ Մարսէյլի մէջ, բայց տարրական դպրոց մը չունին որ աշակերտներու հազարին տասն ալ չի կրնար կրթել, եւ աւելի քաղաւտ է քան Սղել դի կամ Զմշկածաքի մէկ նահանգապարանը, պատերազմէն առաջ։ Այսօրեղ, Տիկնանց, տարին 250,000 ֆր.ի չափ հասոյթ մը կ'արտադրէ, Աղքատանոցի՝ 100—120,000։ կը հաւաքեն եւ դանազան բարի նպատակներու կը յատկացնեն, համաձայն իրենց հայեցողութեան համ ծրագրին։ Ուրիշ զոյնզգոյն միութիւններ ալ կը յղկին եւ կ'արտադրեն։

Այս աշխատանքները, որքան ալ գնահատելի ըլլան, կը հասնին մասնակի նպատակներու, քանի որ, ամէն ինչ կապուած է պատահականութեան. չկայ ո՛չ ընդհանուր ծրագիր, ոչ ներքին կապ, ոչ ալ վարիչ մարմին մը որ ուղղութիւն տար։ Մինչեւ անգամ հայրենիքին օգնելու համար, ամէն օրական իրեն յատուկ ճամբայ մը ունի։

Եւ այսպէս ալ պիտի շարունակուի, որքան ատեն որ հրապարակի վրայ եղած տարրերը կանխակալ կարծիքներով կը շարժին։

Ժամանակ է, վերջապէս, թօթափելու այդ յիմար ունակութիւնները, եւ իրականութեան նայելու մաքուր աչքերով, առանց յետին միտքերու։

Եւ ժամանակ է, մանաւանդ, որ չէզոքները հասկնան, թէ ինչ են մեծագոյն պատասխանատուութիւնը։

Ինչո՞ւ իրենց պատեանին մէջ կը քաշուին զանազան պարագաներով։ Ասպարէզը բաց է բոլոր անոնց առջեւ որ կ'ուզեն միտք, եւ աշխատելու կամք ունին։ Քաղաքական գործակցութիւնները ազդակներ են, որոնք մղում կուտան ներքին կեանքին, տեղ մը վարելով, ուրիշ տեղ մը գործակցելով կամ իրենց պարտականութիւնը կատարելով։

Արդ, ի՞նչպէս կրնան պահանջել որ կուսակցութիւնները անմեքեա՛ ըլլան, երբ ուրիշները չեն կատարեր իրենց պարտականութիւնը, եւ ամէն ինչ կը մնայ երեսի վրայ, վտանգելով կենսական շահեր։

Մենք, Դաշնակցականներս, չափազանց ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ այսպէս կոչուած «ազգային գործերը» կարգի դրուէին եւ ժողովուրդին պահանջները գոհացում գտնէին առանց մեր մասնակցութեան։ Մենք թեկնածու չունինք ոչ մանկավարժի, ոչ առաջնորդարանի, ոչ ալ աղքատախնամի համար։ Թողեցէք ասպարէզ եւ վարեցէք։ Բայց, լաւ ուսումնասիրելով քաղաքական ժողովուրդին պահանջները, ուշադիր ականջ դնելով անոր ձայնին, անոր ծառայելու առաջադրութեամբ, եւ ոչ թէ հրամայելու կամ ուզածին պէս շարժելու յաւակնութեամբ։

Երբ չէզոքները բարեխղճօրէն չեն կատարեր այս գործը, բայց ուրիշներ կը ճգնին խափանել ճամբան, մենք չենք կրնար անտարբեր մնալ։ Մէկ երեսփոխան, կամ վարչութեան մէկ անդամ տուած ատեն, մենք յանձնաժողովներ մը կը ստանձնենք պակաս մը լրացնելու, սխալ մը ուղղելու. մէկ խօսքով՝ որեւէ արտադրելու։ Եւ այսպէս ալ պէտք է շարժի ամէն մէկը որ թեկնածու է։ Աւելի լաւ, եթէ կարելի եղածին չափ քիչ մղուի իւնայ մեզի։

Այսպէս պէտք է նայիլ ընտրական գործին վրայ, առանց խրքի, եւ առանց խափանարար եւ զրգռիչ խաղերու։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆ ՄԸ

Մարսէյլի չէզոք «Հայ Սիրտ»ը (29 Ապրիլ), արտատպելով էջմիածնի դէմ սարքուած բռնութեանց լուրը, կը գրէ.—

«Էջմիածինը լոկ կրօնական բոյն մը չէր Հայոց համար, այլ աւելի՝ ազգային կեանքի խորհրդանիշ մը։ 16 դարերէ ի վեր նա եղած էր անտէր հայ ազգի միակ լոյսը, միակ յոյսը։ այսօր այդ ալ կը խափանուի ա՛յնքան վատօրէն։

Պատմութեան մէջ մենք տեսած ենք յաճախ որ Էջմիածինը խախտուած է կամ առժամապէս գոցուած է պարսկական, արաբական եւ այլ արշաւանքներու ժամանակ։ բայց երբեք չէ եղած որ հայ ժողովուրդը ինք դէմ կանգնած ըլլայ իր գոյութեան խորհրդանիշ եղող Էջմիածնին։ իսկ ահա ինքզինքը հայ հոչակող կառավարութիւն մը ինք կ'ելնէ վերջին ահաւոր հարուածը կուտայ հայ ժողովրդի համար այնքան սիրելի եղող սրբազան հիմնարկութեան մը։

Կը կրկնենք։ Էջմիածինը զուտ կրօնական նշանակութիւն մը չունի մեզ համար. դարերէ ի վեր պետականութենէ զուրկ ժողովուրդ մը միշտ ալ իր աչքեր նուիրուժով յառած է դէպի այն, իբր ազգային ոգիի վառարան մը։

Ծով արտասահմանի հայերը շարժին եւ բողոքեն բուռն կերպով. մեր կրօնական իշխանութիւնները պէտք է ոտքի ելնեն եւ ժողովուրդին հետ պաշտպան կանգնին Էջմիածնին։

Հայաստանի կառավարութիւնը պէտք է լաւ գիտնայ որ կրնայ սպանել Էջմիածնի շէնքը, բայց երբե՛ք Էջմիածնի գաղափարը, որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, Էջմիածինը այնքան նուիրական է հայ ժողովրդին համար որքան Հայաստանը, հայ ազգը, մասիսն ու Արաքսը եւ բոլոր հնամենի սրբանունները»։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ.— Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ աշխատանքի նախարարութեան մէկ տեղեկագիրը, Ֆրանսայի 90 նահանգներու բնակչութեան մասին։

1926 ցունիս 30ին արձանագրուած բնակչութեան թիւն էր 40,745,000, ամուսնութեանց թիւը՝ 346,120, ողջ ծնացած նորածիններու թիւը՝ 766,226, մահերու թիւը՝ 713,413, որով ծնունդներու թիւը աւելի է 52,768։

Բաղդատելով 1925ի հետ, երեւան կուգայ որ մէկ տարուան մէջ ամուսնութիւնները պակսած են 7000, ծնունդները՝ 3000, իսկ մահերը աւելցած են 4000։

ՀԻՆԴ ԹԱՆԿԱՐԺԷՔ նկարները գողցուած են Մոսկուայի գեղարուեստական Թանգարանէն։ Այդ նկարներն են «Քրիստոս»՝ Ռեմպրանտի, «Քրիստոսի փշապսակը»՝ Թիցիանիի, «Ս. ընտանիքը»՝ Քորէճիի, «Ս. Ցովհաննէս»՝ Քարլօ Տոլչէի, եւ «Քրիստոսի Յարչարանքը»՝ Փէյզանոյի։ Գողը կտրած է Թիցիանիի եւ Ռեմպրանտի պատկերներուն գլխաւոր մասերը ինչպէս եւ շրջանակները եւ ծնասած՝ Ռեմպրանտի նկարի խորքին։ Միւս նկարները շրջանակներէն ջոնուած եւ տարուած են։ Պատերազմէն առաջ, պաշտօնապէս 655,000 րուբլի կը հաշուէր գողցուած նկարներուն գինը։ Իսկ այժմ անհամեմատ աւելի Թանկ է։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Լիվոռնոյի անգլեւիտալական դաշինքը

Անցած տարի, երբ Անգլիոյ արտաքին նախարար սըր Օսթըն Չեմպրլէյն Լիվոռնօ այցելելով, տեսակցեցաւ Մուսօլինիի հետ, շատ խօսուեցաւ անգլեւիտալական կարեւոր համաձայնութեան մը մասին, մանաւանդ Մերձաւոր Արեւելքի խնդիրներուն շուրջ։

Պերլինի «Ցօսիշէ Ցայթունկ» կարեւոր թերթին փարիզեան թղթակիցը Լոնտոնէն ստացած իր մասնաւոր տեղեկութիւններուն վրայ հիմնուելով, կը հեռագրէ թէ անցեալ աշնան Լիվոռնոյի մէջ Չեմպրլէյնի եւ Մուսօլինիի միջեւ ստորագրուած է որոշ համաձայնագիր մը, որուն հիման վրայ Անգլիա եւ Իտալիա ընդհանուր քաղաքականութիւն մը պիտի հետապնդեն Հապէշիստանի եւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ։ Անգլիա իր հաւանութիւնը կուտայ Իտալիոյ ձգտումներուն Պալքաններու մէջ եւ մասնաւորապէս կը հաստատէ Թիրանայի դաշնագիրը։

Ասկէ զատ, կը տրամադրէ որ երկու երկիրները համաձայնութեամբ պիտի գործեն իրենց Միջերկրականեան քաղաքականութեան մէջ, կոխի մը պարագային իտալական եւ անգլիական նաւատորմիղները պիտի գործակցին։ Միջերկրականի մասին անգլեւիտալական այս համաձայնագիրը կարելի է բաղդատել անոր, որ պատերազմէն առաջ գոյութիւն ունէր Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։

Գերման թղթակիցը կ'աւելցնէ որ իտալեւսերպ վէճին առթիւ Հռոմի մօտ անգլիական միջամտութեան տկարութեան պատճառը Անգլիոյ այս յանձնառութիւնն է։

Պերլինի «Թակ» թերթը կը հաստատէ այս լուրը եւ կ'ըսէ թէ անգլեւիտալական գործակցութիւնով Ֆրանսա կը վտնտուի արեւելեան Միջերկրականէն, ու կը սպասուի որ Սուրիոյ հոգատարութիւնը Իտալիոյ տրուի։

Մայիս 1ը Ֆրանսայի մէջ

Ներքին նախարար Ալպէռ Սարօ Ալճերիա մեկնելէ առաջ կարեւոր շրջաբերական մը ուղղած էր բոլոր նահանգապետներուն՝ Մայիս 1ի առթիւ ձեռք առնուելիք կարգապահական միջոցներու մասին։

Այս շրջաբերականին համաձայն, փարիզի մէջ հրապարակային ցոյցերն ու թափօրները բոլորովին արգիլուած են։ Գաւառներու մէջ արտօնուած են այն ատեն միայն, երբ կազմակերպիչները բացարձակ ապահովութիւն կուտան թէ կարգը պիտի պահպանուի, ու երբ քաղաքապետութիւնը կը կարծէ թէ տրուած երաշխաւորութիւնները բաւարար են։

Նախարարը կ'աւելցնէ.

«Մանաւորապէս կը շեշտեմ որ խիստ հսկողութիւն կատարուի՝ արգիլելու համար հակաղինուորական բնոյթ ունեցող ամէն պրոպագանդ։ Այս ուղղութեամբ հրատարակուած ոեւէ թռուցիկ, գրքոյկ, ազդ եւն. անմիջապէս պէտք է գրաւուին եւ գանոնք ցրուողներն ու տարածողները դատական իշխանութեան յանձնուին։ Արագ եւ խիստ պատիժ պէտք է ենթարկել այս կարգի հակազգային ցոյցերու հեղինակները, մասնաւորաբար Համայնավար Երիտասարդական միութիւնը եւ Նախկին ռազմիկներու հանրապետական ընկերակցութիւնը։»

Նոյնպէս ուշադրութիւն կը հրաւիրէ, որ գործադուրկ կամ բանթող աշխատաւորները կարգը խանգարող ոեւէ ձեռնարկ չընեն։ կը հրահանգէ գործազուրկներու ներկայացուցիչներուն ազդարարել, որ յեղափոխական խմբակներու կողմէ ղրկուած ոեւէ ցոյց չկազմակերպեն։

Խորհրդային Միութեան նոր վարչութիւնը

Իր առաջին նիստին մէջ, Խորհրդային Միութեան գործադիր կոմիտէն ընտրեց իր դիւանը, բաղկացած 27 անդամներէ, որոնց գլուխը կը գտնուին վեց նախագահներ՝ Քալինին, փեթրովսքի, Զերվիաքոֆ, Մուսապէկոֆ, Քոճայէֆ, Այթաքոֆ եւ քարտուղար մը՝ Եէնուքիձէ։

Գործադիր կոմիտէն վաւերացուց ժողովրդային գործավարներու խորհուրդը, որուն կազմը հետեւեալն է.— Նախագահ՝ Րիքոֆ, արտաքին գործավար՝ Չիչերին, պատերազմական՝ վորոշիլոֆ, ճամբաներու եւ հաղորդակցութեանց՝ Ռուցութաք, թղթատար-հեռագրական՝ Սմիռնոֆ, բանւորներու եւ գիւղացիներու քննիչ՝ Օրժէնիկիձէ, աշխատանքի՝ Շմիտ, առեւտրական՝ Միկոյեան, ելմտական՝ Պրուխանոֆ, ժողովրդային անտեսութեան գերագոյն խորհուրդի նախագահ՝ Քուիպիշէֆ, վիճակագրութեան կեդր. գրասենեակի տնօրէն՝ Օսինսքի։

Գերման ազգայնականները կը յաղթեն

Մայիս 8ին Գերմանիոյ «Պողպատէ սաղաւարտակիրները» (Շթալհելմ) մեծ ցոյց մը պիտի կատարեն։ Այս առթիւ իրենց վարիչը Սէլտթէ Տրէզտէնի մէջ յայտարարեց.

— Մենք Պերլին չպիտի երթանք մեր ողջոյնները ու շնորհաւորութիւնները տանելու համար. Պերլին պիտի երթանք առանց դէնքի։ Բարեկամը չէ որ կոխիւով կը նուաճեն այլ թշնամին։ Տարիներ ամբողջ Պերլինի ամրոցին շուրջ դեզերելէ վերջ, արշաւելով պիտի գրաւենք զայն։»

Հակառակ անոր որ խաղաղ յաղթանակի մը մասին միայն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆ ՄԸ ԵՒՍ

ԽՄԲ.— Այս բողոքագիրը, որուն բնագիրը ուղարկուած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, իսկ պատճէնը՝ Հայաստանի եւ Վրաստանի կառավարութեանց, քաւէարկուած է, Էջմիածնի բռնագրաւումէն (2 Ապրիլ) առաջ, բայց ուշ հասաւ մեր ձեռքը։

* * *

«Յառաջ»ի յարգելի խմբագրութեան,

Ատրպատականի Հայոց թեմական պատգամաւորական ժողովը, մարտ 13ի իր է. նիստում անդրադառնալով կովկասեան խորհրդային երկիրներում գտնուող Հայոց եկեղեցիների շուրջ՝ կարգալոյծ հայ հոգեւորականների եւ տիրող կառավարութեան ու հայ եկեղեցուն հաւատարիմ մնացած հաւատացեալների միջեւ տեղի ունեցած անցքերին եւ կշռելով յարուցած վէճերի ու բռնագրաւուած հայ եկեղեցիների հետեւանքով յառաջացած խլրտումների ծանր տպաւորութիւնները՝ արտասահմանի հայութեան վրայ, պատգամաւորական ժողովը յանգաւ հետեւեալ եզրակացութեան.—

Ա.— Հայոց Ազգային եկեղեցին, թէ ներսում, խորհրդային երկրներում եւ թէ դրսում, արտասահմանում, կազմում է անբաժանելի՝ կրօնական, բարոյական նիւթական շահերով միացած մի ամբողջական միութիւն, որի գլուխին է համայն հայութեան կողմից ընտրուած Ամենայն Հայոց վեհափառ Կաթողիկոսը, Ս. Էջմիածին — մայր Աթոռը— երբեք միլիոն հայութեան կրօնական-ազգային կեդրոնն է եւ ոչ մի կերպ չեն կարող ենթարկուել զանազան տոմարագրուած հերձուածող խմբակների բռնագրաւման։

Բ.— Հերձուածողները՝ ազգային եկեղեցիները եւ կալուածները բռնագրաւելով տիրող իշխանութեան սուինի ուժով եւ, նրա նիւթական միջոցները հարուածելով, քայքայում են այդ բազմադարեան ազգային հիմնարկութիւնը, մոռանալով միանգամայն այդ հիմնարկութեան համազգային հանգամանքը, որի պահպանութեան եւ պաշտպանութեան համար 1903 թուին դեռ եւս, ամբողջ հայութիւնը ծառացաւ թէ Ռուսաստանում եւ թէ արտասահմանում, Ռուսաստանի հայ եկեղեցական կալուածները հաշուելով համայն հայութեան սեփականութիւն։

Ռուսի, Ատրպատականի Հայոց Թեմական Պատգամաւորական ժողովը միաձայն եւ միահաւուռ բողոքելով, իր ձայնն է բարձրացնում ի պաշտպանութիւն Հայոց ազգային եկեղեցու միութեան, վեհափառ կաթողիկոսի իրաւանց պաշտպանութեան եւ Մայր Աթոռի համազգային կեդրոն լինելու գաղափարի ջատագովութեան, իր զայրոյթն է յայտնում այդ գաղափարները ոտնակոխ անողներին, ազգային միութիւնը խորտակողներին եւ համայն հայութեան մէջ անջատում առաջ բերողներին։

Դիւան՝ Ատրպատականի Հայոց Թեմական Պատգամաւորական Ժողովի,

Նախագահ՝ Ներսէս Արքեպսկ
Ատենապետ՝ Ն. Պանիրեան
Ատենադպիր՝ Խաչ. Գրիգորեան

Ց. Գ.— Արտասահմանի հայ Թերթերից խնդրւում է արտատպել այս նամակը։

ՉԻՒՆ.— Ապրիլ 9ին սկսած է առատ ձիւն տեղալ աղետահար Ակնքսանդրապոլի վրայ։

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԿԵՂԾԱՐԱՐՆԵՐԸ

Հայ պոլշեւիկները Թրքական եւ ռուսական սուիններով մանուկ Հայաստանի ազատութիւնը բռնաբարելու օրէն ի վեր, բացի իրենց հանրածանօթ «շինարարական աշխատանք»ներն ու «սոցիալիզմի կառուցում»ը, կլանուած են ուրիշ տենդագին մտահոգութեամբ մը։ Բոնի հրապարակագրութեամբ ու հրատարակութիւններով աշխարհն ու դէպքերը ներկայացնել ըստ կոմունիստական չափանիշի, որ է ըսել՝ քմահաճօրէն, հեղնութեամբ եւ խարդախութեամբ։

Ա՛յս առաքելութեան համար ո՛չ կարողութիւնը կը պակսի և ոչ ալ նիւթական պաշարը, մեր կարմրադաւան հերոսներուն։

Իսկ այս հերոսներու ամէնէն «մանանեխ» եւ «գիտուն» ներկայացուցիչներէն մէկն է Խորհրդային Հայաստանի գործադիր կոմիտէի նախագահ Արտաշէս Կարինեանը, որուն լէնինեան շիլ ակնոցով կատարած փորձերը՝ հայկական շարժման ծանօթ դրուագներուն ու պատմութեան մասին առհասարակ, բաւական ժամանակ է որ կը տեսնենք։ Յայտնի են իր քանի մը գրքոյկները, այս նիւթերուն շուրջ,— «Իմպէրիալիստական պատերազմը եւ Հայաստանը», «Դաշնակցութիւնը փաստերի դէմ» եւն.։

Կը տեսնենք ու կ՚անցնինք։ Բայց այս անգամ կ՚ուզենք կանգ առնել Արտաշէս Կարինեանի մէկ նոր «գլուխ գործոց»ին վրայ, որ կոչուած է Զէյթունի և Սասունի ապստամբութեան դիմագիծը տալու («Խ. Հ.» Մ. Մ. 83, 84 Ապրիլ 1927),— անշուշտ, համաձայն նոյն պոլշեւիկեան ըմբռնումին։

Արտաշէս Կարինեան իր գրութեան մէջ Սասունէն աւելի Զէյթունով կը զբաղի։ Եւ եթէ Սասունն ալ չէ մոռցած, պարզապէս անո՛ր համար, որ Զէյթունի կամ Կիլիկեան հողերու վրայ քիչ մը անյարմար պիտի ըլլար Դաշնակցութեան պոչին կպչիլ, մինչ Սասունը կրնար առիթ եւ պատրուակ ընծայել հայ ժարաական կուսակցութեան «ոճիրները»ը վեր առնելու...։

Զէյթունի եւ Սասունի, մանաւանդ առաջին ապստամբավարի մասին, Ա. Կարինեանի տեղեկութիւններն ու ծանօթութիւնները, աւելորդ է շեշտել, շատ հարեւանցի եւ թուխթակային են։ Այլապէս, պատմագէտի, այն ալ՝ արդիական պատմագէտի հովեր առնող պոլշեւիկ հեղինակը, իր վերլուծել եւ ուսումնասիրել ուզած շրջանին աշխարհագրական պատկերը նախ պէտք էր որ իմանար, անտեղի կերպով չպատռտելու՝ թէ «Զէյթունցիները որսորդութեամբ կը պարապէին»։ Լեռներու մէջ բնակիլը դեռ չի նշանակեր թէ մարդիկ որսորդութեամբ կը հայթայթեն իրենց ապրուստը եւ ոչ թէ այդեգործութեամբ, որ Զէյթունցիներու միակ զբաղումն է եղած, կիլիկեան խրոխտ ժայռերուն վրայ հաստատուելու թուականէն սկսեալ։

«... Զէյթունի շարժումը ժողովրդական լայն շարժում էր, սակայն միշարժումորը յետագայ ընթացքում մեծագոյն չափով խեղդուած էր ազգայնականութեամբ- եւ շատ որոշ թրքատեացութեամբ եւ իսլամատեացութեամբ։»

Ա. Կարինեան ճիշտ կը սկսի, ծուռ կը վերջացնէ։ Զէյթունի շարժումը, ինչպէս մեր բովանդակ յեղափոխական շարժումները ժողովրդական լայն երեւոյթներ են եղած, պոլշեւիզմի չափ բռնակալ եւ անգութ թրքական վարչաձեւին դէմ։ Հայերու վերագրուած ազգայնականութիւնը, թրքատեացութիւնը եւ իսլամատեացութիւնը պարզապէս ծիծաղելի են։ Մեր ժողովուրդը, եւ այս առթիւ Սասունցին ու Զէյթունցին, բայց առաւելապէս Թուրքերն ու անոնց կառավարութիւնները եթէ մանանեխի չափ ճանչցած ըլլային հայ պոլշեւիկները, իրենք իրենց երբեք թոյլ չպիտի տային մեր չունեցած մեղքերով ապատաւորել մեզ։

«... Եթէ Զէյթունի շարժումները ազգատեացութեան փոխարէն տոգորուած լինէին միջազգայնական թէկուզ նախնական իդէալներով, նրանք կարող էին ողջ յենալան գտնել Թուրք մասսաների մէջ։»

Անցեալի իրողութիւնները զիխովին շրջելէ յետոյ, Ա. Կարինեան կը բարեհաճի հարցնել, — «Ներկա՞ն, այդ անցեալի շարունակութիւնն է, Թիւրքահայ գիւղացիութիւնը այսօր ցրւած արտասահմանեան զաղութներում կուրօրէն հետեւում է երէկւայ յանցաւոր ղեկավարներին»։

Լսեցէ՛ք խնդրին լուրջ կողմը.—

«Եւ ահա ողջ դժբախտութիւնը նրանումն է, որ այդ մասսաները, շնորհիւ իրենց կտրուածութեան եւ գաղթական վիճակին, կարող են դառնալ զէնք՝ իմպէրիալիստական դիւանագիտութեան եւ հայ ազգայնական ջոջերի ձեռքին։»

« Աւելի եւս հեշտանում է իմպերիալիստական դիւանագիտութեան համար այդ գործը շնորհիւ մի հասարակ հանգամանքի։ Կայ փախստական մի մտաւորականութիւն, դաշնակցական ազգայնական մտաւորականութիւն, որը միացած հոգեւորականութեան հետ, հայ շինականներին տեղացիների (Սիբիթացիների) հետ միացնելու փոխարէն, խոշորագոյն ձեռնարկներ անում հակառակ ուղղութեամբ»։

« ... Յայտնի է վերջապէս այն էլ, որ ֆրանսիական հանրապետութեան «քաղաքական վարչութեան» միջոցով ստացած դրամներով Դաշնակցութիւնը բաց է արել իր խանութի բաժանմունքը Սիրիայում եւս։ Այդտեղ նա հրատարակում է իր թերթը, եւ թերթի ու ապիտատորների բերանով բառացի կերպով կրկնում է միւնեոյնը, ինչ որ արել է 35 տարի շարունակ բոլոր ուրիշ վայրերում»։

Այսպիսի գոհար մտքեր կը վկայեն Ա. Կարինեանի գրութեան մէջ, որոնք կուգան աւելորդ անգամ մը եւս ապացուցանելու՝ թէ որքա՜ն հակայ անջրպետ կայ պատմագէտին եւ Ա. Հայաստանի կեդր. Գործադիր Կոմիտէի նախագահին միջեւ։

Բայց Ա. Կարինեանը իր յիւրաքանչիւր զբպարտութիւններուն առաջ բերելիք արձագանգները առանց կշռելու, պատմութեան ծալքերը քրքրելու վերջին փորձ մը եւս կ՚ընէ, հայ յեղափոխական շարժումները հաւասար մակարդակի վրայ դնելով «կապիտալիստական Արեւմուտքի եւ հին սուլթանական Թիւրքիոյ մեծագոյն ոճրագործ»ուն հետ, եւ բնորոշելով Դաշնակցութեան վզին։

Ա՛յս է ահա՛ պատմութեան կարմիր կեղծարարներու վերլուծումը, հայ յեղափոխական շարժումներու մասին։

ՆՈՐԲԵՐ

ՁԱՏՐԱԿՆ ԱԼ ԲԱՆԻՄՐԱԿԱՆ

Ձատրակը (échec) խաղի տեսակ մըն է, զոր կը խաղային, հին ատեն, Թագաւորները։ «Խորհրդային Հայաստան»ի մէջ մասնաւոր աշխատակից մը յաճախ դասեր կու տայ, այս խաղին բարդութիւնները լուծելու համար։ Նոր յօդուածով մը (13 Ապրիլ) կը յայտնէ թէ «խորհրդ. կառավարութիւնը շախմատն (Ձատրակ) առել է իր առանձին խնամքի եւ հոգացողութեան տակ, յայն մասսաների կուլտուրական սեփականութիւնը դարձնելով այն»։ Ուրիշ տեղ մը կ՚աւելցնէ թէ «շախմատը հասարակական եւ կուլտուրական կեանքի կարեւորագոյն (sic) երեւոյթներից մէկն է»։ «Սրան ապացո՞յց,—որ հասարակութեան բոլոր խաւերում, մասնաւորապէս բանուորութեան, երիտասարդութեան եւ մատաղ սերնդի մէջ շախմատը գտել է լայն ժողովրդականութիւն»։ (Հայերէն՝ խաղամոլութիւն)։

Ու քանի որ քաղաքակրթական «կարեւորագոյն երեւոյթ է», լաւ է որ Մոսկուա նշանակէ նաեւ շախմատի կոմիսար մը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ 1927Ի ԵԼՄՏԱԾՈՒԾԸ

Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովը քանի մը օրուան վիճաբանութիւններէ յետոյ, Ապրիլ 10ին վաւերացուց 1927 տարուոյ պետական ելմտացոյցը։ Ինչպէս ժամանակին գրեցինք, այս տարուան ելմտացոյցին մէջ հասոյթ նշանակուած է 194,580,454 ոսկի, իսկ ծախք՝ 194,474,400 ոսկի։ Ծախքերը կը բաժնուին հետեւեալ կերպով.—

Ազգային մեծ ժողով (Սէյպուսներու ամսական եւն.) 1,996,144 ոսկի, Շանրապետութեան նախագահութիւն, 313,034, վարչապետութիւն՝ 182,585, պետական խորհուրդ՝ 234,424, կրօնից գործավարութիւն՝ 1,796,240, ելմտական գործավարութիւն՝ 27,381,811, Շանրային պարտք՝ 9,874,712, Մաքսային վարչութիւն՝ 5,010,344, կալուածաճախարի վարչութիւն՝ 366,326, Ներքին գործավարութիւն՝ 5,872,774, Թղթատարական՝ 5,471,568, Ընդհանուր Ապահովութիւն՝ 3,955,633, Ոստիկան զօրք՝ 9,195,292, Գաղթականներու տեղաւորում՝ 2,575,859, Արտաքին գործավարութիւն՝ 3,214,000, Մամուլի դիւան 494,068, Ընդհ. առողջապահութիւն՝ 6,158,930, Հանրօգուտ շինութիւններ՝ 25,723,043, Ռեւետրական՝ 1,005,661, Նաւահանգիստներ՝ 424,123, Երկրագործական՝ 3,027,268, Ազգային պաշտպանութիւն՝ 58,796,734, Պատերազմական նիւթեր՝ 5,190,457, քարտիսագրութիւն՝ 745,067, ծովային՝ 5,627,180 ոսկի։

Անցած տարուան ելմտացոյցը գրեթէ նոյնքան հասոյթ եւ նոյնքան ծախք կը պարունակէր (190 միլիոն ոսկի)։

Նոր ելմտացոյցի վերեւ նշանակուած գլուխներու բաժանումը բազմաթիւ խորհրդածութիւններու տեղի կուտայ։

Առաջին ակնարկով աչքի կը զարնէ զանազան անուններու տակ ազգային պաշտպանութեան համար յատկացուած գումարներու ահագին քանակը։ Բացի ուղղակի «Ազգային պաշտպանութեան» անունով արձանագրուած մօտ 59 միլիոն ոսկիէն, պէտք է գինուրական ծախք նկատել նաեւ հանրօգուտ շինութեանց յատկացուած 25 միլիոնը, նաւահանգիստներու, ընդհանուր ապահովութեան, ոստիկան զօրքի, գինուորական գործարաններու, քարտիսագրութեան եւն. յատկացուած դրամները, որոնց ընդհ. գումարը կը հասնի ամբողջ ելմտացոյցի ծախքի բաժինն գրեթէ կէսին։ Դեռ ելմտացոյցէն դուրս է օդանաւերու գնման յատկացուած հսկայ գումարը, որ բացառիկ հանգանակութեամբ եւ համաժողովրդական վիճակահանութիւններով կը հայթայթուի։ Վերէն տրուած կարգախօսին հետեւելով քաղաքներ իրարու հետ մրցումի կ՚ելլեն աւելի թիւով սաւառնակներ գնելու համար։

Էնկիւրի ի լուր աշխարհի կը յայտարարէ թէ իր ամբողջ ուշադրութիւնը նուիրած է երկրի տնտեսական զարգացման, եւ թէ այդ է պատճառը, որ ուժ կուտայ Անատոլուի մէջ նոր երկաթուղագծերու շինութեան։ Երկանին մէջ, թուրքերուն նպատակը տնտեսականէն աւելի ռազմագիտական է. երկաթուղին զինուորական փոխադրութեանց համար ամէնէն արագ միջոցը կը կազմէ. Մեծ պատերազմը այս ուղղութեամբ շատ բան սորվեցուց թուրքերուն։

Հանրօգուտ շինութեանց համար յատկացուած գումարը անցած տարի 14 միլիոն ոսկի էր. այս տարի գրեթէ կրկնապատկուած է։ Ականհնաւեան եւ պելժ խմբակներէն յետոյ գերման ընկերութիւններու հետ ալ բանակցութիւններ կ՚ընէին նոր գիծեր շինելու եւ պաղատի գիծը գնելու համար։

Աշխարհի ո՛ւ է մասին մէջ, ո՛չ մէկ կառավարութիւն իր հասոյթէն այքան մեծ համեմատութեամբ գրամ չի յատկացներ պատերազմական ծախքերու։ Այս տեսակէտով Թուրքիոյ նոր պիւտճէն շատ յատկանշական է եւ մտածել կուտայ։

Մեծ պատերազմէն, նոյն իսկ պալքանեան պատերազմէն առաջ, երբ Թուրքիա մօտ 20 միլիոն բնակիչ ունէր եւ Ադրիանգէն մինչեւ Պարսից ծոց ու Ափրիկեան Տրիպոլիս կը տարածուէր, Թուրքիոյ պիւտճէն 30 միլիոն ոսկեդրամը չէր անցներ, մինչդեռ այսօր երբ առ առաւելն 7-8 միլիոն բնակիչ միայն մնացած է եւ ամբողջ Րումելին, Տրիպոլիսը, Ալբանիան, Պաղեստինը, Սուրիան, Միջագետքը անջատուած են, փոքրիկ Թուրքիան 23ուկէս միլիոն ոսկիի (194 միլիոն Թղթադրամ) պիւտճէ մը ունի։

Երկիր մը, որուն տնտեսութիւնը քայքայուած է տասնեակ տարիներու պատերազմներով, որուն բնակիչները Թշուառութեան մէջ կը տուայտին, ինչպէս պիտի կըրնայ այսքան ծանր բեռ տանիլ։

Էնկիւրիի վարիչները հասոյթի ուրիշ աղբիւրներ չգտնելով, անցած տարի ուժը տուին տուրքերուն եւ մենաշնորհի դրութեան։ Այս երկու միջոցներն ալ ժողովուրդին մէջ ընդհանուր դժգոհութիւն առաջ բերելէ զատ, նիւթապէս ալ չտուին ակնկալուած արդիւնքը։ Շաքարի, ալքոլի, ազի, ծխախոտի եւ լուցկիի համար հաստատուած մենաշնորհները, ինչպէս նաեւ 100ին 2 ուկէս սպառման տուրքն ու շահատուրքը այն հետեւանքն ունեցան, որ ապրուստը սղեց 100ին 30 համեմատութեամբ, ինչպէս կը հաստատեն պաշտօնական վիճակագրութիւնները։ Այս տարի նոր տուրքեր ալ պիտի գրուին, ինչ որ կացութիւնը աւելի պիտի ծանրացնէ։

Ելմտացոյցի վիճաբանութեան պահուն, Մուշի երեսփոխան Իլիաս Սամին քննադատեց կառավարութիւնը եւ ըսաւ թէ բոլոր նախորդ պիւտճէները բաց ունեցած են. «Ելմտացոյցը հաւասարակշռելու միակ միջոցն է արտաքին փոխառութիւնը»։ Այսինքն ըսել կ՚ուզէր թէ ժողովուրդը չի կրնար վճարել նախատեսուած տուրքերը, եւ չգանձուած տուրքերով ալ պիւտճէ չի գոցուիր։

Իլիաս Սամի պարզեց նաեւ թշուառութիւնը գիւղացիներուն, «որոնք վաշխառուներու ճիրաններուն յանձնուած են, կառավարութիւնը բաւարար օժանդակութիւն ցոյց չի տար անոնց» եւլլն.։

Ցիշենք նաեւ յատկանշական կէտ մը։ Երբ կրթական նախարարութեան ելմտացոյցը կը քննուէր, երեսփոխան մը յայտարարեց թէ թուրք գպրոցներուն մէջ արհեստաւորներ պէտք է պատրաստել «Անհաշիւ գրագէտներու եւ բանաստեղծներու պէտք չկայ։ 50 գրագէտ եւ չորս բանաստեղծ բաւական են...»

Միայն պոլսոյ շրջանին համար կրթական տուրք նշանակուած է 1,700,000 ոսկի, շահատուրք՝ 4 միլիոն, կալուածատուրք եւ այլ տուրքեր 3ուկէս միլիոն ոսկի։

Այսքան տուրքերու բեռան տակ ի՛նչ պիտի ըլլայ թուրք ժողովուրդին վիճակը։ Անցեալները շատ մը մեծ տուներ սնանկացան, վաճառականները անգործութենէ կը գանգատին, իսկ քիչ մը շահողներն ալ իրենց վաստակին հարկահաւաքին ափը կը լեցնեն։ Կառավարական վերջին օրէնք մը վաճառականէ մը գանձելիք տուրքին համար սահման կը նշանակէ 100ին 35-40։ Այս պայմաններուն տակ կեանքը ծանրանալի պիտի դառնայ թուրքիոյ մէջ եւ երկիրը չկրնայ քաջալ պիտի դիմէ դէպի անհատական քայքայում։

ՆՈՐԷՆ ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ

(Թղթակցութիւն Աթէնքէն)

Հին Յունաստանի պատմ. ժողովի երկու նիստերէն յետոյ, որոնց կարեւոր մանրամասնութիւնները իր ժամանակին գրեցինք, տիրէ անորոշութիւն մը։

Ժողովականներու արդար պահանջքին առջեւ խուսափող Վենիզելոս-Կոնդիլեան խմբակը քանի մը օրերէ ի վեր կը ներկայանայ։ Ու կը շարունակէ իր խրթին աշխատանքները։ Ճակատով մը հրապարակ գալու համար։ Աշխատանք մը որ ձախողման դատապարտուած է, քանի որ այդ խմբակին ալ բացարձակ մեծամասնութիւն չունի ժողովին մէջ։

Ժողովին դիւանն ալ այնպէս անոնցմէ է։ Թուրքիան տակաւին սկսած է նորէն, անտեղի առարկութիւններով։

Միւս կողմէ պ. Թորգոմ, քանի մը լամաթայի պատգամաւոր, կարգ մը անձնական ձեռնարկներ կ՚ընէ գումարելու համար պատգամաւորական ժողով, քանի որ բազմաթիւ հարցեր կան օրակարգի վրայ։

Պ. Թորգոմ, տեղական թերթերուն մէջ հրաւէր մը ուղղած էր, հաղորդելով նաեւ որ կառավարութիւնն պէտք եղած արտօնութիւնը ստացած է։

Որոշուած օրը, հրաւիրեալներ կարգ մը պատգամաւորներ կ՚ներկայանան եկեղեցի ժողովի համար։ Սակայն կը տեսնեն որ եկեղեցին դուռները փակ են իրենց առջեւ։ Իսկ երբ կ՚ուզեն բանիլ, կը տեսնեն որ ոստիկանական միջամտութեան մը սպառնալիքի ալ կայ իրենց դէմ։

Այս գրգռիչ քայլը անուած է կրկին Վազլմեան կոչուած անկարագիր սեւագլեստն կողմէ, առանց անդրադառնալու որ նկատցին ժողովուրդին սեփականութիւնն է եւ որ եւ էատեն պատգամաւորները կրնան հոն խորհրդակցութիւններ կատարել։

Մինչեւ որ Վազլմեան եւ իր խմբակը չքաշուին հրապարակէն դժուար թէ այս գաղութը խաղաղի եւ կարենանք լսելի ըլլալ կառավարութենէն, որ լուռ հանդիսատես է, առ այժմ։

Անշուշտ պիտի գայ օր մը երբ կառավարութիւնն ալ պիտի ստիպուի ըսել իր խօսքը, որ ամէն պարագայի տակ նպաստաւոր չպիտի ըլլայ գաղթական ժողովուրդին համար։

Եւ այս բանը այնպիսի ցնծութիւն մը, ուր ամէնէն աւելի տագնապ մը կը բոլորէ գաղթականը Ադրէն Նանսէնեան անգործին պարտաւորիչ հռչակած են, ոչ պարելով այս խեղճ ժողովուրդը նիւթական զոհողութիւններու։

Կը մնայ ժողովուրդին եւ ներկայացուցիչներուն՝ Ազգ. պատգամաւորներուն՝ անպայմանօրէն ժողով գումարել, գործնական մտածելու համար այս գաղութին գոյութեանը սպառնացող վտանգներուն։

ՄԱՐԳԻՍ

ԽՍՀՄ ԱՎՏՈՂՈՒՄ

ԱՎՏՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Իմ ընկերոջ՝ Հրաչ Ղուկասյանի վիճաբանությունը ինձ հետ ավարտվեց այն բանով, որ նա ինձ ասաց.

— Ես քեզ կապսեմ, որ ինձ ավտո ես պետք տալու:

Ես ուրախացա, որ նա ինքն է առաջարկում, որովհետև ես ինքս ամաչում էի նրան առաջարկել, որ ինձ ավտո տա:

Հրաչը ավտոյի տեր է դարձել ոչ թե այն պատճառով, որ ինքը ավտոյի մեծ սիրահար է, այլ որովհետև նրա հայրը, որ ավտոյի մեծ սիրահար է, նրան ավտո է նվիրել:

Հրաչը ավտոն ստանալուց հետո

կը խօսուի հոս, Մայիս 8ի ցոյցը մեծ մտահոգութիւններ կը պատճառէ Պերլինի մէջ։ Այս առթիւ բազմաթիւ ընկերութիւններ կառավարութեան դիմելով կը պահանջեն որ արգիլուի «Պողպատեայ սաղաւարտակիրներու» մուտքը Պերլին։ Մասնաւորաբար համայնավարները վճռած են բուռն ընդդիմութիւն ընել գերման ազգայնականներու այս ցոյցին։

*** Գերման ոստիկանութիւնը առջի օր նկուղի մը մէջ եբեւան հանեց 500,000 մարզանքի փամփուշտ։ Բեռնակառքերու յանձնառուի մը մօտ ալ գտնուեցան 60 մտուկ շողարձակ փամփուշտներ։ Ո՛չ նկուղին տէրը, ո՛չ ալ յանձառուն ուզեցին յայտնել թէ որուն կը պատկանէին այդ ռազմանիւթերը։ Թերթի մը համաձայն, անոնք կը պատկանէին քաղաքապահ գօրքին եւ ծրագրուած էր գաղտնաբար արտասահման ղրկել։

Զինագի պողշևիկները խեղդամահ

Փեքինի խորհրդային դեսպանատունէն ձերբակալուած չինացի 24 համայնավարները երկու ժամ մանուաւոր պատերազմական ատեանին կողմէ դատուելէ վերջ մահուան դատապարտուեցան։ Մահապատիժը գործադրուեցաւ անմիջապէս. ոմանք հրացանազարկ եղան, ուրիշներ խեղդամահ։ Դատավարութիւնը ցոյց տուաւ թէ յիշեալները Մոսկուայի հրահանգով օտարատեաց շարժում առաջ բերած էին եւ օտարներու ջարդ կը պատրաստէին։

Զանկ-Քայ-Շէքի զինուորները կարեւոր ճակատամարտ մը մղեցին Չանքէուի պոլշեւիկեան կառավարութեան ուժերուն հետ՝ Չանքէուի մօտ։ Համայնավար հրամանատարը, որ դէպի Քիուքեանկ նահանջեց, դժնդակ կացութեան մէջ է, որովհետեւ իր երկու հակապոլշեւիկ զօրավարները ըմբոստանալով լքած են իրենց ռազմապիտական դիրքը։ Զանկ-Քայ-Շէքի զինուորները յաղթական կը յառաջանան։

Համայնավար յրտեւևերը

Հարցաքննիչ դատաւորը շարունակելով համայնավար լրբութեանները խնդրին քննութիւնը, առջի օր հարցաքննեց Սէն-Սիրի օդանաւային հիմնարկութեան պաշտօնեայ եւ թաղապետական խորհրդական Սէրժանը, որ ձերբակալուած էր Ապրիլ 14ին։ Սէրժան յայտնեց թէ յարաբերութիւն ունէր երկու կիներու հետ, զորս իրեն ներկայացուցած էր Սէն-Սիրի քաղաքապետի օգնական Տէփույեի, խնդրելով իրմէ որ անոնց տայ «կուսակցութեան» օգտակար տեղեկութիւնները։ Եւ որովհետեւ այդ կիները առանց շեշտի մաքուր ֆրանսերէն կը խօսէին, Սէրժան առանց ո եւ է կասկածի անոնց յանձնած էր օդանաւային փորձերու մասին կարդ մը վաւերաթուղթեր, «որոնք ո եւ է գաղտնի բնոյթ չունէին»։

Սէրժան աւելցուց թէ ինք բոլորովին անմեղ է եւ ո եւ է դրամ չէ ստացած այդ վաւերաթուղթերը յանձնելու համար։ Կիներէն մէկը կը կոչուէր «Լուիզ»։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ ասիկա Լուիզ Քլարաքն է, Փարիզի թաղապետական խորհրդական Քրէմիէի «բարեկամուհին»։ Ինչպէս յայտնի է, հարցաքննիչ դատաւորը ձերբակալման հրամանագիր հանած է Քրէմիէի եւ Լուիզ Քլարաքի դէմ, որոնք փախած են։

Սէրժան իրեն համար փաստաբան ընտրեց Փօլ-Պունքուրի քարտուղարուհի Օր. Սիւզան Պլումը։

Միւս ամբաստանեալները պիտի հարցաքննուին յառաջիկայ շաբթու վերջերը, երբ իրենց փաստաբանը Անտրէ Պէրթօն գաւառէն վերադառնայ։

5000 poliο fարիւղ ծովը թափուած

Մարսիլէն կը հեռագրեն Ապրիլ 28 թուականով.—

Մառախուղի պատճառով, Ֆրանս. քարիւղի ընկերութեան մը պատկանող «Անտրէ-Տէմարէ» շոգենաւը կաթա հրուանդանին արեւելեան կողմը Լօմա Փէլատայի ժայռերուն զարնուեցաւ։ Շոգենաւը Սեւ ծովէն կուգար եւ բեռցած էր 6600 թօնօ քարիւղ, զոր ցամաք պիտի հանէր Պլէյ (Ժիռոնտի նահանգ)։ Բախումի սաստկութենէն շոգենաւին ցոուկը ճեղքուեցաւ եւ 5000 թօնօ քարիւղ ծովը թափեցաւ։ Մնացեալ քարիւղը եւ նաւաստիները նոյն ընկերութեան ուրիշ մէկ շոգենաւը փոխադրուեցան։

Միախսիփիի աղէտը

Միախսիփիի աննախընթաց ողողումներուն առջի բերած աղէտը իր ծայրագոյն աստիճանին հասած է։ Վրանաքաղաքներուն մէջ ժանտատենդի եւ ծաղիկի համաճարակ ծագած է։ Վտանգուած վայրերու բնակչութիւնը տուն-տեղ ձգած՝ ճամբայ ինկած է. աւանդական եզի սայլերէն սկսած մինչեւ արդիական կառքերը գիշեր ցորեկ կը գործեն՝ փոխադրելով բազմաթիւ քաղաքներու բնակիչները։

Այս գաղթականի կարաւանները կը յիշեցնեն հին օրերը եւ մեծ պատերազմի տարագրութիւնները։ Ագէտեաներէն շատեր սեբած են Նոր Սկովտիայէն եկած առաջին գաղթականներէն, զորս երգած է Լոնկֆելլօ «Իվանճէլին»ի մէջ։

Երկրագործներու, որսորդներու եւ կառավարական ուժերու միջեւ ընդհարում մը անխուսափելի կը նկատուի՝ թունդրերու ճեղքուելուն առթիւ։ Կառավարութիւնը հատուցում կուտայ տուն-տեղը ձգող բոլոր ընտանիքներուն։ Պաշտօնապէս կը հաղորդուի որ 300 հոգի ջուրերուն մէջ խեղդուած եւ 200,000 հոգի տեղահանուած են։

Ողողումներուն պատճառով այս տարի բամպակի բերքը 1—2 միլիոն հակ պիտի պակսի։ Միսուրիի երկաթուղիի ընկերութեան կորուստը պիտի ըլլայ 6 միլիոն տոլար։

Սերպ սպաներ Թուրքիոյ մէջ

«Յայմագ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ Ապրիլ 27 թուականով.—

Քանի մը եուկօսլաւ սպաներու հանդիպը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերաւ հոս։ Պոլսոյ մամուլը կը գրէ թէ անոնք մաս կը կազմեն այն պատուիրակութեան, որ Թուրքիա եկած է կարգադրելու համար պատերազմէն վերջ եուկօսլաւիոյ մէջ գրաւուած Թրքական գոյքերու խնդիրը։ Ուրիշ շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ ասոնք անդամներն են զինուորական պատուիրակութեան մը, որ եկած է երկու երկիրներու միջեւ զինուորական հասկացողութեան մը կարելիութեան մասին խորհրդակցելու։ Իսկ եուկօսլաւ պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ անոնք պարզ զբօսաշրջիկներ են։ Մէկը բժիշկ գօրավար մըն է, միւսը երկաթուղիի դնդապետ։

Սիրոհները վտռաբացուած

Սիթրօէնի տազնապը վերջացաւ եւ բոլոր մասնաճիւղերը վերաբացուելով բանուորները սկսան աշխատիլ։ Դուրս ձգուած են միայն 70 հոգի իրրեւ գրգռիչ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ

վաղը՝ կիրակի 1 Մայիս կէսօրէ առաջ ժամը 9ին րիւ Թափի վէբի սինեմային մէջ։

ՍԷՆ-ՇԱՄՕՆ

Մասնակցութեամբ Շ. Յ. Դաշնակցութեան, Ռ. Ա. կուսակցութեան, Մալաթիոյ կրթասիրաց ընկերութեան եւ տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան, վաղը՝ Մայիս 1 կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին սալ տէ ֆոնֆերանսի մէջ։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Շ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 Մայիս Շբ. ժամը 8.30ին, Salle de Géographie 184 Bld. St. Germain

կը բանախօսէ՝ **Պ. ՀՄԱՅԵԱԿ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկ. պարեր, եւ այլ անակնկալներ

ՄՈՒՏՔԸ 2 ՖՐԱՆՔ

ԼՈ՛ՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՀԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ *երգիծավէպը*

''ԸՆԿԵՐ ՇԱՀԱԶԱՐ,,

Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրութեան Պ. Լ. Գեւոնեանի, գաւառներէն ու արտասահմանէն՝ Պ. վ. Սեւունիի, 5 Avenue Quihou, St Mandé, Seine. France կամ հեղինակին N. Béchiktachlianի 32, Rue du Pressoir, Paris (20me).

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, Café Métro *(Օտէոն)։*

Հ. Յ. Դ. «Ազատամարտի Սեբունդ» խումբի ժողովը վաղը՝ ժամը 4ին, 19 Rue St. Sulpice Métro Odéon*։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Հ. Յ. Դ. Իթալի Թաղի «Ազբիւր Սերոբ» խումբի ընկերական ժողովը, վաղը՝ կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երկուքին. ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր Ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը՝ 2 Մայիս Երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր հարցեր։

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշտ 1ին, սովորական հաւաքատեղին։

Զ. Ո. վիէնի մասնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը՝ կիրակի ժամը 1.30ին, իր սեփական սրահին մէջ։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ նահանգին Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Rue Monsieur le Prince*, Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը։*

ՓՐՕՖԷՍՕՐ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՄԱՔԼԷՐ դասախօսութիւն մը պիտի ընէ Հայաստանի մասին՝ Մայիս 4 Շորեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին Սէն-Ցրնիի ժողովրդական հիւմայսարանին մէջ, Սինեմա Փաթէ, Rue Catulienne, գեղարուեստական բաժին՝ մասնակցութեամբ օրիորդները Մ. Բաբայեանի եւ Տ. Զառափեանի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

''ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Թերթիս գործակալ Գ. Չերիկեանի ՖՐԱՆՖՈ-ՀԱՅ ԴՐԱՏՈՒՆԸ 15 բիւ տէ Ֆոմինիքէն

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐ

Քիւրտ Իշխանուհի ԼԷՃԼԱ ՊԷՏՐՕՍԵԱՆԻ ցերեկոյթը՝ վաղը՝ Շաբաթ ժամը 4ին, Comédie des Champs-Élysées, 16, Avenue Montaigne.

Յայտագրին մէջ՝ եգիպտական, պարսկական, քրտական, չէրքէզ, Ֆելլահ եւ այլ արեւելեան պարեր, ինչէ սազի ընկերակցութեամբ։ Կը մասնակցի պարսից շահի նախկին նուագածու Թաւիստ Աբգար։ Մուտք 35էն 10 ֆրանք։

ՀԱՅ ՀԵԼԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Պարիսի Նոր Արաքս հայկ. գիւղի գաղութին մտաւորական զարգացումին նպաստելու նպատակով, հիմնուած է համեստ գրադարան մը։

Ջերմապէս կը խնդրուի բոլոր հայ գրողներէ եւ հրատարակիչներէ 1—2 օրինակ իրենց հրատարակութիւններէն ուղարկել հայկական գիւղին գրադարանին համար իբրեւ նուէր, հետեւեալ հասցէով՝ Prof. Dr. Hrand Nazariantz *(pour Nor Arax)* Boite postale No. 15, Bari (Italie)*։ Կը խնդրուի արտասահմանի բոլոր հայ թերթերէն արտատպել այս կոչը։*

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— կը փնտուի բաբերդցի Արտաշ Վարդերեսեան որ հինգ ամիս առաջ փարիզ կը գտնուէր։ Տեղեկացնել՝ Մհիրան Ալասթասեանի, 92 Route du Chatillon, Malakoff-sur-Seine.

— կը փնտուի Միսիսեան Տիրոս, 17 տարեկան, որ անցեալ ամառ Սուրիայէն եկաւ երկրագործութեան մէջ աշխատելու։ Մարտ 31ին փարիզ եկաւ բժշկուելու եւ անյայտացաւ գաղթականական կայանէն երբ բժշկի կ'առաջնորդուէր։ Տեղեկացնել՝ Near East Relief, 15 Boulevard des Italiens, Paris.

— *Աղաւնի Խաչատուրեան կը փնտռէ իր հօրաքրոջորդին Զարանճաքցի (Խարբերդ) Մանուկ Քէչէեանը, որ 1924ին կը գտնուէր Քալիֆորնիա։ Կը փնտռէ նաեւ իր քոյրը Աննա Թիֆանքճեանը, որ 1919—1920 Հայաստան կը գտնուէր։* Գրել՝ A. Kachadourian, 12, Rue Trabosca, Combes, par Aubin, Aveyron, France.

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ԱՈՒԻՔՈՎ

ՎԱՐՁԱՒ PAVILLON

երեք սենեակներ եւ խոհանոց մը, ելեկտ. լոյս, ջուր. դիմել՝ Խաչատուր Զայճեանի՝ 45 Route de Noisy-le-Sec, Romainville. Յաղորդակցութիւն Թրամ. 21 C Noisy-le-Sech. իջնել՝ Chemin Trou Vassou.

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

Պատուաւոր տիկին մը վարժ տնական աշխատանքներու եւ երախայ նայելու։ Դիմել կամ գրել՝ Mme Tamamian, Chez M. Yezeguiélian. Avenue Felix Faure, Sevran (S. et O.)

ԽՄԵՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱՍԵՑԷՔ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ

ՀՈՏԱՒԷՏ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ

ԵԱՎՐՈՒԻ ԹԷՅԵՐԸ «THÉ YAVROU»

Հաստատուած 1880ին

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Գաուինիկ Պահլավեան 7 Mahmoud Pacha El Falaki Alexandrie

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Միհրան Սարգիսեան 14 Rue Philonos le Pirée

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Կ. Աֆէեան եւ ընկ. վաճառ

ԻՏԱԼԻԱ.— Zovighian Setrak, Via Mentana 27 Padova

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Tamer Frères Boite Postale N° 84

ԹՈՒՆՈՒՍ.— Daniel Cartozo Rue de Tunis Bizerte

ՄԱՐՕՓ.— Elbaz Frères Boite Postale 299 Casablanca

PARIS.— O. Papadopoulo 18 Rue Poule Paris XVIII

NICE.— J. Ciais 5 Rue Dabray

Գնումներու եւ ամէն տեղեկութեանց համար թղթակցութիւնք ուղղել նաեւ Comptoir des THÉS YAVROU 23 Rue Senac Marseille (B. du R,)

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԱԾ Ի ԿՈՆՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻ Ի 1906Ի ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍԸՆ Վ. ԱՓՕԼԻԱՆ

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԴՐԱՄ

ԿՈՒՏԱՆՔ փոխ դրամ, տունի, խանութի, հողի վրայ գրաւականով։

Կ'ամբողջացնենք սկսած գործի մէջ դրամագլուխը, դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Սեվտեան եւ Մինասեանի 18 Rue Meudon, Billancourt Boulogne (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բայ է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ջիք, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկուշբ. եւ Ուրբ. օրերը ժամը 11—12։ Առաւմնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 18։

Տ Օ Քթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՔ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՆՑԱՀԱՏԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Քարզմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուէ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱՓ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97-39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 և 2-7 բացի կիրակի

ԾԱԽՈՒ Է

Հնակարկատի խանութ մը, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ապահով գործ։

Դիմել՝ 1 Rue Ste Beuve Metro: Vavin

ՍԱԿԱՐԱՆ

29 Ապրիլ 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	01
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	—
Թրքական Ոգի.	L. Trq.	13	08
Թրք. ոսկի	» or	112	50
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա	100 Ֆաար Léva	18	25
Տրախմի	» Drachme	33	75
Լիր	» » Lire	137	—
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Զուից.	» Frc. Suisse	491	—
Լէյ	100 Ֆաար Ley	15	90
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	95	—

ԱՐԺԵԹՈՒՊԼԻ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	1000	—
»	II »	1950	—
»	III »	1520	—
Թուրկի երկաթ.	Lots turcs	160	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հայաստանի գունաւոր քարտէսը՝ դրացի երկիրներու պատրաստեց Կ. Յ. Բասմաճեան։ Աստիճան 1—1,000,000, Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր 3։ Ընթիր Թուղթով լաքի վրայ 7.50։ Արտասահման 20 ֆր. Սէնթ։ Դիմել՝ Պազենց գրատան 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կարդացէք եւ տարածեցէք Զարեւանդի «Կրնա՞ք տուիլ Թուրքին հետ» եւ «Ինչո՞ւ եալ անկախ Թուրանիա» գրքերը։ Ֆրանսայի համար 16 ֆր. արտասահման՝ 18 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonian 9 bis Rue Lafayette. Paris (10e)

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ

130, Rue Etienne Dolet

ԼԵԻՈՆ ՆՈՏԱՐԵԱՆ

Ամէն տեսակ Արեւելեան բրեղէններ, ապուխտ, պատուհանի ներքնակներ, ճերմակ պանիր, ընտիր պատուղ, եւ անուշեղէններ։ Մուտք անգամ մը, գոհ պիտի մնաք անպայման։

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ

Սենեակ մը խոհանոցով խանութ մը, միասին կամ առանձին։ Դիմել՝ 54 Rue Renaissance Bois-Colombes

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տ.Քթ. Արշակ Պօղոսեանի հասցէն՝ 10, Avenue de Ceinture Enghien-les-Bains.